

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»

М ОГИЛЯНСЬКІ С ТУДІЇ

Навчальні плани,
анотації дисциплін,
професорсько-
викладацький склад

Київ
2016

Цей довідник ми уклали саме для вас, шановні друзі, хто вирішив поєднати своє життя з Національним університетом «Києво-Могилянська академія».

«Могилянські студії» містять інформацію про професорсько-викладацький склад факультетів і кафедр, навчальні плани та програми підготовки бакалаврів, спеціалістів і магістрів, анотації навчальних дисциплін, які читають у НаУКМА. Усе це допоможе вам скласти свій план навчання.

Важасемо успіху і будемо раді зустріти вас у Могилянці!

НАВЧАЛЬНІ ПЛАНИ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ	5
Загальноуніверситетські дисципліни	5
Факультет гуманітарних наук	12
034 Культурологія	12
033 Філософія	29
032 Історія та археологія	44
035 Філологія (германські мови та літератури (переклад включно))	59
035 Філологія (українська мова та література)	73
Факультет економічних наук	90
051 Економіка	90
075 Маркетинг	97
073 Менеджмент	110
072 Фінанси, банківська справа та страхування	122
Факультет інформатики	133
113 Прикладна математика	133
121 Інженерія програмного забезпечення	143
122 Комп'ютерні науки та інформаційні технології	163
Факультет правничих наук	175
081 Право	175
Факультет природничих наук	197
102 Хімія	197
091 Біологія	203
101 Екологія	213
104 Фізика та астрономія	225
Факультет соціальних наук і соціальних технологій	238
054 Соціологія	238
052 Політологія	255
231 Соціальна робота	264
053 Психологія	276
НАВЧАЛЬНІ ПЛАНИ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ	282
Загальноуніверситетські дисципліни	282
Факультет гуманітарних наук	284
034 Культурологія	284
033 Філософія	291

032 Історія та археологія	299
<i>Спеціалізація:</i>	
• Історія	299
• Археологія	307
• Юдаїка	313
035 Філологія	321
<i>Спеціалізація:</i>	
• Філологія. Теорія, історія літератури та компаративістика	321
• Філологія. Теорія, історія української мови та компаративістика	332
Факультет економічних наук	338
051 Економіка	338
072 Фінанси, банківська справа та страхування	345
075 Маркетинг	352
Факультет інформатики	361
124 Системний аналіз	361
122 Комп'ютерні науки та інформаційні технології.....	367
121 Інженерія програмного забезпечення	374
113 Прикладна математика	377
Факультет правничих наук	385
081 Право	385
074 Публічне управління та адміністрування	398
Факультет природничих наук	403
102 Хімія	403
091 Біологія	407
<i>Спеціалізація:</i>	
• Лабораторна діагностика біологічних систем	407
• Молекулярна біологія	418
101 Екологія та охорона навколишнього середовища	423
104 Фізика та астрономія	432
Факультет соціальних наук і соціальних технологій	436
054 Соціологія	436
052 Політологія	443
061 Журналістика	450
<i>Освітня програма:</i>	
• Зв'язки з громадськістю	458
073 Менеджмент	468
<i>Спеціалізація:</i>	
• Менеджмент в охороні здоров'я	468
231 Соціальна робота	474

Навчальні плани підготовки бакалаврів

ЗАГАЛЬНОУНІВЕРСИТЕТСЬКІ ДИСЦИПЛІНИ

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – БАКАЛАВР

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

Українська мова за професійним спрямуванням

1 – 2 триместри, 2 год/тижд., залік, іспит, 3 зал. б., *Г. Г. Голосовська, кандидат філологічних наук, доцент, О. В. Калиновська, старший викладач, О. Г. Тодор, кандидат філологічних наук, доцент, А. В. Дика, кандидат філологічних наук, доцент, Н. Г. Тоцька, старший викладач, Н. С. Трач, кандидат філологічних наук, доцент, О. П. Кадочнікова, кандидат філологічних наук, старший викладач, Н. В. Кобченко*

Упродовж навчального курсу студенти поглиблюють свої знання з української орфографії, орфоєпії, практичної морфології, стилістики тощо. Лекційний курс ознайомлює студентів із проблемними аспектами функціонування української мови на сучасному етапі та впродовж історичного розвитку, важливими питаннями мовної політики, мовного законодавства та мовної ситуації, історії розвитку української професійної термінології, стильової диференціації сучасної української мови. Практичні заняття передбачають виконання письмових завдань для підвищення рівня грамотності фахового мовлення, лексичного запасу як загальномовної лексики, так і професійної термінології, редагування, написання різножанрових текстів (ділові папери, есеї, рецензії) та підготовку усних доповідей та презентацій на актуальні мовознавчі та фахові теми — аналіз мови ЗМІ, текстів сучасних українських письменників, опис термінологічних проблем у галузі тощо.

Англійська мова-I

1, 2 семестри, 4 год/тижд., залік, іспит, 7 кредитів

Програма курсу «Англійська мова-I» (General English) базується на комунікативному підході до вивчення мови й належить до нового типу навчальних програм. На першому плані — завдання практичного активного оволодіння англійською мовою. В основі розробки програми такого типу — теорія комунікативного навчання мови (Communicative Language Teaching), яка чітко визначає цілі навчання, що модифікуються й уточнюються залежно як від кінцевої мети курсу, так і від результатів поточного тестування; специфікацію конкретних мовних навичок і умінь (як правило, це комбінація чотирьох основних макронавичок — читання, письма, слухання й говоріння, на основі яких визначаються мікронавички, наприклад, написання ділового листа, автобіографії, оглядове читання, телефонна розмова, сприйняття на слух оголошення тощо); систему типових моделей спілкування для тієї чи іншої мовної ситуації, що вимагає вивчення функціональної граматики.

Комунікативна програма обов'язково передбачає попереднє вивчення мовних потреб студента ("needs analysis") та віднайдення компромісу між груповими та індивідуальними потребами.

Основною передумовою розробки такої програми є перегляд традиційної ролі вчителя-інструктора. Зорієнтований на учня підхід, який по суті є одним з основних принципів теорії комунікативного навчання, передбачає повний перехід від ролі вчителя як доміантної особи до ролі радника, консультанта, ініціатора й стимулятора різних видів мовленнєвої діяльності в аудиторії.

Програма передбачає системне й комплексне застосування технічних засобів навчання (аудіо-, теле- й відеопаратури), а також інших методичних засобів і прийомів, що сприяють вирішенню проблем навчання усному мовленню і ситуативній мовленнєвій спрямованості. Банк роздаткових матеріалів із розмовних тем, проведення дидактичних ситуативно-рольових і ділових ігор поряд з іншими видами аудіовізуального унаочнення допомагає створити наочний фон мовної ситуації та передумови мовного висловлення.

Англійська мова-I (за професійним спрямуванням)

3, 4 семестри, 4 год/тижд., залік, іспит, 7 кредитів

"English for Professional Needs" is a new type of educational programs aimed at developing language skills for professional needs. The program consolidates the knowledge acquired within General

English Course and helps students to expand professional vocabulary and improve skills: speaking, writing, reading and listening, which are necessary for their qualification.

"English for Professional Needs" is intended to facilitate students to master their academic approaches to analytical reading of special texts, summary writing, essay writing, group discussions, debates and presentations as well as note-taking, listening for gist and listening for details.

The program is designed to develop critical thinking and to prepare students for further successful studies on ESP and Master's programs.

ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Business English

5, 6 семестри, 4 год/тижд., залік, 6 кредитів, *Н. В. Соломашенко, старший викладач*

The Business English Course is aimed at advanced level students of English who strive to converse freely on business and economic topics, to discuss a subject of their choice in depth and to use the expert vocabulary. The course objective is to consolidate the students' business vocabulary, to train them to speak fluently in front of the English speaking audience, to actively participate in various discussions and to make effective presentations.

English Economic Discourse / Англомовний економічний дискурс

5, 6 семестри, 4 год/тижд., залік, 6 кредитів, *П. В. Зернецький, кандидат філологічних наук, професор*

This teaching course is prepared for those who plan to work in the companies engaged in international business activities, international agencies, scientific institutions, international departments of banks (financial specialists), economic and international publishing editorial offices.

English for Arts and Literature

5, 6 семестри, 4 год/тижд., залік, 6 кредитів, *Н. Ф. Бузунова, старший викладач*

The course combines active English learning (original sources, sophisticated vocabulary, a variety of topics for profound discussions on modern issues) and a glimpse into world Literature and Arts: painting, architecture,

music and theatre. The syllabus has been designed for upper-intermediate and advanced-level students who desire: a) to boost their linguistic and social confidence; b) to master fluency in global socializing; c) to develop their cultural faculty; and d) to acquire life-long creative and intellectual escape.

English for International Banking, Finance and Auditing

5, 6 семестри, 4 год/тижд., залік, 6 кредитів, Л. В. Сергієнко, старший викладач

This course is designed to meet your professional expectations and needs in the sphere of Finance, Banking, Auditing and Investment. The objective is to develop and activate the students' vocabulary necessary to achieve success in all types of modern professional communication (discussions, presentations and various forms of professional writing). Special attention will be paid to professional presentation skills development and writing skills necessary for passing the ACCA Qualification.

English for Management, Marketing, and Tourism

5, 6 семестри, 4 год/тижд., залік, 6 кредитів, Л. В. Сергієнко, старший викладач

This course is designed to meet your professional expectations and needs in the sphere of Business Administration. It contains a professionally grounded program which provides further vocabulary habit formation, as well as the listening, speaking, reading and writing skill development. The course was developed in cooperation with the economic faculty students.

English for Mass Media

5, 6 семестри, 4 год/тижд., залік, 6 кредитів, І. М. Василькова, старший викладач

This is an upper-intermediate level course for students whose native language is not English. It is intended for learners who want to further develop their basic communicative skills. The aim of the course is to develop speaking, listening, reading and writing skills on the basis of learner-centered approach. It takes into consideration students' needs and aspirations, and can be described as an occupational pre-experience course for those who would like to work for Mass Media.

English for Science: Introduction to the Scientific Method (for Natural Science Students)

5, 6 семестри, 4 год/тижд., залік, 6 кредитів, *О. П. Качурець, старший викладач*

The focus of the course is on language rather than science. The course is set in a context to help students' motivation to use authentic modern materials concerning their major or minor fields. Modern scientific texts are used to cover some discussion points in Biology, Chemistry, Physics and Environment and stimulate further language practice. The course is designed to revise and consolidate the knowledge Bachelor students have after the mandatory 1st and 2nd year of studying "General English" course.

Modern Society Challenges

5, 6 семестри, 4 год/тижд., залік, 6 кредитів, *Л. О. Нестеренко, кандидат наук із державного управління, доцент*

This is a thought-provoking, interdisciplinary and integrated skills course for upper-intermediate/advanced level students. It focuses on English strategies helping learners to overcome communication breakdowns, manage conversations and improve fluency. The course teaches how to organize information and make connections; stimulates to think critically and write creatively and encourages students to take a proactive role in their learning, provides a regular possibility for extended, prepared and unprepared speaking.

TOEFL (ibt) and IELTS Preparation Course / (Англійська мова для міжнародних тестів (TOEFL (ibt), IELTS)

5, 6 семестри, 4 год/тижд., залік, 6 кредитів, *І. В. Василенко, кандидат філологічних наук, доцент*

The course is for fourth-year students who are planning to take part in the programs that require the score on one of the internationally recognized tests. The course is aimed at improving students' communicative competence and developing both integrated language skills and academic skills which are necessary for taking a new version of TOEFL (iBT) and IELTS.

Англійська мова для професій типу «Людина—людина» (English for Interpersonal Professions)

5, 6 семестри, 4 год/тижд., залік, 6 кредитів, *О. В. Бершагська, старший викладач*

Курс розрахований на тих, чия майбутня професія передбачає безпосереднє міжособистісне спілкування: майбутніх менеджерів,

викладачів, журналістів, соціальних працівників. Курс розкриє зміст впливу культурних та психологічних особливостей на процес міжособистісної взаємодії в різних ділових та особистих контекстах, а також навчить обирати оптимальні стратегії вербального та невербального, усного та письмового мовлення для ефективної комунікації.

Курс розроблено з урахуванням багаторівневого підходу, що дасть змогу студентам із різним рівнем володіння англійською мовою успішно ним опанувати.

The course is aimed at those whose future day-to-day work will involve face-to-face communication, i.e. future managers, teachers, journalists, social workers — almost any job, in fact.

You will learn how cultural peculiarities and personality traits affect interpersonal communication in different business and personal contexts and how to adjust your verbal and non-verbal, speaking and writing communication strategies accordingly to convey your ideas effectively.

The course is designed with multilevel approach, so students with different levels of English will have an opportunity to master it successfully.

English for Law / Англійська мова для правників

5, 6 семестри, 4 год/тижд., залік, 6 кредитів, С. А. Хименко, старший викладач

The course English for Law aims to teach law students how to use original legal materials of any kind in English in the course of their studies, research or work. Through a wide variety of exercises based on authentic legal texts and case studies, learners will gradually gain reading, writing and speaking skills necessary to work independently on legal materials of their own choice. Within the course of studies the students will be exposed to studying:

- general and specialized law terms;
- techniques for building up a wide legal vocabulary in fields of special interest to the lawyer-to-be;
- interpreting challenging legal correspondence;
- topics covering common and internationally relevant areas of legal practice;
- case studies modelled on real court proceedings.

Creative Writing in English

5, 6 семестри, 4 год/тижд., залік, 6 кредитів, *Н. Б. Багьйор*, старший викладач

The focus of the courses of Creative Writing is to practise writing literary works. Participants of the course will learn about the principles of prose and practical aspects of the text: 1) how to build a strong story; 2) where to find characters; 3) how to make the character a "living"; 4) as artistic details and descriptions affect the text; 5) how to work on language and own style; 6) how to find material for works.

Upgrading English / Інтенсивний курс англійської мови

8 семестр, 3 год/тижд., залік, 3 кредити, *Г. О. Швидка*, старший викладач

The Course of English (3 credits) is aimed at learners who have reached an intermediate level of English. It provides development of the four skills (reading, listening, speaking, and writing) and can be used for students revising and continuing their general English development. It can be especially recommended to students going to take a Master Program at NaUKMA. Students will not only deal with all recent English entrance tests but also have truly effective test-taking advice.

034 КУЛЬТУРОЛОГІЯ

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – БАКАЛАВР**НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ****Історія української культури**

1, 2 семестри, 3 год/тижд., залік, іспит, 8 кредитів, *Ю. І. Нікішенко, кандидат історичних наук, доцент*

Завдання курсу — ознайомити студентів гуманітарного факультету з основними засадами, на яких формувалася українська культура, з її специфічними рисами та особливостями, з процесами, що відбувалися упродовж її складання. Увагу приділено як особливостям художньої культури різних періодів, так і формуванню суспільної думки. Українську культуру розглянуто в контексті світової та європейської культури.

Культурологія

1 семестр, 3 год/тижд., залік, іспит, 4 кредити, *Б. М. Чумаченко, старший викладач*

Характеристика, теоретична модель (образ) головних культурно-історичних епох.

Морфологія та феноменологія головних культурних традицій Сходу та Заходу, цивілізаційних ареалів. Опис індивіда різних культурних типів (антропологія культур), його свідомості, аксіології тощо. Генеалогія вітчизняної культурології, огляд наукових шкіл, течій, напрямів історико-культурного типу. Характеристика українського культурогенезу, головних періодів розвитку української культури (Київська Русь, українське бароко, український романтизм тощо).

Вступ до теорії культури

2 семестр, 3 год/тижд., залік, іспит, 4 кредити, *М. А. Собуцький, доктор філологічних наук, професор*

Попереднє уявлення про предмет культурології, про її місце серед гуманітарних наукових дисциплін та її методологічну спе-

цифіку. Теми курсу висвітлюють генезу та структуру культурологічного знання, дають уявлення про зміст і обсяг поняття «культура».

Загальна історія мистецтв

2, 2д семестри, 3, 4 год/тижд., залік, іспит, 7 кредитів, *О. М. Петрова, доктор філософських наук, професор*

Розгляд образотворчого мистецтва, його історії, стильових напрямів як специфічної форми пізнання, що кореспондується з іншими формами суспільної свідомості. Аналіз мистецької спадщини людства в контексті жанрових характеристик (від часів Прадавнього Єгипту до кінця XIX ст.). Ознайомлення із етапами розвитку мистецтва, відповідно до зміни соціокультурних парадигм. Аналіз художньої форми в її історичній еволюції.

Основні поняття історії культури

2 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *Б. М. Чумаченко, старший викладач*

Характеристика головних етапів у розвитку наукового жанру історіографії культури (передісторія дисципліни та її остаточне конституювання / оформлення в контексті наукової революції XIX – XX ст.).

Опис предмета сучасної історії культури та репрезентантів її канону (парадигматичні твори для розуміння специфіки жанру).

Панорама теоретичних моделей, різноманіття історіографічного досвіду історико-культурного типу, новий історизм у галузі вивчення культурологічної тематики. Форми сучасного конструювання історичної картини світу в межах наукового дискурсу. Матеріали біографічні, мемуарні, документальні (історія істориків).

Історія культури Європи

2 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *Б. М. Чумаченко, старший викладач*

Характеристика культурної еволюції, процесу культурогенезу та культурних змін на головних етапах розвитку європейської свідомості, опис т. зв. *Zeitgeist* конкретних культурно-історичних епох, класичних і романтичних, моделювання рівнів європейської культурної свідомості, ментальності епох, картин світу з позицій сучасного стану досліджень у галузі європеїстики.

Наукове письмо

3 семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. А. Осьмак, старший викладач*

За результатами вивчення дисципліни студенти повинні: знати специфіку наукового письма в гуманітарній сфері, логіку побудови аргументів та викладу матеріалу, вимоги до оформлення академічного тексту та літератури; уміти організовувати свою наукову роботу, самостійно підбирати й опрацьовувати літературу, систематизувати й викладати думки згідно з вимогами до академічних стандартів, створювати цілісне бачення проблеми й аналізувати суперечності.

Релігійно-культурні традиції на теренах України

3, 4 семестри, 4, 2 год/тижд., залік, іспит, 7 кредитів, *Р. В. Демчук, кандидат філософських наук, доцент*

Дослідження міфологічних систем (котрі не є фактом емпіричної дійсності, однак стали предметом культурологічної реконструкції) праєтносів та етносів, що мешкали на території України; аналіз становлення світоглядних підвалин автохтонного східнослов'янського етносу; з'ясування адаптації трансплантованої східнохристиянської традиції та її взаємодії з місцевими реаліями; визначення специфіки феномена «українське православ'я»; позначення релігійних утворень як певного чинника національного самозбереження (греко-католицизм) та ідентифікації (рідновірство); виявлення іноетнічних релігійстворчих процесів, що проявилися на українських теренах (штундизм у середовищі німецьких колоністів українського Півдня; хасидизм у єврейському середовищі як певна реакція на політичні реалії України відповідної доби; дотичність до світу ісламу у формі його кримсько-татарської філіації тощо); демонстрація впливу радянського «богоборницького» атеїзму на загальний духовний занепад та виникнення місцевих синкретичних релігійних рухів (на кшталт Великого Білого Братства) в Україні пострадянської доби; обґрунтування позитивної ролі «релігійного відродження» як чинника самозбереження нації на підставі смислобуттєвих цінностей у спільному культурно-політичному просторі.

Історія культур Сходу

4 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *Д. О. Король, кандидат культурології, доцент*

Основні культури традиційного Сходу (Азії та Північної Африки), етапи їхнього розвитку від виникнення найдавніших

цивілізацій до доби колоніальних завоювань. Ознайомлення з особливостями духовної культури, мистецтва, літератури кожної з основних культур Сходу.

Археологія та давня культура

4 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *Д. О. Король, кандидат культурології, доцент, О. В. Бондарець, старший викладач*

Основні закономірності та тенденції культури давнього людства — до античності на території зарубіжної Європи, до часів Київської Русі на теренах України, до Великих географічних відкриттів у Новому Світі. Вивчення археологічних джерел та методики археологічних досліджень.

Етнологія

5, 6 семестри, 2, 4 год/тижд., залік, іспит, 8 кредитів, *Ю. І. Нікішенко, кандидат історичних наук, доцент*

Курс розрахований на студентів, які спеціалізуються в гуманітарній галузі, зокрема в культурології, історії та філології. Вміст лекцій розплановано таким чином, щоб дати можливість студентам отримати всебічне уявлення про етнос та його культуру як про цілісну та самодостатню систему, що складається з великої кількості різних компонентів, від варіативності яких залежить характер та специфіка кожної окремо взятої етнічної культури.

Музеєзнавство

5, 6 семестри, 3 год/тижд., залік, іспит, 7 кредитів, *Ю. І. Нікішенко, кандидат історичних наук, доцент*

Історія, теорія (загальна, документування, тезаврування, комунікації) музейництва. Музейне джерелознавство. Методика фондової, експозиційної та освітньої діяльності музеїв різних типів та профілів. Музейна педагогіка. Музейне будівництво (музейна політика і законодавство, музейний менеджмент та маркетинг, охорона поза музейних пам'яток тощо).

Соціокультурний розвиток людства

5, 6, 7, 8 семестри, 3 год/тижд., залік, іспит, 15 кредитів, *О. В. Бондарець, старший викладач, Ю. В. Джулай, кандидат філософських наук, доцент*

Семінар має на меті ознайомити студентів, з одного боку, з основними сучасними концепціями розвитку людства, а з іншого — з проблемами у вивченні розвитку людського суспільства.

Буде розглянуто проблеми антропосоціогенезу, походження мистецтва, театру, виникнення та розвитку мов, походження відтворювального господарства, походження писемності та її види, походження держави, шляхів сполучень та транспорту, етногенез та соціогенез, походження ремесла та інші найважливіші проблеми розвитку людства. Семінар допоможе студентам опанувати методологію та методику дослідження давніх суспільств у всіх їхніх проявах. Передбачено лекційну частину та семінари із заслуховуванням доповідей студентів та їхнє обговорення. Самостійна робота студентів може вилитися у наукові публікації.

Давня Європа та Близький Схід

5, 6, 7, 8 семестри, 3 год/тижд., залік, іспит, 15 кредитів, *О. В. Бондарець, старший викладач*

Мета курсу: з'ясувати значення Близького Сходу для розвитку населення Давньої Європи на тлі загальноісторичного розвитку з урахуванням специфіки археологічного пізнання; дати уявлення про взаємозв'язок екологічних, економічних, соціальних, демографічних та світоглядних сфер життєдіяльності; ознайомити з культурою населення Давнього Близького Сходу та народів Європи, простежити спадковість у формах культури тощо.

Соціальна і культурна антропологія

6 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *Ю. В. Джулай, кандидат філософських наук, доцент*

Історичний розвиток дослідницьких практик із вивчення культурного комплексу неписьменних народів на базі ідей історії, етнографії, етнології, соціальної психології, психоаналізу, лінгвістики та семіотики. Ознайомлення із сучасним станом «експериментальної», нативістської, постколоніальної та урбаністичної антропології у вивченні сучасного потенціалу відмінностей культур.

Східнохристиянська культура

6 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *В. Р. Демчук, кандидат філософських наук, доцент*

Курс полягає у розгляді базової Східнохристиянської (Візантійської) макроцивілізації; відстеженні східнохристиянського моделюючого чинника у Києворуській субцивілізації; позначенні константи «візантинізму» у Східнослов'янській цивілізації Нового часу (Російській).

Культура повсякдення народів світу

8 семестр, 4 год/тижд., залік, 4 кредити, *Ю. І. Нікішенко, кандидат історичних наук, доцент*

Основні характерні особливості та специфічні риси культури повсякдення, що склалися в процесі історичного розвитку різних народів та культурних регіонів.

Загальна теорія культури

8 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *О. О. Івашина, старший викладач*

Основні тематичні та проблемні поля сучасної культурології та їхні концептуальні рамки, історія та сучасний стан їх досліджень.

Масова культура

8 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *О. О. Івашина, старший викладач*

Передбачає вивчення основних проблем дослідження сучасної культури, місце в них проблематики масової культури, демонстрацію варіативності та критичного потенціалу концепції масової культури. Поява концепцій «культури» та «масової культури», їхні соціальні, політичні й культурні імплікації та трансформації значення; культура як загальні норми чи як поле вираження та містифікації соціального антагонізму; соціальні причини протиставлення «високої» і «масової» культури; основні підходи та школи дослідження «масової культури». Зв'язок ідеології, культури та суспільства. Масова культура як матеріал для вивчення способу життя суспільства та його само-репрезентації. Масове виробництво і споживання культури в соціальному контексті; адміністративний характер культури в період пізнього капіталізму; культурні практики «популярних класів».

Соціальна культурологія

7 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *В. М. Черепанин, кандидат філософських наук, старший викладач*

Введення у проблематику різних соціальних практик сучасної культури. Розгляд таких ключових концептів, як подія, інтелектуал, ідентичність, мультикультуралізм, нетерпимість, расизм, насильство, глобалізація, ідеологія, мистецтво, тілесність, субкультури, політичність та ін. Застосування міждисциплінарного підходу: аргументація наводиться в антропологічно-філософсько-історичному та політико-економічному дискурсивних полях.

ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Стародавні цивілізації Сходу

5 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Д. О. Король, кандидат культурології, доцент*

Історія культури цивілізацій Близького та Середнього Сходу від часу їхнього виникнення до доби синтезу давньосхідної духовної спадщини і досягнень античної цивілізації. Історія культур Давнього Єгипту та Месопотамії, давньоіудейська й зороастрійська релігії.

Історія кіно

6 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *А. І. Брюховецька, старший викладач*

Історія світового кіно, його становлення й розвиток, його найвидатніші майстри та класичні твори, а також мистецькі напрями.

Методика викладання культурологічних дисциплін у середніх закладах освіти

7 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. В. Бондарець, старший викладач*

Культурологія в контексті гуманітарного знання. Наукові основи методики викладання культурологічних дисциплін. Форми організації навчання та методика їх проведення. Методи навчання. Методика формування наукових понять.

Формування уміння працювати з навчальними текстами, періодичними виданнями. Методика використання наочних засобів. Модульна система навчання. Інноваційні технології навчання. Організаційно-методичне забезпечення викладання культурологічних дисциплін. Особистісна культура вчителя. Цілісність педагогічної діяльності. Педагогічне спілкування.

Антична культура

4 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *Б. М. Чумаченко, старший викладач*

Характеристика античного типу культури в європейському та світовому контексті, культурної свідомості греків і римлян на головних етапах еволюції класичного світу, топіка античної

культури та логіка її розвитку, культурологічна репрезентація античної людини, ознайомлення з головними текстами греко-римської спадщини історико-культурного змісту, панорама сучасного антикознавства (проблематика, методології, конфлікт інтерпретацій, теоретико-пізнавальні парадигми / школи, лексикон, сучасні реконструкції антика).

Формування антикознавчого мислення, розуміння зв'язку сучасної європейської культури з греко-римською спадщиною.

Культура Європи Середніх віків

4 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *М. А. Собуцький, доктор філологічних наук, професор*

Джерелознавче ознайомлення студентів з основними пам'ятками (текстами) культури європейського середньовіччя; ознайомлення з сучасними теоретичними концепціями середньовічної культури; вироблення початкових навичок самостійного культурологічного аналізу середньовічних пам'яток.

Культура Відродження

4д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *Б. М. Чумаченко, старший викладач*

Характеристика генези ренесансного типу культури, наукова періодизація доби Ренесансу, опис головних феноменів ренесансної культури, ознайомлення з історією дослідження культури Відродження, панорама сучасних теоретичних образів ренесансної культури, конфлікт інтерпретацій у студіях Ренесансу.

Важливим завданням курсу є демонстрація значення ренесансних студій для становлення сучасної культурології (концепції культурно-історичних епох, соціокультурна динаміка Європи Нового часу тощо).

Культура Європи Нового часу

5 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Б. М. Чумаченко, старший викладач*

Характеристика класичних і романтичних епох, феноменів і подій, культурної історії, головних європейських країн з 1500 р., опис рівнів і форм у культурному різноманітті європейського життя (принцип *ex pluribus unum*).

Ознайомлення з панорамою шкіл, течій, напрямів історико-культурних реконструкцій Європи Нового часу в аспекті наукового дискурсу, з дискусіями, актуальними темами і проблематикою культурології модерної Європи.

Культура доби Бароко

7 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Б. М. Чумаченко, старший викладач*

Характеристика бароко як типу культури, місця культурно-історичної доби бароко в історії європейської культури. Опис барокового світогляду та світосприйняття. Головні феномени, факти, постаті культури бароко. Періодизація й хронологія бароко, локальні стилі (варіанти), специфіка українського бароко. Антропологія бароко. Взаємодія вченої та народної культури в добу бароко. Традиції вивчення та сучасні інтерпретації барокового типу культури.

Сучасна культура Заходу

8 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *О. О. Івашина, старший викладач*

Історія сучасної культури Заходу з XIX до початку XXI ст. в поєднанні з найцікавішими теоретичними інтерпретаціями цієї історії та культури.

Традиційні культури Африки, Австралії та Океанії

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. В. Бондарець, старший викладач*

Традиції та інновації в культурі. Історія дослідження традиційних культур Африки. З історії африканських культур. Традиційне мистецтво Африки. Міфи народів Африки. Культури Африки в світовому цивілізаційному процесі. Історія дослідження традиційних культур Австралії. Австралійські аборигени: населення та демографія. Економіка аборигенів Австралії. Основні образно-понятійні структури світогляду австралійських аборигенів. З історії океанійців. Релігія океанійців.

Культура доколумбової Америки

4д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. В. Бондарець, старший викладач*

У курсі висвітлено основні тенденції розвитку культури на Американському континенті, починаючи від появи на ньому найдавнішої людини до завоювання європейцями. Зроблено спробу поєднати періодизацію культури Америки з основними змінами клімату та близькосхідно-європейським культурно-історичним циклом. Розглянуто основні погляди щодо проблеми зв'язків між населенням Америки і Старого Світу в доколумбову епоху. Значну увагу приділено аналізу культури основних центрів давніх цивілізацій Нового Світу.

Китайська класична культура

6 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *вакансія*

Історико-географічні підстави виникнення, формування та розвитку китайської культури. Духовні та матеріальні аспекти класичної культури Китаю. Різні філософські та релігійні напрями, основні види китайського класичного мистецтва.

Культура Японії

6д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *С. В. Капранов, кандидат філософських наук, доцент*

Формування японської культури та її розвиток від найдавніших часів до Реставрації Мейдзі 1868 р.

Індійська культура

7 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *С. В. Капранов, кандидат філософських наук, доцент*

Формування і розвиток індійської культури від найдавніших часів до сьогодення, її характерні риси та особливості, вплив її на інші культури та рецепція впливів.

Ісламська культура

7 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Туранли Ферхад, кандидат наук, доцент*

Вивчення історії, засад, догматів, культури, мистецтва, філософії, суфізму, читання священної книги Кур'ан, також структури і тлумачення (Fikih) названої книги із застосуванням методу герменевтики. Утворення об'єктивної картини співвідношення між різними видами монотеїстичних і політеїстичних релігій: індуїзмом, конфуціанством, іудаїзмом, християнством та ісламом.

Канон тіла в культурі

6 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. В. Гавриленко, кандидат філософських наук, старший викладач*

Основи сучасні концепції тіла та тілесності, культурна історія тіла від Античності до Нового часу. Ознайомлення з актуальними вітчизняними та зарубіжними науковими дослідженнями з проблематики. Важливим завданням курсу є розуміння історичності тілесних практик і розуміння людського тіла.

Актуальні проблеми зарубіжної культурології

7 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. О. Івашина, старший викладач*

Огляд актуальних теоретичних та історико-культурних тем і проблем західної культурології.

Культура та влада

7 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *О. О. Івашина, старший викладач*

Огляд актуальних дослідницьких програм сучасної культурології.

Особистість у культурі Заходу в постметафізичний період

7 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *О. О. Івашина, старший викладач*

Огляд та дослідження актуальних підходів до вивчення особистості через найцікавіші постаті, персонажі та фігури в культурі Заходу.

Франкфуртська школа

8 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *О. О. Івашина, старший викладач*

Огляд історії та теорії Франкфуртської школи на тлі дотичних та альтернативних до неї підходів критики культури.

Сучасні теорії культури

8 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *Ю. В. Джулай, кандидат філософських наук, доцент*

Огляд в історичному розвитку трансформації «наук про дух» в «історичні науки», а згодом у «науки про культуру» в плані методології, вивільнення теорій культури від «філософії культури» та напрацювання в культурології специфічної дистанції до історії культури «повсякденності» та «нарративних» переказів історії культури. Розглянуто актуальні та перспективні проблеми теорії культури з розвитку української культури ХХ — початку ХХІ ст.

Кіномистецтво

3 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *А. І. Брюховецька, старший викладач*

Знання про особливості становлення й розвитку кіно, його найвидатніших майстрів, а також мистецькі напрями у Франції, Німеччині, США, Данії, Великій Британії, Швеції, Італії, Іспанії, Японії, країнах Східної Європи, СРСР й Україні. Курс дає змогу розширити світогляд і збагатитися естетично.

Канон і контекст: огляд історії та теорії архітектури

5 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *С. Ю. Шліпченко*

Розуміння того, що являє собою архітектура, її місце в системі культурних побудов, ознайомлення студентів з основними по-

няттями, історичними «періодами», персоналіями, концепціями та напрямками архітектурної думки.

Історія музичного мистецтва

5 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *М. В. Іваненко*

Курс висвітлює історію українського, російського та європейського музичного мистецтва від доби античності до початку XXI ст., простежує шляхи формування музичних стилів і жанрів, а також вивчає та аналізує творчість видатних композиторів.

Історія декоративно-прикладного мистецтва

6д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *Ю. І. Нікішенко, кандидат історичних наук, доцент*

Курс спрямований на те, аби розкрити інформацію з історії ремесла та його художні традиції. Розглянуто специфічні риси ремесел різних регіонів, технологічні особливості виготовлення предметів із різних матеріалів, їхні художні особливості та знакові функції.

Структурний аналіз художнього твору

8 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *О. М. Петрова, доктор філософських наук, професор*

Курс складається з двох розділів: перший надає інформацію про наукову галузь «Мистецтвознавство», про еволюцію дисципліни та логіку її розвитку; другий відкриває перед студентами художні закони та принципи самого творчого процесу митця — готує студента до самостійного мистецтвознавчого дослідження, яким завершується курс.

Теорія і практика виставкової роботи

4д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *Ю. І. Нікішенко, кандидат історичних наук, доцент*

Курс розраховано на те, аби дати студентам основні уявлення про історію та сучасний стан розвитку виставкової справи в Україні та світі. Одним із завдань є надати студентам можливість не лише ознайомитись із теоретичною стороною створення виставки, а й набути практичних навиків.

Музейна археологія

5 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. В. Бондарець, старший викладач*

У руслі системно-комунікаційного підходу до вивчення музейної справи охарактеризовано предмети музейного значення

та домузейні форми нагромадження історико-культурних цінностей у часи первісності та стародавніх суспільств. Висвітлено особливості становлення археології як науки та організації музеїв в Україні, основні тенденції їхнього розвитку. Значну увагу приділено науково-фондовій та експозиційній роботі археологічних музеїв.

Туризм та екскурсійна справа

4д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *Р. В. Демчук, кандидат філософських наук, доцент*

Розгляд теоретичних (філософських, культурологічних, антропологічних, політологічних, етичних) аспектів феномена туризму; набуття практичних знань та навичок через залучені майстер-класи.

Музейництво в країнах Центральної та Західної Європи

5 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *запрошений фахівець*

Особливості розвитку музейництва в різних регіонах світу. Історичний і сучасний досвід музейної справи в країнах Центральної та Західної Європи. Музейна політика й музейне законодавство. Музеезнавча періодика. Стратегія музеезнавчих досліджень.

Пам'яткознавство та охорона пам'яток історії та культури

6д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *запрошений фахівець*

Теоретичні основи пам'яткознавства. Історія та практика українського пам'яткознавства. Місце охорони позамузейних пам'яток історії і культури в системі музейництва. Завдання музеїв у питанні охорони пам'яток; зміст, форми, засади їхньої діяльності в цій сфері.

Музейні фонди: основні напрями та специфіка діяльності

7 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *М. В. Панченко*

Загальна характеристика музейного фонду України. Структура музейного зібрання. Склад і типологія фондів різних музеїв. Джерела, етапи та методи комплектації. Документування під час комплектації. Облік фондів музеїв. Фондова документація. Наукова паспортизація і каталогізація. Вивчення музейних зібрань й окремих предметів. Методика атрибуції. Збереження музейних зібрань. Консервація та реставрація.

Експозиційне мистецтво

7 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. В. Бондарець, старший викладач*

Музейна експозиція: теоретичні засади. Музейна комунікація в історіографічній перспективі. Діалектичні та прикладні аспекти музейної комунікації. Мистецтво експозиції. Особливості експозицій музеїв різних профілів. Специфіка впливу музейної експозиції на відвідувачів.

Музейна справа в країнах Америки

7 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *запрошений фахівець*

Специфіка музейництва в країнах Америки. Визначні сучасні музеї. Загальна характеристика організаційної системи музейної справи, принципи та зміст діяльності музеїв. Упровадження результатів наукових досліджень у практику музейництва.

Музеї світу

5 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. В. Бондарець, старший викладач*

Історія, теорія (загальна, документування, тезаврування, комунікації) музейництва. Музейне джерелознавство. Методика фондової, експозиційної та освітньої діяльності музеїв різних типів та профілів. Особливості розвитку музейництва в різних регіонах світу. Історичний і сучасний досвід музейної справи в країнах Центральної та Західної Європи. Специфіка музейництва в країнах Америки. Визначні сучасні музеї.

Історія костюма й моди

4д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *Ю. І. Нікішенко, кандидат історичних наук, доцент*

Курс розраховано на тих, хто цікавиться розвитком окремих напрямів культур людства. Побутування одягу та моди розглядається як один із напрямів розвитку культури. Через функції костюма в суспільстві досліджуються тенденції співіснування та взаємовпливу різних культур та напрямів суспільної свідомості.

Дохристиянський світогляд давнього населення України

4д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. В. Бондарець, старший викладач*

Форми духовно-практичного опанування світу. Формування та періоди розвитку світогляду. Загальні тенденції та основні

рис еволюції світосприйняття. Докосмічна стадія мислення. Становлення розвинутої системи світогляду та уявлень про Вселенський порядок. Давні уявлення про основні прояви космосу в житті суспільства. Суспільний космос у «міфічних» періодизаціях історії. Глобальні катаклізми як синхронна розруха гармонії в природі та суспільстві, як необхідна умова їх майбутнього відродження. Механізми архаїчного мислення та специфіка релігійно-міфологічних систем. Розвиток світогляду праслов'ян. Релігійні культи східних слов'ян. Генотейстичні та пантеїстичні тенденції в світогляді давніх слов'ян. Суть ритуально-культової практики. Поховальний обряд; еволюція змісту та специфіка. Аспекти дохристиянського світогляду в давньоруському мистецтві.

Історія українського кіно

4д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *А. І. Брюховецька, старший викладач*

Різнобічна панорама українського кіно: творчість О. Довженка як ключової постаті, кінодраматургія, кінорежисура, операторське й акторське мистецтво, осмислення місця українського кіно у світовому контексті.

Основи атрибуції та експертизи художнього твору

6д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *С. Ж. Пустовалов, кандидат історичних наук, доцент*

Сучасні завдання та методи атрибуції. Сфера застосування даних експертизи та атрибуції. Комплексне дослідження художнього твору. Сучасний метод атрибуції та експертизи. Експертиза та атрибуція творів живопису.

Вступ до історичної танатології

6д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *Д. О. Король, кандидат культурології, доцент*

Категоріальне поле ставлення до смерті в традиційній свідомості різних соціумів. Окреслення специфіки окремих етнокультурних осередків у контексті ставлення до смерті та вмирання; аналіз генези забобонів, вірувань та звичаїв, пов'язаних зі смертю; уявлення про культурне навантаження моделей примусового позбавлення життя в певних соціумах давнини.

Історія містичних вчень Сходу та Заходу

6д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *С. В. Капранов, кандидат філософських наук, доцент*

Історія та основні засади містичних та езотеричних учень: гностицизму, йоги, тантризму, буддійської езотерики, даосизму, каббали, хасидизму, суфізму, християнської містики. Ознайомлення з сучасними науковими підходами до аналізу містичних та езотеричних учень.

Київ та кияни

6д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. А. Осьмак, старший викладач*

Курс розрахований на широке коло студентів, які цікавляться історією та культурою Києва. Розглянуто окремі аспекти історичного та культурного розвитку міста, культурні традиції, що склалися в середовищі киян, легенди про Київ та його населення, а також історичну топографію міста. Окрему увагу приділено історичним персоналіям, пов'язаним із Києвом, а також подіям XIX – XX ст.

Культура радянської доби

6д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *Б. М. Чумаченко, старший викладач, М. А. Собуцький, доктор філологічних наук, професор*

Курс має на меті критичне ознайомлення сучасного студентства зі специфікою культурного розвитку під час 75-річного панування радянського різновиду тоталітарного режиму. Наголос зроблено на своєрідній динаміці видозмін культури радянської доби у часі, на її наскрізно ідеологічному характері, на галузях культури, що становили центр її уваги. Процеси, що відбувалися в Україні протягом радянського періоду, розглянуто на тлі загальних тогочасних ідеологем і у контрасті з ними.

Музика як засіб творчого розвитку

6д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *М. В. Іваненко*

Спрямований на розвиток творчих здібностей студентів, покращення сприйняття навчального матеріалу за допомогою музики. Використання авторської програми впливу музики на інтелектуальну діяльність дає змогу ознайомити з різними методиками актуалізації навчального процесу і сприяє розвитку сприйняття, реактивності, уваги, уяви. Активізація творчого мислення виявляється

не тільки у використанні відомих уявлень, понять, операцій, а й дає змогу втілювати нові образи, значення і способи рішення завдань, свідомо видозмінювати структуру питань, вміння досягнути явище у всіх його проявах.

Культура США і Канади XVI–XX ст.

7 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. О. Івашина, старший викладач*

Сучасна культура Заходу, культура Європи Нового часу, соціальна культурологія.

ПРАКТИКА

Практика музейна (ознайомча)

1 семестр, 5 год/тижд., залік, 3 кредити, *Р. В. Демчук, кандидат, філософських наук, доцент, О. В. Бондарець, старший викладач*

Ознайомлення з експозиційними та фондovими колекціями музеїв різних за профілем (історичних, художніх, природничих, технічних, літературних, комплексних) та за основним суспільним призначенням (державних, академічних, навчальних, відомчих, на громадських засадах). Звіт про практику, де аналізуються підсумки проведеної роботи.

Практика навчальна (археолого-культурологічна)

4д семестр, 30 год/тижд., залік, 4 кредити, *Р. В. Демчук, кандидат філософських наук, доцент, О. В. Бондарець, старший викладач*

Робота на розкопі. Опанування основних методів польових археологічних досліджень. Систематичне ведення щоденників. Прислуховування лекцій, бесід, які проводять керівники практики та наукові співробітники експедиції для ознайомлення з історією краю, методикою археологічних досліджень тощо. Екскурсійна програма. Робота на «камералці». Ознайомлення з методикою атрибуції, класифікації та інтерпретації археологічних матеріалів, культурологічним тлумаченням археологічних джерел.

Практика дослідницька (музейна)

6д семестр, 15 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. В. Бондарець, старший викладач*

Ознайомлення із системою організації роботи музеїв та методикою музейної діяльності. Робота з музейною документацією та архівними матеріалами. Підготовка контрольного тексту тематичної екскурсії (згідно з темою наукових досліджень). Підготовка «портфеля екскурсовода». Участь у методологічному семінарі щодо методики підготовки та проведення екскурсії, специфіки

екскурсійної роботи в музеях різних типів та профілів. Підготовка та здавання тематичної екскурсії керівнику практики та співробітникам відповідного відділу музею. Аналіз екскурсії. Звіт про проходження практики, аналіз її підсумків.

Практика дослідницька (етнологічна)

6д семестр, 15 год/тижд., залік, 3 кредити, *Ю. І. Нікішенко, кандидат історичних наук, доцент*

Дослідницька практика передбачає опанування студентами методів ведення польових етнографічних досліджень, збір, систематизацію та узагальнення матеріалів згідно з планом експедиції.

Практика педагогічна

6д семестр, 15 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. В. Бондарець, старший викладач*

Ознайомлення зі специфікою роботи в тих середніх закладах освіти, на базі яких проводиться практика (як правило, на базі гімназії «Києво-Могилянського колегіуму» та ліцею № 100 «Поділ»), з особливостями викладання в них культурологічних дисциплін. Проведення 1-2 позакласних занять або заходів. Відвідування уроків учителів із дисциплін гуманітарного напрямку та їх загальнопедагогічний аналіз. Підготовка та проведення 2-4 пробних та 2 залікових навчальних занять. Відвідування занять, які проводять однокурсники-практиканти, їх аналіз та обговорення. Участь у методичних семінарах, які проводить керівник практики. Підготовка звітних документів (методичної розробки одного з проведених уроків чи інших форм організації навчання; розробки-аналізу одного із занять, яке проводили вчителі або однокурсники; звіту про проходження практики).

033 ФІЛОСОФІЯ

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – БАКАЛАВР

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

Антична філософія

1 семестр, 2 год/тижд., залік; 2 семестр, 3 год/тижд., іспит, 7 кредитів, *А. Г. Тихолаз, кандидат філософських наук, доцент*

Метою курсу, що складається з двох частин, є поглиблене знання філософської спадщини античного світу. Першу частину курсу «Антична філософія» присвячено темі виникнення та

становлення давньогрецької філософії; основну увагу приділено досократівській філософії. У другій частині курсу вивчають класичну грецьку філософію та філософію елліністично-римської доби.

Індійська філософія

1 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Ю. Ю. Завгородній, доктор філософських наук, доцент*

Мета курсу — сформувати у студентів загальнотеоретичні уявлення про становлення і розвиток філософської думки в Індії у контексті глобальних історичних процесів. Курс передбачає ознайомлення із традиціями індійської філософії, її основними представниками, школами, текстами.

Релігієзнавство

1 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *С. І. Головащенко, кандидат філософських наук, професор*

Метою курсу є відповідний до академічних стандартів систематичний огляд питань, що стосуються сутності релігії як духовного, культурного, соціального феномена, питань суспільного функціонування інституціональних форм релігії, історії та сучасного стану основних релігійних напрямів та течій світу.

Філософія (пропедевтичний курс)

1 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *В. І. Менжулін, доктор філософських наук, професор*

Мета курсу — сформувати у слухачів уявлення про форми та способи філософування, показати відмінності філософії від інших форм пізнання, ознайомити з основними поняттями і проблемами філософії, представити основні історичні типи філософування. Завдання курсу спрямовують слухачів на здобуття необхідних фактологічних знань з історії філософії і водночас виховують засадничі навички й уміння для подальших історико-філософських студій.

Основи наукових досліджень

2 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *І. Я. Лисий, кандидат філософських наук, доцент*

Метою курсу є вироблення уявлень про специфіку наукової роботи, структуру та логіку наукового дослідження, його методологію та інформаційне забезпечення; ознайомлення із жанрами наукового тексту, основними видами науково-дослідницької роботи студентів; на основі узагальнення початкового досвіду роботи з філософськими текстами студенти мають здобути еле-

ментарні навички теоретичного мислення, фіксації та трансляції його результатів, участі в науковій комунікації.

Філософія Східної Азії

2 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *С. В. Капранов, кандидат філософських наук, доцент*

Метою курсу є формування у студентів загальнотеоретичних уявлень про становлення та розвиток філософської думки в країнах Східної Азії (Китаї та Японії). Курс призначений для ознайомлення з традиціями філософування цих країн, основними персоналіями, школами, текстами.

Біблієзнавство

3 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *С. І. Головащенко, доктор філософських наук, професор*

Метою курсу є формування систематичного уявлення про Біблію як визначне явище світової духовності та культури, джерело релігійної, етичної, богословської та філософської традицій. Подано академічний огляд вступних питань біблієзнавства. Викладено основні принципи, структуру й методи біблійної екзегези та раціоналістичної біблійної критики.

Логіка

3 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *А. Г. Комаха, кандидат філософських наук, доцент*

Метою курсу є засвоєння студентами основ традиційної логіки й сучасної формальної логіки. Розглянуто основні поняття силогістики, класичної логіки висловлювань, класичної логіки предикатів та філософські проблеми і філософські прикладання символічної логіки. Курс дає уявлення про основні методи доведення і спростування, формує навички правильної аргументації, сприяє розвитку аналітичного способу мислення, розвиває логічну культуру студентів. Курс також передбачає ознайомлення з основними типами логічних парадоксів і є вступом до не-класичної логіки, філософської логіки та аналітичної філософії.

Філософія середніх віків

3 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *М. О. Кольцов, кандидат філософських наук, старший викладач*

Метою курсу є вивчення історії середньовічної філософії та ознайомлення студентів з основними працями значущих середньовічних мислителів.

Епістемологія

3 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *Ю. В. Джулай, кандидат філософських наук, доцент*

Курс ознайомлює із основним змістом пізнавального процесу, його істотними рисами і формами, головними категоріями і закономірностями. Центральне місце належить проблемам духовності як визначальним в усій епістемологічній тематиці. Основне завдання курсу — вивчення різних підходів до епістемології у світовій і вітчизняній літературі, їхніх суперечностей і взаємодоповнень.

Історія християнства

4 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *С. І. Головащенко, доктор філософських наук, професор*

Метою курсу є цілісне, систематичне та неупереджене уявлення про християнство як один із найважливіших чинників духовного, культурного, суспільного розвитку нашого народу та усього людства. Викладено основи догматичної та інституціональної історії християнства як світової релігії, а також основи історії християнських напрямів і конфесій. Передбачено ознайомлення з першоджерелами з історії християнства. Розглянуто роль християнства у вітчизняній історії та сьогоденні, його місце в контексті розвитку світової цивілізації.

Курсова робота (антична філософія або релігієзнавство)

4 семестр, 3 кредити, *А. Г. Тихолаз, кандидат філософських наук, доцент, С. І. Головащенко, доктор філософських наук, професор*

Курсова робота має на меті сприяти оволодінню навичками дослідницької роботи з першоджерелами та прищеплення навичок науково-пошукової діяльності. Зміст курсової роботи становить аналіз одного з першоджерел, вивчення якого передбачено програмою курсів «Антична філософія» або «Релігієзнавство».

Некласична логіка

4 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *А. Г. Комаха, кандидат філософських наук, доцент*

Метою курсу є ознайомлення з проблематикою сучасної некласичної логіки. Курс дає уявлення про основні властивості логічних числень і базові поняття логічної семантики. Чільну увагу приділено принципам побудови модальних логік та проблемам логічного аналізу модальностей. Розглянуто засадничі поняття семантики можливих світів. Проаналізовано світоглядні засади

та базові властивості основних систем алетичної модальної логіки, деонтичної модальної логіки, епістемічної модальної логіки.

Філософія Відродження та Реформації

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. І. Гусев, кандидат філософських наук, доцент*

Метою курсу є ознайомлення зі спадщиною найвидатніших західноєвропейських філософів часів Відродження та Реформації. Особливу увагу приділено особливостям філософського мислення епохи, зокрема — формуванню нового уявлення про місце і роль людини у всесвіті та розвитку нового природничо-наукового світогляду.

Філософська думка в Україні

5 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *С. А. Йосипенко, доктор філософських наук, доцент*

Метою курсу є ознайомлення студентів з основними етапами становлення та розвитку української філософії від часів Київської Русі до сьогодення, спадщиною її окремих представників, з'ясування місця української філософії в контексті європейської та світової філософської традиції.

Філософія історії

5 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *М. А. Мінаков, доктор філософських наук, доцент*

Метою курсу є ознайомлення із предметом та основними концепціями філософії історії та етапами її розвитку. Студенти опановують різні підходи до тлумачення сутності історичного, особливості лінійних та циклічних моделей історії, проблеми спрямованості історичного процесу, «кінця історії», суб'єкта історії, шляхів реалізації людських сутнісних сил в історії, смислу і духовно-морального змісту історичного процесу та ін.

Філософія Нового часу

5 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *В. І. Гусев, кандидат філософських наук, доцент*

Метою курсу є вивчення західноєвропейської філософії XVII—XVIII ст., дослідження таких найважливіших явищ нової філософії, як раціоналізм і метафізичні системи Декарта,

Спінози, Ляйбніца, політична філософія Гоббса, емпіризм та матеріалізм Локка, розвиток британського емпіризму в творчості Берклі та Юма.

Філософська антропологія

5 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *В. П. Козловський, кандидат філософських наук, доцент*

Метою курсу є вивчення етапів становлення, структури і функцій філософсько-антропологічного знання, історичних і сучасних типів філософського осмислення проблеми людини, її природи, основних способів і форм людського буття, досвіду, мови, свідомості, комунікації, тілесності.

Курсова робота (філософська антропологія)

6 семестр, 3 кредити, *В. П. Козловський, кандидат філософських наук, доцент*

Курсова робота має на меті прищеплення студентам навичок науково-пошукової діяльності. Зміст курсової роботи становить аналіз філософсько-антропологічної проблематики, представленої в тих чи тих філософських напрямках, течіях, ученнях.

Німецька класична філософія

6 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *В. П. Козловський, кандидат філософських наук, доцент*

Реконструкція основного концептуального змісту німецької класичної філософії, інших філософських концепцій від початку та середини XIX століття аж до занепаду німецького класичного ідеалізму. Курс зосереджується на визначенні місця німецької класичної філософії в історико-філософському поступі, розкриває закономірність переходу від «суб'єктивного» до «об'єктивного та абсолютного» ідеалізму в межах філософії свідомості, а також перші спроби трансформації класичної філософії трансцендентального ідеалізму.

Риторика

6 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *Ю. І. Сватко, доктор філософських наук, професор*

У рамках курсу представлено риторичні максими Світу Людини; виокремлено риторичний потенціал гуманітарних наук; наведено поділ словесних практик за фактурою і цільовими настановами; визначено структуру, зміст і теоретичні засади риторики

як невід'ємної складової європейської гуманітарної освіти. Курс формулює правила, норми та основні способи переконливого мовлення, допомагає оволодіти практичними механізмами ефективної комунікації, пропонує технології конструювання риторичних винаходів із використанням тренінгових форм навчання і навичок роботи в команді.

Російська філософія XIX – початку XX ст.

6 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *А. Г. Тихолаз, кандидат філософських наук, доцент*

Метою курсу є ознайомлення студентів із віхами становлення російської філософської думки XIX – початку XX ст., основними напрямками її розвитку, найзначнішими вченнями, розгорнутими в її межах.

Філософія Просвітництва

6 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *І. А. Бондаревська, доктор філософських наук, професор*

Метою курсу є ознайомлення студентів з основними ідеями філософів доби Просвітництва (XVIII ст.) і типом просвітницького мислення. Практичні заняття спрямовані на здобуття студентами досвіду критичного аналізу творів, ідей та програмних настанов просвітницького руху.

Сучасна західна філософія

7 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *М. А. Мінаков, доктор філософських наук, доцент*

Метою курсу є ознайомлення студентів із основними напрямками і течіями у західній філософській традиції другої половини XIX – початку XXI ст. (марксизм, неокантіанство, філософія життя, позитивізм, прагматизм, феноменологія, екзистенціалізм, аналітична філософія та ін.) та творчістю їх чільних представників.

Етика

7 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *М. М. Рогожа, доктор філософських наук, професор*

Метою курсу є ознайомлення студентів із концептуальним змістом філософської етики, її основною проблематикою, ідеями та напрямками. Головну увагу зосереджено на висвітленні теорій і проблем сучасної етики, опануванні студентами основ етичного мислення. У викладі широко використано матеріал із історії світової етичної думки.

Філософія права

7 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *А. Г. Тихолаз, кандидат філософських наук, доцент*

Метою курсу є вивчення засадничих проблем теорії філософії права, головних типів праворозуміння та вивчення творів класиків світової філософсько-правової думки.

Естетика

8 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *І. А. Бондаревська, доктор філософських наук, професор*

Мета курсу — ознайомлення студентів із основними поняттями і проблемами дисципліни «естетика», формування теоретичного базису для критичного осмислення явищ сучасної художньої культури.

Соціальна філософія

8 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *В. П. Козловський, кандидат філософських наук, доцент*

Метою курсу є вивчення особливостей формування, структури і функцій суспільства, з'ясування ролі культури та історії у становленні соціальних зв'язків, а також розкриття значення людської особистості у творенні та існуванні спільного соціального світу. Аналіз соціально-філософських проблем здійснюється на основі широкого залучення фундаментальних праць як мислителів минулого, так і сучасних авторів.

Філософія науки

8 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *Т. В. Лютий, доктор філософських наук, професор*

Метою курсу є формування у студентів базових уявлень, що стосуються предметної галузі філософії науки, змістовне розширення розуміння таких понять, як «науковий метод», «істина», «факт», «раціональність», досягнення ними глибшого рівня усвідомлення підстав і форм власної наукової діяльності.

ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Теорія масової культури

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *Т. В. Лютий, доктор філософських наук, професор*

Метою курсу є ознайомлення студентів із головними засадами, чинниками і поняттями теорій масової та популярної культури. Увагу приділено ключовим концепціям дослідження окреслених

явищ постіндустріального суспільства: марксизму, неомарксизму, структуралізму, семіології, постструктуралізму, постмодернізму, соціальній критиці, культурному автономізму тощо. Аналізуються владні аспекти глобалізації, ідеологічні та релігійні параметри масової і медіа-культури, світоглядні запити культурології туризму, а також доля інтелектуалізму в світі інформаційних технологій. Курс спирається на реалії прояву маскульту та поп-культури в цивілізації західного типу та в українському контексті.

Філософія повсякденності

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Т. В. Лютий, доктор філософських наук, професор*

Курс присвячено філософському осмисленню буденних форм людського життєсвіту. Розглянуто багатоманітні форми повсякденного досвіду: способи бачення світу крізь призму буднів і свят, пристрастей, радості, страху, нудьги, лінощів тощо.

Практичне релігієзнавство

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *А. О. Филипович, доктор філософських наук, професор*

Метою курсу є практичне знайомство з віровченням, обрядами, організаційними формами та діяльністю релігійних спільнот України через спілкування із носіями віри, відвідування релігійних центрів і громад, храмів і монастирів, навчальних закладів і центрів соціального служіння тощо.

Релігійні етоси господарювання та підприємництва

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *С. І. Головащенко, доктор філософських наук, професор*

Представлені історичні форми сакралізації праці та господарювання. Трансльовані різними релігійними традиціями моделі економічної діяльності розглянуто крізь призму компаративного підходу. Звернуто увагу на приклади їх актуалізації в економічних системах сучасного світу.

Антична теорія часу

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. М. Терлецький, кандидат філософських наук, старший викладач*

Вивчення філософських поглядів і теорій часу античності шляхом знайомства з основними філософськими текстами досократиків, Платона, Арістотеля, Плотіна й Августина та з додатковою критичною науковою літературою про них, формування у студентів досвіду самостійного аналізу історико-філософських джерел.

Аналітика міфу

4д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. І. Менжулін, доктор філософських наук, професор*

Метою курсу є формування у студентів уміння аналізувати різноманітні духовні феномени (зокрема й сучасні), спираючись на цілісне уявлення щодо міфічного мислення (його витоків, основних рис, функцій, різноманітних спроб його осмислення в історії світової думки), а також аналізуючи його співвідношення з іншими формами духовного життя людства (філософією, політикою, релігією, наукою, мистецтвом тощо).

Ведійська релігія. Брагманізм

4д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *Ю. Ю. Завгородній, доктор філософських наук, доцент*

Курс передбачає знайомство з ведійською міфологією, ритуалом, ведангою, яке базується на роботі з відповідними давньоіндійськими текстами (напр., Рігведа-самгіта, Атхарваведа-самгіта, Шатапатха-брагмана, упанішади, Закони Ману). Виклад спирається на здобутки американської, англійської, голландської, індійської, німецької, польської, російської, української, французької індологічних шкіл. У фокусі уваги — важлива теза про те, що світова релігієзнавча компаративістика розпочалася з вивчення ведійської релігії. На сьогодні ведійська релігія і брагманізм є чільними складовими усіх авторитетних викладів історії релігій.

Неорелігії світу

4д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *А. О. Филипович, доктор філософських наук, професор*

Метою курсу є ознайомлення студентів із віровченням, об'рядами, організаційними формами та діяльністю новітніх релігійних течій, зокрема — наявних в Україні. У лекціях викладено теоретико-методологічні підходи до вивчення нових релігій, проаналізовано віросповідну, культову й дослідницьку літературу та джерела, подано загальний погляд на закономірності й тенденції розвитку неорелігій, здійснено класифікацію неорелігійних явищ. Семінарські заняття поглиблюють уявлення про багатоманітність новітніх релігійних течій, їхніх лідерів і представників, спосіб життя і віросповідні цінності.

Тваринний світ в сучасному філософському дискурсі

4д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. Є. Гомілко, доктор філософських наук, професор*

Animal Philosophy як дискурсивна стратегія пов'язана із ідеєю прав тварин (Animal Rights), суть котрої полягає у визнанні права тварин (nonhuman animals) на життя та на зменшення

страждань. Філософський аналіз світу тварин поглиблює знання про природу самої людини. Визнання та дослідження ментальних здібностей тварин допомагає виявити особливості та ресурси долінгвістичних та мало/або не-раціональних станів людини (дитинство, хвороба, старість). Animal philosophy відкриває нові горизонти розуміння світу, людини та феномена життя як такого.

Гуманізм, антигуманізм, постгуманізм: філософські перспективи

5 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Т. В. Лютий, доктор філософських наук, професор*

Курс присвячено розгляду одного зі стрижневих моментів цивілізації західного типу — гуманізму як світогляду, що апелює до ідеї людини як вищої цінності. Розкривається зміст поняття «гуманізм», його історичні форми. Вивчаються способи критики гуманістичної ідеї (антигуманізм), а також перспективи ідеї «постлюдини».

Метафізика як філософська наука (проблеми і базові поняття)

5 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *В. І. Гусев, кандидат філософських наук, доцент*

У межах курсу розглядаються головні проблеми і поняття метафізики, в тому числі проблема самої метафізики, співвідношення традиційної (класичної) і постнекласичної метафізики та її місце в сучасній філософії. Предметом розгляду також слугують такі фундаментальні філософські питання, як: співвідношення буття і ніщо, реального та ідеального буття, проблема свідомості та її співвідношення з матерією. Досліджується поняття Світу та місце ідеї Бога в структурі філософського світогляду.

Соціологія релігії

5 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *О. В. Саранін, кандидат філософських наук, доцент*

Метою курсу є ознайомлення студентів із особливостями функціонування релігії як соціального інституту та змістом суспільних явищ і процесів, зумовлених конфесійними чинниками.

Філософія релігії

5 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *О. В. Саранін, кандидат філософських наук, доцент*

Метою курсу є ознайомлення студентів із основними поняттями філософії релігії (релігія, віра, потойбічність, Бог) та її методологічними настановами.

Теорія ідеології

5 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Т. В. Лютий, доктор філософських наук, професор*

У межах курсу розглянуто головні теорії ідеологій (Маркс, Грамші, Франкфуртська школа, Альтюсер, постмодерні теорії). Увагу приділено також огляду політичних ідеологій: лібералізму, консерватизму, соціалізму, комунізму, націоналізму, фашизму, анархізму, фундаменталізму, фемінізму.

Сакральна географія і феномен паломництва

6 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *Ю. Ю. Завгородній, доктор філософських наук, доцент*

Мета курсу — сформувані у студентів загальнотеоретичні уявлення про виникнення, розвиток і головні особливості таких архаїчних релігійних феноменів, як сакральний простір (святе місце, місце сили) і паломництво (проща, релігійна мандрівка).

Сучасні мусульманські рухи та організації: ідеологія, структура, діяльність

6 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *О. А. Ярош, кандидат філософських наук*

Мета курсу — ознайомити студентів із сучасними транснаціональними мусульманськими рухами і організаціями, поширеними, насамперед, у країнах Європи, виникнення і розвиток яких зумовлено міграційними та глобалізаційними процесами. Цілями викладання дисципліни є ознайомлення студентів з ідеологічними основами, організаційною структурою, основними напрямками діяльності цих рухів та організацій, а також надання інформації про ключові підходи до їх вивчення в сучасному ісламознавстві.

Українські традиції дослідження Біблії

6 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *С. І. Головащенко, доктор філософських наук, професор*

Представлено широку панораму еволюції вітчизняного досвіду збереження, відтворення, прочитання та засвоєння Святого Письма. Особливу увагу приділено розвитку біблійних студій протягом XVIII — початку XX ст. у наукових та освітніх практиках Києво-Могилянської та Київської духовної академій. Підкреслено актуальність вітчизняної біблієзнавчої спадщини для сучасної науки та освіти.

Філософія музики

6 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. Є. Гомілко, доктор філософських наук, професор*

Курс присвячено сучасному філософському аналізу музики у контексті вироблення нової парадигми гуманітарного знання на підставі: 1) подолання модерної версії людини як однобічно раціональної сутності; 2) обґрунтування розуміння людини як живої тілесної істоти, що знаходиться у взаємодії зі світом як буттям, котре можна не лише пізнавати та перетворювати, але й чути. Завдання курсу — локалізувати феномен музики у його фундаментальній вкоріненості у бутті людини та виявити у людській природі структури, котрі уможливають глибинну дію музики.

Європейський нігілізм

6д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *Т. В. Лютий, доктор філософських наук, професор*

Метою курсу є цілісна реконструкція соціокультурного аспекту нігілізму крізь призму проблеми людського буття в історії західноєвропейської філософської думки. У лекціях здійснюється історико-філософський огляд концепцій нігілізму від передумов, що вплинули на його виникнення, до модифікованих форм нігілізму в XX столітті. Семінарські заняття передбачають формування у студентів навичок самостійного критичного аналізу рекомендованих текстів і порівняння різних теоретичних підходів.

Теорії смислу і нонсенсу

6д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *Т. В. Лютий, доктор філософських наук, професор*

Курс присвячено проблемам мовно-смислового континууму. Розглянуто теорії смислу та значення, неоднозначності мислення (хиби, парадокси, софізми), теорії нонсенсу, мистецькі експерименти зі смислом (заум і алогізм), вербальне та невербальне мислення, мову і несвідоме, проблеми мовлення та розуміння, владні аспекти мови.

Філософія Григорія Сковороди

6д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *С. А. Йосипенко, доктор філософських наук, доцент*

Метою курсу є вивчення філософських ідей Григорія Сковороди в контексті його життя та творчості шляхом знайомства з основними філософськими текстами Григорія Сковороди та з базовою науковою літературою про нього, формування у студентів досвіду самостійного історико-філософського дослідження.

Історія науки

7 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *Т. В. Лютий, доктор філософських наук, професор*

Метою курсу є ознайомлення студентів з актуальними питаннями філософії науки та головними етапами її становлення. Буде проаналізовано засадничі світоглядні й методологічні проблеми сучасного стану науки.

Політологічні аспекти релігієзнавства

7 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *С. І. Головащенко, доктор філософських наук, професор*

Метою курсу є систематичний огляд форм взаємодії релігії та політики, які історично склалися в рамках різних культурно-конфесійних традицій. Курс містить матеріали, що характеризують зміст і структуру феномена релігії як нормативної системи, чинника інтеграції суспільства та регуляції суспільних відносин. Значне місце посідають питання суспільного функціонування релігії як нормативної системи. Розглянуто історію різноманітних форм сакралізації влади та відповідних релігійно-політичних систем, еволюцію історичних форм церковно-державних відносин та сучасних моделей участі релігії і церкви в політичному процесі, їхню роль у реалізації політичних технологій.

Філософія сучасного мистецтва

7 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *І. А. Бондаревська, доктор філософських наук, професор*

Курс передбачає ознайомлення з основними поняттями, підходами та напрямками розвитку філософії мистецтва в минулому й сучасності. Акцент зроблено на зв'язку мистецтва з історичними контекстами його функціонування (технології, соціальні диференціації, культурні моделі). Висвітлено взаємопроникнення актуального мистецтва й сучасного філософського дискурсу у їх спрямованості на проблеми комунікації, ідентичності та свободи.

Психологія релігії

8 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *О. В. Саранін, кандидат філософських наук, доцент*

Метою курсу є ознайомлення студентів із етапами становлення і розгортання психології релігії, важливими питаннями, що стосуються різних компонентів і рівнів суб'єктивного світу віруючих, зокрема — комплексу емоційно-вольових явищ, станів і процесів релігійного змісту чи характеру, що виразняються на індивідуальному та колективному рівнях.

Феноменологія релігії

8 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *О. В. Саранін, кандидат філософських наук, доцент*

Метою курсу є ознайомлення студентів з основними положеннями феноменологічного аналізу релігійності. Предметом розгляду є основи феноменології релігії та її концептуальні форми, а також особливості її інтерпретації у світлі герменевтичного підходу.

Філософія Ніцше

8 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Т. В. Лютий, доктор філософських наук, професор*

Метою курсу є ознайомлення студентів із біографією та головними ідеями філософії Фрідріха Ніцше у контексті тлумачення ним традиційних філософських галузей: метафізики, онтології, гносеології, етики, естетики, філософії культури, релігії, права, історії. Аналіз та інтерпретація основних праць філософа.

Символіка людського тіла в культурі: між розумом і чуттєвістю

8 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Т. В. Лютий, доктор філософських наук, професор*

Курс присвячено розгляду різноманітних вимірів тіла, які становлять специфічний «тілесний вокабуляр»: дискурс важко-доступного, тіло як предмет філософування, тіло жіноче та чоловіче, філософія рани й ушкодження, еротизм і сексуальність (таємниця стосунків / оволодіння іншим тілом), фізично-емоційне та ментальне, медичне, перверсивне, штучне, героїчне, андрогінне, стадницьке, вікове, спортивне, культурне тіло.

ПРАКТИКА

Практика дослідницька

2д семестр, 5 год/тижд., залік, 3 кредити, *І. Я. Лисий, кандидат філософських наук, доцент*

Метою дослідницької практики є ознайомлення студентів із методикою наукових досліджень у галузі філософії та набуття її первинних навичок (методика роботи з філософським текстом, бібліографічний пошук, складання бібліографічного апарату, норми і правила оформлення наукової праці, редагування та рецензування філософського тексту, участь у науковій дискусії тощо).

ДЕРЖАВНА АТЕСТАЦІЯ

Державна атестація на здобуття кваліфікації бакалавра філософії у НаУКМА проводиться у формі державного екзамену з фаху, що має на меті комплексну перевірку знань студентів із дисциплін, передбачених навчальним планом.

Державну атестацію випускників здійснює фахова Екзаменаційна комісія. Умовою допуску студента до державного екзамену є виконання ним навчального плану в повному обсязі. За результатами атестації студент отримує кваліфікацію бакалавра з напрямку «Філософія» і диплом державного зразка.

032 ІСТОРІЯ ТА АРХЕОЛОГІЯ

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – БАКАЛАВР

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

Історія України

1, 2 семестри, 3/3 год/тижд., залік, екзамен, 8 кредитів, *І. А. Тесленко, кандидат історичних наук, доцент, К. Ю. Гломозда, кандидат історичних наук, доцент*

Курс спрямований на вивчення історії України з найдавніших часів до наших днів.

Передбачено ознайомлення студентів зі станом сучасних історичних досліджень формування української нації, Української революції 1917–1921 років, Другої світової війни. Вивчення радянського періоду здійснюватиметься на основі нових історіографічних концепцій та розвідок. Увагу акцентовано також на актуальних проблемах історії після здобуття Україною незалежності.

Первісна історія України

1 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *А. А. Залізняк, доктор історичних наук, професор*

Походження людини. Історія первісного суспільства. Мисливство прильодовикової епохи. Неолітична революція. Походження індоєвропейців. Скіфсько-сарматська доба. Походження українців та їхніх сусідів. Зазначені теми викладаються з урахуванням новітніх досліджень у галузі праісторії та археології. Теоретичний курс закріплюється навчальною археологічною практикою.

Історична географія України

2 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *Т. А. Балабушевич, кандидат історичних наук, доцент*

Ознайомлення студентів з основними етапами формування етнічної та політичної термінології України, її кордонів, а також сучасного складу населення. Мета: на підставі вивчення найважливіших джерел та історіографії залучити студентів до самостійного опрацювання картографічних, актових та наративних пам'яток з історичної географії.

Історія античного світу

2 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *Є. В. Синиця, кандидат історичних наук, старший викладач*

Основні тенденції формування цивілізації в добу Античності, закономірні й характерні риси історичного процесу в Середземномор'ї протягом I тис. до н. е. — першої половини I тис. н. е., основні етапи й вузлові події епохи. Зміни в системі життєвих цінностей, світосприйнятті й ментальності тогочасного суспільства, здобутки, які воно залишило людству.

Практика музейна (ознайомча)

2д семестр, 5 год/тижд., залік, 3 кредити, *Н. Д. Довженко, старший викладач, О. М. Клименко, асистент*

Практика спрямована на формування широкої ерудиції гуманітарія, покликана сприяти образному закріпленню та поглибленню теоретичних знань, ознайомленню з системою організації роботи музеїв і методикою проведення екскурсій. Програма музейної практики передбачає відвідування історико-архітектурних та історико-культурних пам'яток, історичних, історико-літературних, художніх, комплексних і меморіальних музеїв діячів української культури, письменників тощо.

Візантія, Балкани і Центрально-Східна Європа (X–XV ст.)

3 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *Т. А. Балабушевич, кандидат історичних наук, доцент*

Курс складається з двох блоків: 1) формування і розвиток Візантії, її вплив на Балкани і Русь, культуру; роль православ'я; 2) розселення, формування держав і суспільств у Центрально-Східній Європі, взаємини сусідів, поширення християнства, культурний розвиток.

Вступ до історії

3 семестр, 4 год/тижд., екзамен, 5 кредитів, *Н. М. Яковенко, доктор історичних наук, професор*

Мета курсу — дати студентам загальне уявлення про зміну культурних матриць європейського історіописання від Античності до наших днів; пояснити зміст базових понять історичної науки; показати пізнавальні можливості категорій «джерело», «метод», «інтерпретація»; закласти основу практичних навичок у написанні власного дослідницького тексту — постановці проблеми, збиранні матеріалу, структурі й логіці викладу, науковому апараті. Окрему увагу приділено прищепленню засад академічної етики у використанні джерел та історіографічних праць.

Історія західної цивілізації: Середньовіччя

3 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *М. В. Кірсенко, доктор історичних наук, професор*

Вивчення історії Середньовіччя має на меті ознайомлення студентів з основними досягненнями європейської цивілізації впродовж V—XV ст., коли формується ієрархічне аграрне християнське суспільство, закладаються основи європейської освіти, вибудовуються підвалини основних європейських держав.

Історія західної цивілізації: від Ренесансу до Просвітництва (1492–1789)

3 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *М. В. Кірсенко, доктор історичних наук, професор*

Вивчення історії Західної Європи та її довкілля в період від доби Ренесансу до епохи Просвітництва має на меті ознайомлення студентів з основними досягненнями європейської цивілізації впродовж другої половини XV—XVIII ст., тобто визначальних явищ інтелектуальної історії, економіки, суспільного розвитку від часів, коли проявились наслідки Великих географічних відкриттів до переддня Великої французької революції.

Середньовічна історія України

4 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *Я. В. Затилук, кандидат історичних наук, старший викладач, В. Ю. Арістов, кандидат історичних наук, старший викладач*

Метою курсу є ознайомлення студентів з основними подіями та героями періоду, який називають «українським Середньовіччям». Хронологічно й тематично курс охоплює час існування Київської Русі й супутніх політичних утворень (з IX до середи-

ни XIV ст.): від виникнення Русі до розпаду Київської держави та входження її територій до складу Великого князівства Литовського, Корони Польської, Золотої Орди.

ПРАКТИКА

Практика навчальна (археологічна)

2д семестр, 23 год/тижд., залік, 3 кредити, *Н. Д. Довженко, старший викладач, А. К. Кокошко, старший викладач*

Практика є закономірним і необхідним етапом засвоєння студентами отриманих теоретичних знань на лекціях із нормативних курсів «Первісна історія України», «Основи археології». Студенти практично засвоюють здобуті на лекціях теоретичні знання шляхом безпосередньої участі в польових дослідженнях археологічних пам'яток; набувають професійних навичок, поглиблено вивчають фактичний матеріал і ознайомлюються з проблематикою конкретного історичного періоду та відповідних археологічних культур; засвоюють методики камеральної обробки археологічного матеріалу в польових умовах.

Історична географія Центрально-Східної Європи

4 семестр, 4 год/тижд., залік, 5 кредитів, *Т. А. Балабушевич, кандидат історичних наук, доцент*

Мета курсу — ознайомити студентів з основними етапами формування етнічних теренів країн Центрально-Східної Європи, їхніх державних територій і кордонів, а також сучасного складу населення; на підставі вивчення найважливіших джерел та історіографії залучити студентів до самостійного опрацювання картографічних, актових та наративних пам'яток.

Спеціальні історичні дисципліни

5 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *М. В. Яременко, доктор історичних наук, доцент*

Курс розраховано на перше ознайомлення з основним набором спеціальних (допоміжних) історичних дисциплін. Його завдання — коротко розглянути виникнення та розвиток СІД, а також, що найголовніше, зорієнтувати студентів у роботі з історичними джерелами та навчити проводити джерельну критику. Окрему увагу присвячено трьом спеціальним галузям історичної науки (СГІН) — джерелознавству, архівознавству та археографії.

Історія західної цивілізації: доба націоналізму та індустріалізації (1789–1914 рр.)

5 семестр, 4 год/тижд., екзамен, 5 кредитів, *М. В. Кірсенко, доктор історичних наук, професор*

Курс пропонує стислий порівняльний огляд чільних явищ інтелектуальної, суспільної, політичної, економічної історії Західної Європи і Північної Америки 1789–1914 рр. Приклади, події, особи. Джерела та історіографія.

Історія Російської імперії

5 семестр, 2 год/тижд., екзамен, 3 кредити, *В. С. Шандра, доктор історичних наук, професор*

Мета курсу — ознайомити студентів з історією Російської імперії (XVIII — початку XX ст.), до складу якої впродовж кількох століть входила значна частина сучасної України. Увагу акцентовано на питаннях про умови входження та перебування у складі імперії набутих територій, політичний лад, соціальну стратифікацію суспільства, інститути влади, а також на моделі поведінки етнічних еліт. Розглянуто також проблеми вирішення соціальних конфліктів та національного питання.

Українська та зарубіжна історіографія

5 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *М. В. Яременко, доктор історичних наук, доцент*

Завдання курсу: ознайомити студентів із теоретичними проблемами сучасної історіографії та показати їх вплив на конкретні дослідження в таких напрямках, як мікроісторія, історична антропологія, історія повсякдення, нова біографічна історія, гендерні дослідження, «нова соціальна історія» тощо.

Історія Габсбурзької монархії

6 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *Т. А. Балабушевич, кандидат історичних наук, доцент*

Основні етапи та події витоків і розвитку Габсбурзької монархії, її специфічні риси, роль у європейській цивілізації, вплив на країни, що входили до її складу, міжетнічні та міжнаціональні взаємини, формування дунайсько-карпатської спільноти народів, вплив на міжнародні відносини у Європі, а також роль габсбурзької спадщини в культурі та політиці сучасної Європи.

Історія Гетьманщини

6 семестр, 4 год/тижд., екзамен, 5 кредитів, *М. В. Яременко, доктор історичних наук, доцент*

Вивчення історії Гетьманщини передбачає ознайомлення студентів з основними засадами функціонування Української козацької держави другої половини XVII – XVIII ст. на широкому тлі історичного розвитку країн Центрально-Східної Європи. Приділятиметься увага характеристиці правової бази, адміністративно-політичного устрою, військової справи, конфесійного чинника, відносинам з Росією та Запорозжям.

Історія Речі Посполитої

6 семестр, 4 год/тижд., екзамен, 5 кредитів, *Н. М. Яковенко, доктор історичних наук, професор*

Мета курсу – ознайомити студентів із перебігом історії Речі Посполитої (1569 – 1797) – держави, до складу якої входила більша частина території сучасної України; основну увагу приділено не так подієвій історії, як особливостям устрою і суспільного буття цієї держави – інститутам влади, представницькій системі, становим та соціальним структурам, специфіці війська, феномену міста, конфесійним спільнотам, праву та судочинству, освіті, панівним ідеологіям.

Процеси націєтворення в Україні XIX – поч. XX ст.

6 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *Я. В. Затилюк, кандидат історичних наук, старший викладач*

У центрі вивчення – «довге українське XIX ст.», яке досліджено з історичної, історіографічної, теоретико-методологічної перспектив. Значну увагу приділено ширшому контексту українського «національного відродження»: воно розглядається на фоні аналогічних процесів, які відбувались у XIX ст. на теренах Європи та Російської імперії, а також як підготовчий етап становлення модерної української нації у XX ст.

Актуальні проблеми української і зарубіжної історії та історіографії (гостьовий курс)

6д семестр, 3 год/тижд., залік, 2 кредити, *запрошені спеціалісти у галузі історії та історіографії як з України, так і з-за кордону*

Визначається спеціалізацією запрошеного викладача, відповідас новітнім досягненням історичної науки з певної проблеми.

Історичні дослідження методом усної історії

6д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *Н. Д. Довженко, старший викладач*

Курс ознайомлює із новим інтегральним методом вивчення та дослідження історії ХХ–ХХІ ст., яким є метод усної історії (Oral History). Студенти оволодіють спеціальними знаннями для поглибленого вивчення та дослідження ретроспективної інформації, опановують методику створення нового історичного джерела, отримують ґрунтовні теоретичні та методологічні знання, які визначають сучасного дослідника новітньої історії як спеціаліста.

Історія дипломатії: ХІХ–ХХ ст.

7 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *М. В. Кірсенко, доктор історичних наук, професор, Т. Ю. Григор'єва, кандидат історичних наук, доцент*

Огляд розвитку дипломатії від кінця ХVІІІ ст. до сьогодення. Становлення сучасної дипломатичної служби та протоколу, а також функції дипломатів у налагодженні відносин між державами, які вони репрезентували в новий та новітній час.

Історія країн Азії, Африки та Латинської Америки

7 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *О. А. Хоменко, доктор філософії в галузі історії, кандидат історичних наук, доцент*

Метою курсу є ознайомлення студентів з основними подіями з історії країн Азії, Африки та Латинської Америки ХІХ–ХХ ст. крізь призму дискурсу колоніалізму та постколоніальної теорії. Основними завданнями вивчення дисципліни «Історія Азії, Африки та Латинської Америки ХІХ–ХХ ст.» є: розкрити контекст колоніальних відносин, показати взаємовпливи різних культур і традицій, локалізованих у часі в одному просторі; проаналізувати місце «кордонів», «імітування», «маргінальності», «подвійного часу» в діалозі Європи та її колоній; ознайомити студентів з основними дослідженнями, що відображають погляди істориків як зсередини, так і ззовні.

Історія України ХХ ст.

7 семестр, 2 год/тижд., екзамен, 3 кредити, *О. Г. Бажан, кандидат історичних наук, доцент*

Розвиток суспільно-політичних, соціально-економічних, національно-духовних процесів в Україні впродовж ХХ ст. Феномен національно-визвольних змагань українського народу в 1917–1921 рр.; економічний, ідеологічний і соціокультурний зміст

сталінізму, політика українізації в 1920—1930-х рр., «українське питання» напередодні та у роки Другої світової війни. Сучасні проблеми державного будівництва і суспільного розвитку України.

Новітня історія Європи 1914–1991 рр.

7 семестр, 4 год/тижд., екзамен, 5 кредитів, *М. В. Кірсенко, доктор історичних наук, професор, Н. В. Шліхта, доктор філософії в галузі історії, кандидат історичних наук, доцент*

Стислий огляд чільних явищ інтелектуальної, суспільної, політичної, економічної історії Європи та її довкілля 1914–1991 рр. «Коротке століття» революцій, воєн (Перша світова війна, Друга світова війна, холодна війна), глобального протистояння, науково-технологічних досягнень і зростання матеріального добробуту європейців. Основні виклики ХХ ст.: тоталітаризм, авторитаризм, нацизм, комунізм.

Історія радянського суспільства

8 семестр, 4 год/тижд., екзамен, 5 кредитів, *Н. В. Шліхта, доктор філософії в галузі історії, кандидат історичних наук, доцент*

Метою курсу є розглянути різноманітні аспекти життя радянського суспільства: від його офіційного ідеалу до «девіантної» поведінки радянських громадян.

Офіційне бачення радянської людини, способи її формування, радянська «політична релігія». Класова структура радянського суспільства, соціально-економічні та соціокультурні реалії життя у СРСР. Повсякденні форми спротиву населення в політичній, соціальній, релігійній сферах; технології його економічного виживання.

Вступ до історії Церкви

8 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *М. В. Яременко, доктор історичних наук, доцент*

Головне завдання курсу — дати базові знання про Церкву, необхідні, аби фахово вивчати не лише її історію, а й загалом аналізувати історію культури. Увагу зосереджено як на елементарних речах (коректність термінології та висловлювань), так і на аналізі конкретних джерел, що містять «церковну тему»; як на зовнішніх аспектах функціонування християнських деномінацій, так і на богословських деталях. Передбачено також аналіз візуальних матеріалів та перегляд фільмів.

ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Основи археології

2 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *В. В. Отрощенко, доктор історичних наук, професор*

Ознайомлення студентів з основами археології: специфікою її джерел, методикою дослідження археологічних пам'яток, обробки й аналізу первинної інформації та способами реконструкції історичного процесу за археологічними джерелами, а також основними віхами давньої історії України і прилеглих територій.

Історія Києво-Могилянської академії

2 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *М. В. Яременко, доктор історичних наук, доцент*

Курс є необхідною складовою вивчення освітньої та, ширше, культурної спадщини України. Маючи міждисциплінарний характер, він не лише уможливорює предметний погляд на минуле провідного осередку української освіти, а й дає змогу охопити історію культури України та її сусідів.

Комп'ютерні методики роботи з історичними джерелами

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. О. Нагтока, старший викладач*

Метою курсу є ознайомлення студентів з можливостями інформаційних технологій для проведення власних історичних досліджень та набуття студентами навичок їх практичного використання.

Історія полювання на відьом у Європі

3 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *К. А. Дуса, доктор філософії в галузі історії, кандидат історичних наук, доцент*

Мета курсу — ознайомити студентів із основними поняттями, а також віхами європейського полювання на відьом. Зруйнувати популярні міфи про полювання на відьом. Замінити ці міфи знаннями щодо підґрунтя європейських переслідувань відьом у демонології і законодавстві, фактами про перебіг судових процесів, а також про загальнокультурний контекст історії відьомства.

Історія Стародавнього Сходу

3 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *В. В. Черноіваненко, кандидат історичних наук, доцент*

Основні поняття, явища і процеси, пов'язані із формуванням та еволюцією цивілізацій давнього Близького і Середнього Сходу (від появи шумерської цивілізації до пізньої античності), передусім на підставі відповідних літературних пам'яток.

Візуальні джерела в роботі історика

4 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *Л. М. Довга, доктор філософських наук, доцент*

Мета курсу — ознайомити студентів із базовими поняттями історії мистецтва як наукової дисципліни; із базовими поняттями та принципами функціонування візуальної культури; дати загальне уявлення про розвиток образотворчого мистецтва класичного періоду (від Античності до доби Реалізму); про модерний період розвитку образотворчого мистецтва; про розвиток візуальних видів мистецтва модерного та постмодерного періоду; дати практичні навички аналізу творів образотворчого мистецтва чи інших артефактів візуальної культури та навчити використовувати візуальні тексти як потенційне джерело історичного дослідження.

Історична географія Центрально-Східної Європи

4 семестр, 4 год/тижд., залік, 5 кредитів, *Т. А. Балабушевич, кандидат історичних наук, доцент*

Мета курсу — ознайомити студентів із основними етапами формування етнічних теренів країн Центрально-Східної Європи, їх державних територій і кордонів, а також сучасного складу населення; на підставі вивчення найважливіших джерел та історіографії залучити студентів до самостійного опрацювання картографічних, актових та наративних пам'яток.

Вступ до історії євреїв: від давнини до Нового часу

4д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *І. В. Туров, доктор історичних наук, доцент*

Метою курсу є дати студентам ґрунтовні знання про стародавню та середньовічну історію єврейського народу і її загальноцивілізаційне значення. Пропонований курс поділено на три частини. Перша присвячена вивченню історії євреїв часів суддів і Першого Храму, друга — часам Другого Храму та періоду Мішни і Талмуда, третя — середньовічній історії євреїв.

Степові держави Євразії

4д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. І. Галенко, кандидат історичних наук, доцент*

Мета курсу полягає в 1) ознайомленні з політичною історією та цивілізацією Євразійського степу з особливою увагою до спільнот та держав Північного Причорномор'я; 2) виявленні форм взаємодії та взаємовпливів степових держав з осілими, в тому числі політичних традицій; 3) зміцненні розуміння базових

понять держави, цивілізації, культури на євразійському матеріалі; 4) практиці інтерпретації джерел, що зазнали сильного впливу міфології та культурного дистанціювання.

Галицько-Волинське князівство

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. Ю. Арістов, кандидат історичних наук, старший викладач*

Метою курсу є ознайомлення студентів з історією Галицької та Волинської земель у XIII — середини XIV ст. Хронологічно і тематично курс охоплює перехідний період, що розпочинається у добу Київської Русі, а закінчується із вимиранням руської князівської династії та входженням Галичини і Волині до складу сусідніх держав (зокрема Великого князівства Литовського та Корони Польської). Протягом курсу студенти повинні отримати уявлення про основні проблеми історії регіону, ознайомитися з базовими джерелами та набути навичок роботи з ними. Курс зорієнтований на відхід від традиційної дослідницької парадигми, яка розглядає південно-західні руські землі XIII — середини XIV ст. як «Галицько-Волинську державу». В рамках лекційних і семінарських занять увагу буде приділено, головним чином, таким пунктам: критиці історіографічних традицій, вивченню специфіки роботи з джерелами різних видів, розгляду політичної історії Галичини та Волині у східно- та центральноєвропейському контексті, питанням культурної історії регіону.

Історія Києва

4д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *М. В. Яременко, доктор історичних наук, доцент*

Територія, люди та життя «по-київськи» від Середньовіччя до сучасності. Мінімум подієвої фактографії. Багато широко вилученої культури та уваги до «неполітичного».

Історія руських земель у складі Корони Польської (1340-ві – 1570-ті рр.)

4д семестр, 6 год/тижд., залік, 4 кредити, *В. М. Михайловський, доктор історичних наук, доцент*

Метою курсу є вивчення тієї Русі, яка почала входити до складу Польського Королівства починаючи з середини XIV ст. Розглянуто процеси інкорпорації руських територій до складу Корони Польської, які у подальшому стали Руським, Подільським та Белзьким воєводствами і відрізнялися в соціальному, культурному, релігійному, географічному та економічному аспектах від власне тих територій, що склали основу відродженого

Польського Королівства у першій половині XIV ст., а також Волині, Київщини та Брацлавщини (Східного Поділля), які «зустрілися» в одній країні після 1569 р.

Історія дипломатії: до кінця XVIII ст.

5 семестр, 4 год/тижд., залік, 5 кредитів, *Т. Ю. Григор'єва, кандидат історичних наук, доцент*

Курс хронологічно і тематично розглядає становлення та розвиток європейської дипломатії від Античності до кінця XVIII ст. Вивчаються основні принципи дипломатичної комунікації, репрезентації та становлення системи міжнародних відносин. Значну увагу приділено розвитку права війни і миру, принципам укладання та оформлення договорів, витокам та становленню професійної дипломатичної служби, функціям та повноваженням дипломатів, а також ролі дипломатичного церемоніалу в історичному контексті Античності, Середньовіччя, Ренесансу, Реформації та Просвітництва.

Історія повсякденного життя в ранньомодерній Європі

5 семестр, 4 год/тижд., залік, 5 кредитів, *К. А. Дуса, доктор філософії в галузі історії, кандидат історичних наук, доцент*

Курс є введенням до історії повсякденного життя Європи XVI–XVIII ст. Мета курсу: ознайомити студентів із основними «структурами» повсякденного життя ранньомодерної Європи; дати студентам змогу порівняти різні методологічні підходи до дослідження історії повсякденного життя; продемонструвати динаміку й розвиток різноманітних явищ повсякденного життя впродовж трьох століть, а також регіональні й соціальні особливості «структур» повсякдення.

Актуальні проблеми японської історії (1868–2000)

6 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *О. А. Хоменко, доктор філософії в галузі історії, кандидат історичних наук, доцент*

Ознайомлення студентів з основними історичними етапами розвитку японського суспільства від кінця XIX ст., реставрації Мейдзі й до періоду високого економічного зростання 70–80-х років XX ст. Буде розглянуто погляди та тенденції наукових досліджень японських та іноземних дослідників до цього періоду японської історії та з'ясовано, яким чином Японії за такий короткий проміжок часу із відсталого аграрної країни вдалося стати третьою розвиненою економікою світу, при цьому не тільки адаптувавши найкращі західні досягнення науки й техніки, а й зберігши власні унікальні традиції та своєрідну суспільну модель.

Війни в європейській історії XVI–XIX ст.

6 семестр, 4 год/тижд., залік, 5 кредитів, *К. Ю. Гломозда, кандидат історичних наук, доцент*

Курс розглядає війни як «продовження політики держави іншими засобами» протягом модерної історії Європи, а військову справу — як складову частину всесвітньої та вітчизняної історії. Він ознайомлює із місцем війська в суспільстві, внутрішньою логікою розвитку військової організації у зв'язку із суспільними процесами та змінами поколінь озброєння, матеріальними та духовними чинниками в історії війська.

Історія Держави Ізраїль

6д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. В. Черноіваненко, кандидат історичних наук, доцент*

Основні поняття, феномени і процеси, пов'язані з історією розвитку сіонізму (розглянуто в контексті історії ідей XIX–XX ст.) та становленням Держави Ізраїль.

Історія сексуальності

6д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *К. А. Дуса, доктор філософії в галузі історії, кандидат історичних наук, доцент*

Мета курсу — ознайомити студентів із тенденціями у дослідженнях історії сексуальності, а також із основними віхами змін у ставленні до сексуальності протягом «довгого ранньомодерного періоду»: від XV до XIX ст.

Історія США

6д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *М. В. Кірсенко, доктор історичних наук, професор, Ю. В. Орел, кандидат історичних наук, старший викладач*

Мета й завдання курсу — здобуття студентами знань з історії США, ознайомлення з основними правовими підставами існування держави, випрацювання навичок критичного аналізу історичного джерела, опанування вітчизняної й зарубіжної історіографії з проблематики, отримання необхідних дослідничові новітньої історії теоретичних і методичних знань. Важливим завданням вивчення дисципліни є розвиток аналітичного мислення й навичок критичного аналізу джерел.

Історія Центрально-Східної Європи XIX–XX ст.

8 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *Т. А. Балабушевич, кандидат історичних наук, доцент*

Розвиток суспільства і державності в країнах Центрально-Східної Європи; взаємодія національного розвитку зі змінами

всередині імперій та під час їхнього розпаду; еміграція, угруповання і партії, внутрішня і зовнішня політика відроджених і новоутворених держав, економічні та культурні процеси.

Ментальні мапи європейського простору: погляд XX ст.

8 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *О. В. Бетлій, кандидат історичних наук, доцент*

Курс присвячено вивченню нового напрямку історичних досліджень — ментальному картографуванню. Має на меті показати, яким чином європейський простір диференціювався і втілювався в «ментальні мапи» впродовж XX ст.

Історія національних меншин в Україні XIX–XX ст.

5 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. Г. Бажан, кандидат історичних наук, доцент*

Мета курсу — розкрити особливості історії та розвитку етнічної структури України, зміст політико-правового статусу національних меншин України у XIX–XX ст., проаналізувати проблеми міжнаціональних відносин в Україні в умовах незалежності.

Історія українського козацтва.

5 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. О. Щербак, доктор історичних наук, професор*

Виникнення та джерела формування козацтва. Заснування Запорозької Січі та реєстрове військо. Козацтво в становій структурі українського суспільства. Провідники державотворчості козацької України. Еволюція Запорозької Січі. Вольності війська Запорозького. Військові традиції. Духовний світ запорозького лицарства.

Правові системи та правничі інститути в Україні XVI–XVIII ст.

6 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *Н. П. Старченко, доктор історичних наук, доцент*

Місцеві й центральні судові органи Речі Посполитої і Гетьманату; правові пам'ятки, що лежали в основі судочинства, та реальні судові практики — ці питання розглядатимуться у контексті антропологічних проблем: правової культури тогочасного соціуму, конфлікту як соціального феномена, позасудового залагодження суперечок, конфігурацій формальних і неформальних механізмів влади, деяких ментальних стереотипів.

Дисидентський рух в УРСР

7 семестр, 4 год/тижд., залік, 5 кредитів, *О. Г. Бажан, кандидат історичних наук, доцент*

Курс ставить за мету висвітлити місце і роль дисидентства в історії СРСР та Української РСР, зокрема з'ясувати його вплив на формування реально діючої опозиції тоталітарному режиму, розглянути цілий ряд інших основоположних питань. Йдеться перш за все про визначення самих понять «дисидентство» і «дисидент», їх співвідношення з такими поняттями, як «опозиційний рух», «національно-визвольний рух» тощо.

Навчальний практикум з історії

7, 8 семестри, 2/2 год/тижд., 2 заліки, 4 кредити, *Т. Ю. Григор'єва, кандидат історичних наук, доцент*

Предметом вивчення навчальної дисципліни є академічні практики та робота над дипломами.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

- техніка наукової роботи; етапи підготовки і проведення історичного дослідження;
- робота з джерелами: презентація дослідницьких тем, джерел дослідження та методології роботи з ними;
- презентація проміжних результатів дослідження; рецензування розділів.

Україна у Другій світовій війні

7 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *В. А. Гриневич, доктор політичних наук, доцент*

Перебіг подій Другої світової війни в Україні 1939—1945 рр. Соціально-політичні питання: трансформації політичних настроїв населення України, ідеології і політики владних інститутів, впливу війни на формування різних моделей українського патріотизму-ідентичності тощо. Головні напрями у вітчизняній та зарубіжній історіографії з цього питання.

Український визвольний рух 1920–1950-х рр.

7 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *В. М. В'ятрович, кандидат історичних наук, старший викладач*

Курс розглядає історію українського визвольного руху 1920—1950 років, коли він розвивався у формі збройного підпільного руху. Здійснено аналіз розвитку структур руху (Української військової організації, Організації українських націоналістів, Української повстанської армії), їхні ідеології та програми, відносин

з іншими політичними силами та національними групами. Означено місце українського визвольного руху цього періоду в українській та європейській історії.

035 ФІЛОЛОГІЯ (ГЕРМАНСЬКІ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ (переклад включно))

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – БАКАЛАВР

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

Сучасна українська мова (Фонетика. Орфографія. Лексикологія)

1 семестр, 4 год/тижд., іспит, 9 кредитів; 2 семестр, 3 год/тижд., іспит, *О. П. Кадочнікова, кандидат філологічних наук, доцент*

Мета курсу — забезпечити фахову підготовку філолога з таких розділів мовознавства: фонетика, фонологія, лексика, фразеологія, графіка сучасної української літературної мови; історія української лексикографії. Курс орієнтований на поглиблення та розширення знань про фонетичну, фонологічну, графічну, лексичну та фразеологічну системи сучасної української літературної мови, формування цілісного уявлення студентів про розвиток української мови та її самобутність; засвоєння специфіки зв'язків і залежностей у системі лінгвоодиниць. Особливу увагу приділено опануванню норм літературної мови (орфографічних, орфоепічних, акцентуаційних, лексичних, почасти — словотвірних) на науковій основі, формуванню свідомого ставлення до студійованих мовних явищ. Курс має на меті підготувати студентів до самостійного розв'язання практичних та дослідницьких завдань.

Історія України

1 семестр, 4 год/тижд., іспит, 4 кредити, *І. А. Тесленко, кандидат історичних наук, доцент*

Курс скерований на студіювання перебігу основних подій вітчизняної історії від найдавніших часів до сьогодення. Передбачено ознайомлення зі станом сучасних українських та зарубіжних наукових досліджень. Важливим завданням курсу є формування історичного мислення, національної свідомості та уявлення про місце України у світовій історії.

Філософія

1 семестр, 4 год/тижд., іспит, 4 кредити, *Я. І. Юринець, старший викладач*

Мета курсу — сформувати у слухачів уявлення про форми та способи філософування, показати відмінності філософії від інших форм пізнання, ознайомити з основними поняттями і проблемами філософії, представити основні історичні типи філософування. Завдання курсу спрямовують слухачів на здобуття необхідних фактологічних знань з історії філософії і водночас виховують засадничі навички й уміння для подальших історико-філософських студій.

Практика усного й писемного мовлення англійської мови

1, 2, 2д, 3, 4, 4д, 5, 6, 6д семестри, 4 год/тижд., 6 заліків, 3 іспити, 15 кредитів, *І. Д. Піроженко, старший викладач, І. В. Сем'янків, старший викладач; А. Ю. Шугай, старший викладач*

Мета курсу — забезпечити фахову підготовку філолога з англійської мови (писемне та усне мовлення). Передбачено опанування основних мовленнєвих навичок комунікативного спрямування (читання, говоріння, сприйняття на слух та письмо) на базі автентичних тематико-лексичних та відповідних граматичних матеріалів. Практичний аспект курсу полягає у випрацюванні в студентів зазначених комунікативних навичок із дотриманням граматичних норм, необхідних для вільного володіння сучасною англійською мовою усно та на письмі.

Практична фонетика англійської мови

1, 2, 2д семестри, 4 год/тижд., 2 заліки, 7 кредитів, іспит, *Я. Р. Федорів, кандидат філологічних наук, доцент, Н. В. Соломашенко, старший викладач*

Курс закладає підґрунтя до вивчення таких дисциплін, як теоретична фонетика, лексика, граматики, стилістика англійської мови, історія англійської мови, компаративістика, загальне мовознавство. Основними формами організації навчання у процесі вивчення дисципліни є групові практичні заняття, а також самостійна робота студентів, що охоплює виконання індивідуальних проєктів. Задля розкриття особливостей англійської вимови й інтонації та створення підґрунтя для вироблення й свідомого застосування практичних навичок теоретичний матеріал подають студентам під час практичних занять та в онлайн-модулях, створених на університетській базі системи керування навчанням (LMS) Moodle.

Зарубіжна література

1, 2, 3, 4, 5, 6 семестри, 3 год/тижд., 3 заліки, 3 іспити, 8 кредитів,
Б. Б. Шалагінов, доктор філологічних наук, професор

Навчальна дисципліна «Світова література-1» охоплює історичний розвиток літератури Західної Європи від античності до кінця XVIII ст., представлений у сукупності інформації про жанри, стилі, поетику, проблематику, філософсько-естетичну основу та історичне підґрунтя.

Завдання курсу: наукове обґрунтування та всебічне вивчення загальних засад історико-літературного процесу античності (літератури Греції, Риму), Середніх віків, Відродження, Бароко, Класицизму, літератури просвітницького раціоналізму, літератури сентименталізму, літератури «веймарської класики».

Вступ до мовознавства

2 семестр, 2 год/тижд., іспит, 3 кредити, *А. І. Павленко, кандидат філологічних наук, доцент*

Курс має на меті ознайомити студентів з основами теорії мови, з методами дослідження мови, з принципами функціонування та взаємодії її структурних одиниць. Особливу увагу приділено оволодінню лінгвістичною термінологією. Лекції та практичні заняття охоплюють таке коло питань: наукові критерії класифікації мов та закономірності їхнього історичного розвитку; класифікація звуків мови, фонетичні процеси, природа й структура складу, а також наголосу та інтонації; словотвір та морфологія; класифікація частин мови; граматичні значення, категорії, способи вираження граматичних значень; типи словосполучень та речень; типи відношень слів у лексичній системі мови; прагматика; закономірності функціонування мови у суспільстві та її розвиток. Значну увагу приділено самостійній роботі, яка дає можливість свідомо підходити до підготовки та засвоєння навчального матеріалу, формує навички наукового пошуку, аналізу матеріалу та є необхідною умовою формування лінгвістичних компетенцій.

Сучасна українська мова (Морфологія)

3, 4 семестри, 4 год/тижд., 2 іспити, 11 кредитів, *Н. В. Кобченко, кандидат філологічних наук*

Мета курсу — забезпечити фахову підготовку філолога з таких розділів мовознавства, як морфеміка, словотвір та морфологія з урахуванням здобутків сучасної лінгвістики. Передбачено опанування основних понять морфеміки й словотвору, розгляд історичних та сучасних процесів у структурі слова, зокрема на

морфемному шві; усвідомлення семантичних, словотвірних, морфологічних та синтаксичних особливостей самостійних і службових частин мови, а також перехідних одиниць; вивчення граматичних категорій, притаманних кожному класові слів. Особливу увагу приділено мовним одиницям дискусійного граматичного статусу й транспозиційним явищам у системі частин мови. Практичний аспект курсу пов'язаний із випрацюванням у студентів навичок морфемного, словотвірного й повного морфологічного аналізу самостійних і службових частин мови, а також із удосконаленням дотримання граматичних норм сучасної української мови.

Практична граматики англійської мови

3, 4, 4д семестри, 2 год/тижд., 2 заліки, іспит, 7 кредитів, *Л. І. Павленко, кандидат філологічних наук, доцент*

Метою курсу є формування та розвиток професійних граматичних англомовних вмінь і навичок для поглиблення знань основних граматичних тем. Основними завданнями курсу є опрацювання теоретичних основ граматики англійської мови; розвиток навичок виконання тестових завдань із запропонованої тематики; розвиток вмінь практичного застосування вивченого граматичного матеріалу в усному мовленні та на письмі. Студенти ознайомляться з традиційними та новітніми методами наукового пошуку в галузі теоретичної граматики, інструментарієм для теоретичного опису граматичної системи сучасної англійської мови, змістом поняття граматичної категорії та отримують відомості про систему граматичних категорій сучасної англійської мови.

Теоретична фонетика англійської мови

5 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Я. Р. Фегорів, кандидат філологічних наук, доцент*

Курс спрямований на формування уявлення про напрями у вивченні фонетичної будови мови; він розвиває слухо-артикуляційні й ритміко-інтонаційні навички відповідно до норм англійської вимови в системі Received Pronunciation; ознайомлює із сучасним станом англійської мови, проблемами сучасної фонології, тенденціями в зміні норм сучасних стандартів англійської мови. Дисципліна тісно пов'язана з іншими обов'язковими дисциплінами, такими як практична фонетика, вступ до мовознавства, загальне і зіставне мовознавство, граматики англійської мови, лексика, стилістика англійської мови, історія англійської мови, лексикологія, лінгвокраїнознавство тощо.

Сучасна українська мова (Синтаксис)

5 семестр, 4 год/тижд., іспит, 9 кредитів; 6 семестр, 3 год/тижд., іспит, *В. М. Ожоган, доктор філологічних наук, професор*

Курс передбачає ознайомлення з традиційними й новітніми підходами щодо класифікації та кваліфікації синтаксичних категорій і синтаксичних одиниць, опираючись на формально-граматичний, семантико-синтаксичний, власне-семантичний і комунікативний аспекти (членів речення, словосполучень, речень (простих неускладнених, простих ускладнених і складних), синтаксем, семантем, комунікатем, текстом тощо); стосовно аналізу зв'язків між складниками словосполучення, речення, складного синтаксичного цілого (прислівних, однонаправлених, різнонаправлених, зумовлених, взаємозумовлених, детермінантних, предикативних, напівпредикативних, підрядних, опосередкованих підрядних, сурядних, модальних, інтродуктивних і под.); щодо встановлення відношень (предикативних, напівпредикативних, суб'єктних, об'єктних, атрибутивних, адвербіальних, апозитивних, синкретичних (суб'єктно-об'єктних, об'єктно-обставинних, атрибутивно-обставинних, об'єктно-атрибутивних), комплетивних, еднальних, приєднувальних, зіставних, зіставно-протиставних, градаційних) між компонентами, які структурують синтаксичні одиниці; опрацювання наукової літератури; ведення самостійної науково-дослідної роботи.

Теоретична граматики англійської мови

7 семестр, 4 год/тижд., іспит, 6 кредитів, *Г. А. Рябоконт, кандидат філологічних наук*

Метою дисципліни є ознайомлення студентів зі станом наукового знання у цій галузі й подальше формування навичок наукового мислення та вмінь аналізу емпіричного матеріалу. Передбачено схарактеризувати основні підходи до вивчення синтаксичної будови англійського речення; скерувати студентів на самостійний пошук релевантних наукових джерел, їхній критичний аналіз та вироблення власного погляду на досліджувані проблеми. Студенти повинні знати: об'єкт та предмет теоретичної граматики сучасної англійської мови, її мету та завдання відповідно до напрямків наукової граматичної думки; методи граматичного опису англійської мови та місце теоретичної граматики серед інших лінгвістичних дисциплін; основні морфологічні й синтаксичні категорії сучасної англійської мови; актуальні напрями розвитку граматичної теорії сучасної англійської мови; вміти пояснювати й обґрунтовувати граматичні явища, самостійно аналізувати англійськомовний граматичний матеріал.

Практична стилістика й культура мовлення

7 семестр, 2 год/тижд., іспит, 3 кредити, *Н. Ю. Ясакова, кандидат філологічних наук, доцент*

Мета курсу — сформувати вміння вживати мовні одиниці з якнайбільшою комунікативною доцільністю. Курс поглиблює знання про мовні норми та стилі, багатство та різноманітність виразних засобів української мови, особливості організації текстів різних жанрів. Передбачено розгляд складних питань українського слово- і формовживання, творення й уживання синтаксичних конструкцій; формування вміння висловлюватися правильно, точно, логічно, просто й виразно. Окрему увагу буде приділено випрацюванню навичок літературного редагування тексту.

Стилiстика англiйської мови

8 семестр, 2 год/тижд., іспит, 3 кредити, *А. О. Нестеренко, кандидат філологічних наук, доцент*

Метою навчальної дисципліни є ознайомлення студентів з особливостями стилів сучасної англійської мови. Завдання курсу полягає у навчанні робити самостійний аналіз текстів та активізувати мовні навички в процесі бесіди й лінгвостилістичного аналізу. У результаті вивчення цього курсу студент повинен знати предмет вивчення загальної стилістики, функціональні стилі англійської мови, особливості фонетики, граматики, лексики та синтаксису різних стилів, а також робити лінгвостилістичний аналіз англomовних текстів.

Курсова робота з української мови

4д семестр, 3 кредити

Курсова робота з української мови — одна із форм самостійних науково-дослідницьких пошуків студентів, скерована на виявлення рівня знань у конкретній галузі українського мовознавства, спроможності самостійно мислити, робити теоретично обґрунтовані висновки й узагальнення. Курсова робота складається з теоретичної та практичної частини. Теоретичний розділ містить аналітичний огляд наукової літератури з обраної проблеми дослідження, встановлення сучасного рівня опрацювання цієї проблеми та окреслення невивчених аспектів, на які буде спрямована увага студента. Практичні розділи передбачають безпосередній аналіз зібраного мовного матеріалу та опис отриманих результатів. Виклад матеріалу має відповідати усім нормам

наукового стилю сучасної української мови, а оформлення — задовольняти усі вимоги державних стандартів.

Курсова робота з англійської мови

6д семестр, 3 кредити

Одна із головних форм самостійного науково-дослідницького пошуку, яка виявляє знання студентів із фахових дисциплін і рівень загальногуманітарної підготовки, здатність до самостійного мислення, вміння робити лінгвістичний аналіз мовного матеріалу, узагальнення і висновки. Робота має відзначатися належним теоретичним рівнем, достатньою концептуальністю і осмисленням означених проблем, вмотивованим використанням методологічної і науково-критичної літератури.

ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Латинська мова

1 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Ю. В. Афонін, старший викладач*

Курс передбачає оволодіння уміннями й навичками читання, письма, граматичного аналізу й перекладу латинських текстів, формування уявлень і знань про структуру латинської мови та її лексичний склад, місце латинської мови серед інших європейських мов. Курс має на меті забезпечити студентів уміннями відтворювати парадигму самостійних частин мови, визначати граматичні значення форм, функційну семантику іменних та дієслівних форм, адекватно відтворювати в перекладі граматичні конструкції латинської мови, для того щоб перейти до систематичного вивчення оригінальних різножанрових прозових та поетичних творів авторів класичної доби.

Країнознавство

2 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. П. Качурець, старший викладач, Т. С. Фіногіна, кандидат філологічних наук*

Навчальна програма курсу розроблена на основі вимог до професійної підготовки освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра з дисциплін лінгвістичного циклу. Метою вивчення дисципліни є формування у студентів знань про провідні англomовні країни світу — Велику Британію, США та Австралію. Досягнення цієї мети передбачає опанування значного масиву інформації стосовно географії, історії, соціально-політичної організації, культури,

релігії та освіти, традицій та повсякденного життя, а також особливостей варіантів англійської мови вищеназваних країн. Курс викладають англійською мовою. Для підвищення ефективності курсу студенти мають підготувати в його рамках проект, що передбачає дослідження одного з аспектів політико-правового, суспільного, культурного, господарського, або освітнього життя Великої Британії, США або Австралії, та зробити презентацію результатів свого дослідження.

Вступ до теорії літератури

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Р. А. Семків, кандидат філологічних наук, доцент*

Курс покликаний переосмислити традиційні погляди на літературознавство у світлі низки сучасних теорій, надати студентам інформацію про коло актуальних проблем новітнього літературознавства, закріпити наявні знання та мотивувати до здобуття нових у царині сучасних поглядів науки про літературу. Курс інтегрує в собі як власне теоретичний компонент (щодо головних суб'єктів літературного процесу — автора, читача, критика, літературних інституцій, а також літературознавчих шкіл та пропонує ними методологій дослідження літературного твору), так і практичні компоненти, покликані розвинути у студентів навички аналізу та критики тексту.

Українська література

3, 4 семестри, 2 год/тижд., залік, іспит, 6 кредитів, *О. П. Полохович*

У цьому оглядовому курсі представлені найяскравіші явища, найвидатніші постаті, найцікавіші тексти української літератури різних епох: Середньовіччя, Відродження, Бароко, Романтизму, Реалізму, Постмодернізму тощо.

Проблеми походження й становлення української мови

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Н. В. Кобченко, кандидат філологічних наук*

Мета курсу полягає у висвітленні головних концепцій походження української мови та періодизацій її розвитку, ознайомленні з виникненням найважливіших діалектних рис, що становлять специфіку сучасної української мови, поясненні передумов сучасного діалектного поділу української мови. Значну увагу буде зосереджено на спростуванні радянських та сучасних міфів щодо виникнення української мови, на ознайомленні з джерельною базою та методами дослідження в цій галузі, на вивченні

наукового доробку видатних вчених-істориків мови. Буде розглянуто умови формування фонетичних та граматичних особливостей української мови, що вирізняють її з-поміж інших слов'янських, а також пояснено причини деяких сучасних правописних труднощів. Передбачено огляд історії становлення правописної системи української мови та перебігу сучасної правописної дискусії.

Історична морфологія

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Н. В. Кобченко, кандидат філологічних наук*

Курс спрямований на опанування основних відомостей з історії формування системи частин мови сучасної української мови; засвоєння процесу становлення самостійних і службових частин мови, їхніх граматичних категорій; усвідомлення витоків та причин закріплення в правописі граматичних норм сучасної української мови. Особливу увагу скеровано на засвоєння особливостей формування сучасної словозміни іменника й дієслова як центральних частин мови, усвідомлення історичних передумов постання тієї чи тієї словоформи, а також пояснення історичних чинників, що зумовили деякі відхилення від загальних тенденцій вживання формотворчих афіксів.

Академічне письмо (англійською мовою)

4д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *А. О. Несстеренко, кандидат філологічних наук, доцент*

Мета курсу — опанувати особливості функціонування англійської мови в науковій писемній комунікації, засвоїти специфіку англomовного академічного письма через ознайомлення із сучасними оригінальними науковими текстами різних жанрів, виявлення їхніх структурних, змістових, мовних, комунікативних і риторичних рис; удосконалення умінь і навичок продукувати якісні тексти фахового спрямування англійською мовою та грамотно їх оформлювати. Після закінчення курсу студент повинен вміти розуміти специфіку англomовного дискурсу і його основних жанрів, ефективно використовувати англійську мову для здобуття й передавання фахової інформації, анутовати та реферувати англomовну літературу за фахом, репрезентувати результати елементів наукових досліджень англійською мовою у писемній формі, складати план-конспект, готувати слайди презентацій; продукувати і грамотно оформлювати різножанрові есе та наукові тексти англійською мовою відповідно до сучасних вимог.

Німецька мова

5, 6, 6д, 7, 8 семестри, 2 год/тижд., 3 заліки, 2 іспити 14 кредитів

Курс розроблений для студентів, які раніше не вивчали німецьку мову або мають початковий рівень знань. Передбачено комплексне вивчення фонетичного, лексичного та граматичного матеріалу. Для засвоєння знань та випрацювання практичних навичок читання, аудіювання, говоріння й письма на практичних заняттях, окрім новітніх підручників, використовують оригінальні аудіо- та відеоматеріали, уривки творів видатних німецьких письменників, сучасну німецьку періодику. Курс також охоплює ознайомлення студентів із національними традиціями та ментальністю, визначними історичними подіями, культурою німецького народу, реаліями сучасного життя Німеччини. Важливим складником курсу є самостійна робота студентів, яка полягає в позаадиторному опрацюванні оригінальних німецьких художніх і публіцистичних текстів та перегляді фільмів.

Порівняльна морфологія

6 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Н. В. Кобченко, кандидат філологічних наук*

Курс має на меті дати студентам початкове уявлення про спільні й відмінні риси граматичного ладу української та англійської мов шляхом зіставного аналізу їхніх частиномовних систем; ознайомити з системою граматичних категорій обох мов, висвітлити спільні й відмінні риси їхнього функціонування у сфері центральних класів слів — іменника й дієслова. Передбачено висвітлення методів та прийомів порівняння граматичних систем двох мов, детальний розгляд граматичних категорій іменника й дієслова української мови, відсутніх в англійській, та способи передачі втіленого ними значення засобами англійської мови.

Розмовний стиль. Проблеми аналізу усного мовлення

6 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Н. В. Кобченко, кандидат філологічних наук*

Мета курсу — ознайомити студентів із особливостями розмовного функційного стилю сучасної української мови на всіх рівнях мовної системи — фонетичному, лексичному, словотвірному, морфологічному, синтаксичному; із специфікою тексту розмовного стилю, його інформаційною якістю; із сучасним станом розмовного стилю, його комунікативними та виражальними можливостями. Особливу увагу зосереджено на сферах функціонування розмовного стилю, зокрема на розширенні його ареалу, прониценні в традиційно нехарактерні для нього сфери, на простеженні сучасних змін у його комунікативній реалізації.

Лексикологія англійської мови

6 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *П. В. Зернецький, доктор філологічних наук, професор*

Мета курсу — сформувати знання щодо зв'язку між лексикологією та змінами в економічній, соціальній, політичній структурі країни, культурного життя народу, розуміння сутності лексичних явищ сучасної англійської мови, розкрити найважливіші характеристики лексичних одиниць англійської мови, висвітлити процеси взаємодії соціальних і мовних факторів, процеси збагачення словникового складу мови. Студенти будуть ознайомлені із загальними лінгвістичними засадами функціонування лексики: взаємозалежністю лінгвістичних явищ, поступовості, безперервності розвитку мови, переходу від її незначних кількісних змін до фундаментальних якісних змін.

Актуальні проблеми граматики

7 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. М. Ожоган, доктор філологічних наук, професор*

Мета курсу — допомогти студентам сформувати систему знань та вмінь, які необхідні для проведення мовознавчих досліджень, ознайомити з новітніми лінгвістичними теоріями, які поширені у вітчизняному й світовому мовознавстві. Основну увагу зосереджено на категорійній і функційній проблематиці.

Функційна граматика

7 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. М. Ожоган, доктор філологічних наук, професор*

Курс має на меті ознайомити студентів з основними поняттями й одиницями функційної граматики; схарактеризувати типологію мінімальних семантико-синтаксичних одиниць (синтаксем) сучасної української мови, встановити їхню ієрархію, простежити кореляцію синтаксем з одиницями формального синтаксису на рівні простого елементарного й простого неелементарного речень; з'ясувати морфологічні засоби вираження предикатних, субстанційних і вторинних предикатних синтаксем.

Література країни, мову якої вивчають

7 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Д. М. Мазін, кандидат філологічних наук*

Навчальна дисципліна має на меті ознайомити студентів із провідними досягненнями англomовної літератури різних історичних періодів, окремих літературних течій, сформувати необхідне лінгвістичне та культурологічне підґрунтя для адекватного

сприйняття художньої літератури. У результаті вивчення цього курсу студент повинен знати загальні принципи історичного розвитку літературних течій, творчі здобутки репрезентативних авторів, найважливіші художні твори; вміти застосовувати здобуті знання під час виконання письмових робіт та у дослідницькій праці за фахом.

Культура наукової української мови

8 семестр, 2 год/тижд., 3 кредити, залік, *О. П. Кадочнікова, кандидат філологічних наук, доцент*

Завдання курсу — ознайомити студентів із засадами наукової діяльності, сформувати уявлення про методологію наукових досліджень, розвивати вміння підготовки та написання курсових, дипломних робіт, публікацій. Значну увагу приділено формуванню практичних навичок технології наукової діяльності; опису методів наукових досліджень, їхнього використання на практиці; аналізу набутих знань, характеристик джерел інформації, роботі з літературними джерелами, узагальненню й аналізу отриманої інформації, умінню формулювати гіпотезу, аналізувати план наукового дослідження.

Передбачено вивчення правил оформлення кваліфікаційних робіт, а також формування навичок написання рецензії на наукову роботу, тез доповіді, реферату, анотації.

Пропонований курс сприяє поглибленню знань про науковий стиль української мови, розширює уявлення про українську наукову мову, мовні засоби наукового тексту, дозволяє успішно опанувати технології роботи із українськомовним науковим текстом. Теоретичні відомості підкріплено практичним аспектом використання отриманої інформації у власному писемному та усному науковому мовленні.

Графічна система української мови: становлення та специфіка

8 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. П. Кадочнікова, кандидат філологічних наук, доцент*

Мета курсу — схарактеризувати формування самобутності графічної системи української мови (від найдавніших часів до сьогодення), теоретично обґрунтувати сучасні правописні норми. У центрі вивчення постають принципи української орфографії, а також зв'язок правописної системи із законами графіки та алфавітним складом. Усі складники писемного мовлення — абетка, графіка та орфографія — залежать від усного мовлення, тож їхнє вивчення супроводжує фонетичний коментар. Акцентовано увагу на проблемних питаннях орфографічної теорії, варіативності та, подекуди, неусталеності літературних норм писемного мовлення.

Словотвірні інновації в сучасній українській мові

8 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. П. Кагочнікова, кандидат філологічних наук, доцент*

Мета курсу — вивчити особливості словотвірних інновацій сучасної української мови. Основними завданнями дисципліни є ознайомлення зі специфікою сучасного стану українського словотвору, поглиблене вивчення основного інструментарію словотвірних досліджень, з'ясування самобутності словотвору в контексті інших типів номінації, встановлення функції словотвірних інновацій на матеріалі різних складників національної мови (літературної мови, жаргонів, просторіччя), виявлення динаміки продуктивності різних словотвірних типів; з'ясування відповідності наявних інновацій чинним лексичній і словотвірній нормам мови. Передбачено аналіз мовлення сучасних ЗМІ, українськомовних інтернет-ресурсів, наукової літератури з метою простежити словотвірні тенденції розвитку української мови в нових суспільно-політичних обставинах її функціонування.

Порівняльний синтаксис

8 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. П. Кагочнікова, кандидат філологічних наук, доцент*

Метою курсу є ознайомити студентів з типологічними особливостями англійської та української мов шляхом комплексного компаративного вивчення граматичних конструкцій порівнюваних мов, встановлення спільних рис та відмінностей у системах синтаксичних одиниць різного рівня — словосполучення, простого та складного речення. Особливе місце в структурі курсу посідає формування теоретичної основи синтаксису англійської та української мов через порівняння їхнього категорійного апарату. Вивчення курсу передбачає сформулювати у студентів розуміння характеру міжмовних граматичних зв'язків і відношень, розкрити основні граматичні трансформації під час перекладу за відсутності синтаксичних еквівалентів у зіставляваних мовах, навчити студентів вільно послуговуватися граматичними структурами як у писемному, так і в усному мовленні, навчити студентів розпізнавати граматичні явища під час читання та сприйняття тексту на слух і вміти пояснювати вживання тієї чи тієї синтаксичної конструкції та співвідносити її з певною комунікативною функцією.

Актуальні проблеми синтаксису

8 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. М. Ожоган, доктор філологічних наук, професор*

Мета курсу полягає у тому, щоб ознайомити студентів із найважливішими підходами (традиційними й новітніми) щодо класифікації складного речення — елементарного й неелементарного.

Особливу увагу буде зацентовано на структурно-семантичному, семантико-синтаксичному й комунікативному потрактуванні складносурядних, складнопідрядних, безсполучникових двокомпонентних та багатокomпонентних реченнях.

Типологія синтаксичних категорій

8 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. М. Ожоган, доктор філологічних наук, професор*

Пропонований курс має на меті схарактеризувати грамемну структуру та систему синтаксичних категорій речення в українській мові, простежити їхню ієрархію та взаємодію, диференціювати формально-синтаксичні, семантико-синтаксичні та комунікативні реченнєві категорії, з'ясувати їхню грамемну специфікацію.

ПРАКТИКА

Джерелознавча практика

4д семестр, 3 кредити, *О. П. Кадочнікова, кандидат філологічних наук, доцент*

Метою джерелознавчої навчальної практики є набуття практичних дослідницьких навичок роботи з науковою та навчально-методичною літературою, опанування методики здійснення науково-дослідницької роботи. У процесі практики передбачено ознайомити студентів з умовами зберігання та використання рукописних та друкованих джерел, сучасними каталогами, картотеками, словниками та корпусами, правилами оформлення й опису документальних матеріалів; сформувати в студентів уміння обирати та формулювати тему дослідження, критично добирати джерела цитувати та реферувати. Практика передбачає поглиблене вивчення методів наукового дослідження, що відповідають профілю теми обраної наукової роботи, та сприяє формуванню в студентів навичок самостійної дослідницької діяльності, аналітичної роботи з конкретного питання, вміння інтерпретувати та узагальнювати отриману з наукових джерел інформацію, аргументувати власну позицію та обстоювати її.

Практика відбувається без відриву від навчання.

Мовна практика

6д семестр, 3 кредити, *А. О. Нестеренко, кандидат філологічних наук, доцент*

Метою практики є поглиблення й закріплення теоретичних та практичних знань студентів, вироблення навичок практичної роботи із застосуванням англійської мови, оволодіння сучасними методами та формами організації праці із застосуванням англій-

ської мови, формування професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних ринкових і виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання з англійської мови та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

ДЕРЖАВНА АТЕСТАЦІЯ

Комплексний кваліфікаційний іспит

8д семестр, 12 кредитів

Охоплює тематику професійно орієнтованих курсів «Практика усного й писемного мовлення англійської мови», «Практична фонетика англійської мови», «Теоретична фонетика англійської мови», «Практична граматики англійської мови», «Теоретична граматики англійської мови», «Стилістика англійської мови», «Сучасна українська мова (Фонетика. Орфографія. Лексикологія)», «Сучасна українська мова (Морфологія)», «Сучасна українська мова (Синтаксис)», «Практична стилістика й культура мовлення». Ці дисципліни є нормативними й засадничими в програмі підготовки освітнього рівня «бакалавр» за спеціальністю 6.0203073 «Філологія (англійська й українська мови)». Іспит складається з двох частин — усної та письмової, відбувається за екзаменаційним білетом, що містить чотири теоретичні запитання (по два з циклу теоретичних дисциплін української та англійської мови), два граматичні завдання (по одному з англійської й української мов) та одне комунікативне завдання з англійської мови.

035 ФІЛОЛОГІЯ (УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА)

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – БАКАЛАВР

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

Українська мова. Практикум

1 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити

Курс скерований на поглиблення знань орфоепічних, орфографічних, лексичних, граматичних норм сучасної української літературної мови. Він охоплює проблеми практичного застосування української мови в різних жанрах та стилях усного та писемного спілкування. Метою курсу є вивчення питань правопису та культури мови на сучасному мовному зрізі, ознайомлення

з науковими концепціями вивчення питань кодифікації мовних норм, відпрацювання практичних умінь вимови, слововживання, творення граматичних форм і синтаксичних конструкцій із дотриманням чинних норм сучасної української літературної мови.

Світова література-1

1, 2 семестри, 3 год/тижд., залік-іспит, 8 кредитів, *Б. Б. Шалагінов, доктор філологічних наук, професор*

Навчальна дисципліна «Світова література-1» охоплює історичний розвиток літератури Західної Європи від античності до кінця XVIII ст., представлений у сукупності інформації про жанри, стилі, поетику, проблематику, філософсько-естетичну основу та історичне підґрунтя.

Завдання курсу: наукове обґрунтування та всебічне вивчення загальних засад історико-літературного процесу античності (літератури Греції, Риму), Середніх віків, Відродження, Бароко, Класицизму, літератури просвітницького раціоналізму, літератури сентименталізму, літератури «веймарської класики».

Фольклористика

2 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *Т. М. Шевчук, кандидат філологічних наук, старший викладач*

Фольклористика в науковому просторі: проблеми формування та трансформації поняття «фольклор», методології дослідження фольклорних текстів, основні праці з фольклористики. Народження й буття фольклорного твору. Фольклор «архаїчний», «класичний», «пост-фольклор». Парадокси фіксації фольклорних текстів. Соціокультурний статус сакральних знань. Найдавніші форми господарчої магії. Еволюція ритуально-поетичних формул. Міф як взірцева модель. Релігійно-магічна функція фольклорних казок. Казка й соціальні інститути минулого. Текст і комунікативний контекст. Календарна свідомість як категорія традиційної культури. річне обрядове коло. Різновиди зимових обрядових пісень. Колядки та щедрівки. Пісні весняно-літнього періоду (веснянки, русальні та царинні пісні, купальські та петрівчані пісні). Маркування й культурне значення життєвого циклу людини. Українські народні думи на перетині просторів буття (міфологічного, історичного, релігійного). Традиції міських субкультур. Міська міфологія. Сучасний анекдот. Урбаністична легенда. Пісенний фольклор (романс, «жорстокий» романс). Фольклор і масова культура. Літературно-фольклорні конструкції. Сучасна фольклористика і віртуальна реальність.

Українська мова (Фонетика)

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 2 кредити; 3 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *Л. В. Дика, кандидат філологічних наук, доцент*

Метою курсу є вивчення звукової системи української мови, що передбачає розгляд основних понять фонетики й фонології (вчення про фонему, співвідношення фонема — звук — літера), класифікації звуків, диференційних ознак фонем сучасної української мови, реалізації фонем у потоці мовлення, фонетичних та історичних чергувань, одиниць акцентології, принципів сучасної української орфографії та орфоєпії, відомостей про українську графічну систему, з'ясування фонологічних особливостей української мови у порівнянні з іншими слов'янськими.

Вступ до літературознавства

3 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *О. І. Стужук, кандидат філологічних наук, старший викладач*

Мета курсу — дати базові знання, необхідні для подальшого вивчення літературознавчих дисциплін, зокрема «Теорії літератури», «Аналізу художнього тексту», «Основ літературної творчості» тощо. Дисципліна охоплює теми: характеристика літератури як виду мистецтва, її місце серед інших видів мистецтва; зв'язок дисципліни з іншими дисциплінами гуманітарного циклу; розвиток художньої словесності; особливості змістово-формальних складових, художнього часу й простору; характеристика літературного образу, його типи і різновиди; поетика літературного твору; версифікація; літературні роди і жанри; явище літературного процесу, його канони, напрями, стилі.

Українська література-1

3, 4 семестри, 3 год/тижд., залік-іспит, 8 кредитів, *Г. І. Павленко, кандидат філологічних наук, доцент*

У курсі розглядається література різних епох: Середньовіччя, Відродження, Бароко. Принципи періодизації. Явище полілінгвізму. Межі художньої літератури в Середні віки. Теорія жанрів і стилів. Синтетичні жанрові форми і власне жанри. «Фрагментарність» літературного процесу. Поняття перекладної та оригінальної літератури. Проблема авторства. Домінування імперсоналізації. Літературознавча герменевтика. Основні школи. Історія вивчення української літератури Х—XVIII ст. Увага зосереджується увага на становленні й розвитку художніх стилів (монументального, «емоційно-експресивного», бароко), проблемі Відродження та Реформації. Простежується процес формування

й трансформації жанрів — синтетичних та тих, що існують окремо. Робиться спроба осмислити особливості типу й характеру української літератури Х — ХVІІІ ст. з її специфічними ціннісними орієнтирами. З цією метою аналізуються найцікавіші в художньому сенсі анонімні та авторські твори, зокрема Іларіона, Нестора, Володимира Мономаха, Данила Заточника, Станіслава Оріховського, Івана Вишенського, Мелетія Смотрицького, Івана Величковського, Лазаря Барановича, Дмитрія Туптала, Феофана Прокоповича, Митрофана Довгалецького, Григорія Сковороди та ін. Залучаються як традиційні, так і сучасні методи інтерпретації текстів.

Світова література-2

3, 4 семестри, 3 год/тижд., залік-іспит, 8 кредитів, *Ю. А. Горідько, кандидат педагогічних наук, доцент*

Курс історії зарубіжної літератури ХІХ ст. передбачає вивчення основних етапів і художніх явищ літературної епохи кінця ХVІІІ — ХІХ ст. у країнах Західної Європи та США. Аналіз художніх текстів, мистецьких пошуків авторів зазначеного періоду на основі сучасних інтерпретаційних моделей враховує культурно-історичний контекст, динаміку літературного процесу, взаємодію літературних напрямів. Розкриваються особливості проявлення літературних напрямів і течій ХІХ ст. на різних національних ґрунтах.

Розгляд літературного ХІХ ст. відкривається ознайомленням з романтичними процесами у німецькій літературі, де найраніше втілювалися новітні світоглядні та художні інтенції доби. Простежується передумови становлення, своєрідність художнього втілення романтичного напрямку в інших національних літературах. Реалізм та натуралізм у європейських літературах ХІХ ст. вивчається на прикладі творчості характерних авторів з розкриттям особливостей індивідуальних стилів. Висвітлюється стильове і жанрове розмаїття, новітні тенденції у літературі останньої третини ХІХ ст.

Українська діалектологія

4 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *А. В. Дика, кандидат філологічних наук, доцент*

Метою курсу є ознайомлення студентів з однією із форм національної мови — українською діалектною мовою в її сучасному стані та історичній проекції. Курс передбачає вивчення діалектного членування українського мовного простору, генези українських діалектів, розгляд фонетичних, морфологічних, лексичних,

синтаксичних особливостей окремих говорів, географічне поширення діалектних явищ. Дослідження сучасних говірок, у яких зберігається багато реліктових явищ, допомагає глибше пізнати історію української мови, простежити вплив діалектів на становлення літературної мови.

Українська мова (Лексика)

4 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити; 4д семестр, 4 год/тижд., залік, 2 кредити, *О. М. Демська, доктор філологічних наук, доцент*

Курс спрямований на вивчення лексико-фразеологічного складу сучасної української мови, його висвітлення через призму сучасних наукових парадигм, передовсім структуралізму. Головним завданням курсу є підготовка студента до усвідомленого філологічного осмислення мови загалом та її лексико-фразеологічного рівня зокрема як предмета навчання і викладання. З цією метою запропоновано вивчення найважливіших одиниць, понять, категорій і відношень у межах лексики та фраземіки, ознайомлення з науковими теоріями та концепціями вивчення лексики і фраземіки сучасної української мови, опанування теорії та практики лексикографічного опису одиниць лексико-фразеологічного рівня сучасної української мови.

Українська мова (Морфологія)

5 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *О. Я. Лаврінець, кандидат філологічних наук, доцент*

Курс спрямований на ознайомлення студентів з теоретичними засадами граматики, основними поняттями морфеміки та словотвору як складників граматичного ладу сучасної української літературної мови. Основними завданнями курсу є осмислення студентами наукових теорій та концепцій вивчення сучасної української мови на морфемному та словотвірному рівнях; історичних та сучасних явища у структурі слова; опанування морфемного та словотвірного аналізів слів сучасної української мови.

Теорія літератури

5 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *Р. А. Семків, кандидат філологічних наук, доцент*

Курс «Теорія літератури» покликаний переосмислити традиційні погляди на літературознавство у світлі низки сучасних теорій, надати студентам інформацію про коло актуальних проблем новітнього літературознавства, закріпити наявні знання та мотивувати до здобуття нових у царині сучасних поглядів науки про

літературу. Курс інтегрує в собі як власне теоретичний компонент (щодо головних суб'єктів літературного процесу — автора, читача, критика, літературних інституцій, а також літературознавчих шкіл та пропонованих ними методологій дослідження літературного твору), так і практичні компоненти, покликані розвинути у студентів навички аналізу та критики тексту.

Українська література-2

5, 6 семестри, 4 год/тижд., залік-іспит, 6 кредитів, *Р. М. Веретельник, доктор філософії в галузі славістики, О. В. Пашко, кандидат філологічних наук, старший викладач*

Предметом курсу є історія української літератури першої половини ХІХ ст.: характер літературного процесу у зіставленні із західноєвропейським літературним процесом, генезис літературних жанрів, їхні індивідуальні модифікації та взаємодія у творчості українських письменників згаданого періоду Івана Котляревського, Петра Гулака-Артемовського, Григорія Квітки-Основ'яненка, Євгена Гребінки, Тараса Шевченка. Окреслюються особливості літератури українського просвітництва, сентименталізму, романтизму, початків реалізму. Друга частина курсу вже розкриває природу реалізму; закономірності й особливості розвитку української літератури другої пол. ХІХ — поч. ХХ ст.; поезію, прозу, драматургію доби реалізму; мотиви, жанрово-стильову специфіку. Аналізується творчість П. Куліша, П. Грабовського, Я. Щоголева, М. Старицького, В. Самійленка, А. Свидницького, І. Нечуя-Левицького, Панаса Мирного, І. Франка, Олени Пчілки, Н. Кобринської, М. Коцюбинського, І. Тобілевича. Зосереджується увага на проблемі зміни літературних напрямів на рубежі художніх епох.

Світова література-3

5, 6 семестри, 4 год/тижд., залік-іспит, 6 кредитів, *Д. М. Мазін, кандидат філологічних наук, доцент*

Програма з курсу «Світова література-3» передбачає вивчення характерних явищ художньої літератури ХХ ст. Аналіз літературних текстів враховує культурний і філософський контекст їх створення. Розгляд літературного процесу ХХ ст. починається розглядом новітніх тенденцій у європейських літературах зламу століть на тлі інтенцій до інтелектуалізації прози. Простежуються трансформації модерністського дискурсу у творчості його найвиразніших представників. Аналізовано екзистенціалістський контекст літератури ХХ ст.

Висвітлюються напрями художніх пошуків письменників крізь призму проблем сучасного індивіда і героя, людини і системи, взаємодії культур. Розглянуто стильове і жанрове розмаїття постмодерної прози, співіснування різних художніх тенденцій у літературі другої половини ХХ ст.

Сучасна українська література

5, 6 семестри, 2 год/тижд., залік-іспит, 5 кредитів, *І. В. Борисюк, кандидат філологічних наук, доцент*

Метою вивчення дисципліни є ознайомлення з сучасним літературним процесом, починаючи 80-ми роками ХХ ст. й закінчуючи найновішими літературними явищами. Студент по закінченні курсу повинен знати періодизацію сучасного літературного розвитку, особливості сучасної художньої літератури; розуміти специфіку літературного процесу; працювати з українськими часописами і, звичайно, знати знакові постаті сьогодення: І. Римарука, В. Герасим'юка, В. Голобородька, В. Кордуна, М. Воробйова, М. Григорова, І. Малковича, Н. Білоцерківець, І. Андрусяка, Ю. Андруховича, О. Забужко, С. Жадана, Т. Прохаська, Ю. Винничука, Ю. Іздрика, М. Матіос та інших.

Українська мова (Морфологія)

6 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *О. Я. Лаврінець, кандидат філологічних наук, доцент*

Курс спрямований на ознайомлення студентів з основними поняттями морфології як невід'ємного складника граматичного ладу сучасної української літературної мови, проблемними питаннями теорії морфології, що мають дискусійний характер у зв'язку з різними підходами вчених до визначення статусу морфологічних одиниць, категорій і форм. Основними завданнями курсу є осмислення студентами транспозиційних явищ в системі частин мови сучасної української мови, а також опанування морфологічного аналізу слів сучасної української мови.

Курсова робота з літературознавства

6д семестр, 1 кредит

Курсова робота — одна із форм самостійних науково-навчальних пошуків студентів, яка виявляє рівень знань з конкретної спеціалізації, здатність до самостійного мислення, вміння робити глибокий літературознавчий аналіз художніх творів, узагальнення і висновки. Курсова робота має відзначатися належним теоретичним рівнем, концептуальністю, глибоким осмисленням поставлених

проблем, органічним використанням методологічної і науково-критичної літератури. Вона повинна бути написана науковою мовою, грамотно, оформлена відповідно до основних вимог державних стандартів.

Українська література-3

6 д, 7, 8 семестри, 4 год/тижд., залік, залік, іспит, 8 кредитів, *В. П. Моренець, доктор філологічних наук, професор, В. П. Агєєва, доктор філологічних наук, професор*

Основні етапи, провідні закономірності та національна специфіка української літератури ХХ ст. Літературний процес, його напрями та художні системи, визначні представники (Олександр Олесь, П. Тичина, В. Винниченко, Леся Українка, О. Кобилянська, М. Хвильовий, М. Куліш, А. Дімаров, Б. Харчук, Ю. Андрухович та ін.). Історія української літератури в максимальній повноті її відомої на сьогодні об'єктивної картини, вітчизняних та закордонних відгалужень, у контактено-генетичних зв'язках і типологічних відповідностях з іншими літературами континенту.

Українська мова (Синтаксис)

7 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити; 8 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *В. М. Ожоган, доктор філологічних наук, професор*

Курс має на меті сформувані комплексне уявлення про синтаксичний лад української мови: вияскравити риси, що формують його самотність, схарактеризувати шляхи становлення і перспективи розвитку, вивчити закономірності та правила побудови мовлення; а також простежити традиційні й сучасні підходи до потрактування синтаксичних концепцій, зумовлені еволюцією наукової парадигми.

Стилістика української мови

8 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *Н. Ю. Ясакова, кандидат філологічних наук, доцент*

Курс спрямований на вивчення стилістичної диференціації української мови, багатства та різноманітності її виражальних засобів із позицій сучасної мовознавчої науки. Він охоплює проблеми теоретичної та практичної стилістики, зокрема розглядає складні питання українського слово- і формовживання, творення й уживання синтаксичних конструкцій та пунктуації, що постали протягом останніх десятиліть у зв'язку з суспільно-політичними та культурними змінами в житті держави. Мета курсу — сформувати вміння вживати мовні одиниці з якнайбільшою комунікативною доцільністю відповідно до усталених стилістичних норм.

Основи компаративістики

8 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *Р. А. Семків, кандидат філологічних наук, доцент*

Курс «Основи компаративістики» є введенням у коло проблем класичного та новітнього порівняльного літературознавства, містить огляд історії дисципліни, вивчення головних компаративістичних понять та підходів до порівняльного аналізу текстів. Пропонований курс дає розгорнуте уявлення про рівні компаративістичного дослідження, а також орієнтує студентів щодо напрямків сучасних порівняльних студій — окреслює контакти літератури з іншими мистецтвами, торкається проблем імагології та студій ідентичності.

ПРАКТИКИ

Практика музейна (ознайомча)

2д семестр, 3 кредити, *Г. І. Павленко, кандидат філологічних наук, доцент*, *Н. І. Пелешенко*

Метою цього науково-практичного виду навчання є актуалізація здобутих знань у галузі гуманітаристики. Практика передбачає ознайомлення студентів з культурно-історичним надбанням людства, представленим в експозиційних та фондових колекціях різних за профілем музеїв, формування ціннісних орієнтирів, виховання музейної культури і поваги до пам'яток історії та культури.

Програма музейної практики передбачає: відвідування історико-архітектурних та історико-культурних пам'яток, історичних, історико-літературних, художніх, комплексних і меморіальних музеїв Києва; ознайомлення з науковою літературою з музеєзнавства, проведення самостійного аналізу музейної справи в Україні на прикладі одного або декількох музеїв (відповідно до вимог керівника групи). Студенти по закінченні практики матимуть уявлення про стан сучасного музейництва в Україні; зрозуміють роль музейної спадщини у формуванні національної ідентичності українців; ближче познайомляться зі спадщиною відомих діячів музейництва (Миколи Біляшівського, Данила Щербаківського, Богдана Ханенка, Миколи Сумцова, Людмили Проценко та інших), висловлять свої судження щодо музейної справи в Україні.

Практика дослідницька

6д семестр, 2 кредити, *Н. І. Пелешенко*

Ознайомлення студентів з основами дослідницької праці, з сучасними методиками наукового пошуку, з основами бібліографічної роботи, системами зберігання й використання першоджерел. Практиканти повинні засвоїти шляхи і джерела отримання

інформації для проведення наукового дослідження, оволодіти навичками літературознавчої роботи, зокрема, опанувати методичними принципами підготовки текстів різних наукових жанрів, нормами і правилами їхнього оформлення. Студенти повинні мати уявлення про функціонування у різних сегментах наукової діяльності. Вони повинні розуміти взаємозв'язок теоретичної підготовки і практичної роботи, усвідомлювати важливість навичок дослідницької роботи.

ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Науково-критичне письмо

1, 2 семестр, 2 год/тижд., залік, залік, 5 кредитів, *І. М. Жогані, кандидат філологічних наук, старший викладач*

Курс навчає особливостям і практичним засадам академічного наукового і критичного (науково-популярного) письма. Шляхом засвоєння базових теоретичних принципів, аналізу презентативних зразків та особистих практичних спроб студенти засвоюватимуть культуру письма у визначальних для такого письма універсальних жанрах. У плані академічного наукового письма розглядатимуться і продукуватимуться різні типи текстів (анотація, рецензія, есе, курсова робота тощо). На практиці засвоюватимуться закони їхнього структурування, вимоги до лексичного, синтаксичного, композиційного і в цілому стилістичного характеру тексту. Курс орієнтований передусім на особисте практичне вміння викладати думку на письмі академічно, аргументовано і послідовно, але водночас передбачає прищеплення базових знань та умінь з редагування текстів. Отож увагу буде зосереджено не лише на мовно-стилістичних засобах, а й на психолінгвістичних чинниках викладу думки, етичних засадах академічного письма, а також на психологічних механізмах сприйняття тексту, його тональності, темпі, логічності та ясності викладу тощо.

Мета курсу — виробити навички та вміння з написання текстів наукового і літературно-критичного типів; навчити слухачів основам літературного редагування і саморедагування.

Завдання курсу: навчити створювати різножанрові наукові тексти незалежно від галузі знань; оцінювати структуру наукових і критичних текстів; писати анотації, реферати, рецензії, огляди, есе, науково-популярні статті, курсові роботи; об'єктивно правити (редагувати) як власні, так і написані іншими тексти.

Українська мова як іноземна: теорія і практика викладання

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *Н. С. Трач, кандидат філологічних наук, доцент*

Навчальний курс пропонує висвітлення проблем викладання української мови як іноземної в сучасній Україні та ефективних способів їх розв'язання. Передбачено огляд основних методів та підходів у викладанні іноземних мов: аудіолінгвального, когнітивного, комунікативного, порівняльно-культурного, граматико-перекладного, сугестопедії, методу реагування всім тілом, навчання в спільноті тощо. Основну увагу приділено проблемі напрацювання комунікативного підходу в українських реаліях. Заплановано також розглянути інтерактивні прийоми і техніки викладання української мови як іноземної, психолінгвістичні аспекти процесу викладання в різних національних аудиторіях (гендерні, вікові особливості, інтра- / екстравертність у навчанні мов), переваги та недоліки наявних підручників із української мови як іноземної та перспективи моделювання і видання нових підручників, принципи утворення тестових завдань, визначення рівнів володіння мовою тощо. Предметом розгляду в курсі також є різнотипні, різножанрові тексти та можливості їх використання в навчальному процесі: газетні та журнальні статті, тексти пісень сучасних українських виконавців, твори класичної та сучасної української художньої літератури, український теле- та кінопродукт. Лекційна частина курсу передбачає виклад теоретичного матеріалу із подальшим його закріпленням на практичних заняттях. Упродовж практичних занять студенти аналізують переваги й недоліки кожного з методів викладання української як іноземної, роблять огляд підручників, доступних для викладання і самі створюють матеріали для заняття.

Вступ до соціолінгвістики

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *А. Т. Масенко, доктор філологічних наук, професор*

Завдання спецкурсу — ознайомити студентів із проблематикою, понятійним апаратом і методикою соціолінгвістики. Розглядається широке коло проблем, пов'язаних з особливостями функціонування мови в суспільстві. Значну частину спецкурсу присвячено аналізу актуальних для України питань білінгвізму, дослідження мовної ситуації, практичним питанням мовної політики. До тематики спецкурсу входить також ознайомлення з формами побутування мови, як писемними, так і усними, зокрема аналізуються усно-розмовні типи мовлення —

просторіччя, жаргон, аргю. Певну увагу приділено також вивченню змішаних типів українсько-російського мовлення. Кілька лекцій буде присвячено аналізу новомови (новоязу) — специфічному використанню мови в тоталітарній державі. Практичні заняття спецкурсу відбуваються у формі обговорення актуальних соціолінгвістичних проблем.

Українська лексикографія

5 семестр, 2 год/тижд., залік, 2,5 кредити, *О. М. Демська, доктор філологічних наук, професор*

Спецкурс передбачає ознайомлення з основами словникарства, засадами укладання словників різних типів, актуальними питаннями сучасної лексикографії. У курсі розглядатиметься історія словникарства в Україні, значну увагу буде приділено лексикографічним практикам кінця XIX — початку XX століття, доби українізації 20-х років XX ст., вивченню діяльності тогочасного Інституту української наукової мови. Буде висвітлено також вплив радянської політики русифікації на засади добору лексики в перекладних російсько-українських словниках 30-70-х років XX ст.

Передбачено також огляд словників, опублікованих після 1991 року, а також ознайомлення з потребою розв'язання актуальних проблем, що постають перед українською лексикографією у зв'язку з нинішніми процесами розширення лексичного складу української мови, актуалізацій значної частини пасивної лексики, проникненню великої кількості запозичень з англійської мов.

Вступ до спеціальності

6д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *Н. І. Пелешенко*

Курс передбачає ознайомлення студентів зі змістом, формами, методами навчання за філологічним напрямом підготовки, пропонує їм варіанти свого майбутнього у професії та окреслює перспективи її розвитку. Також він повинен розкрити структуру філологічної науки та освіти, їхніх напрямів і складових.

Окреслити засади наукової роботи, її принципи та інструментарій.

Завдання курсу:

- завершення адаптації першокурсників до умов навчання у НаУКМА;
- ознайомлення студента із специфікою сфер діяльності філолога, з її змістом і характером;
- ознайомлення студентів із системою філологічної освіти в Україні та специфікою філологічних спеціальностей у НаУКМА;

- ознайомлює із науковими осередками мовознавчого і літературознавчого спрямування в Україні та світі, а також із філологічними школами НаУКМА;
- формування наукової культури студентів, культури праці за фахом;
- ознайомлення студентів з основами наукової діяльності, методикою і методологією, жанрами наукового дослідження;
- оволодіння загальними навичками коректного бібліографічного оформлення наукового матеріалу, формування загального уявлення про роботу з джерелом та з історико-літературною інформацією, термінологією та науковим апаратом філолога-науковця;
- вивчення курсу сприятиме формуванню у студентів інтересу до свого фаху, активізації пізнавальної діяльності, введення їх в активну самостійну науково-дослідну, науково-критичну діяльність.

Сатира та гумор в європейських літературах

4д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *Р. А. Семків, кандидат філологічних наук, доцент*

Завданням курсу є ознайомлення студентів з поглядами на сутність та функції сатири в європейських літературах від Античності і до XX сторіччя. Передбачається як опрацювання теоретичного матеріалу щодо загальних проблем комічного, сміху, сатири й гумору (праці Аристотеля, Н. Буало, Ф. Шіллера, М. Бахтіна, Ю. Борева, Я. Ельсберга, В. Проппа), так і ознайомлення з найбільш яскравими зразками європейської літературної сатири (сатиричні твори Ф. Рабле, Дж. Свіфта, Дж. Байрона, Г. Гайне, Т. Шевченка, І. Франка та ін.). Курс побудовано за хронологічним принципом, окремо наголошуватимуться найбільш плідні на виникнення сатиричних творів історико-літературні епохи Ренесансу, Реформації, Просвітництва, проте значну увагу буде звернуто на маргінальні парасатиричні явища бурлеску, гротеску, літературної пародії тощо. Додатковим завданням курсу є осмислення ролі літературної сатири в процесі поступової лібералізації європейського простору, закладенні підвалин відкритого суспільства.

Основи літературної творчості

3, 4 семестр, 2 год/тижд., залік, 6 кредитів, *С. С. Іванюк, кандидат філологічних наук, доцент*

«Основи літературної творчості» — це курс, побудований на перехресті літературознавства, психології, теорії комунікацій та стилістики української мови й покликаний допомогти студентам навчитися точно і грамотно висловлювати свої думки на письмі.

Виконуючи творчі завдання, студенти повинні засвоїти основи композиції, «закони» різних жанрів літературної творчості (художньої та публіцистичної), оволодіти практичними навичками планування тексту, володіння стилем тощо. Курс зорієнтований на проявлення творчого потенціалу студента.

Модерна драма XX ст. Європи та Америки

6д семестр, 4 год/тижд., залік, 2,5 кредиту, *Р. М. Веретельник, доктор філософії в галузі славістики*

Студентам пропонується такі теми до розгляду: Поетика Арістотеля. Натуралізм у театрі. Теорії Еміля Золя. «Мистецтво театру» Е. Креґа і театрознавча критика Бернарда Шоу. Модернізм у театрі. Т. С. Еліот критична теорія. Бертольд Брехт про експериментальний театр. Криза комунікації в культурі модернізму. Американський побутовий театр. Абсурдизм в європейському театрі. Аналізуються драми: Ю. О'Ніла «Довга подорож у ніч», Т. Вільямса «Трамвай "Бажання"», А. Міллера «Смерть комівояжера», С. Беккета «Чекаючи на Годо», Е. Олбі «Історія в зоопарку», Е. Йонеско «Носороги», А. Стріндберга «Панна Юлія», Г. Ібсена «Гедда Габлер», Б. Шоу «Пігмаліон», Л. Піранделло «Шість персонажів у пошуках автора», Ш. О'Кейсі «Юнона і павич», Ф. Гарсія Лорки «Дім Бернарди Альби», Б. Брехта «Матінка Кураж та її діти».

Теорія та історія художньої фантастики

6 семестр, 2 год/тижд., залік, 2,5 кредиту, *О. І. Стужук, кандидат філологічних наук, старший викладач*

Передбачає ознайомлення студентів: із поняттям «фантастика», різними точками зору щодо генології (жанр, метод, метажанр). Розглядається генеза фантастичного (у межах міфу, фольклору, античної літератури, давніх літератур, бароко, бурлеску, класицизму, романтизму, реалізму, модернізму, соцреалізму, постмодернізму; сатири, утопії тощо).

Серед тем: «Поняття "фантастика". Точки зору на фантастику в літературознавстві. Жанр-метод-метажанр»; «Генеза фантастичного (міф — давня література). Чудесне й чудо»; «Фантастика-прийм у літературі XIX ст. Перша українська антиутопія»; «Фантастика-прийм у літературі XX—XXI ст.»; «Фантастика-концепт. Проблеми класифікації фантастики-концепту. Власне фантастика (фантастичний жанр) в літературі. Фантастичне й містичне. Форми фантастичного»; «Наукова фантастика в літературі»; «Фентезі в літературі»; «Проблемні питання фантастознавства. Фантастична модальність».

Література американського кіберпанку

6д семестр, 4 год/тижд., залік, 2,5 кредиту, *Р. А. Семків, кандидат філологічних наук, доцент*

Метою курсу є поглиблення знань студентів в окремих питаннях теорії літератури (жанри фантастичної літератури, антиутопії, форми нарації у сучасному романі), а також історії американської літератури останніх десятиліть ХХ сторіччя. Курс звертає увагу на культурний та суспільно-політичний контексти постання літературного кіберпанку, охоплює творчість відомих майстрів жанру: Вільяма Гібсона, Брюса Стерлінга, Руді Рюкера, Ніла Стівенсона та ін. Передбачено також знайомство зі зразками кіберпанку в кіно.

Американська велика проза ХХ ст.

7 семестр, 2 год/тижд., залік, 2,5 кредиту, *Р. М. Веретельник, доктор філософії в галузі славістики*

«Новий» американський роман після Першої світової війни в контексті модернізму на основі текстів Е. Гемінгвея («І сходить сонце»), Ф. С. Фіцджеральда («Великий Гетсбі»), В. Фолкнера («Шум і шал»), Дж. Стейнбека («Грона гніву») та прозових творів інших американських письменників.

Європейський літературний авангард початку ХХ ст.

7 семестр, 2 год/тижд., залік, 2,5 кредиту, *Т. А. Огаркова, доктор філософії в галузі літературознавства (PhD), старший викладач*

Курс буде присвячено панорамному вивченню європейських авангардів початку ХХ століття (1900—1930). Італійський футуризм, французький дадаїзм і сюрреалізм, німецький експресіонізм, російський футуризм і ліве мистецтво становитимуть основний матеріал цієї панорами.

Увагу буде приділено перш за все літературним текстам і маніфестам, але важливим контекстом розмови про літературні революції є новий живопис (кубізм, супрематизм), фотографія, архітектура (конструктивізм), музика, кіно. Авангард є не лише новим розумінням художньої, зокрема, літературної, практики, але також новим розумінням людини і історії, новим проживання часу, простору, світу.

Відповідний акцент буде поставлено на філософії авангарду: на «філософії життя» (Ф. Ніцше, А. Бергсон, З. Фройд), на марксизмі, який шукає «трансформувати світ», але також на ренесансі альтернативних (антропософія, секстанство) і ортодоксальних релігій.

Важливою складовою курсу будуть парадокси авангарду і модерності: бунт і повернення до традиції, радикальний нігілізм і релігійність, революція і повернення до архайки. В результаті

цієї розмови початок століття поставатиме не лише як психологія естетичних барикад, а і як неординарне переосмислення людини й історії.

Екзистенціалізм і література XX ст.

7 семестр, 2 год/тижд., залік, 2,5 кредиту, *Д. М. Мазін, кандидат філологічних наук, доцент*

Пропонується розгляд філософсько-естетичної думки др. пол. XIX – XX ст. крізь призму екзистенціалістського світогляду й відповідне виокремлення й аналіз художніх текстів, що засвідчують свою належність до екзистенціалізму. Студентам пропонується прочитати тексти авторів різної стильової належності й часового зрізу (Г. Ібсен і Ф. Достоевський, Т. С. Еліот і В. Вулф, Ф. Кафка і Г. Казак, Ж.-П. Сартр і А. Камю, А. Мердок і Г. Пінтер, Кобо Abe і К. Ое) крізь призму філософії екзистенціалізму. Таке прочитання, відповідно, потребує ознайомлення з працями провідних мислителів сучасності, які закладали підвалини екзистенціалізму в філософії (С. К'єркегор, Ф. Ніцше, М. Гайдеггер) та ствердили його як специфічну філософську систему, у межах якої з'являються свої течії і відгалуження (Ж.-П. Сартр, Г. Марсель, К. Ясперс та ін.).

Навчально-науковий семінар: Українська драма першої половини XX століття

5, 6 семестри, 2 год/тижд., залік, залік, 5 кредитів, *С. С. Іванюк, кандидат філологічних наук, доцент*

Поглиблене вивчення найяскравіших зразків української драматургії першої половини XX століття в її стильовому й жанровому різноманітті, в еволюції конфлікту як фундаменту драматургійної дії. Специфіка драми як виду художньої літератури. Практична інтерпретаційна робота студентів – аналіз драматичних текстів з урахуванням тенденцій розвитку драматургії від модернізму до соціалістичного реалізму. Вправи в творенні режисерської експлікації, написання планів постановки п'єс.

Розвиток умінь студентів інтерпретувати драматичні твори з використанням найновіших літературно-критичних методів дослідження з урахуванням особливостей соціально-політичного, психо-емоційного стану суспільства, в якому ці твори було написано, стану розвитку театрального мистецтва тощо.

Вивчення специфіки українського модернізму в драматургії в його найяскравіших виявах: неоромантизм, символізм, експресіонізм. Виявлення індивідуальних і національних особливостей модерністського мислення в українських драматургів першої половини XX століття.

ПРАКТИКА

Практика діалектологічна

4д семестр, 5 год/тижд., залік, 3 кредити, *Л. В. Дика, кандидат філологічних наук, доцент*

Мета діалектологічної практики — закріплення теоретичних знань із курсу «Українська діалектологія»; формування практичних навиків роботи з діалектним матеріалом, зокрема, запис діалектного мовлення, аналіз його особливостей, визначення належності говірки до певного говору і наріччя; ознайомлення з історичними, етнографічними, економічними характеристиками досліджуваної місцевості. Аналіз діалектних фактів дасть змогу простежити загальні тенденції розвитку української мови, зрозуміти співвіднесеність діахронічних змін у мові з їх представленням на різних територіях у синхронії. Проходження діалектологічної практики вимагає від студента врахування кількох аспектів:

а) лінгвістичний аспект — за Атласом української мови визначити, до якого говору належить говірка населеного пункту, куди заплановано виїзд; за підручниками з діалектології, іншими матеріалами з'ясувати основні діалектні риси досліджуваної території;

б) етнографічний аспект — ознайомитися з матеріальною і духовною культурою населення обраного регіону.

ДЕРЖАВНА АТЕСТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота

8д семестр, 7,5 кредиту

У випускній кваліфікаційній роботі розглядається певна наукова або науково-практична проблема: узагальнюються та практично осмислюються теоретичні передумови її вирішення, обґрунтовуються та розробляються положення, а також рекомендації з використання отриманих результатів на практиці.

Оцінюючи випускню кваліфікаційну роботу, виходять із того, що бакалавр повинен уміти:

- формулювати мету і завдання дослідження;
- складати план дослідження;
- вести бібліографічний пошук із застосуванням сучасних інформаційних технологій;
- використовувати сучасні методи наукового дослідження, модифікувати наявні і розробляти нові підходи, виходячи із завдань конкретного дослідження;
- обробляти отримані дані, аналізувати і синтезувати їх на базі відомих джерел;
- оформляти результати досліджень відповідно до встановлених вимог.

ФІНАНСОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІЧНИХ НАУК

051 ЕКОНОМІКА

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – БАКАЛАВР

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

Політична економія

1 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4,5 кредиту, *О. М. Мельник, доктор економічних наук, професор*

Базова дисципліна навчального плану підготовки бакалаврів з економіки. Вивчення загальних основ економічного життя суспільства; закономірностей розвитку суспільного виробництва; дії економічних законів і методів їх використання; напрямів еволюції основних соціально-економічних систем.

Економічна історія

1 семестр, 2 год/тижд., іспит, 3 кредити, *Ю. М. Сапачук, кандидат економічних наук, старший викладач*

Формування системи знань із порівняльного історико-економічного аналізу моделей розвитку світового господарства на основі глибокого вивчення господарського досвіду минулих поколінь у різних країнах та в різні епохи.

Вища математика

1, 2 семестри, 3 год/тижд., залік/іспит, 7 кредитів, *Ю. О. Захарійченко, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач, С. С. Дрінь, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

Фундаментальна математична дисципліна. Вивчає основи математичного аналізу, лінійної алгебри та лінійного програмування. Математичний апарат для ґрунтовного вивчення курсів: математична статистика, теорія ризику, економетрика та макроекономіка.

Економічна теорія підприємництва

2 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *Н. Ю. Іванова, кандидат економічних наук, доцент*

Сучасні підходи до ефективної організації та планування виробництва. Курс спрямований на вивчення засад підприємництва, а також базових теорій, необхідних для розуміння діяльності ринків і економічної ситуації в цілому. Буде розглянуто теорії

попиту і пропозиції, поведінки споживача, виробництва та витрат, поведінки фірми за умов різних ринкових структур.

Регіональна економіка

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. В. Мірошніченко, кандидат економічних наук, доцент*

Місце і роль України у світовому економічному просторі. Теоретичні основи ефективної територіальної організації поділу праці в країні. Ресурсний потенціал економіки України. Економічне зростання і структурна перебудова: галузево-регіональні відносини. Регіональна економіка. Еколого-економічні проблеми України.

Історія економічних учень

2д семестр, 4 год/тижд., 2,5 кредиту; 3 семестр, 2 год/тижд., іспит, 2,5 кредиту, *Н. А. Супрун, доктор економічних наук, професор*

Курс побудовано відповідно до традиції, закладеної Й. Шумпетером, — розгляд сучасних проблем економічної теорії в їхньому історичному розвитку. Акцент зроблено на зіставленні різних шкіл економічної думки в процесі вивчення тем: становлення економічної теорії та класичної школи політичної економії; еволюція і розвиток класичної політекономії; становлення і розвиток критичних напрямів політекономії; німецька історична школа; виникнення і розвиток марксистської політичної економії; маржиналізм; становлення неокласичної економічної теорії; кейнсіанська макроекономічна традиція.

Теорія ймовірності і математична статистика

2, 2д семестри, 2/3 год/тижд., залік/іспит, 4,5 кредиту, *Ю. О. Захарійченко, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач, С. С. Дрінь, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

Основи теорії ймовірності та математичної статистики і їхнє застосування в розв'язуванні задач, побудові та використанні математичних моделей, обробці експериментальних даних. Ймовірності випадкових подій, випадкові величини, їхні властивості та характеристики. Описова статистика, теорія оцінювання параметрів і перевірки гіпотез. Початкові навички роботи зі статистичним пакетом Statistica.

Макроекономіка

3 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *Ю. М. Бажал, доктор економічних наук, професор*

Макроекономічні категорії, показники та моделі, які описують поведінку національної економічної системи, методологія побудови системи національних рахунків, макроекономічна рівновага,

екзогенні та ендогенні теорії економічного зростання, концепції державного регулювання ринкової економіки, теорія фінансової та грошово-кредитної політики, моделі відкритої економіки.

Національні моделі економічних систем

3 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *В. П. Кузьменко, кандидат економічних наук, доцент*

Фундаментальна теорія промислових криз видатного українського вченого М. Туган-Барановського та теорія «довгих хвиль» М. Кондратьєва. Інструментарій антициклічної політики як спосіб запобігання системній кризі.

Економіка праці

4 семестр, 2 год/тижд., іспит, 3 кредитів, *О. Р. Слободян, старший викладач*

Формування системи знань про категорії, поняття, механізми забезпечення продуктивності праці та розвитку соціально-трудових відносин в Україні. Набуття вмінь і навичок у галузі забезпечення ефективного використання ресурсів праці й моніторингу соціально-трудових відносин. Закономірності та способи формування і продуктивного використання ресурсів праці.

Економіко-математичне моделювання-2 (Макро- та мікроекономічне моделювання)

5 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *О. В. Баженова, кандидат економічних наук, доцент*

Синтезування знань, отриманих студентами з математичних, економічних та інших дисциплін з метою практичного застосування їх в аналізі різних економічних процесів за допомогою економіко-математичного моделювання.

Економіка підприємства

5 семестр, 2 год/тижд., іспит, 2,5 кредиту, *В. В. Вавришук, старший викладач*

Сучасні підходи до ефективної організації та планування виробництва. Курс спрямований на вивчення засад підприємництва, а також базових теорій, необхідних для розуміння діяльності ринків і економічної ситуації в цілому. В курсі буде розглянуто теорії попиту і пропозиції, поведінки споживача, виробництва та витрат, поведінки фірми за умов різних ринкових структур.

Міжнародна економіка

6 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *Г. С. Григор'єв, кандидат економічних наук, доцент*

Основні теорії міжнародної торгівлі (класичні та неокласичні теорії). Механізм торговельної політики (економіка протекціонізму, економічна інтеграція). Аналіз основ міжнародних валютно-кредитних відносин (платіжний баланс, валютний ринок тощо) та інструментів валютно-кредитної політики (валютні курси, валютне обмеження, облікові ставки і т. д.). Особливості розвитку окремих секторів світового господарства.

Курсова робота

6д семестр, 3 кредити, теза

Глобальна економіка

7 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *В. І. Кончин, кандидат економічних наук, старший викладач*

Концептуальна основа та аналітичні інструменти, потрібні для організації роботи підприємств у глобальному економічному середовищі. Розвиток знань студентів про сучасні світові економічні, фінансові, політичні, демографічні й культурні тенденції.

Інституціональна економіка

7 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *О. Г. Бакланова, кандидат економічних наук, доцент*

Вивчення теоретичного інструментарію сучасної інституційної теорії, ознайомлення з його практичним застосуванням. У процесі навчання студенти отримують уявлення про альтернативні мейнстриму напрями економічної теорії і опановують метод інституціонального аналізу. В рамках курсу буде розглянуто концептуальні основи «старого» інституціоналізму, етапи розвитку й методологічні принципи «нового» інституціоналізму; вивчено дослідницькі проблеми і напрями розвитку сучасної інституціональної теорії.

Антимонопольна політика

8 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *А. Г. Кузьменко, кандидат економічних наук, доцент*

Опанування знань і навичок фахової підготовки з питань законодавчого визначення правил економічної конкуренції. Ознайомлення з такими основними проблемами: теоретичні засади антимонопольної політики; напрями подальшого удосконалення

антимонопольної політики України; вимоги антимонопольного законодавства при наданні дозволу на концентрацію або узгодженні дій суб'єктів господарювання.

Макроекономічний аналіз

8 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *М. І. Скрипниченко, доктор економічних наук, професор*

Опанування студентами основ макроекономічного аналізу системи державного регулювання економіки, в т. ч. підготовки відповідних рішень та аналізу результатів. Методологічною засадою такого аналізу курс передбачає міжнародну Систему національних рахунків (СНР) та фінансове програмування. У курсі вивчають основи СНР, статистики та аналізу монетарного і бюджетного секторів економіки, платіжного балансу та фінансового програмування.

Прогнозування економічних криз

8 семестр, 2 год/тижд., іспит, 2 кредити, *О. В. Бандура, доктор економічних наук, професор*

Метою курсу є ознайомлення студентів із основними напрямками розробки сучасних моделей, що використовують для розкриття природи виникнення кризових явищ в економіці та для прогнозування економічних криз у реальному часі. Особливу увагу приділяють практичному досвіду провідних країн світу в прогнозуванні макроекономічної динаміки та спробам прогнозувати кризи в Україні.

ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Економічна історія та історія економічної думки України

2 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Ю. М. Сапачук, кандидат економічних наук, старший викладач*; 2д семестр, 3 год/тижд., залік, 2 кредити, *В. В. Небрат, доктор економічних наук, професор*

Формування системи знань з історії економічного розвитку України, з'ясування його закономірностей, причин та наслідків певних господарських змін. Вивчення історії економічного розвитку українських земель, генетичний аналіз цього процесу. Еволюція господарської діяльності, господарського буття на українських землях від найдавніших часів до сучасності.

Українська економічна думка, визначення її місця у світовому процесі розвитку економічної теорії. Поглиблення знань з економічної теорії, зокрема завдяки опануванню економічної думки України. Виникнення й еволюція економічних поглядів, ідей, теорій, які формувалися на українських теренах.

Демографія

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *І. О. Курило, доктор економічних наук, професор*

Ознайомлення студентів із теоретичними і, перш за все, практичними аспектами демографії. Новітні демографічні проблеми, як-от демографічне старіння населення (aging) та міжнародна міграція.

Навчально-науковий семінар з економіки

5 семестр, 1 год/тижд., 1,5 кредиту; 6 семестр, 1 год/тижд., теза, 1,5 кредиту, *І. В. Бураковський, доктор економічних наук, професор*

Основні принципи та форми науково-дослідницької роботи. Очікується, що робота семінару допоможе студентам не тільки засвоїти основи організації самостійного наукового дослідження, а й застосувати їх на практиці, підготувавши статтю на одну з обраних тем.

Комп'ютерна бізнес-статистика

5 семестр, 3 год./тижд., залік, 4 кредити, *М. В. Братик, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач, В. Г. Шпортюк, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

В курсі розглядаються основні методи прикладного статистичного аналізу. Їх використання для обробки економічних даних демонструється в пакеті «Statistica».

Креативне мислення

7 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Н. Ю. Іванова, кандидат економічних наук, доцент*

Курс спрямований на вивчення характеристик креативного мислення, особистісних особливостей креативів, методів оцінки рівня креативності та методів розробки групових і індивідуальних креативних рішень, а також засвоєння технік підвищення особистісного рівня креативності.

Основи економічної теорії

3 семестр, 4 год/тижд., залік, 4 кредити, *О. О. Шевченко, кандидат економічних наук, доцент*

Курс є базовою економічною дисципліною. Мета курсу — ознайомити студентів з основами економічного життя суспільства, закономірностями функціонування економіки на мікро- та макрорівнях, економічними проблемами та можливими способами їх вирішення. Основними завданнями в процесі вивчення дисципліни є формування у студентів економічного мислення, допомогти їм ефективніше реалізувати свої професійні знання, краще орієнтуватися в економічному житті. В процесі навчання буде показано зв'язок між теоретичною економікою та економічною політикою.

ПРАКТИКА

Практика навчально-професійна

6д семестр, 2 кредити

Навчально-професійна практика є невід'ємною складовою підготовки бакалаврів. Метою практики є опанування студентами методів, форм організації та знарядь праці в галузі фінансів. Формування у студентів, на базі одержаних знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних ринкових і виробничих умовах, виховання потреби систематичного оновлення своїх знань та творчого застосування.

ДЕРЖАВНА АТЕСТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота

8д семестр, 12 кредитів

Кваліфікаційна робота — важлива форма підготовки й підсумкової атестації студента за освітньо-професійною та освітньо-науковою програмою. Її захистом перед Державною комісією завершується курс навчання в бакалавраті. Якістю змісту та захисту роботи визначається рівень підготовленості, ступінь придатності випусника до професійної діяльності.

Робота має досліджувати проблемне питання, результати її мають елементи наукової та практичної новизни.

075 МАРКЕТИНГ

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – БАКАЛАВР

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

Вища математика

1, 2 семестри, 3/3 год/тижд., залік, екзамен, 7 кредитів, *Ю. О. Захарійченко, кандидат фізико-математичних наук, доцент, С. С. Дрінь, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

Фундаментальна математична дисципліна. вивчає основи математичного аналізу, лінійної алгебри та лінійного програмування. Математичний апарат для ґрунтовного вивчення курсів: математична статистика, теорія ризику, економетрика та макроекономіка.

Економічна історія

1 семестр, 2 год/тижд., екзамен, 3 кредити, *Ю. М. Сапачук, кандидат економічних наук, старший викладач*

Господарська діяльність людства в еволюційному процесі; особливості економічної історії, з'ясування її закономірностей, причин та наслідків господарських змін. Економічні вчення західноєвропейських соціалістів-утопістів. Виникнення і розвиток марксистської економічної теорії. Виникнення альтернативної школи політичної економії. Німецька національна політекономія.

Політична економія

1 семестр, 4 год/тижд., екзамен, 5 кредитів, *Т. І. Артьомова, доктор економічних наук, професор*

Економічні потреби і виробничі можливості суспільства. Економічні інтереси. Механізм дії економічних законів і механізм використання їх людьми у процесі господарської діяльності. Закономірності розвитку економічної системи та діалектики, взаємозв'язку її структурних елементів. Закономірності й особливості розвитку перехідних економік. Визначення принципових рис основних соціально-економічних систем та напрямів їх еволюції.

Регіональна економіка

2 семестр, 2 год/тижд., екзамен, 3 кредити, *В. В. Мірошниченко, кандидат економічних наук, доцент*

Закономірності, принципи і чинники формування економіки регіонів. Завдання ефективного використання природних, науково-виробничих та людських ресурсів регіонів країни. Наукові методи аналізу економічного розвитку регіонів. Природно-ресурсний потенціал і його економічна оцінка. Населення і трудові

ресурси. Виробничий та науково-технічний потенціал. Господарський комплекс України, особливості структури і трансформація в ринкових умовах.

Теорія ймовірності й математична статистика

2, 2д семестри, 2/4 год/тижд., залік, екзамен, 4,5 кредити, *Ю. О. Захарійченко, кандидат фізико-математичних наук, доцент, С. С. Дрінь, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

Основи теорії ймовірності та математичної статистики і їхнє застосування в розв'язуванні задач, побудові та використанні математичних моделей, обробці експериментальних даних. Ймовірності випадкових подій, випадкові величини, їхні властивості та характеристики. описова статистика, теорія оцінювання параметрів і перевірки гіпотез. Початкові навички роботи зі статистичним пакетом Statistica.

Макроекономіка

3 семестр, 4 год/тижд., екзамен, 5 кредитів, *Г. С. Григор'єв, кандидат економічних наук, доцент*

Макроекономіка як наука. Макроекономічні показники в системі національних рахунків. Макроекономічна нестабільність. Сукупний попит і сукупне пропонування. Споживання, заощадження та інвестиції. Сукупні видатки і ВВП. Держава в системі макроекономічного регулювання. Фіскальна політика. Грошовий ринок і монетарна політика. Механізм зовнішньоекономічної діяльності. Ринок праці та соціальна політика. Економічне зростання.

Статистика

3 семестр, 4 год/тижд., екзамен, 5 кредитів, *С. В. Семіколенова, кандидат економічних наук, доцент*

Предмет і метод статистики. Статистичне спостереження. Зведення і групування статистичних даних. Статистичні показники. Аналіз рядів розподілу. Вибірковий метод. Статистична перевірка гіпотез. Аналіз таблиць взаємної спряженості. Статистичні методи аналізу кореляційних зв'язків. Аналіз інтенсивності динаміки. Аналіз тенденцій розвитку. Індекси.

Економіка праці

4 семестр, 2 год/тижд., екзамен, 3 кредити, *З. О. Іванова, кандидат економічних наук, старший викладач*

Трудові ресурси і трудовий потенціал суспільства. Праця як сфера життєдіяльності та провідний чинник виробництва. Соціально-трудові відносини як система. Механізм функціонування системи соціально-трудових відносин: організаційні аспекти. Соціальне

партнерство. Ринок праці та його регулювання. Соціально-трудові відносини зайнятості. Планування праці. Організація праці. Продуктивність і ефективність праці. Політика доходів і оплата праці. Аналіз, звітність і аудит у сфері праці. Моніторинг соціально-трудової сфери як інструмент регулювання й удосконалення. Міжнародний досвід регулювання соціально-трудових відносин.

Мікроекономіка

4 семестр, 4 год/тижд., екзамен, 5 кредитів, *О. Я. Базілінська, кандидат економічних наук, доцент*

Теорія граничної корисності й поведінка споживача. Ординалістська теорія поведінки споживача. Аналіз поведінки споживача. Попит і пропонування, їх взаємодія. Мікроекономічна модель підприємства. Витрати і результати виробництва. Ринок досконалої конкуренції. Монопольний ринок. Олігополія та монополістична конкуренція. Загальна характеристика факторних ринків. Ринок праці. Ринок капіталу.

Фінанси І

4 семестр, 2 год/тижд., екзамен, 3 кредити, *О. К. Прімерова, кандидат економічних наук, доцент*

Фінансова система. Фінансова політика і фінансовий механізм. Фінанси підприємницьких структур. Державні фінанси. Бюджет і бюджетна система. Доходи і видатки державного бюджету. Податки та податкова система. Місцеві фінанси. Державні цільові фонди. Державний кредит і державний борг. Страхування і страховий ринок. Фінансовий ринок. Міжнародні фінанси.

Курсова робота

4д семестр, захист тези, 3 кредити

Висвітлення основних проблемних питань теоретичного характеру та практичної спрямованості діяльності підприємств та організацій.

Гроші та кредит

5 семестр, 4 год/тижд., екзамен, 5 кредитів, *С. В. Глущенко, кандидат економічних наук, доцент*

Сутність і функції грошей. Грошовий обіг і грошова маса. Грошовий ринок. Грошові системи. Інфляція і грошові реформи. Валютний ринок і валютні системи. Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм. Кредит у ринковій економіці. Фінансові посередники грошового ринку. Центральні банки. Комерційні банки. Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною.

Економіка підприємства

5 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *Н. В. Романченко, кандидат економічних наук, доцент*

Основи підприємницької діяльності. Управління підприємством. Персонал. Капітал і виробничі фонди. Нематеріальні ресурси й активи. Оборотні кошти. Інвестиційні ресурси. Інноваційні процеси. Техніко-технологічна база виробництва. Організація виробництва. Виробнича і соціальна інфраструктури. Регулювання, прогнозування та планування діяльності. Виробництво, якість і конкурентоспроможність продукції. Продуктивність, мотивація та оплата праці. Витрати і ціни на продукцію. Фінансово-економічні результати й ефективність діяльності. Економічна безпека підприємства. Реструктуризація і санація підприємств. Банкрутство і ліквідація підприємств.

Економіко-математичне моделювання II (Економетрика)

5 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *Т. О. Подвисоцька, кандидат економічних наук, доцент*

Предмет економіко-математичного моделювання. Класифікація задач. Загальна задача лінійного програмування та деякі з методів її розв'язання. Теорія двоїстості та двоїсті оцінки в аналізі розв'язків лінійних оптимізаційних моделей. Постановка, методи розв'язання та аналізу. Цілочислові задачі лінійного програмування. Деякі основні методи їх розв'язання та аналізу. Елементи нелінійного програмування. Задачі динамічного програмування. Моделі динаміки. Методи інструментальних змінних. Моделі розподіленого лагу. Елементи теорії ігор.

Маркетинг

5,6 семестр, 3/3 год/тижд., екзамен, екзамен, 7,5 кредиту, *З. О. Іванова, кандидат економічних наук, старший викладач*

Сутність маркетингу та його сучасна концепція. Система і характеристики сучасного маркетингу. Маркетингові дослідження. Маркетингова товарна політика. Планування нових товарів. Маркетингова цінова політика. Методи маркетингового ціноутворення. Маркетингова політика комунікацій. Комплекс маркетингових комунікацій. Маркетингова політика розподілу. Управління каналами розподілу. Організація і контроль маркетингової діяльності підприємства.

Менеджмент

5 семестр, 4 год/тижд., екзамен, 5 кредитів, *І. А. Гридчук, кандидат наук з державного управління, доцент*

Поняття і сутність менеджменту. Прийняття управлінських рішень. Планування в організації. Організація як функція управ-

ління. Мотивація. Управлінський контроль. Лідерство. Комунікації в системі управління організацією. Ефективність управління.

Бухгалтерський облік

6 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *С. В. Івахненко, доктор економічних наук, професор*

Бухгалтерський облік, його сутність і основи організації. Предмет і метод бухгалтерського обліку. Бухгалтерський баланс. Рахунки бухгалтерського обліку і подвійний запис. Первинне спостереження, документація та інвентаризація. План рахунків бухгалтерського обліку. Форми бухгалтерського обліку. Облік господарських процесів. Основи бухгалтерської звітності.

Маркетингові дослідження

6 семестр, 4 год/тижд., екзамен, 5 кредитів, *К. В. Пічик, кандидат економічних наук, доцент*

Маркетингові дослідження як фундамент маркетингової діяльності. Маркетингова інформація. Процес маркетингових досліджень. Визначення проблеми маркетингових досліджень. Маркетингові дослідницькі проекти. Методи збору первинної маркетингової інформації. Розробка форм для збирання даних. Вимірювання в маркетингових дослідженнях. Формування вибіркової сукупності. Аналіз даних. Звіти про маркетингове дослідження

Міжнародна економіка

6 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *В. І. Кончин, кандидат економічних наук, доцент*

Інтернаціоналізація економічного розвитку. Середовище міжнародної економічної діяльності. Міжнародна торгівля. Міжнародні інвестиції. Міжнародний кредит. Міжнародна трудова міграція. Світова валютна система. Міжнародні розрахунки і платіжний баланс. Міжнародна економічна інтеграція. Глобалізація та економічний розвиток. Міжнародна економічна політика України.

Поведінка споживача

6 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *А. В. Пан, кандидат економічних наук, доцент*

Поведінка споживача в умовах економічного обігу. Поняття, структура і сутність поведінки споживача. Чинники зовнішнього впливу на поведінку споживача. Чинники внутрішнього впливу

на поведінку споживача. Процес прийняття рішення індивідуальним споживачем. Процес прийняття рішень індустріальним споживачем. Маркетингові інструменти впливу на поведінку споживача. Поведінкова реакція покупців. Кількісні та якісні дослідження поведінки споживачів.

Курсова робота

6д семестр, захист тези, 3 кредити

Опрацювання основних питань теоретичного характеру. Проведення аналізу діяльності підприємств та розробка пропозицій практичної спрямованості.

Маркетинг послуг

7 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *Н. Д. Чала, доктор наук з державного управління, доцент*

Характеристика ринку послуг. Методи маркетингового дослідження ринку послуг. Комплекс маркетингу сервісного підприємства. Планування маркетингу у сфері послуг. Особливості маркетингу у різних галузях сфери послуг.

Маркетингова товарна політика

7 семестр, 4 год/тижд., екзамен, 5 кредитів, *К. В. Пічик, кандидат економічних наук, доцент*

Товарна політика підприємства. Управління товарним асортиментом. Життєвий цикл товару. Якість і конкурентоспроможність товару. Ринкова атрибутика товару. Конкурентна пропозиція товару. Мерчандайзинг товару. Сервісна політика підприємства. Маркетинг нових товарів. Інструменти утримання товару на ринку.

Маркетингові комунікації

7 семестр, 4 год/тижд., екзамен, 5 кредитів, *І. О. Ковшова, кандидат економічних наук, доцент*

Місце і роль комунікацій у маркетинговому комплексі. Соціально-психологічні основи комунікаційної діяльності. Носії комунікації. Реклама як провідна форма маркетингових комунікацій. Громадські зв'язки. Спонсорство і меценатство. Стимулювання збуту. Рекламний бюджет. Розробка і проведення рекламної кампанії. Рекламні агентства і спеціальності.

Логістика

8 семестр, 2 год/тижд., екзамен, 3 кредити, *Н. Д. Чала, доктор наук з державного управління, доцент*

Логістика як інструмент ринкової економіки. Різноманітність форм логістичних утворень. Технологічні процеси й управління матеріальними потоками в логістиці. Логістичні системи. Заготівельна логістика. Розподільна логістика. Внутрішньовиробнича логістика. Логістика посередництва. Логістика складування. Транспортна логістика. Організація та види логістичних послуг. Економічна ефективність та використання логістики за кордоном.

Маркетинг промислового підприємства

8 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *В. В. Россоха, доктор економічних наук, професор*

Суть промислового маркетингу. Процес постачання на промисловому ринку. Особливості маркетингових досліджень у промисловому середовищі. Ринкова сегментація та позиціонування на промисловому ринку. Маркетингова товарна політика. Ціноутворення в промисловому маркетингу. Розповсюдження товарів. Маркетингова комунікаційна політика в промисловому середовищі. Стратегічне планування на промисловому ринку. Організація маркетингу на промисловому підприємстві

Маркетингове ціноутворення

8 семестр, 4 год/тижд., екзамен, 5 кредитів, *І. О. Ковшова, кандидат економічних наук, доцент*

Концептуальні засади маркетингової цінової політики. Маркетингова цінова політика, орієнтована на витрати. Маркетингова цінова політика, орієнтована на конкурентів. Маркетингова цінова політика, орієнтована на споживачів. Розробка ефективної цінової стратегії. Koreгування маркетингової цінової політики.

Оглядовий курс лекцій до комплексного державного кваліфікаційного екзамену

8д семестр, 1 год/тижд.

Система і характеристики сучасного маркетингу. Маркетингові дослідження. Маркетингова товарна політика. Маркетингова цінова політика. Логістика.

ПРАКТИКА

Практика навчально-професійна

6д семестр, залік, 3 кредити

Закріпити теоретичні знання на місцях практики; повністю виконувати завдання згідно з програмою практики, а також правила внутрішнього розпорядку, що діють на підприємстві; вивчати та дотримуватися правил охорони праці та техніки безпеки; нести відповідальність за виконану роботу та її результати на рівні з працівниками підприємства.

Практика переддипломна

8д семестр, залік, 3 кредити

Формування комплексу практичних навичок та вмінь з управління маркетинговою діяльністю підприємств і організацій; вивчення методів маркетингової діяльності на підприємствах, в організаціях та установах; збирання, систематизація необхідних матеріалів. Підготовка до державної атестації.

ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Актуальні проблеми менеджменту та маркетингу1 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *І. А. Гриджук, кандидат наук з державного управління, доцент*

Основні поняття, системи і алгоритми маркетингу та менеджменту, розуміти актуальність наук в сучасних умовах. Класифікаційні ознаки товарів та послуг споживчого і виробнично-технічного призначення. Методи визначення конкурентоспроможності та місця продукту на ринку товарів та послуг. Сучасні методи планування та розробки продукту, упаковки, товарної марки. Розв'язування конкретних маркетингових завдань (кейсів). Прийняття управлінських рішень.

Історія економічних вчень2 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. І. Колядич, кандидат економічних наук, доцент*

Економічна думка Стародавнього Світу та Середньовіччя. Меркантилізм — перша ринкова концепція та економічна політика. Загальна характеристика та основні етапи розвитку класичної школи. Економічна система А. Сміта. Критичний напрям політекономії та формування. Генеза економічних концепцій західно-європейської соціал-демократії. Історична школа та соціальний

напряв в економічній теорії. Неоконсервативний напрям та монетаризм. Еволюція інституціоналізму у другій половині XX — на початку XXI ст. Розвиток радянської економічної думки.

Сучасні принципи споживчої культури

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. К. Воронай, кандидат економічних наук, старший викладач*

Культура споживача в умовах економічного обігу. Поняття, структура і сутність поведінки споживача. Фактори впливу на споживача. Моделі формування рішення споживача. Маркетингові інструменти впливу на споживчу культуру. Поведінкова реакція покупців. Дослідження споживчої культури.

PR-технології в організаціях

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Н. Д. Чала, доктор наук з державного управління, доцент*

Роль та місце PR у системі маркетингових комунікацій. Теоретична база формування комунікаційної політики організації. Інструменти і технології формування зовнішнього обличчя організації. Роль і місце маркетингових досліджень у PR. Особливості планування PR-кампанії: мета, стратегія, бюджет. Методи оцінки ефективності PR-кампанії. Особливості антикризових комунікацій. Управління іміджем організації.

Економіко-математичне моделювання I (Дослідження операцій в економіці)

3 семестр, 4 год/тижд., залік, 5 кредитів, *В. Г. Шпортюк, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Мета курсу — ознайомлення студентів із методами розв'язування екстремальних задач, тобто методами, необхідними для відшукування оптимального способу дій задля розв'язання певних проблем економічної теорії та організаційного управління з урахуванням реальних обмежень. У результаті вивчення дисципліни студент повинен: знати основні методи та алгоритми оптимізації; знати методи оптимізації динамічних детермінованих і стохастичних систем; уміти знаходити оптимальні рішення економічних проблем.

Культура ведення бізнесу

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. В. Гуменна, кандидат економічних наук, доцент*

Діловий етикет і протокол. Підготовка та проведення ділових зустрічей. Ділова атрибутика. Ділове спілкування. Організація ділових прийомів. Національні особливості ділового спілкування. Етикет релігії.

Конкурентоспроможність підприємств

4д семестр, 4 год./тижд., залік, 3 кредити, *Н. Д. Чала, доктор наук з державного управління, доцент*

Конкуренція в системі ринкової економіки. Регулювання конкуренції на національному і міжнародному рівнях. Конкурентоспроможність товарів і послуг на світовому ринку. Чинники забезпечення міжнародної конкурентоспроможності підприємства. Аналіз і оцінювання міжнародної конкурентоспроможності підприємства. Мікростратегії міжнародної конкурентоспроможності. Система управління конкурентоспроможністю підприємства на світовому ринку. Конкурентоспроможність галузей у світовому господарстві. Особливості міжнародної конкурентоспроможності регіонів.

Бенчмаркінг

5 семестр, 2 год./тижд., залік, 3 кредити, *З. О. Іванова, кандидат економічних наук, старший викладач*

Еволюція розуміння і передбачення майбутнього підприємств (історичний огляд). Середовище господарської організації. Визначення конкурентоспроможності підприємства. Методи аналізу та прогнозування розвитку середовища організації. Сутність стратегічного планування. Збалансована система показників як інструмент стратегічного управління. Прийняття стратегічних управлінських рішень. Організаційне забезпечення стратегічного управління і внесення змін в організаційні структури управління (ОСУ).

Комп'ютерна бізнес-статистика

5 семестр, 3 год./тижд., залік, 4 кредити, *М. В. Братик, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач, В. Г. Шпортюк, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

В курсі розглядаються основні методи прикладного статистичного аналізу. Їх використання для обробки економічних даних демонструється в пакеті «Statistica».

Основи підприємництва та бізнес-планування

6 семестр, 3 год./тижд., залік, 4 кредити, *Н. В. Романченко, кандидат економічних наук, доцент*

Суть та основні форми підприємницької діяльності. Створення власної справи. Теоретико-методологічні основи бізнес-планування. Методи бізнес-планування. Методи бізнес-планування корпорацій. Методика бізнес-планування структур малого бізнесу. Методика самоконтролю з розробки бізнес-плану.

Інформаційні системи та технології в маркетингу

6д семестр, 4год/тижд., залік, 3 кредити, *К. В. Пічик, кандидат економічних наук, доцент*

Безпека та захист інформації в електронній комерції. Інтернет-маркетинг та його специфіка в Україні. Ринок електронної комерції: бізнес і Інтернет. Маркетинг в електронній комерції. Моделі електронного бізнесу. Управління взаємовідносинами зі споживачами: CRM-системи. Прості системи електронної комерції. Віртуальні підприємства. Платіжні та фінансові системи в Інтернет. Стратегії електронної комерції. Юридичне забезпечення електронної комерції.

Корпоративний (фірмовий) стиль

6д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *І. О. Ковшова, кандидат економічних наук, доцент*

Сутність, принципи та види організаційної культури. Імідж корпорації. Організаційна культура у стосунках із діловими партнерами. Комунікативна культура. організаційна культура керівника підприємства. Культура організації праці та виробництва. Національні особливості організаційної культури. Сутність та особливості формування корпоративної культури. Управління корпоративною культурою.

Антикризове управління

7 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *З. О. Іванова, кандидат економічних наук, старший викладач*

Роль та особливості кризових явищ на підприємстві. Криза постачання. Фінансова криза. Організаційна криза. Криза управління персоналом. Антикризове управління підприємством.

Економічний аналіз у маркетингу

7 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *О. В. Гуменна, кандидат економічних наук, доцент*

Організація проведення та інформаційне забезпечення економічного аналізу в маркетингу. Метод і методика економічного аналізу. Аналіз реалізації продукції та маркетингової діяльності підприємства. Аналіз виробництва продукції, робіт і послуг. Аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці. Аналіз забезпеченості підприємства основними засобами та ефективності їх використання. Аналіз забезпеченості підприємства матеріальними ресурсами та ефективності їх використання. Аналіз витрат на виробництво та собівартості продукції, робіт і послуг. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства. Аналіз фінансового стану підприємства.

Креативний менеджмент

7 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. В. Гуменна, кандидат економічних наук, доцент*

Поняття і сутність креативного менеджменту. Поняття творчості та креативності. Методи креативного управління. Ефективність управління. Контроль виконання проекту. Кейси та практичні завдання.

Маркетинг територій

7 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *К. В. Пічик, кандидат економічних наук, доцент*

Сутність маркетингу територій та його сучасна концепція. Система і характеристики маркетингу територій. Маркетингові дослідження популярності територій. Планування політика комунікацій території. Брендінг та фірмовий стиль.

Маркетинг інновацій

8 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *К. В. Пічик, кандидат економічних наук, доцент*

Інновація як об'єкт товарної інноваційної політики. Процесний підхід в управлінні інноваціями на підприємстві. Новий товар у концепції маркетингу. Комплексне забезпечення реалізації інноваційної політики. Товарна політика і управління асортиментом. Організація і планування створення нового товару. Управління технологічним розвитком підприємства. Системне управління якістю товарів. Інновації як об'єкт інтелектуальної власності. Оцінка ефективності товарної інноваційної політики.

Маркетинг туризму

8 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *З. О. Іванова, кандидат економічних наук, старший викладач*

Теоретичні основи маркетингу туризму. Планування маркетингової діяльності туристичних фірм. Маркетингові стратегії в туризмі та порядок їх формування. Маркетингові дослідження в туризмі. Ринок туристичних послуг. Організація маркетингової діяльності туристичних фірм. Контроль маркетингової діяльності туристичних фірм.

Сучасна економічна політика України

8 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Н. В. Бакланова, кандидат економічних наук, доцент*

ВВП України, його динаміка, залежність від динаміки інших економічних показників. Промислове виробництво в Україні, його динаміка і структура, причини спаду і росту. Сільськогосподарський сектор економіки України, його структура, причини спаду і росту. Особливості українського ринку товарів і послуг. Зовнішньо-

економічна діяльність в Україні, структура і динаміка експортно-імпортних операцій. Основні напрями реформування економіки України.

Ситуаційний менеджмент

8 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *А. М. Ганущак* Сфименко, доктор економічних наук, доцент

Сутність та місце ситуаційного підходу в менеджменті. Ситуаційні перемінні організації. Методологічні аспекти ситуаційного підходу. Застосування ситуаційного аналізу в системі ситуаційного менеджменту. Прийоми й методи діяльності менеджера в конкретних ситуаціях. Психологічні аспекти в ситуаційному менеджменті. Ситуаційна модель керівництва Фідлера. Модель «шляхмета» Т. Мітчела і Р. Хауса. Теорія життєвого циклу П. Херсі та К. Бланшара. Керування стратегічними ситуаціями. Особливості управління організацією в кризових ситуаціях.

ДЕРЖАВНА АТЕСТАЦІЯ

Комплексний державний кваліфікаційний екзамен

8д семестр, екзамен, 3 кредити

Охоплює тематику професійно орієнтованих дисциплін «Маркетинг», «Логістика», «Маркетингові дослідження», «Маркетингове ціноутворення». Ці курси є базовими у програмі підготовки освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр», спираються на знання, отримані студентами при вивченні дисциплін природничо-наукового та загальноекономічного циклів. Іспит відбувається у письмовій формі за екзаменаційним білетом, що містить три теоретичні запитання, по одному з трьох дисциплін циклу професійної підготовки, та двох задач.

Кваліфікаційна робота

8д семестр, захист тези, 12 кредитів

Кваліфікаційна робота має: по-перше, засвідчити певний рівень підготовки студента за дисциплінами, передбаченими освітньою програмою бакалавра; по-друге, продемонструвати його розуміння та вміння використовувати міждисциплінарні зв'язки при теоретичному обґрунтуванні досліджуваної проблеми; по-третє, показати рівень оволодіння ним законодавчою та нормативно-методичною базою; по-четверте, виявити вміння та навички щодо використання набутих теоретичних знань для аналізу ситуацій, що виникають у реальній господарській практиці, у сфері маркетингу, а також вміння проілюструвати результати

такого аналізу прикладами з того об'єкта дослідження, де студент проходив практику; по-п'яте, проводити практичні розрахунки за фактичними даними організації маркетингових та економічних показників для обґрунтування прогнозів і планів; по-шосте, засвідчити уміння оформляти у цілісному документі результати теоретичних досліджень, оцінки практичних ситуацій та висновків із власного дослідження.

073 МЕНЕДЖМЕНТ

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – БАКАЛАВР

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

Основи менеджменту і адміністрування

5, 6 семестри, 2 год/тижд., залік, іспит, 7 кредитів

Предметом вивчення дисципліни є загальні закономірності менеджменту підприємства, процеси стратегічного й оперативного управління підприємством, маркетингова філософія та методи господарювання і розвитку в умовах конкуренції.

Метою дисципліни є формування у майбутніх спеціалістів сучасної системи поглядів і спеціальних знань у галузі організації та управління підприємством в умовах ринкової економіки, забезпечення ефективної діяльності підприємства.

Завданням вивчення дисципліни є набуття знань з питань: теоретичних та методологічних основ менеджменту і адміністрування; системного підходу до управління підприємством; вивчення впливу макро- та мікросередовища на ефективність діяльності підприємства; організації структур управління; форм і методів менеджменту; форм і методів адміністрування.

Регіональна економіка

2 семестр, 2 год/тижд., екзамен, 3 кредити, *Ю. М. Сапачук, кандидат економічних наук, старший викладач*

Закономірності, принципи і чинники формування економіки регіонів. Завдання ефективного використання природних, науково-виробничих та людських ресурсів регіонів країни. Наукові методи аналізу економічного розвитку регіонів. Природно-ресурсний потенціал і його економічна оцінка. Населення і трудові ресурси. Виробничий та науково-технічний потенціал. Господарський комплекс України, особливості структури і трансформація в ринкових умовах.

Макроекономіка

3 семестр, 4 год/тижд., екзамен, 5 кредитів, *Г. С. Григор'єв, кандидат економічних наук, доцент*

Макроекономіка як наука. Макроекономічні показники в системі національних рахунків. Макроекономічна нестабільність. Сукупний попит і сукупне пропонування. Споживання, заощадження та інвестиції. Сукупні видатки і ВВП. Держава в системі макроекономічного регулювання. Фіскальна політика. Грошовий ринок і монетарна політика. Механізм зовнішньоекономічної діяльності. Ринок праці та соціальна політика. Економічне зростання.

Статистика

3 семестр, 4 год/тижд., екзамен, 5 кредитів, *С. В. Семіколенова, кандидат економічних наук, доцент*

Предмет і метод статистики. Статистичне спостереження. Зведення і групування статистичних даних. Статистичні показники. Аналіз рядів розподілу. Вибірковий метод. Статистична перевірка гіпотез. Аналіз таблиць взаємної спряженості. Статистичні методи аналізу кореляційних зв'язків. Аналіз інтенсивності динаміки. Аналіз тенденцій розвитку. Індекси.

Економіка праці

4 семестр, 2 год/тижд., екзамен, 3 кредити, *З. О. Іванова, кандидат економічних наук, старший викладач*

Трудові ресурси і трудовий потенціал суспільства. Праця як сфера життєдіяльності та провідний чинник виробництва. Соціально-трудові відносини як система. Механізм функціонування системи соціально-трудових відносин: організаційні аспекти. Соціальне партнерство. Ринок праці та його регулювання. Соціально-трудові відносини зайнятості. Планування праці. Організація праці. Продуктивність і ефективність праці. Політика доходів і оплата праці. Аналіз, звітність і аудит у сфері праці. Моніторинг соціально-трудової сфери як інструмент регулювання й удосконалення. Міжнародний досвід регулювання соціально-трудових відносин.

Мікроекономіка

4 семестр, 4 год/тижд., екзамен, 5 кредитів, *О. Я. Базілінська, кандидат економічних наук, доцент*

Теорія граничної корисності й поведінка споживача. Ординалістська теорія поведінки споживача. Аналіз поведінки споживача. Попит і пропонування, їх взаємодія. Мікроекономічна

модель підприємства. Витрати і результати виробництва. Ринок досконалої конкуренції. Монопольний ринок. Олігополія та монополістична конкуренція. Загальна характеристика факторних ринків. Ринок праці. Ринок капіталу.

Фінанси

4 семестр, 2 год/тижд., екзамен, 3 кредити, *О. К. Прімерова, кандидат економічних наук, доцент*

Фінансова система. Фінансова політика і фінансовий механізм. Фінанси підприємницьких структур. Державні фінанси. Бюджет і бюджетна система. Доходи і видатки державного бюджету. Податки та податкова система. Місцеві фінанси. Державні цільові фонди. Державний кредит і державний борг. Страхування і страховий ринок. Фінансовий ринок. Міжнародні фінанси.

Маркетинг

5 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 5 кредитів, *З. О. Іванова, кандидат економічних наук, старший викладач*

Сутність маркетингу та його сучасна концепція. Система і характеристики сучасного маркетингу. Маркетингові дослідження. Маркетингова товарна політика. Планування нових товарів. Маркетингова цінова політика. Методи маркетингового ціноутворення. Маркетингова політика комунікацій. Комплекс маркетингових комунікацій. Маркетингова політика розподілу. Управління каналами розподілу. Організація і контроль маркетингової діяльності підприємства.

Управління персоналом

6 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити

Предметом вивчення є загальні закономірності та особливості формування, функціонування та розвитку персоналу організацій.

Основною метою викладання дисципліни є формування комплексу теоретичних знань і практичних навичок щодо розробки та здійснення кадрової політики в сучасних організаціях, добору та розміщення персоналу, оцінювання та розвитку працівників, а також забезпечення цілеспрямованого використання персоналу організацій.

Завданням викладання дисципліни є теоретична та практична підготовка студентів з питань: формування ефективної системи управління персоналом у організації; обґрунтування концепту-

альних засад та методологічних принципів управління персоналом; формування та аналіз стану кадрової політики організації; проектування систем управління персоналом та нормативної чисельності працівників кадрової служби підприємства; управління соціальним розвитком трудового колективу; формування успішної команди як соціального утворення; застосування сучасних методів планування та прогнозування потреб у персоналі; організація набору і відбору персоналу в організації; навчання, підвищення кваліфікації та перекваліфікації працівників на етапі розвитку персоналу організації; управління діловою кар'єрою та службово-посадовим рухом управлінців з метою здійснення їхнього розвитку; атестування персоналу та використання його результатів у системі мотивування; оцінювання ефективності та результативності управління персоналом.

Операційний менеджмент

6 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити

Операційний менеджмент — це наука про концепції, методи, процедури, технологію створення та функціонування операційної системи, необхідної для реалізації операційної функції, а також цілеспрямована діяльність з управління операціями з придбання необхідних ресурсів, їхньої трансформації в готовий продукт (товар, послугу) з подальшою поставкою його споживачеві.

Основною метою будь-якої організації є отримання продукту, тобто виготовлення виробів та надання послуг. Управлінням саме цими процесами й опікується операційний менеджмент.

Мета — сформувати у менеджерів уміння розробляти операційну стратегію організації, створювати операційну систему, а також управляти її функціонуванням.

Основними завданнями є: усвідомлення того, що операційна система є однією з найважливіших складових будь-якого підприємства, тому спеціалісту в галузі управління необхідні ґрунтовні знання основ та категоріального апарату операційного менеджменту; вивчення принципів та методів раціональної організації, планування і контролю за функціонуванням операційних систем різних видів; формування уміння розробляти операційну стратегію підприємства; формування уміння обґрунтовувати рішення щодо створення операційної системи та підтримки належного режиму її поточного функціонування; набуття навичок управління продуктивністю операційної діяльності організації та якістю продукції; вивчення особливостей операційного менеджменту на підприємствах різних галузей.

Теорія прийняття управлінських рішень

6д семестр, 6 год/тижд., іспит, 4 кредити

Мета навчальної дисципліни: ознайомити студентів з особливостями практичного використання методів та моделей прийняття рішень у міжнародних відносинах та надати їм теоретичні знання, практичні уміння прийняття ефективних рішень у різних галузях міжнародних відносин та відповідних інформаційних технологій, формування навичок пошуку, збереження та опрацювання міжнародної інформації.

Завдання: ознайомлення із основними поняттями, методологією, сучасними технологіями та актуальними проблемами стратегії прийняття рішень у міжнародних відносинах; ознайомлення із історією виникнення та розвитку стратегії прийняття рішень, зарубіжним досвідом побудови таких стратегій; вивчення міжнародних інформаційних ресурсів як бази для стратегії прийняття рішень; ознайомлення із положеннями сучасного міжнародного права, що стосується отримання та поширення інформації; ознайомлення із джерелами та методами пошуку зовнішньополітичної інформації, основами системної методології та методами підготовки інформаційно-аналітичних документів; засвоєння методологічних основ і базових теоретичних засад, необхідних для практичної роботи зі стратегії прийняття рішень; формування аналітичних навичок самостійного орієнтування у сучасних міжнародних політичних процесах при вирішенні інформаційно-аналітичних завдань професійної діяльності; формування навичок вивчення змісту та аналітичного опрацювання документів; ознайомлення із призначенням і функціональними можливостями найбільш поширеного програмного забезпечення, орієнтованого на отримання та опрацювання аналітичної інформації, формування навичок роботи з цим програмним забезпеченням.

Стратегічний менеджмент

7 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів

Предмет дисципліни: закономірності, концептуальні основи і принципи побудови систем стратегічного управління організаціями.

Мета дисципліни: засвоєння знань з теоретико-методологічних аспектів розроблення стратегій, стратегічних планів, проектів і програм; створення системи стратегічного управління та забезпечення її функціонування в динамічному ринковому середовищі.

Завдання дисципліни: вивчення сучасних вітчизняних і зарубіжних концепцій підприємства, стратегічного управління ним, методів аналізу та прогнозування розвитку зовнішнього і внутрішнього середовища, принципів формування цілей організації, моделей і методів розроблення системи стратегій з урахуванням

обраної політики ведення бізнесу, набуття навичок стратегічного мислення, аналізу систем стратегічного управління організаціями.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен знати: сучасні вітчизняні і зарубіжні концепції підприємства; концепції, школи та підходи до стратегічного менеджменту; основи стратегічного мислення в бізнесі; методи аналізу та прогнозування розвитку зовнішнього та внутрішнього середовища; принципи формування цілей підприємства; моделі і методи розроблення та реалізації системи стратегій з урахуванням обраної політики ведення бізнесу.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен вміти: здійснювати обґрунтоване стратегічне цілевстановлення для підприємства; проводити стратегічний аналіз та стратегічний синтез; визначати шлях ефективної реалізації розроблених стратегій.

Логістика

7 семестр, 2 год/тижд., іспит, 5 кредитів

Предмет: оволодіння студентом методами оптимізації наскрізних потоків в основних функціональних та інтегрованих сферах логістичної системи; навичками створення ефективних логістичних ланцюгів для руху матеріальних потоків; прийомами визначення логістичних витрат та шляхів їх скорочення; основами комплексної оцінки ефективності функціонування логістичної системи.

Дисципліна спрямована на вивчення студентами теорії та практики з управління матеріальними, інформаційними та іншими потоками з використанням логістичного підходу у сферах виробництва та обігу.

Мета: формування знань про головні завдання, напрями та функції логістики в ринкових умовах.

Завдання: вивчення форм логістичних утворень, методів управління матеріальними потоками.

ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Вступ до спеціальності

1, 2 семестри, 2 год/тижд., залік, 4 кредити

Предметом вивчення дисципліни «Менеджмент» є загальні закономірності менеджменту підприємства, процеси стратегічного й оперативного управління підприємством, методи управління.

Метою викладання дисципліни є формування у майбутніх спеціалістів сучасної системи поглядів і спеціальних знань у галузі організації управління підприємством і менеджменту персоналу в умовах ринкової економіки для забезпечення ефективної діяльності підприємства.

Завданням вивчення дисципліни є набуття знань з питань: теоретичних та методологічних основ менеджменту; системного підходу до управління підприємством; організаційних структур управління; методів організації виробництва; форм і методів менеджменту.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні знати: теоретичні основи управління; функції управління; методи і моделі реалізації функцій управління; організацію управлінської діяльності на рівні підприємства; основи теорії керівництва та лідерства; технологію прийняття управлінських рішень; передовий досвід в управлінні; критерії ефективності систем управління.

Діловий етикет

1 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити

Мета: вивчення, узагальнення і аналіз накопиченого вітчизняного і світового досвіду стосовно ділового етикету як передумови ефективного ділового спілкування менеджера.

Предмет: ефективне ділове спілкування менеджера.

Завдання: визначити суть ділового етикету, принципи та застави; проаналізувати ділову етику в бізнесі; знайти шляхи для ефективного ділового спілкування менеджера; експериментально визначити показники, критерії та рівні сформованості ділового спілкування у майбутніх менеджерів, перевірити педагогічні умови та етапи формування ділового етикету менеджерів; на основі проведеного дослідження зробити висновки.

Діловодство

2 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити

Документознавство є базовою дисципліною для підготовки фахівців зі спеціальності «Менеджмент».

Мета: надати цілісне уявлення про документознавство як наукову дисципліну; природу, сутність, соціальну роль, ознаки і властивості документа як системного об'єкта.

Завдання курсу: надати знання, необхідні для теоретичного уявлення про документознавство як наукову дисципліну; висвітлити основні етапи виникнення і розвитку документів різних типів і видів; розкрити природу, сутність, соціальну роль, ознаки і властивості документа як системного об'єкта документознавства; розглянути основні типи і види документів, їхні характерні ознаки, структуру; визначити прикладне значення документознавства, окреслити сфери застосування основних властивостей документа та його значення у подальшому розвитку системи комунікацій.

У результаті освоєння дисципліни у студентів формуються практичні навички, необхідні для: класифікації документів; визначення особливостей їх основних типів і видів; виконання основних технологічних процесів у сфері документознавства; виділення документознавчих аспектів інформаційно-аналітичної діяльності.

Теоретичні питання дисципліни розкриваються на лекціях, закріплюються на семінарських заняттях та в процесі самостійної роботи студентів. Програмою передбачено як традиційні, так і активні форми навчання.

Основи підприємництва та бізнес-планування

2 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити

Предметом навчальної дисципліни є теоретичні та прикладні аспекти визначення планових показників як орієнтирів розвитку бізнес-процесів.

Мета навчальної дисципліни: формування системи знань з методології розроблення перспективних планів підприємницької діяльності.

Для досягнення зазначеної мети поставлено такі основні завдання: здійснення аналізу сучасних теоретичних підходів щодо процесу бізнес-планування підприємницької діяльності; обґрунтування функцій та визначення змісту процесу бізнес-планування діяльності; опанування форм, методів і процесу бізнес-планування; вивчення структури і технології розроблення типових бізнес-планів щодо економічного і соціального розвитку суб'єкта господарювання; вивчення складу планових показників і методики їх розрахунку; обґрунтування необхідності розробки стратегічних і тактичних планів та програм як інструментів реалізації основних функцій управління діяльністю.

Об'єктом навчальної дисципліни є процес бізнес-планування господарчої діяльності.

Організація праці менеджера

3семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити

Предмет вивчення дисципліни — загальні закономірності організації праці.

Мета дисципліни — сформувати в майбутніх менеджерів уміння організовувати особисту працю й працю підлеглих, навчити складати основні види управлінської документації.

Головна мета — поглибити, закріпити й перевірити знання студентів.

Завдання дисципліни — набуття таких теоретичних знань: предмет, завдання та функції теорії організації управлінської

діяльності; теоретико-методологічні засади теорії та практики організації праці менеджера; історія становлення й розвитку теорії та практики організації праці менеджера; основні закони, засади, функції, методи організації праці менеджера, що діють у різних сферах діяльності людини й суспільства; методологічні засади оцінювання ефективності організації праці менеджера; тайм-менеджмент менеджера; основні поняття, сутність і специфіка управління в державній, матеріальній і духовній сферах; роль, місце й теоретичні засади управлінської діяльності керівника організації (лінійного менеджера); зміст і послідовність дій керівника організації (лінійного менеджера) у процесі виконання основних функціональних обов'язків; механізми дії законів управління соціальними об'єктами; засади й методи організації праці менеджера.

Менеджмент у соціальній сфері

5 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити

Метою викладення навчальної дисципліни є: засвоєння змісту основних понять, категорій та термінів соціального менеджменту, вивчення сутності основних законів, закономірностей та функцій соціального менеджменту; визначення його принципів, розкриття методів, форми та механізмів управління різними соціальними явищами й процесами в сучасному суспільстві на макро- і мікрорівнях.

Основні завдання вивчення дисципліни полягають в теоретичній та практичній підготовці студентів фаху з питань: опанування предмета та об'єкта соціального менеджменту; засвоєння змісту діяльності суб'єктів соціального менеджменту; вміння користуватись основними методами соціального менеджменту; визначення основних понять соціального менеджменту; систематизація основних категорій та принципів соціального менеджменту.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні знати: основні терміни, поняття та категорії теорії соціального менеджменту; предмет, об'єкти та об'єкти соціального менеджменту, його принципи і методи, функції; сучасні технології та підходи до визначення ефективності.

Повинні вміти використовувати: теоретичні засади соціального менеджменту в практичній діяльності; методи та технології соціального менеджменту в управлінні персоналом організації; дотримуватись принципів соціального менеджменту; набуті компетенції у сфері управління організаціями; організувати взаємодію між складовими системи соціального менеджменту.

Управління проектами

6 семестр, 3 год./тижд., залік, 4 кредити, *О. В. Гуменна, кандидат економічних наук, доцент*

Загальна характеристика управління проектами. Обґрунтування доцільності проекту. Основні форми організаційної структури проектів. Загальні підходи до планування і контролю проектів. Структуризація проекту. Сітьове і календарне планування проекту. Планування ресурсів, витрат і проектного бюджету. Контроль виконання проекту. Управління ризиками в проектах. Управління якістю проектів. Організація проведення торгів за проектами. Формування і розвиток проектної команди. Програмне забезпечення процесу управління проектом.

Актуальні проблеми менеджменту та маркетингу

1 семестр, 3 год./тижд., залік, 4 кредити, *І. А. Гриджук, кандидат наук з державного управління, доцент*

Основні поняття, системи і алгоритми маркетингу та менеджменту, розуміти актуальність наук в сучасних умовах. Класифікаційні ознаки товарів та послуг споживчого і виробнично-технічного призначення. Методи визначення конкурентоспроможності та місця продукту на ринку товарів та послуг. Сучасні методи планування та розробки продукту, упаковки, товарної марки. Розв'язування конкретних маркетингових завдань (кейсів). Прийняття управлінських рішень.

Культура ведення бізнесу

4 семестр, 2 год./тижд., залік, 3 кредити, *О. В. Гуменна, кандидат економічних наук, доцент*

Діловий етикет і протокол. Підготовка та проведення ділових зустрічей. Ділова атрибутика. Ділове спілкування. Організація ділових прийомів. Національні особливості ділового спілкування. Етикет релігії.

Конкурентоспроможність підприємств

4д семестр, 4 год./тижд., залік, 3 кредити, *Н. Д. Чала, доктор наук з державного управління, доцент*

Конкуренція в системі ринкової економіки. Регулювання конкуренції на національному і міжнародному рівнях. Конкурентоспроможність товарів і послуг на світовому ринку. Чинники забезпечення міжнародної конкурентоспроможності підприємства. Аналіз і оцінювання міжнародної конкурентоспроможності підприємства. Мікростратегії міжнародної конкурентоспроможності. Система управління конкурентоспроможністю підприємства

на світовому ринку. Конкурентоспроможність галузей у світовому господарстві. Особливості міжнародної конкурентоспроможності регіонів.

Курсова робота

4д семестр, захист, 3 кредити, *викладачі кафедри*

Завдання виконання курсової роботи полягає у вдосконаленні навичок самостійної роботи з науковою літературою, розвитку умінь аналізувати і структурувати матеріал, а також узагальнювати отримані результати і знаходити нові підходи до розв'язку нестандартних задач.

Бенчмаркінг

5 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *З. О. Іванова, кандидат економічних наук, старший викладач*

Еволюція розуміння і передбачення майбутнього підприємств (історичний огляд). Середовище господарської організації. Визначення конкурентоспроможності підприємства. Методи аналізу та прогнозування розвитку середовища організації. Сутність стратегічного планування. Збалансована система показників як інструмент стратегічного управління. Прийняття стратегічних управлінських рішень. Організаційне забезпечення стратегічного управління і внесення змін в організаційні структури управління (ОСУ).

Інформаційні технології підтримки управлінських рішень на підприємстві

6д семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *К. В. Пічик, кандидат економічних наук, доцент*

Безпека та захист інформації в електронній комерції. Інтернет-маркетинг та його специфіка в Україні. Ринок електронної комерції: бізнес і Інтернет. Маркетинг в електронній комерції. Моделі електронного бізнесу. Управління взаємовідносинами зі споживачами: CRM-системи. Прості системи електронної комерції. Віртуальні підприємства. Платіжні та фінансові системи в Інтернет. Стратегії електронної комерції.

Курсова робота

6д семестр, захист, 3 кредити, *викладачі кафедри*

Завдання виконання курсової роботи полягає у вдосконаленні навичок самостійної роботи з науковою літературою, розвитку умінь аналізувати і структурувати практичні дані підприємств,

а також узагальнювати отримані результати і знаходити нові підходи до розв'язку маркетингових задач.

Антикризове управління

7 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *З. О. Іванова, кандидат економічних наук, старший викладач*

Роль та особливості кризових явищ на підприємстві. Криза постачання. Фінансова криза. Організаційна криза. Криза управління персоналом. Антикризове управління підприємством.

ПРАКТИКА

Практика навчально-професійна

6д семестр, 15 год/тижд., залік, 3 кредити

Закріпити теоретичні знання на місцях практики; повністю виконувати завдання згідно з програмою практики, а також правила внутрішнього розпорядку, що діють на підприємстві; вивчати та дотримуватися правил охорони праці та техніки безпеки; нести відповідальність за виконану роботу та її результати на рівні з працівниками підприємства.

Практика переддипломна

8д семестр, 15 год/тижд., залік, 3 кредити

Формування комплексу практичних навичок та вмій з управлінської діяльності підприємств і організацій; вивчення методів діяльності на підприємствах, в організаціях та установах; збирання, систематизація необхідних матеріалів. Підготовка до державної атестації.

ДЕРЖАВНА АТЕСТАЦІЯ

Комплексний кваліфікаційний іспит

Охоплює тематику професійно орієнтованих дисциплін «Менеджмент», «Логістика», «Стратегічний менеджмент», Ці курси є базовими у програмі підготовки освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» спеціальності 073 «Менеджмент». Іспит відбувається у письмовій формі за екзаменаційним білетом, що містить три теоретичні запитання, по одному з трьох дисциплін циклу професійної підготовки, та двох задач.

Виконання кваліфікаційної роботи

Кваліфікаційна робота має: по-перше, засвідчити певний рівень підготовки студента за дисциплінами, передбаченими освітньою програмою бакалавра; по-друге, продемонструвати його

розуміння та уміння використовувати міждисциплінарні зв'язки при теоретичному обґрунтуванні досліджуваної проблеми; по-третє, показати рівень оволодіння ним законодавчою та нормативно-методичною базою; по-четверте, виявити уміння та навички щодо використання набутих теоретичних знань для аналізу ситуацій, що виникають у реальній господарській практиці, у сфері маркетингу, а також уміння проілюструвати результати такого аналізу прикладами з того об'єкта дослідження, де студент проходив практику; по-п'яте, проводити практичні розрахунки за фактичними даними організації економічних показників для обґрунтування прогнозів і планів; по-шосте, засвідчити уміння оформляти у цілісному документі результати теоретичних досліджень, оцінки практичних ситуацій та висновків із власного дослідження.

072 ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – БАКАЛАВР

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

Вища математика

1, 2 семестри, 3 год/тижд., залік, іспит, 7 кредитів, *Ю. О. Захарійченко, кандидат фізико-математичних наук, доцент, С. С. Дрінь, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

Фундаментальна математична дисципліна. Вивчає основи математичного аналізу, лінійної алгебри та лінійного програмування. Математичний апарат для ґрунтовного вивчення курсів: математична статистика, теорія ризику, економетрика та макроекономіка.

Теорія ймовірності і математична статистика

2, 2д семестри, 2/3 год/тижд., залік, іспит, 4,5 кредиту, *Ю. О. Захарійченко, кандидат фізико-математичних наук, доцент, С. С. Дрінь, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

Основи теорії ймовірності та математичної статистики і їхнє застосування в розв'язуванні задач, побудові та використанні математичних моделей, обробці експериментальних даних. Ймовірності випадкових подій, випадкові величини, їхні властивості та характеристики. Описова статистика, теорія оцінювання параметрів і перевірки гіпотез. Початкові навички роботи зі статистичним пакетом Statistica.

Актуальні проблеми глобалізації та європейської інтеграції

1 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *В. В. Токарчук, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Мета курсу — вивчення основних видів інтеграційних і глобалізаційних процесів у світі, ознайомлення з інтеграційними рухами України, вивчення ролі та функцій міжнародних організацій у процесі глобалізації, набуття загального уявлення щодо зміни свідомості людства в інформаційну епоху.

Завданням курсу є ознайомлення із проблематикою інтеграційних і глобалізаційних процесів у сучасних умовах, засвоєння ролі й місця економічних і політичних чинників у процесах інтеграції та глобалізації, ознайомлення із структурою і функціями міжнародних організацій, усвідомлення основних видів глобалізації, набуття загального уявлення щодо зміни свідомості людства в інформаційну епоху.

Економіко-математичне моделювання-1 (Дослідження операцій в економіці)

3 семестр, 4 год/тижд., екзамен, 4,5 кредити, *В. Г. Шпортьок, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Мета курсу — ознайомлення студентів із методами розв'язування екстремальних задач, тобто методами, необхідними для відшукування оптимального способу дій задля розв'язання певних проблем економічної теорії та організаційного управління з урахуванням реальних обмежень.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен: знати основні методи та алгоритми оптимізації; знати методи оптимізації динамічних детермінованих і стохастичних систем; уміти знаходити оптимальні рішення економічних проблем.

Статистика

3 семестр, 4 год/тижд., екзамен, 5 кредитів, *С. В. Семіколенова, кандидат економічних наук, доцент, Е. В. Галицька, кандидат економічних наук, професор*

Мета курсу — оволодіння студентами основами статистичного вимірювання та аналізу соціально-економічних явищ та процесів задля забезпечення вірогідності інформації, використання системи статистичних показників економічного та соціального розвитку країни, використання системи національних рахунків.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен: знати метод збирання, обробки та аналізу інформації стосовно соціально-економічних явищ і процесів; знати принципи організації статис-

тичних спостережень; вміти використовувати методики розрахунків показників статистичного аналізу для оцінки соціально-економічних явищ і процесів.

Мікроекономіка

4 семестр, 4 год/тижд., екзамен, 5 кредитів, *О. Я. Базілінська, кандидат економічних наук, доцент, О. В. Неживенко, асистент*

Мета курсу — формування у студентів системи знань з теорії поведінки споживача, теорії підприємства та ринкових структур, ринку факторів виробництва.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен: знати базові положення мікроекономічної теорії; знати методи оптимального використання обмежених ресурсів; уміти використати інструментарій мікроекономічного аналізу.

Фінанси

4 семестр, 4 год/тижд., екзамен, 5 кредитів, *О. К. Прімсрова, кандидат економічних наук, доцент*

Мета курсу — формування у студентів системи знань із фінансів, зокрема фінансової системи, фінансової політики та фінансових механізмів, державних фінансів, бюджетної та податкової систем, місцевих фінансів, державного кредиту та державного боргу, страхового ринку та міжнародних фінансів.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен: знати суть та характерні ознаки фінансів, їхньої ролі й місця в економічній системі, знати основні засади фінансової політики держави і механізму її реалізації; вміти будувати структуру фінансової системи.

Гроші й кредит

5 семестр, 4 год/тижд., екзамен, 5 кредитів, *С. В. Глущенко, кандидат економічних наук, доцент*

Мета курсу — оволодіння студентами теоретичними і практичними знаннями щодо закономірностей функціонування грошей, грошового ринку, грошових систем та щодо основних засад процесу кредитування і організації діяльності кредитної системи країни.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен: знати сутність, функції, концепції та роль грошей і кредиту в ринковій економіці; знати закономірності та специфіку функціонування грошового ринку як теоретико-методологічної бази державної монетарної політики; вміти побудувати структуру грошової системи.

Економіко-математичне моделювання-2 (Економетрика)

5 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *Т. О. Подвисоцька, кандидат економічних наук, доцент, П. А. Дадашова, асистент*

Мета курсу — оволодіння студентами теоретичними і практичними знаннями щодо закономірностей функціонування грошей, грошового ринку, грошових систем та щодо основних засад процесу кредитування і організації діяльності кредитної системи країни.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен: знати основні методи та алгоритми оптимізації; знати методи оптимізації динамічних детермінованих і стохастичних систем; уміти знаходити оптимальні рішення економічних проблем.

Соціальне страхування

5 семестр, 4 год/тижд., екзамен, 5 кредитів, *Є. В. Бригун, кандидат економічних наук, доцент*

Мета курсу — набуття студентами знань зі страхування, необхідних для опанування механізму організації та фінансового забезпечення соціального страхування, для засвоєння теорії та практики страхування, опанування стратегій і тактик діяльності страхових компаній.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен: знати основні принципи, призначення та функції страхування та соціального страхування; застосовувати теоретичну базу для аналізу діяльності страхових компаній та фондів соціального страхування; впроваджувати розрахунки страхових тарифів за різними видами страхування згідно з статистичними даними.

Фінанси підприємств

6 семестр, 2 год/тижд., екзамен, 2,5 кредити, *А. В. Литвин, кандидат економічних наук, старший викладач*

Мета курсу — набуття студентами знань з теорії і практики фінансових відносин суб'єктів господарювання, які пов'язані з рухом капіталу, грошових потоків, розподілом і використанням доходів підприємств.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен: вивчити сутність грошових потоків підприємств, методів і джерел їх формування, організації фінансової діяльності підприємств; здобути практичні навички з розрахунку прибутку, його розподілу, впливу оподаткування на використання прибутку; оволодіти методами оцінки фінансового стану, планування, прогнозування та санації підприємств.

Бухгалтерський облік

6 семестр, 4 год/тижд., екзамен, 5 кредитів, *С. В. Івахненко, доктор економічних наук, професор*

Мета курсу — набуття студентами знань з теоретичних основ бухгалтерського обліку; оволодіння студентами основними поняттями щодо бухгалтерського обліку для визначення економіко-правового змісту господарських явищ та фактів, які відбуваються на підприємстві, відображення господарських явищ в обліку.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен: знати методи раціональної організації та ведення бухгалтерського обліку на підприємствах; знати форми і національні стандарти ведення бухгалтерського обліку; вміти опрацьовувати і використувати облікову інформацію в управлінні.

Бюджетна система

6, 6д семестри, 7 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *Т. Г. Буй, кандидат економічних наук, доцент*

Мета курсу — набуття студентами знань щодо бюджетної системи, зокрема сутності, призначення та ролі бюджету, бюджетного устрою, системи видатків та доходів бюджету, державного кредиту та державного боргу, складання і виконання бюджетів.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен: поглибити власні знання щодо макроекономічної сфери фінансової системи — державних фінансів; здобути базові знання з методики бюджетної роботи та сформувати навички проведення розрахунків показників бюджету.

Фінансове моделювання

6д семестр, 5 год/тижд., екзамен, 2,5 кредити, *В. М. Жук, старший викладач*

Мета курсу — формування у студентів теоретичних знань щодо застосування штучного інтелекту у фінансовому моделюванні, основних параметрів та особливостей нейронних мереж, різних архітектур штучних нейромереж, теорії нечітких множин та нечіткої логіки, використання різних типів моделей у фінансах та прикладні особливості.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен ознайомитися: з загальною теорією штучних нейронних мереж, функціональні особливості різних архітектур таких мереж; із базовими функціями середовища MATLAB, спрямованими на розробку і тренування цього класу моделей; із апаратом нечітких множин та нечіткої логіки, а також основами побудови нечітких систем.

Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва

6д семестр, 7 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *О. Я. Базілінська кандидат економічних наук, доцент*

Метою вивчення дисципліни є отримання студентами базових знань з практичних питань організації фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

Предметом даної дисципліни є система фінансово-економічних відносин, які виникають в процесі мобілізації ресурсів для фінансування операційної та інвестиційної діяльності підприємства і визначення найбільш ефективних шляхів вкладення коштів.

Фінанси-I (Міжнародні фінанси)

7 семестр, 2 год/тижд., екзамен, 3 кредити, *О. І. Фарина, кандидат економічних наук, старший викладач*

Мета курсу — формування знань з міжнародних фінансів, механізмів та інструментарію прийняття рішень у валютній, кредитній та інвестиційних сферах на мікро- і макроекономічних рівнях.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен знати: сутність та елементи системи міжнародних фінансів та вміти використовувати основні фінансові інструменти для здійснення міжнародних розрахунків; структуру світового фінансового ринку та його сегментів.

Місцеві фінанси

7 семестр, 2 год/тижд., екзамен, 3 кредити, *М. Я. Сигорович, кандидат економічних наук, PhD, старший викладач*

Мета курсу — оволодіння студентами базовими знаннями щодо засад організації місцевих фінансів, їх складу та основ управління, виходячи із розмежування функцій і повноважень держави та місцевих органів влади і управління.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен знати: сутність, складові та засади організації місцевих фінансів; процеси формування дохідної бази, системи видатків місцевих бюджетів; організацію фінансової діяльності підприємств місцевого, комунального господарств та житлово-експлуатаційного комплексу; світові практики організації місцевих фінансів.

Податкова система

7 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4,5 кредити, *Т. Г. Буй, кандидат економічних наук, доцент*

Мета курсу — оволодіння студентами базовими знаннями щодо засад оподаткування, основ податкової політики держави, структури та функцій податкової служби України та механізму особливостей роботи на підприємстві.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен знати: теоретичні та організаційні основи оподаткування; методику розрахунків і порядку сплати податків; основи податкової політики держави.

Фінансовий аналіз

7 семестр, 2 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *О. Я. Базілінська, кандидат економічних наук, доцент*

Мета курсу — оволодіння студентами базовими знаннями щодо здійснення аналізу фінансового стану підприємств різних форм власності, який пов'язаний із формуванням, розміщенням і ефективним використанням фінансових ресурсів.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен: оволодіти теоретико-методичними та практичними навичками здійснення аналізу фінансового стану підприємств різних форм власності; вміти обґрунтовувати рішення, що приймаються у сфері фінансового планування та управління підприємством.

Фінанси-II (Фінансовий ринок)

7 семестр, 2 год/тижд., екзамен, 3 кредити, *О. К. Прімерова, кандидат економічних наук, доцент*

Мета курсу — вивчення теоретичних основ організації та функціонування фінансового ринку, його структури та елементів, механізму функціонування та основних фінансових інструментів для проведення фінансового аналізу та аналізу ризику на фінансовому ринку.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен одержати необхідні знання з теорії та практики функціонування фінансового ринку.

Страхові послуги

8 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *С. В. Семіколенова, кандидат економічних наук, доцент*

Мета курсу — вироблення у студентів теоретичних знань та практичних навичок у сфері страхування, оволодіння ними методами розв'язання різноманітних задач, що сприятиме розвитку аналітичних здібностей та стане основою для проведення економічних досліджень, притаманних страхуванню.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен оволодіти знаннями та навичками організації роботи страховиків щодо забезпечення потреб юридичних та фізичних осіб у страхових послугах, з'ясування умов надання страхових послуг, визначення особливостей страхових взаємовідносин, вивчення різних форм проявів ризиків у страховій справі.

ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Ділова етика

2 семестр, 1 год./тижд., залік, 2 кредити, *Е. В. Галицька, кандидат економічних наук, професор*

Мета курсу — підготувати студентів до самостійної майбутньої практичної діяльності і надати їм необхідні знання щодо ділової поведінки міжособистісного спілкування, ділового стилю, ділових зустрічей та прийомів.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен оволодіти сукупністю професійних етичних правил, які визначені законами та нормативами; засобами міжособистісного спілкування; навичками культури спілкування та ділового стилю; знаннями про природу конфліктів та прийомами їх розв'язання.

Вступ до інституціональної економіки

4 семестр, 3 год./тижд., залік, 4 кредити, *О. В. Мертенс, кандидат економічних наук, професор*

Мета курсу — формування у студентів системи знань із сучасної інституційної теорії: формальні та неформальні інституції, розвиток інституцій, теорія контрактів, прав власності і транзакційних витрат; інституційні теорії організацій, зокрема фірм та держави, вплив інституцій на економічний розвиток.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен: розуміти основні положення сучасної інституційної теорії та її використання для аналізу економічних процесів, діяльності організацій та державної політики; вміти застосовувати знання з інституційної економіки для аналізу розвитку економіки України.

Вступ до методології наукових досліджень

5 семестр, 2 год./тижд., залік, 3 кредити, *В. М. Горбачук, доктор фізико-математичних наук, професор*

Мета курсу — вироблення у студентів навичок та вмінь наукової роботи, презентацій, обговорення та публікації досліджень щодо досягнень і напрацювань фінансової науки.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен: оволодіти методами пошуку, дослідження, застосування фінансової інформації; розуміти фінансово-економічні інтереси конкуренції, кооперації, регулювання і захисту.

Фінансове право

5 семестр, 2 год./тижд., залік, 3 кредити, Д. А. Дяковський, *кандидат економічних наук, старший викладач*

Мета курсу — формування у студентів системи теоретичних і практичних знань у галузі фінансового права як окремої ланки права, а саме: фінансової діяльності держави, фінансово-правових норм та відносин, бюджетного права, устрою та процесу в Україні, системи оподаткування та правових основ державних кредитів, видатків, страхування та основ банківської діяльності, грошового обігу та розрахунків.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен: знати теорію фінансового права; набути навичок аналізу практики застосування фінансового законодавства, законодавчого регулювання захисту прав громадян, підприємств, держави та інших суб'єктів фінансових правовідносин.

Комп'ютерна бізнес-статистика

5 семестр, 3 год./тижд., залік, 4 кредити, М. В. Братик, *кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*, В. Г. Шпортюк, *кандидат фізико-математичних наук, доцент*

В курсі розглядаються основні методи прикладного статистичного аналізу. Їх використання для обробки економічних даних демонструється в пакеті «Statistica».

Сучасні проблеми прийняття рішень у фінансах

6 семестр, 3 год./тижд., залік, 4 кредити, А. М. Онищенко, *доктор економічних наук, доцент*

Мета курсу — ознайомлення студентів із сучасними досягненнями в сфері теорії прийняття рішень, доведення до студентів можливостей використання сучасних наукових досягнень у сфері прийняття рішень у фінансовій практиці, підготовку майбутніх фахівців до практичної фінансової діяльності на підприємствах та банківських установах України.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен: знати основні положення та понятійно-термінологічний апарат сучасної теорії прийняття рішень; знати основні критерії прийняття рішень в умовах визначеності, невизначеності та ризику; вміти самостійно визначати критерії ієрархії для прийняття рішень в умовах багатокритеріальності.

Інвестування

6д семестр, 5 год./тижд., залік, 2 кредити, Д. А. Дяковський, *кандидат економічних наук, старший викладач*

Мета курсу — надання студентам теоретичних знань щодо сутності інвестування, класифікацій інвестицій, інструментів інвестування, управління інвестиціями, інвестиційного аналізу, державного регулювання інвестиційної діяльності, міжнародної інвестиційної діяльності.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен: розуміти зміст, цілі та методи управління інвестиціями; знати основні принципи та особливості функціонування інвестицій; знати та розуміти основні інструменти інвестування; знати та вміти користуватися сучасними методами оцінки цінних паперів, інвестиційних проектів, а також використовувати методи управління інвестиційним портфелем.

Економетрика-II

7 семестр, 2 год/тижд., залік, 2 кредити, *Р. Б. Семко, кандидат економічних наук, PhD, старший викладач*

Мета курсу — формування базових практичних і теоретичних знань з економетрики та вміння їх застосовувати для аналізу реальних масивів даних, для побудови достатньо точного прогнозу розвитку та глибшого пізнання об'єкта вивчення.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен мати базові теоретичні знання з основ економетрики, зокрема моделей множинного вибору, моделей з урізаними та цензурованими вибірками, моделей Гекмена, з обмеженими залежними змінними у рамках панельних даних.

Застосування методів системної динаміки у фінансах

7 семестр, 2 год/тижд., залік, 2 кредити, *О. І. Фарина, кандидат економічних наук, старший викладач*

Мета курсу — формування теоретичних знань та практичних навичок з оволодіння та застосування сучасних методів імітаційного моделювання та аналізу взаємозв'язків елементів складних економічних та фінансових систем в динаміці.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен: розвинути вміння ідентифікації формулювання та розв'язання динамічних проблем на мікро- та макrorівні; навчитися структурно представляти взаємозв'язки між елементами систем на рівні проектів, підприємств, країн за допомогою програмного забезпечення IThink.

Інформаційні системи і технології у фінансах

7 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *С. В. Івахненко, доктор економічних наук, професор*

Мета курсу — підготовка фахівців високої кваліфікації, здатних використовувати комп'ютерні системи обробки економічної та фінансової інформації в промисловості та інших галузях народного господарства, передбачає формування системи знань у галузі організації та функціонування інформаційних систем фінансового обліку та методології автоматизованого розв'язання комплексів фінансових задач.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен: знати український та міжнародний досвід організації комп'ютерної системи фінансового обліку; набути навичок з реєстрації, обробки, аналізу, передачі фінансової інформації за допомогою сучасних комп'ютерних систем; ознайомитись із принципами побудови фінансових комп'ютерних систем на підприємствах; вивчити переваги та недоліки різних способів побудови комп'ютерних фінансових систем; ознайомитись із основними функціями комп'ютерних систем управління виробництвом, які виконують функції не тільки обліку, а й управління і контролю.

Банківські операції

8 семестр, 2 год/тижд., залік, 3,5 кредити, *В. В. Токарчук, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Мета курсу — ознайомлення студента з діяльністю банківської системи в умовах ринкової економіки та отримання базових знань про місце і роль банків, про організацію і технології здійснення основних банківських операцій і надання банківських послуг.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен: вивчити роль і місце банківської системи в сучасному економічному житті суспільства; розуміти принципи побудови і діяльності комерційного банку; знати структури основних видів банківських операцій; оволодіти методами і прийомами здійснення окремих банківських операцій; здобути навички у визначенні потреб суб'єктів економічного життя в різних банківських продуктах.

Аудит

8 семестр, 2 год/тижд., залік, 2,5 кредити, *С. В. Івахненко, доктор економічних наук, професор*

Мета курсу — формування системи знань з організації та здійснення аудиторської діяльності в Україні та за кордоном, вивчення теорії аудиту, засад організації та здійснення аудиторської діяльності.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен знати: поняття і класифікацію аудиту, порядок планування робіт аудитора, види аудиторських висновків, напрями застосування комп'ютерних технологій під час аудиту; вміти планувати діяльність аудиторської фірми, розробляти програми аудиторської перевірки, складати робочі документи аудитора, готувати аудиторський висновок.

ФАКУЛЬТЕТ ІНФОРМАТИКИ

113 ПРИКЛАДНА МАТЕМАТИКА

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – БАКАЛАВР

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

Дискретна математика

1 семестр, 4 год/тижд., іспит, 6 кредитів, *Б. В. Олійник, доктор фізико-математичних наук, доцент*

Числення висловлювань. Числення предикатів. Теорія множин та відношень. Спеціальні класи бінарних відношень. Решітки та бульові алгебри. Потужність множин. Булевські функції. Канонічні форми булевських функцій. Функціональна повнота систем булевських функцій. Комбінаторика. Основні комбінаторні схеми. Комбінаторні тотожності, поліноміальна формула. Формула включень та виключень. Рекурентні співвідношення. Твірні функції.

Математичний аналіз

1, 2, 3, 4 семестри, 4 год/тижд., іспити, 22 кредити, *Ю. В. Митник, кандидат фізико-математичних наук, доцент, О. І. Кашніровський, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

На I курсі викладаються такі розділи математичного аналізу: теорія множин, аксіоматична теорія дійсного числа, теорія границь та теорія функцій, диференціальне та інтегральне числення, ряди. Курс математичного аналізу, який читається студентам II курсу, включає кратні, криволінійні та поверхневі інтеграли; векторний аналіз; ряди Фур'є, інтеграли Фур'є. При викладанні математичного аналізу розглядаються основні поняття та термінологія функціонального аналізу. Матеріал курсу ілюструється численними прикладами та задачами, що розглядаються безпосередньо після введення понять та доведення відповідних тверджень.

Алгебра та геометрія

2, 2д, 3 семестри, 6/4/4 год/тижд., іспит, залік, іспит, 16 кредитів, *С. М. Дяченко, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

Поняття напівгрупи, групи, поля. Поле комплексних чисел. Алгебраїчна та тригонометрична форми комплексних чисел, формула Муавра, добування кореня з комплексного числа, корені

з одиниці. Пряма на площині та в просторі, площина. Еліпс, гіпербола, парабола, рівняння та числові характеристики. Зведення загального рівняння кривої другого порядку до канонічного вигляду. Поверхні другого порядку. Системи лінійних рівнянь, метод Гауса. Векторні простори, підпростори, параметризація лінійних многовидів, теорема Кронекера – Капеллі. Алгебра матриць, поняття оберненої матриці. Поняття групи перестановок, парність перестановки. Визначник матриці, формули Крамера, приєднана матриця. Білінійні та квадратичні форми, приведення до діагонального вигляду, закон інерції квадратичних форм. Скалярний добуток у векторному просторі, евклідові та унітарні простори, їх геометрія, процес ортогоналізації Грама – Шмідта. Лінійні оператори. Матриця оператора. Власні числа, власні вектори, характеристичний многочлен. Спряжений оператор. Нормальні, самоспряжені, унітарні та ортогональні оператори та їх канонічний вигляд. Жорданова нормальна форма матриці. Мінімальний многочлен матриці. Функції від матриці. Поняття фактор-кільця, ідеалу кільця. Конгруєнції. Властивості лишків. Прості поля. Теорема Ейлера, мала теорема Ферма. Китайська теорема про лишки. Теорема Вільсона. Псевдопрості числа. Числа Кармайкла. Квадратичні лишки. Символ Лежандра. Кільця многочленів від однієї змінної. Функціональна та алгебраїчна рівність многочленів. Теорема Безу. Подільність многочленів. Ділення з остачею. НСД, НСК. Незвідні многочлени. Алгоритм Евкліда. Поняття про алгебраїчно замкнене поле. Основна теорема алгебри. Раціональні корені поліномів із цілими коефіцієнтами. Теорема Гауса. Факторіальність кільця многочленів. Поліноми від кількох змінних. Симетричні поліноми. Основна теорема про симетричні поліноми. Теорема Вієта. Результант та дискримінант поліномів.

Теорія алгоритмів і математична логіка

3 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *С. М. Дяченко, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

Містить різні підходи до формалізації логічних міркувань. Зокрема розглядаються числення висловлювань та предикатів, як формальних мов (синтаксис та семантика) та формальних теорій (повнота та неповнота). Доводиться теорема Гьоделя про повноту числення предикатів. У курсі даються різні підходи до поняття алгоритму, зокрема Тюринга (машина Тюринга) та Гьоделя (теорія рекурсивних функцій). Наводяться приклади алгоритмічно нерозв'язних проблем.

Диференціальні рівняння

4 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *Ю. О. Захарійченко, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

У курсі детально вивчаються звичайні диференціальні рівняння, їхні властивості та алгоритми знаходження розв'язків, умови існування та єдиності розв'язків задачі Коші, розглядаються деякі питання з теорії крайових задач, наводяться прикладні використання диференціальних рівнянь побудови моделей динамічних процесів у різних предметних областях. Лекції читаються за такими розділами: «Математичне моделювання» і «Диференціальні рівняння». Диференціальні рівняння першого порядку. Звичайні диференціальні рівняння вищих порядків. Системи звичайних диференціальних рівнянь.

Теорія функції комплексної змінної

4 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *А. В. Руссев, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

Теорія функцій комплексної змінної є базовим курсом при підготовці фахівців із прикладної математики, фізики, програмної інженерії. Окрім теоретичних розділів, які містять поняття аналітичної функції, конформного відображення, їх диференціювання, інтегрування, рядів, теорії лишків, аналітичного продовження функцій, курс включає численні застосування комплексного аналізу до задач математичної фізики та теорії еліптичних кривих.

Методи оптимізації та дослідження операцій

5, 6 семестр, 3 год/тижд., іспити, 8 кредитів, *Н. Ю. Щестюк, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

У курсі розглядаються основи варіаційного числення та математичне програмування як основні математичні методи дослідження операцій. У розділі «Варіаційне числення» викладається найпростіша задача класичного варіаційного числення, достатня умова екстремуму функціоналів, метод Лагранжа для ізопериметричної задачі на умовний екстремум, а також задача Больца. У розділі «Математичне програмування» розглядаються методи та моделі лінійного та нелінійного програмування, зокрема транспортна задача та методи розв'язування матричних ігор.

Теорія ймовірностей та математична статистика

5 семестр, 6 год/тижд., іспит, 8 кредитів, *Р. К. Чорней, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Курс передбачає систематичне викладення математичних основ поняття ймовірності, стохастичного експерименту, аксіоматичних основ теорії ймовірностей. Детально на фундаменті

теорії функцій дійсної змінної викладається теорія випадкових величин, їхніх числових характеристик, теорія умовних математичних сподівань та умовних ймовірностей. Курс передбачає викладення основних положень розділу граничних теорем теорії ймовірностей на основі характеристичних функцій та генератрис. У розділі «Математична статистика» розглядаються класичні задачі математичної статистики: параметричне та непараметричне оцінювання, методи побудови надійних інтервалів, перевірка статистичних гіпотез.

Чисельні методи

6 семестр, 2 год/тижд., іспит, 3 кредити, *О. І. Кашпіровський, кандидат фізико-математичних наук, доцент, П. Г. Прокоф'єв, старший викладач*

У курсі розглядаються такі питання, як чисельне розв'язання рівнянь та систем рівнянь, обчислення власних значень та інтегралів, інтерполяція та апроксимація функцій, чисельне розв'язання задачі Коші та крайової задачі для звичайних диференціальних рівнянь тощо. Успішне засвоєння курсу можливе за умови знання теорії та наявності навичок із розв'язання задач математичного аналізу, лінійної алгебри, диференціальних рівнянь тощо. Крім того, курс орієнтований на слухачів, які володіють базовими знаннями мови програмування C або C++ і досвідом користувача середнього рівня роботи з Unix-подібними операційними системами. Метою курсу є надання слухачам знань із теорії чисельних методів розв'язання типових математичних задач та практичних навичок використання паралельних обчислень у межах сучасних грід-систем, зокрема навичок використання обчислювальних ресурсів Українського національного гріду.

Теорія керування

7 семестр, 2 год/тижд., іспит, 3 кредити, *Р. К. Чорней, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Розглядаються загальні постановки задач керування — Лагранжа, Майєра, Больця, даються основні поняття: керованість, спостереженість, ідентифікація, стійкість, аналітичне конструювання регулятора, аналіз і синтез та інші. Вивчаються три підходи до розв'язування задач теорії керування — метод динамічного програмування Белмана, методи варіаційного числення, принцип максимуму Понтрягіна. На практичних заняттях розв'язуються приклади на закріплення лекційного матеріалу. Для оволодіння цим курсом досить знань з алгебри, математичного аналізу, диференціальних рівнянь.

Теорія систем та математичне моделювання

7 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *В. М. Михалевич, доктор фізико-математичних наук, професор*

Метою курсу є опанування студентами знань про теорію систем як міждисциплінарний підхід до вивчення систем найрізноманітнішої природи та опанування вмінь і навичок розв'язування задач з математичного моделювання.

Рівняння математичної фізики

8 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Ю. В. Митник, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Базова математична дисципліна, предметом якої є побудова та дослідження математичних досліджень фізичних явищ. Вивчає математичні методи розв'язання граничних задач фізики. Метод відокремлення змінних та його застосування. Циліндричні функції.

Рівняння Лапласа та Пуассона. Рівняння дифузії (теплопровідності). Хвильове рівняння (рівняння Д'Аламбера).

Аналіз даних

8 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *Н. Ю. Щестюк, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Розглядаються основні методи та алгоритми аналізу даних. Курс починається з попередньої обробки даних. У кореляційному аналізі вивчаються характеристики статистичного зв'язку для змінних різної природи. У дисперсійному аналізі розглянуто однофакторні та багатфакторні моделі. Викладено задачі регресійного аналізу. Дається аналіз моделі коваріаційного аналізу. Розглянуто методи кластерного аналізу. Розгляд цих та інших проблем підкріплюється практичними задачами та їх виконанням у статистичних пакетах.

Функціональний аналіз

8 семестр, 2 год/тижд., іспит, 3 кредити, *О. І. Каши́рівський, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Викладаються основні поняття загальної топології, теорії метричних просторів та теорія банахових просторів. Вивчаються властивості лінійних операторів та функціоналів у банахових просторах, основні принципи сучасного функціонального аналізу — принцип стискаючих відображень, теорема Хана — Банаха про поширення лінійного функціоналу, теорема Банаха — Штейнгауза, теорема Банаха про обернений оператор. Викладається спектральна теорія лінійних операторів. Курс закінчується лекціями, що присвячені функціональному аналізу в гільбертових просторах.

ПРАКТИКА

Практика навчальна

4д семестр, 5 год/тижд., залік, 3 кредити, викладачі кафедри математики

Завдання практики полягає в опануванні студентами відповідного теоретичного матеріалу і застосуванні його для дослідження властивостей певних об'єктів і розв'язання конкретних задач.

Практика дослідницька

6д семестр, 5 год/тижд., залік, 3 кредити, викладачі кафедри математики

Завдання практики полягає в опануванні студентами відповідного теоретичного матеріалу і застосування його для дослідження властивостей певних об'єктів і розв'язання конкретних задач.

Курсова робота

6д, 8д семестри, 0 год/тижд., захист, 6 кредитів, *викладачі факультету інформатики*

Завдання виконання курсової роботи полягає у прищепленні студентам навичок самостійної праці (робити огляд наукової літератури, навчитись аналізувати і систематизувати різні наукові підходи, формулювати власні висновки).

Самостійні дослідження з обраної тематики під керівництвом одного з викладачів кафедри.

ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Додаткові розділи дискретної математики

2 семестр, 4 год/тижд., залік, 5 кредитів, *Б. В. Олійник, доктор фізико-математичних наук, доцент*

Теорія графів. Шляхи у графах, зв'язні графи. Ейлерові графи. Древа. Планарні графи. Теорема про 5 фарб. Теорія скінчених автоматів. Автомати Мілі та Мура. Мінімізація скінчених автоматів.

Комп'ютерні мережі

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *Д. І. Черкасов, кандидат технічних наук, старший викладач*

Курс «Комп'ютерні мережі» базується на навчальній програмі CCNA Routing and Switching, частина 1, і є вступом до вивчення студентами сучасних мережевих технологій. У курсі розглядаються базові поняття та загальні принципи організації мереж. Приділено увагу найбільш поширеній технології побудови локальних мереж — Ethernet, принципам IP-адресації, запропоновано підходи для побудови невеликих мереж. Значну увагу приділено розгляду протоколу IPv6.

Метою курсу є набуття студентами початкових знань про комунікаційні мережі, здобуття базових практичних навичок планування мереж, налаштування мережевого обладнання. В матеріалах курсу надається методологія планування структур мереж та розподілу адресного простору. Розглядаються суміжні технології, зокрема захист мереж від атак.

Практична частина передбачає вивчення основ роботи в командному рядку мережевої операційної системи Cisco IOS, виконання вправ з симулятором мережі Packet Tracer та програмою аналізу мережевого трафіку Wireshark.

Теорія чисел

4 семестр, 3 год/тижд., залік, 4,5 кредиту, *С. М. Дяченко, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Курс є логічним продовженням нормативної дисципліни «Алгебра та геометрія». В цьому курсі більш детально розглядається арифметика цілих чисел, зокрема вводиться узагальнене поняття цілого числа. Розглядаються теорія скінчених розширень полів, теорія Галуа. Ланцюгові дроби. Деякі алгоритми перевірки чисел на простоту.

Символьні обчислення

4д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *П. Г. Прокоф'єв, старший викладач*

Розглядаються способи комп'ютерного подання математичних структур, зокрема робота з поліномами. Будуть розглянуті бази Грьобнера ідеалів алгебр поліномів, як метод розв'язання важких задач, зокрема розв'язання системи поліноміальних рівнянь. Курс включає алгоритми символьного інтегрування функцій, який ґрунтується на диференціальній алгебрі, зокрема теоремі Ліувіля.

Додаткові розділи алгебри

4д семестр, 7 год/тижд., залік, 5 кредитів, *Д. І. Морозов, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Предбачається вивчення базових алгебраїчних структур, що супроводжується чисельними прикладами цих структур. Ці структури, а саме: групи, кільця та поля, — можуть бути застосовані у різних областях computer science.

Обчислювальна геометрія

5 семестр, 3 год/тижд., залік, 4,5 кредиту, *Б. В. Олійник, доктор фізико-математичних наук, доцент*

Розглядаються діаграми Вороного й області Делоне для розв'язання задач зі складною геометричною структурою.

Моделювання економічних, екологічних та соціальних процесів

5 семестр, 3 год/тижд., залік, 4,5 кредиту, *В. Д. Кошманенко, доктор фізико-математичних наук, професор*

Основні процеси, що піддаються математичному моделюванню, постановки задач, оцінки їхньої коректності та стійкості, а також інтерпретації їхніх математичних розв'язків.

Математична економіка

6 семестр, 3 год/тижд., залік, 4,5 кредиту, *В. Г. Шпортюк, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Досліджує економічні проблеми фінансово-математичними методами. Моделі економічних процесів базуються на аксіомах, висновки виводяться з цих аксіом за допомогою дедукційних методів. Математичні моделі дозволяють формувати економічні теорії чітко і у загальній формі. Критика математичної економіки базується, здебільшого на неможливості перевірки правдивості аксіом.

Якісна теорія диференціальних рівнянь

6 семестр, 3 год/тижд., залік, 4,5 кредиту, *Ю. О. Захарійченко, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

Основні поняття і методи якісної теорії диференціальних рівнянь і їх застосування в задачах моделювання динамічних систем. Автономні рівняння та системи. Фазові портрети. Нерухомі точки і їхня стійкість. Граничні цикли. Біфуркації в системах. Елементи теорії катастроф.

Вступ до Java EE

6 семестр, 3 год/тижд., залік, 4,5 кредиту, *А. М. Глибовець, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Курс передбачає ознайомлення студентів із платформою Java EE для створення розподілених застосувань та з основними технологіями, що розвиваються на основі цієї мови. Вивчення курсу передбачає виконання кількох практичних проектів.

Під час навчання студенти опановують такі технології: Spring, Servlets, JSP, JSTL, DI, AOP, Hibernate, JPA, ORM, EJB.

Актуарна математика

6д семестр, 7 год/тижд., залік, 5 кредитів, *М. В. Братик, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

Вивчаються основні математичні моделі страхової (актуарної) математики. Поняття загальної суми вимог виплат у портфелі компанії, перестрахування, навантаження на видатки.

Моделювання складних систем

7 семестр, 3 год/тижд., залік, 4,5 кредиту, *В. Д. Кошманенко, доктор фізико-математичних наук, професор*

У курсі вивчаються основи статистичного підходу до моделювання та прогнозування поведінки складних систем із внутрішньою структурою. Досліджуються властивості динамічних систем конфлікту із скінченою кількістю спірних об'єктів. Вивчається спектральний аналіз в термінах ймовірнісних мір, що задають розподіли присутності опонентів у просторі спільного існування. Будуються комп'ютерні моделі складних систем: «Вогонь — Вода», «Природна тріада», «Поширення інфекції в біологічному середовищі», «Міграція ресурсів», «Модель успішного кредитування» тощо.

Теорія кодування інформації

7 семестр, 3 год/тижд., залік, 4,5 кредиту, *А. В. Руссєв, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

Коди з виправленням помилок. Коди Хемінга, Ріда — Міллера, БЧХ-коди та їхнє узагальнення. Основні принципи шифрування, знайомство з поняттями шифрів із симетричними й асиметричними ключами, автентичності повідомлення, електронного підпису.

Випадкові процеси, фінансова математика

7 семестр, 3 год/тижд., залік, 4,5 кредиту, *Н. Ю. Щестюк, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Вступ до сучасної фінансової математики. Однокрокова модель фінансового ринку цінних паперів. Принципи та моделі сучасної теорії портфеля. Багатокрокова модель фінансового ринку цінних паперів. Теорія опціонів. Моделі ринку цінних паперів з неперервним часом. Неповні фінансові ринки. Форвардні та ф'ючерсні контракти.

Основи штучного інтелекту

7 семестр, 3 год/тижд., залік, 4,5 кредиту, *А. М. Глибовець, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Курс містить основні розділи і поняття з основ застосування класичних методів штучного інтелекту та найважливіших патернів проектування; центральне місце посідають методи подання знань та навчання. Детально розглядаються онтологічний та логічний підходи до проектування знань, а також основні підходи до вирішення задач на основі нейронних мереж, генетичні алгоритми. Розглядаються важливі прикладні застосування, зокрема розпізнавання образів, ігрові задачі тощо. Знання та практичний досвід, що будуть отримані в процесі вивчення курсу,

дадуть змогу значно розширити можливості студентів при опануванні комплексу спеціальних дисциплін та написанні дипломних проєктів.

Базові мережні технології

7 семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. І. Дорош, старший викладач*

У курсі студентам пропонують ознайомитися із основами сучасних мережних технологій. Курс проводиться на базі сертифікованої програми CCNA (Cisco Certified Network Associate) routing and switching. У курсі пропонується знайомство та робота з поняттями LAN, WAN, Операційною системою Cisco IOS, а також вивчення поняття мережної адресації за протоколом IP. Розглядаються відомі системи мережної взаємодії TCP/IP, а також OSI. Детально розглядаються протоколи маршрутизації (RIP, OSPF, EIGRP) та протоколи транспортного рівня (TCP, UDP).

Системи та методи прийняття рішень

8 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *Р. К. Чорней, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Ситуації прийняття рішень (параметричні і непараметричні). Невизначеність в ЗР. Байєсівська модель ЗР. Байєсівські рішення і байєсівський ризик. Задачі статистичних рішень. Вирішуюча функція. Екстенсивний і нормальний методи розв'язку ЗР. Динаміка в багатокрокових задачах рішення. Послідовна процедура прийняття рішень. Задачі вибору.

Методи та засоби обробки інформації

8 семестр, 3 год/тижд., залік, 4,5 кредити, *Н. Ю. Щестюк, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Основні математичні методи обробки і використання інформації, одержаної при дослідженні й вивченні різних процесів та явищ. Статистичні методи обробки первинної інформації, різні методи оцінювання параметрів розподілів, одновимірні та багатовимірні регресії, моделі часових рядів, кластерний аналіз.

Криптологія

8 семестр, 3 год/тижд., залік, 4,5 кредити, *Б. В. Олійник, доктор фізико-математичних наук, доцент*

Класичні системи шифрування з точки зору математики. Принципи роботи систем шифрування з відкритим ключем, реалізація автентичності та недоторканності й таємниці повідомлення в таких системах.

Оглядові лекції

8д семестр, 12 год/тижд., 0 кредитів, *викладачі факультету інформатики*

Повторення та систематизація набутих знань з фахових предметів.

ДЕРЖАВНА АТЕСТАЦІЯ

Комплексний кваліфікаційний іспит

8д семестр, 6 кредитів

Завданням складання комплексного кваліфікаційного іспиту є перевірка рівня засвоєння студентами базових знань з фахових предметів і вміння застосувати отримані знання і набуті вміння та навички при розв'язуванні конкретних задач.

121 ІНЖЕНЕРІЯ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – БАКАЛАВР

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

Програмна інженерія

1 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *В. С. Проценко, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Студенти отримують необхідні знання для здійснення інженерної діяльності, пов'язаної зі всіма аспектами виробництва програмного продукту від початкових стадій створення специфікації до супроводу системи після здачі в експлуатацію. Відповідність кваліфікації фахівців із програмної інженерії визначається переліком знань та умінь вирішувати задачі діяльності у межах таких виробничих функцій: проектувальна, організаційна, управлінська, технологічна. Вони володіють необхідними знаннями у сфері консультування з питань інформатизації, розроблення стандартного програмного забезпечення та інших видів діяльності у сфері розроблення програмного забезпечення. Узагальненим об'єктом діяльності фахівців з програмної інженерії є програмне забезпечення систем. У процесі навчання студенти освоюють сучасні технології та програмні засоби для їх застосування на всіх етапах життєвого циклу програмних систем.

Мови програмування

1 семестр, 6 год/тижд., екзамен, 8 кредитів, *А. М. Глибовець, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Розглядається загальна класифікація мов програмування (основні парадигми). За основу взято мову програмування Java —

це мова програмування високого рівня. Дає змогу використовувати кілька стилів програмування, висвітлюються основні можливості ООП. Наводяться різні техніки програмування.

Комп'ютерні мережі

1 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *О. І. Дорош, старший викладач*

Студенти вивчають можливості та структуру глобальної комп'ютерної мережі Internet. Засвоюють базові прийоми роботи в локальній та глобальній мережах. Навчаються користуватися різноманітними сервісними функціями Internet. Набувають практичного досвіду встановлення та адміністрування основних типів серверів та створення Web-сайтів.

На практичних заняттях увага студентів акцентується на систематизації ресурсів мережі, опрацюванні можливих проблем доступу до них та найповнішому охопленні інформаційних сервісів усіх наявних типів. Деталі роботи апаратного та програмного забезпечення мережі розглядаються тією мірою, якою це необхідно для самостійного налаштування програмного забезпечення та контролю працездатності мережі.

Основи дискретної математики

1 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Н. О. Швай, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

Фундаментальна математична дисципліна, яка містить математичні основи комп'ютерних наук. В ній розглядаються елементи математичної логіки, теорії множин, комбінаторики та теорії графів.

Лінійна алгебра та аналітична геометрія

1 семестр, 2 год/тижд., іспит, 3 кредити, *А. В. Руссев, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

Фундаментальна математична дисципліна, яка вивчає векторні простори, лінійні відображення векторних просторів, а також будову лінійних та квадратичних афінних многовидів.

Основи матаналізу

2 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *Ю. О. Захарійченко, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

Містить основи координатного методу, диференціальне та інтегральне числення, теорію рядів. Має на меті забезпечити студентів необхідним математичним апаратом для вивчення комп'ютерних наук.

Диференціальні рівняння

2 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *С. С. Дрінь, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

Метою курсу є оволодіння методами інтегрування звичайних диференціальних рівнянь та вмінням застосовувати диференціальні моделі для опису і аналізу різноманітних процесів і явищ природознавства.

Алгоритми і структури даних

2 семестр, 4 год/тижд., екзамен, 5 кредитів, *А. М. Глибовець, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Курс має на меті детальний розбір базових алгоритмів програмування, вивчення основних структур даних та засвоєння навиків реалізацій цих алгоритмів за допомоги мови програмування Java і їхнього використання при розробці програмних продуктів із подальшим дослідженням ефективності алгоритмів.

Комп'ютерні архітектури

2 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *О. С. Тригуб, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Викладається на 1 році навчання у 2 семестрі для студентів спеціальності «Програмна інженерія».

Метою курсу є ознайомлення студентів з архітектурою комп'ютерних систем та сучасними тенденціями її розвитку. Викладаються базові принципи будови фон-нейманівського комп'ютера, зокрема типова схема виконання команд; основи двійкової арифметики, комп'ютерного подання чисел. Розглядаються основи теорії операційних систем, базові теоретичні моделі комп'ютерних обчислень: скінченні автомати, машини Тюрінга, Поста, моделі РАМ і РАСП; аналізується зв'язок цих моделей із типовим процесором.

Практична частина передбачає опанування основ створення командних файлів сімейства ОС WINDOWS, набуття навичок формалізації алгоритмів за допомогою машин Тюрінга та Поста. Для розуміння основ комп'ютерної архітектури значну увагу приділено низькорівневому програмуванню з використанням основних асемблерних команд.

Процедурне програмування (на базі Сі/Сі++)

3 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредиту, *В. В. Бублик, кандидат фізикоматематичних наук, доцент*

Курс програмування мовою С слугує двом головним цілям відповідно до того особливого місця, яке мова С посідає в сучасному програмуванні. Перш за все, мова С — це мова програму-

вання середнього рівня, в якій комбінуються засоби низького рівня, наприклад бітові операції, з деякими рисами мови високого рівня, наприклад структуровані дані і керування. Тому програмування з використанням мови C — це оволодіння іншою що до реалізованої у мові Паскаль моделлю обчислень, а саме машинно-орієнтованою, здатною налаштуватися на конкретне обчислювальне середовище.

З іншого боку, мова C — це крок у напрямку C++. Курс готує до переходу в об'єктно-орієнтовану парадигму програмування з використанням мультипарадигмальної мови C++. Тому головними особливостями курсу є вивчення проблем типізації, зокрема літералів, розрізнення типів сталих і змінних, визначення інтерфейсів функцій, механізмів ініціалізації, непрямої адресації, управління пам'яттю, роботи з псевдонімами, способів виклику функцій, зокрема рекурсивних, класифікація типів передачі параметрів та результатів, використання механізмів розширення області визначення функцій і операцій.

Мета курсу — довести процедурно-орієнтовану парадигму до довершеності, необхідної для віртуозної розробки програмних систем із використанням впорядкованих за рівнями об'єктно-орієнтованих абстракцій із гнучкими інтерфейсами і повторно вживаними вхідними кодами.

Основи комп'ютерних алгоритмів

4 семестр, 5 год/тижд., екзамен, 7 кредитів, А. М. Глибовець, кандидат фізико-математичних наук, доцент

Повсякденне життя людини, її досягнення тісно пов'язані з її здатністю до складання алгоритмів розв'язання різноманітних задач. Увесь процес розвитку людства передбачав необхідність розробки доступних засобів опису, аналізу та реалізації алгоритму. Уже первісна людина мала за допомогою якихось засобів передавати свої знання з утворення, зберігання і передачі вогню. Проте актуальності наука про алгоритми набула в останній період існування людства — період глобальної комп'ютеризації і автоматизації суспільства, проникнення сервісів мережних технологій в найрізноманітніші сфери задоволення попитів людини. Отже, ми приходимо до потреби наукового висвітлення матеріалу, орієнтованого на розв'язання досить нетривіальних проблем формалізації опису, обґрунтування коректності, оптимізації алгоритмів. Цей курс дасть змогу розібратися і усвідомити, яке місце посідають алгоритми у нашому житті і для чого вони необхідні.

Об'єктно-орієнтоване програмування (++)

4 семестр, 5 год/тижд., іспит, 7 кредитів, *В. В. Бублик, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Концепції сучасного програмування в рамках парадигм процедурно-орієнтованого програмування, абстрактних типів даних (об'єктне програмування) й об'єктно-орієнтованого (ієрархічного) у їхньому розвитку і взаємозв'язку. Основу вивчення складають поняття типу, функції, в тому числі узагальненої, об'єкта і класу, в тому числі параметризованого. Проблеми розширення областей визначення функцій, специфікації класів, побудови ієрархії об'єктів і класів, зокрема поліморфізму, успадкування інтерфейсу і реалізації.

Теорія алгоритмів і математична логіка

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *С. М. Дяченко, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Курс складається з трьох частин: математичної логіки, де вивчаються властивості теорій першого порядку, зокрема числення предикатів, теорії алгоритмів, де розглядаються концепції Гьоделя та Тюринга і наводяться приклади алгоритмічно нерозв'язних проблем, та теорії складності алгоритмів, в якій вивчаються властивості класів алгоритмів P, NP, PSPACE, вводиться поняття NP-повної задачі і наводяться приклади таких задач.

Функціональне програмування

5 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *Н. Є. Вовк, старший викладач*

У курсі студенти вивчають мову функціонального програмування Лісп. Метою курсу є оволодіння студентами основним засобами мови Лісп, усвідомлення і засвоєння характерних засобів і можливостей цієї мови з метою ефективного її застосування для розв'язання відповідних практичних задач, які можна було б найбільш продуктивно розв'язати за допомогою саме цієї мови. Значна увага приділяється вивченню здатності цієї мови до самопобудови й нарощування, вивченню основних засобів, які забезпечують значну гнучкість даної мови у розв'язанні задач програмування — функцій і макросів.

Базові мережні технології

5 семестри, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредитів, *О. І. Дорош, старший викладач*

У курсі студенти ознайомляться з основами сучасних мережних технологій. Курс проводиться на базі сертифікатної програми CCNA (Cisco Certified Network Associate) routing and switching.

Пропонується знайомство та робота з поняттями LAN, WAN, Операційною системою Cisco IOS, а також вивчення поняття мережної адресації за протоколом IP. У курсі розглядаються відомі системи мережної взаємодії TCP/IP а також OSI. Детально розглядаються протоколи маршрутизації (RIP, OSPF, EIGRP) та протоколи транспортного рівня (TCP, UDP).

Методи програмування в середовищі Java

5 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредитів, *О. В. Олецкий, кандидат технічних наук, доцент*

Java як одна з основних платформ для побудови розподілених застосувань. Основні принципи імплементації трирівневої архітектури. Організація бізнес-логіки на основі моделі предметної області: DAO та VO. Взаємодія з джерелами даних: реляційними (JDBC, Hibernate) та гетерогенними (XML). Потоки введення-виведення. Принципи мережної взаємодії: сокети та RMI. Основи організації веб-інтерфейсу (сервлети, JSP, JSF). Основи Spring. Поняття про EJB.

Виконання практичного проекту: побудова трирівневої інформаційної системи.

Логічне програмування

6 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *Н. Є. Вовк, старший викладач*

У курсі студентам пропонується вивчити мову логічного програмування — Пролог. У курсі розглядається парадигма логічного програмування, структура програми мовою Пролог, засоби представлення знань у Пролозі, а також поняття рекурсії, циклу, бектрекінгу. Метою курсу є не тільки вивчення власне мови, а й засвоєння технології її використання для розв'язку інтелектуальних та ігрових задач. У курсі розглядаються питання використання баз даних в Пролозі, алгоритми на графах, синтаксичні перетворювачі, математичні ігри зі стратегією та задачі на шахівниці.

Теорія ймовірностей

6 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *М. В. Братик, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

Метою курсу є ознайомлення з теоретичними основами теорії ймовірностей та математичної статистики та їх застосуванням в обробці експериментальних даних. Ознайомлення з описовою статистикою, теорією оцінювання параметрів та перевірки гіпотез. Даються початкові навички роботи із статистичними пакетами. В курсі розглядаються ймовірності випадкових подій, випадкові величини та їх властивості.

Паралельні й розподілені обчислення

7 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, А. В. Гречко, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач

Курс присвячено основним поняттям паралельних обчислювальних систем, а також методам паралельного програмування. У першій частині курсу розглядаються основні теоретичні передумови паралелізму та програмні примітиви, а у другій — інструменти та технології паралельного програмування. Значну увагу приділено проектуванню коректних та ефективних паралельних програм. Для цього розглядаються узагальнені розв'язки типових задач, так званих патернів проектування, та типових помилок — антипатернів.

Розробка програмного забезпечення (груповий проект)

7 семестр, 4 год/тижд., іспит, 4 кредити, А. О. Афонін, кандидат фізико-математичних наук, доцент

Курс присвячено викладенню принципів, моделей і методів, що використовуються в циклі розробки складних програмних продуктів. Вивчається повний цикл розробки програмних систем, починаючи з організації процесу конструювання та закінчуючи тестуванням і впровадженням. Розглядаються методи аналізу та проектування програмних систем, основи й моделі об'єктно-орієнтованого представлення програмних систем, а також моделі реалізації таких систем; структурне, функціональне й об'єктно-орієнтоване тестування програмного забезпечення; уніфікована мова моделювання (UML). Вивчається уніфікований процес розробки об'єктно-орієнтованих програмних систем і загальні керування програмним проектом. Курс супроводжується практичною реалізацією навичок, а принципи саме: розробкою навчальних програмних проектів невеликими групами студентів-розробників. Передбачені підтримка розподіленої групової розробки з боку Web-орієнтованих середовищ, зокрема систем управління версіями проекту, планування та документування процесу розробки, організація взаємодії і комунікації учасників, рецензування та презентація результатів розробки.

Об'єктно-орієнтований аналіз і дизайн програмування

7 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, А. С. Шабінський, асистент

Курс передбачає набуття теоретичних знань і практичних навичок об'єктно-орієнтованого аналізу та дизайну. Об'єктно-орієнтований аналіз є важливою складовою системного аналізу об'єктів і процесів комп'ютеризації. Об'єктно-орієнтований

дизайн є однією із ключових стадій процесу розробки програмного забезпечення. Теорія та методологія аналізу та дизайну утворюють блок фундаментальних знань та навичок, необхідних фахівцю у галузі програмної інженерії. У курсі розглядаються усталені методи та практики об'єктно-орієнтованого аналізу, взірцеві рішення та підходи у об'єктно-орієнтованому дизайні. Особливу увагу приділено практичним завданням із максимальним наближенням задач до реальних професійних.

Тестування і підтримка якості програмного забезпечення

8 семестр, 4 год/тижд., іспит, 4,5 кредиту, *А. О. Афонін, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Надання базових знань для підготовки тестувальників програмного проекту.

У курсі розглядаються такі теми:

- основні поняття тестування: термінологія тестування, відмінності тестування і відладки, фази і технологія тестування, проблеми тестування;
- критерії вибору тестів: структурні, функціональні, стохастичні, мутаційний, оцінки покриття проекту;
- різновиди тестування: модульне, інтеграційне, системне, регресійне, автоматизація тестування, витрати тестування;
- особливості процесу і технології індустріального тестування: планування тестування, підходи до розробки тестів, особливості ручної розробки і генерації тестів, автоматизація тестового циклу, документування тестування, огляди і метрики;
- регресійне тестування: особливості і види регресійного тестування, методи відбору тестів, оцінка ефективності.

Інтелектуальні системи

8 семестр, 4 год/тижд., іспит, 4 кредити, *О. П. Жежерун, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Ознайомлення студентів з сучасною технологією та архітектурою інтелектуальних систем, методологією ведення баз знань, основними методами логічного виводу.

Розглядаються підходи до побудови інтелектуальних систем, організації захисту інформації та шифрування, побудови систем з підвищеною надійністю обчислень за рахунок використання нетрадиційної архітектури.

Паралельні й розподілені обчислення

8 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *А. В. Гречко, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

Курс присвячено основним поняттям паралельних обчислювальних систем, а також методам паралельного програмування. У першій частині курсу розглядаються основні теоретичні передумови паралелізму та програмні примітиви, а у другій — інструменти та технології паралельного програмування. Значну увагу приділено проектуванню коректних та ефективних паралельних програм. Для цього розглядаються узагальнені розв'язки типових задач, так званих патернів проектування, та типових помилок — антипатернів.

Управління програмними проектами

8 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *А. С. Шабінський, асистент*

Розглядаються програмні системи управління проектами, що містять такі структурні елементи: засоби для календарно-сіткового планування; засоби для вирішення окремих завдань (розробка бюджетів, аналіз ризиків, управління контрактами, часом тощо); засоби для спрощення і обмеження доступу до проектних даних; засоби для організації комунікацій; засоби для інтеграції з іншими прикладними програмами.

ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Новітні Інтернет-технології

3 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *О. І. Дорош, старший викладач*

У курсі запропоновано ознайомлення із технологіями Front end. Зокрема продемонстровано роботу з технологіями AngularJS, Bootstrap, JQuery. Курс дасть змогу студентам стати розробниками візуальної частини веб-застосовувань. Створити динамічну та інтерактивну інфраструктуру сучасних веб-порталів.

Алгебра і теорія чисел

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *С. М. Дяченко, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Метою курсу є ознайомлення з основними поняттями загальної алгебри, такими як поля і кільця, та їх властивостями. Розглядаються поле комплексних чисел, кільце цілих чисел, кільця многочленів, будуються скінченні поля і поля часток. Досліджуються алгебраїчні рівняння над вказаними полями та кільцями.

Веб-технології

3 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *А. В. Гречко, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

Курс присвячено актуальним методам, інструментам та технологіям в галузі веб-програмування. Метою курсу є ознайомлення студентів зі структурою та принципами Веб (базовими поняттями, архітектурою, стандартами та протоколами) і ключовими технологіями мережі Веб. Зокрема в рамках курсу розглядаються історичні передумови, структура і принципи роботи веб, використовувані протоколи і способи адресації, основні проблеми і напрямки розвитку веб-технологій, засоби розробки на стороні клієнта (HTML, CSS, Javascript, Java-аплети, програмні компоненти ActiveX Controls, інтерактивні мультимедійні об'єкти Flash тощо), а також засоби проектування і створення програмного забезпечення веб-сайтів на стороні сервера (мови PHP, ASP.NET, JSP, Python, засоби доступу до баз даних та інші).

Новітні Інтернет-технології

3 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *О. І. Дорош, старший викладач*

У курсі запропоновано ознайомлення із технологіями Front end. Зокрема продемонстровано роботу з технологіями AngularJS, Bootstrap, JQuery. Курс дасть змогу студентам стати розробниками візуальної частини веб-застосунків. Створити динамічну та інтерактивну інфраструктуру сучасних веб-порталів.

Обробка зображень (Програмна інженерія)

3, 7 семестри, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *А. О. Афонін, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Забезпечення якісної базової підготовки фахівців у галузі цифрової обробки зображень і суміжних галузях, а саме: видавничій та поліграфічній, галузі мультимедійних технологій, Web-дизайну тощо. Студенти отримують основні знання та навички роботи з різними типами зображень, фотографією, а також основи дизайну і роботи зі шрифтами. Результатом роботи студентів стане низка художніх, композиційних і дизайнерських розробок (плакатів, листівок тощо), створених за всіма технологічними нормами та вимогами.

Математичні методи обробки зображень

4 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *О. А. Бучко, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

Курс присвячений математичним основам і практичним методам цифрової обробки зображень, включаючи методи по-

кращення зображень, фільтрації чорно-білих та кольорових зображень. Для глибшого розуміння дисципліни розглядається перетворення Фур'є для обробки зображень в частотній області. Вивчаються методи морфологічної обробки зображень, сегментації. Приділяється увага методам знаходження об'єкта на зображенні представленні його форми та опису. Особливістю курсу є його орієнтація на можливість ефективного застосування отриманих знань для розв'язання відповідних практичних задач.

Введення в хмарні технології

4 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *А. М. Глибовець, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Метою курсу є ознайомлення студентів із хмарними технологіями та їхніми трьома напрямками — IaaS, PaaS, SaaS.

Навчальне завдання курсу полягає у розвитку практичних здібностей студентів у проектуванні та розробці розподілених систем на базі хмарних технологій та проектування розподілених систем.

Курс передбачає ознайомлення з сучасними хмарними системами, такими як Google App Engine та Windows Azure.

Інформаційний пошук

4 семестр, 3 год/тижд., залік, 3,5 кредити, *А. М. Глибовець, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Інформаційний пошук поєднав у собі роботу бібліотекарів і інформатиків у середині XX століття. Бурхливий розвиток мережі Інтернет став потужним імпульсом розвитку цієї дисципліни. Сучасний інформаційний пошук — це мільйони користувачів, грандіозні об'єми даних, потужні обчислювальні системи, витончені алгоритми. Для вирішення поставленої задачі, пошуку інформації, що відповідає потребі користувача, застосовуються методи машинного навчання, аналіз мультимедійної інформації, комп'ютерна лінгвістика, геоінформаційні сервіси, досліджується психологія користувачів і їх соціальні зв'язки, зручність інтерфейсу тощо.

Метою курсу є ознайомлення студентів з проблемами класичного інформаційного пошуку в веб, включаючи суміжні задачі класифікації і кластеризації текстів.

Цей курс побудований на базі навчальних курсів, що викладаються в Стенфордському університеті (Stanford University) і Штутгартському університеті (University of Stuttgart).

Аналіз функцій багатьох змінних

4 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *О. І. Кашпіровський, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Метою курсу є ознайомлення з диференціюванням та інтегруванням функцій багатьох змінних для використання при вивченні математичної та теоретичної фізики.

Введення в хмарні технології

4 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *А. М. Глибовець, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Метою курсу є ознайомлення студентів із хмарними технологіями та їхніми трьома напрямками — IaaS, PaaS, SaaS.

Навчальне завдання курсу полягає у розвитку практичних здібностей студентів у проектуванні та розробці розподілених систем на базі хмарних технологій та проектування розподілених систем.

Курс передбачає ознайомлення з сучасними хмарними системами, такими як Google App Engine та Windows Azure.

Розробка клієнт-серверних застосунків на Java

4д семестр, 3 год/тижд., залік, 3 кредити, *А. М. Рогіонов, кандидат технічних наук, старший викладач*

Цей курс присвячено аспектам бібліотеки Java SE, що використовуються при розробці клієнт-серверних застосунків. Буде розглянуто такі теми: робота з мережею, багатопоточність, робота з базами даних, розробка графічного інтерфейсу, особливості командної розробки і використання Git, написання JUnit тестів до проекту. Вивчення цього курсу дасть змогу студентам писати клієнт-серверні бізнес-застосунки та оволодіти технологіями, що стануть у пригоді в подальшому професійному зростанні.

Практикум з об'єктно-орієнтованого програмування

4д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *С. О. Борозенний, старший викладач*

Практикум з об'єктно-орієнтованого програмування пропонується як вибірковий курс для студентів, які цікавляться засобами організації і визначення графічних інтерфейсів на основі об'єктно-орієнтованого підходу, виходячи з принципу відокремлення введення/виведення від логіки програми, вивчення якої складало предмет курсів процедурного і об'єктно-орієнтованого програмування. В практикумі вивчаються засоби організації графічних даних, методи відтворення графічних даних на екрані, класифікація графічних примітивів. Будуються ієрархії графічних

класів. Проектується та реалізуються графічні інтерфейси користувача. Для реалізації графічних примітивів використовується бібліотека з відкритим кодом FLTK («Фултік»).

Математичні методи дослідження операцій

5 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *В. М. Михалевич, доктор фізико-математичних наук, професор*

Метою курсу є оволодіння навичками усвідомлення поняття моделі системи прийняття рішення.

Символьні обчислення та комп'ютерна алгебра

5 семестр, 3 год/тижд., залік, 3,5 кредиту, *П. Г. Прокоф'єв, старший викладач*

Використання систем DERIVE, MathCAD, Mathematics, Maple для розв'язування задач, що вимагають проведення аналітичних перетворень на комп'ютері. Будуть розглянуті методи досліджень систем поліноміальних рівнянь, а також символьного інтегрування функцій.

Методи об'єктно-орієнтованого програмування

5 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *В. В. Бублик, кандидат фізикоматематичних наук, доцент*

Мета курсу — довести об'єктно-орієнтовану парадигму до довершеності, необхідної для віртуозної розробки програмних систем із використанням упорядкованих за рівнями об'єктно-орієнтованих абстракцій з гнучкими інтерфейсами і повторно вживаними вхідними кодами.

Архітектура прикладних програм рівня підприємства на мові Java

5 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *А. М. Рогіонов, кандидат технічних наук, старший викладач*

У курсі вивчають підходи та технології побудови багаторівневих застосувань рівня підприємства з використанням платформи Java Enterprise Edition (Java EE). Студенти отримують практичні навички з розробки відповідних компонент на мові Java. Розглядається сучасні типи архітектури багаторівневих застосувань та історія її розвитку, а саме: веб-рівень, веб-сервіси, рівень сервера застосувань, рівень для роботи з базами даних. Розповідається про технології Java EE, призначені для побудови веб-застосувань: Java Servlet, Java Servlet Pages, Java Servlet Faces; Web Services, як засіб універсальної взаємодії між застосуваннями на різних програмних платформах. Розглядаються підходи

до побудови компонент Enterprise Bean, що розгортаються на сервері застосувань і у яких міститься бізнес-логіка роботи підприємства. Розглядаються питання безпеки при побудові застосувань рівня підприємства, а також основні тенденції та напрями подальшого розвитку даних технологій.

Комп'ютерна вірусологія

5 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. В. Кирієнко, старший викладач*

Віруси, троянські коні, черв'яки. Проявлення вірусів. Загальні рекомендації щодо запобігання вірусному зараженню. Класифікація антивірусних програм. Засоби зберігання та відновлення інформації.

Технології обчислювального експерименту

6 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *О. С. Тригуб, кандидат технічних наук, доцент*

Курс ознайомлює студентів із сучасним способом теоретично-дослідження складних процесів — обчислювальним експериментом.

Опанування курсу дасть можливість студентам на прикладі розв'язання реальних прикладних задач засвоїти технології проведення обчислювального експерименту і принципи його практичного застосування.

Технології сучасних дата-центрів

6 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *Д. І. Черкасов, кандидат технічних наук, старший викладач*

Базова інформація про побудову сучасних дата-центрів, особливості функціонування основних компонентів, стандарти та протоколи. Сучасні технології віртуалізації, хмарних обчислень. Розгляд технологій програмно визначених мереж (Software-Defined Networking) та віртуалізації мережевих функцій (Network Function Virtualization).

Структура курсу базується на навчальній програмі підготовки фахівців з технологій дата-центрів рівня CCNA компанії Cisco Systems, а також долучає додаткові матеріали з навчальних посібників, технічної документації та інформаційних джерел Інтернет. Особливу увагу приділено розгляду дата-центру як компонента мережі сучасного підприємства.

Програмування на основі .Net (Програмна інженерія)

6 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *С. О. Борозенний, старший викладач*

Мета курсу — вивчення теоретичної та формування практичної бази сучасної технології об'єктно-орієнтованого програмування на платформі Microsoft.NET та мови програмування с#. Значну увагу приділено графічним та веб-застосуванням, а також роботі з різнорідними джерелами даних.

Дизайн і архітектура програмного забезпечення (Програмна інженерія)

6д семестр, 3год/тижд., залік, 2 кредитів, *А. О. Афонін, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

У курсі вивчаються особливості процесу створення програмного продукту, в якому потребам, бажанням і обмеженням кінцевих користувачів приділяють велику увагу на кожній стадії процесу розробки. Орієнтована на користувача розробка може бути охарактеризована як багатоступеневий процес розв'язку задач, який вимагає, щоб розробники не тільки аналізували і передбачали і, ймовірно, як користувачі, використовували продукт, але також і перевірили достовірність їхніх припущень щодо поведінки користувача в реальних тестуваннях з фактичними користувачами. Таке тестування необхідне, оскільки для проектувальників продукту часто дуже важко інтуїтивно зрозуміти, хто є новими користувачами їхнього продукту і на що може бути схожа крива навчання кожного користувача. Головна мета курсу — навчитись розробляти продукт так, як користувачі можуть, хочуть, або повинні його використовувати, замість того, щоб змусити користувачів змінити свою поведінку для пристосування до продукту.

Технологія XML (Програмна інженерія)

6д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. В. Олецкий, кандидат технічних наук, доцент*

Основні технології, пов'язані з аналізом і трансформацією XML-документів (XSLT та XPath, SAX, DOM та TrAX) та описом структури документів (DTD та XMLSchema). Зв'язування даних.

Основи Unix систем

6д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. І. Дорош, старший викладач*

У курсі студентам запропоновано ознайомитися із основами сучасних Unix систем. Курс проводиться на базі сертифікатної

програми Cisco (NDG Linux Essentials). Ознайомлення із особливостями встановлення операційних систем типу Unix на прикладі FreeBSD. Навігація у командній оболонці Unix систем, служба каталогів, робота з користувачами та групами, правами для файлів та ядром операційної системи.

Основи операційних систем

бд семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. В. Франчук, кандидат технічних наук, доцент*

У курсі запропоновано ознайомитися із базовими принципами роботи найвідоміших операційних систем. Системи сімейства Windows буде представлено на основі ОС MS Windows Server 8. Передбачено ознайомлення із керуванням операційною системою за допомогою оболонки Windows PowerShell. Представлено до розгляду відомі системні служби: IIS та SharePoint. Системи сімейства Unix буде представлено на основі ОС FreeBSD. Пропонується на розгляд будова та компіляція ядра системи. Огляд основних системних процесів, рівні запуску, періодичне виконання команд, система портів, система бібліотек, система. Пропонується ознайомитися із керуванням операційною системою за допомогою оболонок bash, zsh, tcsh.

Технологія XML

бд семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. В. Олецкий, кандидат технічних наук, доцент*

Основні технології, пов'язані з аналізом і трансформацією XML-документів (XSLT та XPath, SAX, DOM та TrAX) та описом структури документів (DTD та XMLSchema). Зв'язування даних.

Локальні мережі

бд семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. І. Дорош, старший викладач*

У курсі студентам пропонується ознайомитися із основами сучасних мережних технологій. Курс проводиться на базі сертифікатної програми CCNA (Cisco Certified Network Associate) routing and switching. У курсі пропонується знайомство та робота з поняттями LAN, базовими концепціями комутації локальних мереж, знайомство з віртуальними локальними мережами, оптимізації передачі трафіку через модифікації протоколу STP, способи агрегації каналів та маршрутизацію між віртуальними локальними мережами. Також надано основні концепції безпроводних локальних мереж.

Системи кодування інформації

7 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, А. В. Руссєв, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач

У курсі вивчається стискаюче кодування, кодування з можливим виправленням помилок і криптографії. Розглядається ентропія за Шенноном, як міра інформації, алгоритми Хафмана символного кодування, арифметичні та універсальні Lempel-Ziv коди. Коди Хемінга, Ріда – Маллера, BCH-коди, зокрема коди Ріда – Соломона. Основні принципи шифрування з симетричними та асиметричними ключами. Розглядаються симетричні криптосистеми типу DES, асиметричні типу RSA та протоколи організації електронного підпису типу DSA. Курс базується на таких розділах математики як алгебра, теорія чисел, теорія алгоритмів, теорія ймовірностей.

Методи та засоби обробки інформації

7 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, Н. Ю. Щестюк, кандидат фізико-математичних наук, доцент

Основні математичні методи обробки і використання інформації, одержаної при дослідженні й вивченні різних процесів та явищ. Статистичні методи обробки первинної інформації, різні методи оцінювання параметрів розподілів, одновимірна та багатовимірна регресія, моделі часових рядів, кластерний аналіз.

Теорія прийняття рішень та керування – 1

7 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, В. М. Михалевич, доктор фізико-математичних наук, професор

Вивчає проблему вибору (пошуку) деякої дії, яка породжує оптимальний наслідок. Дисципліна має велике прикладне значення, але вимагає від студента уміння використовувати базові знання математичних дисциплін, які вивчались на попередніх курсах.

Системне програмування

7 семестр, 4 год/тижд., іспит, 4 кредити, О. П. Жежерун, кандидат фізико-математичних наук, доцент

Курс призначений для ознайомлення студентів з основними методами і засобами програмної реалізації сучасних мов програмування, основними принципами і методами конструювання трансляторів з мов програмування, оволодіння виділення функцій і задач мовного процесування у інструментальних середовищах розробки програм. На практичних заняттях методи, що розгля-

нуті на лекціях, будуть демонструватися на прикладах реалізації основних методів і алгоритмів компіляції та інтерпретації програм.

Після вивчення дисципліни студенти повинні розуміти загальну структуру програмного забезпечення, розрізняти системне та прикладне програмне забезпечення, повинні знати типи мовних процесорів і підходи до їхньої реалізації; основи розробки компіляторів, насамперед основи теорії формальних мов і граматик, методи аналізу і синтезу програм, основи оптимізації програм. Студенти мають навчитися обґрунтовувати рішення щодо реалізації трансляторів і проводити формальні перетворення, характерні для теорії формальних мов і граматик, вести розробку транслятора і перевірку його роботи, а також мати уявлення про суміжні питання, пов'язані з розробкою інструментального середовища загалом.

Глобальні мережі

7 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, Д. І. Черкасов, кандидат технічних наук, старший викладач

Курс «Глобальні мережі» базується на навчальній програмі CCNA Routing and Switching, частина 4, і є завершальним курсом для вивчення базових технологій сучасних мереж. У курсі розглядаються поширені технології, що використовуються в локальних мережах, та організація з'єднань локальних мереж в єдину глобальну мережу. Зокрема, вивчається протокол DHCP, мережева трансляція адрес (NAT), протоколи PPP та Frame Relay. Значну увагу приділено використанню протоколу IPv6. Практична частина передбачає вивчення основ роботи в командному рядку мережевої операційної системи Cisco IOS, виконання вправ з симулятором мережі Packet Tracer та програмою аналізу мережевого трафіку Wireshark.

Обчислювальна геометрія

8 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, Б. В. Олійник, доктор фізико-математичних наук, доцент

Розглядаються діаграми Вороного й області Делоне для розв'язання задач зі складною геометричною структурою.

Чисельні методи

8 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, О. І. Кашніровський, кандидат фізико-математичних наук, доцент

Розглядаються наближені методи розв'язання математичних задач. Методи ділення навпіл. Прямі методи розв'язування систем лінійних алгебраїчних рівнянь: метод Гауса, метод квадратних

коренів, метод прогонки. Обумовленість систем лінійних алгебраїчних рівнянь. Ітераційні методи для систем лінійних та алгебраїчних рівнянь. Методи розв'язування нелінійних систем. Інтерполяційний многочлен у формі Лагранжа і Ньютона. Похибка інтерполяції. Застосування інтерполяції. Середньоквадратичне і рівномірне наближення. Ортогональні многочлени. Метод найменших квадратів. Інтерполяційні та згладжуючі сплайни. Алгоритм побудови кубічних сплайнів.

Технологія веб-програмування Ruby on Rails

8 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *П. О. Захоженко, старший викладач*

Курс присвячено новітнім технологіям веб-програмування, реалізованим у фреймворці Ruby on Rails. Ця порівняно молода технологія (перша стабільна версія — 13 грудня 2005 р.) вже встигла революційно змінити методи веб-програмування і породити чимало фреймворків в інших мовах, зокрема Django і TurboGears на Python, Catalyst на Perl, CakePHP на PHP, Grails (Groovy on Grails) на Java. В рамках курсу буде розглянуто основи мови Ruby і детально, на прикладах, розібрано ключові аспекти Ruby on Rails фреймворка.

Прикладне програмування мобільних систем на основі ОС Android

8 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *О. І. Дорош, старший викладач*

Основні підходи до програмування мобільних пристроїв, у першу чергу — мобільних телефонів і смартфонів. За основу береться мобільна платформа Android. Розглядаються основні підходи до програмування мобільних систем: основи роботи з графічним інтерфейсом, зв'язок із файловою системою, базами даних на основі *опт*, мережні з'єднання, клієнт-серверні застосування. Представлено основи роботи із сервісом Google Play. Наведено приклади роботи із зовнішнім API соціальних мереж Twitter та Facebook.

Технології мультимедіа

8 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *А. О. Афонін, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Сучасні програмні й технічні засоби створення, обробки, зберігання та передавання мультимедійних складових, а також розробка мультимедійних сценаріїв і створення комплексних мультимедійних застосувань. Студенти здобувають основні знання та навички роботи з графічними даними, відео, аудіо, анімацією,

програмами створення мультимедійних додатків. Результатом роботи студентів стане власний мультимедійний проект.

Веб-програмування

8 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. В. Олецкий, кандидат технічних наук, доцент*

Організація веб-орієнтованих інформаційних систем на основі клієнт-серверної архітектури. Програмування на стороні клієнта: HTML, CSS, JavaScript, AJAX. Основи програмування бізнес-логіки: PHP, огляд інших мов веб-програмування. Веб-застосування та бази даних. Виконання практичного проекту, спрямованого на побудову трирівневого веб-застосування.

Комп'ютерна графіка

8 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *О. А. Бучко, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

Вивчення алгоритмів синтезу зображень і засобів їхнього відтворення з використанням сучасної комп'ютерної техніки.

Огляді лекції (інформатика)

8д семестр, 10 год/тижд., викладачі кафедри

Повторення та систематизація знань, набутих студентами.

ПРАКТИКА

Практика навчальна

2д семестр, 5 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. С. Тригуб, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Викладається на 1 році навчання у семестрі для студентів факультету інформатики.

Метою практики є закріплення набутих протягом 1 року навчання знань із програмування шляхом виконання практичних завдань на розробку програмного продукту.

Студенти виконують завдання на проектування алгоритмів та їх програмування однією з мов програмування, які вивчалися на 1 році навчання. В результаті виконання практики студенти публічно презентують розроблений програмний продукт, а також надають звіт, в якому повинні бути відображені постановка задачі, метод її вирішення, обґрунтування вибору алгоритму та структур даних, потрібних для його реалізації, опис програмних засобів, опис тестових прикладів, висновки та перелік використаних джерел.

ЦИКЛ ДИСЦИПЛІН
ВІЛЬНОГО ВИБОРУ СТУДЕНТА
(пропонується студентам всіх факультетів НаУКМА)

Основи Інтернет-бізнесу

6д семестр, 3 год/тижд., залік, 1 кредити, *О. В. Олецкий, кандидат технічних наук, доцент*

Можливості, пов'язані з використанням Інтернету для ведення бізнесу. Типові системи електронної комерції. Веб-сайт як інструмент Інтернет-бізнесу. Просування веб-сайту. SEO (пошукова оптимізація). Реклама в Інтернеті.

122 КОМП'ЮТЕРНІ НАУКИ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – БАКАЛАВР

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

Алгебра та геометрія

1 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *А. В. Руссев, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

Метою курсу є оволодіння фундаментальними поняттями лінійної алгебри, аналітичної геометрії та абстрактної алгебри («лінійний простір», «евклідов простір», «лінійний оператор», «група», «поле») та методами розв'язування систем лінійних рівнянь, обчислення визначників, дослідження лінійних операторів, конструювання полів та виконання обчислень в них.

Мови програмування

1 семестр, 6 год/тижд., екзамен, 8 кредитів, *М. М. Глибовець, доктор фізико-математичних наук, професор*

Розглядається загальна класифікація мов програмування (основні парадигми). За основу взято мову програмування Java — це мова програмування високого рівня. Дає змогу використовувати кілька стилів програмування. Висвітлюються основні можливості ООП, наводяться різні техніки програмування.

Дискретна математика

1, 2 семестри, 3 год/тижд., іспити, 8 кредитів, *Н. О. Швай, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

Числення висловлювань. Числення предикатів. Теорія множин та відношень. Спеціальні класи бінарних відношень. Решітки та булеві алгебри. Потужність множин. Булевські функції. Канонічні

форми булевських функцій. Функціональна повнота систем булевських функцій. Комбінаторика. Основні комбінаторні схеми. Комбінаторні тотожності, поліноміальна формула. Формула включень та виключень. Рекурентні співвідношення. Твірні функції.

Математичний аналіз

1, 2 семестри, 3 год/тижд., іспити, 8 кредитів, *В. О. Лебідь, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

Містить основи координатного методу; диференціальне та інтегральне числення, теорію рядів. Має на меті забезпечити студентів необхідним математичним апаратом для вивчення комп'ютерних наук.

Організація та обробка електронної інформації

2 семестр, 4 год/тижд., залік, 4 кредити, *Р. Б. Сініцина, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

Передбачає опанування загальних методів організації інформаційних потоків, методології будування моделей та схем електронних документів, інформаційної архітектури застосувань та інформаційного пошуку. Студенти засвоюють базові знання з новітніх технологій хмарних обчислень та мов розмітки. Навчаються самостійно використовувати інтерфейси середовища програмування та програмні системи, призначені для автоматизації процесу створення ПЗ. На заняттях увага студентів акцентується на систематизації методів вирішення типових задач моделювання інформаційних систем, ознайомленні з новітніми програмними засобами та засвоєнні основ мов розмітки, форматів обміну даними та побудові інформаційних схем. Розглядаються технології хмарних обчислень, он-лайн документообігу та пошукових систем.

Алгоритми та структури даних

2 семестр, 4 год/тижд., екзамен, 5 кредитів, *М. М. Глибовець, доктор фізико-математичних наук, професор*

Курс має на меті детальний розбір базових алгоритмів програмування, вивчення основних структур даних та засвоєння навиків реалізацій цих алгоритмів за допомоги мови програмування Java і їхнього використання при розробці програмних продуктів із подальшим дослідженням ефективності алгоритмів.

Архітектура обчислювальних систем

2 семестр, 4 год/тижд., залік, 5 кредитів, *О. В. Франчук, кандидат технічних наук, доцент*

Організація і архітектура комп'ютерних систем. Логічні елементи комп'ютера. Системи числення. Представлення числових

і нечислових даних у пам'яті комп'ютера. Організація машини на рівні асемблера. Багатопроцесорні й альтернативні архітектури.

Вступ до БД

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Н. М. Гулаєва, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Курс передбачає набуття теоретичних та практичних знань в одній з найактуальніших на сьогодні галузей інформаційних технологій, що стосується баз даних та баз знань. У ході навчання студенти ознайомляться з основними мовами запитів та вивчать деякі з них практично. Крім того, отримують теоретичні знання та технологічні навички, які є необхідними для логічного проектування систем. У подальшому передбачається розробка студентами власних інформаційних систем різноманітного призначення.

Методи проектування алгоритмів

3 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредитів, *М. М. Глибовець, доктор фізико-математичних наук, професор*

Метою і завданням навчальної дисципліни є висвітлення основних моделей обчислень для програмістів.

Предмет навчальної дисципліни спрямований на вивчення теоретичних основ інформатики, пропонується практичний спосіб вивчення теорії обчислень і проектування мов програмування. Замість математичної нотації або незнайомої академічної мови програмування застосовується мова Ruby.

Знання та практичний досвід, що будуть отримані в процесі вивчення курсу, дозволять значно розширити можливості студентів при засвоєнні комплексу спеціальних дисциплін пов'язаних із програмуванням та написанні курсових і дипломних проєктів.

Процедурне програмування (на базі Сі/Ci++)

3 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредиту, *В. В. Бублик, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Курс програмування мовою С слугує двом головним цілям відповідно до того особливого місця, яке мова С посідає в сучасному програмуванні. Перш за все, мова С — це мова програмування середнього рівня, в якій комбінуються засоби низького рівня, наприклад бітові операції, з деякими рисами мови високого рівня, наприклад структуровані дані і керування. Тому програмування з використанням мови С — це оволодіння іншою що

до реалізованої у мові Паскаль моделлю обчислень, а саме машинно-орієнтованою, здатною налаштовуватись на конкретне обчислювальне середовище.

З іншого боку, мова C — це крок у напрямку C++. Курс готує до переходу в об'єктно-орієнтовану парадигму програмування з використанням мультипарадигмної мови C++. Тому головними особливостями курсу є вивчення проблем типізації, зокрема літералів, розрізнення типів сталих і змінних, визначення інтерфейсів функцій, механізмів ініціалізації, непрямої адресації, управління пам'яттю, роботи з псевдонімами, способів виклику функцій, зокрема рекурсивних, класифікація типів передачі параметрів та результатів, використання механізмів розширення області визначення функцій і операцій.

Мета курсу — довести процедурно-орієнтовану парадигму до довершеності, необхідної для віртуозної розробки програмних систем із використанням впорядкованих за рівнями об'єктно-орієнтованих абстракцій із гнучкими інтерфейсами і повторно вживаними вхідними кодами.

Диференціальні рівняння

3 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *Ю. О. Захарійченко, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

Метою курсу є оволодіння методами інтегрування звичайних диференціальних рівнянь та вмінням застосовувати диференціальні моделі для опису і аналізу різноманітних процесів і явищ природознавства.

Математична логіка та теорія алгоритмів

3 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *С. М. Дяченко, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Курс складається з трьох частин: математичної логіка, де вивчаються властивості теорій першого порядку, зокрема числення предикатів, теорії алгоритмів, де розглядаються концепції Гьоделя та Тюринга і наводяться приклади алгоритмічно нерозв'язних проблем, та теорії складності алгоритмів, в якій вивчаються властивості класів алгоритмів P, NP, PSPACE вводиться поняття NP-повної задачі і наводяться приклади таких задач.

Об'єктно-орієнтоване програмування

4 семестр, 4 год/тижд., іспит, 4,5 кредиту, *В. В. Бублик, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Концепції сучасного програмування в рамках парадигм процедурно-орієнтованого програмування, абстрактних типів даних (об'єктне програмування) і об'єктно-орієнтованого (ієрархічного)

у їх розвитку і взаємозв'язку. Основу вивчення складають поняття типу, функції, в тому числі узагальненої, об'єкта і класу, в тому числі параметризованого. Проблеми розширення областей визначення функцій, специфікації класів, побудови ієрархії об'єктів і класів, зокрема поліморфізму, успадкування інтерфейсу і реалізації.

Бази даних та інформаційні системи

4,4д семестр, 4 год/тижд., залік, екзамен, 6 кредитів, *Н. М. Гулаєва, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Курс передбачає набуття теоретичних та практичних знань в одній з найактуальніших на сьогодні галузей інформаційних технологій, що стосується баз даних та баз знань. У ході навчання студенти ознайомляться з основними мовами запитів та вивчать деякі з них практично. Крім того, отримують теоретичні знання та технологічні навички, які є необхідними для логічного проектування систем. У подальшому передбачається розробка студентами власних інформаційних систем різноманітного призначення

Функціональне програмування

5 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *Н. Є. Вовк, старший викладач*

У курсі студенти вивчають мову функціонального програмування Лісп. Метою курсу є оволодіння студентами основним засобами мови Лісп, усвідомлення і засвоєння характерних засобів і можливостей цієї мови з метою ефективного її застосування для розв'язання відповідних практичних задач, які можна було б найбільш продуктивно розв'язати за допомогою саме цієї мови. Значна увага приділяється вивченню здатності цієї мови до самопобудови й нарощування, вивченню основних засобів, які забезпечують значну гнучкість даної мови у розв'язанні задач програмування — функцій і макросів.

Програмування та підтримка веб-застосувань

5 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *І. В. Жовтяк, старший викладач*

У курсі «Програмування та підтримка веб-застосувань» вивчатимуться архітектура Web-застосування, реалізація клієнтської та серверної частини, взаємодія з даними; будуть розглянуті технології CGI, Java, ASP.NET, MVC, AJAX та ORM для програмування веб-застосувань.

Лабораторний курс базуватиметься на використанні середовища розробки Microsoft Visual Studio на платформі .Net Framework.

Методи програмування в середовищі Java (Програмна інженерія, інформатика)

5 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредитів, *О. В. Олецкий, кандидат технічних наук, доцент*

Java як одна з основних платформ для побудови розподілених застосунків. Основні принципи імплементації трирівневої архітектури. Організація бізнес-логіки на основі моделі предметної області: DAO та VO. Взаємодія з джерелами даних: реляційними (JDBC, Hibernate) та гетерогенними (XML). Потоки введення-виведення. Принципи мережної взаємодії: сокети та RMI. Основи організації веб-інтерфейсу (сервлети, JSP, JSF). Основи Spring. Поняття про EJB.

Виконання практичного проекту: побудова трирівневої інформаційної системи.

Теорія ймовірностей та математична статистика

5 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *Р. К. Чорней, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Метою курсу є ознайомлення з теоретичними основами теорії ймовірностей та математичної статистики та їх застосуванням в обробці експериментальних даних. Ознайомлення з описовою статистикою, теорією оцінювання параметрів та перевірки гіпотез. Даються початкові навички роботи із статистичними пакетами. В курсі розглядаються ймовірності випадкових подій, випадкові величини та їх властивості.

Методи програмування в середовищі Java

6 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *І. В. Жовтяк, старший викладач*

У курсі «Методи програмування в середовищі Java (SE, EE)» вивчаються основні конструкції мови Java, ООП на Java, основні пакети Java, система винятків, введення-виведення, механізм Reflection, серіалізація та клонування об'єктів, робота з колекціями та Generics, багатопоточність, технології Servlet, JSP, JPA, JAX-WS, EJB.

При вивченні курсу використовується платформа Java Standard Edition 7 (Java SE7).

Логічне програмування

6 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *Н. Є. Вовк, старший викладач*

У курсі студентам пропонується вивчити мову логічного програмування — Пролог. У курсі розглядається парадигма логічного програмування, структура програми мовою Пролог, засоби

представлення знань у Пролозі, а також поняття рекурсії, циклу, бектрекінгу. Метою курсу є не тільки вивчення власне мови, а й засвоєння технології її використання для розв'язку інтелектуальних та ігрових задач. У курсі розглядаються питання використання баз даних в Пролозі, алгоритми на графах, синтаксичні перетворювачі, математичні ігри зі стратегією та задачі на шахівниці.

ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Веб-технології

3 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *А. В. Гречко, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

З часів Web 1.0 і до сьогодні інструменти і технології веб-програмування змінюють одна одну, але базовий набір понять, методів та засобів розробки, розуміння і володіння якими необхідне кожному ІКТ-спеціалісту, залишається незмінним. Саме їм присвячено курс «Веб-технології», в якому зокрема розглядаються історичні передумови, структура і принципи роботи веб, використовувані протоколи і способи адресації, основні проблеми і напрями розвитку веб-технологій, засоби розробки на стороні клієнта (HTML, CSS, Javascript тощо), а також засоби проектування і створення програмного забезпечення веб-сайтів на стороні сервера (ASP.NET, засоби доступу до баз даних тощо).

Новітні Інтернет-технології

3 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *О. І. Дорош, старший викладач*

У курсі запропоновано ознайомлення із технологіями Front end. Зокрема продемонстровано роботу з технологіями AngularJS, Bootstrap, JQuery. Курс дасть змогу студентам стати розробниками візуальної частини веб-застосувачів. Створити динамічну та інтерактивну інфраструктуру сучасних веб-порталів.

Математичні методи обробки зображень

4 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *О. А. Бучко, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

Курс присвячений математичним основам і практичним методам цифрової обробки зображень, включаючи методи покращення зображень, фільтрації чорно-білих та кольорових зображень. Для глибшого розуміння дисципліни розглядається перетворення Фур'є для обробки зображень в частотній області. Вивчаються методи морфологічної обробки зображень, сегментації. Приділяється увага методам знаходження об'єкта на

зображенні представленні його форми та опису. Особливістю курсу є його орієнтація на можливість ефективного застосування отриманих знань для розв'язання відповідних практичних задач.

Теорія чисел

4 семестр, 3 год/тижд., залік, 4,5 кредиту, *С. М. Дяченко, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Курс є логічним продовженням нормативної дисципліни «Алгебра та геометрія». В цьому курсі більш детально розглядається арифметика цілих чисел, зокрема вводиться узагальнене поняття цілого числа. Розглядаються теорія скінченних розширень полів, теорія Галуа. Ланцюгові дробі. Деякі алгоритми перевірки чисел на простоту.

Введення в хмарні технології

4 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредиту, *А. М. Глибовець, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Метою курсу є ознайомлення студентів із хмарними технологіями та їхніми трьома напрямками — IaaS, PaaS, SaaS.

Навчальне завдання курсу полягає у розвитку практичних здібностей студентів у проектуванні та розробці розподілених систем на базі хмарних технологій та проектування розподілених систем.

Курс передбачає ознайомлення з сучасними хмарними системами, такими як Google App Engine та Windows Azure.

Розробка клієнт-серверних застосувань на Java

4д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредиту, *А. М. Рогіонов, кандидат технічних наук, старший викладач*

Курс передбачає ознайомити студентів з низькорівневими засобами і можливостями мови, за допомогою яких будуються розподілені, клієнт-серверні та Веб-застосування на Java. В курсі розглядається архітектура сучасних застосувань, взаємодія Java-застосувань по мережі, віддалений виклик методів, створення власного веб-сервера, взаємодія зі сховищем даних.

Локальні мережі

4д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредиту, *О. І. Дорош, старший викладач*

У курсі студентам пропонують ознайомитися із основами сучасних мережних технологій. Курс проводиться на базі сертифікатної програми CCNA (Cisco Certified Network Associate)

routing and switching. У курсі пропонується знайомство та робота з поняттями LAN, базовими концепціями комутації локальних мереж, знайомство з віртуальними локальними мережами, оптимізації передачі трафіку через модифікації протоколу STP, способи агрегації каналів та маршрутизацію між віртуальними локальними мережами. Також надано основні концепції безпроводних локальних мереж.

Глобальні мережі

5 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *Д. І. Черкасов, кандидат технічних наук, старший викладач*

Курс «Глобальні мережі» базується на навчальній програмі CCNA Routing and Switching, частина 4, і є завершальним курсом для вивчення базових технологій сучасних мереж. В курсі розглядаються поширені технології, що використовуються в локальних мережах, та організація з'єднань локальних мереж в єдину глобальну мережу. Зокрема, вивчається протокол DHCP, мережева трансляція адрес (NAT), протоколи PPP та Frame Relay. Значну увагу приділено використанню протоколу IPv6. Практична частина передбачає вивчення основ роботи в командному рядку мережевої операційної системи Cisco IOS, виконання вправ з симулятором мережі Packet Tracer та програмою аналізу мережевого трафіку Wireshark.

Обчислювальна геометрія

5 семестр, 3 год/тижд., залік, 4,5 кредиту, *Б. В. Олійник, доктор фізико-математичних наук, доцент*

Розглядаються діаграми Вороного й області Делоне для розв'язання задач зі складною геометричною структурою.

Математичні методи дослідження операцій

6 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *В. М. Михалевич, доктор фізико-математичних наук, професор*

Метою курсу є оволодіння навичками усвідомлення поняття моделі системи прийняття рішення.

Теорія складності обчислень

6 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *Б. В. Олійник, доктор фізико-математичних наук, доцент*

Розглядаються такі питання: Машина Тюринга як модель механічних обчислень. Часова та просторова складності алгоритмів, символіка $O(f(n))$. Булева схема, схемна складність, клас $P / poly$.

Співвідношення між класами P та P / poly . Клас NP: звідність та повнота. Теорема Кука. Ймовірнісні алгоритми, клас BPP та схемна складність. Класи складностей Σ_k, P_k як підкласи PSPACE. Квантові схеми обчислень. Поняття оборотної класичної схеми. Точна реалізація, поняття повного базису. Означення квантового обчислення, приклади.

Технології сучасних дата-центрів

6 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *Д. І. Черкасов, кандидат технічних наук, старший викладач*

Базова інформація про побудову сучасних дата-центрів, особливості функціонування основних компонентів, стандарти та протоколи. Сучасні технології віртуалізації, хмарних обчислень. Розгляд технологій програмно визначених мереж (Software-Defined Networking) та віртуалізації мережевих функцій (Network Function Virtualization).

Структура курсу базується на навчальній програмі підготовки фахівців з технологій дата-центрів рівня CCNA компанії Cisco Systems, а також долучає додаткові матеріали з навчальних посібників, технічної документації та інформаційних джерел Інтернет. Особливу увагу приділено розгляду дата-центру як компонента мережі сучасного підприємства.

Основи Unix систем

6д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. І. Дорош, старший викладач*

У курсі студентам запропоновано ознайомитися із основами сучасних Unix систем. Курс проводиться на базі сертифікатної програми Cisco (NDG Linux Essentials). Ознайомлення із особливостями встановлення операційних систем типу Unix на прикладі FreeBSD. Навігація у командній оболонці Unix систем, служба каталогів, робота з користувачами та групами, правами для файлів та ядром операційної системи.

Основи операційних систем

6д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. В. Франчук, кандидат технічних наук, доцент*

У курсі запропоновано ознайомитися із базовими принципами роботи найвідоміших операційних систем. Системи сімейства Windows буде представлено на основі ОС MS Windows Server 8. Передбачено ознайомлення із керуванням операційною системою за допомогою оболонки Windows PowerShell. Представлено до розгляду відомі системні служби: IIS та SharePoint. Системи сімейства

Unix буде представлено на основі ОС FreeBSD. Пропонується на розгляд будова та компіляція ядра системи. Огляд основних системних процесів, рівні запуску, періодичне виконання команд, система портів, система бібліотек, система. Пропонується ознайомитися із керуванням операційною системою за допомогою оболонок `bash`, `zsh`, `tcsh`.

Системи кодування інформації

7 сем., 3 год/тижд., залік, 4 кредити, А. В. Руссев, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач

В курсі вивчається стискаюче кодування, кодування з можливим виправленням помилок і криптографії. Розглядається ентропія за Шенноном, як міра інформації, алгоритми Хафмана символного кодування, арифметичні та універсальні Lempel-Ziv коди. Коди Хемінга, Ріда-Маллера, БЧХ-коди, зокрема коди Ріда-Соломона. Основні принципи шифрування з симетричними та асиметричними ключами. Розглядаються симетричні криптосистеми типу DES, асиметричні типу RSA та протоколи організації електронного підпису типу DSA. Курс базується на таких розділах математики як алгебра, теорія чисел, теорія алгоритмів, теорія ймовірностей.

Методи та засоби обробки інформації

7 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, Н. Ю. Щестюк, кандидат фізико-математичних наук, доцент

Основні математичні методи обробки і використання інформації, одержаної при дослідженні й вивченні різних процесів та явищ. Статистичні методи обробки первинної інформації, різні методи оцінювання параметрів розподілів, одновимірні та багатовимірні регресії, моделі часових рядів, кластерний аналіз.

Аналіз даних

8 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, Н. Ю. Щестюк, кандидат фізико-математичних наук, доцент

Розглядаються основні методи та алгоритми аналізу даних. Курс починається з попередньої обробки даних. У кореляційному аналізі вивчаються характеристики статистичного зв'язку для змінних різної природи. У дисперсійному аналізі розглянуто однофакторні та багатофакторні моделі. Викладено задачі регресійного аналізу. Дається аналіз моделі коваріаційного аналізу. Розглянуто методи кластерного аналізу. Розгляд цих та інших проблем підкріплюється практичними задачами та їх виконанням у статистичних пакетах

ПРАКТИКА

Практика навчальна

2д семестр, 5 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. В. Франчук, кандидат технічних наук, доцент*

Викладається на 1 році навчання у 2 семестрі для студентів факультету інформатики.

Метою практики є закріплення набутих протягом 1 року навчання знань з програмування шляхом виконання практичних завдань на розробку програмного продукту.

Студенти виконують завдання на проектування алгоритмів та їх програмування однією з мов програмування, які вивчались на 1 році навчання. В результаті виконання практики студенти публічно презентують розроблений програмний продукт, а також надають звіт, в якому повинні бути відображені постановка задачі, метод її вирішення, обґрунтування вибору алгоритму та структур даних, потрібних для його реалізації, опис програмних засобів, опис тестових прикладів, висновки та перелік використаних джерел.

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ ПРАВНИЧИХ НАУК

081 ПРАВО

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – БАКАЛАВР

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

Загальна теорія права

1, 2 семестри, 3, 3 год/тижд., залік, іспит, 8 кредитів, *О. В. Цельєв, кандидат юридичних наук, доцент, Ю. І. Матвєєва, старший викладач*

Фундаментальна навчальна дисципліна, яка є базовою для вивчення галузевих та інших юридичних наук і визначає основні правові категорії та поняття. Є спробою нового переосмислення питань історичного походження (генезису), розвитку та функціонування права. Досліджує основні підходи до праворозуміння, розглядає питання співвідношення права і людини, права і суспільства, права і держави. Висвітлює основні питання догми права: реалізація і застосування права, методи тлумачення права, правопорушення та юридична відповідальність.

Історія політико-правових вчень

1 семестр, 2 год/тижд., іспит, 3 кредити, *Є. О. Зверєв, кандидат юридичних наук, доцент*

Нормативна навчальна дисципліна, що має на меті простежити витоки західної правової традиції, сформулювати уявлення про розвиток її доктринального підґрунтя, ознайомити студентів із становленням та розвитком правової науки (зокрема загальнотеоретичної юриспруденції) та її впливом на правову практику; вивчає основні етапи розвитку правової думки в Європі, США та Україні від часів античності до початку ХХІ століття.

Основну увагу приділено дослідженню загального контексту розвитку того або того вчення чи правової школи, їх зв'язку із сучасними їм правовими реаліями та попередніми правовими доктринами, методології, що використовувалась їхніми представниками, ролі та значенні певної теорії, концепції, ідеї для подальшого розвитку правової думки.

Історія права і держави зарубіжних країн

1, 2 семестри, 2, 2 год/тижд., залік, іспит, 4,5 кредиту, *Т. О. Шмарьова, старший викладач*

Нормативна дисципліна ознайомлює з тенденціями та загальними закономірностями розвитку держави та права, починаючи від стародавніх часів та закінчуючи сучасністю, і ставить за мету підготувати студентів до вивчення ряду основних та спеціальних юридичних дисциплін, надати їм цілісну картину зародження та еволюції основних інститутів держави і права, поглибити їхнє сприйняття розвитку світу, систематизувати та встановити причинно-наслідкові зв'язки у розвитку державних та правових категорій людства. Предметом вивчення дисципліни є: основні принципи, доктринальні засади, правові джерела, окремі поняття, терміни, визначення, дефініції, юридичні категорії та інститути держави та права, які зберігають своє науково-практичне значення під час аналізу та розробки сучасного праворозуміння.

Юридична термінологія

1 семестр, 2 год/тижд., екзамен, 3 кредити, *Н. В. Артикуца, кандидат філологічних наук, доцент*

Курс ознайомлює з основами вчення про юридичний термін і юридичну термінологію, методикою термінологічної роботи, навчає диференціювати нормативні й ненормативні терміновживання у фаховому мовленні, кваліфіковано розв'язувати термінологічні проблеми. З метою підвищення рівня фахової ерудиції та термінологічної компетентності студенти виконують різні види творчих завдань: укладання та захист індивідуального фахового словника, термінологічні вікторини, моделювання дефініцій тощо.

Історія права і держави України

1, 2 семестри, 2, 2 год/тижд., залік, екзамен, 6 кредитів, *О. В. Курінний, старший викладач*

На конкретному історичному матеріалі в хронологічній послідовності буде виявлено загальноісторичні закономірності, специфічні риси виникнення, становлення і розвитку держави і права України від найдавніших часів до сьогодення.

Конституційне право

2, 2д, 3 семестри, 2, 2, 2 год/тижд., залік, іспит, 6 кредитів, *М. Д. Савченко, кандидат юридичних наук, доцент, В. М. Венгер, кандидат юридичних наук, старший викладач*

Конституційне право України базується на положеннях Основного Закону України, який водночас є основним джерелом права всіх інших галузей національного права. Воно взаємно

пов'язано з положеннями таких суміжних юридичних наук, як теорія держави і права, державне право зарубіжних країн, адміністративне право і адміністративний процес, права людини та їх захист, порівняльне виборче право і парламентаризм та іншими.

Найважливішим завданням курсу є надання студентам глибоких знань галузевого законодавства, положень Конституції України, встановлених нею засад конституційного ладу, механізму здійснення влади, змісту та обсягу прав і свобод людини і громадянина. Завдання навчального курсу полягає в освоєнні майбутніми юристами комплексу знань, умінь та навичок, які необхідні для виконання ними своїх майбутніх посадових обов'язків на необхідному професійному рівні.

Цивільне право. Загальна і Особлива частини

3 семестр — 4 год/тижд., 4 семестр — 3 год/тижд., 4д семестр — 3 год/тижд., 5 і 6 семестри — по 2 год/тижд., залік, іспит, 17 кредитів, *І. О. Дзера, кандидат юридичних наук, доцент, В. В. Посполітак, кандидат юридичних наук, доцент*

Загальні положення цивільного права та цивільного законодавства (предмет, метод, функції, система, джерела, правовідносини), правового статусу суб'єктів цивільних правовідносин, правочинів, представництва, особистих немайнових прав, речового права та інтелектуальної власності, інститутів зобов'язального права

Адміністративне право

3 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *Ю. В. Іщенко, кандидат юридичних наук, доцент*

Нормативна дисципліна є необхідною складовою частиною вивчення фахових (юридичних) дисциплін. Адміністративне право є однією з ключових галузей системи права України. Опосередковуючи функціонування інститутів публічної влади в державі, адміністративне право фактично відображає всі відносини, що існують у суспільстві. Водночас особливу роль адміністративне право відіграє у забезпеченні прав і свобод громадян та інших суб'єктів, що не мають владних повноважень, у їхніх взаємовідносинах із публічно-владними інститутами.

Адміністративне право є профільною навчальною дисципліною, оволодіння якою є обов'язковим для повної та кваліфікованої підготовки студентів-правників. При вивченні цього курсу розглядаються фундаментальні категорії адміністративного права, ключові ідеї і положення Концепції реформи адміністративного права України, а також основні напрями, організаційно-правові засоби та перспективи здійснення адміністративної реформи в Україні.

Конституційне право зарубіжних країн

3 семестр, 2 год/тижд., екзамен, 3,5 кредити, *А. М. Шипілов, кандидат юридичних наук, доцент, З. С. Черненко, доктор філософії в галузі права, доцент*

Загальні положення науки державного права. Конституції зарубіжних країн. Конституційно-правові засади суспільного ладу і державної політики. Держава та її конституційно-правовий статус. Політичні партії та партійні системи. Політичний режим. Конституційно-правовий статус людини і громадянина. Політико-територіальний устрій держав. Системи виборів і референдумів; форми правління; парламенту, уряду, місцевого самоврядування, правоохоронних органів. Основи державного права країн, які відіграють важливу роль у світі.

Адміністративний процес

4 семестр, 2 год/тижд., іспит, 3 кредити, *Ю. В. Іщенко, кандидат юридичних наук, доцент*

Нормативна навчальна дисципліна. Адміністративний процес посідає особливе місце в процесі реформування суспільства, подоланні кризових явищ в економіці й соціальній сфері. На цей інститут припадає основне навантаження щодо юридичного забезпечення адміністративної реформи, конституційних засад організації виконавчої влади, гуманізації діяльності держави, забезпечення реалізації прав юридичних і фізичних осіб. Завдання навчального курсу полягає в освоєнні майбутніми юристами комплексу знань, умінь та навичок, які необхідні для виконання ними своїх майбутніх посадових обов'язків на необхідному професійному рівні. Найважливішими завданнями курсу є надання студентам глибоких знань щодо основних категорій адміністративного процесу, його основних концепцій, засобів адміністративно-правового забезпечення прав і свобод людини, оволодіння навичками складання необхідних процесуальних документів.

Кримінальне право. Загальна і Особлива частини

4 семестр — 4 год/тижд., 4д семестр — 3 год/тижд., 5 семестр — 4 год/тижд., залік, іспит, 14 кредитів, *Д. С. Азаров, кандидат юридичних наук, доцент, О. П. Горох, кандидат юридичних наук, доцент*

Які діяння є злочинами і які покарання належить застосовувати до злочинців? Відповіді на ці та багато інших запитань про злочин і покарання слід шукати в площині кримінального права — науки, галузі права, галузі законодавства, а також у сфері відповідної практичної діяльності. Кримінальне право складається з двох частин, кожна з яких завершується екзаменом, що, попри відгуки старшокурсників, не є надто страшним.

В межах Загальної частини кримінального права вивчатимуться положення, які стосуються всіх злочинів загалом. Йдеться, зокрема, про поняття, предмет, метод, систему кримінального права та принципи кримінального права, кримінально-правову політику, поняття та структуру закону про кримінальну відповідальність, кримінальне правопорушення та його види, складу злочину, кримінальну відповідальність, стадії вчинення умисного злочину, співучасть у злочині, множинність злочинів, обставини, що виключають злочинність діяння, покарання та його види, призначення покарання, звільнення від кримінальної відповідальності, від покарання та його відбування, судимість, заходи кримінально-правового характеру.

Вивчення Особливої частини кримінального права дасть змогу опанувати основи теорії кримінально-правової кваліфікації, дізнатися про особливості кожного конкретного злочину та практику застосування відповідних кримінально-правових норм.

Міжнародне публічне право

5 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *М. М. Антонович, доктор права, доцент*

Цей курс є коротким оглядом загальної та особливої частин міжнародного публічного права. Він базується на ознайомленні з особливостями, основними поняттями, категоріями, інститутами та галузями міжнародного права. Буде розглянуто такі галузі, як право міжнародних договорів, права людини, дипломатичне і консульське право, режими території в міжнародному праві, міжнародне морське право, міжнародне повітряне право, міжнародне економічне право, право міжнародних організацій, мирні засоби вирішення спорів. Передбачено отримання навичок роботи з міжнародними договорами та справами Міжнародного Суду ООН, їх тлумачення та застосування до конкретних ситуацій міжнародного життя.

Фінансове право

5, 6 семестри, 2, 2 год/тижд., залік, іспит, 4,5 кредиту, *Н. Г. Кравченко, кандидат юридичних наук, доцент*

Вивчення нормативної дисципліни спрямоване на формування професії юриста в фінансовій, податковій та банківській сфері. Опанування курсу дасть знання про основні поняття, категорії та інститути фінансового права, навички застосування теоретичних знань у практичній діяльності на різних ділянках у царині фінансів.

Курс не тільки містить теоретичні положення й зміст фінансового законодавства, а й сприяє виробленню навичок застосування норм до конкретних ситуацій, які зустрічаються в повсякденному

житті. Тому в нього включено як окрему судову практику, так і узагальнення судової практики з окремих питань застосування фінансово-правових норм.

Трудове право

5 і 6 семестри — по 2 год/тижд., залік, іспит, 5 кредитів, *В. А. Костюк, доктор юридичних наук, професор*

Правова організація зайнятості та працевлаштування громадян, соціального партнерства, умови та порядок укладення, зміни та припинення трудового договору, сутність та зміст робочого часу та часу відпочинку, оплата та охорона праці, трудова дисципліна, порядок врегулювання трудових спорів (конфліктів), нагляд та контроль у сфері праці.

Цивільне процесуальне право

5 і 6 семестри — по 2 год/тижд., залік/іспит, 6 кредитів, *Р. Ю. Ханік-Посполітак, кандидат юридичних наук, доцент*

Норми права, що регулюють діяльність суду та інших суб'єктів процесуальної діяльності з метою захисту суб'єктивних прав фізичних та юридичних осіб. Судова форма захисту суб'єктивних прав і охоронюваних законом інтересів фізичних осіб, гарантованих Конституцією України та іншим законодавством України.

Курсова робота

6 семестр, захист тези, 1 кредит

Курсова робота — це закріплення знань, здобутих при вивченні теоретичних курсів, на лекціях і практичних заняттях, набуття навичок самостійного виконання науково-практичних досліджень.

Податкове право

7 семестр, 3 год/тижд., іспит, 3,5 кредиту, *О. М. Лобач, кандидат юридичних наук, доцент*

Нормативна дисципліна дає можливість поглиблено вивчити податковий механізм, головним призначенням якого є реалізація податкової політики держави. Податки, збори є основним фінансовим джерелом наповнення державних грошових коштів (бюджетів), тому неабиякого значення набуває встановлення у державі ефективного податкового механізму, чому великою мірою сприяє наука податкового права.

Податкове право являє собою відносини, які врегульовані нормами права і спрямовані на забезпечення грошових надходжень (податкового та іншого обов'язкового характеру) від платників податків, зборів до державних грошових фондів (бюджетів різних рівнів), учасниками яких є держава, уповноважені державою органи та платники податків, зборів (обов'язкових платежів).

Екологічне право

7 семестр, 2 год/тижд., іспит, 3 кредити, *В. П. Непийвода, кандидат юридичних наук, доцент*

Положення національного, міжнародного та європейського екологічного законодавства, набуття навичок його застосування у правореалізаційній, правоохоронній, природоохоронній, правозахисній діяльності.

Розв'язання практичних проблем, які виникають у процесі реалізації еколого-правосуб'єктності учасників екологічних правовідносин, правильного застосування норм екологічного законодавства, які об'єднуються в інтегровану спільність природо-ресурсного, природоохоронного (середовищеохоронного) та антропоохоронного спрямування.

Кримінальне процесуальне право

7 семестр — 2 год/тижд., 8 семестр — 3 год/тижд. залік/іспит, 6 кредитів, *В. І. Галаган, доктор юридичних наук, професор*

Поняття, завдання і принципи кримінального провадження, повноваження суду та сторін при здійсненні судочинства, зміст доказів та систему їхніх джерел, заходи забезпечення кримінального провадження; рух справи по всіх стадіях кримінального судочинства, а також особливі порядки провадження у кримінальних справах. Основні засади організації та діяльності судових та правоохоронних органів України щодо здійснення провадження у кримінальних справах на досудових та судових стадіях судочинства в Україні.

Міжнародне приватне право

7 семестр, 2 год/тижд., іспит, 3 кредити, *В. Р. Солом'яний, старший викладач*

Історія науки міжнародного приватного права, поняття, предмет, система та джерела міжнародного приватного права, загальні поняття та правовий статус суб'єктів міжнародного приватного права, питання речового права, зовнішньоекономічні

договори, міжнародна охорона прав інтелектуальної власності, трудові відносини, сімейне та спадкове право, міжнародний цивільний процес.

Міжнародне право захисту прав людини

8 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 2,5 кредити, *М. М. Антонович, доктор права, доцент*

Курс має на меті забезпечити студентів базовими знаннями про міжнародно-правові універсальні та регіональні стандарти й механізми захисту прав людини. Буде зроблено загальний огляд основних договорів із прав людини в системі ООН та Ради Європи, а також створених ними органів щодо захисту прав людини. Окремо буде розглянуто застосування міжнародних механізмів щодо прав людини під час збройних конфліктів та захист прав людини міжнародним карним правом. Акцентовано увагу на діяльності Міжнародного карного суду та міжнародних трибуналів щодо колишньої Югославії та Руанди. Буде проаналізовано міжнародно-правові механізми захисту прав жінок, національних меншин та корінних народів; розглянуто способи імплементації міжнародного права з прав людини в законодавство України. Під час семінарських занять студенти аналізуватимуть рішення Комітету ООН з прав людини та справи Європейського суду з прав людини.

Криміналістика

8 семестр — 2 год/тижд., іспит, 3 кредити, *В. І. Галаган, доктор юридичних наук, професор*

Основні засади організації та діяльності органів досудового розслідування у взаємодії з іншими державними органами чи посадовими особами щодо здійснення кримінального провадження на досудовому розслідуванні. Вивчення дисципліни створює умови для формування наукового уявлення про механізм вчинення кримінальних правопорушень, виявлення інформації про них та використання одержаних фактичних даних у кримінальному провадженні України.

ПРАКТИКА

Практика навчальна

Практика навчальна проводиться 5 тижнів: 8 семестр — 2 тижні, 8д весняний семестр — 3 навчальні тижні

Закріплення та поглиблення одержаних студентами теоретичних знань з правничих дисциплін, опанування конкретних напрямів

практичної діяльності Верховної Ради України, судових і правоохоронних органів, адвокатури, а також юридичних фірм (контор, відділів).

ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Історія міжнародного права

2 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. В. Курінний, старший викладач*

Буде розглянуто питання методології міжнародно-правової історіографії, ключові категорії історії міжнародного права як науки (імперія, гегемонія, рівновага сил, суверенітет), а також основні парадигми історичного розвитку міжнародного права (імперську (античну і середньовічну) та «світосистемну»). Значну увагу приділено історії науки міжнародного права, яка є віддзеркаленням його історичного розвитку.

Основи римського приватного права

2 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. Р. Солом'яний, старший викладач*

Цей курс надає можливість студентам отримати уявлення про римське цивільне право та процес, сімейне і спадкове право, високу юридичну техніку римського права, його значення і вплив на здійснення кодифікацій приватного права в різних державах та сучасну цивілістику.

Судові та правоохоронні органи України

2 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. І. Галаган, доктор юридичних наук, професор*

Допомагає вже на початковому курсі навчання отримати чітке уявлення про завдання, систему і організаційні засади органів, що здійснюють правосуддя та правоохоронні функції, покликани захищати права і законні інтереси фізичних і юридичних осіб.

Юридична деонтологія

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. П. Непийвода, кандидат юридичних наук, старший викладач*

Історія виникнення юридичних спеціальностей, основні ознаки професії юриста, її місце серед інших спеціальностей і значення для розбудови правової держави.

Логіка

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. М. Лобач, кандидат юридичних наук, старший викладач*

Вибіркова дисципліна «Логіка» є необхідною складовою частиною вивчення фахових правничих навчальних дисциплін, спрямована на формування самостійного мислення студента-правника, що базується на вмінні застосовувати основні закони формальної та діалектичної логіки, проводити логічні операції з поняттями (узагальнення, відмежування, визначення, поділу, класифікації тощо), встановлювати логічні відносини між судженнями, з'ясовувати їх склад, види модальності (алетична, епістемічна, деонтична), оперувати основними видами умовиводів (безпосередні умовиводи, простий категоричний силогізм, складні судження), володіти основними поняттями логіки предикатів.

Вступ до правових досліджень

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. М. Лобач, кандидат юридичних наук, доцент, Н. Г. Кравченко, кандидат юридичних наук, доцент*

Вибірковий курс присвячено як практичним питанням «пошуку» необхідних джерел із практичною метою вирішення конкретної задачі, так і проведенню наукових досліджень у тому обсязі, в якому студенти долучаються до них під час навчання (написання рефератів, курсових та кваліфікаційних робіт, наукових статей, підготовка тез на конференції тощо). При цьому курс «виносить за дужки» ті знання, які студенти отримують, вивчаючи інші дисципліни, зокрема загальну теорію права.

Введення в курс окремих тем, присвячених практиці ЄСПЛ та законодавству ЄС, має на меті пояснити студентам, що ці дві сфери мають стосунок не лише до окремих спеціалізованих курсів, а й можуть інтегруватися до всіх інших дисциплін: так, норми конституційного, кримінального, адміністративного, цивільного права тощо можуть (і мають) бути проаналізовані з погляду їх відповідності ЄКСП та практиці ЄСПЛ або, якщо ці норми належать до сфер адаптації законодавства України до законодавства ЄС, — з погляду відповідності праву ЄС.

Навчальні судові процеси (англійською мовою)

3, 4 семестри, 2, 2 год/тижд., залік, 4,5 кредиту, *С. І. Петухов, старший викладач, О. І. Асаджча*

Цей курс готує студентів до участі в міжнародних змаганнях із навчальних судових процесів. У першій частині курсу розвиваються навички написання юридичних меморандумів англій-

ською мовою та вміння аналізувати юридичну справу. У другій частині студенти навчаються робити усні промови в судовому засіданні.

Правові дослідження та правовий аналіз

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. І. Сироїд, старший викладач*

Завдання курсу — ознайомити студентів з основними принципами дослідження й аналізу джерел інформації правового змісту, а також допомогти опанувати практичні навички підготовки аналітичних правових документів. Студенти зможуть оцінити власний аналітичний підхід і навчитися оцінювати аналітичні матеріали інших, що допоможе їм у подальшій професійній діяльності.

Право та суспільство (англійською мовою)

4д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *К. О. Крахмальова, старший викладач*

Курс є спробою оцінки ролі й меж правового регулювання складних суспільних, державних і особистісних феноменів: початку і кінця життя, сурогатного материнства, абортів, виникнення і припинення існування держав, регулювання кіберпростору, міжособистісних відносин і податків. Враховуючи його міждисциплінарний характер, до участі у курсі крім студентів правничого факультету запрошуються студенти й інших спеціальностей.

Права людини та їх захист

4, 4д семестри, 1, 4 год/тижд., залік, 4 кредити, *М. Д. Савенко, кандидат юридичних наук, доцент*

Метою вибіркового навчального курсу є формування у студентів-правників належного ставлення до проблематики прав людини як однієї з базових цінностей європейського суспільства, цілісного уявлення про права людини як фундаментальну гуманістичну цінність сучасного суспільства та юридичну категорію, що забезпечена судовим захистом, а також надати їм системні знання та сприяти розвитку практичних навичок використання національного та міжнародного механізмів забезпечення та захисту прав людини.

Завдання навчального курсу полягає у наданні студентам глибоких знань з філософії, теорії та історії прав людини, про зміст та обсяг основоположних прав людини, міжнародні стандарти цих прав, допустимість і підстави обмеження прав людини та національні і міжнародні механізми їх забезпечення та захисту. Дисципліна спрямована на оволодіння навичками використовувати набуті

знання у власному житті, брати активну участь у суспільних процесах, житті громадянського суспільства, у сфері приватного життя, виборі переконань, ставленні до ідеології, релігії, а також сприяти в реалізації прав іншими особами та успішно застосовувати їх у майбутній професійній діяльності. Основне завдання курсу — оволодіння певною системою загальнотеоретичних знань про права людини, умінням працювати з міжнародними та національними джерелами з прав людини, вмінням аналізувати практику забезпечення прав людини в Україні та користуватися національними та міжнародними механізмами захисту прав людини.

Адміністративна відповідальність

4д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *Ю. В. Іщенко, кандидат юридичних наук, старший викладач*

Вибіркова навчальна дисципліна вивчає інститут адміністративної відповідальності відповідно до сучасних потреб суспільства.

Надання адміністративних послуг в Україні

4д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *Ю. В. Іщенко, кандидат юридичних наук, старший викладач*

Вибіркова навчальна дисципліна вивчає проблематику надання адміністративних послуг в Україні.

Міжнародний захист гендерних прав і прав дітей

5 семестр, 2 год/тижд., залік, 2,5 кредиту, *З. С. Черненко, доктор філософії в галузі права, доцент*

Курс охоплює питання як міжнародного врегулювання прав жінок та дітей, так і механізмів їхнього захисту, практики міжнародних судів. Розглядаються передбачені міжнародними правовими документами права дітей (наприклад дітей солдатів, дітей вулиці, дітей біженців), інструменти захисту та міжнародні інституції, які працюють у сфері захисту прав дитини. Окремо розглядається міжнародне регулювання найбільш наголошуваних міжнародною спільнотою питань, таких як торгівля людьми, ЛГБТ, насильство проти жінок та дітей. Порівнюються як міжнародні, так і регіональні європейські акти.

Написання наукових робіт

5 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Т. С. Кисельова, кандидат юридичних наук, доцент*

Ознайомлення студентів з теоретичними основами наукових досліджень та їх практичним застосуванням при написанні курсо-

вих, дипломних та кваліфікаційних робіт в університеті, а також формування у майбутніх фахівців-правників творчих здібностей та особистісної професійної спрямованості.

Сімейне право

5 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Т. Р. Федосєєва, кандигат юридичних наук, доцент*

Загальні положення сімейного права, шлюб, права та обов'язки подружжя, права та обов'язки батьків і дітей, аліментні зобов'язання членів сім'ї, влаштування дітей позбавлених батьківського піклування, порядок застосування сімейного законодавства України до сімейних відносин за участю іноземних громадян та осіб без громадянства.

Основи підприємницького права

5 і 6 семестри — по 2 год/тижд., залік/залік, 6 кредитів, *Т. М. Карнаух, кандидат юридичних наук, доцент*

Основні поняття, принципи та засади правового регулювання підприємницької діяльності, особливості правового статусу суб'єктів підприємницької діяльності, основи їх створення, функціонування та припинення діяльності, а також особливості правового захисту. Основні засади та механізми державного регулювання підприємницької діяльності.

Гостьовий курс-1

6 семестр, 2 год/тижд., залік, 2,5 кредиту

Курс розрахований на іноземних викладачів. Назва уточнюється перед початком триместру.

Міжнародне довкільне право

6 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. П. Непийвога, кандигат юридичних наук, старший викладач*

У наш час питання, пов'язані з довкіллям, як-от виснаження озонового шару, кліматичні зміни, нестача й забруднення води, деградація ґрунтів, утрата біорізноманіття, стали предметом занепокоєння не лише окремих осіб та держав, а й міжнародного товариства загалом. Зважаючи на це, упродовж останніх десятиліть держави уклали або ж прямують до укладення сотень міжнародних угод, спрямованих на подолання певних довкільних проблем на місцевому, національному, регіональному й глобальному рівнях. Сформувалося міжнародне довкільне право (МДП) — нова галузь міжнародного права, яка, однак, на цей час уже є

доволі складна й розлога. Вона охоплює тисячі норм, об'єднаних у сотні міжнародно-правових документів. Їхня мета — забезпечити охорону живих і неживих складників довкілля Землі, а також екологічних процесів на планеті. Курс міжнародного довкілля права покликаний сформулювати цілісне бачення зв'язку між питаннями збереження, використання й відтворення глобального довкілля та його складників із міжнародним правом. Буде проаналізовано стан міжнародних організацій, правових документів і політики в цій галузі. Зокрема, буде розглянуто теоретичні засади МДП, процес його становлення, суб'єкти, джерела, принципи, механізм упровадження, дотримання та розв'язання спорів. Буде прослідковано зв'язок питань охорони довкілля з міжнародною економічною діяльністю, господарюванням зі спільними ресурсами та збройними конфліктами. Курс МДП корисний для таких практичних цілей, як аналіз міжнародного права, удосконалення процесу ухвалення рішень у галузі довкілля та їх узгодження з міжнародними правовими документами, доступ до міжнародних програм та організацій.

Основи ораторського мистецтва

6 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Н. В. Артикуца, кандидат філологічних наук, доцент*

Головна мета курсу — ознайомити студентів з основними законами риторики як комплексної науки про теорію і практику переконуючої комунікації, з історією розвитку красномовства від античних часів до сучасності, з найефективнішими риторичними прийомами і засобами. Практична частина курсу містить різноманітні ситуаційні та творчі завдання, спрямовані на формування риторичних умінь і навичок у різних комунікативних ситуаціях (підготовка і проголошення промов на задану тему, їх конструктивний аналіз та оцінка, дебати, дискусії, інтерв'ю).

Європейське право з прав людини

6 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *К. О. Крахмальова, старший викладач*

Європейське право з прав людини є спеціалізованим курсом, спрямованим на поглиблення знань у сфері регіональних норм, стандартів і механізмів захисту прав людини, і як такий він базується на міжнародному праві з прав людини, але має і свої особливості. Найбільшу увагу буде приділено Конвенції про захист прав людини та основних свобод і практиці її застосування Європейським судом з прав людини як одному з найголовніших меха-

нізмів захисту прав людини для України. Крім того, буде розглянуто правозахисні механізми Європейського Союзу та Організації безпеки і співробітництва в Європі.

Забезпечення виконання зобов'язань

6 семестр, 3 год/тижд., залік, 3,5 кредиту, *Д. Е. Федорчук, кандидат юридичних наук, доцент*

Принципи та закономірності регулювання забезпечення виконання зобов'язань, а також основні інститути забезпечення, вивчення понятійно-правових властивостей та значення цих інститутів на прикладах правового досвіду України та зарубіжних країн, а також міжнародної практики. Набуття студентами базових знань та розуміння відмінностей між суміжними правовими інститутами, а також розвинення здатності критичного аналізу чинного законодавства та правозастосовчої практики.

Право соціального забезпечення

6 семестр і 6д весняний семестр — по 2 год/тижд., залік, 4 кредити, *В. А. Костюк, доктор юридичних наук, професор*

Формування наукового уявлення про правовідносини у сфері соціального забезпечення та окремі їх види, законодавство про соціальне забезпечення, закладає підґрунтя для практичної діяльності майбутнього юриста-правника.

Надає можливість ознайомитися студентам-правникам з особливостями реалізації та охорони права особи на соціальний захист (соціальне забезпечення) та пов'язані із ним інші права.

Спадкове право

6д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. Р. Солом'яний, старший викладач, А. А. Музика, кандидат юридичних наук, доцент*

Формування наукового уявлення про регулювання правовідносин спадкування, сприяє глибокому вивченню теоретичних та практичних питань спадкування. Застосовування норми спадкового права при вирішенні конкретних ситуацій, надання юридичних консультацій з питань спадкування, отримання уявлення про порядок здійснення правосуддя у спадкових справах, вивчити норми Цивільного кодексу України, та інших нормативних актів. Ознайомлення з практикою розгляду судами спадкових справ та з роз'ясненнями Пленуму Верховного Суду України з питань застосування спадкового законодавства.

Страхове право

6д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *запрошується викладач-практик*

Забезпечення опанування студентами основних знань з правового регулювання суспільних відносин щодо страхування, знань страхової справи та практичних навичок застосування страхового законодавства у повсякденній правозастосовній практиці.

Теорія кримінально-правової кваліфікації та застосування кримінальної відповідальності

6д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, Д. С. Азаров, *кандидат юридичних наук, доцент*

Після опанування Загальної та ознайомлення з Особливою частиною кримінального права можна спробувати дійсно навчитися застосовувати кримінально-правові норми. Цей курс не передбачає повторного чи поглибленого вивчення кримінального права. В його межах не розглядаються лише суто доктринальні, часто відірвані від реального життя положення, а приділяється увага насамперед тому, що знадобиться у практичній діяльності.

Метою запропонованої дисципліни є одержання практичних навичок застосування норм кримінального закону в контексті діяльності адвоката (захисника) на стадії досудового розслідування та в суді. Адже діяльність захисника має бути спрямована на відстоювання правильної кримінально-правової оцінки діянь підзахисного, а у випадку його винуватості — на забезпечення справедливості кримінальної відповідальності (в тому числі через застосування «пільгових» кримінально-правових норм).

Рекомендовано всім, а надто тим, хто складатиме державний екзамен з кримінального права та кримінального процесу.

Кримінологія

6д семестр, 5 год/тижд., залік, 3 кредити, О. М. Костенко, *доктор юридичних наук, професор*

Кримінологія — це наука, що досліджує природу злочинності, причини й умови, які її породжують, і розробляє ефективні засоби протидії. Вивчення кримінології базується на засвоєнні основних положень кримінального права, теорії держави і права, соціології, психології.

Контрольні механізми забезпечення захисту прав людини

6д семестр, 3 год/тижд., залік, 2 кредити, *В. А. Василенко, доктор юридичних наук, професор*

Це спеціалізований курс, який базується на міжнародному праві з прав людини і спрямований на поглиблення знань у сфері норм, стандартів і механізмів захисту прав людини в системі ООН, зокрема за рахунок вивчення особливостей роботи Комітетів ООН та політичних органів ООН, що мають компетенцію у сфері прав людини.

Міжнародне фінансове право

6д семестр, 3 год/тижд., залік, 2 кредити, *Н. А. Берлач, доктор юридичних наук, кандидат економічних наук, професор*

У результаті вивчення дисципліни студент повинен знати: місце і значення міжнародного фінансового права в системі міжнародного публічного права; особливості міжнародних фінансових відносин; наявні проблеми у сфері регулювання міжнародних фінансових відносин; основні інститути міжнародного фінансового права.

Становлення публічної адміністрації

6д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *Ю. В. Іщенко, кандидат юридичних наук, старший викладач*

Вибіркова навчальна дисципліна вивчає проблематику становлення публічної адміністрації в Україні.

Система фінансового контролю в Україні

6д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *Н. Г. Кравченко, кандидат юридичних наук, доцент*

Вибіркова навчальна дисципліна вивчає проблематику системи фінансового контролю в Україні.

Міжнародний захист прав національних меншин

7 семестр, 2 год/тижд., залік, 2,5 кредиту, *О. В. Курінний, старший викладач*

Цей курс є теоретико-прикладною дисципліною, орієнтованою на поглиблення попередньо здобутих студентами знань у галузі міжнародного публічного права, а також на їх ознайомлення з основними доктринальними концепціями, правовими інститутами, принципами та понятійними категоріями, джерелами

і нормативною базою в сфері захисту прав національних меншин та інших етнічних і мовних груп. Теоретична спрямованість курсу полягає у формулюванні основних моделей захисту національних меншин відповідно до панівних правових традицій, а також у впорядкуванні термінологічного апарату і понятійних категорій щодо національних меншин. Практична цінність і призначення дисципліни полягають не лише у вивченні приписів міжнародних договорів і національних законодавчих актів, а й в опрацюванні специфічних прецедентів та узагальненого досвіду етнонаціональної політики конкретних держав — у контексті можливості й правомірності застосування їх за аналогією в реаліях українського правозастосування, їх відображення в програмних документах і нормативних актах при розробці державної етнонаціональної політики України.

Права людини і біомедицина

7 семестр, 2 год/тижд., залік, 2,5 кредиту, З. С. Черненко, доктор філософії в галузі права, доцент

Мета курсу — аналіз, із погляду реалізації та поваги прав людини, досягнень у біології та медицині; оцінка допустимості нових, особливо генетичних, досліджень; співвідношення цінності життя, здоров'я людини та безпеки суспільства; дискусійні питання, пов'язані з втручанням в тіло людини, — трансплантація, евтаназія, переривання вагітності, клінічні дослідження тощо. Засвоєння студентами пропонованого курсу сприятиме створенню більш повного уявлення про зміст прав людини.

Судова медицина та психіатрія

7 семестр, 2 год/тижд., залік, 2,5 кредиту, Б. В. Михайличенко, доктор медичних наук, професор

Судова медицина — це наука, яка вивчає питання медичного, біологічного та медико-криміналістичного характеру для правосуддя. Вона тісно пов'язана з такими юридичними науками, як кримінальне, кримінально-процесуальне право та криміналістика. Зосереджено увагу на розвитку цих наук і питаннях організації судово-медичної та судово-психіатричної експертизи.

Господарське процесуальне право

7 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, А. В. Логуш, кандидат юридичних наук, доцент

Діяльність господарських судів, історії їх розвитку, проблеми розгляду господарських спорів, а також практики реалізації

господарського процесуального законодавства України. Формування наукового уявлення про існуючу в Україні систему господарських судів, вивчення судової практики і закладає підґрунтя для здійснення практичної діяльності як юриста.

Земельне право

7 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. А. Поліводський, кандидат юридичних наук, доцент*

Засвоєння студентами значення норм, які регулюють різні форми захисту суб'єктивних прав і охоронюваних законом інтересів, їх характер; показати зростаючу роль земельного права на сучасному етапі розвитку країни в світлі гарантованого Конституцією України права всіх фізичних осіб на землю, ознайомити з порядком функціонування ринку землі; продемонструвати нерозривний зв'язок норм права з їх практичним застосуванням.

Конкурентне право

7 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *С. В. Шкляр, кандидат юридичних наук, доцент*

Ознайомлення з термінологією, що притаманна конкуренції. Враховуючи досвід законодавства з економічної конкуренції Європейських країн, студент повинен чітко засвоїти становлення Українського конкурентного та антимонопольного законодавства. Ставиться завдання не лише вивчення основних положень чинного законодавства, а й опанування основних положень конкурентного права інших держав з розвинутою ринковою економікою, а також навчитись застосовувати набуті теоретичні знання на практиці.

Окремі види договірних зобов'язань

7 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Я. В. Абрамов, старший викладач*

Вивчення студентами ключових теоретичних положень про окремі види договірних зобов'язань, розуміння ними сутності кожного із них, а також засвоєння принципів і навиків з систематизації нормативно-правових актів, що регулюють той чи інший вид зобов'язань, з урахуванням сучасної практики їх застосування.

Гостьовий курс-2

7 семестр, 2 год/тижд., залік, 2 кредити

Курс розрахований на іноземних викладачів. Назва уточнюється перед початком триместру.

Оподаткування окремих транзакцій

7 семестр, 2 год/тижд., 3 кредити, *М. М. Хоменко, старший викладач*

Ідея та змістове наповнення курсу надають можливість студентам з різних дисциплін опанувати базові концепції оподаткування основних економічних операцій та навчитися прогнозувати їх податкові наслідки.

Нотаріат України

8 семестр, 3 год/тижд., залік, 3 кредити, *Н. Р. Бовбалан, старший викладач*

Основні інститути нотаріату, його місце серед інших правових спеціальностей у справі розбудови правової держави. Значення і роль нотаріату в захисті прав та інтересів громадян і юридичних осіб. Набуття практичних навичок аналізу нотаріально оформлених документів, їхньої належної правової оцінки.

Медичне право

8 семестр, 3 год/тижд., залік, 2,5 кредиту, *З. С. Черненко, доктор філософії в галузі права, доцент*

Медичне право як міжгалузевий комплекс охоплює питання реалізації особистих, соціальних, економічних прав людини, трудових правовідносин, підприємництва, кримінального та цивільного права зокрема в питаннях відповідальності. Правове регулювання якості медичної допомоги, доступу до охорони здоров'я як конституційного права кожного, проблематика судових справ та ведення медичної практики. Завдання курсу — ознайомити студентів із ключовими питаннями сучасної системи охорони здоров'я та ролі правника в налагодженні її правильного функціонування.

Житлове право

8 семестр, 4 год/тижд., залік, 4 кредити, *В. Р. Солом'яний, старший викладач*

Загальні положення житлового права, джерела житлового права, забезпечення громадян житловими приміщеннями, користування цими приміщеннями, користування службовими приміщеннями та гуртожитками, підстави набуття житла у власність, приватизація державного житлового фонду, організація і діяльність житлового-будівельних кооперативів, користування житловими приміщеннями в будинках приватного житлового фонду, квартирну плату, плату за утримання будинків та прибудинкової території та комунальні послуги та відповідальність за порушення житлового законодавства.

Застосування Європейської конвенції з прав людини та практики Страсбурзького суду у діяльності захисника

8 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. П. Горох, кандидат юридичних наук, доцент*

Вивчення положень Європейської конвенції з прав людини та практики Європейського суду з прав людини, що можуть застосовуватися захисником у кримінальному провадженні.

Захист у кримінальному провадженні

8 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. П. Горох, кандидат юридичних наук, доцент*

Проведення консультаційної роботи адвоката, його участі на досудовому слідстві, в суді та при виконанні вироку, ухвали, постанови. Він також передбачає оволодіння питаннями про роль адвоката як представника потерпілого, цивільного позивача, відповідача, захисника свідка.

Корпоративне право

8 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Я. В. Абрамов, старший викладач*

Основні поняття, термінологію, інститути та систему корпоративного права, систему навчального курсу, законодавство що стосується сфери корпоративних правовідносин, історію виникнення, причини формування корпоративного права як галузі і розуміти його значення для сучасного правника.

Особливості кваліфікації злочинів у сфері господарської діяльності

8 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Д. С. Азаров, кандидат юридичних наук, доцент*

Одним із результатів вивчення Особливої частини кримінального права, часто стає усвідомлення того факту, що норми про відповідальність за злочини у сфері господарської діяльності не є бездоганними. Частіше їх називають заплутаними, неефективними, мертвими, казуїстичними etc. Водночас кожен підприємець неодноразово замислювався, як не стати мішенню для часто безпідставного кримінального переслідування.

Вивчення пропонованої дисципліни дасть змогу розібратися у відповідній частині кримінального законодавства, визначити її зв'язки з адміністративно-деліктним законодавством та навчитися практичному застосуванню кримінально-правових норм.

Юридичний практикум

6д, 7, 8 семестри, 2, 2, 2 год/тижд., 6 кредитів, *Ю. І. Матвеева, старший викладач*

Вибірковий курс юридичного практикуму передбачає роботу студента в Експериментальній студентській лабораторії НаУКМА «Правнича клініка».

ПРАКТИКА

Практика ознайомлювальна

2д семестр, 15 год/тижд., залік, 3 кредити, *М. М. Антонович, доктор права, доцент, Н. В. Артикуца, кандидат філологічних наук, доцент, Н. А. Берlach, доктор юридичних наук, кандидат економічних наук, професор, К. О. Крахмальова, старший викладач, В. П. Непийвода, кандидат юридичних наук, старший викладач*

Мета — ознайомити студентів із практичною діяльністю судів, адвокатури, прокуратури, інших правоохоронних органів, управлінь і відділень органів юстиції, місцевої влади та самоврядування.

ФАКУЛЬТЕТ ПРИРОДНИЧИХ НАУК

102 ХІМІЯ

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – БАКАЛАВР

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

Загальна хімія-1

1 семестр, 6 год/тижд., іспит, 8 кредитів, *А. Ф. Бурбан, доктор технічних наук, професор*

Вивчення основних законів хімії, будови атомів хімічних елементів і молекул простих і складних речовин, хімічного зв'язку, фізичних і хімічних властивостей розчинів, термодинаміки та кінетики хімічних процесів.

Вища математика-1

1 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *О. С. Пулявська, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Базова математична дисципліна. Містить основи векторної алгебри, аналітичної геометрії та диференціального числення. Має на меті засвоєння студентами основних математичних методів, необхідних для вивчення хімії, фізики, біології, екології, а також спеціальних курсів із предметних галузей.

Вища математика-2

2 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *О. С. Пулявська, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Містить основи інтегрального числення, теорію степеневих рядів та рядів Фур'є. Має на меті засвоєння студентами основних математичних методів, необхідних для вивчення хімії, фізики, біології, екології, а також спеціальних курсів із предметних галузей.

Неорганічна хімія-1

2 семестр, 6 год/тижд., іспит, 8 кредитів, *А. Ф. Бурбан, доктор технічних наук, професор*

Сформувані у студентів поняття про основи неорганічної хімії та навчити студентів використовувати знання з неорганічної та загальної хімії для аналізу будови, хімічних властивостей, умов

добування неорганічних речовин; аналізу та прогнозування екологічної ситуації; виконання хімічного експерименту. Гідроген. Оксиген. Галогени. Підгрупа сульфур. Підгрупа нітрогену. Підгрупа карбону. Елементи головної підгрупи I, II, III груп. Елементи побічної підгрупи I, II, III груп.

Аналітична хімія: якісний аналіз

Аналітична хімія: кількісний аналіз

3 семестр, 6 год/тижд., іспит, 7,5 кредитів; 4 семестр, 6 год/тижд., іспит, 8 кредитів, *Н. Г. Антонюк, кандидат хімічних наук, доцент*

Мета курсу — набуття знань із таких питань: завдання аналітичної хімії; основи класичних методів (хімічних); основи фізико-хімічних методів (інструментальних); основи методів розділення і концентрування; теоретичне обґрунтування методів та прийомів хімічного аналізу.

Органічна хімія-1

Органічна хімія-2

3 семестр, 6 год/тижд., іспит, 8 кредитів; 4 семестр, 6 год/тижд., іспит, 8 кредитів, *Г. Г. Жаліна, кандидат хімічних наук, доцент*

Вивчення теоретичних основ органічної хімії, зокрема хімічного зв'язку, просторової будови молекул органічних речовин та пов'язаних із ними хімічними властивостями основних класів органічних сполук, методів їх одержання, набуття практичних навичок.

Колоїдна хімія

5 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити; 6 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *Г. А. Побігай, кандидат технічних наук, доцент*

Розглядаються основні методи одержання високодисперсних колоїдних систем, їхні молекулярно-кінетичні, оптичні, електричні, поверхневі, структурно-механічні властивості та практичне значення колоїдів.

Фізична хімія

5 семестр, 5 год/тижд., іспит, 4 кредити; 6 семестр, 5 год/тижд., без контролю, 4 кредити; 6д семестр, 4 год/тижд., іспит, 4 кредити, *В. В. Коновалова, кандидат технічних наук, старший науковий співробітник*

Курс має такі розділи: основи хімічної термодинаміки, хімічна та адсорбційна рівновага, розчини, фазові рівноваги, хімічна кінетика, каталіз, електрохімія.

Фізичні методи дослідження в хімії

5 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити; 6 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4,5 кредиту, *В. А. Будзінська, кандидат наук, старший науковий співробітник*

Оптичні методи аналізу. Електронна спектроскопія. Коливальна спектроскопія. Спектроскопія ядерного магнітного резонансу. Мас-спектрометрія. Хроматографія, хромато-мас-спектрометрія. Диференціальна скандувальна калориметрія. Рентгенографія. Реологія. Комплексне застосування фізичних методів дослідження в хімії.

Хімія і фізико-хімія високомолекулярних сполук

6 семестр, 5 год/тижд., іспит, 5 кредитів; 6д семестр, 4 год/тижд., іспит, 3 кредити, *Г. А. Побігай, кандидат технічних наук, доцент*

Розглядаються основні методи синтезу полімерів — радикальна та йонна полімеризація, поліконденсація, полімераналогічні перетворення; технології переробки полімерів; фізичні стани полімерів та їхні механічні властивості; розчини полімерів; надмолекулярна організація полімерів.

Курсова робота

6д семестр, теза

Загальна хімічна технологія

7 семестр, 3 год/тижд., залік, 3,5 кредиту; 8 семестр, 2 год/тижд., іспит, 3 кредити, *Л. К. Забава, кандидат технічних наук, доцент*

Класифікація та характеристика технологічних процесів, вивчення загальних закономірностей перебігу хіміко-технологічних процесів, раціонального використання природної сировини, матеріалів та енергоресурсів, вивчення основних технологічних процесів у конкретних виробництвах хімічної промисловості, а також освоєння методів і засобів охорони навколишнього середовища.

Квантова хімія

7 семестр, 2 год/тижд., без контролю, 2 кредити; 8 семестр, 2 год/тижд., іспит, 2,5 кредиту, *П. Є. Стрижак, доктор хімічних наук, професор*

Предмет квантової хімії. Корпускулярно-хвильовий дуалізм матерії. Рівняння Ньютона та Гамільтона. Хвильова функція. Рівняння Шредингера. Математичний апарат квантової хімії. Хімічний зв'язок. Метод молекулярних орбіталей. Спектральні властивості атомів та молекул.

Кристалохімія

7 семестр, 2 год/тижд., без контролю, 2 кредити; 8 семестр, 2 год/тижд., іспит, 2,5 кредиту, *Н. В. Лемеш, кандидат наук, старший викладач*

Предмет та задачі кристалохімії; обмеження кристалографічного опису; кристалохімія як складова частина хімії; метод рентгеноструктурного аналізу; елементи симетрії; кристалічна ґратка; класифікація кристалів за типом зв'язку; типи зв'язку; молекулярні, йонні кристали.

Хімія біологічних процесів

7 семестр, 2 год/тижд., залік, 2 кредити; 8 семестр, 2 год/тижд., іспит, 2,5 кредиту, *Д. І. Білько, кандидат біологічних наук, доцент*

Структура і функції нуклеїнових кислот. Білки, функції, структура, холдинг, класифікація та транспорт. Біополімери, сахариди, ліпіди, функції та метаболізм. Дослідження біохімічних процесів у тварин та людини. Метаболічні процеси. Структура, реплікація та функції ДНК.

Хімія твердого тіла

7 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити; 8 семестр, 2 год/тижд., іспит, 2,5 кредиту, *Є. Ю. Калішин, кандидат наук, старший викладач*

У курсі основну увагу послідовно зосереджено на таких розділах хімії твердого тіла, як закономірності та особливості твердого стану речовини, поняття ідеального кристалу, будова реального кристалу, дефектність кристалічної решітки та її типи. Далі розглянуто структурні перетворення, поверхня твердих тіл. Окрему увагу надано розгляду сучасних методів синтезу та методів дослідження твердофазних матеріалів.

ВИБІРКОВІ

Координаційна хімія

3 семестр, 4 год/тижд., залік, 5,5 кредиту; 4 семестр, 4 год/тижд., залік, 5,5 кредиту, *А. І. Кострова, кандидат хімічних наук, доцент*

Основні положення координаційної теорії. Основні типи координаційних сполук. Ізомерія комплексних сполук. Термодинаміка і кінетика реакцій комплексоутворення. Константи стійкості комплексів. Експериментальні методи визначення складу і констант стійкості комплексів. Хімічний зв'язок у координаційних

сполуках. Дослідження структури координаційних сполук у хімічній технології та аналітичній хімії.

Методи виділення і дослідження органічних сполук

5 семестр, 2 год/тижд., залік, 2 кредити; 6 семестр, 2 год/тижд., залік, 2,5 кредити, *Г. Г. Жалніна, кандидат хімічних наук, доцент*

Вивчення основ методів наукового хімічного експерименту; використання методів хроматографічного поділу та аналізу, методів УФ-, ІЧ-, ЯМР- спектроскопії та мас-спектрометрії для визначення структурних елементів сполук та набуття практичних навичок на конкретних прикладах виділення та ідентифікації органічних сполук.

Основи неорганічного синтезу

5 семестр, 4 год/тижд., залік, 6 кредитів, *П. В. Вакулюк, кандидат технічних наук, доцент*

Відновлення воднем. Синтез безводних хлоридів. Отримання галогеноводневих кислот. Синтез комплексних сполук. Отримання оксидів. Алюмотермія. Основні методи ідентифікації неорганічних сполук.

Комп'ютерні технології в хімії

6 семестр, 3 год/тижд., залік, 5 кредитів, *І. С. Колесник, кандидат хімічних наук, старший викладач*

Бази даних. Поняття плагіату та правила цитування. Комп'ютерна ідентифікація органічних сполук. Основні поняття хеометрики. Обробка даних експерименту в хімії. Основні поняття хеомініформатики. Сфери використання хеомініформатики. Квантово-механічні розрахунки. Використання методів хеомініформатики у фармакології.

Фармацевтична хімія

7 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити; 8 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *І. С. Колесник, кандидат хімічних наук, старший викладач*

Контроль якості лікарських засобів. Фармакопея України. Вступ до фармацевтичного аналізу. Особливості та критерії фармацевтичного аналізу. Ідентифікація неорганічних та органічних лікарських речовин. Валідація аналітичних методик. Основні документи, які регламентують якість лікарських засобів. GMP-стандартизація фармацевтичних підприємств. Основні фізико-хімічні аспекти препаративної фармацевтичної хімії. Новітні форми

випуску лікарських засобів. Біосумісні полімери. pH-чутливі мікрокапсули, методи їх одержання. Трансдермальні системи доставки лікарських засобів. Гідрогелі та пластирі, методи їх одержання. Системи доставки лікарських засобів до клітин. Ліпосоми та міцели, методи їх одержання. Назальні системи доставки лікарських засобів. Наночастинки та наноголки, методи їх одержання.

Розчини полімерів

8 семестр, 3 год/тижд., залік, 4,5 кредиту, *Г. А. Побігай, кандидат технічних наук, доцент*

Розглядаються уявлення про відмінності розчинів полімерів від розчинів низькомолекулярних сполук, про конформації макромолекул у розчинах, фазові рівноваги, рівноважні та динамічні властивості полімерних систем. Особливу увагу приділено фізико-хімічним методам дослідження полімерів у розчинах.

ПРАКТИКА

Практика навчальна екохімічна

4д семестр, 15 год/тижд., залік, 3 кредити, *П. В. Вакулюк, кандидат технічних наук, доцент*

Мета — формування навичок проведення хімічних аналізів об'єктів довкілля як безпосередньо на об'єкті, використовуючи переносні хімічні лабораторії, так і в стаціонарних умовах. Правила та методи відбору та підготовки проб, основні прийоми підготовки зразків (випаровування, концентрування, екстракція тощо). Практичне навчання студентів проводити хімічні аналізи за допомогою хімічних реактивів і хімічного обладнання.

Практика науково-дослідницька

7 семестр, 6 год/тижд., без контролю, 2,5 кредиту; 8 семестр, 6 год/тижд., залік, 2,5 кредиту, *В. В. Коновалова, кандидат технічних наук, старший науковий співробітник*

Формування у студентів навичок науково-дослідної роботи, які передбачають вибір та формування наукової проблеми, роботу з періодичною науковою літературою, підбір та освоєння експериментальних методик досліджень, планування та організації експериментів, розшифровку та інтерпретацію отриманих результатів. Навчання студентів роботі на сучасних приладах та хімічному обладнанні.

091 БІОЛОГІЯ

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – БАКАЛАВР

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

Зоологія безхребетних

1 семестр, 4 год/тижд., іспит, 4 кредити, *І. Д. Омері, кандидат біологічних наук, доцент*

Класифікація й філогенія безхребетних тварин; загальні принципи будови, фізіології, онтогенезу, способів життя, пристосувань до умов навколишнього середовища, зв'язків між собою та з іншими істотами; роль у природних та штучних екосистемах, значення тварин у житті людини. Цитологія та гістологія.

Вища математика

1, 2 семестри, 3 год/тижд., залік/іспит, 6 кредитів, *О. С. Пулявська, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Базова математична дисципліна. Містить основи векторної алгебри, аналітичної геометрії та диференціального числення. Містить основи інтегрального числення, теорію степеневих рядів та рядів Фур'є. Мас на меті засвоєння студентами основних математичних методів, необхідних для вивчення біології, екології, хімії, фізики, а також спеціальних курсів з предметних областей.

Вступ до спеціальності

2 семестр, 4 год/тижд., залік, 4 кредити, *Т. В. Пасічник, кандидат біологічних наук, старший викладач*

Біологія як наука про життя. Рівні організації, що їх вивчає біологія. Загальний план будови живих систем. Основи термодинаміки живих систем. Утворення життя на Землі — загальні відомості. Форми біологічного існування. Методи, які використовуються в біології, їх класифікація, сфери використання та перспективи розвитку. Розділи біології, їх предмет та об'єкти. Фундаментальна та прикладна біологія. Перспективи біології як науки — сучасний погляд на проблему.

Цитологія та гістологія

2 семестр, 3 год/тижд., іспит, 3 кредити, *Т. С. Єфіменко, В. С. Мартиненко, кандидат біологічних наук, старший викладач*

Сучасний стан вчення про клітину, її будову, молекулярну фізіологію та компартменталізацію процесів, поняття про клітинний

цикл, мітотичний цикл та його структуру, механізми фізіологічної загибелі клітин (апоптозу), гіпотези походження та диференціювання клітин, клітинний афінітет та клітинну пам'ять. Короткий нарис розвитку гістології, класифікації тканин, особливості будови і функції епітеліальних тканин, тканин внутрішнього середовища, м'язових тканин та нервової тканини.

Основи інформатики

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. В. Шпильчин*

Курс дає характеристику основ інформаційних процесів та сучасних засобів обробки даних, що передбачено програмами підготовки студентів біологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. У курсі розглядаються принципи інформатики та обчислювальної техніки, системи пошуку, зберігання та обробки біологічної інформації. Вивчення дисципліни направлене на засвоєння можливостей використання комп'ютерної техніки, оволодіння навичками роботи з програмним забезпеченням — операційними системами, текстовими редакторами, електронними таблицями, базами даних та пошуковими серверами.

Практика навчальна польова з зоології безхребетних

2д семестр, 15 год/тижд., залік, 3 кредити, *Т. В. Пасічник, кандидат біологічних наук, старший викладач, С. В. Пасічник, кандидат біологічних наук, старший викладач, В. С. Мартиненко, кандидат біологічних наук, старший викладач*

Програма навчальної польової практики з зоології безхребетних передбачає проведення занять безпосередньо у польових умовах у Чернігівській та Київській областях, які складаються із теоретичної частини (розповідає викладач) та практичної (студенти збирають вказаних викладачем представників фауни безхребетних для колекції).

Зоологія хордових

3 семестр, 4 год/тижд., іспит, 4 кредити, *С. В. Пасічник, кандидат біологічних наук, старший викладач*

У курсі розглядаються ознаки, притаманні всім хордовим тваринам, поділ на основні таксономічні одиниці, анатомо-морфологічні ознаки усіх класів, особливості їх походження і філогенетичні зв'язки.

Біоорганічна хімія

3 семестр, 3 год/тижд., іспит, 3 кредити, *О. А. Васильченко, кандидат біологічних наук, доцент*

Класифікація, номенклатура, будова та типи реакцій біоорганічних сполук. Хімічні властивості (реакційна здатність) основних класів біоорганічних сполук — карбонільних, гідроксилвмісних, гетерофункціональних та гетероциклічних сполук. Будова та хімічні властивості вуглеводів, ліпідів, амінокислот, нуклеотидів, нуклеїнових кислот та їхніх похідних.

Анатомія людини

3 семестр, 4 год/тижд., іспит, 3 кредити, *В. С. Мартиненко, кандидат біологічних наук, старший викладач*

Функціональна анатомія скелета. Анатомія черепа людини. Анатомія з'єднань кісток, типи суглобів. Загальна мієлогія. Класифікація скелетних м'язів людини за морфологією. Загальна анатомія серцево-судинної системи. Будова серця. Велике й мале кола кровообігу. Лімфатична система. Функціональна анатомія травної системи. Травні залози. Функціональна анатомія органів дихальної системи. Анатомія органів сечової та статевих систем. Загальна анатомія нервової системи людини. Центральна та периферична нервова система. Автономна нервова система. Функціональна анатомія органів чуття.

Біохімія

3, 4 семестри, 3 год/тижд., іспит, 6 кредитів, *І. О. Шиманський, кандидат біологічних наук, старший викладач, В. В. Шпильчин*

Молекулярний склад живих організмів; каталітично та функціонально активні біомолекули (протеїни, ензими, коензими, вітаміни, сигнальні молекули, цитокіни, фактори проліферації та диференціації клітин); хімічні перетворення біомолекул — обмін речовин (катаболізм та анаболізм); метаболізм вуглеводів, амінокислот та ліпідів; вивільнення, запасання та використання енергії клітинами (субстратне та окисне фосфорилювання); механізми збереження, передачі та реалізації генетичної інформації (реплікація, транскрипція, трансляція). На основі розуміння процесів молекулярної організації і функціонування живих систем студенти повинні вміти пояснювати біохімічні та молекулярні основи фізіологічних функцій клітин, органів і систем організму.

Ботаніка

3, 4 семестри, 3 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *І. А. Коротченко, кандидат біологічних наук, доцент*

Курс передбачає вивчення особливостей будови вегетативних та генеративних органів рослин; різноманітності, особливостей будови та розвитку представників водоростей, грибів, лишайників, мохоподібних, плауноподібних, папоротеподібних, хвощеподібних, голонасінних та покритонасінних, їхнього місця в системі живої природи; набуття уявлення про еволюцію рослинного світу.

Фізіологія та біохімія рослин

4 семестр, 5 год/тижд., іспит, 4,5 кредиту, *Т. В. Пасічник, кандидат біологічних наук, старший викладач, Т. С. Єфіменко*

Фізіологія рослинної клітини, водний режим рослин, вуглецеве живлення рослин, мінеральне живлення рослин, дихання, ріст і розвиток рослин, фізіологічні основи стійкості рослин, фізіологія розмноження рослин.

Практика навчальна польова з зоології хордових та ботаніки

4д семестр, 15 год/тижд., залік, 3 кредити, *М. З. Антонюк, кандидат біологічних наук, доцент, В. В. Шпильчин, С. Ю. Михайлик*

Програма навчальної польової практики з ботаніки та зоології хребетних передбачає проведення занять безпосередньо у польових умовах у Кременецькому ботанічному саду (м. Кременець), околицях м. Кременець, заповіднику «Медобори» та у Красзнавчому музеї м. Кременець, які складаються із теоретичної частини (розповідає викладач) та практичної (студенти збирають вказаних викладачем представників флори для гербарію, визначають представників фауни хребетних).

Генетика

5 семестр, 4 год/тижд., іспит, 4 кредити, *Т. К. Терновська, доктор біологічних наук, професор, Т. С. Єфіменко*

Принципи розщеплення спадкових факторів, принципи незалежного сортування, типи міжжалельної та міжгенної взаємодії, успадкування, зчеплене зі статтю, хромосоми як група зчеплення генів, генетичні наслідки мітозу та мейозу, мутації генетичного матеріалу.

Фізіологія людини і тварин

5 семестр, 6 год/тижд., іспит, 6 кредитів, *Л. О. Клименко, кандидат історичних наук, старший викладач*

У курсі розглядаються основні системи органів людини та тварин, їхнє функціонування, регуляція функціонування у межах організму, системи забезпечення гомеостазу. Висвітлюється порівняльний аспект становлення функцій тваринного організму. Розкриваються механізми фізіологічних процесів. Надаються відомості про ферменти, гормони, біологічно активні речовини.

Молекулярна біологія

5 семестр, 5 год/тижд., іспит, 4,5 кредити, *М. З. Антонюк, кандидат біологічних наук, доцент, С. Ю. Михайлик, Т. В. Штефюк*

Ген як первинна матрична структура, будова нуклеїнових кислот, реплікація ДНК, експресія генетичної інформації та її регуляція, ферментативне забезпечення біологічних процесів, молекулярні основи мутацій, репарація пошкоджень, молекулярні основи рекомбінації генів, мобільні генетичні елементи, геноми прокаріотів, методи їхнього вивчення, геноми еукаріотів, принципи та завдання клонування генів, генетична інженерія, базові методи роботи з біологічними макромолекулами.

Імунологія

5 семестр, 2 год/тижд., іспит, 3 кредити, *Л. Ф. Яковенко, кандидат біологічних наук, старший викладач*

Історія імунології та зв'язок цієї науки з іншими біологічними науками. Методи імунології. Реакції неспецифічного імунітету. Система комплементу та її роль у реакціях неспецифічного та набутого імунітету. Види антигенів, імунізація, різновиди вакцин. Презентація антигенів. Комплекс гістосумісності. Формування різноманіття антитіл. Теорія клональної селекції. Ефекторні механізми гуморальної імунної відповіді. Ефекторні механізми клітинної відповіді. Взаємодія ланок імунної відповіді. Регуляція імунної відповіді. Протівірусний та протипухлинний імунітет. Вроджені та набуті порушення імунної системи.

Статистичні методи в біології

6 семестр, 5 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *Т. К. Терновська, доктор біологічних наук, професор*

Способи репрезентації первинних даних за кількісними ознаками та якісними ознаками, їх первинна статистична обробка та порівняння за допомогою параметричних та непараметричних методів. Планування біологічного експерименту.

Мікробіологія

6 семестр, 5 год/тижд., іспит, 4,5 кредиту, *І. М. Фуртат, кандидат біологічних наук, доцент*

Курс охоплює основні питання сучасної мікробіології, передбачені програмами підготовки студентів біологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. У курсі розглядається місце мікроорганізмів у системі живих істот; викладається короткий історичний розвиток мікробіології, сучасні досягнення у вивченні морфології, цитології, фізіології, біохімії, генетики та екології мікроорганізмів. Представлено новітні принципи класифікації та ідентифікації мікроорганізмів. Дано біологічну характеристику основних груп бактерій, а також патогенності та значення мікроорганізмів як симбіонтів, антагоністів і збудників хвороб. Висвітлено питання щодо застосування мікроорганізмів у традиційних мікробних біотехнологіях.

Популяційна генетика

6 семестр, 3 год/тижд., іспит, 3 кредити, *Т. К. Терновська, доктор біологічних наук, професор*

Оперування з частотами генів та генотипів за умов статистики популяції, що розглядається, оперування з частотами генів та генотипів за умов дії на популяції факторів мікроеволюції: мутаційного процесу, інбридингу, дрейфу генів, ізоляції та природного добору — динаміка популяції. Генетика онтогенезу.

Біофізика

7 семестр, 3 год/тижд., іспит, 3 кредити, *М. Ю. Лосицький, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

Термодинаміка біологічних систем, квантова біофізика, кінетика біологічних процесів, біофізика клітинних процесів, молекулярна біофізика, біофізика клітини, біофізика сенсорних систем, біофізика впливу фізичних факторів на біологічні системи, біоенергетика та фотобіофізика, радіаційна біофізика, методи біофізичних досліджень та апаратура.

Біологія індивідуального розвитку

7 семестр, 3 год/тижд., іспит, 3 кредити, *В. С. Мартиненко, кандидат біологічних наук, старший викладач*

Особливості дії іонізуючих випромінювань різних типів, реалізація радіобіологічних ефектів на різних рівнях, радіочутливість та радіорезистентність біологічних об'єктів різних типів, можливості модифікації радіобіологічних ефектів.

Вірусологія

7 семестр, 3 год/тижд., іспит, 3 кредити, *В. П. Поліщук, доктор біологічних наук, професор*

Місце вірусів у живій природі та їхнє визначення, методи вивчення вірусів, основні властивості вірусів, їхній хімічний склад, репродукція, основні гіпотези походження вірусів, поширення вірусів та їхня роль у біосфері, класифікація та номенклатура вірусів, віруси бактерій та евкаріотів, генетика вірусів, еволюція вірусів, векторні системи з застосуванням вірусів, вірусні захворювання людини та тварин, віруси рослин.

Радіобіологія

7 семестр, 2 год/тижд., іспит, 3 кредити, *В. С. Мартиненко, кандидат біологічних наук, старший викладач*

Особливості дії іонізуючих випромінювань різних типів, реалізація радіобіологічних ефектів на різних рівнях, радіочутливість та радіорезистентність біологічних об'єктів різних типів, можливості модифікації радіобіологічних ефектів.

Теорія еволюції

7 семестр, 3 год/тижд., іспит, 3 кредити, *М. З. Антонюк, кандидат біологічних наук, доцент*

Поняття біологічної еволюції, її принципи, історичний нарис теорії еволюції, значення тих чи тих положень із погляду сучасної науки, положення теорії еволюції Дарвіна — Уоллеса, оцінювання значення сучасного дарвінізму та постдарвінізму, макроеволюція та мікроеволюція, механізми видоутворення, еволюція деяких груп організмів як ілюстрація еволюційних процесів, рушійні сили еволюції, оцінювання їх питомої ваги з сучасного погляду, значення генетики та молекулярної біології для оновлення еволюційної теорії, характеристика типів добору, регресивна та прогресивна еволюція, адаптація та епігенетика, еволюція екосистем та екологічна взаємодія, спрямованість і випадковість еволюційних змін, перспективи досліджень біологічної еволюції.

Генетика онтогенезу

8 семестр, 2 год/тижд., іспит, 3,5 кредиту, *Т. К. Терновська, доктор біологічних наук, професор*

Роль генів у процесах детермінації та диференціювання під час індивідуального розвитку. Молекулярна динаміка геному та епігенетичні механізми, задіяні у процесах онтогенезу. Генетичний контроль послідовних етапів раннього розвитку у модельних тварин.

ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Анатомія рослин

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *Т. Є. Єфіменко*

Курс охоплює основні питання сучасної анатомії рослин, передбачені програмами підготовки студентів біологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. Програма курсу містить короткий історичний огляд розвитку й становлення анатомії рослин, як самостійної наукової дисципліни, дає уявлення про особливості будови рослинної клітини та клітинної оболонки.

Біохімія вільнорадикальних процесів

4д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. Б. Кучменко, доктор біологічних наук, професор*

У курсі розглядаються характеристика активних форм кисню, їхня біологічна роль в організмі, системи антиоксидантного захисту, механізми розвитку оксидативного стресу та його роль у патогенезі патологічних станів.

Антропологія

4д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *С. В. Пасічник, кандидат біологічних наук, старший викладач*

Змістом курсу є переважно фізична археологія. Вивчаються етапи та процеси становлення людини як біологічного виду. Розглядаються зміни у параметрах людського тіла в історичному часі, адаптаційна взаємодія людини як біологічної істоти з природним середовищем та культурним середовищем соціуму. Розглядається расова варіативність та пов'язані з нею адаптаційні потенції людини.

Біохімія людини

4д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *Т. В. Пасічник, кандидат біологічних наук, старший викладач*

У курсі буде вивчено біохімічні основи молекулярно-фізіологічних процесів, які є основою нормальної діяльності людського організму. На молекулярному рівні буде розглянуто процеси, які відбуваються у різних системах органів та тканин людини у нормі та деякі характерні випадки їхньої модифікації в межах норми та поза межами норми (виникнення патологічних станів).

Біохімія клітинного сигналювання

4д семестр, 6 год/тижд., залік, 4 кредити, *Т. С. Єфіменко*

У курсі буде розглянуто питання щодо структурної організації та функціонування відомих на сьогодні клітинних сигнальних систем та функціональних елементів, що входять до їхнього складу,

а саме, іон-залежних каналів, систем із вторинними посередниками (аденілатциклазу, фосфоінозитидну, гуанілатциклазу), тирозинкіназних систем та систем із внутрішньоклітинними рецепторами. Приділено увагу механізмам формування Ca^{2+} -сигналів у клітині, а також участі у передачі сигналу арахідонової кислоти та продуктів її окислення. Крім того, буде розглянуто механізми взаємодії різних трансдукторних систем та результати їх трансактивації.

Біорізноманітність

5 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Т. В. Пасічник, кандидат біологічних наук, старший викладач*

Курс передбачає розгляд основних складових поняття біорізноманітність: поняття про біорізноманітність як основу життя на Землі та її значення для біосфери, визначення структури та рівнів біорізноманітності, різноманітність на генетичному рівні, видовому рівні, а також різноманітність екосистем, методи кількісної оцінки показників біорізноманітності.

Біологічні основи поведінки людини

5 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Т. К. Терновська, доктор біологічних наук, професор*

Зміст дисципліни охоплює коло питань, пов'язаних із загальними законами еволюції, екології, етології; курс розвиває природничо-науковий підхід до природи людини і дає фундаментальні знання про еволюційні витоки людської психіки і про місце людини в глобальних екосистемах нашої планети.

Молекулярні основи еволюції

6д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *М. З. Антонюк, кандидат біологічних наук, доцент, Т. С. Єфіменко*

Молекулярна еволюція життя. Молекули-мішені еволюції. Класифікація нуклеотидних послідовностей геномів щодо їхнього походження та функціонування. Мобільні генетичні елементи. Методи їхнього вивчення. Геноми еукаріотів. Побудова філогенетичних зв'язків на базі знань про структуру геномів.

Фізико-хімічні методи в біології

6д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *М. З. Антонюк, кандидат біологічних наук, доцент*

Цей курс розглядає принципи та теоретичні основи основних фізико-хімічних методів, що використовуються в сучасних біологічних дослідженнях, а саме центрифугування, різні види хроматографії, електрофорезу, спектроскопії, радіоізотопну

техніку. Крім того, курс передбачає практичну частину, під час якої студенти самостійно планують та виконують роботу, яка є невеликим експериментальним дослідженням, і за результатами готують звіт.

Практика дослідницька

6д семестр, 15 год/тижд., залік, 3 кредити, *Т. С. Єфіменко*

Практика проходить у науково-дослідних установах Академії наук України та інших науково-дослідних закладах та організаціях та передбачає ознайомлення зі змістом і організацією проведення науково-дослідницької діяльності в установі, практичне оволодіння науковими методиками та обладнанням для виконання лабораторних та науково-дослідних робіт, опанування трьох лабораторних методів, розроблених для вирішення однієї і тієї самої задачі та їхнє порівняння, оформлення звітної документації (щоденник, протокол), написання та правильне оформлення звіту, захист практики.

Біологічні основи інфекційних процесів

7 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *І. М. Фуртат, кандидат біологічних наук, доцент*

У курсі висвітлено сучасні досягнення вивчення патогенних та умовно-патогенних мікроорганізмів, їх ідентифікації, а також наведено характеристику найпоширеніших інфекційних захворювань, які викликають згадані мікроорганізми. Викладено основи вчення про інфекційний та епідемічний процеси, форми та види інфекції. Наведено короткий огляд хіміотерапевтичних та антибіотичних препаратів, а також підходи до мікробіологічної діагностики збудників інфекційних захворювань. Значне місце відведено розгляду молекулярно-біологічних і генетично-популяційних основ патогенності та вірулентності мікроорганізмів.

Нейрофізіологія

8 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Б. Р. Шаропов*

У курсі викладено короткий історичний розвиток нейрофізіології; розглянуто структуру й функції нервової системи в еволюційному контексті; сучасні досягнення у вивченні функцій нейронів та структурно-функціональної організації центральної нервової системи. Представлено новітні дані щодо структури мембрани нейронів, електричних явищ, що виникають на мембрані. Охарактеризовано відділи головного мозку людини і тварин.

Біоінформатика

8 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *В. В. Шпильчин*

У найзагальнішому визначенні біоінформатика є комплексом підходів до аналізу результатів біологічних експериментів. Курс складається із семінарських та практичних занять, на яких буде поставлено певні задачі з експериментальної біології та надано підходи, методи, прийоми для їхнього вирішення сучасними методами обчислювальної техніки, які забезпечуються спеціалізованими комп'ютерними програмами. У курсі надано базові визначення з біоінформатики та алгоритми, які дають змогу працювати з матрицями біологічних даних.

Науковий семінар «Сучасні проблеми молекулярної біології»

8 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. В. Шпильчин*

Дисципліна включає знайомство студентів з методами виділення нуклеїнових кислот, поділом ДНК і РНК і їх фрагментів, оптичними та гідродинамічними методами їх вивчення. Розглядаються питання взаємодії нуклеїнових кислот з водою, іонами металів, білками. Спеціальний розділ курсу присвячений структурі і функціям плазмідної мітохондріальної і хлоропластної ДНК. Студенти знайомляться з методами секвенування і варіантами використання полімеразної ланцюгової реакції для вивчення ДНК.

101 ЕКОЛОГІЯ

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – БАКАЛАВР

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

Загальна екологія

1, 2 семестри, 4 год/тижд., 1 залік, 1 іспит, 7 кредитів, *І. Г. Ємельянов, доктор біологічних наук, професор*

Курс спрямований на ознайомлення студентів з основними положеннями екологічної науки, найважливішими закономірностями, що забезпечують наявне різноманіття живого, особливостями впливу екологічних чинників на живі організми, характером пристосувань рослин і тварин до різних умов існування на нашій планеті. Предметом навчальної дисципліни є взаємовідносини живих організмів між собою та з неорганічною природою,

а також склад і закономірності функціонування популяцій, біоценозів, екосистем та біосфери в цілому. Дисципліна надає студентам знання щодо основних закономірностей взаємодій живого та його оточення, особливостей впливу екологічних чинників на біологічні системи, характер пристосувань рослин, тварин та їхніх угруповань до цих чинників. Важливе місце у дисципліні посідає розгляд принципів структурної організації надорганізмових біологічних систем та їхніх змін у процесі розвитку та трансформації.

Вища математика

1, 2 семестри, 3 год/тижд., залік/іспит, 6 кредитів, *О. С. Пулявська, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Базова математична дисципліна. Містить основи векторної алгебри, аналітичної геометрії та диференціального числення. Містить основи інтегрального числення, теорію степеневих рядів та рядів Фур'є. Має на меті засвоєння студентами основних математичних методів, необхідних для вивчення біології, екології, хімії, фізики, а також спеціальних курсів з предметних областей.

Екологія рослин з основами ботаніки

1, 2 семестри, 3–4 год/тижд., 2 заліки, 6,5 кредиту, *І. Г. Вишенська, кандидат біологічних наук, доцент, О. О. Рак, кандидат біологічних наук, старший викладач*

Студенти вивчають рослинне різноманіття, ознайомлюються з різноманіттям видів рослин і грибів. Розглядають класичні та сучасні системи рослинного світу, місце в цих системах водоростей, грибів, грибоподібних протистів та вищих рослин. Приділено увагу фізіології, біохімії, циклам розмноження представників усіх відділів водоростей, грибів та вищих рослин. Докладно розглянуто представників усіх основних відділів, що відіграють помітну роль у природних екосистемах і практичній діяльності людини. Визначено місце водоростей, грибів та вищих рослин у природних екосистемах, основні екологічні процеси, що відбуваються за їхньою участю. Розглянуто методи вивчення різних груп водоростей, грибів та вищих рослин у природних та експериментальних умовах. Вивчають прикладні аспекти використання водоростей, грибів та вищих рослин. У розділі екології рослин основну увагу приділено механізмам обміну енергією та речовинами між рослинними організмами та природним довкіллям. Детально розглянуто основні фізіологічні процеси

рослин, зокрема фотосинтез як основу первинної продуктивності екосистем. Вивчають процеси адаптації рослин до екологічних чинників навколишнього середовища, екологічні групи рослин, фітоугруповання, взаємодію рослин у біоценозах та роль рослинних організмів у колообігах елементів у природі.

Екологія тварин з основами зоології

3, 4 семестри, 3 год/тижд., 2 заліки, 6 кредитів, *С. В. Пасічник, кандидат біологічних наук, старший викладач*

Дисципліна спрямована на вивчення загальних характеристик, особливостей будови, життєдіяльності, класифікацію та розповсюдження основних груп безхребетних і хребетних тварин. Вплив чинників навколишнього середовища на тварин, їхня реакція на несприятливі умови довкілля, життєдіяльність тварин у різних кліматичних та географічних зонах є основною частиною екології тварин.

Органічна хімія з основами біохімії

3, 4 семестри, 3 год/тижд., залік, іспит, 6 кредитів, *С. Д. Ісаєв, доктор хімічних наук, професор*

У першій частині курсу вивчають будову, методи одержання та хімічні властивості основних класів органічних сполук (вуглеводнів та їхніх похідних, зокрема галогенвмісних сполук, спиртів і фенолів, альдегідів та кетонів, карбонових кислот та їхніх похідних, амінів); у другій частині — будову, властивості та біологічну активність сполук, що є складовими живих організмів, що передбачає вивчення сполук із декількома функціональними групами, гетероциклів, ліпідів, вуглеводів, нуклеотидів, амінокислот та пептидів. Студенти виконують лабораторні роботи для закріплення набутих знань.

Основи геології з основами геоморфології

3, 4 семестри, 3 год/тижд., залік, іспит, 6 кредитів, *К. І. Деревська, доктор геологічних наук, професор*

Курс складається з двох частин. У першій частині розглядають будову Землі, гірські породи та мінерали, геологічні процеси, які їх утворюють і руйнують, корисні копалини, які видобувають із надр України, й екологічні аспекти геологічної діяльності людини. Друга частина ознайомлює із сучасним уявленням про геологічну історію Землі від формування її як космічного тіла й до сьогодення, зокрема із еволюцією атмосфери, літосфери, гідросфери, тваринного та рослинного світу.

Основи статистичного аналізу даних

3, 4 семестри, 3 год/тижд., залік, іспит, 5,5 кредиту, *А. І. Середа, старший викладач*

Курс надасть можливість студентам отримати теоретичні знання та сформувати практичні навички застосування статистичного аналізу даних в екологічних дослідженнях та практичній діяльності (аналіз даних, планування, оцінювання). Набуті знання студентам будуть потрібні при підготовці курсових та кваліфікаційних робіт, а також у подальшій практичній діяльності.

Інформатика з основами ГІС

3, 4 семестри, 3 год/тижд., 2 заліки, 5 кредитів, *О. М. Картавцев, старший викладач, В. В. Путренко, доцент, кандидат наук*

Курс складається із шести розділів. Містить інформацію про практичне використання географічних інформаційних систем (ГІС) і технологій в екології та природоохоронній діяльності. Розглядаються особливості й приклади проектування екологічних ГІС, а також використання ГІС в аналізі та прогнозуванні стану довкілля з урахуванням різних факторів і впливів (гідро-, метео-, техногенні тощо). Практичні заняття проводитимуться з використанням екологічних електронних карт, просторових моделей, стандартних програм просторового комп'ютерного моделювання в геоінформаційних системах (типу Map Info та Arc View) і тривимірного моделювання (Surfer).

Загальна біологія

5 семестр, 3 год/тижд., іспит, 3 кредити, *О. В. Теличко, старший викладач, кандидат біологічних наук*

Курс спрямований на актуалізацію та систематизацію базових знань про живі організми, їхню структурно-функціональну організацію, фізіологію, різноманіття, поширення та класифікацію. Особливості хімічного складу та структурно-функціональної організації живого, генетична інформація, її збереження і реалізація в процесі самооновлення; саморегуляція в біологічних системах; обмін речовин; процеси анаболізму і катаболізму; самовідтворення біологічних систем; онтогенез клітини та багатоклітинного організму, походження й еволюція життя — ці питання визначатимуть змістовну основу курсу.

Екологія водних систем

5, 6 семестри, 3 год/тижд., залік, іспит, 5 кредитів, *В. І. Щербак, доктор біологічних наук, професор*

Програма курсу передбачає ґрунтовне висвітлення теоретичних засад екології водних систем та практичне засвоєння студентами методів дослідження біорізноманіття, оцінки якості води, екологічного стану континентальних водойм і водотоків. Розглядається значення гідрологічних процесів у формуванні екологічного стану лотичних і лентичних екосистем. Висвітлюється поняття біологічної продуктивності й трофічного статусу водойм, розглядаються особливості потоків енергії у водних екосистемах. Чільне місце відведено проблемам з'ясування закономірностей впливу різних природних (абіотичних і біотичних) і антропогенних чинників на лотичні й лентичні екосистеми та гідробіонтів різних трофічних рівнів і екологічних груп. Особливу увагу приділено екологічним чинникам, що формують загрози біорізноманіттю водойм і водотоків України, зокрема адвентизації флори і фауни, радіонуклідному і токсичному забрудненню. Основним завданням курсу є формування у студентів системного підходу до оцінки, охорони, збереження та відновлення природного стану водних екосистем та різноманіття гідробіонтів різних трофічних рівнів та екологічних груп.

Екологія наземних систем

5, 6 семестри, 3 год/тижд., залік, іспит, 5 кредитів, *І. Г. Вишеньська, кандидат біологічних наук, доцент*

Курс сфокусований на вивчення будови, структурно-функціональної організації, типології, класифікації, еволюції та зникнення наземних природних і штучних екосистем (тундри, лісів, степів, саван, пустель та ін.). Особливу увагу приділено дослідженням продуктивності та екосистемних послуг наземних екосистем, їх використанню та управлінню.

Основи наукових досліджень

5 семестр, 3 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. І. Карамушка, кандидат біологічних наук, доцент*

Курс ознайомлює студентів з основами методології теоретичних та експериментальних наукових досліджень (визначення пріоритетів, постановка задачі дослідження, збір наукових даних та інформації, опрацювання, аналіз, презентація). Студенти матимуть також змогу не лише ознайомитися в деталях із польовими, кабінетними та лабораторними методами досліджень в екології, а й реалізувати певні науково-пошукові проекти.

Екологія антропогенних систем

6 семестр, 3 год/тижд., залік, 3 кредити, *Б. М. Васильківський, старший викладач*

Екологія антропогенних систем вивчає штучні, створені людиною системи (міські, сільськогосподарські та ін.) задля їхньої оптимізації. Детально розглядаються міські екосистеми як продукт суспільного розвитку і цивілізації, як автономна екосистема і частина біосфери. Перспективи процесу урбанізації, значення міст як середовища концентрації та інтенсифікації суспільного виробництва, проживання та функціонування людських спільнот аналізуються в контексті людського розвитку.

Популяційна екологія

5 семестр, 3 год/тижд., іспит, 3 кредити, *І. Г. Смельянов, доктор біологічних наук, професор*

Курс присвячено вивченню організації та функціонування угруповань організмів. Висвітлено системний, екологічний і популяційний підходи до дослідження живого. Детально проаналізовано популяцію, енергетику, екологію, географію, динаміку, поведінку, адаптацію, еволюцію, взаємодію популяцій, місце популяції в біоценозі й екосистемі.

Економіка природокористування

6 семестр, 3 год/тижд., іспит, 3 кредити, *В. І. Карамушка, кандидат біологічних наук, доцент*

Студенти здобувають економічні знання і практичні навички, необхідні для прийняття обґрунтованих рішень щодо забезпечення раціонального невиснажливого використання природних ресурсів, проведення природоохоронних та ресурсозберігаючих засобів у процесі матеріального виробництва та планування розвитку територій і галузей.

Моніторинг довкілля з основами метеорології

7, 8 семестри, 3 год/тижд., залік, іспит, 5 кредитів, *В. М. Радовенчик, доктор технічних наук, професор*

Курс спрямований на формування розуміння екологічного моніторингу як комплексної науково-інформаційної системи визначення, регламентованих, періодичних, довгострокових спостережень, оцінки і прогнозу змін стану природного довкілля з метою виявлення негативних тенденцій та вироблення рекомендацій щодо їх запобігання та усунення або ослаблення.

Визначаються предмет, об'єкт, завдання, програми моніторингу екологічних систем, їх елементів, біосфери в цілому, джерел та характеру впливу на них природних та антропогенних факторів. Розглядаються питання метрологічного забезпечення екологічного моніторингу.

Управління природоохоронною діяльністю та заповідна справа

7 семестр, 3 год/тижд., залік, 3 кредити, О. В. Теличко, старший викладач, кандидат біологічних наук

Курс презентує принципи, організацію, форми, механізми, законодавчі та інституційні основи природоохоронної діяльності. Основну увагу приділено заповіданню як найважливішій формі природоохорони. Курс презентує: історію розвитку заповідної справи в Україні та світі, нормативно-правові акти (постанови, закони), систему заповідних об'єктів різних країн світу, зокрема країн Європи (заповідники та національні парки), їхнє порівняння. Розглядаються питання категоризації заповідних об'єктів, проблема створення екологічної мережі в Україні як системи, що забезпечує сталий розвиток держави та питання режимів у заповідних об'єктах України.

Екологічне право

7 семестр, 3 год/тижд., іспит, 3 кредити, Б. М. Васильківський, старший викладач

Навчальний курс складається з двох частин: загальної та спеціальної. У загальній частині розглядаються основні поняття та принципи екологічного права. Спеціальна частина курсу ознайомлює з природноресурсним правом, природоохоронним правом та правом екологічної безпеки.

Метеорологія та кліматологія

7 семестр, 3 год/тижд., залік, 3 кредити, С. Г. Бойченко, доцент, доктор географічних наук

Курс спрямований на аналіз екологічної ролі метеорологічних та кліматичних чинників навколишнього середовища. Розглядаються основні кліматоутворюючі чинники, їхній вплив на погоду і клімат певної території; фізичні механізми, що визначають зовнішній вплив на кліматичну систему атмосфери, рельєф; складні взаємозв'язки кліматичних чинників та їхній вплив на живі організми й екосистеми.

Нормування техногенного навантаження на природне середовище

8 семестр, 3 год/тижд., залік, 3 кредити, *А. В. Шевцова, доктор біологічних наук, професор*

Курс складається з трьох узгоджених і змістовно пов'язаних частин. Перша частина надає загальну характеристику проблеми антропогенного навантаження та обґрунтування необхідності його нормування. У другій частині характеризуються основні види антропогенних навантажень, а також ті види діяльності людини, що можуть їх спричинювати. Третя частина висвітлює теоретичні аспекти наукового обґрунтування нормативів впливу факторів фізичної, хімічної, біологічної природи, схеми обґрунтування нормативів, а також можливості їхнього використання на практиці.

Техноекологія

8 семестр, 4 год/тижд., іспит, 4 кредити, *С. Д. Ісаєв, доктор хімічних наук, професор*

Метою курсу є розгляд основних джерел техногенної небезпеки, що загрожують існуванню нашої екосистеми. Студенти вивчають основні джерела техногенної небезпеки, що загрожують існуванню природної та соціальної екосистеми, та опанують підходи аналізу та оцінювання промислових технологій, що є найбільшими забруднювачами навколишнього середовища в енергетичному комплексі (атомні та теплові електростанції), в гірничодобувній і металургійній, нафтохімічній, хімічній, харчовій промисловості, виробництві будівельних матеріалів і на транспорті.

ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Вступ до соціальної екології

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *Б. М. Васильківський, старший викладач*

На основі інтегрування досягнень природничих, суспільних і технічних наук здійснюється аналіз проблем у системі людина — суспільство — природа. Взаємодія людини і соціуму з довкіллям постає в контексті його відповідності історичним потребам людського розвитку та в ракурсі виправданості базовим і розвитковим потребам, враховуючи довготривалу перспективу.

Альтернативна енергетика (Alternative Energy)

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, англomовний, *Йошіо Мацукі, доцент*

Метою практичного курсу є формування у студентів знань і навичок аналізу можливостей альтернативних джерел енергії (вітрових, сонячних, геотермальних, біомаси), якими можна замінити невідновні джерела енергії (нафту, газ, вугілля). В рамках курсу буде детально розглянуто типи технологій, виробництво, бізнесові аспекти, економічні вигоди та негативний вплив на довкілля та здоров'я людей використання альтернативних джерел енергії. Особливу увагу буде приділено оцінкам ринку та формуванню попиту на енергію з альтернативних джерел. Студенти також здобувають навички розроблення бізнес-стратегій в енергетичному секторі.

Вступ до екологічної політики

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *А. В. Шевцова, доктор біологічних наук, професор*

Курс спрямований на формування у студентів знань і навичок механізмів розроблення, впровадження та оцінювання екологічної політики. Студенти визначають та проаналізують сучасні екологічні проблеми — глобальні, регіональні, національні, місцеві — та підходи до їх вирішення. Курс розглядатиме: історичний огляд концепцій охорони навколишнього середовища; організацію управління екологічною політикою, організаційні засади проведення державної екологічної політики в Україні та за кордоном; методи політичного аналізу екологічної політики (загальні основи урядової інтервенції, аналіз при прийнятті рішень, аналіз «шкода — користь»), регулюючі та ринкові механізми, оцінку й управління екологічними ризиками.

Агроєкологія

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. О. Андрієнко, кандидат сільськогосподарських наук, доцент*

У курсі розглядають типи агроєкосистем і специфіку їх формування та функціонування; ключові антропогенні чинники, які впливають на екологічну стійкість агроландшафтів; продуктивність агроєкосистем та шляхи її підвищення на екологічній основі; принципи забезпечення екологізації основних технологічних ланок отримання безпечної сільськогосподарської продукції. На основі досягнень агроєкології, використовуючи державні та галузеві стандарти щодо охорони навколишнього природного середовища, студенти ознайомляться з основами агроєкологічного моніторингу, принципами аналізу екологічного стану агро-

ландшафтів та прийняття управлінських рішень щодо їх упорядкування, основами біологічного та органічного землеробства. Студенти набудуть навичок щодо оцінки екологічних ризиків антропогенного навантаження на основі законів екології, забезпечення дотримання екологічно обґрунтованих нормативів основних технологічних ланок отримання сільськогосподарської продукції.

Екологія ґрунтів з основами ґрунтознавства

4д семестр, 6 год/тижд., залік, 4 кредити, *В. О. Андрієнко, кандидат сільськогосподарських наук, доцент*

Курс присвячено вивченню ґрунтів як багатокомпонентних динамічних утворень. Ґрунти як біокосна система значною мірою визначають продуктивність екологічних систем. Практичний інтерес до ґрунтів пов'язаний з інженерною та сільськогосподарською діяльністю людини. Знання про будову, структуру, властивості, типи, поширення, формування ґрунтів є необхідною умовою розуміння природних процесів та вирішення низки екологічних та економічних проблем.

Екологічні біотехнології

4д семестр, 6 год/тижд., залік, 4 кредити, *О. А. Кляченко, кандидат біологічних наук, доцент*

Дисципліна розкриває сутність використання живих організмів у технологічних процесах, що мінімізують негативний вплив на довкілля або ж усувають наслідки такого впливу. Розкриваються ключові поняття (предмет, методи, завдання) та основні напрями сучасного розвитку екологічної біотехнології. Висвітлюються питання генетичної інженерії та її застосування в екологічних процесах, аналізуються особливості та перспективи використання біотехнологій у комунальному та сільському господарстві, біоенергетиці, гірничо-добувній промисловості та інших виробничих сферах людської діяльності.

Ландшафтна екологія

4д семестр, 6 год/тижд., залік, 4 кредити, *Н. О. Риженко, доцент, кандидат сільськогосподарських наук*

Ландшафтна екологія виникла на стику екології та географії й вивчає структуру, просторову різноманітність, динаміку формування ландшафтів та їхню роль у розподілі потоків енергії та формуванні біомаси. Ландшафтна екологія сфокусована на вирішенні прикладних проблем, пов'язаних з біопродуктивністю та впливом живих систем на формування рельєфу.

Екологія людини

7 семестр, 4 год/тижд., залік, 5 кредитів, *Ю. К. Дуленко, доктор медичних наук, професор*

У курсі в систематичній формі представлено загальнобіологічні узагальнення про особливості будови й функціонування організму людини, спадковість та мінливість, регуляторні механізми, процеси розмноження, ембріогенезу, еволюції, розвитку та взаємодії з природним довкіллям.

Екологічна безпека

7 семестр, 4 год/тижд., залік, 5 кредитів, *В. І. Карамушка, кандидат біологічних наук, доцент*

Навчальний курс спрямований на засвоєння студентами бакалаврської програми базових понять і положень екологічної безпеки та розвиток у студентів навичок оцінювання стану довкілля та пов'язаних із ним загроз, прогнозування появи та розвитку небезпек, розроблення планів поведінки при надзвичайних ситуаціях та ліквідації їхніх наслідків. Курс передбачає засвоєння студентами основних характеристик ймовірних кризових екологічних ситуацій, шкідливих або загрозливих для життя та здоров'я людей, живих організмів і їхніх спільнот станів, вивчення систем спостереження і контролю за станом навколишнього природного середовища з метою розробки природоохоронних заходів, раціонального використання природних ресурсів, природних та техногенних комплексів та об'єктів. Крім того, при вивченні курсу студенти повинні навчитися оцінювати та прогнозувати стан довкілля, загальні закономірності виникнення і розвитку небезпек, надзвичайних ситуацій, їх властивості, можливий вплив на життя і здоров'я людини та сформулювати необхідні в майбутній практичній діяльності спеціаліста уміння і навички для їх передбачення, запобігання та ліквідації.

Екологічна біоіндикація

7 семестр, 4 год/тижд., залік, 5 кредитів, *Я. П. Дігук, доктор біологічних наук, професор*

Біоіндикація, що ґрунтується на взаємозв'язках між біосистемами та їхніми ознаками, характеристиками й абіотичними факторами, дає їм змогу за допомогою індикаторів швидко, надійно та порівняно дешево оцінювати вплив і зміну екологічних чинників на різних рівнях організації екосистем. В курсі буде розглянуто поняття біоіндикації та історію її розвитку, теоретичні основи, методи біоіндикації, індикацію палеоклімату та стратиграфію геологічних відкладень, дендроіндикацію, ліхено- і біоіндикацію забруднення повітря,

індикацію вод (глибини залягання, режиму, хімічного складу, забруднення), індикацію ґрунту (вологості, хімічного та фізичного складу), пошуки корисних копалин за допомогою індикаторів, індикацію процесів зміни екосистем (пожеж, зсувів, випасу, рекреації), індикацію клімату, ландшафтів, біоіндикацію в дистанційних і моніторингових дослідженнях тощо.

Історія природознавства

8 семестр, 4 год/тижд., залік, 5 кредитів, *Ю. К. Дупленко, доктор медичних наук, професор*

Курс присвячено розгляду історичного процесу формування і розвитку природничих наук в Україні та за кордоном. Висвітлено найсуттєвіші етапи цього розвитку та досягнення у вивченні живих організмів і систем.

Прикладна кліматологія

8 семестр, 4 год/тижд., залік, 5 кредитів, *С. Г. Бойченко, доцент, доктор географічних наук*

Курс вводить у сферу кліматичних процесів і висвітлює фізичні механізми і явища, які мають вирішальний вплив на життєдіяльність людини, тваринного й рослинного світу в навколишньому середовищі. Розкриваються механізми впливу абіотичних кліматичних чинників середовища на живі організми та їхню спроможність сприймати ці чинники, реагувати на них і взаємодіяти з навколишнім середовищем.

Радіоекологія з основами радіобіології

8 семестр, 4 год/тижд., залік, 5 кредитів, *М. Д. Кучма, доктор сільськогосподарських наук, доцент*

Засадничі поняття радіобіології. Радіаційні чинники впливу на живі організми та екосистеми. Біогеохімічні цикли радіонуклідів. Основні проблеми малих, великих і глобальних радіаційних аварій. Радіоекологічні наслідки Чорнобильської аварії. Обґрунтування основних принципів нормування радіаційних впливів. Ознайомлення з провідними науково-дослідними установами радіологічного спрямування, зокрема у м. Чорнобилі.

Основи екологічної етики

8 семестр, 4 год/тижд., залік, 5 кредитів, *Ю. К. Дупленко, доктор медичних наук, професор*

Метою курсу є виклад філософських засад взаємовідносин у системі «людина—довкілля». Формування і сучасний стан екологічної етики є однією з основних філософських проблем екології.

Розглядається історія формування моральних концепцій ставлення людини до довкілля і вплив на цей процес етнокультурних особливостей, зокрема — української людності. Доводиться значення впливів довкілля на розвиток культури й здоров'я населення і значення рекреаційної корекції популяційного здоров'я. Наголошується на морально-етичному і екологічному релятивізмі. Розглядаються філософські аспекти екологічної кризи, пошуки шляхів запобігання екологічній катастрофі, екологічні рухи. Акцентовується на сучасних тенденціях екологічного мислення і дій суспільства, розвитку екологічної культури та екологічного виховання. Підкреслюється єдність етнокультурного та загальнолюдського в екологічній освіті й просвіті. Екологічні засади формування сучасного світогляду розглядаються як база екологічної політики суспільства. У зв'язку з сучасними умовами біотерористичних загроз та накопичення біологічної зброї й потенційно небезпечних результатів біотехнологічних досліджень надаються знання про біобезпеку та біозахист, біоетичні підходи до подвійного використання матеріалів і технологій, які потенційно придатні до використання не за призначенням та створення загрози для здоров'я населення або тварин, рослин чи навколишнього середовища взагалі.

ПРАКТИКА

Практика ознайомчо-польова, 3 кредити

Практика навчальна польова, 3 кредити

Практика дослідницька, 3 кредити

ДЕРЖАВНА АТЕСТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота, 15 кредитів

104 ФІЗИКА ТА АСТРОНОМІЯ

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – БАКАЛАВР

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

Лінійна алгебра та аналітична геометрія

1 семестр, 4 год/тижд., залік, 4 кредити, *О. С. Пулявська, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Метою курсу є оволодіння фундаментальними поняттями лінійної алгебри та аналітичної геометрії: лінійний простір, евклідів та унітарний простір, лінійний многовид, лінійний оператор, квадратична форма, криві та поверхні 2-го порядку, пряма, площина

як афінні многовиди, ермітів оператор. Для цього необхідно навчитися розв'язувати системи лінійних рівнянь, обчислювати визначники, оволодіти матричною алгеброю, що буде зроблено на початку курсу. Далі вступаємо в світ лінійних просторів: побудова, структура, властивості. З додаванням скалярного (ермітового) добутку вони перетворюються на евклідові (унітарні) простори. З цієї висоти аналітична геометрія прямих і площин розглядається як частковий випадок теорії афінних многовидів.

Математичний аналіз

1 семестр, 6 год/тижд., іспит, 6 кредитів, *В. І. Рабанович, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

Базова математична дисципліна циклу фізико-математичних наук, забезпечує опанування основними математичними методами, необхідними для вивчення фізики і супутніх математичних дисциплін. Має на меті засвоєння студентам методів диференціального числення функцій одної змінної, містить основи математичної логіки та теорії множин.

Механіка

1 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *Д. В. Бутенко, старший викладач*

Базова дисципліна циклу загальної фізики. Викладення матеріалу курсу механіки починається з введення базових понять, що стосується усієї фізики, найголовнішим з яких є поняття системи відліку. Далі послідовно викладаються усі традиційні розділи кінематики та Ньютонової динаміки, у тому числі закони збереження та їх сучасна інтерпретація як відображення основних симетрій простору та часу. Не оминає курс й висвітлення суті та змісту релятивістичної кінематики та динаміки.

Фізичний практикум-1.

Практикум з механіки

1 семестр, 2 год/тижд., залік, 2 кредити, *Г. Ю. Рудько, доктор фізико-математичних наук, доцент*

Студенти засвоюють принципи вимірювань фізичних величин та оцінки точності результатів, навчаються визначати похибки вимірювань. Самостійно відтворюють основні класичні фізичні досліди, які є експериментальним підтвердженням законів кінематики та Ньютонової динаміки, що вивчаються паралельно в курсі «Механіка».

Аналіз функцій багатьох змінних

2 семестр, 2 год/тижд., залік, 2 кредити, *О. С. Пулявська, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Мета курсу — ознайомлення та відпрацювання практичних навичок з диференціювання та інтегрування функцій багатьох змінних для використання при вивченні математичної та теоретичної фізики та розв'язуванні практичних задач.

Механіка

2 семестр, 2 год/тижд., залік, 2 кредити, *С. П. Репецький, доктор фізико-математичних наук, професор*

Друга частина курсу дає фізичні основи для вивчення теоретичного курсу «Теорія суцільного середовища». Розглядаються основні поняття і закони механіки суцільного середовища, елементи теорії пружності та основні рівняння газо- і гідродинаміки. Розглянуто поширення хвиль пружності в твердих тілах, рідинах і газах.

Молекулярна фізика

2 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *О. Т. Шиманська, кандидат фізико-математичних наук, професор*

Задачі молекулярної фізики. Основи термодинаміки. Начала термодинаміки. Газоподібний, рідкий, кристалічний та аморфний стани речовини. Фазові перетворення 1-го та 2-го роду в індивідуальних речовинах. Суміші та розчини.

Лінійна алгебра та аналітична геометрія

2 семестр, 2 год/тижд., іспит, 2 кредити, *О. С. Пулявська, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Вивчення лінійних перетворень лінійних просторів (лінійні оператори), а також білінійних та квадратичних форми, застосування яких дає можливість опанувати геометрію кривих та поверхонь 2-го порядку. Розглядаючи лінійні форми, дуальний простір, підходимо до основних понять тензорної алгебри.

Математичний аналіз

2 семестр, 4 год/тижд., іспит, 4 кредити, *В. І. Рабанович, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

Базова математична дисципліна циклу фізико-математичних наук, забезпечує опанування основних математичних методів, необхідних для вивчення фізики і супутніх математичних дисциплін. Має на меті засвоєння студентами інтегрального числення, теорії степеневих рядів та рядів Фур'є, необхідних для розв'язання диференціальних рівнянь.

Фізичний практикум-2. Практикум з молекулярної фізики

2 семестр, 2 год/тижд., залік, 2 кредити, *О. Т. Шиманська, кандидат фізико-математичних наук, професор*

Студенти засвоюють експериментальні методи дослідження фізичних властивостей речовин у газоподібному та плинному станах; набувають практичних навичок вимірювання в'язкості, поверхневого натягу, питомої теплоти плавлення, коефіцієнта внутрішнього тертя та довжини вільного пробігу молекул, відносної вологості повітря тощо; здійснюють статистичну обробку експериментальних даних, закріплюють навички постановки лабораторних робіт.

Диференціальні та інтегральні рівняння

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 2 кредити, *В. І. Рабанович, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

Поглиблене вивчення еволюційних процесів і явищ природознавства. Постановки задач у вигляді звичайних диференціальних та інтегральних рівнянь і систем таких рівнянь. Методи інтегрування рівнянь першого і вищих порядків, системи звичайних диференціальних та інтегральних рівнянь із постійними коефіцієнтами, елементи якісної теорії звичайних диференціальних рівнянь.

Програмування та математичне моделювання

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 2 кредити, *Ю. В. Яковенко, доктор фізико-математичних наук, доцент*

Опанування навичок програмування, необхідних як для вивчення наступних курсів, так і для самостійної роботи в науці. Викладаються найпростіші числові методи (знаходження коренів функціональних рівнянь, інтегрування, розв'язання диференціальних рівнянь). Дається уявлення про помилки округлення та чинники, що їх підсилюють. Викладаються та відпрацьовуються на практичних заняттях основи мови C++ (у межах процедурного програмування): основні типи даних, операції з ними, оператори керування, робота з функціями, масивами та вказівниками.

Аналіз функцій багатьох змінних

2д семестр, 4 год/тижд., іспит, 2 кредити, *О. С. Пулявська, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Мета курсу — ознайомлення та відпрацювання практичних навичок з диференціювання та інтегрування функцій багатьох змінних для використання при вивченні математичної та теоретичної фізики та розв'язуванні практичних задач.

Електрика та магнетизм

3 семестр, 3 год/тижд., іспит, 3 кредити, *Д. В. Бутенко, старший викладач*

Поняття про електричне та магнітне поля, взаємодію зарядів і струмів. Закон Кулона, теорема Гауса. Діелектрики. Постійний електричний струм. Електропровідність. Природа носіїв зарядів у металах. Електричні та магнітні властивості речовин залежно від їхньої природи, а також принципи їхнього застосування в сучасних технологіях. Електромагнітна індукція, закон Фарадея. Рівняння Максвелла й основні властивості електромагнітних хвиль. Збудження та поширення електромагнітних хвиль.

Фізичний практикум-3.

Практикум з електрики та магнетизму

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 2 кредити, *О. Т. Шиманська, кандидат фізико-математичних наук, професор*

Поглиблення теоретичних знань курсу «Електрика та магнетизм», ознайомлення з електричними приладами і методами досліджень, набуття практичних навичок застосування теоретичних знань. Лабораторні роботи спрямовано на відтворення фізичних явищ у лабораторних умовах, вони супроводжуються вимірюваннями електричних величин, математичною обробкою даних та інтерпретацією результатів експерименту.

Програмування та математичне моделювання

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 2 кредити, *Ю. В. Яковенко, доктор фізико-математичних наук, доцент*

Опанування навичок програмування, необхідних як для вивчення наступних курсів, так і для самостійної роботи в науці. Викладаються найпростіші числові методи (знаходження коренів функціональних рівнянь, інтегрування, розв'язання диференціальних рівнянь). Дається уявлення про помилки округлення та чинники, що їх підсилюють. Викладаються та відпрацьовуються на практичних заняттях основи мови C++ (у межах процедурного програмування): основні типи даних, операції з ними, оператори керування, робота з функціями, масивами та вказівниками.

Аналіз функцій багатьох змінних

3 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *О. С. Пилявська, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Мета курсу — ознайомлення та відпрацювання практичних навичок з диференціювання та інтегрування функцій багатьох змінних для використання при вивченні математичної та теоретичної фізики та розв'язуванні практичних задач.

Класична механіка

4 семестр, 5 год/тижд., залік, 6 кредитів, *Ю. М. Бернацька, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Інтегровані випадки динаміки твердого тіла. Теорія малих коливань. Нелінійні коливання. Механіка Гамільтона: канонічні рівняння руху, дужка Пуассона, канонічні перетворення.

Оптика

4 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *Г. Ю. Рудько, доктор фізико-математичних наук, доцент*

Світло та його взаємодія з речовиною. Електромагнітна природа світла, поперечність світлових хвиль, групова і фазова швидкості. Поняття геометричної, хвильової та квантової оптики. Інтерференція і поняття когерентності. Методи спостереження інтерференції за Френелем та Ньютоном. Практичне застосування інтерференції. Дифракція, принцип Гюйгенса — Френеля. Дифракційна ґратка та її застосування в спектроскопії. Дифракція рентгенівських променів. Поляризація світла. Методи отримання поляризованого світла й поляризаційні дослідження. Поглинання світла речовиною. Електронна теорія дисперсії у газах. Розсіювання світла: Релея, Мандельштама — Бриллюена, Рамана. Нелінійні оптичні явища.

Фізичний практикум-4. Практикум з оптики

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 2 кредити, *Р. М. Мельник, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Геометрична оптика. Інтерференція світла методом поділу хвильового фронту. Просторова когерентність джерела світла. Інтерференція світла методом поділу амплітуди. Двопроменеві інтерферометри. Часова когерентність. Дифракція когерентного світла на вузькій щілині і на періодичній структурі. Спектральні елементи і їхні спектральні характеристики. Робота на гоніометрі. Модель спектрометра. Спектральні прилади. Поляризація.

Теорія функцій комплексної змінної

4 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *В. І. Рабанович, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

Теорія функцій комплексної змінної, чи, як її ще називають, комплексний аналіз, є продовженням аналізу функцій дійсної змінної (математичного аналізу). Саме перехід до комплексного аналізу дав змогу розв'язати багато питань дійсного аналізу, зокрема довести основну теорему алгебри. Теорія функцій комп-

лексної змінної знаходить численні застосування у теоретичній фізиці, гідродинаміці, теорії пружності, небесній механіці.

Класична механіка

4д семестр, 4 год/тижд., іспит, 2 кредити, *Ю. М. Бернацька, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Збереження фазового об'єму при канонічних перетвореннях. Теорія Гамільтона — Якобі. Інтегровані гамільтонові системи, змінні «дія — кут».

Оптика

5 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *Г. Ю. Рудько, доктор фізико-математичних наук, доцент*

Дифракційна ґратка та її застосування в спектроскопії. Дифракція рентгенівських променів. Поляризація світла. Методи отримання поляризованого світла й поляризаційні дослідження. Поглинання світла речовиною. Електронна теорія дисперсії у газах. Розсіяння світла: Релея, Мандельштама — Бриллюена, Рамана. Нелінійні оптичні явища.

Практикум з оптики

5 семестр, 3 год/тижд., залік, 3 кредити, *Р. М. Мельник, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Геометрична оптика. Інтерференція світла методом поділу хвильового фронту. Просторова когерентність джерела світла. Інтерференція світла методом поділу амплітуди. Двопроменеві інтерферометри. Часова когерентність. Дифракція когерентного світла на вузькій щілині і на періодичній структурі. Спектральні елементи і їхні спектральні характеристики. Робота на гоніометрі. Модель спектрометра. Спектральні прилади. Поляризація.

Електродинаміка

5 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *М. Я. Агре, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Основи класичної теорії поля і спеціальної теорії відносності. Простір Мінковського, чотиривимірні вектори та тензори. Релятивістська механіка. Релятивістська електродинаміка. Рівняння Максвелла. Постійні електричне та магнітне поля у вакуумі. Електромагнітні хвилі. Випромінювання та розсіяння електромагнітних хвиль. Макроелектродинаміка.

Методи математичної фізики

5 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *Ю. М. Бернацька, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Рівняння математичної фізики в частинних похідних, їхня класифікація та зведення до канонічного вигляду. Рівняння гіперболічного типу. Теорія поширення хвиль. Параболічні рівняння. Рівняння теплопровідності та дифузії. Метод розділення змінних і метод функцій Гріна. Рівняння еліптичного типу на площині та в просторі.

Теорія ймовірностей і математична статистика

5 семестри, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *Н. Ю. Щестюк, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Фундаментальна математична дисципліна. Вимагає знання курсу математичного аналізу. У курсі розглядаються випадкові події, випадкові величини, функції розподілу та числові характеристики (середнє, дисперсія) випадкових величин, елементи математичної статистики та застосування методів теорії ймовірностей у фізичних дослідженнях, зокрема центральних граничних теорем для цілочисельних випадкових векторів у статистичній фізиці.

Практикум з фізики атома

6 семестр, 3 год/тижд., залік, 3 кредити, *Р. М. Мельник, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Лабораторний курс складається з трьох основних частин. Перша пов'язана з систематизацією необхідних знань класичної фізики, основ квантової фізики. Друга частина є перехідною від оптичних засобів спектроскопії до їх використання у вивченні фізики атома. Третя частина стосується безпосереднього вивчення явищ атома. Проводиться вивчення методів дослідження будови речовини на атомарному рівні; вивчаються фізичні особливості тіл, пов'язані з атомною і молекулярною будовою речовини. Ознайомлення з конструкцією та принципом роботи лабораторного устаткування, навички калібровки спектральних приладів і роботи з спектрометричними і спектрофотометричними приладами, з різними типами спектрів.

Фізика атома і атомних явищ

6 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *М. Я. Агре, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Фотоэффект, ефект Комптона. Теплове випромінювання. Хвилі де-Бройля, дифракція електронів. Спектр водню. Досліди Е. Резерфорда та планетарна модель атома. Досліди Франка

і Герца. Модель атома Н. Бора. Досліди Штерна і Герлаха. Елементи квантової механіки: хвильова функція, оператори, принцип суперпозиції. Рівняння Шредингера, найпростіші задачі квантової механіки. Квантова механіка і будова атома. Тонка структура спектра водню, спин електрона. Принцип Паулі, періодична система елементів Менделєєва. Атомні спектри. Ефекти Зеемана і Штарка. Будова молекул та молекулярні спектри.

Електродинаміка

6 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *М. Я. Агре, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Електростатика провідників та діелектриків. Постійні струм та магнітне поле у провідних середовищах. Поширення електромагнітних хвиль у речовині. Діелектрична проникливість ізотропної й анізотропної плазми. Ефект Фарадея. Ефект Котона – Мутона.

Методи математичної фізики

6 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *Ю. М. Бернацька, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Основні межові задачі. Фундаментальні розв'язки. Елементи теорії узагальнених функцій. Основні спеціальні функції (функції Бесселя, Лежандра, сферичні функції). Застосування спеціальних функцій до задач коливання плоских мембран і просторових континуумів, випромінювання та поширення електромагнітних хвиль.

Курсова робота

6д семестр, 0 год/тижд., залік (теза), 3 кредити.

Фізичний практикум-6. Практикум з фізики ядра

7 семестр, 3 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. М. Поворозник, доктор фізико-математичних наук, доцент*

Дозиметрія. Вивчення газорозрядного лічильника Гейгера – Мюллера. Визначення граничної енергії β -спектра радіоактивного ізотопу методом поглинання. Вивчення закономірностей радіоактивного розпаду. Дослідження радіоактивності природних солей. Вивчення поглинання γ -випромінювання свинцем та алюмінієм.

Фізика ядра і елементарних частинок

7 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *О. М. Поворозник, доктор фізико-математичних наук, доцент*

Будова ядра й елементарних частинок. Основні етапи розвитку фізики ядра. Загальні властивості атомних ядер. Моделі атомних ядер. Ядерні реакції та методи їхнього опису. Взаємодія

ядерного випромінювання з речовиною. Питання практичного використання ядерної енергії та екологічні аспекти ядерної проблеми. Загальні принципи класифікації елементарних частинок, поняття про кварки. Сучасний стан фізики високих енергій і теорії елементарних частинок.

Квантова теорія

7 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *Ю. В. Безвершенко, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

Фізичні основи і принципи квантової механіки. Операторна природа спостережних величин. Основні рівняння квантової механіки, рівняння Гайзенберга та Шредінгера. Середні та власні значення спостережуваних величин. Найважливіші одночастинкові задачі. Теорія атомних спектрів. Стаціонарна і нестаціонарна теорія збурень.

Термодинаміка і статистична фізика

7 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *М. Я. Агре, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Метод термодинамічних потенціалів. Статистика. Мікроканонічний розподіл. Канонічний розподіл Гіббса. Закон рівнорозподілу кінетичної енергії. Розподіл Максвелла — Больцмана. Системи зі змінною кількістю частинок, великий канонічний розподіл. Квантові канонічні розподіли та їх застосування.

Квантова теорія

8 семестр, 4 год/тижд., іспит, 4 кредити, *Ю. В. Безвершенко, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

Теорія квантових переходів. Спектри. Спін електрона й способи його описання. Атом у магнітному полі. Квантова теорія систем багатьох частинок та її застосування до багатоелектронних атомів. Квантова природа ковалентного зв'язку. Будова молекул. Принцип релятивістської квантової механіки і квантової теорії поля.

Термодинаміка і статистична фізика

8 семестр, 2 год/тижд., іспит, 2 кредити, *М. Я. Агре, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Квантова статистика ідеального газу. Розподіли Фермі — Дірака та Бозе — Ейнштейна. Вироджений бозе-газ, бозе-ейнштейнівська конденсація. Теплове випромінювання. Теорія флуктуацій. Фазова рівновага та фазові переходи.

ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Програмування в математичних пакетах

3 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *Ю. В. Яковенко, доктор фізико-математичних наук, доцент*

Професійно-орієнтована дисципліна, в рамках якої проходить знайомство з програмним забезпеченням для здійснення математичних розрахунків. Розглядаються пакети програм Mathematica та Maple, за допомогою яких розв'язуються задачі лінійної алгебри, теорії звичайних диференціальних рівнянь та класичної механіки.

Спеціальні функції у фізичних задачах

4 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *Ю. М. Бернацька, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Вибіркова дисципліна, що знайомить зі спеціальними функціями, які з'являються у розв'язках фізичних задач. Зокрема, розглядаються гамма-функція, функції Бесселя, гіпергеометрична функція, ортогональні поліноми, а також абелеві функції.

Основи електротехніки та радіоелектроніки

5 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *І. О. Проценко, старший викладач*

Огляд явищ у лінійних радіотехнічних колах із зосередженими та розподіленими параметрами, багато з яких аналогічні до відповідних ефектів у живих організмах; розгляд основних аналогових та дискретних радіоелектронних схем, що використовуються, зокрема, для експериментального дослідження біологічних систем. Методи розрахунку лінійних електричних кіл. RL- та RC-ланцюжки. Коливальні контури. Лінійні кола під дією гармонічної напруги. Хвилі в довгих лініях. Радіотехнічні сигнали та їхні спектри. Фізичні явища в напівпровідниках. Підсилювачі на польових транзисторах. Підсилювач потужності. Автогенератори на елементах з від'ємним диференціальним опором. LC- та RC-автогенератори. Імпульсні генератори. Тригери. Модуляція. Помноження частоти. Змішування сигналів. Детектування.

Експериментальні методи молекулярної біофізики

5,6 семестр, 2, 2 год/тижд., залік, залік, 5,5 кредиту, *Г. І. Довбешко, доктор фізико-математичних наук, доцент*

Експериментальні методи, які використовують для розв'язання задач фізики макромолекулярних структур та біофізики — FTIR, SEIRA, УФ, комбінаційне розсіяння, SERS.

Чисельні методи математичної фізики

6, 6д семестри, 3,6 год/тижд., залік, залік, 8 кредитів, *Ю. В. Яковенко, доктор фізико-математичних наук, доцент*

Методи розв'язання систем лінійних рівнянь, методи розв'язання звичайних диференціальних рівнянь та їхніх систем, метод різницевих схем, елементи теорії стійкості різницевих схем, метод сіток. У процесі виконання задач набуваються навички розробки і написання програм та поглиблюються знання мов програмування.

Навчально-науковий семінар з фізики

6, 7, 8 семестри, 1 год/тижд., залік, 3 кредити, *М. Я. Агре, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Вибіркова професійно-орієнтована дисципліна. Має на меті ознайомити із сучасними напрямками науки та її застосуванням у різних сферах людської діяльності, виробити у студентів навички пошуку наукової інформації, її обробки та презентації. Наукові доповіді студентів за темами їхніх бакалаврських робіт, а також оглядові доповіді за поточною науковою літературою.

Теорія суцільного середовища

8 семестр, 4 год/тижд., залік, 4 кредити, *С. П. Репецький, доктор фізико-математичних наук, професор*

Основні принципи і рівняння суцільного середовища. Рівняння руху ідеальної та в'язкої рідини. Рівняння Нав'є – Стокса. Елементи механіки пружного середовища. Поширення звуку в рідинах, газах і твердих тілах. Елементи магнітогідродинаміки та теорії плазми. Теорія впорядкованого та слабо впорядкованого конденсованого середовища. Плинні кристали. Нелінійні хвилі в рідинах і газах, солітонні явища.

Комерціалізація результатів наукових досліджень

8 семестр, 3 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. В. Гаращенко, кандидат економічних наук, доцент*

Методологічні основи, методика та практика управління інноваціями, розробленими на основі результатів наукових досліджень. Опанування дисципліни дасть змогу студентам набути сукупності знань з основ права інтелектуальної власності, економіки підприємства, фінансів та маркетингу, управління знаннями, практичного використання аналітичних інструментів для прийняття рішень щодо комерціалізації наукових результатів, навичок визначення споживацько-ціннісних параметрів інновацій, бізнес-планування щодо розробки та виведення нових товарів на ринок.

ПРАКТИКА

Практика ознайомчо-наукова

4д семестр, 5 год/тижд., залік, 3 кредити, *Ю. М. Бернацька, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Ознайомлення з колом наукових інтересів науково-дослідних установ НАН України в місті Києві. Практика проводиться на базі таких установ: Інститут теоретичної фізики НАН України, Інститут фізики НАН України, Інститут напівпровідників НАН України, Інститут магнетизму НАН України, Астрономічна обсерваторія Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Мета практики — сприяти вибору наукової тематики, галузі в якій студент зміг би реалізуватись як науковець (передбачено огляд наукової статті та доповідь за темою вибраної статті).

Практика виробничо-наукова

7, 8 семестр, 2, 2 год/тижд., залік, 2 кредити, *Ю. М. Бернацька, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Мета практики — провести наукову роботу (з відривом від навчання), під час якої студенти ґрунтовно опановують науковий експеримент, теоретичні аспекти роботи.

ДЕРЖАВНА АТЕСТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота — 7 кредитів.

Університет соціальних наук і соціальних технологій

054 СОЦІОЛОГІЯ

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – БАКАЛАВР

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

Загальна соціологія

1, 2 семестри, 3 год/тижд., іспит, 8 кредитів, *Т. С. Костюченко, магістр соціології, старший викладач*

Курс має на меті надати початкові знання про предмет соціології, її основні теоретичні напрями, дослідницькі методи, а також закласти підґрунтя соціологічного розуміння культури і суспільства, його будови, соціальних структур і соціальних груп, соціальних організацій і соціальних інституцій, соціалізації і соціальної взаємодії, соціальних відхилень і соціального контролю, соціальної стратифікації та основних форм соціальної нерівності, соціально-класових та соціально-етнічних структур, гендерних та сімейно-шлюбних відносин. Семінарські заняття покликані поглибити лекційний матеріал шляхом обговорення прослуханого та прочитаного матеріалу, а також сформувані початкові навички ведення аргументованої полеміки з проблем соціології. Курс передбачає оглядовий аналіз емпіричного матеріалу, здобутого у соціологічних дослідженнях феноменів, пов'язаних із віком та дорослішанням, взаємодією між особистістю та суспільством, економічними та владними стосунками всередині групи, освітою та релігією, а також соціокультурними впливами на тіло, здоров'я та уявлення про красу.

Вища математика

1 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *С. С. Дрінь, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

Фундаментальна математична дисципліна. Містить основи лінійної алгебри та математичного аналізу. Має на меті забезпечити студентів необхідним математичним апаратом для ґрунтовного вивчення курсу ймовірність і статистика.

Ймовірність і статистика

2 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *М. В. Братик, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

Курс ознайомлює з теоретичними основами теорії ймовірностей та математичної статистики та їх застосуваннями в обробці експериментальних даних. У курсі розглядаються ймовірності випадкових подій, випадкові величини та їх властивості. Студенти ознайомлюються з описовою статистикою, теорією оцінювання параметрів та перевірки гіпотез.

Історія соціології-1

2 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *С. В. Хутка, кандидат соціологічних наук, доцент*

Мета і завдання курсу — надання знань з основних напрямів соціологічної теорії (умовно від 20-х і до 70-х років ХХ ст.). Аналіз соціологічних ідей Чиказької школи, структурного функціоналізму (Т. Парсонса і Р. Мертон), символічного інтераціоналізму, теорій соціального конфлікту і соціального обміну, феноменологічної соціології, етнометодології, конструктивістського та драматургічного підходів, нео-марксизму (Франкфуртська школа). В рамках курсу також здійснюється систематизація теоретичних концепцій та соціологічної проблематики. Окрему увагу приділено формуванню звички аналітичного та критичного мислення та застосуванню набутих знань (теоретичних концепцій) до аналізу актуальних подій соціального життя, буденних ситуацій, емпіричних даних тощо.

Логіка соціологічного дослідження

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *С. С. Артикуца, кандидат соціології, старший викладач*

Мета курсу: розкрити епістемологічні особливості соціологічного пізнання соціальної реальності; розглянути основні соціологічні парадигми; пояснити стратегії та методи пізнання; опанувати основи логіки; зрозуміти реалії розвитку соціологічного знання та наукового дискурсу у соціології.

У результаті опанування дисципліни студенти мають: навчитись самостійно обирати теоретичні підходи і наукові парадигми, стратегії та методи пізнання й аналізу отриманого знання; вміти аргументовано, логічно, коректно і переконливо висловлюватись у власних наукових працях та наукових дискусіях.

Вступ до аналізу даних

3 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *О. Г. Виноградов, кандидат психологічних наук, О. О. Поліщук, доцент, магістр соціології*

Передбачено ознайомлення з базовими поняттями і методами кількісного аналізу даних емпіричного соціального дослідження. Розглядаються питання вимірювання і якості даних, визначення структури даних, організації їхнього введення та обробки. На прикладі реальних досліджень студенти ознайомлюються з тим, як здійснюються управління даними і їхні необхідні перетворення, відбір і аналіз спостережень, обчислення та інтерпретація описових статистик, показників зв'язку змінних різного типу, формулювання й перевірка статистичних гіпотез. Особливу увагу приділено методам графічного і табличного подання результатів аналізу при підготовці звітів і презентацій. Практичні заняття дають можливість набути навички самостійної роботи із комп'ютерним пакетом статистичного аналізу даних SPSS. Бажаним, але не обов'язковим, є попереднє знайомство зі вступним курсом з основ математичної статистики.

Історія соціології-2

3 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *А. О. Малиш, кандидат соціологічних наук, доцент*

У межах курсу розглядають основні напрями соціологічного теоретизування у період від 20-х і до 70-х років XX ст., зокрема соціологічні ідеї Чиказької школи, П. Сорокіна, структурний функціоналізм (Т. Парсонс й Р. Мертон), символічний інтеракціонізм, теорії соціального конфлікту і соціального обміну, феноменологічну соціологію, етнометодологію, конструктивістський та драматургійний підходи, нео-марксизм (Франкфуртська школа). Особливу увагу приділено формуванню навичок критичного осмислення засвоєного матеріалу та використання набутих знань на практиці, зокрема для аналізу актуальних подій суспільного життя.

Методологія та методи збору кількісної соціальної інформації

3, 4 семестри, 4 год/тижд., залік, іспит, 10 кредитів, *В. І. Паніотто, доктор філософських наук, професор, А. О. Малиш, кандидат соціологічних наук, доцент*

Курс передбачає ознайомлення студентів з основами програмування кількісного соціологічного дослідження та методами збору кількісної соціальної інформації. Його мета — сформуванню навички проведення кількісного соціологічного дослідження, забезпечення репрезентативності та інших параметрів якості (надійності, валідності тощо) одержаних по його завершенні даних, а також оцінювання надійності соціологічних даних у різноманітних публікаціях.

Основи мікросоціології

3 семестр, 4 год/тижд., залік, іспит, 5 кредитів, *В. Є. Хмелько, доктор філософських наук, професор*

Основи соціологічних теорій виникнення, історичного розвитку та типологізації людських суспільств; проблеми соціогенезу, соціокультурної еволюції, структури людства як системи суспільств; сучасні погляди на будову суспільства, його макроструктури, соціальні інституції, їхні макросоціальні зміни та перспективи, що прогнозуються.

Демографія

4 семестр, 3 год/тижд., залік, іспит, 4 кредити, *І. О. Курило, доктор економічних наук, професор*

Взаємозв'язок соціології народонаселення і демології (загальної теорії народонаселення), демографії, статистики і географії народонаселення, інших наук, що вивчають народонаселення. Структури народонаселення, методи їхнього вивчення. Сутність народонаселення як основи і суб'єкта функціонування суспільства, процеси його розвитку, закони. Виникнення і розвиток основних концепцій народонаселення, визначення цілей, методів та інструментарію демографічної політики. Аналіз сучасних проблем народонаселення, питань визначення цілей, методів та інструментарію політики народонаселення.

Математико-статистичний аналіз даних

4 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *О. Г. Виноградов, кандидат соціологічних наук, доцент, О. О. Поліщук, магістр соціології*

Курс присвячено методам статистичного аналізу, які дають змогу пояснювати поведінку залежної змінної впливом декількох незалежних чинників і будувати моделі її передбачення. На прикладах студенти ознайомлюються із множинним регресійним аналізом, дисперсійним аналізом, логістичною регресією, логістичним аналізом і сумісним аналізом. Для кожного з методів окреслюється відповідний клас задач, умови й обмеження використання методу (особливо вимоги до даних), розглядаються питання аналізу й інтерпретації результатів застосування. На практичних заняттях використовується пакет статистичного аналізу даних SPSS. Мета курсу: дати студентам теоретичні знання та практичні навички, необхідні для 1) розуміння професійних публікацій, які базуються на емпіричних даних та критичного оцінювання їхньої якості; 2) самостійного використання статистичних методів аналізу даних, які застосовуються для побудови моделей передбачення однієї залежної змінної на основі декількох незалежних змінних.

Технологія написання навчально-наукових робіт

4, 4д семестри, 2,4 год/тижд., залік, 5 кредитів, *Т. О. Марценюк, кандидат соціологічних наук, доцент, Т. С. Костюченко, магістр соціології, старший викладач*

Мета другої частини дисципліни — продовжити ознайомлення студентів із основними правилами підготовки, структурою та вимогами до написання навчально-наукових робіт у соціальних науках. Друга частина курсу присвячена таким структурним частинам письмової роботи, як емпіричний розділ та висновки. Протягом лекційних занять студенти повторюють принципи формулювання назви письмової роботи, аргументації актуальності, постановки мети і завдань, визначення об'єкта і предмета, відповідної методології дослідження, написання теоретичного розділу роботи, а також будуть ознайомлені із принципами написання емпіричного розділу роботи, висновків і вимогами до роботи (результатів дослідження). Практична складова курсу полягає у написанні та критичному опрацюванні студентами частин роботи у форматі виконання завдань на семінарах або вдома з детальним обговоренням на семінарських заняттях.

Якісні методи в соціології

4, 4д семестри, 4 год/тижд., іспит, 8 кредитів, *В. С. Бондар, кандидат соціологічних наук, доцент*

Метою курсу є ознайомлення студентів з основними уявленнями стосовно якісних методів соціологічних досліджень. Розкрити їхню роль у вивченні соціальних процесів, ознайомити з теоретичними засадами та історією виникнення і розвитку якісних методів, особливостями використання та стратегією соціологічного дослідження.

Курс має на меті не лише репрезентувати студентам основні методи якісної соціології, а й надати їм можливість на практичних заняттях самим спробувати та «відчути» якісні методи в дії. У такий спосіб після проходження курсу студенти володітимуть основами практичних дослідницьких навичок, які вони зможуть самостійно розвивати далі у власній дослідницькій роботі.

Багатовимірні методи аналізу даних

4д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. Г. Виноградов, кандидат соціологічних наук, доцент, О. О. Поліщук, магістр соціології*

Курс присвячено методам статистичного аналізу, призначеним для дослідження структури взаємозв'язків чи співвідношення багатьох змінних (або спостережень). Розглядаються факторний аналіз, багатовимірне шкалювання та кластерний аналіз. Студенти ознайомлюються з теорією багатовимірних даних, особливостями

планування і техніки збору даних для вказаних методів. Для кожного з методів окреслюється відповідний клас задач, умови й обмеження використання методу (особливо вимоги до даних), розглядаються питання аналізу й інтерпретації результатів застосування. Практичні заняття проводяться із використанням пакета SPSS.

Вступ до сучасних соціологічних теорій

5 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *А. Д. Осипчук, кандидат соціологічних наук, доцент*

Вивчення основних концептуальних засад сучасних соціологічних теорій, специфіки сучасного розвитку теоретичної соціології порівняно з класичним етапом, ознайомлення із змістом найвпливовіших ідей сучасної соціології та соціальної теорії (умовно від 60 – 70-х років ХХ ст.), зокрема світ-системного аналізу, теорії комунікативної дії, структуралізму та пост-структуралізму (К. Леві-Стросс, Р. Барт, А. Альтюсер, М. Фуко), неофункціоналізмом, синтетичними та мета-підходами, концепціями «постмодерністської» соціології та соціології доби постмодерну. Впродовж курсу також вивчаються погляди представників логічного позитивізму та пост-позитивізму (К. Поппер, Т. Кун, І. Лакатос) на методологію та розвиток науки й теоретичного знання. В рамках курсу здійснюється систематизація теоретичних концепцій та соціологічної проблематики. Студенти повинні отримати та систематизувати знання про основні теоретичні припущення сучасної соціологічної теорії та пов'язаних дисциплін (соціальна філософія, політична теорія, філософія та методологія соціальних наук), бути спроможними використовувати концептуальний апарат новітніх соціальних теорій в історико-соціологічному і теоретичному аналізі.

Соціальна структура суспільства

5 семестр, 4 год/тижд., залік, іспит, 5 кредитів, *С. М. Оксамитна, доктор соціологічних наук, професор*

Основні теоретико-методологічні підходи до інтерпретації соціальної структури в соціології. Основні типи елементів соціальної структури: статуси, ролі, соціальні організації, інституції, групи. Концепції та емпіричні дослідження соціальної стратифікації, класової структури та соціальної мобільності.

Інтерпретація соціальної структури в соціології. Розмаїття підходів до визначення соціальної структури: спільне та відмінне. Чи можливе неструктуроване суспільство? Складові елементи соціальної структури. Тотожність структури емерджентним властивостям сукупності елементів. Дуальність структури і дії. Механізми відтворення соціальної структури. Соціальна структура як пояснюючий принцип в соціології.

Соціологія особистості

5 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *О. В. Богданова, кандидат соціологічних наук, доцент*

Метою навчальної дисципліни є ознайомлення студентів із ключовими підходами до вивчення та результатами досліджень шляхів впливу соціального на індивідуальне та індивідуального на соціальне. У рамках цієї навчальної дисципліни ми розглянемо, як позиції людей у соціальних структурах мікро- та макrorівня впливають на їхнє життя в цілому, на окремі умови їхнього життя та як ці умови, своєю чергою, впливають на цінності, орієнтації та процеси мислення особистості; як формується суб'єктивна інтерпретація під впливом позицій у соціальній структурі.

Вступ до гендерних студій

6 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *Т. О. Марценюк, кандидат соціологічних наук, доцент*

Різноманітні концепції гендерних (соціостатевих) відмінностей і відносин у суспільстві, результати емпіричних соціологічних і статистичних досліджень та інтерпретацій соціально-культурних відмінностей в життєдіяльності чоловіків і жінок. Виникнення і розвиток гендерних досліджень, гендерно-рольові стереотипи та гендерна соціалізація у суспільстві, сексуальність як соціально-культурне явище, гендерні відносини в сім'ї, у сфері освіти і трудової зайнятості, розподілу влади і політичної діяльності, гендерні дослідження девіантної поведінки і насилля, фемінізм як суспільна думка та політична практика, перспективи гендерної рівності у сучасному суспільстві тощо.

Курсова робота

6 семестр, 0 год/тижд., іспит, 3 кредити

Завдання курсової роботи — прищепити студентам навички самостійної праці (робити огляд наукової літератури, аналізувати різні підходи, формулювати власні висновки).

ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Соціальна антропологія

2 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *К. С. Мальцева, кандидат філософських наук, старший викладач*

Соціальна антропологія являє собою вивчення людської поведінки та мислення у їхньому соціокультурному контексті і пропонує інтердисциплінарну базу для дослідження взаємозв'язків

між індивідом та культурою. Курс дає уявлення про соціальну антропологію як галузь антропологічного знання, що має різні траєкторії розвитку на європейському континенті та у США і Канаді. Курс містить оглядовий аналіз розвитку антропологічної теорії та методів у сучасній антропології (включене спостереження, польові роботи, етнографія тощо). Основні теми передбачають вивчення крос-культурної варіативності, зумовленої культурно-специфічною концептуалізацією процесів, пов'язаних із віком та дорослішанням, гендером, сексуальністю та репродуктивною діяльністю індивіда, взаємодією між особистістю та суспільством, організацією стосунків кривності, шлюбу та родинного життя, економічними та владними стосунками всередині групи, релігією, формуванням націй та етнічної самоідентичності, міжгрупової (між-культурної) взаємодії та культурної динаміки.

Медична соціологія

4 семестр, 3 год/тижд., залік, 4,5 кредиту, *К. С. Мальцева, кандидат філософських наук, старший викладач*

Загальнотеоретичний вступний курс, що ознайомлює студентів із засадами медичної соціології та розкриває критичні виміри у взаємодії між соціальною організацією та здоров'ям людини. Курс виступає як початковий щабель у циклі курсів, зорієнтованих на проблематику чинників у взаємодії між суспільством та здоров'ям і добробутом індивідів.

Глибинні інтерв'ю

4д семестр, 3 год/тижд., залік, 2,5 кредиту, *С. С. Артикуца, магістр соціології, старший викладач*

Мета курсу — ознайомитися з таким методом якісної соціології, як глибинне інтерв'ю, та навчитися послуговуватися цим методом у власних дослідженнях. Зокрема розглядатиметься місце глибинного інтерв'ю серед інших соціологічних методів, технічне забезпечення, етапи проведення інтерв'ю, кодування та інтерпретація, поєднання теорії та емпіричних даних, роль самого дослідника та етичні аспекти. Кожен студент муситиме провести глибинне інтерв'ю з обраної проблематики і представити результати свого міні-дослідження групі. В результаті курсу студенти повинні навчитися по-науковому трактувати інформацію, отриману завдяки глибинному інтерв'ю, і розглядати кожен конкретний випадок не ізольовано, а як складову ширшого соціального контексту.

Фокус-групи: методологія, методика, практика

4д семестр, 3 год/тижд., залік, 2,5 кредиту, *А. Є. Мирошниченко, магістр соціології, старший викладач*

Курс передбачає поглиблення знань з основних методологічних та методичних принципів організації і проведення фокус-груп. Завдання курсу: а) ознайомлення студентів з основними методиками збору та аналізу інформації методом фокус-груп та б) формування у студентів практичних навичок організації та проведення фокус-груп.

Соціологія молоді

4д семестр, 3 год/тижд., залік, 2,5 кредиту, *В. С. Бондар, кандидат соціологічних наук, доцент*

Курс спрямовано на розкриття особливостей поведінки специфічної соціально-демографічної групи, яка перебуває на важливому етапі становлення соціальних та професійних очікувань, ролей і статусів, інтерналізації норм і цінностей, сімейної та позасімейної соціалізації, що знаходить відбиток у специфічних молодіжних формах поведінки і свідомості, в поняттях молодіжної субкультури та ін.

Під час вивчення курсу студенти зможуть ознайомитись з дослідженнями молоді як суспільної групи, її місцем та роллю у соціальній структурі, процесом становлення особистості, впливом соціальних відмінностей на вибір професії і на соціальне просування молоді, професійним самовизначенням молоді та його впливом на систему ціннісних орієнтацій, особливостями ставлення молоді до праці, особливостями молодіжної сім'ї тощо.

Еволюція людської соціальності та суспільства

5 семестр, 3 год/тижд., залік, 4,5 кредиту, *К. С. Мальцева, кандидат філософських наук, старший викладач*

Курс розглядає сучасні теоретичні моделі та емпіричні матеріали, що пояснюють еволюцію соціального інтелекту серед *Homo sapiens*. Основні теми курсу стосуються людської здатності встановлювати стосунки (в тому числі домінантність та кооперативність), розуміти емоції та наміри інших, формувати ієрархії, існувати в сім'ях та розрізняти типи зв'язків між іншими індивідами (спорідненість, ворожнеча, дружній альянс) і використовувати цю інформацію у плануванні власної поведінки. Особливе місце посідає тематика, пов'язана із людською відкритістю до соціалізації (здатності інтерналізувати соціальні норми та навчатися конвенціональностей поведінки), а також її ролі у формуванні соціальних груп та складних суспільств у процесі еволюції. Наводяться паралелі із соціальним життям інших груп приматів.

Застосування соціологічних методів у маркетингових дослідженнях

5 семестр, 2 год/тижд., залік, 2,5 кредиту, *Т. С. Костюченко, магістр соціології, старший викладач*

Ця дисципліна має на меті ознайомлення студентів із базовими поняттями маркетингу та маркетингового дослідження, розгляд різних типів досліджень — відповідно до цілей та завдань «замовника», переваг та недоліків різних дослідницьких стратегій та методик на прикладі вже реалізованих проектів. План занять міститиме такі теми, які умовно можна поділити на два тематичні блоки:

1) підходи до проведення досліджень відповідно до маркетингових завдань (купівельна поведінка споживача, сегментація ринку, позиціонування та просування, формування цінової політики, диференціація, брендінг, тощо);

2) методи збирання та аналізу інформації, необхідної для запуску нового товару на ринок чи підтримки лояльності до бренду; типи інформації, необхідної для впровадження тієї чи іншої маркетингової стратегії.

У результаті опанування дисципліни студенти матимуть можливість пройти процес проведення маркетингового дослідження, крок за кроком, від написання брифу та пропозиції — до презентації результатів «замовнику».

Квір-студії

5 семестр, 2 год/тижд., залік, 2,5 кредиту, *А. Д. Осипчук, кандидат соціологічних наук, доцент*

Курс покликаний ознайомити студентів із основними теоріями та підходами «квір-студій», їх проблематикою та здобутками. Предметом цього міждисциплінарного напрямку є, зокрема, аналіз «нетрадиційних» (сексуальних) ідентичностей, їх соціальне конструювання й ре-презентації. Також частина курсу присвячена аналізу квір-ідентичностей та відповідних політик у так званих транзитивних країнах та у світі доби «пост-» та глобалізації. Окрему увагу приділено формуванню звички аналітичного та критичного мислення та застосуванню набутих знань.

Соціологія щастя

6 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредитів, *О. В. Богданова, кандидат соціологічних наук, доцент*

У рамках курсу студенти ознайомляться з результатами й методологією досліджень, які мають на меті з'ясувати характер і фактори суб'єктивного благополуччя людини. Буде розглянуто вплив як індивідуальних, так й інституційних чинників на створення

та підтримку людського щастя, включно можливий зв'язок з типом політичного режиму та економічним розвитком суспільства, вплив культури тощо. На прикладі досліджень суб'єктивного благополуччя студенти матимуть можливість попрактикуватися в аналізі якісних та кількісних даних і покращити розуміння дизайну дослідницьких проектів.

Вступ до аналізу соціальних мереж

6 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Т. С. Костюченко, магістр соціології, старший викладач*

Мета курсу — ознайомити студентів із базовими принципами аналізу соціальних мереж (social network analysis). Курс складається з теоретичного та практичного компонентів. Теоретична частина містить повторення концептів, ключових для мережевого аналізу — соціальні структури, соціальний капітал, інформаційні потоки та обмін, тощо — та ознайомлення із методологічними принципами теорії графів та соціометрії як методологічними основами мережевого аналізу. Протягом семінарських занять студенти будуть ознайомлені із поняттями «мережа» та процедурами аналізу мережевих структур у програмному забезпеченні (основні програми — UCINET, NetDraw, додаткові — Visone, Pajek, Siena). Курс також передбачає огляд основних сфер та прикладів застосування мережевого аналізу у соціальних науках, у т. ч. огляд політичних мереж, організаційних мереж та «вузлів», мереж мігрантів, тощо.

Дослідження цінностей у соціальних науках

6 семестр, 3 год/тижд., залік, 4,5 кредиту, *К. С. Мальцева, кандидат філософських наук, старший викладач*

Оглядовий курс, зосереджений на концепції цінності та здобутках емпіричних досліджень у галузі аксіологічних ієрархій у соціології, антропології та соціальній психології від середини ХХ ст. дотепер. Основна тематика: міжгенераційна передача цінностей, демографічні та соціокультурні аспекти, що асоціюються із різними ціннісними преференціями, зміни у цінностях, гендерні відмінності у ціннісних преференціях, вплив батьків на формування аксіологічного профілю дитини, вплив (не)співпадіння індивідуальних та культурних ціннісних ієрархій на здоров'я, а також взаємини між ціннісними орієнтаціями та психологічним життям індивіда. Особлива увага приділятиметься сучасним методам профілювання цінностей, головним теоретичним суперечкам та проблемам крос-культурного дослідження

ціннісних пріоритетів. До програми семінару входять роботи К. Боенке, Р. Д'Андреаде, К. Клакхона, М. Рокіча, Р. Інгельгарта, Дж. Сосьє, Г. Хофстіді, Ш. Шварца, У. Шонпфлюг та ін., та огляд відповідних методологій. Також розглядається сучасна критика теорії цінностей та подальші напрями досліджень соціокультурних цінностей у соціальних науках.

Контент-аналіз: вступ до методології

6 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *О. В. Іванов, кандидат соціологічних наук, старший викладач*

Метою курсу є ознайомлення студентів з методологічними засадами, історією, сучасними тенденціями розвитку контент-аналізу як провідного методу аналізу документів. Основний зміст — класичний контент-аналіз, який не передбачає застосування складних математико-статистичних та програмних засобів. Розглядаються ключові проблеми аналізу текстів щодо програмування дослідження, формування вибірки, оцінки валідності і надійності застосовуваних інструментів, формулювання висновків. Оглядом представлені сучасні методики, техніки та програмні засоби для збору, аналізу даних та подання результатів контент-аналітичного дослідження. Окрему увагу приділено методикам і технікам вивчення мережі Інтернет як найбільш перспективному напрямку контент-аналітичних досліджень. Курс є базовим для подальшого поглибленого вивчення методів кількісного аналізу текстів та самостійного проведення контент-аналітичного дослідження.

Комп'ютерні засоби контент-аналізу

6 семестр, 3 год/тижд., залік, 4,5 кредиту, *О. В. Іванов, кандидат соціологічних наук, старший викладач*

Курс ознайомлює із програмним забезпеченням для аналізу змісту аудіо-, відео-, текстових документів та зображень у рамках контент-аналітичної методології в найширшому розумінні. Надаються знання та формуються навички для ефективної роботи з програмами для простого частотного аналізу текстів (Jfreq, «частотні хмари»), словникового аналізу (Yoshikoder, MaxQDA), аналізу мультимедійних аудіо-, відеоданих (Atlas.ti, NVIVO), збору та аналізу даних записів у соціальних мережах Вконтакті, Facebook, Twitter (алгоритми для Rapidminer, онлайн-засоби, пакет TwitteR для R), статистичного аналізу зібраних даних (алгоритми для Rapidminer, пакет TM для R).

Позитивний потенціал особистості та соціальні умови його формування

6 семестр, 3 год/тижд., залік, 4,5 кредиту, *О. В. Богданова, кандидат соціологічних наук, доцент*

Курс має на меті ознайомити студентів із засадами й результатами досліджень «позитивного потенціалу» особистості та соціальних умов його формування, зокрема про дослідження альтруїзму, оптимізму, самоповаги, емоційної та соціальної компетентності. Також буде приділено увагу дослідженням, спрямованим на з'ясування соціальних умов, що, навпаки, стимулюють таку соціальну взаємодію, в результаті якої учасники зазнають психологічних або фізичних страждань.

Моніторинг і оцінювання програм та проектів, спрямоване на досягнення результатів

6 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *А. Є. Мирошніченко, магістр соціології, старший викладач*

Курс базується на матеріалах міжнародної навчальної програми IPDET (ipdet.org) розробленої спеціалістами Світового банку для викладання на базі Карлтонського університету в Канаді. Він міститиме презентації, практичні кейси, групові практичні вправи та групові презентації.

Мета курсу — надати слухачам інформацію про місце моніторингу і оцінювання (МіО) в сучасних підходах до управління програмами та проектами, ознайомити з понятійним апаратом, що використовується в МіО, та видами оцінювання, відпрацювати навички аналізу проектів та програм, розробки логфрейму (теорії змін) проекту, дизайну оцінювання, підбору індикторів, джерел інформації, методів збору інформації та представлення результатів. Курс націлений на тих, хто в майбутньому планує займатися управлінням програмами та проектами в державному чи громадському секторах, стратегічним управлінням, виконанням певних функцій із моніторингу та оцінювання програм і проектів, займатися аудитом, управлінням якістю, організаційним розвитком, працювати в міжнародних агенціях з розвитку (донорських струкурах) або програмах, які впроваджуються за підтримки таких.

Політична соціологія та соціологія еліт

6 семестр, 3 год/тижд., залік, 4,5 кредиту, *М. І. Винницький, PhD, кандидат соціологічних наук, доцент*

Мета навчального курсу — ознайомити студентів із загальними принципами соціологічного аналізу різних політико-організаційних форм (макрорівня), їх ідеологічного підґрунтя та політичних

процесів (мікрорівня) у сучасних суспільствах. У першій частині курсу розглядатимуться різновиди політичних ідеологій та соціальні чинники, які впливають на їх виникнення та інституціоналізацію в політичних партіях (зокрема роль лідерства, ЗМІ, латентних соціальних розколів, різновидів самоідентифікації соціальних груп). У другій половині курсу втілення цих теоретичних концептів реальними політичними елітами в Україні розглядатиметься через аналіз сучасного процесу пошуку консенсусу еліт на різних рівнях. Також у курсі буде представлено сучасні дослідження мереж, що об'єднують українських елітних акторів, розглядатиметься самоідентифікація представників еліт, їх зв'язок із ідеологічними течіями та соціальними процесами в інших країнах.

Соціологія сексуальності

6 семестр, 3 год/тижд., залік, 4,5 кредиту, *М. С. Маєрчик, старший викладач*

Метою курсу є ознайомлення студентів із соціальними, культурними та історичними аспектами явища сексуальності. На курсі ми розглянемо низку концепцій (передусім соціальний конструкціонізм, гендерна теорія та квір-теорія), які пояснюють соціальне конструювання сексуальностей, сексуальних ідентичностей, орієнтацій, статей, гендерів. Обговоримо підходи до концептуалізації та дослідження сексуальної поведінки; зв'язок сексуальності із дискурсами влади, політики, нації; макро- та мікрочинники конструювання сексуальностей. Аналізуватимемо державну політику щодо сексуальності, зокрема в сучасній Україні, а також міжнародні приклади. Ми аналізуватимемо законодавчі документи, фільми, журнальні та газетні статті, результати досліджень, які проводяться в Україні, для того, щоб зрозуміти, як конструюються уявлення про сексуальність, яким чином вони репрезентовані та втілені в медіях, політиці та повсякденних практиках.

Біографічний метод у соціології

6д семестр, 3 год/тижд., залік, 2,5 кредиту, *В. С. Бондар, кандидат соціологічних наук, доцент*

Пропонований курс присвячено біографії як дослідницькій стратегії. Увага акцентується на тому, що адекватна методологія гуманітарного знання та дискурсу засадничо-діалогічна, інтерактивна, загострено чутлива до особистісних «голосів» (М. Бахтін), які розпізнаються через техніку інтерпретативної соціології. Аналізуються матеріали трьох дослідницьких проєктів застосування

біографічного методу (А. Алексєв; Д. Берто, О. Мещеркіна і В. Семенова; Р. Ленчовський). Набуті знання допоможуть майбутньому фахівцеві працювати з випадками стигматизованих індивідуальних і групових ідентифікацій.

Гендер і політика

6д семестр, 3 год/тижд., залік, 2,5 кредиту, *Т. О. Марценюк, кандидат соціологічних наук, доцент*

Метою курсу є розгляд гендерних відносин у політичній сфері українського суспільства та загалом у світі. Основне завдання курсу полягає у тому, аби ознайомити слухачів із поняттям гендерної стратифікації суспільства, гендерними особливостями формування і динамікою владних відносин у ньому, основ гендерної політики та руху за рівні права чоловіків і жінок. Окрім того, цей курс передбачає розгляд успішних моделей гендерної політики у західних (зокрема скандинавських) країнах.

Соціологія реклами

7 семестр, 2 год/тижд., залік, 2,5 кредиту, *А. Д. Осипчук, кандидат соціологічних наук, доцент*

У межах курсу ми розглядатимемо основні підходи до реклами як соціального феномена з погляду соціології. Також говоритимемо про зв'язок реклами, масової свідомості, споживання (зокрема індивідуального споживання реклами); розглянемо основні сучасні теорії функціонування реклами у соціальному просторі; аналізуватимемо рекламні впливи у суспільстві, що трансформуються, обговорюватимемо (взаємо?)впливи реклами і суспільства/соціальної реальності.

Економічна соціологія та соціологія підприємництва

7 семестр, 3 год/тижд., залік, 4,5 кредиту, *М. І. Винницький, кандидат соціологічних наук, доцент*

Мета навчального курсу економічної соціології та соціології підприємництва — ознайомити студентів із загальними принципами соціологічного аналізу різних організаційних форм економіки (макрорівня) та економічних процесів (мікрорівня) в суспільствах із ринковими економіками. В першій половині курсу розглядаються соціологічні пояснення історичного розвитку капіталізму як системи організації виробничих відносин (Маркс, Вебер, Полянй), а також місця «ринку» як суспільного феномена в загальній концептуалізації суспільства нео-класичних економістів, нео-інституціоналістів і структурних функціоналістів. У другій половині курсу

розглядатиметься підприємець як базовий соціальний елемент ринкового суспільства, зокрема психологічні особливості підприємців, їхнє суспільне походження, укоріненість у ширші соціальні процеси, їхня агентність у процесах суспільних трансформацій.

Маскулінність та чоловічі студії

7 семестр, 3 год/тижд., залік, 4,5 кредиту, *Т. О. Марценюк, кандидат соціологічних наук, доцент*

Метою курсу є вивчення саме чоловіків і маскулінності в рамках ґендерних досліджень. Основне завдання курсу полягає у тому, аби дослідити конструювання маскулінностей у різних сферах соціального життя, ознайомити слухачів із сутністю та напрямками чоловічих студій у західній та вітчизняній соціології, розкрити особливості чоловічого руху. У курсі обговорюватимуться такі дискусійні проблеми, як криза маскулінності, зміна ґендерних ролей та її вплив на визначення сучасних чоловічих ідентичностей, гегемонна та альтернативні маскулінності, гомосексуальність і чоловіча сексуальність, проблема батьківства, деструктивні чоловічі практики тощо. Особливу увагу буде приділено проблемі ґендерних трансформацій на пострадянському просторі та сучасних українських маскулінностей.

Фемінізм як соціальна теорія і суспільний рух

8 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *Т. О. Марценюк, кандидат соціологічних наук, доцент, М. Маєрчик, старший викладач*

Метою курсу є соціологічний аналіз фемінізму як суспільного руху та методологічного підходу в соціальних науках. Основне завдання курсу полягає в ознайомленні слухачів із становленням і розвитком основних феміністичних ідеологій та відповідних організаційних форм у світі загалом і в Україні зокрема, розмаїттям напрямів фемінізму і соціальних проблем, які вони намагаються розв'язати, успішними ініціативами жіночого руху задля забезпечення рівних прав і можливостей для жінок у світі, а також із феміністичною методологією у соціологічних дослідженнях. У курсі вивчатимуться особливості становлення як «класичного» феміністичного руху (так званих трьох хвиль фемінізму), так і сучасних напрямів цього суспільного руху в контексті проблематизації низки інших суспільних ієрархій (фемінізм третього світу тощо). Окрім того, цей курс передбачає розгляд дискусій щодо ролі фемінізму у соціології загалом, розвитку теорії ґендера і забезпеченні ґендерної рівності зокрема.

Соціологія здоров'я

8 семестр, 3 год/тижд., залік, 4,5 кредиту, *К. С. Мальцева, кандидат філософських наук, старший викладач*

Спеціалізований (поглиблений) теоретичний курс, спрямований на вивчення соціокультурних чинників, що є детермінантами здоров'я. Присвячений взаємодії між суспільством та здоров'ям, цей курс зосереджено на тому, як такі соціальні інститути, як сім'я, робота, рівень освіти тощо, впливають на бідність та смертність у сучасних суспільствах.

Соціологія культури

8 семестр, 3 год/тижд., залік, 4,5 кредиту, *А. Д. Осипчук, кандидат соціологічних наук, доцент*

Загальний огляд проблематики соціології культури. Ознайомлення із основними теоретичними підходами та напрямками емпіричних досліджень у цій галузі. Аналіз різних підходів до визначення культури як особливого виміру соціального життя; дослідження соціальних процесів, задіяних у виробленні, продукуванні та сприйнятті культури; взаємодія культури та соціальної структури (аналіз ролі культури у формуванні класових, етнічних, гендерних тощо взаємодій та ідентичностей). Також частина курсу присвячена аналізу особливостей соціокультурних змін і трансформацій у так званих транзитивних країнах та у світі доби глобалізації.

Соціологія дитинства

8 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *Т. О. Саніна, магістр соціології, старший викладач*

Соціологія дитинства є частиною вікової соціології. В курсі розглядаються етапи соціалізації починаючи від народження і до досягнення дитиною повноліття, моменту становлення особистості. Детально розглядатимуться основні соціальні навички особистості на різних етапах життя щодо встановлення стосунків із соціальним оточенням, а також динаміка розвитку цих стосунків. Велику увагу буде приділено раннім етапам соціалізації (від народження), які, за даними сучасних досліджень, мають велике значення для подальшого формування особистості. Важливе місце відведено розглядові вікових криз та базових потреб кожної вікової групи. Курс розраховано на соціологів, однак він також буде цікавий і майбутнім батькам. Передбачається, що значну частину часу студенти приділять самостійній дослідницькій роботі, поштовхом до якої будуть знання, отримані під час лекційних занять та семінарських обговорень. Дослідницька робота може базуватись на аналізі оригінальних первинних емпіричних даних отриманих студентом протягом практичного дослідження (спостереження,

опитування, експеримент, кейс-стаді тощо), на вторинних даних, зібраних іншими дослідниками, на оглядах і порівнянні теоретичних джерел, а також на аналізі текстів й історичних джерел.

Бакалаврська робота

8д семестр, 0 год/тижд., теза, 7,5 кредиту

Бакалаврська робота — це наукове дослідження, яке засвідчує відповідний кваліфікаційний рівень знань, навички методологічно та методично грамотного виконання, виразної артикуляції результатів наукового пошуку, уміння робити обґрунтовані висновки та практичні рекомендації. Робота може мати характер теоретичного дослідження або ж теоретичних узагальнень на підставі первинного чи вторинного аналізу результатів емпіричних соціологічних досліджень. Обсяг бакалаврської роботи становить близько 70 — 110 тис. знаків.

052 ПОЛІТОЛОГІЯ

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – БАКАЛАВР

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

Основи політичної науки

1 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4,5 кредиту, *І. А. Гомза, кандидат політичних наук, доцент*

Методи досліджень і теорії сучасної політичної науки.

Логіка

1 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4,5 кредиту, *С. О. Кисельов, кандидат філософських наук, доцент*

Основні закони правильного мислення (тотожності, суперечності, виключеного третього, достатньої підстави), їхнє значення для отримання істинного знання; основні форми правильного мислення (поняття, судження, умовивід), основи теорії аргументації та побудови гіпотез.

Політична географія

2 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *С. С. Кисельов, старший викладач*

Опанування знань про просторову організацію політичного життя суспільства і територіальне співвідношення політичних сил на різних ієрархічних рівнях.

Політична система України

2д семестр, 5 год/тижд., залік, 3,5 кредиту, *О. В. Молодцов, доктор політичних наук, доцент*

Фази пострадянських перетворень. Основні завдання і функції законодавчої, виконавчої і судової влади в Україні. Формальні і неформальні механізми прийняття рішень в українській політиці. Податкова і бюджетна система України. Громадянське суспільство і його інститути.

Етнополітологія

3 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4,5 кредиту, *В. О. Кушніренко, кандидат політичних наук, доцент*

Теорія етнополітології, етноконфліктологія, політико-правові засади етнонаціональної політики. Актуальність вивчення етнополітології зумовлена зростанням ролі етнічного чинника в сучасних політичних процесах. Проблеми міжетнічних відносин виходять на порядок денний державної політики в кожній країні. Особливо це актуально для України, поліетнічної держави з гострими етнополітичними суперечностями: починаючи з відсутності логічної, спрямованої на розбудову держави етноціональної політики і закінчуючи актуалізацією внутрішніх та зовнішніх чинників, спрямованих на розпалювання етнополітичних конфліктів. Курс зорієнтований не лише на засвоєння студентами базових підвалин етнополітології, а й вироблення вміння їх застосовувати під час аналізу політичних процесів.

Світова політична історія XX–XXI ст.

3 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *М. В. Кірсенко, доктор історичних наук, професор, Ю. В. Орел, кандидат історичних наук, доцент*

Стислий виклад основних етапів, форм і методів державотворення, різновиди й еволюція політичного устрою з переважним наголосом на Європі між давнини до сьогодення.

Суспільно-політичні рухи

3 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *І. А. Гомза, кандидат політичних наук, старший викладач*

Природа суспільно-політичних рухів, основні категорії вивчення суспільно-політичних рухів, види суспільно-політичних рухів.

Основи міжнародних відносин

3 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *М. М. Гнатюк, кандидат політичних наук, доцент*

Курс має на меті дати студентам фахові знання про світовий політичний процес, його рушійні сили, тенденції і акторів; ознайомити студентів із основними теоретичними підходами до пояснення міжнародних відносин; сприяти засвоєнню понятійно-категоріального апарату, що використовуються світовою наукою у вивченні політичних взаємодій на міжнародній арені.

Історія політичних вчень

3, 4 семестри, 4 год/тижд., іспит, 10 кредитів, *С. О. Кисельов, кандидат філософських наук, доцент*

Розвиток політичної теорії з давніх часів до середини XX ст.: внутрішня логіка розвитку знання про політику; вплив соціально-історичного розвитку на розвиток політичної теорії.

Порівняльна політологія

4 семестр, 3 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *О. В. Гарань, доктор історичних наук, професор*

Вивчення основних понять порівняльної політології на конкретних прикладах провідних країн Заходу, комуністичних та посткомуністичних країн, а також країн «третього світу».

Логіка та методологія наукових досліджень

4 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4,5 кредиту, *М. С. Кармазіна, доктор політичних наук, професор*

Накопичення знань про методологічні підходи, вироблення умінь щодо застосування методів, проведення наукового дослідження, обґрунтування висновків, оформлення результатів.

Політологічна теорія держави

5 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *О. П. Дем'янюк, доктор політичних наук, доцент*

Походження і сутність держави; взаємозв'язок політичної й державної влади; інституційна структура держави; політичні процеси в державі; взаємодія держави і громадянського суспільства.

Історія української політичної думки

5 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *Т. А. Бевз, доктор історичних наук, професор*

Курс зорієнтований на вивчення історії ідей, теорій, концепцій, які формувалися упродовж тривалого історичного періоду від часів Київської Русі до сьогодення. Зміст курсу охоплює

широке коло питань, серед яких найважливішими є: ідеї влади, державного управління, співвідношення політики і моралі, політичної волі, національного самовизначення, права і свободи людини, федерації і децентралізації, місцевого самоврядування, парламентаризму, конституціоналізму. Розкриваються основні віхи становлення і розвитку ідей національної державності, демократії, висвітлюються ідеї влади і держави в різні історичні періоди України.

Французька політична думка XIX ст. та Французька політична думка XX ст.

5, 6 семестри, 2 год/тижд., іспит, 6 кредитів, *Т. С. Голіченко, кандидат філософських наук, доцент*

Основні політичні, соціальні та філософські теорії представників французької думки зазначеного періоду.

Кількісні та якісні методи політичних досліджень

5, 6 семестри, 3 год/тижд., залік, іспит, 8 кредитів, *М. В. Яковлев, кандидат політичних наук, доцент*

Курс передбачає опанування методів описової статистики (міри центральної тенденції та варіації, графічне представлення даних тощо), основ інференційної статистики (кореляційно-регресійний аналіз, непараметричні тести, основи факторного та кластерного аналізу, аналіз динамічних рядів), якісних технік дослідження (спостереження, інтерв'ювання, фокус-групи, біографічний метод), ознайомлення із сучасними тенденціями в методах дослідження (змішані методи, нетнографія, дослідження віртуальних спільнот, аналіз візуальних даних тощо), практику з опрацювання даних в SPSS (PASW) та в NVivo.

Сучасні західні політичні теорії

5, 6 семестри, 3 год/тижд., залік, іспит, 8 кредитів, *Н. А. Амельченко, кандидат філософських наук, доцент*

Основні напрями сучасної політичної думки: неолібералізм, неоконсерватизм, «консервативна революція», неомарксизм (Франкфуртська школа та «нові ліві»), комунітаризм, комунікативна теорія політики, сучасні концепції глобалізації та націєтворення, постструктуралізм.

Порівняльне конституційне право

6 семестр, 2 год/тижд., іспит, 3 кредити, *А. А. Мелешевич, доктор філософії в галузі політології (PhD), професор*

Метою курсу є ознайомлення студентів з основними теоретичними положеннями порівняльного конституційного права та основами конституційного права окремих країн. Курс присвячено

загальній характеристиці теорії конституціоналізму в порівняльній перспективі і зосереджено на історичних, культурних, соціальних та правових факторах, які вплинули на розвиток конституційного права в країнах Європи, Північної Америки та Азії.

Європейські студії

6д семестр, 6 год/тижд., залік, 4 кредити, *О. С. Новічкова, старший викладач*

Історія та теорія європейської інтеграції, розбудова загальноєвропейських інституцій та політична культура європейського простору.

Структура та функції державного управління

7 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *О. В. Молодцов, доктор політичних наук, доцент*

Розвиток політичної теорії з давніх часів до середини ХХ ст.: внутрішня логіка розвитку знання про політику; вплив соціально-історичного розвитку на розвиток політичної теорії.

Політичні партії та партійні системи

7 семестр, 2 год/тижд., іспит, 3 кредити, *М. В. Чабанна, кандидат політичних наук, доцент*

Поняття політичної партії та партійної системи, їхнє походження, структура та функції, теорія політичних партій та партійних систем, правове регулювання партійної діяльності, участь політичних партій у виборчому процесі, функціонування партійних систем за різних політичних режимів, партійна система України.

Зовнішня політика України

7 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *М. М. Гнатюк, кандидат політичних наук, доцент*

Курс присвячено вивченню процесів формування та реалізації зовнішньої політики України. Мета — набуття студентами базових знань щодо участі України в сучасних міжнародних відносинах. Тематично курс складається із таких блоків: теоретичні основи зовнішньої політики держави; концептуальні засади зовнішньої політики України; участь України в світових і регіональних безпекових і економічних структурах; взаємини із провідними акторами світової політичної системи, зовнішньополітичні пріоритети України в регіонах світу.

Правові системи сучасності

7 семестр, 2 год/тижд., іспит, 3 кредити, *А. М. Шупілов, кандидат юридичних наук, доцент*

Дисципліна розглядає правові системи держав у порівняльному плані, дає можливість подивитися на неї крізь призму інших

правових систем, дає змогу глибше зрозуміти ті явища і процеси, які відбуваються в цій правовій системі, ефективніше вирішувати проблеми, своєчасно вносити необхідні корективи в механізм правового регулювання суспільних відносин в державі.

Основи державної політики

8 семестр, 2 год/тижд., іспит, 3 кредити, *О. П. Дем'янчук, доктор політичних наук, доцент*

Розробка державної політики та здійснення державного управління як політичні процеси; методи і підходи до аналізу окремих етапів політичних процесів вироблення державної політики; основні завдання, цілі та використання аналізу державної політики і процесів державного управління.

Місцеве самоврядування

8 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *О. В. Молодцов, доктор політичних наук, доцент*

Основною метою викладання курсу є формування державного службовця з освітньо-кваліфікаційним рівнем вищої освіти «бакалавр», вироблення у нього креативних якостей характеру і високих навиків професійної діяльності, які необхідні для працівників органів місцевого самоврядування та місцевих органів виконавчої влади. Створення в Україні високо розвинутого громадянського суспільства і розбудова на основі прийнятої Конституції України суверенної і незалежної, демократичної, соціальної правової держави потребують нового покоління громадян України. Необхідними ознаками громадянина нашої держави мають стати висока правова культура, послідовні демократичні переконання, вміння легальними засобами захищати загально визнані суспільні цінності. Без належного рівня правових знань і навичок правомірної поведінки неможлива свідома участь особи в суспільному та державному житті.

Курсова робота

4, 6 семестр, теза, 3 кредити

Завдання курсової роботи — прищепити студентам навички самостійної праці (робити огляд наукової літератури, аналізувати різні підходи, формулювати власні висновки).

ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Росія: цивілізаційні та культурні засади політики

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. О. Кушніренко, кандидат політичних наук, доцент*

Курс є необхідною складовою вивчення особливостей формування методології сучасних гуманітарних наук. Він дає можливість комплексно розглянути проблему формування культурно-цивілізаційних парадигм у сучасному знанні, а також процеси імплементації цих парадигм у формуванні та розвитку методології політичної науки зокрема.

Теорія і політика авторитарних режимів

4 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *І. А. Гомза, кандидат політичних наук, доцент*

Курс покликаний сформувати у студентів комплексні знання про природу, типи та особливості авторитарних режимів. Питання розглядаються з політологічної та історичної перспектив. Комбінуючи широку теоретичну базу та дослідження ключових випадків, курс сприяє поглибленню аналітичних і практичних навичок у студентів і суттєво розширює їхні знання про особливості встановлення, існування та повалення авторитарних режимів.

Мас-медіа і політика в Україні і світі

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *І. Р. Совсун, старший викладач*

Мета курсу — отримати розуміння того, як функціонують засоби масової інформації, а також навчитись критично підходити до аналізу роботи ЗМІ. Курс поділено на два блоки: теоретичний і практичний. У теоретичному блоці буде розглянуто головні підходи до аналізу медіа. Практичний блок — це робота з аналізу сучасного українського медійного поля із запрошенням гостей лекторів — відомих українських журналістів та редакторів, які безпосередньо зможуть розповісти студентам про роботу українських ЗМІ.

Політичний екстремізм

4 семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *І. А. Гомза, кандидат політичних наук, доцент*

Курс покликаний сформувати у студентів комплексні знання про природу, типи та особливості політичного екстремізму. Питання розглядаються з політологічної, соціологічної та психо-

логічної перспектив. Комбінуючи широку теоретичну базу та дослідження ключових випадків, курс сприяє поглибленню аналітичних і практичних навичок у студентів і суттєво розширює їхні знання про особливості появи, теоретичні обґрунтування та практичні кроки основних представників політичного екстремізму XX ст.

Політекономія

5 семестр, 3 год/тижд., залік, 5 кредитів, *Г. С. Григор'єв, кандидат економічних наук, доцент*

Економічні закони виробництва матеріальних благ та послуг; соціально-економічний устрій суспільства; логіка процесу формування та нагромадження факторів виробництва.

Теорія ігор

6 семестр, 2 год/тижд., залік, 2 кредити, *Л.Й. Зубрицька, кандидат політичних наук, доцент*

Курс присвячено застосуванню теорії ігор у аналізі політичних ситуацій та конфліктів, міжнародних відносин. У рамках лекційних та практичних семінарських занять передбачено детальний розгляд таких моделей: «Дилема в'язня» (Prisoner's Dilemma, PD), «Курча» (Chicken), «Полювання на оленя» (Stag hunt), «Страховка» (Assurance), «Глухий кут» (Deadlock), «Трагедія общин» (Tragedy of the Commons), «Диктатор» (Dictator Game) та інші.

Політичний копірайтинг

6 семестр, 3 год/тижд., залік, 3 кредити, *Л. Й. Зубрицька, кандидат політичних наук, доцент*

Курс передбачає ознайомлення студентів із базовими принципами та технологіями копірайтингу в політиці, вивчення основних законів, правил та вимог написання ефективних текстів та створення невербального контенту, що використовується у політичних комунікаціях.

Сучасні політичні ідеології

6 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *О. С. Новіčkова, старший викладач*

Різноманітність та багатовимірність поняття «ідеологія», як у політичному, так і філософському плані; ідеологія як платформа для утворення та консолідації політичних партій; уживання

різноманітних ідеологій у сучасних політичних практиках, як на макро-, так і мікрорівнях.

Політичні партії та партійні системи

7 семестр, 2 год/тижд., іспит, 3 кредити, *М. В. Чабанна, кандидат політичних наук, доцент*

Поняття політичної партії та партійної системи, їх походження, структура та функції, теорія політичних партій та партійних систем, правове регулювання партійної діяльності, участь політичних партій у виборчому процесі, функціонування партійних систем за різних політичних режимів, партійна система України.

Теорії демократії

7 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *О. С. Новічкова, старший викладач*

Вивчення поняття демократії, різних теоретичних трактувань цього політичного режиму та його підтипів, передумов його виникнення, ключових інститутів, необхідних для його функціонування, взаємозв'язку демократії із соціально-економічною політикою держави, рівнем насильства, корупцією та зовнішньою політикою.

Міф у сучасному політичному дискурсі

8 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *Н. А. Амелченко, кандидат філософських наук, доцент*

Психоаналітичний, герменевтичний, феноменологічний підходи до розуміння сутності міфу, структуралістська концепція міфу, семіологічна критика міфу Р. Барта, сучасні форми дискурс-аналізу міфу, зокрема концепції Е. Лакло і Ш. Муф, і критичний дискурс-аналіз Н. Феркло як способи деконструкції політичних міфів.

ПРАКТИКА

Практика навчальна

6 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *М. М. Гнатюк, кандидат політичних наук, доцент*

Навчальна практика передбачає ознайомлення із роботою громадської чи державної установи. Перед проходженням практики кафедра проводить інструктаж студентів із питань організації та методики проходження практики, ознайомлює з графіком

консультацій. На період практики студенти переходять у підпорядкування адміністрації установи, в якій проходить практика. Студенти складають індивідуальний план практики, а по закінченні практики — звіт про проходження практики.

Практика науково-дослідницька

8 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *М. М. Гнатюк, кандидат політичних наук, доцент*

Зміст і загальні принципи науково-дослідної роботи, специфіка дослідницької діяльності в Україні; структура дослідження; критерії оцінки якості дослідження.

231 СОЦІАЛЬНА РОБОТА

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – БАКАЛАВР

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

Вступ до соціальної роботи

1, 2 семестри, 3 год/тижд., залік, іспит, 8 кредитів, *А. П. Дума, магістр соціальної роботи, старший викладач*

Одна з обов'язкових навчальних дисциплін для набуття студентами базових знань та навичок із фахової діяльності. Розглядаються основні поняття, сучасні концепції соціальної роботи, етичні засади, професійні ролі соціальних працівників, особливості й етапи ведення випадку, професійні межі, явище вигорання, застосування багатoproфільного підходу до надання соціальних послуг, вимоги до ведення професійних записів, що слугує підґрунтям для подальшого поглиблення фахових знань і навичок.

Історія соціальної роботи

2 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *Н. Є. Гусак, кандидат соціологічних наук, доцент*

Метою курсу є опанування студентами знань щодо історії соціальної роботи в Україні та зарубіжних країнах, розуміння ними впливу історичних процесів на розвиток та становлення соціальної роботи, формування умінь орієнтуватись у сучасних тенденціях розвитку соціальної роботи. У курсі розглядаються підходи до визначення відліку історії соціальної роботи, передісторія фахової соціальної роботи в Україні та світі, становлення та розвиток фахової соціальної роботи у світі на прикладі США,

Великої Британії, Німеччини та інших країн, особливості формування соціальної роботи як фахової дисципліни в Україні. Під час курсу студенти ознайомлюються з біографіями основоположників та їхнім внеском в історію фахової соціальної роботи.

Основи психології для соціальної роботи

2 семестр, 3 год/тижд., залік, 4,5 кредиту, *вакансія*

Метою курсу є надання студентам знань про розвиток психіки та свідомості, сутність психічних процесів, станів та індивідуально-психологічні властивостей особистості, а також особливості поведінки особистості у діяльності та спілкуванні. У курсі розглядаються основні психологічні теорії та поняття. У результаті оволодіння курсом студенти навчатимуться розуміти та диференціювати різноманітні психічні явища внутрішнього світу людини, ідентифікувати індивідуально-психологічні особливості особистості, регулювати власну поведінку залежно від ситуації спілкування, навчатимуться визначати стани клієнтів соціальної роботи.

Основи групової роботи

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *А. М. Бойко, магістр соціальної роботи, старший викладач*

Курс призначений для початкового оволодіння студентами основами групової роботи. У курсі розглядаються різновиди груп, терапевтичні фактори групи, розвиток групової динаміки, характеристики ведучого групи, основні техніки і методики організації групового процесу. Мета курсу: розширення знань про групову роботу, оволодіння практичними вміннями проведення групової роботи з різними групами клієнтів.

Система організації соціальних служб в Україні

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *Н. А. Лук'янова, кандидат політичних наук, старший викладач*

Під час вивчення цієї навчальної дисципліни студенти зможуть ознайомитися з принципами організації соціальних служб, історією та етапами створення системи державних та недержавних організацій, які надають соціальні послуги; головними засадами соціальної роботи та перспективами розвитку соціальних служб в Україні; моделями взаємодії та співпраці різноманітних соціальних служб та клієнтів соціальної роботи на рівні громад.

Теорії соціальної роботи

3 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *Н. А. Лук'янова, кандидат політичних наук, старший викладач*

Метою курсу є надання знань про основні теорії соціальної роботи. Студенти вивчають психологічні, соціологічні та комплексні теорії соціальної роботи. Зокрема розглядається психодинамічний, когнітивний, біхевіористський, гуманістичний, системний, екологічний, радикальний підходи, орієнтована на вирішення завдання модель, а також теорія кризового втручання. Студенти ознайомлюються з особливостями теорій, їх обмеженнями та перевагами, а також умовами застосування в практиці соціальної роботи.

Методи соціальної роботи

4 семестр, 2 год/тижд., 4д семестр, 3 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *Н. А. Дмитришина, магістр соціальної роботи, старший викладач*

Метою курсу є ознайомлення студентів з основними формами та методами, які використовують соціальні працівники у процесі роботи з клієнтами. У курсі вивчаються особливості індивідуальної та групової, а також роботи в громаді. Окремо розглядається груповий догляд, представництво інтересів та насаження клієнтів. У результаті опанування курсу студенти навчаться розуміти особливості використання різних методів соціальної роботи, їхні переваги та недоліки, а також доцільність застосування різних методів у практичній соціальній роботі.

Базові навички спілкування-1

3 семестр, 3 год/тижд., залік, 4,5 кредиту, *Н. Б. Бондаренко, магістр соціальної роботи, старший викладач*

Курс призначений для ознайомлення з теоретичними засадами процесу спілкування та консультування і початкового оволодіння навичками інтерв'ювання в процесі практичного тренування. Засвоєння комплексу навичок уважного вислуховування, розпитування та стимулюючих впливів дає можливість у відносно короткий термін виробити власний ефективний тип спілкування та набути комунікативних умінь для виконання фахових функцій соціального працівника.

Базові навички спілкування-2

4 семестр, 3 год/тижд., залік, 4,5 кредиту, *Н. Б. Бондаренко, магістр соціальної роботи, старший викладач*

Професійне оволодіння навичками інтерв'ювання, їх використання у практичній діяльності соціального працівника. Набуття практичних умінь проведення інтерв'ювання з урахуванням

різноманітних технік та методів роботи, рівня клієнта, з подальшим виробленням власного стилю інтерв'ювання, який може бути використаний для розвитку навичок консультування.

Основи охорони праці

4 семестр, 2 год/тижд., іспит, 1,5 кредиту, *В. С. Копань, доктор фізичних наук, професор*

Формування у майбутніх фахівців у їхній діяльності рівня знань та умінь з правових і організаційних питань охорони праці, з питань гігієни праці, виробничої санітарії, техніки безпеки та пожежної безпеки на робочому місці.

Вступ до методології соціального дослідження

6 семестр, 3 год/тижд., 6д семестр, 5 год/тижд., іспит, 6 кредитів, *Н. Є. Гусак, кандидат соціологічних наук, доцент*

Метою курсу є набуття студентами знань щодо основних принципів організації та проведення досліджень, особливостей їх застосування в соціальній роботі, умов одержання якісної інформації, її інтерпретації та представлення. Вивчення дисципліни передбачає ознайомлення з основними типами, процедурами та умовами проведення досліджень у соціальній роботі; формування навичок із розробки програми дослідження, застосування методів збору та інтерпретації даних, умінь застосовувати результати досліджень у практичній роботі. Курс дає можливість не лише здобути теоретичні знання щодо організації та проведення соціальних досліджень, а й закріпити вивчене на практиці. Під час семінарських та практичних занять студенти набувають навичок проведення досліджень, розробки програми, вчать використовувати відповідні інструменти та методи збору даних.

Основи соціальної політики

5 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *О. А. Іванова, старший викладач*

Одна з базових дисциплін для опанування знаннями та навичками з фахової підготовки соціального працівника. Ознайомлює з основними поняттями соціальної політики, а також із сучасними концепціями, стратегіями та підходами в соціальній політиці. Завдання курсу: дати уявлення про основні моделі соціального захисту, передумови та чинники формування соціальної політики; документальну базу та інструменти соціальної політики; інституції, які займаються розробкою та впровадженням соціальної політики; джерела та методи фінансування соціальної

сфери; ознайомити з організацією системи соціального захисту. Значну увагу приділено засвоєнню теоретичних знань через розроблення окремих напрямів соціальної політики, актуальних на момент вивчення.

Основи менеджменту

5 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *О. А. Іванова, старший викладач*

Одна з дисциплін для опанування знаннями та навичками з фахової підготовки соціального працівника керівної ланки. Ознайомлює з основами менеджменту на прикладі організацій соціальної сфери. Завданнями курсу є надати уявлення про менеджмент як професію, ознайомити із основними поняттями менеджменту та його функціями. Буде розглянуто такі теми: організація як суб'єкт управління, планування, фінансування, маркетинг, управління персоналом, організаційний розвиток, моніторинг, контроль та оцінювання діяльності організації, інформація та комунікації. Для засвоєння теоретичних знань на завершення курсу слухачі розробляють проект організації.

Основи соціально-економічного аналізу

5 семестр, 2 год/тижд., іспит, 2 кредити, *С. І. Панцир, кандидат історичних наук, старший викладач*

Курс є необхідною складовою вивчення соціальної політики, зокрема політики зайнятості, та соціального забезпечення, підготовки кваліфікованого фахівця до роботи в органах державної влади, дослідницьких інституціях, соціальних службах. Він дає можливість вивчити основні теоретичні підходи, принципи та методологію соціально-економічного аналізу та прогнозування, а також закріпити їх на практиці. Курс ознайомлює студентів із технологією соціально-економічного аналізу та прогнозування соціально-економічних процесів, яка необхідна для оцінки соціальних та економічних потреб домогосподарств, соціальних чинників діяльності підприємств та реалізації програм сприяння зайнятості та постачання соціальних послуг.

Правові основи соціальної роботи

6 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *З. Черненко, PhD, старший викладач*

Метою курсу є ознайомити студентів із правовими основами надання соціальної допомоги та соціальних послуг. У курсі розглядаються основні закони та нормативно-правові документи, які стосуються захисту прав людини, надання соціальних послуг

та соціальної допомоги, соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю, інших груп клієнтів соціальної роботи. Особливо розглядаються нормативно-правові документи, які регламентують діяльність закладів та організацій, що надають соціальні послуги, та механізми їх упровадження.

Соціологія девіантної поведінки

7 семестр, 2 год/тижд., залік, 2,5 кредиту, Н. В. Кабаченко, кандидат філософських наук, доцент

Курс має на меті ознайомити студентів з основними теоріями та підходами до пояснення девіантної поведінки. Вивчаються теорія соціального контролю, біологічний контекст, особистісні чинники, соціальні основи девіації, розглядаються основні причини, що зумовлюють її виникнення. В результаті вивчення курсу студенти зможуть розуміти такі типи девіантної поведінки, як вживання наркотиків та алкоголю, проституція, гомосексуальна поведінка, насильство, зокрема насильство в сім'ї, кримінальна поведінка та корупція, а також роль системи кримінальної юстиції.

Якісні методи дослідження в соціальній роботі

7 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, Н. В. Кабаченко, кандидат філософських наук, доцент

Курс має на меті надати знання, які стосуються підходів до проведення досліджень у соціальній роботі. Його вивчення сприяє поглибленню та спеціалізації знань і вмінь соціального працівника, має на меті оволодіння знаннями та навичками, необхідними як при написанні кваліфікаційної роботи, так і для практичної соціальної роботи. Розглядаються особливості різних типів якісних досліджень, особливості використання таких дослідницьких методів, як фокус-групи, дослідження в дії, вивчення випадку тощо, підготовка та проведення якісного дослідження, основні принципи аналізу отриманих даних та можливості застосування результатів досліджень у практичній соціальній роботі.

Основи консультування

7 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, А. М. Бойко, магістр соціальної роботи, старший викладач

Основною метою курсу є ознайомлення студентів з основними підходами до консультування в соціальній роботі. Розглядаються можливості консультування в практиці роботи з різними

групами клієнтів. Курсом передбачено опанування як загальних підходів до консультування (структура консультації, основні техніки консультування), так і особливостей консультування з різними типами клієнтів (немотивованими, в ситуації стресу, гострого горя тощо). Окремо розглядається процес консультування та умови його проведення. Під час семінарських занять застосовують рольові ігри, що передбачає проведення консультації та її аналіз.

Міжнародна соціальна робота

7 семестр, 3 год/тижд., іспит, 3 кредити, *А. М. Бойко, магістр соціальної роботи, старший викладач*

Метою курсу є оволодіння студентами навичками концептуалізації, вміннями використовувати теоретичні конструкти і здійснювати практичну соціальну роботу з огляду на міжнародні перспективи і порівняльні підходи до світових соціальних проблем у контексті різних теорій, міжнародної політики та етики соціальної роботи. Розглядаються різні парадигми соціальної роботи з огляду на культуральні та історичні особливості національних та етнічних груп. Отримані знання та навички допоможуть студентам у процесі планування і надання допомоги та підтримки клієнтам соціальної роботи, які є представниками різних культур і живуть у різних частинах світу.

Практикум навчальний

7 семестр, 5 год/тижд., залік, 4 кредити, *А. П. Дума, магістр соціальної роботи, старший викладач*

Одна з обов'язкових навчальних дисциплін для відпрацювання студентами базових знань та навичок із фахової діяльності. Приділяється увага соціально-психологічним характеристикам вразливих груп населення, професійним цінностям соціального працівника, явищам стигматизації й дискримінації вразливих груп населення, а також веденню конкретного випадку, веденню професійних записів і багатопрофільному підходу до надання послуг.

Навчально-дослідницький практикум

8 семестр, 8 год/тижд., залік, 9 кредитів, *О. М. Савчук, кандидат психологічних наук, доцент*

Метою курсу є отримання знань та вдосконалення навичок проведення досліджень у соціальній роботі. Студенти розглядають етапи та процес підготовки кваліфікаційної роботи, розробляють методологію та інструменти дослідження, опановують

різні методи збору даних відповідно до дизайну, вдосконалюють навички їх аналізу та представлення і поширення результатів дослідження. Під час курсу студенти обмінюються досвідом та вчать аналізувати свою власну дослідницьку практику в групових та індивідуальних обговореннях.

ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Волонтерська діяльність

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. Я. Назарук, магістр екології, старший викладач*

Курс сприяє поглибленню знань та набуттю нових навичок соціального працівника по роботі з волонтерами. Розглядаються основи волонтерської діяльності, особливості залучення та мотивації волонтерів, їх підтримки в процесі роботи, підготовки та навчання волонтерів, особливості планування роботи волонтерів, управління волонтерською діяльністю, етичні аспекти діяльності волонтерів, їхні роль та місце в наданні соціальних послуг.

Соціальна робота з людьми з особливими потребами

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Л. Ю. Байда, старший викладач*

Курс спрямований на вивчення основних принципів соціальної роботи з людьми з інвалідністю, ознайомлює з діяльністю державних інституцій, громадських організацій, об'єднань та міжнародних фондів, які представляють інтереси людей з особливими потребами. Цей навчальний курс допоможе студентам набути знань та навичок для роботи з людьми з інвалідністю, захисту їхніх прав та інтересів.

Підготовка наукової роботи для соціальних працівників

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. М. Бойко, магістр соціальної роботи, старший викладач*

Метою курсу є ознайомлення студентів із основами наукової роботи, набуття ними знань щодо основних принципів організації та написання наукової роботи, підготовки та презентації результатів власних наукових досліджень та розробок в усному

та письмовому форматах тощо. Вивчення дисципліни передбачає ознайомлення з основними підходами до написання наукової роботи, зокрема курсової роботи з соціальної роботи, формування навичок аналізу та аргументування власних наукових студій.

Гостьовий курс «Міжнародні організації та соціальна робота»

4 семестр, 3 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. М. Бойко, магістр соціальної роботи, старший викладач*

Курс має на меті ознайомити студентів із завданнями, діяльністю та роллю міжнародних організацій, які працюють із проблемами бідності, соціальної нерівності, утвердження справедливості та захисту прав вразливих груп населення у світі та в Україні. Розглядаються сучасні поняття, стратегії вирішення глобальних соціальних проблем, поширених у світі, а також можливості міжнародної співпраці та розвитку спільних програм і проектів у сфері соціальної роботи і соціальної політики. Цей навчальний курс допоможе студентам сформувати розуміння організаційного контексту соціальної роботи на міжнародному рівні, можливостей використання їх ресурсів у практичній соціальній роботі.

Розвиток дітей раннього віку

4д семестр, 6 год/тижд., залік, 3 кредити, *Г. М. Бевз, доктор наук, доцент*

Призначений для оволодіння студентами основними засадами, формами та методами догляду за дітьми раннього віку, забезпечення охорони та зміцнення їхнього здоров'я. Метою курсу є ознайомлення студентів з основами психології і педагогіки раннього дитинства, формування у них вмінь та навичок щодо розвитку, навчання й виховання дітей раннього віку, розвиток здатності творчого застосування знань і умінь у практичній соціальній роботі. Студенти вивчають особливості фізичного, психічного та емоційного розвитку дітей.

Протидія торгівлі людьми

5 семестр, 2 год/тижд., залік, 2,5 кредиту, *Н. Є. Гусак, кандидат соціологічних наук, доцент*

Метою курсу є ознайомлення студентів із особливостями явища торгівлі людьми, можливостями протидії йому, формування навичок проведення профілактичної, індивідуальної роботи, роботи

з сім'ями постраждалих та роботи в громаді, оволодіння практичними навичками виявлення постраждалих та надання їм фахової допомоги. Студенти ознайомлюються з нормативно-правовою базою щодо протидії торгівлі людьми, наявними підходами практичною соціальною роботи з постраждалими, розглядають особливості застосування різних методів у роботі з постраждалими на прикладах реальних життєвих історій. Студенти вчаться розробляти індивідуальний план втручання для конкретних випадків або план інформаційно-просвітницького заходу із запобігання торгівлі людьми.

Соціальна робота з жінками, які зазнали домашнього насильства

6 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *О. М. Савчук, кандидат психологічних наук, доцент*

Курс має на меті ознайомити студентів із причинами насильства в сім'ї, колом насильства, формуванням віктимної поведінки, стокгольмського синдрому. Окремо розглядається законодавство щодо запобігання насильства в сім'ї та способи покарання кривдників. Детально вивчаються приклади випадків насильства, наслідки для дітей, що були свідками домашнього насильства. Аналізується вітчизняна та зарубіжна практика надання допомоги жертвам насильства (превентивної, консультативної, групової роботи з жінками). Курс передбачає розвиток знань та навичок, необхідних для роботи з жінками, які зазнали насильства, а також заходів для роботи з кривдниками. Розглядається структура мережі служб, які залучені до підтримки жінок, що зазнали насильства.

Права людини та їх захист

6 семестр, 2 год/тижд., залік, 2,5 кредиту, *Н. Б. Шевчук, магістр соціальної роботи, старший викладач*

У курсі розглядаються основні підходи до розуміння природи прав людини, положення Конституції України щодо визначення прав людини, критерії класифікації прав людини, характеристика їхніх основних видів. Вивчаються конституційні підстави для обмеження прав людини, а також національні та міжнародні юридичні засоби забезпечення і захисту прав людини в Україні, можливості соціальних працівників для захисту прав своїх клієнтів.

Створення та супровід прийомних сімей

6 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *Г. М. Бевз, доктор наук, доцент*

Курс є інтегрованим і передбачає опанування знань та навичок, необхідних для роботи в системі замісної опіки над дітьми, що потребує знання теорій психології, соціальної роботи, права, державного управління, соціальної політики тощо. Предметом вивчення курсу є прийомна сім'я як інститут замісної опіки над дитиною. В процесі вивчення курсу приділяється увага функціонуванню сім'ї, особливостям створення та підтримки прийомної сім'ї, законодавству, що визначає діяльність таких сімей, ролі соціального працівника у здійсненні соціального супроводу таких сімей та взаємодії з іншими фахівцями.

Соціальна робота у сфері психічного здоров'я-1

6д семестр, 4 год/тижд., залік, 2,5 кредити, *Н. Б. Бондаренко, магістр соціальної роботи, старший викладач*

Базовий курс із соціальної роботи у сфері психічного здоров'я — це синтезоване викладення наявних підходів до роботи з людьми, що мають проблеми психічного здоров'я, з урахуванням особливостей змін особистості відповідно до діагнозу. Курс дає студентам можливість зрозуміти складнощі людських станів загалом та дізнатися про важливість особистісних чинників та чинників соціального середовища, що впливають на психічне здоров'я та захворювання. Метою є підготовка студентів до практичної соціальної роботи у сфері психічного здоров'я та використання індивідуальної, групової роботи, роботи в громаді і з сім'ями.

Соціальне підприємництво

8 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. Я. Назарук, магістр екології, старший викладач*

Курс спрямований на ознайомлення студентів з основами соціального підприємництва, зокрема з законодавчим підґрунтям ведення соціального підприємства, видами підприємницької діяльності, сучасними світовими тенденціями розвитку соціального підприємництва. Розглядаються можливості створення соціальних підприємств клієнтами соціальної роботи та ролі соціальних працівників у підтримці їхньої діяльності. Також аналізуються механізми запровадження соціального підприємництва в Україні на прикладі сучасних українських та закордонних соціальних підприємств.

Соціальна робота з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування

8 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *А. П. Дума, магістр соціальної роботи, старший викладач*

Вибіркова навчальна дисципліна, орієнтована на набуття студентами знань щодо соціальної роботи з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування. Розглядається система державної опіки, завдання, особливості, методи соціальної роботи з вихованцями й випускниками інтернатних закладів, з огляду на реформування системи державної опіки. Приділяється увага сімейним формам виховання дітей. Розглядається питання роботи з сім'ями, що опинилися у складних життєвих обставинах, де є ризик передачі дитини на виховання до системи державної опіки. Отримані знання студенти зможуть застосувати під час проходження навчальної практики у соціальних службах, що надають допомогу дітям-сиротам та дітям, позбавленими батьківського піклування.

ПРАКТИКА

Практика ознайомча-1

4д семестр, 9 год/тижд., залік, 6 кредиту, *Н. А. Дмитришина, магістр соціальної роботи, старший викладач*

Курс посідає особливе місце в підготовці бакалаврів соціальної роботи і є важливим компонентом освіти, котрий визначає якість їхньої професійної підготовки в цілому. Практика дає можливість ознайомитися та зрозуміти потреби соціально вразливих груп населення та ознайомитися з діяльністю закладів, призначених для підтримки та допомоги. Студенти мають можливість спостерігати діяльність практичних соціальних працівників в різних організаціях та закладах, що дає змогу скласти уявлення про можливості та завдання професії, професійні ролі та функції соціальних працівників. Мета курсу — ознайомлення зі структурою та системою соціальних служб у м. Києві.

Практика навчальна

5 семестр, 3 год/тижд., 6 семестр, 3 год/тижд., 6д семестр, 3 год/тижд., залік, 9 кредити, *А. П. Дума, магістр соціальної роботи, старший викладач*

Навчальна практика передбачає влаштування студентів третього року навчання бакалаврської програми до державних та недержавних соціальних служб і закладів. Під час практики

студенти не лише поглиблюють знання про структуру, організаційно-адміністративні принципи діяльності соціальних служб і закладів, ресурси допомоги різним категоріям населення, а й під керівництвом досвідчених фахівців соціальних служб (керівників практики на робочих місцях) виконують практичні завдання, пов'язані із застосуванням різних методів соціальної роботи, тренують навички, необхідні для здійснення професійної діяльності.

053 ПСИХОЛОГІЯ

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – БАКАЛАВР

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

Вступ до спеціальності

1 семестр, 2 год/тижд., екзамен, 3 кредити, *С. О. Богданов, старший викладач*

Мета курсу — ознайомити студента-першокурсника зі сферами та особливостями професійної роботи бакалавра психології, сформувати початкові вміння та навички інформаційно-аналітичної діяльності, розвивати професійне мислення та сприяти професійному самовизначенню.

Загальна психологія

1, 2, 2А, 3 семестри, 3, 4 год/тижд., 1 залік, 3 екзамени, 15 кредитів, *В. М. Чернобровкін, доктор психологічних наук, професор*

Загальна психологія є однією з фундаментальних навчальних дисциплін у системі підготовки фахівців психологічних спеціальностей. Курс складається з шести розділів: «Вступ до психології», «Психіка й поведінка», «Сенсорно-перцептивні процеси», «Атенційно-мнемічні процеси», «Мислення й мовлення», «Уява».

Курс загальної психології передбачає викладення основних уявлень про предмет, методи й завдання психології, її місце серед інших наук про людину, про її базові категорії й поняття, про ключові проблеми й шляхи їхнього вирішення. Особливу увагу приділено темам, пов'язаним із проблематикою предмета психології, розвитком психіки, проблематикою психічних процесів та явищ, психологією особистості.

Практикум із загальної психології

1, 2, 2д семестри, 2—4 год/тижд., 3 заліки, 8 кредитів, *В. А. Чернобровкіна, доктор психологічних наук, професор*

Вивчаються класичні принципи і методи психологічної роботи та основні психофізичні методи як основа психологічних вимірювань. Курс формує вміння здійснювати різні вимірювальні процедури, планувати експеримент, застосовувати класичні методи психологічної роботи в дослідницькій діяльності.

Антропологія

2 семестр, 2 год/тижд., екзамен, 3 кредити, *А. Я. Богнар, кандидат психологічних наук, доцент*

Мета курсу — ознайомити студентів з основами знань про мінливість фізичного типу людини, про тенденції расової, екологічної, конституціональної диференціації. Особливу увагу надано мінливості біологічних властивостей людини в процесі зростання, розвитку і старіння організму.

Психологія самосвідомості

2д семестр, 4 год/тижд., екзамен, 3 кредити, *В. А. Чернобровкіна, доктор психологічних наук, професор*

Мета курсу — ознайомити студента з розвитком самосвідомості та теоріями розвитку Я-концепції, а також з експериментальними та психодіагностичними методами дослідження елементів Я-концепції.

Основи психоаналітичної теорії

2д семестр, 4 год/тижд., екзамен, 3 кредити, *С. О. Богданов, старший викладач*

Мета курсу — зорієнтувати студентів в основних підходах психоаналітичної теорії, ознайомлення з основними поняттями, історичним розвитком та концептами психоаналітичної школи.

Навчання запобігати негативним наслідкам психологічного впливу на особистість.

Вікова психологія

3, 4 семестри, 2, 3 год/тижд., 1залік, 1 екзамен, 7 кредитів, *В. А. Чернобровкіна, доктор психологічних наук, професор*

Мета курсу полягає у засвоєнні студентами знань щодо вікових закономірностей психічного розвитку людини в онтогенезі; зарубіжних і вітчизняних теорій психічного розвитку

людини; поняття психологічного віку та проблем вікової періодизації в психології; особливостей психічного розвитку людини в періоди дитинства, дорослішання та дорослості; норми розвитку та відхилень від вікової норми; природи та психологічної сутності вікових криз; особливостей соціальної ситуації розвитку, провідної діяльності та новоутворень у психічному розвитку дітей різного віку; особливостей проведення психологічних досліджень з проблем вікового розвитку людини. Основні компетентності, що розвиває курс, полягають у: знаннях про загальні закономірності психічного розвитку людини в онтогенезі, зарубіжні та вітчизняні теорії психічного розвитку в періоди дитинства, дорослішання та дорослості, проблему вікової періодизації психічного розвитку та варіанти її розв'язання у психології, критерії і показники психічного розвитку та становлення особистості в різні періоди дитинства й дорослості; уміннях організовувати і проводити психологічні дослідження у галузі вікової психології, використовувати психодіагностичні методи з метою вивчення особливостей психічного розвитку дітей різного віку.

Зоопсихологія та порівняльна психологія

3 семестр, 2 год/тижд., екзамен, 3 кредити, *І. М. Бушай, доктор психологічних наук, професор*

Курс спрямований на вивчення особливостей формування психічних процесів у тварин в онтогенезі, походження психіки та її розвиток у ході еволюції, а також розуміння біологічних передумов людської свідомості. Мета курсу: формування у студентів теоретико-методологічної основи для поглибленого розуміння психології людини. Завдання курсу: розвивати у майбутніх психологів уявлення про фізіологічні засади поведінки тварин та людини; основні властивості психічної діяльності тварин; основні форми поведінки тварин; еволюцію психіки і поведінки тварин; основні передумови і фактори виникнення людської свідомості; розвиток психіки та поведінки тварин і людини в онтогенезі; розкрити засоби та напрями аналізу та прогнозування поведінки тварин у різних умовах її життєдіяльності.

Курсова робота

4 семестр, захист тези, 6 кредитів

Завдання курсової роботи — прищепити студентам навички самостійної праці (робити огляд наукової літератури, аналізувати різні підходи, формулювати власні висновки).

Диференціальна психологія

4 семестр, 2 год/тижд., екзамен, 3 кредити, *Л. В. Конець, кандидат психологічних наук, доцент*

Є нормативною дисципліною циклу професійної та практичної підготовки фахівців за спеціальністю «психологія» в межах освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр».

Змістові розділи дисципліни формують системне уявлення про сутність індивідуально-типологічних варіантів розвитку і поведінки людини, інформують студентів про роль природних і соціальних факторів у варіативності поведінки і діяльності. Вивчення дисципліни передбачає засвоєння студентами наступного змісту умінь: синтезувати накопичені знання у психології з метою їх практичного застосування при розробці психолого-педагогічних інновацій; бачити варіативність розвитку людини в рамках нормативних варіантів; досліджувати особливості індивідуально-психологічних властивостей особистості; враховувати вплив індивідуально типологічних факторів на засвоєння різних освітніх програм.

Педагогічна психологія

4 семестр, 2 год/тижд., екзамен, 3 кредити, *О. В. Яковенко, старший викладач*

Дисципліна вивчає методологічні і теоретичні основи педагогічної психології, її історію, закономірності і динаміку психічного розвитку та формування особистості, психологічні основи учіння і навчання, методи педагогічного управління цими процесами.

Соціальна психологія

4, 4д семестри, 3, 4 год/тижд., 1 екзамен, 1 залік, 7 кредитів, *Л. В. Конець, кандидат психологічних наук, доцент*

Курс вивчає психологічні особливості соціального життя особистості. Зміни поведінки та діяльності особистості в умовах великих і малих соціальних груп. Спілкування та соціальна взаємодія, сприймання людьми одне одного. Психологія виникнення спільнот і процеси їхнього розвитку і функціонування.

ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Основи психосоматики

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *С. О. Богданов, старший викладач*

У курсі висвітлено основи психосоматики, напряду, що вивчає закономірності зв'язку тілесного та душевного життя людини, представлені сучасні розробки в галузі психотерапевтичної

допомоги людині. Всі теми подано в ракурсі особистісного росту та удосконалення людини, підвищення її психологічної компетентності, формування цілісного сприймання себе та довколишнього світу.

Психологія соціального впливу та успіху

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. М. Брик, старший викладач*

Дисципліна спрямована на забезпечення психологічної компетентності з проблем соціального впливу та успіху у всій різноманітності їхніх виявлень у міжособистісній, внутрішньогруповій та міжгруповій взаємодії, в сферах особистісного та ділового спілкування, а також на практичне оволодіння засобами, техніками та практичними навичками соціального впливу для вибору та розробки власної моделі поведінки з метою досягнення соціального успіху. Курс у досить стислій і насиченій формі відображає масив теоретичних та практичних знань, накопичених психологією соціального впливу як наукою. Курс орієнтований на формування гармонійного світогляду сучасної освіченої людини незалежно від сфери її професійної діяльності. Може бути корисний всім, хто цікавиться кваліфікованим аналізом феноменів успіху та соціально-психологічного впливу, розширенням здатності впливати та протистояти небажаному соціальному впливу, а також здатності формувати власні алгоритми досягнення соціального та особистого успіху.

Психологія управління

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *А. Я. Боднар, кандидат психологічних наук, доцент*

Висвітлюються закономірності психологічних стосунків і поведінки людей в організації, психологічні закономірності управлінської діяльності. Мета курсу — навчити студентів здійснювати психологічний аналіз особистості та міжособистісних взаємин у групах, визначати засоби оптимального впливу на працівників для створення належного соціально-психологічного клімату в колективі.

Основи конфліктології

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *А. М. Гірник, кандидат філософських наук, професор*

Розуміння себе та тих, хто навколо, знання типології, структури та динаміки конфліктів, психологічні вправи, розігрування ситуацій та їх груповий аналіз. Практичні заняття побудовані у формі соціально-психологічного тренінгу

Психологія інтелекту

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. В. Яковенко, старший викладач*

Курс визначає сутність, закономірності та фактори формування і динаміки розвитку інтелекту, характеризуючи особливості і діапазон загальних та індивідуальних здібностей особистості: обдарованості, майстерності, творчості, талановитості, які потенційно властиві кожному. Запропонований курс розглядає соціокультурний, особистісний і нейрофізіологічний чинники формування та функціонування інтелекту як здібності особистості до пізнання і вирішення будь-яких проблем, зумовляючи успішну життєдіяльність людини.

Психологія криз

4д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. В. Яковенко, старший викладач*

Основні напрями дослідження і теорії кризових станів у сучасній зарубіжній та вітчизняній психології. Типологія, індивідуальні фактори, динаміка в онтогенезі. Відомості про засоби діагностики і корекції кризових станів особистості.

Психологія сім'ї

4д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *С. О. Брик, старший викладач*

Основні поняття про функції та стадії розвитку сім'ї, типи подружніх стосунків, якість шлюбу, рівні сумісності подружжя, типи порушень, функціонування сім'ї, методи діагностики та корекції сімейних стосунків.

навчальні плани підготовки магістрів

ЗАГАЛЬНОУНІВЕРСИТЕТСЬКІ ДИСЦИПЛІНИ

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – МАГІСТР

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

Англійська мова для МП (Public Speaking and Academic Writing)

1, 2 семестри, 2 год/тижд., залік, іспит, 6 кредитів

Програма курсу англійської мови для підготовки студентів магістерських програм розрахована на один рік навчання. Програма є логічним продовженням курсу англійської мови для студентів бакалаврату і базується на знаннях та навичках, набутих на курсах General English та ESP. Основним її напрямом є володіння навичками, потрібними для наукової (академічної) роботи — Academic Skills, що є принципово новим підходом до навчання англійської мови фахівців вищої кваліфікації.

Студенти магістеріуму, як майбутні науковці, повинні не лише володіти англійською мовою для спілкування, а й уміти ефективно її застосовувати для підвищення свого професійного рівня. Слухання лекцій англійською мовою, конспектування, участь у дискусіях, виступи з доповідями, написання різних видів наукових робіт тощо є невід'ємною частиною їхньої фахової діяльності як під час навчання на магістерських програмах, так і у подальшій науковій роботі.

Процес навчання Academic Skills передбачає інтегроване оволодіння основними академічними навичками (які є продовженням загальнономовних) — слухання, говоріння, читання, письмо — у поєднанні з поглибленим вивченням функціональної граматики. Однією з вимог програми є збагачення вокабуляру студентів за рахунок загальнонаукової лексики та лексико-граматичних структур, необхідних для формування навичок наукового (академічного) спілкування. Протягом курсу системно

і комплексно використовуються технічні засоби навчання (аудіо-, відео- й телеапаратура), банк роздаткових матеріалів, а також фонди науково-технічної та періодичної бібліотеки НаУКМА.

Програма розрахована на студентів, що мають рівень Intermediate / Upper-Intermediate.

Англійська мова (МП)

1, 2 семестри, 2 год/тижд., залік, іспит, 6 кредитів

Public Speaking and Academic Writing for Master Programme Students the integrated course Public Speaking and Academic Writing for Master Programme Students prepares them for their future professional scientific and research work. The students acquire the knowledge to organize, and deliver different types of speeches as well as to write a research paper.

ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ

CreativeWritinginEnglish

5, 6 семестри, 4 год/тижд., залік, 6 кредитів, *Н. Б. Багьйор, старший викладач*

The focus of the courses of Creative Writing is to practise writing literary works. The course participants will learn about the principles of prose and practical aspects of the text: 1) how to build a strong story; 2) where to find characters; 3) how to make the character a «living»; 4) how artistic details and descriptions affect the text; 5) how to work on language and one's own style; 6) how to find material for works.

Critical Reading / Критичне читання

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 2 кредити, *Д. М. Мазін, кандидат філологічних наук, доцент*

The twenty-eight-hour course of critical reading is offered to the 2nd year students of Master Programs who intend to pursue a scientific-research career. Reading is not only the primary means by which researchers acquire their ideas and gather information; it also helps them to become better writers.

Critical readers analyze choices of content, language and structure. Besides seeing what is said, they are able to understand underlying assumptions, implications, bias and perspectives. Various critical reading strategies and techniques are introduced and practiced at tutorials held in April-May in the framework of the course.

The prerequisites for the course are grades 91 or higher in both Academic Writing and Public Speaking (English for Master Programs).

034 КУЛЬТУРОЛОГІЯ

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – МАГІСТР

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

Порівняльна етнологія

1 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *Ю. І. Нікішенко, кандидат філософських наук, доцент*

Метою курсу є ознайомлення студентів із теорією і практикою сучасних компаративістських досліджень у галузі європейської етнології. Аналізуються тривалі міжетнічні контакти, взаємовпливи різних за характером етнічних культур. Українська етнічна історія, етнічна культура українців, її складові розглядаються в контексті проблем загальної європейської та євразійської етнічної історії, як результат різних за характером етнічних процесів (дифузії, культурних контактів і взаємовпливів тощо). Значну увагу приділено порівняльному аналізу важливих характеристик матеріальної та духовної культури українців та їхніх найближчих сусідів і етнокультурних партнерів.

Психоаналіз і культура

1 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *М. А. Собуцький, доктор філологічних наук, професор*

Дисципліна покликана сформувати цілісне уявлення про багатоаспектний феномен психоаналізу в його історії, як явища, зумовленого розвитком культури, а також явища, що впливало і продовжує впливати і на актуальні трансформації культури, і на інтерпретативні схеми, застосовувані до її попередніх етапів.

Постмодернізм

1 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *В. М. Черепанин, кандидат філософських наук, старший викладач, О. О. Івашина, старший викладач*

Аналіз виявів постмодернізму в основних царинах сучасної культури та гуманітарії; вивчення постмодерністського словника, дотичного до цих полів.

Політична теологія православного світу

1 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *Р. В. Демчук, кандидат філософських наук, доцент*

Теологічний вимір політичної реальності. Специфіка російського імперіалізму. Богошукання як інтенція російської православної філософії. Богоборництво як стратегія радянської державності. Метаморфози релігійних ідей у російському політичному просторі: панславізм, євразійство, PaxRussica.

Етнокультурні процеси давньої Східної та Північної Європи

2 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *Д. О. Король, кандидат культурології, доцент*

Огляд етнокультурних зрушень у східно- та північноєвропейському ареалі впродовж значного проміжку часу (від межі IV—III тис. до н. е. до X—XI ст. н. е.). Як основні рушії розглядаються міграційні процеси, цивілізаційні та етнокультурні впливи, світоглядні зміни, державотворчі механізми тощо. За мету, зокрема, ставиться розвинути в студентах критичний системний підхід у розгляданні суперечливих питань давньої історії України.

Постструктуралізм

2 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *В. М. Черепанин, кандидат філософських наук, старший викладач, О. О. Івашина, старший викладач*

Введення в тематичні та проблематичні кола постструктуралізму; орієнтація в сучасному гуманітарному універсумі на ґрунті постструктуралістських теорій та вміння самостійно використовувати засвоєні концепції та поняття в своїй науково-дослідницькій діяльності.

Семіотика культури

2 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *М. А. Собуцький, доктор філологічних наук, професор*

Курс покликаний сформувати уявлення про природу знаку, пояснити причини знаковості у культурі, навчити розпізнавати її прояви на свідомому та несвідомому рівнях у «мовах культури» як системах кодування культурових значень — від музики, кіно, образотворчого мистецтва і літератури, до рольових ігор та соціальних інтеракцій.

Сучасне мистецтво: концепції та практика

2 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *О. М. Петрова, доктор філософських наук, професор*

Курс дає можливість засвоєння естетико-філософської основи мистецтва модернізму, постмодернізму та актуальної практики ХХІ ст. Засвоєння (систематизовано) фактологічної інфор-

мації щодо зазначеного мистецтва та вироблення самостійної оціночної шкали, власних критеріїв у сприйнятті сучасної художньої практики.

Культурна історія французької гуманітаристики XIX – початку XX ст.

2д семестр, 4 год/тижд., іспит, 3 кредити, *Т. С. Голіченко, кандидат філософських наук, доцент*

«Культурна історія»: визначення її дисциплінарного та між-дисциплінарного покликання. XIX століття як час становлення «гуманітарних наук». Основні культурні та хронологічні виміри історії французької гуманітаристики в XIX ст. Основні культурні та хронологічні виміри історії французької гуманітаристики в XIX ст. Провідні персоналії, ідеї та методологічні основи французького історичного знання.

Екранні мистецтва та візуальна культура

2д семестр, 4 год/тижд., іспит, 3 кредити, *О. В. Брюховецька, кандидат філософських наук, старший викладач*

Ідеологія та ідеологічні державні апарати в радянському контексті; репрезентація влади та опору їй в радянській популярній культурі; методологія аналізу фільму план-за-планом; клас, раса, стать як основні категорії критичного аналізу радянської культури.

Методологія наукового дослідження

2д семестр, 4 год/тижд., іспит, 3 кредити, *Ю. В. Джулай, кандидат філософських наук, доцент*

Розвиток ідей та полемік навколо проблеми можливості існування методологічного формату репрезентації сумірності історичного та текстового бачення культури, що перевищують свого автора, епоху за схемами, відмінними від мімезису, квазі-міфу, бо мають складніші форми своєї надісторичності.

Філософія гуманітарного знання

3 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *Ю. В. Джулай, кандидат філософських наук, доцент*

Перебіг розвитку ідей філософської герменевтики Г.-Г. Гадамера та П. Рікера в полеміках із поліваріантною ідеологією єдиної методології гуманітарного знання та аналітика нового історизму А. Данто, аналітика ідеології архіву М. Фуко, реконструкції Ж. Деріда та топології Х. Уайта.

ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Актуальні проблеми сучасної етнокультурології

3 семестр., 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *Ю. І. Нікішенко, кандидат філософських наук, доцент*

Аналіз та детальне опрацювання новітніх теоретичних досліджень, щодо сучасного стану основного об'єкта етнології, етносу та його культури. Розглядаються вітчизняні та зарубіжні дослідження, що у різний спосіб аналізують сучасні підходи до визначення природи етносу, його структури та історії.

Актуальні проблеми сучасної культурології

3 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *В. М. Черепанин, кандидат філософських наук, старший викладач*

Курс лекцій покликаний дати розуміння соціальної конструйованості, культурної й історичної обумовленості сексуальностей, сексуальних ідентичностей, статей, гендерів, ознайомити студентів із дослідженнями, міркуваннями і візіями щодо сексуальностей теоретиків феміністичної і квір-теорії.

Історична антропологія

3 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *Т. С. Голіченко, кандидат філософських наук, доцент*

Історична антропологія: тривалий французький дослідницький проект. Інтелектуальні та інституційні передумови та контексти створення школи «Анналів». Міждисциплінарні та міжнародні зв'язки Школи Анналів.

Методи реконструкції давньої культури

3 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *С. Ж. Пустовалов, кандидат історичних наук, доцент*

У лекційній частині курсу дається значення реконструктивних методів, які застосовуються до решток культури минувшини. Розглядається історія становлення типологічного методу, виявляється його всеосяжний характер. Пропонуються сучасні версії типологій. Розглядаються математичні методи, статистичні методи та їх застосування для різних дослідницьких процедур.

Дається характеристика методу етнічних, соціальних та палеоекономічних реконструкцій. Розглядаються методи центрального місця, ізольованої держави, метод тяжіння тощо. Подаються методи демографічних досліджень: ретроспективний, трофічних ланцюгів,

метод використання реальних пам'яток (поселенських та поховальних). Розглядається загальний розвиток науки про первісність.

Культура та цивілізація

3 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *Д. О. Король, кандидат культурології, доцент*

Окремі цивілізації як дискретне ціле у всесвітньому історико-культурному процесі: становлення та розвиток. Глобалізація як феномен цивілізаційного розвитку.

Формальна мова сакрального мистецтва

3 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *О. С. Ременяка, кандидат мистецтвознавства, доцент*

Сакральне мистецтво будь-якої культури несе в собі духовне бачення, яке дістає відображення в особливій формальній мові та у притаманній формі символіці. Іншими словами, справжнє духовне бачення неunikнено знаходить свій вияв в особливій формальній мові, через певні аспекти якої людина пізнає Божественну сутність. Гарантом збереження цілісності формальної мови виступає традиція, яка передає у спадок священні зразки, гарантує духовну «обґрунтованість форм». Метою курсу є ознайомити студентів із загальними принципами і особливостями сакрального мистецтва п'яти великих традицій та засадничими принципами творення їхньої формальної мови: індуїзму, християнства, ісламу, буддизму та даосизму.

Місто як об'єкт спеціалізованого та загальнокультурного дискурсів

4 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *С. Ю. Шліпченко*

Загальне уявлення про концепції міста й урбанізму, їхню історію та формування; продемонструвати і проаналізувати, з одного боку, розрив і розділення «спеціалізованого» та «загальнокультурного» підходів до такого явища, як місто, а з іншого боку, наголосити на радикальній транс/інтер-дисциплінарності і взаємозалежності обох («феномен» урбаністичних студій).

Актуальні проблеми візуальної культури

4 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *В. М. Черепанин, кандидат філософських наук, старший викладач*

Розгляд концептуальних полів візуальної культури, таких як репрезентація, образ, іконоборство, естетика, піднесене, потворне,

системи мистецтва і моди, спектакулярність, повсякденність та ін. Застосування широкого трансмедіального принципу: аплікабельність до багатьох медіумів підкреслює глобальний характер візуального виміру сучасної культури.

Місто та городяни: культура повсякдення

4 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *Ю. І. Нікішенко, кандидат філософських наук, доцент*

Цей курс є органічним продовженням курсу «Порівняльна етнологія» і розрахований на те, аби глибше розкрити студентам ті процеси, що відбуваються у культурі міського середовища. Місто постає не лише як об'єкт дослідження урбаністичних тенденцій, а і як простір із власними культурними традиціями. Матеріал, запропонований у лекційній та семінарській частинах, допоможе студентам глибше проаналізувати явища, що склалися саме у міському соціумі, і виокремити специфічні риси, притаманні культурі повсякдення саме міста. Зокрема проблематика лекційних та семінарських занять торкатиметься тих характерних рис міської культури, що склалися в межах різних регіонів України.

Проблема автентичності культурної інтерпретації

4 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *Ю. В. Джулай, кандидат філософських наук, доцент*

У курсі розглядається еволюція основних концепцій синхронізації т. зв. інтегральної текстових моделей культури та літератури (М. Фуко, У. Еко, Р. Барт, Е. Крістева, Ю. Лотман); оригінальна модель «присутності автора» в оповідних варіаціях навколо розвитку сюжету поеми Гоголя «Мертві душі» та «майстерність письма», якою живиться інтелектуальний потенціал твору з боку спадщини класичної літератури та інтелектуального поля часописів XIX ст.

Структурний психоаналіз у культурології

4 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *О. О. Кирилова*

Курс є необхідною складовою вивчення теорії культури. Він дає можливість оволодіти базовим теоретичним інструментарієм структурного психоаналізу Жака Лакана, поглибити знання його вітчизняних та зарубіжних інтерпретацій, сформувати вміння застосовувати лаканівський психоаналіз у культурологічних інтерпретаціях соціокультурних, мистецьких та інших феноменів.

Українське мистецтво: теорія, історія, критика

4 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *О. С. Ременяка, кандидат мистецтвознавства, доцент*

Формування рис українського мистецтва від праісторичних часів до наших днів. Українське мистецтво в трагічних перипетіях історії зуміло зберегти тяглість традицій і сьогодні спроможне відновити структурність культури, оскільки це єдиний ґрунт, з якого людська спільнота виростає в державу. Важливим завданням курсу є опанування методики дослідження творів образотворчого мистецтва та архітектури, вмінням інтерпретувати різноманітний фактичний матеріал з історії українського мистецтва, правильно віднаходити історично-мистецькі джерела «цитат» у творах сучасних українських художників, вміло орієнтуватись у складних перипетіях мистецьких стилів на напрямів образотворчого мистецтва постмодерної епохи в Україні.

Історія української архітектури: канон і контекст (огляд історії та теорії)

4 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *С. Ю. Шліпченко*

Розуміння того, що являє собою архітектура, як вона співвідноситься із загальною системою культурних побудов, а отже і про місце української архітектури в загальному потоці канонічної «історії архітектури», ознайомлення студентів з основними поняттями, історичними «періодами», персоналіями, концепціями і напрямками загальносвітової та української архітектурної думки.

ПРАКТИКА

Практика переддипломна

4 семестр, 5 год/тижд., іспит, 5 кредити, *Р. В. Демчук, кандидат філософських наук, доцент*

Мета практики полягає у засвоєнні студентами-практикантами проблематики культурологічних дослідницьких полів, що домінують у вітчизняній гуманітарній сфері.

033 ФІЛОСОФІЯ

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – МАГІСТР

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

Антична філософія

1 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *Ю. В. Джулай, кандидат філософських наук, доцент*

Курс передбачає засвоєння основних ідей аналітичної філософії шляхом опанування текстів та оригінальних коментарів як у перекладі, так і мовою оригіналу.

Комунікативна практична філософія

1 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *А. М. Єрмоленко, доктор філософських наук, професор*

Метою курсу є вивчення праць представників комунікативної філософії (К.-О. Апель, Ю. Габермас, Д. Бюлер, В. Кульман, В. Гюсле) та реконструкція головних концепцій цього філософського напрямку. Курс передбачає викладення комунікативної теорії та трансцендентальної прагматики в порівнянні з іншими напрямками сучасної практичної філософії — ціннісним консерватизмом, системною теорією, критичним раціоналізмом, комунітаризмом, постмодернізмом; аналіз трансформації класичної практичної філософії та класичної соціальної теорії в комунікативній теорії та дискурсивній етиці; ознайомлення студентів із сутністю та змістом парадигмального повороту від філософії свідомості до філософії комунікації. Курс прищеплює студентам навички історико-філософської інтерпретації та роботи з іншомовними першоджерелами.

Метафізика Аристотеля

1 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *А. Г. Тихолаз, кандидат філософських наук, доцент*

Курс передбачає поглиблене вивчення центральної філософської праці Аристотеля «Метафізика». Розглядаються проблеми складу та історії формування тексту «Метафізики», аристотелівське тлумачення предмета філософії, критика платонізму в Аристотеля, методологічні засади «першої філософії», вчення про сутність, теологія Аристотеля, категоріальне вчення. Курс будується на ретельному текстологічному аналізі «Метафізики» і має на меті розвиток у студентів навичок джерелознавчої роботи.

Типи середньовічного філософування на Латинському Заході

1 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *Ю. І. Сватко, доктор філологічних наук, професор*

Курс передбачає практичне ознайомлення студентів із методологією сучасного історико-філософського дослідження на прикладі смислового аналізу доби латинського Середньовіччя як фактично втіленої специфічної культурно-історичної моделі мудрого життя і праведного філософування. Студенти опановують категоріальну реконструкцію типів філософського осмислення досвіду життя середньовічних «західноєвропейців» у Світлі Об'явлення про Абсолютну Особу — християнського Бога.

Феноменологія

1 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *В. І. Кебулагзе, доктор філософських наук, доцент*

Курс прищеплює навички аналізу та історико-філософської інтерпретації трансцендентального варіанта феноменологічної філософії.

Академічна філософія в Києві XIX — початку XX ст.

2 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *М. А. Ткачук, доктор філософських наук, професор*

Метою курсу є поглиблене вивчення філософської спадщини Київської духовної академії та Університету Св. Володимира як провідних осередків вітчизняної академічної філософії XIX — початку XX ст. Опрацювання проблемного матеріалу, недостатньо представленого у науковій літературі, підготовка і презентація дослідницьких проєктів мають сприяти формуванню у студентів навичок самостійних історико-філософських студій.

Епістемологічні проблеми в сучасній філософії

2 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *Ю. В. Джулай, кандидат філософських наук, доцент*

Метою курсу є засвоєння розвитку епістемології з огляду на зміни історичних засновків вивчення феномена «знання». В курсі висвітлюється процес забезпечення від 60-х років XIX ст. до 20-х років XX століття епістемологією історичного бачення предметної та проблемної цілісності філософського знання. Під кутом зору змін у засновках аналізу феномена «знання» в курсі проаналізовано багатоманітність форм розвитку епістемології в умовах інтенсивної практики розвитку від 20-х років XX ст. і дотепер таких теоретичних та історичних форм аналізу знання,

як філософія та методологія науки, соціологія та історія науки. Курс передбачає також ознайомлення із сучасними формами оперування поняттям «знання» у контекстуально залежній та контекстуально незалежній епістемічній критиці скептицизму.

Європейські моделі філософування: від античності до сьогодення

2 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *Ю. І. Сватко, доктор філологічних наук, професор*

Метою курсу є узагальнена презентація європейських принципів, методів і практик формування філософського дискурсу від його антично-середньовічних витоків до сьогодення. Ключові моделі європейського філософування як специфічного спілкування зі смыслом самої мудрості розглянуто у співвіднесенні з відповідними культурно-історичними моделями розумного життя (міфами) Європи на тлі притаманних цьому життю типів розуміння мудрості (ідеалів). В результаті культурна історія Європи розгортається в напрямку від принципово знеособленого світу античного космосу до принципово особистісного сучасного Світу Людини, а історія європейської філософії постає як справжнє «полювання на смысл» в аспектах блаженного споглядання, жертвового служіння, творчої діяльності, наукового дослідження чи віртуальної інтелектуальної гри.

Методологічні проблеми історико-філософського пізнання

2 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *В. І. Менжулін, доктор філософських наук, професор*

Курс прищеплює розуміння сутності та специфіки історії філософії як науки, її місця і ролі у розвитку філософського знання і культури, знання теоретичних принципів, методів і моделей історико-філософського пізнання, особливостей історико-філософського джерелознавства, актуальних проблем сучасної історико-філософської науки, а також формує навички визначення теоретико-методологічної бази історико-філософських досліджень.

Філософська герменевтика

2 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *А. А. Богачов, доктор філософських наук, доцент*

Метою курсу є вивчення підходів філософської герменевтики до розв'язання сучасних філософських проблем. Курс ознайомлює з основними ідеями філософської герменевтики, а також

з'ясовує розбіжності герменевтичних теорій. Основну увагу приділено засадам і змістові філософської герменевтики Г.-Г. Гадамера.

Історико-філософська біографістика

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. І. Менжулін, доктор філософських наук, професор*

Курс демонструє фундаментальну значущість такого напряму досліджень, як історико-філософська біографістика, а також практичні навички дослідницької діяльності у цьому жанрі, уявлення як про її найперспективніші моделі, принципи, методи, так і типові вади, пастки, принципів обмеження.

Марксизм і неомарксизм

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *А. М. Єрмоленко, доктор філософських наук, професор*

Курс передбачає ознайомлення студентів із становленням філософії марксизму та її сучасними модифікаціями. На основі вивчення праць К. Маркса, Ф. Енгельса, В. Леніна студент отримує навички аналізу та інтерпретації провідних концепцій філософії марксизму, її теоретичних джерел, еволюції та методологічних меж, трансформації головних концептуальних стратегій марксизму в теоретичних конструкціях західної соціал-демократії та філософії неомарксизму, впливу на світову філософську думку та перебіг історичних подій ХХ ст.

Філософія європейського лібералізму: основні історичні типи

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. П. Козловський, кандидат філософських наук, доцент*

Курс передбачає поглиблене вивчення особливостей формування європейського лібералізму як філософської, економічної і політичної течії сучасного світу і прищеплює студентам знання основних типів і форм лібералізму, його історичних і концептуальних передумов, а також змін, яких зазнали теорія та практика лібералізму за останні десятиліття.

Філософська проблематика ранньоукраїнської модерності

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *С. А. Йосипенко, доктор філософських наук, доцент*

Курс аналізує основні філософські теми ранньої європейської модерності у творах українських мислителів кінця ХVI — початку ХVIII століть, зокрема теолого-політичні проекти та категорії

розмежування релігійного і політичного, концептуальні проблеми розбудови модерної держави та шляхи становлення історичної свідомості, проблематику Старого і Нового у релігійній, політичній та культурній царині, проблеми толерантності і зміни способів ставлення до знання. Розглянуті під таким кутом зору твори Івана Вишенського, Петра Могили, Інокентія Гізеля, Дмитрія Ростовського, Стефана Яворського і Теофана Прокоповича прищеплюють студентам знання інтелектуальної історії ранньої української модерності та навички її аналізу.

ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Критична філософія Канта

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *М. А. Мінаков, доктор філософських наук, доцент*

Курс передбачає поглиблене вивчення найзначніших праць І. Канта («Пролегомени до всякої майбутньої метафізики», «Критика чистого розуму», «Критика практичного розуму», «Критика здатності судження») і прищеплює навички історико-філософського аналізу та інтерпретації класичних філософських текстів.

Навчально-науковий семінар:

Рукописна спадщина Памфіла Юркевича

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *М. А. Ткачук, доктор філософських наук, професор*

Мета курсу — поглиблене вивчення рукописної спадщини відомого вітчизняного філософа Памфіла Юркевича і прищеплення навичок історико-філософського аналізу та інтерпретації класичних філософських текстів.

Основи джерелознавчого та історіографічного аналізу

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *К. Ю. Гломозда, кандидат історичних наук, доцент*

Мета курсу — сформувати в студентів концептуальні уявлення про місце і роль джерелознавчої та історіографічної складових у практиці історико-філософських досліджень і накреслити перспективу самостійного опанування потрібними для конкретної дослідницької практики джерелознавчими прийомами.

Філософсько-антропологічні експлікації «нерозумного»

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Т. В. Лютий, доктор філософських наук, професор*

Метою курсу є окреслення екзистенційного виміру «ірраціонального», що розуміється не в гносеологічному контексті, а проявляється як недоступна розумовому осягання сфера, котра впливає на людське буття.

Вступ до літературної антропології: образи людини в західноєвропейській літературі XVIII–XX ст.

4 семестр, 3 год/тижд., залік, 5 кредитів, *В. П. Козловський, кандидат філософських наук, доцент*

Метою курсу є демонстрація еволюції уявлень про людину в модерній європейській літературі. Спираючись на різноманітні літературні тексти, буде показано, як змінювались персонажі, сюжети, мова літературних текстів. На основі цих спостережень буде зроблено спробу визначити певні антропологічні мотиви сучасної літератури, ті мотиви, які виявляються у літературних текстах на рівні осмислення світу, життя і смерті, свободи, тілесності, кохання, сексуальності тощо.

Навчально-науковий семінар:

Праця Ніцше «Так казав Заратустра»

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Т. В. Лютий, доктор філософських наук, професор*

Курс передбачає прочитання й коментування визначального тексту ніцшеанства. Розкривається головний зміст твору: пародія і сатира, жанрова різноманітність, біографічні паралелі. Пояснюються історичні, моральні та релігійні паралелі та вчення про надлюдину.

Науково-дослідний семінар: Філософія досократиків: джерелознавство та історико-філософська герменевтика

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *А. Г. Тихолаз, кандидат філософських наук, доцент*

Метою курсу є детальне вивчення досократівської філософії. Передбачено ознайомлення студентів з історією та сучасним станом історико-філософських досліджень ранньогрецької філософії, висвітлення головних засад джерелознавства та текстологічного аналізу пам'яток досократівської філософії, формування у студентів практичних навичок історико-філософської

інтерпретації давньогрецьких філософських текстів. Вивченню власне ранньогрецької філософії передуватиме ознайомлення з історією осмислення античної філософії в європейській культурній свідомості.

Онтологія тілесності

4 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *О. Є. Гомілко, доктор філософських наук, професор*

Метою курсу є ознайомлення з однією із провідних та найпопулярніших тем сучасної філософської думки — проблемою тілесності у контексті обґрунтування «постметафізичного мислення» (Габермас). Основну теоретичну базу аналізу онтології тілесності становлять ідеї «подолання метафізики» (Гайдеггер, Дерріда), феноменології тіла та онтології плоті (Мерло-Понті), постметафізичної практичної філософії (Габермас, Гадамер, Хонет), постметафізичної культури (Рорті), антигерменевтики (Гумбрехт), практичної метафізики (Латур), феміністичної теорії (Батлер, Ірігаре), генеалогії (Фуко). Семінарські заняття передбачають вдосконалення навичок актуального прочитання історико-філософської спадщини, перекладу сучасних англomовних філософських текстів, дослідницької роботи в межах міждисциплінарного підходу.

Радикальна філософська думка: від Макіавеллі до Фуко

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Т. В. Лютий, доктор філософських наук, професор*

У межах курсу розглядаються головні філософські доктрини таких мислителів, як Макіавеллі, Бруно, Спіноза, Г'юм, де Сад, Вольтер, Штірнер, Маркс, Ніцше, Фройд, Дельоз, Фуко. Спадок мислителів розглядається крізь призму феномена «інтелектуальна провокація».

Філософія і наукова революція XVII ст.

4 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *В. І. Гусев, кандидат філософських наук, доцент*

Метою курсу є дослідження такого важливого для всієї західної цивілізації явища, як наукова революція XVII ст., а також з'ясування ролі філософії в процесі становлення й осмислення природи модерної науки; ознайомлення з працями новочасних філософів, в яких аналізуються особливості наукової методології,

нової (наукової) картини світу, метафізичні засади та сутність наукового знання.

Філософія прагматизму

4 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *Н. П. Поліщук, доктор філософських наук, професор*

Метою курсу є вивчення філософії прагматизму в історико-філософському та сучасному контексті шляхом аналізу та інтерпретації англomовних текстів провідних філософів-прагматистів XIX — початку XXI століття. Студенти здобувають навички перекладу та коментування оригінальних філософських текстів.

ПРАКТИКА

Практика науково-дослідна

3 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 семестр, 2 год/тижд., залік, 7 кредитів, *М. А. Ткачук, доктор філософських наук, професор*

Метою практики є ознайомлення студентів із конкретними видами і формами фахової наукової роботи, формування навичок дослідницької і науково-організаційної діяльності. Під час практики студент виконує під керівництвом викладача 5 обов'язкових і 5 індивідуальних завдань, спрямованих на ознайомлення із формами і напрямками науково-дослідної діяльності у царині філософії та історії філософії, формування навичок бібліографічних і джерелознавчих студій, підготовки наукових доповідей, тез, аналітичних оглядів, статей, рецензій, відвідує наукові заходи і бере участь в їх організації.

ДЕРЖАВНА АТЕСТАЦІЯ

20 кредитів

Державна атестація на здобуття кваліфікації магістра філософії у НаУКМА здійснюється після завершення дворічного циклу навчання у формі захисту кваліфікаційної роботи.

Кваліфікаційна робота магістра за спеціальністю «Філософія» є самостійним дослідженням проблемного питання з історії вітчизняної та світової філософії, яке містить у собі елементи наукового пошуку, узагальнення, систематизації й оцінки наявних в історико-філософській науці підходів до вирішення досліджуваної проблеми.

Необхідними умовами допуску до атестації є опанування всіх дисциплін навчального плану, наявність вчасно виконаної і належним чином оформленої роботи, що рекомендована до захисту науковим керівником, а також наявність зовнішньої фахової рецензії.

Процедура захисту магістерської кваліфікаційної роботи відбувається на засіданні Екзаменаційної комісії.

032 ІСТОРІЯ ТА АРХЕОЛОГІЯ

Спеціалізація «Історія»

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – МАГІСТР

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

Методологія наукових досліджень

1 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. В. Бетлій, кандидат історичних наук, доцент*

Курс є практикумом, на якому студенти, ознайомившись з історіографічними напрацюваннями, мають змогу підготувати методологічну частину своїх кваліфікаційних робіт.

Методологічний практикум

2, 3, 4 семестри, 2 год/тижд., 3 заліки, 9 кредитів, *О. В. Бетлій, кандидат історичних наук, доцент, К. А. Дуса, доктор філософії в галузі історії, кандидат історичних наук, доцент*

Методологічний практикум розраховано на студентів магістерської програми «Історія» першого та другого років навчання. Основною метою навчально-дослідного семінару є практичне сприяння студентам у написанні кваліфікаційної дипломної роботи.

Науково-дослідний семінар «Теорія і практика історії: методики роботи з наративом»

1 семестр, 4 год/тижд., теза, 5 кредитів, *К. А. Дуса, доктор філософії в галузі історії, кандидат історичних наук, доцент*

Семінар має на меті ознайомити з основними сучасними тенденціями в теорії історії, а також дати уявлення про способи читання та інтерпретації наративних текстів. Практичні заняття побудовано таким чином, щоб магістранти отримали не тільки

якомога ширше знання з предмета, а й розвинули навички самостійної роботи із теоретичними текстами і подальшим застосуванням їхніх принципів у власних дослідженнях. В основу занять покладено інтерактивний метод навчання, що передбачає також спеціально прописаний формат кожного практичного заняття задля кращого засвоєння відповідного матеріалу.

Історія СРСР: історіографічні дискусії

1 семестр, 2 год/тижд., екзамен, 3 кредити, *Н. В. Шліхта, доктор філософії в галузі історії, кандидат історичних наук, доцент*

Огляд розвитку західної советології від її зародження після Другої світової війни і до викликів 2000-х рр.; від тоталітарної школи до постревізіоністів. Наукові центри й дослідники, підходи (політична — соціальна — культурна історія), проблематика, джерела. Ознайомлення із науковими працями та дискусіями советологів.

Проблема імперій в нові часи

2 семестр, 4 год/тижд., екзамен, 5 кредитів, *К. Ю. Гломозда, кандидат історичних наук, доцент*

Курс є теоретичним вступом щодо дослідницьких стратегій у сучасній імперіології та перспектив застосування імперської парадигми у вивченні модерної історії, зокрема представляє один з можливих шляхів уведення української історії до ширшого історичного контексту.

Проблеми соціорелігійної історії в Україні XVI–XIX ст.

2 семестр, 4 год/тижд., екзамен, 5 кредитів, *М. В. Яременко, доктор історичних наук, доцент, Н. В. Шліхта, доктор філософії в галузі історії, кандидат історичних наук, доцент*

Мета курсу: ознайомити студентів із таким напрямом досліджень, як соціорелігійна історія, а також його потенціалом та розвитком у вітчизняній історіографії.

Завдання: представити студентам розвиток соціорелігійних студій у зарубіжній історіографії останніх десятиліть, артикулювати основні дискусійні вузли, напрями, проблематику та підходи досліджень; показати можливість розвитку цього напрямку студій на українському матеріалі, ознайомити із досягненнями вітчизняної історіографії.

Актуальні проблеми Всесвітньої історії

2д семестр, 3 год/тижд., залік, 2 кредити, *запрошуються фахівці у галузі історії та історіографії як України, так і з-за кордону*

Визначається спеціалізацією запрошеного викладача, відповідає новітнім досягненням історичної науки з певної проблеми.

Історія історичної науки

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *К. Ю. Гломозда, кандидат історичних наук, доцент*

Розвиток поглядів на роль історії в суспільстві, організаційно-інституційних засад історичної науки. Становлення університетської (академічної) науки в XIX ст.; творення наукових шкіл. Університетська історія в Австрійській та Російській імперіях; Київська документальна школа. Неформальні осередки, згруповані на засадах учених товариств чи довкола наукової періодики. Система комісій ВУАН. Запровадження системи Академії наук в СРСР. Проблеми організаційного реформування науки в сучасній Україні.

Теорія і практика історії: методи інтерпретації еґо-документа

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *Н. М. Яковенко, доктор історичних наук, професор*

Мета й завдання курсу: ознайомити студентів із дослідницькими підходами до інтерпретації та практичними навичками опрацювання так званих еґо-документів, тобто джерел, написаних від першої особи з викладом особистої участі/сприйняття автором тих чи тих подій, явищ тощо. Цій меті служитимуть семінари з читанням та коментуванням уривків із судових протоколів, листів, мемуарів, щоденників та подорожніх нотаток починаючи з XIV й завершуючи початком XIX ст., тобто впродовж періоду, коли риторичний текстовий канон ще не було остаточно витіснено індивідуальним самовираженням.

ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Польська мова для істориків

1, 2, 2д семестри, 4/4/3 год/тижд., 3 заліки, 12 кредитів, *К. Дзержавін, старший викладач*

Метою курсу є оволодіння мовними навичками, які дають можливість спілкуватися польською мовою у ситуаціях повсяк-

денного життя, знайти потрібну інформацію на задану тему, а також ознайомлення студентів із національними реаліями, традиціями, звичаями, особливостями культури та історії польського народу.

Польща в історії, культурі та літературі

1 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. Є. Гнатьюк, доктор філологічних наук, професор*

Студенти оволодіють спеціальними знаннями з історії Польщі та польської культури, опанують найновішу вітчизняну й зарубіжну історіографію з проблематики, отримають знання, необхідні дослідникам давньої та новітньої історії.

Пам'ять і травма: концепти та дослідницькі підходи

1 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *В. І. Огієнко, кандидат історичних наук, старший викладач*

Мета і завдання курсу: познайомити студентів з основними ідеями студій пам'яті та студій травми та розглянути основні дослідницькі підходи. Сформулювати уявлення про головні поняття, показати їх евристичний потенціал. Опанувати відповідну методологію. Навчити використовувати отримане знання у конкретних дослідженнях, що, зокрема, опирається український історичний досвід.

Голодомор в Україні 1932–1933 рр.

1 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *С. В. Кульчицький, доктор історичних наук, професор*

Проблеми Голодомору в Україні 1932–1933 рр. аналізуються не як локального явища, а як однієї з ланок колективізації сільського господарства. Розглядаються ідеологічні, соціальні і національні аспекти колективізації. Передбачено обговорення документів, які свідчать, що терор голодом був превентивною акцією Кремля, спрямованою на запобігання можливого відокремлення України у випадку соціально-політичної кризи в імперському центрі.

Демократизація Центрально-Східної Європи

1 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *О. Г. Бажан, кандидат історичних наук, доцент*

Впровадження радянської моделі соціалізму в країнах Східної Європи наприкінці 1940-х рр. Подібності та відмінності політичних режимів СРСР і соціалістичних країн Центральної та

Південно-Східної Європи. Соціально-політичні кризи 1950–1989 рр. Наслідки панування адміністративно-командної системи. Антитоталітарні демократичні революції кінця 1980-х рр. Формування посткомуністичної економічної системи. Утворення національних держав на теренах колишнього соцтабору.

Історія польсько-українських взаємин у XX ст.

1 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. Є. Гнатюк, доктор філологічних наук, професор*

Обговорюються питання польсько-українського порозуміння — шляхом політичного діалогу та діалогу культур. Початковим пунктом цієї подорожі у минуле століття є політична боротьба поляків та українців у Галичині, кінцевим — польсько-українське примирення зламу XX і XXI ст., у сфері культури обрамлені з одного боку «поетом зради» Івана Франка, з іншого — знаменним зростом зацікавлення і підтвердженою соціологічними даними зміною взаємного образу, що сталася на початку XXI ст.

Творення націй і держав у Центрально-Східній Європі

2 семестр, 4 год/тижд., залік, 5 кредитів, *М. В. Кірсенко, доктор історичних наук, професор*

Ознайомлення студентів з основними етапами творення націй, діяльністю найвизначніших політичних діячів і організацій, розвитком політичних програм, втілення їх у життя і перебігом державного будівництва і міждержавних відносин у регіоні від відновлення незалежності до вступу до євроатлантичних структур.

Геноцид і Голокост у XX ст.: теоретико-методологічні проблеми

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. А. Гриневич, доктор політичних наук, доцент*

Основні історичні та теоретико-методологічні проблеми дослідження геноциду, компаративний аналіз різних його проявів у XX сторіччі, сучасні дослідження у світовій історіографії. Специфічне і загальне. Головні причини геноциду і його запобігання.

Гостьовий курс із методології та історіографії

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *запрошуються фахівці у галузі та історіографії з України та з-за кордону*

Визначається спеціалізацією запрошеного викладача, відповідає новітнім досягненням історичної науки з певної проблеми.

Історія мистецької цензури в Європі XIX–XXI ст.

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *А. Крикун, доктор філософії в галузі літератури, старший викладач*

Мета курсу — показати історію цензури, її мішеней, органів і методів, історію її найгучніших процесів і найславетніших здобутків, боротьби за свободу і повернення старих і нових табу, а також людей, котрі змінили історію, змінивши цензуру: Імануїла Канта і Джона Стюарта Мілля, Рене Шатобріана й Гюстава Флобера, Оскара Вайлда й Августа Стріндберга, Едгара Мане і Рене Магріта, Томаса Манна і Роберта Музіля, «Живого театру» Джудіт Маліна та Джуліана Бека й «Театру-лабораторії» Єжи Гротовського, історії Жака Ріветта й Луї Маля, Марко Белоккіо і П'єр-Паоло Пазоліні.

Бюрократичний апарат Російської імперії

3 семестр, 4 год/тижд., залік, 5 кредитів, *В. С. Шандра, доктор історичних наук, професор*

Курс присвячено проблемам функціонування владного апарату Російської імперії — імперським державним інституціям, управлінським процедурам і їхнім виконавцям — чиновникам. Окремо йдеться про специфіку формування бюрократії в національних регіонах імперії, зокрема в Україні. Використовуючи відповідні джерела, студенти досліджують процеси оптимізації та раціоналізації бюрократичного апарату на основі принципів камералізму й етапи реформування управління, аналізують чисельність, соціальний та етнічний склад бюрократії, її професійний рівень.

Доба Просвітництва: народження модерних ідей і практик

3 семестр, 4 год/тижд., залік, 5 кредитів, *К. А. Дуса, доктор філософії в галузі історії, кандидат історичних наук, доцент*

Розробка проблем діаспорознавства у вітчизняній та зарубіжній науці. Українська трудова еміграція у Північній і Південній Америці. Основні центри та «периферійні» осідки української політичної еміграції у період між двома світовими війнами. Розселення українців у державах колишнього СРСР. Українці в Азії. Форми і засоби збереження та реалізації української етнічності в умовах діаспори.

Дослідження радянської історії через мемуари

3 семестр, 4 год/тижд., залік, 5 кредитів, *Н. В. Шліхта, доктор філософії в галузі історії, кандидат історичних наук, доцент*

Курс передбачає ознайомлення зі специфікою джерел приватного походження і опанування навичок роботи з ними. Аналізуючи спогади представників різних соціальних, національних і вікових груп мешканців СРСР, студенти досліджуватимуть різноманітні аспекти життя «радянської людини» за її власною оцінкою — через сприйняття соціалістичної дійсності та життя навколо неї, через погляд на суспільство, владу, себе й «чужого» тощо.

Друга світова війна в історичній пам'яті та політиці історії

3 семестр, 24 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. А. Гриневич, доктор політичних наук, доцент*

Ознайомлення студентів з основними етапами творення націй, діяльністю найвизначніших політичних діячів і організацій, розвитком політичних програм, втілення їх у життя і перебігом державного будівництва і міждержавних відносин у регіоні від відновлення незалежності до вступу до євроатлантичних структур.

Історія Центрально-Східної Європи (1989–2007 рр.)

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. В. Бетлій, кандидат історичних наук, доцент*

Мета курсу — охарактеризувати основні зміни, які відбулися в політичному та інтелектуальному житті країн регіону після «осені народів» і утвердження яких тривало до розширення ЄС; ознайомити слухачів курсу зі знаковими працями інтелектуалів, а також з тими новими підходами до вивчення історії цих країн, які були окреслені в посткомуністичний період.

Османська імперія

3 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *О. І. Галенко, кандидат історичних наук, доцент*

Перебіг основних подій історії держави, суспільства, економіки та культури Османської імперії; практика читання наративних та актових джерел османського походження (у перекладі); виявлення форм взаємодії та взаємовпливів різних цивілізаційних традицій: степової, візантійської, близькосхідної, ісламської. Ознайомлення з проблемами українсько османських відносин. Ознайомлення зі станом сучасних досліджень з османістики.

Українська еміграція та діаспора

3 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *О. Г. Бажан, кандидат історичних наук, доцент*

Розробка проблем діаспорознавства у вітчизняній та зарубіжній науці. Українська трудова еміграція у Північній і Південній Америці. Основні центри та «периферійні» осідки української політичної еміграції у період між двома світовими війнами. Розселення українців у державах колишнього СРСР. Українці в Азії. Форми і засоби збереження та реалізації української етнічності в умовах діаспори.

Архітектура міста як текст

4 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *А. М. Довга, доктор філософських наук, доцент*

Під час спецкурсу студенти ознайомляться зі специфікою архітектури та містобудування як виду мистецтва та як суспільного феномена, а також опанують основні підходи до аналізу архітектурних творів. Вони вивчатимуть основні поняття та принципи архітектури (що таке архітектура, поняття ордеру і стилю, принципи формотворення та сприйняття архітектурних об'єктів), історію та сучасні проблеми містобудування (суспільні, функціональні й естетичні концепції планування міст і створення архітектурних ансамблів), а також розвиток архітектурних напрямів ХХ ст. (від конструктивізму, функціоналізму та органічної архітектури до основних напрямів постмодернізму).

Комунікативна культура в ранньомодерній Європі

4 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредитів, *Т. Ю. Григор'єва, кандидат історичних наук, доцент*

Курс ставить за мету ознайомити студентів з ключовими поняттями та проблемами, пов'язаними з передачею, поширенням та контролем над інформацією в Ранньомодерну добу, комунікативними можливостями вербальних і невербальних медіа, а також впливом на суспільні процеси технологічних інновацій, передусім винайдення друку.

Міські студії

4 семестр, 4 год/тижд., залік, 5 кредитів, *О. В. Бетлій, кандидат історичних наук, доцент*

Історичні витоки сучасного міста. Типи міст в ХІХ ст., урбанізація та протиставлення місто – село, поява світових та глобальних міст у ХХ ст. Місто в історичних та соціологічних дослідженнях

та в текстуальних і візуальних джерелах. Основні підходи до вивчення міст, дослідження та концепції Вальтера Беньяміна, Мішеля де Серто, Кевіна Лінча та ін.

Українська революція 1917–1921 рр.

4 семестр, 4 год/тижд., залік, 5 кредитів, *В. В. Скальський, кандидат історичних наук, старший викладач*

Проблеми історії революції: виникнення Української Центральної Ради, проголошення УНР, Української Держави, відновлення УНР Директорією, революційні події на західноукраїнських землях, а також ствердження радянського режиму в Україні та практика білого руху. Соціальні та національні аспекти революції; причини поразки національно-визвольних змагань та історичне значення Української революції.

032 ІСТОРІЯ ТА АРХЕОЛОГІЯ

Спеціалізація «Археологія»

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – МАГІСТР

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

Археологія ранніх слов'ян

1 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *А. В. Скиба, старший викладач, кандидат історичних наук*

Студенти оволодіють спеціальними знаннями з проблем формування та історичного розвитку східних слов'ян з основними концепціями походження слов'ян, проблемами етнічних міграцій, міжетнічної та культурної взаємодії, проблемами формування державності.

Кам'яна доба: культура, суспільство, економіка

1 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *А. А. Залізняк, доктор історичних наук, професор*

Студенти оволодіють спеціальними знаннями з проблем походження людини та суспільства та історії людства за кам'яної доби. Передбачається розвиток аналітичного мислення й навичок критичного аналізу джерел та концепцій — серед основних навичок, отримання яких допоможе у вивченні дисципліни.

Епоха бронзи України

1 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *В. І. Клочко, доктор історичних наук, професор*

Студенти оволодіють спеціальними знаннями з проблем соціокультурного та економічного розвитку суспільства та історії людства за доби енеоліту-бронзи. Передбачається розвиток аналітичного мислення й навичок критичного аналізу джерел та концепцій — серед основних навичок, отримання яких допоможе у вивченні дисципліни.

Методологія наукових досліджень у галузі археології

1 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. С. Федорченко, доцент, кандидат історичних наук*

Передбачає ознайомлення студентів із теорією та методикою археологічних досліджень, з методами польових досліджень: археологічною розвідкою, проведенням розкопок, польовою фіксацією археологічних матеріалів, основами ведення польової документації.

Ранній залізний вік України та суміжних територій

1 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *Ю. В. Болтрик, доцент, кандидат історичних наук*

Предмет повинен спрямувати студентів на детальне освоєння першоджерел (писемних і археологічних), на осмислення певних проблемних ситуацій і пошуки шляхів їхнього розв'язання. Студенти ознайомлюються з ключовими процесами, що за доби заліза відбувалися як на теренах України, так і на європейському просторі.

Ключові проблеми стародавньої історії України

2 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *А. А. Залізник, доктор історичних наук, професор*

Курс передбачає ознайомлення з етнічними процесами, які мали місце на території України з найдавніших часів і врешті-решт призвели до формування українського етносу. Передумови для постання останнього формувалися протягом багатьох історичних епох під впливом складних етнокультурних процесів, що розвивалися на її території в далекому минулому. Серед ключових проблем давньої історії України є походження індоєвропейської сім'ї народів, питання народження слов'янства та етногенезу і націогенезу українців.

Антична цивілізація Північного Надчорномор'я

2 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *А. В. Буйських, доцент, доктор історичних наук*

Курс передбачає ознайомлення з історичними та етнічними процесами, які мали місце на території Півдня сучасної України за доби раннього заліза, відколи регіон Північного Причорномор'я став складовою частиною античної середземноморської цивілізації. Саме через наявність довготривалих контактів із культурою Стародавньої Греції та Римської імперії аж до пізньоантичного часу античні держави Північного Надчорномор'я органічно сприйняли безпосередній вплив візантійської культури. Ключовими проблемами давньої історії України є вплив культурного спадку античної культури та сприйняття християнства за часів Київської Русі, яке і відбулося завдяки цим стійким контактам.

Історична антропологія

2 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *І. Д. Потехіна, доцент, кандидат історичних наук*

Антропологія як джерело історичної та етнічної інформації. Головні форми гомінід, Неандертальці Криму. Антропологічний склад населення України в палеоліті, мезоліті та неоліті. Родові могильники Надпорожжя. Антропологічні особливості трипільців, степовиків Надчорномор'я та найдавніших індоєвропейців Центральної Європи. Антропологія скіфів та сарматів. Формування слов'ян за антропологічними джерелами. Антропологічні особливості давньоруського населення. Генетичні витоки українців, білорусів та росіян у світлі антропологічних даних. Антропологічні типи українського народу.

Київська Русь та її сусіди

2 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *А. П. Томашевський, старший викладач, кандидат історичних наук*

Мета курсу полягає в ознайомленні студентів з узагальненими результатами дослідження всього масиву давньоруських старожитностей на всій площі їх поширення і особливо на території сучасної України. Метою курсу є формування розуміння про вирішальний системоутворюючий внесок давньоруської спадщини у формування суспільно-політичного, господарського та культурного устрою сучасної України. Особливу увагу приділено висвітленню змісту та конкретних прийомів реалізації сучасних комплексних методик досліджень середньовіччя.

Найдавніші землероби України

2д семестр, 6 год/тижд., залік, 4 кредити, *М. Ю. Вігейко, доцент, кандидат історичних наук*

Причини зародження відтворюючого господарства. Криза мисливського господарства. Неолітична революція та три центри неолітизації Близького Сходу. Поширення перших землеробів на Балканах та у Подунав'ї. Балкано-дунайський центр неолітизації та його роль у поширенні землеробства і скотарства в Європі. Основи хронології та періодизації неоліту Європи. Проблема неолітизації території України. Неолітичні культури України та їхнє датування. Історичні долі неолітичного населення України.

Науково-дослідний семінар: історіографія археологічних досліджень

3 семестр, 2 год/тижд., теза, 3 кредити, *О. С. Федорченко, доцент, кандидат історичних наук*

Розглядається низка важливих проблемних питань, пов'язаних з історією археологічної думки. Простежуються передумови становлення археології як науки, аналізується доробок «перших» археологів. Пропонується огляд основних теоретичних концепцій та теорій з урахуванням традицій скандинавської, французької, німецької та інших національних шкіл. При цьому розвиток вітчизняної теоретичної археології висвітлюється у щільному зв'язку із здобутками західної науки.

Науково-дослідний семінар: етика і методика наукової праці

4 семестр, 2 год/тижд., теза, 3 кредити, *О. С. Федорченко, доцент, кандидат історичних наук*

Розглядається низка важливих питань, пов'язаних із організацією, логікою та методологією наукових досліджень в археології. У процесі вивчення основних етапів археологічного дослідження обговорюватимуться можливі проблемні ситуації.

Особливу увагу приділено питанням професійної етики вченого-археолога.

Етнокультурні процеси за доби палеометалу

4 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *В. В. Отрощенко, доктор історичних наук, професор*

Передбачає ознайомлення з етнокультурними процесами, які мали місце за часів енеоліту та доби бронзи, а також зі здобутками первісного мистецтва на теренах України — підґрунтям сучасної української культури.

ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Методика антропологічних досліджень

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. Д. Козак, доцент, кандидат історичних наук*

Методи антропологічних досліджень: палеодемографія, краніологія, остеологія, соматологія, одонтологія, дерматогліфіка. Збирання, консервація та реконструкція палеоантропологічних матеріалів — кісткових решток давніх людей. Вимірні та описові ознаки черепа. Реконструкція обличчя за черепом. Папілярні лінії долоні та пальців людини. Описові ознаки будови зубів. Статистичні методи аналізу антропологічних даних.

Музейна справа

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *А. О. Сушко, старший викладач, кандидат історичних наук*

Ознайомлення із теоретичними та науково-методичними закладами сучасного музеєзнавства та охорони пам'яток, а також отримання узагальненого історичного та сучасного практичного досвіду музейної справи та пам'яткоохоронної діяльності.

Нумізматика України

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *Г. А. Козубовський, старший викладач, кандидат історичних наук*

Нумізматика як історична дисципліна. Історія нумізматики в Україні. Методика нумізматичних досліджень. Скарб як джерело історичної інформації. Античні монети в Північному Надчорномор'ї (Ольвія, Тіра, Херсонес, Пантикапей). Грецькі, римські та візантійські монети в Україні. Грошова система Київської Русі. Золотоординська та західноєвропейська монети XIII—XVIII ст. в Україні. Ознайомлення з нумізматичними матеріалами.

Озброєння доби міді-бронзи й раннього заліза за даними археології

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. І. Клочко, доктор історичних наук, професор*

Розглядаються витoki військової справи, зброї, тактики та стратегії доісторичних суспільств в історичній перспективі. Аналіз матеріалів починається з типології різноманітних видів озброєння, хронологічних аспектів їх розвитку на фоні культурно-історичних процесів. Освітлюються питання виробництва предметів озброєння, включаючи технологію її виготовлення, характер сировинних баз, фізичні властивості матеріалу.

Основи зооархеології

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. С. Федорченко, доцент, кандидат історичних наук*

У вибіркового курсі розглядається низка важливих проблемних питань, пов'язаних із практикою зооархеологічних досліджень.

Теорія і практика археологічних досліджень

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. С. Федорченко, доцент, кандидат історичних наук*

Курс спрямований на формування у студентів цілісного уявлення про теоретичну археологію як окрему галузь наукового знання. У пропонованому курсі подається огляд ключових проблемних питань теоретичної археології, що пов'язані із сутністю археологічної теорії та науковою дослідницькою процедурою, археологічною систематикою та методологією.

Скіфія за матеріалами розкопок елітних курганів

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Ю. В. Болтрик, доцент, кандидат історичних наук*

Мета курсу — ознайомити слухачів з історичним тлом існування Європейської Скіфії та найважливішими курганами як потенційними джерелами вибудови сучасних версій династичної історії цієї кочової імперії.

Технологія первісного виробництва: знаряддя праці кам'яної доби

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Ю. В. Кухарчук, старший викладач, кандидат історичних наук*

Розглядається низка важливих питань, пов'язаних із зародженням найперших трудових навичок людини — головного чинника її еволюції.

Актуальні проблеми археології

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. В. Отрощенко, доктор історичних наук, професор*

Передбачає ознайомлення студентів з узагальненими результатами дослідження панорами археологічних культур доби бронзи та пов'язаних з ними старожитностей III—II тис. до н. е. на теренах України.

Кочовики Середньовічної Європи

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. В. Отрощенко, доктор історичних наук, професор*

Передбачас ознайомлення студентів з узагальненими результатами дослідження величезного шару старожитностей на територіях нашої держави, залишеного нам у спадок кочовими народами Середньовіччя. Аргументовано участь цих народів у генезі козацтва та українців як етносу загалом.

Помонгольський час та доба козацтва за даними археології

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *К. М. Капустін, старший викладач, кандидат історичних наук*

Курс спрямований на ознайомлення з історіографією, археологічними даними і методикою дослідження пам'яток українського середньовіччя та козацької доби.

ПРАКТИКА

Практика профільна

2д семестр, 23 год/тижд., залік, 4,5 кредиту, *О. С. Федорченко, доцент, кандидат історичних наук*

Проведення профільної практики має на меті фахову підготовку студентів-археологів. Поглиблення навичок у методиці археологічних розкопок і розвідок різних типів пам'яток та отримання студентами професійного досвіду у проведенні самостійних археологічних досліджень.

032 ІСТОРІЯ ТА АРХЕОЛОГІЯ

Спеціалізація «Юдаїка»

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – МАГІСТР

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

Методологія наукових досліджень

1 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. В. Бетлій, кандидат історичних наук, доцент*

Курс є практикумом, на якому студенти, ознайомившись з історіографічними напрацюваннями, мають змогу підготувати методологічну частину своїх кваліфікаційних робіт.

Методологічний практикум

2, 3, 4 семестри, 2 год/тижд., 3 заліки, 9 кредитів, *О. В. Бетлій, кандидат історичних наук, доцент, К. А. Дуса, доктор філософії в галузі історії, кандидат історичних наук, доцент*

Основною метою методологічного практикуму є практичне сприяння студентам у написанні кваліфікаційної дипломної роботи.

Науково-дослідний семінар «Вступ до юдаїки»

1 семестр, 4 год/тижд., теза, 5 кредитів, *В. В. Черноіваненко, кандидат історичних наук, доцент*

Засвоєння студентами основних понять і процесів, пов'язаних з виникненням і становленням юдаїки як галузі знання; орієнтування в єврейських історичних джерелах і дослідженнях; розуміння місця юдаїки в широкому контексті сучасної світової науки.

Історія СРСР: історіографічні дискусії

1 семестр, 2 год/тижд., екзамен, 3 кредити, *Н. В. Шліхта, доктор філософії в галузі історії, кандидат історичних наук, доцент*

Огляд розвитку західної советології від її зародження після Другої світової війни і до викликів 2000-х рр.; від тоталітарної школи до постревізіоністів. Наукові центри й дослідники, підходи (політична — соціальна — культурна історія), проблематика, джерела. Ознайомлення із науковими працями та дискусіями советологів.

Проблема імперій в нові часи

2 семестр, 4 год/тижд., екзамен, 5 кредитів, *К. Ю. Гломозда, кандидат історичних наук, доцент*

Курс є теоретичним вступом щодо дослідницьких стратегій у сучасній імперіології та перспектив застосування імперської парадигми у вивченні модерної історії, зокрема представляє один з можливих шляхів введення української історії до ширшого історичного контексту.

Проблеми соціорелігійної історії в Україні XVI–XIX ст.

2 семестр, 4 год/тижд., екзамен, 5 кредитів, *М. В. Яременко, доктор історичних наук, доцент, Н. В. Шліхта, доктор філософії в галузі історії, кандидат історичних наук, доцент*

Мета курсу: ознайомити студентів із таким напрямом досліджень, як соціорелігійна історія, а також його потенціалом та розвитком у вітчизняній історіографії.

Завдання: представити студентам розвиток соціорелігійних студій у зарубіжній історіографії останніх десятиліть, артикулювати основні дискусійні вузли, напрями, проблематику та підходи досліджень; показати можливість розвитку цього напрямку студій на українському матеріалі, ознайомити із досягненнями вітчизняної історіографії.

Актуальні проблеми всесвітньої історії

2д семестр, 3 год/тижд., залік, 2 кредити, *запрошуються фахівці у галузі історії та історіографії як України, так і з-за кордону*

Визначається спеціалізацією запрошеного викладача, відповідає новітнім досягненням історичної науки з певної проблеми.

Історія історичної науки

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *К. Ю. Гломозда, кандидат історичних наук, доцент*

Розвиток поглядів на роль історії в суспільстві, організаційно-інституційних засад історичної науки. Становлення університетської (академічної) науки в XIX ст.; творення наукових шкіл. Університетська історія в Австрійській та Російській імперіях; Київська документальна школа. Неформальні осередки, згруповані на засадах учених товариств чи довкола наукової періодики. Система комісій ВУАН. Запровадження системи Академії наук в СРСР. Проблеми організаційного реформування науки в сучасній Україні.

Теорія і практика історії: методи інтерпретації еґо-документа

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *Н. М. Яковенко, доктор історичних наук, професор*

Мета й завдання курсу: ознайомити студентів із дослідницькими підходами до інтерпретації та практичними навичками опрацювання так званих еґо-документів, тобто джерел, написаних від першої особи з викладом особистої участі/сприйняття автором тих чи тих подій, явищ тощо. Цій меті служитимуть семінари з читанням та коментуванням уривків із судових протоколів, листів, мемуарів, щоденників та подорожніх нотаток починаючи з XIV й завершуючи початком XIX ст., тобто впродовж періоду, коли риторичний текстовий канон ще не було остаточно витіснено індивідуальним самовираженням.

ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Актуальні проблеми юдаїки

1 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *запрошуються фахівці у галузі юдаїки як з України, так і з-за кордону*

Мета пропонованого курсу — орієнтування студентів у джерельній і дослідницькій базі єврейської історії, ознайомлення з провідними напрямками і концепціями історіографії XIX—XX ст., а також розвитком бібліографії та археографії з юдаїки.

Іврит

1, 2, 2д семестри, 4/4/2 год/тижд., 3 заліки, 11 кредитів, *О. М. Яковлева, старший викладач*

Курс передбачає поглиблене вивчення граматики івриту, розвиток мовленнєвих навичок до рівня, що надає змогу підтримувати вільну бесіду на суспільно-побутові теми; навичок усного й письмового літературного перекладу; навичок роботи з текстом задля орієнтування в ізраїльському сегменті Інтернету, читання зі словником ізраїльської періодики і художньої літератури, класичних текстів та архівних документів. Упродовж курсу формуватимуться й навички сприйняття текстів на слух, що дозволить розуміти сучасні художні й анімаційні фільми мовою іврит та програми ізраїльського телебачення.

Історія хозар і Хозарського каганату

1 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. Б. Бубенок, доктор історичних наук, професор*

Курс присвячено етнічній і політичній історії юдеїв-прозелітів тюркського походження в добу раннього Середньовіччя, відомих під традиційною назвою «хозари». Мета курсу — показати історію юдейських громад Східної Європи та Північного Кавказу в період існування Хозарського каганату — першої імперії на заході Євразійського степу напередодні виникнення держави Русь. Умовно курс поділено на дві частини: доюдейську та юдейську історію хозар. У першій частині розглядається проблема походження хозар, становлення держави Хозарський каганат, арабо-хозарські війни тощо. Друга частина є головною, оскільки в ній головну увагу приділено питанням часу й обставин прийняття хозарами юдаїзму, релігійної толерантності хозар, системи двовладдя в каганаті, взаєминам хозар із християнською Візантією та Руссю, проблемі

участі хозар в етногенезі євреїв Східної Європи та Кавказу та ін. Важливе місце у викладанні курсу посідають також питання джерелознавчої бази хозарознавчих студій та історіографії хозарського питання.

Історія юдаїзму

1, 2 семестри, 2/2 год/тижд., 2 заліки, 4 кредити, *В. В. Черноіваненко, кандидат історичних наук, доцент*

Курс присвячений історії юдаїзму від ТаНаХу до сьогодення, його класичним текстам, доктринам, літургії, контактам з іншими релігіями, напрямам і відгалуженням, сучасному стану в Державі Ізраїль та інших країнах світу тощо.

Їдиш

2д, 3, 4 семестри, 2/4/4 год/тижд., 3 заліки, 11 кредитів, *Т. О. Батанова, старший викладач*

Курс передбачає вивчення граматичних і лексичних основ мови їдиш, а також набуття студентами активних навичок читання, письма та мовлення. Протягом навчання студенти матимуть можливість ознайомитися з історією мови і культурними надбаннями єврейського народу, створеними мовою їдиш. Наприкінці курсу планується читання оригінальних документів і рукописів мовою їдиш з тим, аби студенти могли в подальшому застосовувати мову у своїх наукових дослідженнях.

Арамейська мова

3, 4 семестри, 2/2 год/тижд., 2 заліки, 6 кредити, *О. О. Хамрай, доктор філологічних наук, доцент*

Курс передбачає ознайомлення з основними особливостями арамейської мови, що використовувалася в юдейському середовищі в біблійну, постбіблійну і талмудичну епоху. У рамках курсу читаються арамейські уривки з Танаху, таргумів, кумранських текстів і Талмуду.

Єврейська палеографія

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. О. Хамрай, доктор філологічних наук, доцент*

Курс покликаний ознайомити студентів зі специфікою єврейської палеографії від давнини до ХХ ст. Велику увагу приділено вивченню особливостей ашкеназького письма і ашкеназького курсиву.

Єврейсько-християнські взаємини: від полеміки до діалогу

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. В. Черноіваненко, кандидат історичних наук, доцент*

У рамках курсу розглядається історія полеміки й діалогу між юдаїзмом і християнством, починаючи від виникнення останнього і до нашого часу. Під час курсу розглядаються і аналізуються відомі тексти, що лишили сліди як означеної полеміки, так і навпаки — прагнення покращити взаємини двох релігій. Окрему увагу приділено працям патристів, талмудичній літературі, середньовічним диспутам, II Ватинському собору тощо.

Історія Голокосту та антисемітизму

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *С. І. Гірік, кандидат історичних наук, старший викладач*

Розкривається зміст основних історіографічних концепцій та наявних суспільно-політичних міфологем, пов'язаних з антисемітизмом та Голокостом. Історія Голокосту розглядається в контексті ідеологічної та політичної боротьби XIX — першої половини XX ст. Фактографія і хронологія Голокосту висвітлюється в системному вигляді, з основною увагою до процесів і інституцій, а не до окремих подій. Голокост на українських землях подано у контексті подій, що відбувалися на всіх окупованих Третім райхом землях, а також у державах-союзниках нацистської Німеччини. Окрему увагу приділено міжнаціональним стосункам на українських землях напередодні та під час Другої світової війни.

Історія євреїв України

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *С. І. Гірік, кандидат історичних наук, старший викладач*

Курс присвячено ознайомленню студентів з історією єврейства на території сучасної України від перших згадок про появу юдейських громад у грецьких містах Північного Причорномор'я до сьогодення. Цій меті слугуватимуть семінари, під час яких студенти зможуть проаналізувати відповідні епіграфічні та археографічні джерела (переклади написів на надгробках, листи, записи в актових книгах, судові документи, єврейські хроніки часів Хмельниччини тощо).

Історія єврейського музеєзнавства

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Т. М. Сигорчук, кандидат історичних наук, старший викладач*

Курс присвячений історії заснування і розвитку єврейських музеїв в Європі, США, Ізраїлі, ознайомленню з різноманітними підходами і практиками щодо створення і функціонування єврейських музеїв на прикладі Нью-Йорка, Лондона, Берліна, Єрусалима, Тель-Авіва, Будапешта, Варшави, Києва, Чернівців тощо.

Матеріальна культура євреїв Східної Європи

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *І. А. Сергєєва, кандидат історичних наук, доцент*

Курс ознайомлює студентів із особливостями єврейських пам'яток, представляє великий обсяг наочного матеріалу, узагальнює дослідження єврейської культури та мистецтва, включає базові знання з історії єврейських громад Східної Європи, єврейської традиції, релігії, побуту.

Біблійна текстологія

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. О. Хамрай, доктор філологічних наук, доцент*

Базові принципи текстологічного дослідження танахічних (старозаповітних) текстів в юдейській та християнській традиціях. Основні джерела біблійного тексту: масоретський текст, самаритянське П'ятикнижжя, давні переклади (Септуагінта, таргуми тощо). Джерелознавчий і едичійний аспекти текстологічного дослідження Танаху, історії біблійного тексту та текстувальній критиці. Загальні принципи текстології та історії її розвитку як окремої дисципліни.

Історія євреїв мусульманського Сходу

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. Б. Бубенок, доктор історичних наук, професор*

Курс присвячено історії єврейських громад у мусульманських країнах з VI – VII ст. по 1918 р. Хронологічні межі курсу пов'язані тим, що майбутнє відносин мусульман з арабами вже було обумовлено подіями передісламського періоду. Закінчується курс аналізом подій, що призвели до падіння Османської імперії, султан якої був останнім халіфом мусульман-сунітів. Протягом курсу буде проаналізоване положення євреїв в Омейядському та

Аббасидському халіфатах, в мусульманській Іспанії, Сельджуцькому султанаті, державах Аюбідів та мамлюків, в Османській імперії, державах Газневідів, Хулагуїдів тощо. З огляду на це буде подано стан культурного життя в єврейських громадах мусульманських країн. У підсумку студенти мають порівняти становище євреїв у мусульманських країнах із положенням євреїв у християнській Європі.

Історія єврейського мистецтва

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Т. М. Сидорчук, кандидат історичних наук, старший викладач*

Курс присвячено історії єврейського мистецтва XIX – XX ст., головню в Східній і Західній Європі, а також у Державі Ізраїль, основним напрямом, їхнім характерним рисам, тенденціям, місцю і значенню в історії світового мистецтва.

Історія сіонізму і Держави Ізраїль

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. В. Черноіваненко, кандидат історичних наук, доцент*

Сіонізм, його витоки та історична зумовленість, причини сприйняття/неприйняття єврейськими громадами, ставлення до нього правлячих еліт Європи. Зв'язок єврейського національного руху з європейськими рухами XIX ст. Становище єврейських громад Єрець-Ізраїль до і після Першої світової війни — в умовах алії та національного руху в період британського мандата. Політичний, соціально-економічний і культурний розвиток Держави Ізраїль, особливості формування основних векторів її зовнішньої політики. Арабо-ізраїльський конфлікт і питання «окупованих територій». Провідні тенденції сучасного розвитку Ізраїлю і специфічні риси повсякденного життя ізраїльтян.

Методика дослідження єврейської рукописної і друкованої спадщини

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Т. М. Сидорчук, кандидат історичних наук, І. А. Сергєєва, кандидат історичних наук, доцент*

Єврейські рукописи. Єврейські рукописи в Україні. Єврейські книги і єврейське книгодрукування в Східній Європі та Україні зокрема. Різновиди єврейських друкованих книг. Сучасні дослідження єврейських книг і манускриптів та методики, що використовуються.

Українсько-єврейські взаємини: ХХ ст.

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *С. І. Гірік, кандидат історичних наук, старший викладач*

Курс присвячено становищу євреїв на українських землях у ХХ столітті, міжнаціональним взаєминам, участі євреїв у революційних подіях, єврейських і неєврейських політичних партіях, культурному житті тощо. Окрема увага приділяється впливу Голокосту на міжнаціональні взаємини, зокрема в країнах проживання української та єврейської діаспор, а також спробам налагодження діалогу і співробітництва між громадами.

Хасидизм: історія та віровчення

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *К. В. Малахова, кандидат філософських наук, старший викладач*

Єврейські рукописи. Єврейські рукописи в Україні. Єврейські книги і єврейське книгодрукування в Східній Європі та Україні зокрема. Різновиди єврейських друкованих книг. Сучасні дослідження єврейських книг і манускриптів та методики, що використовуються.

ПРАКТИКА

Практика музейно-архівно-бібліотечна

2д семестр, 15 год/тижд., залік, 3 кредити, *Т. М. Сидорчук, кандидат історичних наук, старший викладач, В. В. Черноіваненко, кандидат історичних наук, доцент*

Наукове опрацювання матеріалів єврейської рукописної і друкованої спадщини в українських архівах та бібліотеках.

035 ФІЛОЛОГІЯ

«Теорія, історія літератури та компаративістика»

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – МАГІСТР

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

Філософія та література

1 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *В. А. Єрмоленко, кандидат філософських наук, старший викладач*

Основне завдання курсу полягає в тому, аби дати історичну панораму взаємодії філософії та літератури протягом останніх двох століть (від Руссо до Гайдеггера).

Як філософи читають літературні твори? Як письменники читають філософські твори? Які результати це має для обох гуманітарних сфер? Як філософські ідеї народжують літературні образи та сюжети; а образи чи сюжети провокують нові філософські ідеї? Як філософія стає літературою, а література — філософією?

Важливим елементом курсу є його історичність. Курс побудований навколо конкретних епізодів взаємодії філософії та літератури протягом останніх двох століть. Подаються своєрідні філософсько-літературні «фотознімки» епох (французький романтизм, німецький романтизм, постромантизм, символізм, авангард(и), поставангард, екзистенціалізм). Розглядаються філософські теми та постулати, характерні для тієї чи тієї доби, і простежується їхнє відбиття у конкретних літературних творах.

Водночас ці «знімки» максимально персоналістичні: для кожної доби обрані конкретні автори, які були пов'язані один з одним. Саме на прикладі творчості цих авторів йтиметься про філософсько-літературну специфіку епохи.

Французька література кінця XIX – початку XX ст.

1 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, Т. А. Огаркова, доктор філософії в галузі літературознавства (PhD), старший викладач

Розуміння новітньої французької літератури неможливе без знання деяких авторів другої половини XIX століття. Французька література другої половини XIX — початку XX століть нерозривно пов'язана із релігійними та філософськими питаннями свого часу. Костеляції цього явища можуть бути дуже різними: від езотеричних мотивів Шарля Бодлера до ніцшеанських мотивів у Блеза Сандрара, від ілюстрації фрейдівського психоаналізу в сюрреалізмі до «мимовільної пам'яті» в творах Марселя Пруста. Методологічний ракурс цього курсу полягатиме в аналізі літературного процесу і літературних явищ у філософському і релігійному контекстах епохи.

Основними складниками курсу є вивчення постромантичної і символістської тенденцій у поезії XIX століття (Шарль Бодлер, Артур Рембо, Стефан Маларме) та знайомство з релігійним парадоксом декадентської прози (на прикладі Гюїсманса). Особливу увагу буде приділено авторам, що мають значення для XX століття, але були недооцінені своїми сучасниками (Лотреамон, Альфред Жаррі). «Монстр раціональності» Поля Валері й «чуттєва витонченість» Марселя Пруста окреслюватимуть спектр нашої рефлексії щодо характеру літератури на межі століть. Особливо важливим предметом нашого розгляду стане

авангардна література XX століття у її групових (дадаїзм, сюрреалізм) та індивідуалізованих (Ж. Батай, А. Арто, Л. Ф. Селін) формах. Проблематика зв'язку політики і літератури є важливою складовою нашої рефлексії упродовж усього курсу.

Насамкінець, передбачено оглядове знайомство із Сан-Жон Персом, одним із найвизначніших сучасних поетів Франції поза будь-якою школою або «ізом», Нобелівським лауреатом 1960 року.

Отже, найважливішою складовою курсу є ознайомлення із перекладеними першоджерелами, із детальним біографічним контекстом, а також із сучасними критичними інтерпретаціями. Курс передбачає увагу до різних літературних жанрів: прози, поезії і драматургії.

Німецька література першої половини XX ст.

2 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *Ю. А. Горідько, кандидат педагогічних наук, доцент*

Курс «Німецька література першої половини XX століття» передбачає поглиблене вивчення німецького та австрійського модернізму. Розглядаються особливості модерністських течій (неоромантизм, символізм, імпресіонізм, експресіонізм, нео-реалізм, література «потoku свідомості», інтелектуальний роман) крізь призму малих та великих прозових форм. Простежуються основні тенденції в оновленні прозових форм. Розкриваються особливості модерністського роману в порівнянні з традиційним німецьким романом. Аналіз художніх текстів, мистецьких пошуків авторів зазначеного періоду на основі сучасних інтерпретаційних моделей враховує культурно-історичний контекст, динаміку літературного процесу, взаємодію літературних напрямів.

Головні теоретичні концепції та школи західного літературознавства XX ст.

2 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *Т. А. Огаркова, доктор філософії в галузі літературознавства (PhD), старший викладач*

Основними складовими курсу є вивчення концепцій і шкіл, таких як російський формалізм (В. Шкловський, Ю. Тинянов, Р. Якобсон) і теорія діалогізму (М. Бахтін). Важливою складовою курсу є польська феноменологія (Р. Інґарден) і німецька «рецептивна естетика» (Г. Яус, В. Ізер). Розмаїттю психоаналітичних підходів до тексту упродовж століття (З. Фройд, К. Г. Юнг, Ж. Лакан, Ж. Рансьєр) приділяється особлива увага. «Нова критика» 1950 — 1960 років («new criticism» в Англії і США) і «nouvelle

critique» у Франції (структуралістичні підходи, «феноменологічна критика», «тематична критика») визначатимуть спектр нашої рефлексії щодо літературної критики середини століття. Деконструкція (Ж. Дерріда, П. де Ман) і постструктуралізм («пізній» Р. Барт, Ю. Крістева, М. Бланшо та ін.) завершуватимуть цю панораму. Окрему увагу наприкінці курсу буде приділено концепції «післяпостмодернізму» і сучасному фактичному літературознавчому дискурсу (А. Компаньйон та ін.).

Українське літературне бароко

2 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *архієпископ Ігор Ісіченко*

Метою курсу є усвідомлення структуротворчої ролі барокового стилю в літературній історії України та виявлення основних парадигм системи жанрів, що функціонувала протягом XVII – XVIII ст.

Простежуючи зміну характеру книжника та його реалізації в словесному дискурсі, буде розкрито динаміку становлення новочасної антропологічної моделі та її ментальних вимірів.

Проблеми поетики

2 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *Л. О. Кісельова, кандидат філологічних наук, доцент*

У курсі розглядаються основні етапи розвитку поетики як самостійної дисципліни, висвітлюється історія формування системи понять цієї науки, що вивчає специфіку та закони художнього мислення.

Курс має завдання:

- проаналізувати витоки новітніх поетологічних теорій;
- виокремити ключові, інваріантні концепції тексту і твору в різних культурних традиціях;
- визначити семіологічні проблеми поетики;
- продемонструвати залежність вибору методики дослідження від специфіки поетичного матеріалу;
- на основі теоретичних знань сформувати у студентів розуміння проблем поетики та виробити адекватні підходи до їх вирішення.

Увагу зосереджено на логіці розвитку та взаємодії двох основних поетологічних напрямів — історичного та лінгвістичного. Аналізуються ритуальні витоки поетики, передумови виділення її базових категорій; розглядаються концептологічні проблеми. Унаочнюється мінливість категорій поетики у зміні літературних епох. Окреслюються основні поетологічні традиції Сходу і Заходу, роз'яснюються та зіставляються поняття «пойесіс», «вень», «кав'я», «аланкар», «дхвані», «раса», «кокоро» і «котоба»;

визначаються функції риторики як «культури готового слова». Простежується еволюція поетичних шкіл ХХ ст. у зв'язку зі зміною світоглядної парадигми і трансформацією художньої комунікації. Приділяється увага розвитку автореферентної поетики в літературі модернізму та постмодернізму, а також поетиці інтертекстуальності.

Французька література другої половини ХХ ст. у філософському контексті

2д семестр, 6 год/тижд., залік, 4 кредити, *Т. А. Огаркова, доктор філософії в галузі літературознавства (PhD), старший викладач*

Французька література другої половини ХХ століття нерозривно пов'язана із філософськими пошуками століття. Постать письменника трансформується у постать інтелектуала чи аутсайдера, містика чи дилетанта, філософа, політика чи навіть науковця. У цей час у французькій літературі простежуються різні тенденції: від народження нових жанрів до зміни статусу «письма» взагалі, від зміни наративних форм до «смерті автора». Методологічний ракурс цього курсу полягає в аналізі літературного процесу і літературних явищ у філософському і літературознавчому контексті (герменевтика і феноменологія, психоналіз, екзистенціалізм, структуралізм, постструктуралізм), обґрунтованому прямими чи опосередкованими контактами людей і текстів, їхніми взаємовпливами і взаємопроникненнями.

Література та політика в ХІХ–ХХ ст.: європейський контекст

2д семестр, 6 год/тижд., залік, 4 кредити, *В. А. Єрмоленко, кандидат філософських наук, старший викладач*

Література не є сферою, яка розвивається в вакуумі. Вона тісно пов'язана з соціальними, політичними та соціопсихологічними процесами, які відбуваються в суспільстві. Крім того, письменники, есеїсти та публіцисти часто формують соціополітичний дискурс тієї чи іншої доби. Постать письменника дуже часто змішується з постатями публічного інтелектуала, публіциста, політика чи активіста.

Як література впливала на політичний дискурс останніх двох століть у європейській культурі. Якою є політична роль письменників? Як вони долучилися до формування чи деформування ключових ідеологій? Як вони долучилися до діагностування та трансформації суспільства.

На ці питання спробує дати відповідь запропонований курс. Його героями є такі автори як: де Местр, Шатобріан, Гюґо, Бальзак, Мішле, Кіне, Міцкевич, Чешковський, Бодлер, Флора, Трістан, Барбе д'Оревіллі, Кюстін, Токвіль, Адам Сміт, Бентам, Цвейґ, Конрад, Золя, Манн, Соссун, Оуен, Оруел, Євгеній Замятін, Сент-Екзюпері, Сартр, Камю, Василь Стус, Микола Руденко, Євген Сверстюк та інші.

Актуальні проблеми сучасного літературознавства

3 семестр, 4 год/тижд., іспит, 4,5 кредиту, *Р. А. Семків, кандидат філологічних наук, доцент*

Курс є продовженням раніше прослуханих студентами курсів «Вступ до літературознавства», «Теорія літератури», «Головні теоретичні концепції та школи західного літературознавства ХХ ст.», інформує про методи літературознавчих та культурологічних досліджень, що з'явилися у другій половині ХХ ст., а також трансформації давніше використовуваних методів. Курс покликаний закріпити наявні знання та мотивувати до здобуття нових у царині сучасних поглядів науки про літературу; інтегрує в собі як власне теоретичний, так і практичні компоненти, покликані розвинути у студентів навички аналізу та критики тексту.

Польська література 1890–1930 рр.

3 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *В. П. Моренець, доктор філологічних наук, професор*

Відтворення цілісної картини розвитку польської літератури 1890–1939 рр. у множині притаманних їй жанрів і стилів. Вивчення життя та творчості провідних майстрів та критична інтерпретація найзначніших творів. Розгляд основних художньо-філософських концепцій (позитивізму, модернізму, авангарду), головних стильових течій «Молодої Польщі» (декадансу, символізму, неоромантизму, імпресіонізму, експресіонізму) та міжвоєнного двадцятиліття (формізму, футуризму, «святобуденного» скамандритства або ж польського неокласицизму, авангардизму, конструктивізму, візіонеризму, катастрофізму та ін.). Висвітлення взаємодії літературних поколінь та еволюції польської естетичної свідомості (на матеріалі художніх текстів та літературних дискусій). Окреслення національної специфіки й традицій польської літератури цього періоду, її місця на ідейно-естетичній карті Європи, значущих типологічних паралелей з українським літературним процесом.

Література в контексті культурних студій

3 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *О. В. Пронкевич, доктор філологічних наук, професор*

Головна мета курсу — ознайомити студентів з головними темами і методологічними практиками «Культурних студій» як одного з найвпливовіших напрямів сучасної гуманітаристики. Під час лекцій, а також уважного вивчення філософських і культурологічних праць студенти повинні навчитися застосовувати набуті теоретичні знання та вміння до інтерпретації літературних текстів, а також критично поглянути на дослідження знаних літературознавців. Під час опанування курсу важливе значення надається креативним формам роботи, які дадуть змогу перетворити кожне заняття на активний обмін думками щодо проблем літератури.

Гендерний дискурс українського модернізму

3 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *В. П. Агєєва, доктор філологічних наук, професор*

Цей курс передбачає аналіз гендерних аспектів української літератури XX століття, кризи патріархальних цінностей у модерній культурі. Європейський модернізм пов'язаний із «війною статей», тобто протистоянням патріархальних і сучасних уявлень про місце і роль чоловіка та жінки в соціокультурних процесах, про біологічні й соціальні чинники гендерної ідентифікації. Емансипаційні тенденції утвердилися в українському письменстві в середині XIX століття, в прозі Марка Вовчка, згодом Олени Пчілки, Наталі Кобринської. Модернізм початку XX віку активно дебатує феміністичну проблематику. Розглядається також гендерна специфіка модернізаційних процесів сучасної літератури.

Американська література XX–XXI ст.

4 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *Ю. О. Ткачук, доктор філософії в галузі літературознавства*

Метою курсу є вивчення творів американських письменників, написаних протягом XX століття, аналіз поетики художніх текстів, що допомагає зрозуміти те, як література США коментує сучасні реалії і як контекст інакшості та множинності творить американську культуру й проникає у світову. Тексти, які буде розглянуто кожного тижня, представлятимуть певний тип розмаїття: відмінності американського і європейського, урбаністичного і субурбаністичного, корінного і прибулого, консумеристського й ідеалістського, масового й елітарного, расового й субкультурного текстових кодів. До курсу включено твори Вітмена, Емерсона, Дікінсон, Стівенса, Т. С. Еліота, Вільямса, Фіцджеральда,

Селінджера, Плат, Пінчона, Моррісон, ДеЛілло, Фоера, Сілко, Гаммад, Мельничука. Для обговорення кожного типу розмаїття пропонуються як художні тексти, так і фільми.

Методологія літературознавчих досліджень

4 семестр, 2 год/тижд., іспит, 3 кредити, *В. П. Моренець, доктор філологічних наук, професор*

Мета курсу — допомогти студентам, ґрунтуючись на попередньо здобутому знанні про літературу та основоположних філософсько-естетичних працях XX—XXI століття, наблизитися до розуміння складної природи слова як такого і художнього, зокрема, художнього тексту як багаторівневої семантичної структури (за Романом Інґарденом), а художнього смислу — як динамічної семантичної імовірності, залежної від активної особистісної рецепції читача. Йдеться про фундаментальні методологічні основи розуміння твору літературного мистецтва. Це дасть змогу повніше збагнути покликання художнього слова, як і кожного іншого мистецтва, в житті людини і суспільства, а, відповідно до його усвідомленої функції, і чинні критерії оцінювання.

ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Аксіологічні виміри літератури

1 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *Т. В. Лютий, доктор філософських наук, доцент*

Курс базується на ціннісному підході як системі породження смислових засад людського буття, що мотивують і скеровують життя людини. Виходячи з того, що література як особливий художньо-естетичний тип пізнання дійсності відтворює кардинальні феномени, котрі набувають вигляду аксіологічних відношень, — курс націлений на вивчення літературних творів, в яких демонструється випробування цінностей на предмет їхньої відповідності характеристикам істинності — удаваності, вічності — минулості, загальності — індивідуальності, соціальності — ідеологізованості тощо.

Основи редагування

1, 2 семестри, 2 год/тижд., залік, залік, 5 кредитів, *І. М. Жогані, кандидат філологічних наук, старший викладач*

Метою навчальної дисципліни «Основи редагування» є освоєння студентом комплексу теоретичних і практичних знань з основ редагування, необхідних для фахової підготовки до друку різних видів видань та для реалізації відповідних виконавських і управлінських функцій.

Завдання навчальної дисципліни «Основи редагування» формуються у конкретиці різноманітних творчих та організаційних аспектів редагування, а також технології та методик редагування.

Об'єктом навчальної дисципліни «Основи редагування» є редакторська діяльність фахово підготовлених спеціалістів у контексті творення, вдосконалення, друкування та поширення різних видів друкованої продукції.

Предметом навчальної дисципліни «Основи редагування» є редакторська справа, що поєднує в собі організаційну та творчо-технічну діяльність носіїв редакторських професій.

Літературно-критичний практикум

1, 2 семестри, 2 год/тижд., залік, 5 кредитів, *С. С. Іванюк, кандидат філологічних наук, доцент*

Мета опанування дисципліни – формування системи знань про закономірності розвитку літератури, місце критики поміж інших родів художнього письма, різноманітні методи аналізу художнього твору, набуття навичок застосування їх при створенні різножанрових літературно-критичних творів.

Завдання дисципліни — навчити студентів застосовувати свої знання для створення літературно-критичних творів, вживаючи різні методи аналізу тексту, на практиці відчуті специфіку літературно-критичних жанрів, вільно володіти їхніми сюжетно-композиційними й стилістичними законами.

Предмет дисципліни — літературна критика як особливий спосіб осмислення літературного процесу в світі різних популярних у літературному світі методологій аналізу тексту й творчості письменників. Закони критики, практичне застосування знань для створення літературно-критичних творів.

Актуальні проблеми українського літературознавства: національно-культурна ідентичність в українській літературі XX–XXI століття

2д семестр, 4 год/тижд., 3 кредити, залік, *О. П. Полюхович, старший викладач*

Упродовж останнього року відбувається активне переосмислення понять націоналізму та «українськості», тобто національного аспекту ідентичності. Парадоксальним чином ми отримуємо глибший сенс українського виміру ідентичності під час кризи та війни на Донбасі. У цьому контексті цікавим є питання, як наша література артикулює свою «українськість». Майже протягом всього XX ст. Україна перебувала під радянською окупацією. Отже, національно-культурна ідентичність не була дана, письменники її шукали та конструювали у своїх текстах.

У курсі розглянуто українську прозу, поезію, драму, есеїстку ХХ століття, які пропонують проекти національної та культурної ідентичностей. У синхронній перспективі в курсі простежується, як ідея національного самоусвідомлення актуалізовується в текстах раннього модернізму, 1920 – 1930-х, повоснного періоду, 1980 – 1990-х, а також у сучасній українській літературі. Запропоновані в курсі тексти розглядаються в поняттях «нація», «культура», «ідентичність», «пам'ять», «історія», «міф».

Актуальні проблеми інтерпретації історії української літератури

3 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *Л. М. Демська-Будзуляк, кандидат філологічних наук, доцент*

Ознайомлення студентів із найновішими тенденціями та дискурсами сучасного літературознавства, зокрема в галузі новітніх методологій літературознавчого дослідження, а також оволодіння навиками сучасної літературної критики із використанням новітніх літературознавчих методологій та вміння орієнтуватися в загальному літературно-культурологічному дискурсі сучасного гуманітарного світу.

Предметом пропонованого курсу є різні аспекти сучасної культури та їхня репрезентація в художніх та літературно-критичних текстах. Сам феномен культури буде розглянуто з двох домінантних на сьогодні його дефініцій: 1) соціокультурної практики; 2) критики культури. Базові напрями: культурні студії, транскультурна історія літератури, студії пам'яті, медіа, масова література, час і простір, тіло, ідентичність, екокритика.

Науково-дослідний семінар

3 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *Р. М. Веретельник, доктор філософії в галузі славістики*

The subject of the "Research Seminar: Reader Reception Theory" represents an analysis of a body of theoretical work that has come to be associated with the work of critics who use the terms reader, the reading process, and response to mark out an area of investigation. An emphasis on the reader readjusts the critics' focus from the text to the reader, in the process redefining the literary act. Reading and writing join hands, change places, becoming two names for the same activity.

Російська література «срібного віку»

4 семестр, 3 год/тижд., залік, 3 кредити, *Л. О. Кісельова, кандидат філологічних наук, доцент*

У курсі аналізується сукупний досвід «срібного віку»; акцентовуються його складна художня цілісність, елітарність, інтелектуалізм, радикальне переосмислення традицій та стрімка еволюція

поетичних систем. Висвітлюється своєрідність літературного процесу на тлі інтенсивних філософських, релігійних, мистецьких пошуків та відкриттів. Розглядаються основні етапи та напрями розвитку літератури, найвизначніші постаті та знакові тексти. Приділяється увага «неоміфологізму», проблемі онтологічного розкриття світу в імені, слові, символі; створенню метафізичних моделей історії та географії; жанровим, образно-стильовим та мовним експериментам. Розглядаються також дискусійні питання сучасного літературознавства, що постали у зв'язку з міжнародними дослідженнями літератури «срібного віку»: поетика «нульової точки»; «російська семантична поетика як потенційна культурна парадигма»; «транссеміотична драбина авангарду».

Мета курсу — показати вражаючий діапазон духовних пошуків і художніх досягнень «срібного віку», концентруючи увагу на аспектах цілісності цієї блискучої епохи, на образному мисленні, котре зумовило її унікальність.

Актуальні проблеми порівняльного літературознавства

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. В. Пашко, кандидат філологічних наук, старший викладач*

Студенти дізнаються про поняття «літературний побут», що концептуально сформулювалося в літературознавстві 1920-х років у колі формалістів, які наполягали на тому, що літературознавство має вивчати не тільки літературу, а й те, як і в якому середовищі живе письменник, досліджувати інституційні форми існування літератури. Важливою формою літературного побуту 1920-х рр. були літературні гуртки, літоб'єднання: буде розглянуто «кастовість» «Вопліте», естрадність футуристів, «демократичність», публічність «плужан». Проблеми цензури та її втручання в літературний текст, ідеології та літератури в курсі розглянуто на матеріалах архіву Державного видавництва України (ДВУ).

Преса (літературна періодика, феномен «літературної сторінки» в суспільно-політичних газетах 1920-х рр.) аналізується як літературно-комунікативний інститут монополії у процесі формування свідомості та літературних (часто — ідеологічних) смаків; пропонується дослідити феномени видимої/невидимої, свідомої/несвідомої цензури, роль письменника як редактора (Микола Зеров) та цензора (Іван Кулик). Історія критики розглядається насамперед як «історія читачів» (за О. Білецьким), студентам запропоновано дослідити семіотично-семантичний вимір критичних текстів (наукова критика та «внутрішні» видавничі рецензії Олександра Білецького як співробітника ДВУ) і такий важливий для 1920-х рр. аспект, як їхні контрольно-

репресивні форми (ідеологічна критика Володимира Коряка, статті-доноси). Також запропоновано реконструювати «літературні орієнтири» журнальних рецензентів (спираючись на дослідження К. Е. Розенгрена, Б. Дубіна).

У 1920-х рр. також актуалізуються специфічні інституційні форми літературного побуту, зокрема естрадні форми спілкування з читачем (літературні суди, літвечірки, літературні гастролі, літературні кабаре та ін.). Студентам запропоновано подумати над проблемою достовірності, правдивості так званих его-документів про літературне життя 1920-х рр.: листів, щоденників, спогадів, мемуарів. Важливою складовою спецкурсу є самостійна робота студентів з пошуку, аналізу та інтерпретації архівних матеріалів, публікацій в пресі, щоденникових записів, листів, мемуарів, автобіографій та ін.

ДЕРЖАВНА АТЕСТАЦІЯ

Магістерська робота

4д семестр, 15 кредитів

Магістерська робота є самостійним науковим дослідженням літературознавчої проблеми, а її виконання передбачає: вільне оперування історико-літературним; використання теоретичних моделей дослідження тексту; здатність до самостійного аналізу художніх творів; концептуальність роботи; наукову новизну; глибоке осмислення поставлених проблем; грамотне мовно-стилістичне оформлення; дотримання основних вимог державних стандартів.

035 ФІЛОЛОГІЯ

«Теорія, історія української мови та компаративістика»

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – МАГІСТР

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

Методологія наукових досліджень

1 семестр, 2 год/тижд., іспит, 3 кредити, *В. В. Лучик, доктор філологічних наук, професор*

Курс розглядає найважливіші напрями сучасного мовознавства з погляду їхнього світоглядного та методологічного статусу. Аналіз методологічних засад і проблем наукових досліджень

проводиться на основі поєднання системного, компаративістського та герменевтичного підходів до мови з урахуванням концепцій засновників теоретичного мовознавства, теорій сучасної лінгвістики, філософії мови, загальнонаукових і галузевих методів та прийомів.

Етно- і глотогенез українців

1 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *В. В. Лучик, доктор філологічних наук, професор; Ф. Туранли, кандидат історичних наук, доцент*

Питання етно- і глотогенезу українців належить до найскладніших і найактуальніших у сучасній вітчизняній науці. Після зняття заідеологізованих радянських догм загальноприйнятого погляду на цю проблему так і не вироблено. На підставі свідчень історії, археології, мовознавства та інших гуманітарних наук у курсі висвітлено походження і розвиток українців і української мови від найдавніших часів до їх остаточного формування. Провідне місце у вивченні цього процесу посідає порівняльно-історичне мовознавство, яке свідчить про еволюційний розвиток української мови зі східнослов'янського діалектного масиву, що сформувався на основі відповідних діалектів праслов'янської мови.

Історія української літературної мови

1 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *В. А. Передрієнко, кандидат філологічних наук, доцент*

Об'єктом висвітлення в курсі є історія української літературної форми існування української мови з найдавнішої доби до сучасності: проблеми типології церковнослов'янської та староукраїнської мов, їхній жанрово-стилістичний розвиток, вироблення мовних норм на національній основі та ін. Розгляд здійснюється на підставі лінгвістичного аналізу найдавніших пам'яток від середини XI і до кінця XVIII ст. (від Остромирового Євангелія до Григорія Сковороди). Об'єктом розгляду є мовна творчість українських письменників XIX – XX ст., відображення в ній закономірних тенденцій та особистого внеску авторів у літературно-мовний розвиток. Звернено увагу на теоретичні системи: мовне нормування, міжмовну взаємодію, взаємозв'язок мови і культури та ін. Окремо виділено ряд проблем, перспективних з погляду подальшого наукового аналізу.

Лексико-семантична система української мови

1 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *Н. Ю. Ясакова, кандидат філологічних наук, доцент*

Курс спрямований на вивчення лексико-семантичної системи як форми прояву загальної системності природної мови; ознайомлення з суттю єдності семантичного, парадигматичного і синтаксичного у мові, кореляції форми і змісту одиниці лексико-семантичного рівня. Передбачено ознайомлення студентів зі станом сучасних наукових досліджень із семасіології та ономасіології. Головним завданням курсу є формування лінгвістичного мислення у студентів, підготовка їх до усвідомленого філологічного осмислення мови як предмета навчання і викладання, а також до самостійної дослідницької роботи.

Основи етнолінгвістики

2 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *Ф. Г. Туранли, кандидат історичних наук, доцент*

У результаті вивчення зазначеного предмета студенти повинні знати та вміти аналізувати проблемні питання, визначати особливості національних культур у контексті мовних чинників у їх формуванні.

Зіставне мовознавство

2 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *А. А. Лучик, доктор філологічних наук, професор*

У запропонованому курсі здійснюється аналіз основних понять зіставного мовознавства на рівні сучасних досягнень лінгвістики, розкривається методика і принципи зіставних досліджень, з'ясовуються спільні й відмінні риси мов світу на структурному рівні.

Проміжні рівні мовної системи

2д семестр, 6 год/тижд., залік, 4 кредити, *А. А. Лучик, доктор філологічних наук, професор*

Пропонований курс покликаний сприяти формуванню у студентів цілісного уявлення про мовну систему та взаємодію одиниць її рівнів. Пізнання явищ перехідності розкриває сутність мовної системи як складного самонароджувального організму, який формує різноманітність слів і їхніх форм, що не підводяться під жоден із її структурних рівнів.

Актуальні питання сучасної лінгвістики

2 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *С. І. Куранова, кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент*

Курс спрямований на ознайомлення студентів з основними напрямками лінгвістичних досліджень останніх десятиліть ХХ — початку ХХІ ст., а також з окремими школами та течіями у світовій лінгвістиці. Передбачається формування навичок самостійної роботи з науковою літературою, одержання знань про специфіку методів сучасних лінгвістичних досліджень, оволодіння навичками інтерпретації різних наукових концепцій та оволодіння сучасними методами лінгвістичного аналізу. Оволодіння навичками інтерпретації різних наукових концепцій та сучасними методами лінгвістичного аналізу має спиратися здебільшого на самостійну роботу студентів.

Порівняльна граматики слов'янських мов

2 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредиту, *В. В. Лучик, доктор філологічних наук, професор*

Поглиблення демократичних процесів у Європі та посилення інтеграції слов'янських народів зумовили необхідність вивчення їхнього етно- та глотогенезу, історичного розвитку й сучасного стану мов. Курс покликаний сприяти розв'язанню цієї проблеми. Він побудований у традиціях європейського мовознавства і розглядає, крім власне граматики (морфології та синтаксису), історичну фонетику слов'янських мов. Витоки, розвиток і сучасний стан фонетичної та морфологічної систем східно-, західно- і південнослов'янських мов є основою їх порівняльно-історичного вивчення.

Морфологічні категорії української мови

2 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *Н. В. Кобченко, кандидат філологічних наук*

Курс спрямований на ґрунтовне вивчення особливостей організації граматичної системи сучасної української мови, типів, сутності й структури морфологічних категорій з позицій функційно-категорійного підходу, студіювання основних функцій морфологічних одиниць і категорій та усвідомлення їхньої ролі на синтаксичному рівні мовної системи шляхом поглибленого розгляду проблемних теоретичних питань з урахуванням традиційного та сучасних підходів до аналізу мовних явищ. Окремим

завданням курсу є встановлення корелятивних відношень між морфологійними категоріями української мови, а також точок дотику морфологічного мовного рівня з іншими, зокрема із синтаксичним, словотвірним та лексичним. У процесі опанування курсу магістранти набувають умінь аналізувати розбіжності в поглядах різних дослідників на характер і взаємодію морфологічних категорій та на визначення категорійного статусу морфологічних одиниць; а також критично оцінювати можливості застосування теоретичних моделей, випрацюваних на іншомовному матеріалі, для опису граматичного ладу української мови.

Проблемні питання синтаксису української мови

2д семестр, 6 год/тижд., залік, 4 кредити, *О. Я. Лаврінець, кандидат філологічних наук, доцент*

Поглиблений розгляд проблемних питань синтаксису, над розв'язанням яких працюють українські та зарубіжні мовознавці. Основні етапи та напрями розвитку української синтаксичної науки. Теоретичні засади традиційного і новітнього підходів до вивчення синтаксичного ладу української мови.

Соціолінгвістика

2д семестр, 6 год/тижд., залік, 4 кредити, *А. Т. Масенко, доктор філологічних наук, професор*

Завдання курсу — ознайомити студентів із проблематикою, понятійним апаратом і методикою соціолінгвістики. Розглядається широке коло проблем, пов'язаних з особливостями функціонування мови в суспільстві. Значну частину курсу присвячено аналізу актуальних для України питань білінгвізму, дослідження мовної ситуації, практичним питанням мовної політики. До тематики курсу входить також ознайомлення з формами побутування мови, як писемними, так і усними, зокрема аналізуються усно-розмовні типи мовлення — просторіччя, жаргон, аргі. Певну увагу приділено також вивченню змішаних типів українсько-російського мовлення. Кілька лекцій присвячено аналізу новомови (новоязу) — специфічному використанню мови в тоталітарній державі.

ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Українська мова в сучасному світі

3 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *О. М. Демська, доктор філологічних наук, професор*

Курс має на меті ознайомити студентів із найважливішими аспектами географічної стратифікації сучасної української мови поза територією України; подати комплексний аналіз й опис нинішнього стану та історичних шляхів поширення української мови в сучасному світі; загальної і часткової лінгвістичної й соціолінгвістичної специфіки української мови поза Україною залежно від країни побутування. У пропонованому курсі буде проаналізовано різні аспекти побутування української мови на етнічних землях та в діаспорі; лексико-граматичні риси української мови контактних, квазіконтактних та дистантних територій; мовна свідомість і мовна поведінка українців історично різних територіально-політичних утворень. Курс починається з визначення предмету, об'єкту та завдання, з'ясування структури поширення сучасної української мови за межами України; базових функцій української мови, реалізованих повністю, частково і нереалізованих зовсім та історичних, економічних і політичних передумов її появи за межами України.

051 ЕКОНОМІКА

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – МАГІСТР

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

Економічна теорія управління підприємством

1 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *Н. Ю. Іванова, кандидат економічних наук, доцент*

Курс спрямований на інтеграцію економічної теорії з наукою управління з тим, щоб виробити практичний підхід до прийняття управлінських рішень як у приватному, так і в суспільному секторах економіки. Курс охоплює такі основні напрями: поведінка фірми; прийняття рішень за умов різних станів середовища; попит і пропозиція; виробництво та витрати; оптимізація діяльності фірми; планування та управління прибутком; ринкова структура і аналіз ціноутворення.

Соціальна відповідальність

1 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *Н. А. Супрун, доктор економічних наук, професор*

Навчальна дисципліна має ознайомити майбутніх фахівців із загальними закономірностями взаємодії бізнесу і суспільства на принципах сталого розвитку та основами їх використання в управлінні організаціями. Стратегія соціальної відповідальності (СВ) організації базується на врахуванні економічних, правових, етичних очікувань різних заінтересованих груп з метою підвищення власної конкурентоспроможності на основі мінімізації можливих конфліктів інтересів та ризиків. Основою реалізації стратегії СВ є взаємодія між урядовими, діловими та громадськими структурами, ефективність якої визначається рівнем розвитку інституційного забезпечення та формуванням соціальної відповідальності як особистісної якості фахівців, котрі приймають рішення.

Економічний аналіз державної політики

1 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *О. І. Кілісвич, доцент*

Курс спрямований на формування у студентів сучасних теоретичних і практичних знань, умінь і навичок із застосування аналітичного інструментарію економічної теорії для потреб аналізу державної і місцевої політики при наданні рекомендацій органам влади щодо ефективності заходів політики.

Сучасні економічні теорії

1 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *Ю. М. Бажал, доктор економічних наук, професор*

Курс ознайомлює з сучасними пошуками на теренах економічної теорії, які спрямовані на пояснення нових тенденцій і проблем соціально-економічного розвитку як на мікро-, так і на макрорівні, розкривається обмеженість традиційного неокласичного канону (main stream) економічної теорії для розв'язання актуальних наукових та практичних проблем, вивчається генезис та логіка формування нових методологічних парадигм економічного аналізу постіндустріального суспільства в умовах глобалізації ринків, формування знаннєвої та інформаційної економіки, зростаючої складності та динамізму економіко-соціальних та виробничих систем, глобальних екологічних змін. Нові теоретичні підходи використовуються для дискусування сучасних проблем економіки України та відповідного переосмислення деяких усталених принципів та методів економічної політики для підвищення її ефективності.

Економетрика і моделювання економічної динаміки

2 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *О. В. Баженова, кандидат економічних наук, доцент*

Модель простої лінійної регресії. Модель множинної лінійної регресії. Специфікація регресійних моделей. Нелінійні регресійні моделі. Моделі лінійної регресії з гетероскедастичними та авторельованими залишками. Основні елементи теорії часових рядів. Динамічні регресійні моделі. Моделі векторної авторегресії.

Економічна соціологія

2 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *І. О. Курило, доктор економічних наук, професор*

Курс спрямований сформувати уявлення про розвиток економіки як соціальний процес, ставить на меті засвоєння теорій та наукових положень, що розкривають соціальні аспекти економічного життя, соціальні механізми і резерви розвитку економіки;

вироблення навичок застосування цих знань до аналізу реальних економічних процесів і ситуацій.

Макроекономічне прогнозування

2 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *М. І. Скрипниченко, доктор економічних наук, професор*

Теоретичні основи економічного прогнозування, програмування і планування на державному та регіональному рівнях, методологія та практика прогнозування на макrorівні як важливий засіб державного регулювання економіки ринкового типу та економічної політики, орієнтованої на пошук нових можливостей ефективного економічного розвитку. Головні принципи й функції економічного прогнозування і планування та основні методи, їх класифікація.

Методологія викладання економічних дисциплін

2 семестр, 2 год/тижд., екзамен, 3 кредити, *О. Ю. Гулевич, кандидат економічних наук, доцент*

Основним завданням дисципліни є забезпечити завершення фундаментальної підготовки майбутніх економістів, на основі органічного поєднання економічної та психолого-педагогічної підготовки сформулювати базу знань, необхідну для подальшої педагогічної діяльності, та професійну компетентність викладача економіки інноваційного типу шляхом реалізації цілей навчання та розвитку економічного мислення.

Курсова робота

2д семестр, захист тези, 3 кредити

Виконання курсової роботи передбачає: поглиблення та систематизацію теоретичних знань студента; виявлення здатності студента проаналізувати наукову та практичну проблему, зробити теоретичні та практичні висновки і узагальнення; застосувати набуті знання при вирішенні конкретних економічних завдань; напрацювання і розвиток навичок самостійної роботи й оволодіння методикою досліджень.

Інтелектуальна власність та інновації

3 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *Г. О. Андросук, кандидат економічних наук, доцент*

Магістри мають бути ознайомлені з теоретичними та прикладними аспектами управління інтелектуальною власністю у масштабах окремої фірми, країни, світу, роллю інтелектуальної власності

та нематеріальних активів в сучасній економіці знань, впливом охорони та захисту інтелектуальної власності на інноваційні процеси в економіці.

Науково-дослідний семінар

3 семестр, 2 год/тижд., захист тези, 3 кредити, *І. В. Бураковський, доктор економічних наук, професор*

Курс спрямований на опанування студентами навичок науково-дослідної роботи та розвиток наукового мислення. В курсі визначатиметься методика підготовки магістерських дисертаційних робіт, механізм підготовки анотацій, наукових статей, а також написання відгуків та рецензій на них.

Теорія макроекономічних та політичних ризиків країн

3 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *Г. С. Григор'єв, кандидат економічних наук, доцент*

Дисципліна є необхідною для формування стратегії системного мислення у практичній, науковій діяльності та в прийнятті відповідних рішень. Курс ознайомлює з основними теоретичними концепціями, які використовують для аналізу сучасної системи світогосподарських зв'язків.

Фінансовий менеджмент

3 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *В. В. Зимовець, доктор економічних наук, професор*

Дисципліна вивчає сукупність методологічних питань, які допомагають сформулювати фахівця фінансового менеджменту та бухгалтерського обліку. Теоретичною основою та методологічною базою дисципліни є загальна економічна теорія, цикл правових, фінансових та облікових дисциплін, які дають змогу вивчити методологію побудови бухгалтерського обліку у прийнятті управлінського рішення.

Актуальні проблеми політичної економіки

4 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *Т. І. Артьємова, доктор економічних наук, професор*

Нормативна дисципліна для професійної підготовки магістра з економічної теорії. Охоплює методологічні напрацювання різних політекономічних шкіл щодо з'ясування закономірностей функціонування та особливостей еволюції складних соціально-економічних систем різного рівня на початку ХХІ століття. Є необхідною для оволодіння засадами творчої методології

пізнання соціально-економічної дійсності і формування на цій підставі уявлень про шляхи розбудови в Україні суспільства, прийнятного до життя — гармонійної інституційної архітектури у вигляді економічної формації, що забезпечує органічний розвиток системи економічних відносин, продуктивних сил, політичних, ідеологічних та соціальних інститутів

ПРАКТИКА

Практика переддипломна

2д семестр, залік, 3 кредити

Завданням практики є формування інформаційного масиву, необхідного для економічного аналізу стану об'єктів дослідження, виявлення тенденцій і закономірностей їх функціонування, а також побудови економіко-математичних моделей.

Практика педагогічна

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. О. Шевченко, кандидат економічних наук, доцент*

Педагогічна практика здійснюється з урахуванням основних видів професійної діяльності, до яких підготовлені магістри з певної спеціальності.

Основні завдання практики полягають у тому, щоб поглибити зв'язок теоретичних знань із реальним педагогічним процесом, використовувати їх для розв'язання конкретних навчальних і виховних завдань, формувати у студентів психологічну готовність до роботи у закладах освіти.

ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Відкриті інновації та креативне мислення

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Н. Ю. Іванова, кандидат економічних наук, доцент*

Базова дисципліна до опанування знаннями і навичками з фахової підготовки економіста. Завдання дисципліни полягає у наданні теоретичних знань, умінь і навичок для рішення професійних задач в галузі креативного менеджменту. Формує і розвиває навички управління творчим колективом, навички розвитку власної креативності і вміння ефективно використовувати її для прийняття інноваційних рішень.

Економічна теорія інноваційних стратегій

2 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *Ю. М. Бажал, доктор економічних наук, професор*

Мета: формування системи знань з економічної теорії технологічних змін та інноваційних процесів, набуття навичок їх використання при формуванні інноваційної стратегії на макро- та мікрорівні управління. Завдання: вивчення теорії та практики формування основних засад інноваційної моделі економічного розвитку країни, окремого регіону та підприємства, набуття навичок і вмінь щодо економічного аналізу інноваційно-технологічних змін та формування інноваційної політики на державному і регіональному рівнях, ознайомлення із сучасним станом інноваційної політики в Україні, в Європі та інших регіонах та країнах світу.

Соціальна економіка

2 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. О. Шевченко, кандидат економічних наук, доцент*

У курсі розглядаються основні соціально-економічні концепції, визначається вплив соціальних чинників на економічний розвиток, розкривається взаємодія ринкових механізмів із державним регулюванням економіки, аналізуються основні соціально-економічні проблеми в умовах глобалізації, світовий досвід соціально-економічного розвитку та особливості вирішення цих проблем в Україні в сучасних умовах.

Теорії економічного зростання

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. В. Бандура, доктор економічних наук, професор*

Курс вивчає макроекономічні теорії, що пояснюють причини та джерела економічного зростання в довгостроковій перспективі. Метою курсу є ознайомлення студентів з основними напрямками сучасного моделювання довгострокового тренду економічного зростання з метою розкриття природи факторів, що зумовлюють стале економічне зростання, принципів взаємозалежності між факторами та результатів впливу економічної політики на темпи зростання.

Реінженірінг бізнес-процесів

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Н. Д. Чала, доктор економічних наук, професор*

Метою курсу є ознайомлення студентів з методикою використання технології оптимізації «бізнес-процесів» при формуванні та реалізації інноваційної стратегії підприємства. Курс

спирається на сучасні інформаційні технології, дає розуміння теоретичних засад моделювання бізнес-процесів з метою забезпечення інноваційних технологічних змін на мікрорівні. В результаті вивчення дисципліни студент повинен знати та вміти використовувати інструментарій структурного моделювання бізнес-процесів для прийняття ефективних рішень щодо стратегії інноваційної реорганізації підприємства.

Стратегія економічного зростання Європейського Союзу

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, Ю. М. Бажал, доктор економічних наук, професор, І. В. Бураковський, доктор економічних наук, професор, Н. А. Супрун, доктор економічних наук, професор, Г. С. Григор'єв, кандидат економічних наук, доцент, О. О. Шевченко, кандидат економічних наук, доцент

Мета курсу: розуміння концептуальних соціально-економічних засад формування сучасної політики стратегічного розвитку Європейського Союзу, порівняння її з українською концепцією економічних реформ у контексті проблематики євроінтеграції України. Завдання: вивчення теорії і практики програмування стратегічного економічного розвитку Європейського Союзу, концепції і структури чинної програми «Європа 2020», набуття навичок і вмінь щодо порівняльного економічного аналізу стратегічних підходів Європейського Союзу і України та моніторингової оцінки результатів виконання стратегічних цілей, формування компетенцій щодо розробки заходів соціально-економічної політики, які сприятимуть євроінтеграції України. Передбачено застосування міждисциплінарного підходу при розкритті окремих тем курсу.

ДЕРЖАВНА АТЕСТАЦІЯ

Магістерська робота

4д семестр, 20 кредитів

Магістерська робота — важлива форма підготовки і підсумкової атестації студента за освітньо-професійною та освітньо-науковою програмою. Її захистом перед Державною комісією завершується курс навчання за програмою магістра. Якістю змісту та захисту роботи визначається рівень підготовленості, ступінь придатності випускника до відповідної професійної діяльності.

072 ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – МАГІСТР

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

Податковий менеджмент

1 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *Т. Г. Буй, кандидат економічних наук, доцент*

Мета курсу — надання студентам прикладних знань про організацію стягнення податків і податковий контроль на рівні держави, а також управління та оптимізацію податкових платежів на підприємстві.

Студенти мають отримати ґрунтовні знання з управління у сфері оподаткування, навички самостійного творчого мислення; вміння приймати рішення в умовах податкового законодавства, що постійно трансформується.

Фінансова економетрика

1 семестр, 4 год/тижд., екзамен, 5 кредитів, *І. Г. Лук'яненко, доктор економічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України*

Курс є вступним курсом до застосування найпоширеніших сучасних економетричних методів у фінансових прикладних дослідженнях, а саме: інтегрованих методів авторегресії та ковзного середнього (ARIMA); векторних авторегресійних моделей (VAR), моделей корегування помилки (ECM) та авторегресійних моделей з наявністю гетероскедастичності (ARCH, GARCH).

Кожний із розглянутих у курсі методів ілюструється реальним прикладом із детальними поясненнями та коментарями, що дає змогу на практиці зрозуміти особливості застосування кожного методу в фінансових дослідженнях та побудові прогнозів.

Поведінкові фінанси

1 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *Р. Б. Семко, кандидат економічних наук, PhD, доцент*

Мета курсу — формування у студентів знань щодо особливостей зв'язку людської поведінки з певними аспектами фінансової та інвестиційної системи, корпоративних фінансів, ознайомлення з класичними постулатами фінансової теорії, у тому числі різними гіпотезами ефективності ринку, та їх зіставлення

з аномаліями фінансового ринку, пояснення природи аномалій та аналіз можливостей щодо їх практичного використання.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен знати сучасну теорію і практику появи ринкових неефективностей у зв'язку з прийняттям фінансистами рішень в умовах обмеженої раціональності, рішень, які зумовлені впливом певних психологічних чинників / ірраціональностей, або недосконалості ринкового механізму

Макроекономічне прогнозування

2 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4,5 кредиту, *С. С. Шумська, кандидат економічних наук, доцент*

Мета курсу — озброєння майбутніх фахівців знаннями в галузі методологій та технологій розробки науково обґрунтованих прогнозів соціально-економічного розвитку.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен знати теоретичні основи економічного прогнозування, програмування і планування на державному та регіональному рівні; методологію і практику макроекономічного прогнозування та фінансового програмування; інструментарій прогнозування макроекономічних показників.

Інвестиційний менеджмент

2 семестр, 4 год/тижд., екзамен, 5 кредитів, *О. В. Мертенс, кандидат економічних наук, професор*

Мета курсу — вивчення сучасної теорії і практики прийняття інвестиційних рішень — як в управлінні компанією, так і у професійній діяльності з управління інвестиційними портфелями.

Завданнями курсу є вивчення особливостей функціонування головних сегментів фінансового ринку та основних властивостей інструментів, що на них обертаються; формування навичок практичного застосування сучасних методів аналізу інвестиційних рішень на підприємстві; вивчення методів аналізу і оцінки акцій для здійснення інвестиційних рішень.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен знати зміст і властивості основних фінансових інструментів, сегментів фінансового ринку, особливості їх функціонування; метод дисконтованих грошових потоків для оцінки бізнесу та підготовки, аналізу і прийняття інвестиційних рішень у компанії, а також особливості застосування його наявних модифікацій на практиці.

Ризик менеджмент

2, 2д семестри, 1; 3 год/тижд., екзамен, 3,5 кредиту, *А. Б. Камінський, доктор економічних наук, професор*

Мета курсу — оволодіння студентами теоретико-методологічними та практичними навичками здійснення ідентифікації, аналізу, вимірювання, моделювання та управління фінансовими ризиками.

Головним завданнями дисципліни є з'ясування сутності ризику як економічної категорії; з'ясування значення фінансових ризиків, їхнього місця та ролі в діяльності сучасних фінансових інститутів; вивчення теоретико-методологічних основ управління ризиками в діяльності сучасних фінансових інститутів; ознайомлення з підходами до ідентифікації та класифікації фінансових ризиків, оволодіння основними концептуальними методами їх аналізу; оволодіння концептуальними підходами вимірювання фінансових ризиків; оволодіння інструментарієм аналізу, методами кількісної оцінки та моделювання ринкових фінансових ризиків; оволодіння інструментарієм аналізу, методами кількісної оцінки та моделювання кредитних ризиків; ознайомлення з інструментарієм аналізу, підходами до оцінювання та моделювання операційного та інших видів ризику фінансових інститутів; оволодіння методами оцінювання та моделювання інтегрального ризику фінансових інститутів та визначення «економічного капіталу» фінансових інститутів; оволодіння концептуальними підходами до управління фінансовими ризиками та їх мінімізації — диверсифікація, страхування, хеджування, здобуття додаткової інформації тощо.

Фінансовий менеджмент

3 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 5 кредитів, *А. В. Литвин, кандидат економічних наук*

Мета курсу — оволодіння студентами базовими знаннями з теорії і практики управління фінансами підприємств, стратегії і тактики фінансового забезпечення суб'єктів господарювання, формування вміння управляти операційною та інвестиційною діяльністю, знаходження правильних фінансових рішень.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен знати: процес управління формуванням, розподілом та використанням фінансових ресурсів суб'єкта господарювання; спосіб оптимізації обороту грошових коштів суб'єкта економіки.

Методологія наукових досліджень у фінансах

3 семестр, 2 год/тижд., екзамен, 4,5 кредиту, *Е. В. Галицька, кандидат економічних наук, професор*

Мета курсу — формування наукового світогляду майбутніх фахівців унаслідок вивчення організації науково-дослідної роботи у ВНЗ, методології наукового пізнання, загальних методів наукових досліджень та їх систематизації.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен уміти: ставити наукові завдання та формулювати робочі гіпотези; організовувати збір необхідної інформації з теми дослідження, здійснювати її обробку та аналіз; прогнозувати соціально-економічні явища і процеси; узагальнювати результати наукових досліджень та формулювати висновки і пропозиції.

Основи прогнозування та планування бюджету

3 семестр, 4 год/тижд., екзамен, 5 кредитів, *О. В. Зварич, кандидат економічних наук*

Мета курсу — ознайомлення студентів із структурою державного бюджету України, з'ясування його ролі у формуванні ВВП країни, теоретичних і практичних основ економічного прогнозування і планування державного та місцевого бюджетів на коротко- та середньостроковий період.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен уміти: прогнозувати макроекономічні показники, доходи та видатки бюджету; визначати баланс бюджету; оцінювати ризики виконання бюджету; здійснювати планування фінансових ресурсів держави.

Ринок фінансових послуг

4 семестр, 2 год/тижд., екзамен, 3 кредити, *О. К. Прімерова, кандидат економічних наук, доцент*

Мета курсу — формування у студентів комплексного розуміння системи взаємозв'язків на ринку фінансових послуг та відповідної державної політики, а також суб'єктів та структури ринку фінансових послуг, класифікації фінансового посередництва, державного та саморегулювання ринку фінансових послуг.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен знати: сутність та функції, які виконує ринок фінансових послуг; наукові засади побудови ринку фінансових послуг як цілісного механізму перерозподілу фінансових ресурсів між державою, фізичними та юридичними особами.

Фінансова математика

4 семестр, 2 год/тижд., екзамен, 4,5 кредиту, *В. Г. Шпортьок, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Мета курсу — формування у студентів теоретичних та практичних знань із фінансової математики, а саме: однокрокова біноміальна модель ринку, ризиковані фінансові інструменти, триноміальна модель, стратегії інвестування, форвардні і ф'ючерсні контракти, керування портфелем, властивості опціонів, формула Блека — Шоулса.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен знати: похідні фінансові інструменти; основи портфельної теорії; моделі фінансових ринків.

ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Елементи теорії ймовірності та випадкових процесів

2 семестр, 3 год/тижд., залік, 5 кредитів, *В. Г. Шпортьок, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Мета курсу — ознайомлення студентів із теоретичними та практичними основами теорії ймовірності та випадкових процесів, а саме: основами теорії множин та математичної логіки, основними класами множин, їхніми функціями, мірами та ймовірнісними мірами, функціями випадкового аргументу, дискретними та неперервними багатовимірними випадковими величинами, випадковими процесами (Марківськими).

У результаті вивчення дисципліни студент повинен знати інструменти теорії ймовірностей та теорії випадкових процесів, необхідні для розуміння та побудови математичних моделей похідних фінансових інструментів та фінансових ринків.

Поглиблений курс методів системної динаміки у фінансах

1 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити

Мета курсу — поглиблення теоретичних знань та практичних навичок у оволодінні та застосуванні сучасних методів імітаційного моделювання та аналізу взаємозв'язків елементів складних економічних та фінансових систем в динаміці. Предметом курсу є теоретико-методологічні засади застосування системної динаміки для моделювання складних соціально-економічних систем.

Методика викладання фінансово-економічних дисциплін

2 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Е. В. Галицька, кандидат економічних наук, професор*

Мета курсу — підготувати студентів магістратури до самостійної практичної діяльності викладача в навчальних закладах різного типу, використати можливості навчального процесу для засвоєння найважливіших загальнодидактичних методів, прийомів і засобів навчання та оцінювання знань студентів і учнів, які застосовуються при різних формах навчання.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен уміти підготувати і провести лекційне і практичне заняття студентам бакалаврату, враховуючи рівень їхньої підготовки; організувати проведення самостійної роботи студентів, при цьому роз'яснити студентам основні форми здійснення самостійної роботи; вміти контролювати та оцінювати знання студентів.

Міжнародне оподаткування

2 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити

Мета курсу — вивчення як теоретичних, так і практичних аспектів міжнародного оподаткування.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен знати основні принципи та тенденції міжнародного оподаткування на основі практичних прикладів; проблеми міжнародного оподаткування та можливі практичні шляхи їх вирішення; основні відмінності у міжнародному та національному оподаткуванні; сутність міжнародного податкового планування; порядок оподаткування іноземних компаній, що здійснюють зовнішню торгівлю з Україною або інвестують в Україну; та вміти визначати проблемні, з погляду оподаткування, аспекти господарювання підприємств; вирішувати податкові питання з погляду міжнародного та вітчизняного оподаткування.

Фінансовий та управлінський облік на основі міжнародних стандартів

3 семестр, 3 год/тижд., залік, 5 кредитів, *С. В. Івахненко, доктор економічних наук, професор*

Курс спрямований на надання студентам знань щодо стандартів обліку додатків, вивчення дисципліни забезпечує навички

в тому, як читати і інтерпретувати стандарти бухгалтерського обліку, а також навички в області бухгалтерського обліку для різних операцій. Основна увага приділяється МСФЗ і (IASB) концептуальним рамкам за міжнародними стандартами обліку.

Страховий менеджмент

4 семестр, 3 год/тижд., залік, 5 кредитів, *Е. В. Бридун, кандидат економічних наук, доцент*

Мета вивчення дисципліни — здобути теоретичні та практичні знання з питань теорії створення та практичного застосування конкретних механізмів управління страхуванням, пере-страхуванням та формуванням, розміщенням страхових резервів та їх управлінням в діяльності страхових організацій. *Предметом дисципліни* є відносини, що виникають у процесі управління формуванням, розподілом та використанням фондів страхових компаній при наданні страхових послуг суб'єктам ринкової економіки.

Управління фінансовою санацією підприємства

4 семестр, 3 год/тижд., залік, 5 кредитів, *С. В. Глущенко, кандидат економічних наук, доцент*

Метою викладання дисципліни є надання студентам базових знань з питань управління фінансовим оздоровленням (санацією), реструктуризацією та ліквідацією суб'єктів господарювання.

У процесі вивчення дисципліни вирішуються такі основні завдання: вивчення сутності фінансової санації, її економічного змісту та порядку проведення; з'ясування необхідності та змісту організації контролінгу на підприємстві; набуття навичок складання плану санації; оволодіння прийомами та методикою проведення санаційного аудиту; освоєння методів, правил та умов фінансування санації; вивчення механізмів проведення санаційної реструктуризації та реорганізації суб'єктів господарювання; з'ясування економіко-правових аспектів санації, банкрутства та ліквідації підприємств; оволодіння методики оцінювання вартості майна підприємств; ознайомлення з формами та методами державної фінансової підтримки санації суб'єктів господарювання.

Вивчення дисципліни базується на чинних законодавчих актах, нормативно-правових документах, вказівках і методичних рекомендаціях, передбачає ознайомлення зі світовим досвідом управління фінансовою санацією.

075 МАРКЕТИНГ

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – МАГІСТР

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

Інноваційний розвиток підприємства

1 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *Л. М. Ганущак-Єфіменко, доктор економічних наук, доцент*

Процесний підхід в управлінні інноваціями на підприємстві. Комплексне забезпечення реалізації інноваційної політики. Товарна політика і управління асортиментом. Організація і планування створення нового товару. Управління технологічним розвитком підприємства. Системне управління якістю товарів. Інновації як об'єкт інтелектуальної власності. Оцінка ефективності товарної інноваційної політики.

Інтелектуальна власність

1 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *І. А. Гриджук, кандидат наук з державного управління, доцент*

Інтелектуальна власність як право на результати творчої діяльності людини. Об'єкти інтелектуальної власності. Державна система інтелектуальної власності. Міжнародні системи інтелектуальної власності. Охорона прав на об'єкти інтелектуальної власності. Права на об'єкти інтелектуальної власності як інвестиція і товар. Оцінювання вартості об'єктів інтелектуальної власності. Захист прав інтелектуальної власності.

Логістичний менеджмент

1 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *Н. Д. Чала, доктор наук з державного управління, доцент*

Різноманітність форм логістичних утворень. Технологічні процеси й управління матеріальними потоками в логістиці. Логістичні системи. Заготівельна логістика. Розподільна логістика. Внутрішньовиробнича логістика. Логістика посередництва. Логістика складування. Транспортна логістика. Організація та види логістичних послуг. Економічна ефективність та використання логістики за кордоном.

Соціальна відповідальність

1 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *Л. М. Ганущак-Єфіменко, доктор економічних наук, доцент*

Соціальна відповідальність як чинник стійкого розвитку. Соціальна відповідальність людини, держави та суспільства.

Організаційно-економічне забезпечення управління корпоративною соціальною відповідальністю. Формування відносин роботодавців із працівниками на засадах соціальної відповідальності. Формування відносин бізнесу із зовнішніми організаціями на засадах соціальної відповідальності. Екологічна компонента соціальної відповідальності. Соціальне партнерство як інструмент формування соціальної відповідальності. Моніторинг корпоративної соціальної відповідальності. Оцінювання ефективності соціальної відповідальності. Стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності в Україні.

Інноваційний маркетинг

2 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *К. В. Пічик, кандидат економічних наук, доцент*

Новий товар у концепції маркетингу. Системне управління якістю товарів. Інновації як об'єкт інтелектуальної власності. Принципи розробки та виведення на ринок нових товарів, надання знань з питань планування та організації створення нових товарів та методичних і практичних навичок щодо оцінювання комерційних перспектив інноваційного продукту, його функціонально-економічного обґрунтування.

Маркетинговий аудит

2 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *З. О. Іванова, кандидат економічних наук, старший викладач*

Методологія маркетингового аудиту з метою інформаційно-аналітичного забезпечення маркетингових операцій, зниження ймовірності й сили комерційного ризику. Мета і загальні принципи маркетингового аудиту. Аудиторський ризик та оцінювання системи внутрішнього контролю й маркетингового аудиту. Аудиторські докази. Аудит маркетингової діяльності. Аудиторський висновок.

Маркетинговий менеджмент

2 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *І. О. Ковшова, кандидат економічних наук, доцент*

Сучасна концепція орієнтації управління маркетингом. Організаційні структури управління маркетингом. Маркетинг у діяльності державних органів управління. Формування інформаційної системи (МІС), що забезпечує розвиток підприємства. Внутрішня і зовнішня діагностика підприємства. Планування маркетингу. Планування і контроль нового продукту. Формування

маркетингових стратегій. Формування цін на продукт. Маркетингові комунікації в управлінні попитом.

Методологія наукових досліджень у маркетингу

2 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *В. В. Россоха, доктор економічних наук, професор*

Теоретичні основи методології і логіки наукового дослідження. Планування й організація досліджень. Інформаційне забезпечення дослідження. Узагальнення результатів дослідження. Оформлення наукової роботи (результатів дослідження). Ефективність наукових досліджень та впровадження їх результатів у практику.

Глобальна економіка

2д семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *І. А. Гриджук, кандидат наук з державного управління, доцент*

Економічні інтереси. Економічна система суспільства. Підприємство і підприємництво. Капітал і наймана праця. Держава, її економічні функції. Закономірності й особливості розвитку перехідних економік. Світове господарство. Форми міжнародних економічних відносин. Економічні аспекти глобальних проблем.

Курсова робота

4д семестр, захист тези, 5 кредитів

Опрацювання основних питань теоретичного характеру. Проведення аналізу діяльності підприємств та розробка пропозицій практичної спрямованості. Практичні розрахунки за фактичними даними організації маркетингових та економічних показників для обґрунтування прогнозів і планів.

Рекламний менеджмент

3 семестр, 3 год./тижд., екзамен, 4 кредити, *І. О. Ковшова, кандидат економічних наук, доцент*

Сутність і сфера рекламного менеджменту. Класифікація реклами. Психологічні основи рекламного менеджменту. Дослідження рекламного ринку. Координація діяльності суб'єктів рекламної бізнесу. Планування рекламних кампаній. Управління розробленням рекламної ідеї. Медіапланування. Управління корпоративною репутацією. Оцінювання ефективності рекламної діяльності підприємства.

Стратегічний маркетинг

3 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *З. О. Іванова, кандидат економічних наук, старший викладач*

Сутність, сфера і процес стратегічного маркетингу. Формування місії підприємства. Маркетингові цілі підприємства. Сутність маркетингового стратегічного аналізу. Маркетингове середовище підприємства. Маркетинговий стратегічний аналіз галузі. Маркетинговий матричний аналіз. Сутність і характерні риси маркетингової стратегії підприємства. Формулювання стратегій маркетингу. Формулювання маркетингових корпоративних стратегій. Формулювання маркетингових конкурентних стратегій. Контроль стратегічної маркетингової діяльності підприємства.

ПРАКТИКА

Практика науково-дослідна

4 семестр, 5 год/тижд., залік, 7 кредитів

Закріплення теоретичних знань на місцях практики; виконання завдання згідно з програмою практики, застосування методів економічної діяльності на підприємствах, в організаціях та установах; збирання, систематизація необхідних матеріалів; формування комплексу практичних навичок та вмінь з управління маркетинговою діяльністю підприємств і організацій; підготовка до державної атестації.

Практика педагогічна

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити

Ознайомлення зі спеціальною літературою, в тому числі з педагогіко-методичною. Асистування викладачам та керівникам у підготовці та проведенні семінарських занять, засідань наукових гуртків, керівництві та написанні курсових робіт, перевірки та оцінці письмових контрольних та курсових робіт. Підготовка текстів лекцій, планів-конспектів семінарських занять із різних навчальних дисциплін. Читання пробної лекції (1 год). Проведення за участю керівників практики двох семінарських занять, які мають бути відрецензовані керівниками і на які запрошуються викладачі кафедри.

ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Торговельний маркетинг

1 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *К. В. Пічик, кандидат економічних наук, доцент*

Поняття, основні задачі мерчандайзингу та його роль у залученні уваги покупця до продукту. Ефективне розміщення товарів у торговельному залі. Викладка товарів як засіб формування «імпульсних покупок». Поняття «стежки» покупця, правила її визначення та формування. Правила, засоби та призначення оформлення місць продажів товару. Роль та механізми проведення «днів знижок» на різні групи товарів, організація передсвяткових розпродажів.

Методика викладання маркетингу у вищій школі

2 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. В. Россоха, доктор економічних наук, професор*

Сутність і методологічні засади навчання. Навчання, його мотиви, типи і їх характеристика. Принципи навчання у вищій школі. Характеристика і вимоги до вибору методів навчання. Психологічні особливості, типологія студентів. Суть педагогічної майстерності та психолого-педагогічних умінь викладача. Дидактичні і методичні вимоги до академічної лекції. Психолого-педагогічні вимоги до проведення лекції у вищій школі. Види семінарів, вимоги до їх організації та проведення. Особливості технології і техніки організації та проведення практичних, лабораторних, індивідуальних занять, консультацій і колоквиумів. Роль, функції і види аналізу й оцінювання навчальних досягнень студентів. Методика проведення контрольних дій у вищій школі.

Міжнародний маркетинг

2 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Н. В. Романченко, кандидат економічних наук, доцент*

Теоретичні засади міжнародного маркетингу. Форми міжнародного маркетингу. Міжнародне маркетингове середовище: економічний аспект. Соціально-культурне середовище міжнародного маркетингу. Політико-правове середовище міжнародного маркетингу. Міжнародні маркетингові дослідження. Стратегії сегментації та позиціонування у міжнародному маркетингу. Вибір закордонних ринків. Моделі виходу фірми на зовнішній ринок. Міжнародний маркетинговий комплекс: товарна політика. Міжнародні канали розподілу. Міжнародні маркетингові кому-

нікації. Міжнародна цінова політика. Сучасні проблеми та тенденції розвитку міжнародного маркетингу.

Стратегічне управління підприємством

2д семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *А. В. Пан, кандидат економічних наук, доцент*

Сутність стратегічного планування. Визначення цілей і місії підприємства. Сутність стратегії та «стратегічний набір». Сбалансована система показників як інструмент стратегічного управління.

Прийняття стратегічних управлінських рішень. Організаційне забезпечення стратегічного управління і внесення змін в організаційні структури управління (ОСУ). Соціально-психологічне забезпечення стратегічного управління та формування «стратегічної поведінки» персоналу. Інформаційно-аналітичне забезпечення стратегічного управління. Визначення конкурентоспроможності підприємства. Методи аналізу та прогнозування розвитку середовища організації.

Управління поведінкою споживача

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *А. В. Пан, кандидат економічних наук, доцент*

Процес прийняття рішення індивідуальним споживачем. Процес прийняття рішень індустріальним споживачем. Фактори зовнішнього впливу на поведінку споживача. Фактори внутрішнього впливу на поведінку споживача. Маркетингові інструменти впливу на поведінку споживача. Поведінкова реакція покупців. Кількісні та якісні дослідження поведінки споживачів.

Бренд-менеджмент

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *З. О. Іванова, кандидат економічних наук, старший викладач*

Бренд та його види. Організація створення бренду. Система управління брендами. Брендіві стратегії підприємства. Методи оцінки бренду.

Інноваційні технології в маркетингу

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *К. В. Пічик, кандидат економічних наук, доцент*

Стратегічна поведінка споживача: традиційний та інноваційний попит. Чому успішний бізнес обирає інноваційну стратегію? Ситуаційний аналіз. Нова парадигма стратегічного маркетингу.

Економічні переваги інноваційної поведінки споживача. Економічні ризики інноваційної поведінки споживача. Методи вибору інноваційної стратегії фірми (roadmapping). Методи реалізації інноваційної стратегії фірми. Просування на ринок українського інноваційного продукту (підготовка реальних проектів із маркетингового аналізу).

Маркетинг взаємодії

3 семестр, 2 год./тижд., залік, 3 кредити, *О. В. Гуменна, кандидат економічних наук, доцент*

Поведінка споживачів як комплекс соціальних дій (актів). Визначальні умови ступеня участі споживачів у процесі прийняття рішень. Характеристика стадій передування купівлі: усвідомлення потреби, інформаційний пошук, оцінка ті вибір альтернатив. Купівля як «топ-стадія» МПР. Встановлення контактів з потенційними споживачами. Формування думок споживачів. Допомога споживачам у запам'ятовуванні інформації.

Математичне моделювання в маркетингу

3 семестр, 2 год./тижд., залік, 3 кредити, *К. В. Пічик, кандидат економічних наук, доцент*

Безпека та захист інформації в електронній комерції. Інтернет-маркетинг та його специфіка в Україні. Ринок електронної комерції: бізнес і Інтернет. Маркетинг в електронній комерції. Моделі електронного бізнесу. Управління взаємовідносинами зі споживачами: CRM-системи. Прості системи електронної комерції. Віртуальні підприємства. Платіжні та фінансові системи в Інтернет. Стратегії електронної комерції. Юридичне забезпечення електронної комерції.

Менеджмент персоналу

3 семестр, 2 год./тижд., залік, 3 кредити, *Н. В. Романченко, кандидат економічних наук, доцент*

Персонал організації як об'єкт управління. Методологія управління персоналом. Ресурсне забезпечення управління персоналом. Соціально-психологічні аспекти управління персоналом. Кадрова служба та кадрове діловодство. Планування й формування персоналу. Розвиток персоналу. Рух персоналу. Регулювання трудової діяльності персоналу. Управління робочим часом працівників. Створення сприятливих умов праці. Оцінювання персоналу. Мотивація та стимулювання персоналу. Соціальне партнерство в організації. Ефективність управління персоналом.

Міжнародний менеджмент

3 семестр, 2 год./тижд., залік, 3 кредити, *Н. В. Романченко, кандидат економічних наук, доцент*

Суть і характерні риси міжнародного менеджменту. Середовище міжнародного менеджменту. Стратегічне планування в міжнародних корпораціях. Прийняття рішень у міжнародних корпораціях. Організаційний розвиток міжнародних корпорацій. Управління людськими ресурсами в міжнародних корпораціях. Керівництво і комунікації в міжнародних корпораціях. Контроль і звітність у міжнародних корпораціях. Технологічна політика міжнародних корпорацій. Міжнародний фінансовий менеджмент. Торговельні операції міжнародних корпорацій. Інвестиційні операції міжнародних корпорацій. Етика і соціальна відповідальність міжнародних корпорацій. Становлення глобального менеджменту.

Соціальний маркетинг

3 семестр, 2 год./тижд., залік, 3 кредити, *А. М. Ганущак-Єфіменко, доктор економічних наук, доцент*

Предмет і метод соціального маркетингу. Соціальний маркетинг у порівнянні з продуктовим маркетингом. Концепції соціального маркетингу. Принцип «5-П». Впровадження заходів соціального маркетингу. Проведення кампаній соціального маркетингу. Сегментація ринку як засіб досягнення цільової групи населення. Просування та підтримка змін у поведінці. Моніторинг прогресу та проведення адаптації у ході кампаній соціального маркетингу.

ДЕРЖАВНА АТЕСТАЦІЯ

Магістерська робота

4д семестр, захист тези, 20 кредитів

Магістерська робота має: по-перше, засвідчити певний рівень підготовки студента за дисциплінами, передбаченими освітньо-професійною програмою магістра з маркетингу; по-друге, продемонструвати його розуміння та уміння використовувати міждисциплінарні зв'язки при теоретичному обґрунтуванні досліджуваної проблеми; по-третє, показати рівень оволодіння ним законодавчою та нормативно-методичною базою; по-четверте, виявити уміння та навички щодо використання набутих теоретичних знань для аналізу законодавчої та нормативно-методичної бази, ситуацій, що виникають в реальній господарській

практиці, у сфері економіки та маркетингу, а також уміння проілюструвати результати такого аналізу прикладами з того об'єкта дослідження, де студент проходив практик та іншими відомими практичними ситуаціями; по-п'яте, проводити практичні розрахунки за фактичними даними організації маркетингових та економічних показників для обґрунтування прогнозів і планів; по-шосте, засвідчити уміння оформляти у цілісному документі результати теоретичних досліджень, оцінки практичних ситуацій та висновків з власного дослідження, використовувати для цього комп'ютерну техніку.

124 СИСТЕМНИЙ АНАЛІЗ

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – МАГІСТР

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

АктUARна математика

1 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *М. В. Братик, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

Завдання курсу — ознайомити студентів із основними принципами побудови сучасних аналітичних моделей страхової діяльності, елементами теорії ризику, моделями страхування життя та майна, перестрахування; дати практичні навички ведення основних страхових розрахунків. Теми дисципліни: Історичний розвиток актуарної математики. Предмет, завдання та методи сучасної актуарної математики. Страхування життя. Ануїтети. Таблиці тривалості життя. Моделі короткострокового та довгострокового страхування життя. Довічні ануїтети. Нетопремії. Пенсійне страхування. Страхування майна. Класифікація моделей і форм страхування майна.

Системи та методи штучного інтелекту

2 семестр, 4 год/тижд., екзамен, 4,5 кредиту, *О. П. Жежерун, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Мета курсу — вивчення архітектури сучасних інтелектуальних систем, в першу чергу як розширення мережі Інтернет у вигляді семантичного WEB, та методології представлення інформації в сучасних базах знань. Вивчаються експертні системи та корпоративні бази знань. Розглядаються мови RDF, OWL та система PROTEGE.

Вивчаються математичні основи класичних систем штучного інтелекту, орієнтованих на логічний вивід у численні предикатів першого порядку. Розглядаються математичні моделі, побудовані на основі лямбда-числення Черча для виводу в численнях другого порядку.

Розглядаються підходи до побудови сучасних інформаційних систем, методи пошуку інформації, організації захисту інформації.

Теорія прийняття рішень та керування-2

1 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *Р. К. Чорней, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

У курсі розглядається аналіз і синтез лінійних оптимальних систем керування: проектування детермінованих і стохастичних регуляторів; оптимальна оцінка стану, чутливості й оптимальності системи; керування дискретними системами.

Системи прийняття рішень

2 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *Р. К. Чорней, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

У курсі вивчаються ситуації прийняття рішень (параметричні і непараметричні). Невизначеність в ЗР. Байєсівська модель ЗР. Байєсівські рішення і байєсівський ризик. Задачі статистичних рішень. Вирішуюча функція. Екстенсивний і нормальний методи розв'язку ЗР. Динаміка в багатокрокових задачах рішення. Послідовна процедура прийняття рішень. Задачі вибору.

Статистичний аналіз та прогнозування

2д семестр, 6 год/тижд., залік, 4 кредити, *В. М. Горбачук, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Дисципліна охоплює основні методи математичної статистики для обробки статистичних даних, які отримані при дослідженні й під час вивчення різних процесів та явищ. Розглядаються статистичні методи дослідження часових рядів, лог-лінійний аналіз, багатомірне шкалювання та ін.

Науково-дослідний семінар

3, 4 семестри, 2 год/тижд., заліки, 5 кредитів, *Р. К. Чорней, кандидат фізико-математичних наук, доцент, В. М. Михалевич, доктор фізико-математичних наук, професор*

Завданням проведення семінару є самостійний пошук та аналіз наукових робіт із різних галузей комп'ютерних наук та прикладної математики (відповідно до тематики магістерських робіт студентів), а також підготовка і виступ із доповідями на основі опрацьованого матеріалу.

Фінансова математика

3 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *Н. Ю. Щестюк, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Вивчення задач досліджування фінансових структур і технологій, найбільш раціонального використання фінансових ресурсів з урахуванням факторів часу, ризику та характеру економіко-фінансового довкілля, зазвичай випадкового. Вимагає знань з курсів математичного аналізу, диференціальних рівнянь, теорії ймовірностей та математичної статистики.

Прийняття рішень за умов невизначеності

4 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *В. М. Михалевич, доктор фізико-математичних наук, професор*

Побудова і використання функції корисності в задачах прийняття рішень. Узагальнення на нестохастичну випадковість.

Інформаційні системи та структури даних

2 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *М. О. Сидоренко, кандидат технічних наук, старший викладач*

Структуру інформаційної системи складає сукупність окремих її частин — підсистем. Підсистема — це частина системи, яка виділена за певною ознакою. Тому структура будь-якої інформаційної системи може бути представлена як сукупність підсистем, що забезпечують інформаційне, технічне, математичне, програмне, організаційне і правове забезпечення. У курсі аналізується реалізація цих підсистем.

Основи системного аналізу об'єктів і процесів комп'ютеризації

1 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *А. М. Глибовець, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Розкрито теоретичні основи проектування ІС з погляду моделей їхнього життєвого циклу. Особливу увагу приділено основам програмної інженерії. Розглянуті чинні стандарти в цій галузі, а також особливості різних моделей життєвого циклу програмного забезпечення: від класичної каскадної моделі до моделей, які підтримують Agile-технології. Докладно висвітлено технологію канонічного проектування. Проаналізовано сучасні підходи до проектування. Висвітлено особливості організації та управління проектами.

Програмне забезпечення інтелектуальних систем

1 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *Н. М. Гулаєва, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Курс передбачає ознайомлення з широким діапазоном методів і технологій «слабкого» штучного інтелекту. Під час навчання студенти отримають теоретичні знання та практичні навички в побудові алгоритмів штучного інтелекту, включення яких в існуюче програмне забезпечення робить його більш «розумним» та дає змогу гнучко налаштовувати під вимоги та звички користувача.

Курсова робота

2д семестр, 0 год/тижд., захист, 3 кредити, *викладачі факультету інформатики*

Завдання виконання курсової роботи полягає у вдосконаленні навичок самостійної роботи з науковою літературою, розвитку умінь аналізувати і структурувати матеріал, а також узагальнювати отримані результати і знаходити нові підходи до розв'язку нестандартних задач.

ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Вибрані розділи дискретної математики

2д семестр, 6 год/тижд., залік, 4 кредити, *А. В. Руссев, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

Курс складається з двох частин. У першій частині розглядаються різні застосування теорії графів до задач дискретної оптимізації та вивчаються алгоритми їх розв'язання, що найбільш часто застосовуються в програмуванні. У другій частині розглядаються питання, пов'язані з ефективним обчисленням арифметичних операцій із великими числами.

Методи нелінійної оптимізації

3 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *Р. К. Чорней, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Нелінійне програмування (постановки задач, геометрична інтерпретація, елементи опуклого аналізу, субградієнт). Методи одновимірної оптимізації (дихотомії, золотого перерізу, Фібоначчі, випадкового пошуку). Класичні методи оптимізації. Опукле програмування. Градієнтні методи. Методи можливих напрямків.

Моделювання складних систем

3 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *В. Д. Кошманенко, доктор фізико-математичних наук, професор*

У курсі вивчаються основи статистичного підходу до моделювання та прогнозування поведінки складних систем із внутрішньою структурою. Досліджуються властивості динамічних систем конфлікту зі скінченною кількістю спірних об'єктів. Вивчається спектральний аналіз у термінах ймовірнісних мір, що задають розподіли присутності опонентів у просторі спільного існування. Будуються комп'ютерні моделі складних систем: «Вогонь — Вода», «Природна тріада», «Поширення інфекції в біологічному середовищі», «Міграція ресурсів», «Модель успішного кредитування» тощо.

Комп'ютерна алгебра

3 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *А. В. Руссев, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

Системи автоматизації аналітичних перетворень. Розглядаються принципи роботи аналітичних систем DERIVE, MathCAD, Mathematics, Reduce GAP. Вивчаються алгоритми комп'ютерної алгебри, які є базою для створення систем аналітичних перетворень

Методи сучасної криптографії

3 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *Б. В. Олійник, доктор фізико-математичних наук, доцент*

Класичні системи шифрування з погляду математики. Принципи роботи систем шифрування з відкритим ключем, реалізація автентичності, недоторканності і таємниці повідомлення в таких системах.

Декларативне програмування та розробки баз знань

4 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *М. І. Ільїн, старший викладач*

Викладаються теоретичні та прикладні основи розробки баз знань (БЗ) за допомогою нової технології подання та обробки знань — СЛМ-технології. Вивчається нова модель подання знань — логіко-обчислювальна семантична мережа (ЛОС-мережа), що дає змогу подавати як чіткі, так і нечіткі знання. Вивчається метод прямого виводу на ЛОС-мережі. Викладаються питання статичної верифікації та емпіричного тестування знань, поданих у ЛОС-мережі. Надаються приклади застосування СЛМ-технології для створення БЗ у різних предметних сферах.

Теорія оптимального керування

4 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *Р. К. Чорней, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

У курсі розглядається формалізація та основні принципи оптимізаційних задач. Розглядаються цілі та критерії для моделей, що є не повністю сформованими. Вивчаються оцінки ефективності за умови наявності чинників, що не контролюються, за умови невизначеності критерію цілі. Дається обґрунтування оптимальних стратегій та застосування їх в економічних задачах.

Стохастична оптимізація

4 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *Р. К. Чорней, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Постановка задачі стохастичного програмування. Стохастична транспортна задача, задача фільтрації та прогнозу, стохастичне керування, ідентифікація, перспективне планування. Задачі з імовірнісними обмеженнями, умови опуклості детермінованого еквівалента. Одноетапні стохастичні задачі з лінійними вирішувальними правилами. Стохастичні аналоги задач лінійного програмування з двосторонніми обмеженнями, ітеративні методи їх розв'язання. Ігрова постановка задач стохастичного програмування. Вирішувальні розподіли і правила. Стохастичне цілочислове програмування. Двоетапна задача стохастичного програмування: метод узагальнених стохастичних градієнтів, метод Келлі, наближені методи. Багатоетапні задачі стохастичного програмування. Лексикографічна оптимізація.

Теорія адаптивного керування

4 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *Р. К. Чорней, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Задачі і методи синтезу систем адаптивного керування. Цільові умови в моделях адаптивного керування. Алгоритми адаптивного керування. Системи з алгоритмами прямого адаптивного керування. Системи ідентифікаційного типу. Етапи синтезу адаптивних систем. Методи синтезу основного контуру. Системи автоматичного регулювання з пасивною адаптацією. Системи з великим контурним посиленням. Система стабілізації з моделлю. Система стабілізації з опосередкованим виміром збурень. Синтез дискретних адаптивних систем керування. Адаптивні нейромережеві системи керування.

ДЕРЖАВНА АТЕСТАЦІЯ

Магістерська робота

4д семестр, захист, 20 кредитів, *викладачі факультету інформатики*

Підсумок опанування змісту дисциплін навчального плану, який дає змогу перевірити рівень підготовки магістра з певної спеціальності. Під час написання і захисту магістерської роботи студент повинен проявити здатність до самостійного наукового пошуку, аналізу наукової літератури, застосування теоретичних знань для вирішення конкретних наукових завдань і практичних задач.

122 КОМП'ЮТЕРНІ НАУКИ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – МАГІСТР

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

Теорія прийняття рішень та керування-2

1 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *Р. К. Чорней, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

У курсі розглядається аналіз і синтез лінійних оптимальних систем керування: проектування детермінованих і стохастичних регуляторів; оптимальна оцінка стану, чутливості й оптимальності системи; керування дискретними системами.

Основи системного аналізу

1 семестр, 4 год/тижд., іспит, 4 кредити, *А. М. Глибовець, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Системний аналіз — науковий метод пізнання, що являє собою послідовність дій з установлення структурних зв'язків між змінними або елементами досліджуваної системи. У курсі досліджується комплекс загальнонаукових, експериментальних, статистичних і загалом математичних методів моделювання й автоматизації різних процесів після постановки задачі та побудови формальної схеми.

Машинне навчання

1 семестр, 4 год/тижд., іспит, 4 кредити, *Б. В. Норкін, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

У курсі вивчаються різноманітні алгоритми машинного навчання. Навчання з учителем (англ. Supervised learning): алгоритм

вивчає функцію на основі наданих пар вхідних та вихідних даних. При цьому, в процесі навчання, «вчитель» вказує правильні вихідні дані для кожного значення вхідних даних. Одним із розділів навчання з вчителем є машинна класифікація. Такі алгоритми застосовують для розпізнавання текстів. Навчання без вчителя (англ. *Unsupervised learning*). Навчання з закріпленням (англ. *Reinforcement Learning*): алгоритм навчається за допомогою тактики нагороди та покарання для максимізації вигоди для агентів (систем, до яких належить компонента, що навчається).

Архітектура інформаційних управляючих систем

1 семестр, 4 год/тижд., іспит, 4 кредити, *С. С. Гороховський, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Теоретичні та практичні знання, що стосуються архітектури сучасних інформаційних систем. Популярні каркаси для опису й проектування архітектури інформаційних систем. Новий підхід до проектування й створення інформаційних систем на базі перспективної інтелектуальної технології розподіленого штучного інтелекту — багатоагентних інтелектуальних систем.

Розподілені інформаційні системи

2 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *А. М. Глибовець, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Метою курсу є ознайомлення студентів із головними проблемами «Розподілених операційних систем» та шляхами їх вирішення з використанням сучасних засобів проектування, мов програмування і середовищ розробки.

Навчальна задача курсу полягає у розвитку практичних здібностей студентів у проектуванні та розробці розподілених систем на базі хмарних технологій та проектування розподілених систем.

Курс складається із двох частин: загальнотеоретичної і практичної. Загальнотеоретична частина передбачає засвоєння понять та ідей розподілених операційних систем, концепцій розробки та основних тенденцій їх розвитку. Лекції спрямовані на забезпечення теоретичного підґрунтя курсу, розкриття змісту основних методів побудови, характеристики взаємодії в середині системи, особливостей розподіленої роботи з даними. Практична частина передбачає ознайомлення с сучасними розподіленими системами та хмарними системами, такими як Amazone, Google App Engine, Windows Azure, та ін.

Моделі та алгоритми інформаційного пошуку

2 семестр, 2 год/тижд., екзамен, 3 кредити, *А. М. Глибовець, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Інформаційний пошук поєднав у собі роботу бібліотекарів і інформатиків в середині ХХ століття. Бурхливий розвиток мережі Інтернет став потужним імпульсом розвитку цієї дисципліни. Сучасний інформаційний пошук — це мільйони користувачів, грандіозні обсяги даних, потужні обчислювальні системи, витончені алгоритми. Для вирішення поставленої задачі, пошуку інформації, що відповідає потребі користувача, застосовуються методи машинного навчання, аналіз мультимедійної інформації, комп'ютерна лінгвістика, геоінформаційні сервіси, досліджується психологія користувачів і їхні соціальні зв'язки, зручність інтерфейсу і т. д. Метою курсу є ознайомлення студентів із проблемами класичного інформаційного пошуку в веб, зокрема суміжними задачами класифікації і кластеризації текстів. Розгляд та опанування спеціалізованих систем: Apache Lucene, Apache Solr, Apache Nutch, Apache Hadoop.

Нереляційні бази даних

2 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Н. М. Гулаєва, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Курс передбачає ознайомлення з сучасним станом розробки нереляційних підходів до організації баз даних. Під час навчання студенти ознайомляться з основними концепціями напряму NoSQL, що дасть змогу оцінювати переваги та недоліки різних моделей й обирати найбільш відповідну модель для кожного конкретного проекту. Крім того, студенти отримають теоретичні знання та практичні навички роботи з однією з найпопулярніших NoSQL СКБД — MongoDB.

Математичне моделювання технічних об'єктів

2д семестр, 5 год/тижд., залік, 3 кредити, *Б. В. Норкін, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

У курсі подано загальну характеристику математичного моделювання. В основу розгляду покладено поняття системи моделей. Розглянуто основні типи математичних моделей та способи їх ідентифікації. Приділено увагу питанням моделювання систем контролю та керування в умовах невизначеності. Розглянуто основні напрями застосування математичного моделювання.

Розподілені обчислення

2, 3 семестри, 4 год/тижд., залік, 5 кредити, *С. С. Гороховський, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Теоретичні знання та практичні навички в галузі розподілених обчислень. Аспекти розподілення обчислень: просторовий, темпоральний, функціональний та семантичний, а також моделі та методи, пов'язані з основними елементами розподілення: керування, зв'язком і ресурсами. Шляхи досягнення основних цілей розподілених обчислень. Моделі розподілених обчислень, аналіз ефективності розподілених алгоритмів, а також сучасні засоби дослідження та побудови систем підтримки розподілених обчислень, таких як ґріди, актори, потоки та хмарні обчислення.

Методологія наукових досліджень

3 семестр, 3 год/тижд., залік, 3 кредити, *С. С. Гороховський, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Мета наукового дослідження, наукове узагальнення, емпіричний і теоретичний рівні дослідження й організації знання. Наукові гіпотези. Модель академіка В. М. Глушкова. Роль математичних моделей. Планування науково-дослідної роботи. Методи дослідження в програмній інженерії. Поняття наукової новизни, пошук наукової літератури. Основні вимоги до написання, оформлення і захисту наукових праць студентів.

Науково-дослідний семінар

3 семестр, 3 год/тижд., залік, 3 кредити, *С. С. Гороховський, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Основні вимоги до написання, оформлення і захисту магістерських тез. Як писати постановку задачі. Планування науково-дослідної роботи. Компоненти магістерської роботи. Формулювання висновків. Методи дослідження в програмній інженерії. Поняття наукової новизни, пошук наукової літератури. Створення наукових презентацій.

Теоретичні та прикладні аспекти онтологій

3 семестр, 4 год/тижд., екзамен, 4,5 кредити, *А. М. Глибовець, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Курс присвячений вивченню теоретичних та прикладних аспектів онтологій в інформатиці. Розглядаються теоретичні підходи до побудови онтологій та зв'язки з іншими галузями інформаційних систем. У курсі розглядається стандарт OWL для написання онтологій та спеціалізовані редактори онтологій. У рамках курсу студенти отримують навички застосування і побудови онтологій.

Моделі паралельного програмування

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *А. В. Гречко, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

Курс присвячено актуальним методам та технологіям у галузі паралельного програмування. Метою курсу є ознайомлення студентів із сучасними парадигмами щодо програмування багатоядерних та кластерних систем. У рамках курсу розглядаються сучасні процесорні архітектури, різні можливості паралелізації програм, процеси та потоки. Окрему увагу приділено моделі обміну повідомленнями та багатопоточному програмуванню. Концепції та підходи ілюструються відповідними механізмами у сучасних мовах програмування.

ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Математичне моделювання технічних об'єктів

2д семестр, 5 год/тижд., залік, 3 кредити, *Б. В. Норкін, старший викладач, доктор фізико-математичних наук*

У курсі подано загальну характеристику математичного моделювання. В основу розгляду покладене поняття системи моделей. Розглянуто основні типи математичних моделей та способи їх ідентифікації. Приділено увагу питанням моделювання систем контролю та керування в умовах невизначеності. Розглянуто основні напрями застосування математичного моделювання.

Компонентно-орієнтоване програмування

3 семестр, 2 год/тижд., 3 кредити, залік, *Д. К. Гломозда, старший викладач, кандидат фізико-математичних наук*

Курс дає можливість ознайомитись з парадигмою компонентно-орієнтованого програмування, яка знаходить дедалі більше поширення і визнання розробників комплексних багатомодульних програмних систем. У курсі висвітлюються методологічні засади і техніка багаторазового використання програмних модулів у компонентно-модульному і складальному програмуванні: методи накопичення та організації повторно використовуваних компонентів у стандартних бібліотеках функціональних модулів, бібліотеках стандартних процедур та бібліотеках класів, підтримка каркасів та багатоваріантних і вбудованих модулів, механізми повторного використання наборів компонентів та візуального програмування, моделі розширюваних програм і пакетів програм,

режими макрообчислень. Курс призначений для ознайомлення з найсучаснішими засобами програмної інженерії щодо накопичення і застосування програмістського досвіду та ведення проєкту на всіх етапах та стадіях життєвого циклу програмного продукту.

Платформи корпоративних інформаційних систем

3 семестр, 2 год/тижд., 3 кредити, *Д. К. Гломозда, старший викладач, кандидат фізико-математичних наук*

Використання найсучасніших інформаційних технологій для підтримки ефективних бізнес-процесів є запорукою конкурентоспроможності та прибутковості бізнесу. Інформаційні технології, поєднані із бізнес-процесами підприємств, формують єдину корпоративну інформаційну систему. Курс орієнтований на формування у слухача загальної обізнаності про стан галузі та сучасні практики створення і підтримки корпоративних інформаційних систем. Основна увага приділяється програмним складовим корпоративних платформ та інтеграційним засобам і методам. Розглядаються питання моделювання об'єктів та процесів, архітектурні підходи та типові рішення для програмних систем, проблеми зберігання та обробки даних, продукти світових лідерів ринку бізнес-рішень.

Агентні технології

3 семестр, 3 год/тижд., 4 кредити, залік, *С. С. Гороховський, завідувач кафедри, доцент, кандидат фізико-математичних наук*

Сучасні технології та актуальні проблеми в галузі програмних агентів. Ознайомлення студентів із принципами агентного підходу. Основний об'єкт вивчення — мультиагентні системи. Інтелектуальні риси агентів, співпраця в мультиагентних системах, парадигма агентно-орієнтованого програмування та методологія агентно-орієнтованого аналізу та дизайну, методи прийняття рішень в мультиагентних системах. Приклади застосування агентних технологій у різних сферах науки та бізнесу.

Багаторівневі комутовані мережі

3 семестр, 4 год/тижд., залік, 4 кредити, *Д. І. Черкасов, кандидат технічних наук, старший викладач*

Основи застосування багаторівневих комутаторів для побудови кампусних мереж сучасних підприємств. Практика налаштувань базової функціональності сучасних комутаторів.

Основою курсу є матеріали компанії Cisco Systems для підготовки фахівців рівня CCNP за напрямом маршрутизації та комутації. Курс містить огляд архітектури мережі сучасного підприємства та розлогу характеристики її складової частини — кампусної мережі. Базовими компонентами сучасної кампусної мережі є багаторівневі комутатори, які здатні здійснювати обробку трафіку на всіх рівнях моделі взаємодії відкритих систем (OSI). В курсі вивчаються основні технології, що використовуються в кампусних мережах, і наводяться приклади відповідних налаштувань комутаторів.

Уніфіковані комунікації та VoIP

4 семестр, 3 год/тижд., залік, 3,5 кредиту, *Д. І. Черкасов, кандидат технічних наук, старший викладач*

Поняття уніфікованих комунікацій, основи побудови мереж, орієнтованих на послуги. Сутність технології забезпечення якості обслуговування (QoS), принцип дії основних механізмів забезпечення QoS. Основи технології передачі голосу через IP-мережі, принципи керування викликами в системах IP-телефонії.

Курс базується на інформації з навчальної програми компанії Cisco Systems з уніфікованих комунікацій та VoIP, а також відомостях про сучасні тенденції та технології, пов'язані з впровадженням послуг у мережах сучасного підприємства. На відміну від навчального курсу Cisco Systems, який призначений для підготовки фахівців-професіоналів, матеріали цього курсу адаптовані з метою надання їм більш популярного рівня, акцент зроблено на формування у студентів цілісної панорами сучасних мережевих технологій та вирішуваних задач.

Декларативне програмування та розробка баз знань

4 семестр, 4 год/тижд., залік, 4,5 кредиту, *М. І. Ільїн, старший викладач*

Викладаються теоретичні та прикладні основи розробки баз знань (БЗ) за допомогою нової технології подання та обробки знань — СЛМ-технології. Вивчається нова модель подання знань — логіко-обчислювальна семантична мережа (ЛОС-мережа), що дає змогу подавати як чіткі, так і нечіткі знання. Вивчається метод прямого виводу на ЛОС-мережі. Викладаються питання статичної верифікації та емпіричного тестування знань, поданих у ЛОС-мережі. Надаються приклади застосування СЛМ-технології для створення БЗ у різних предметних областях.

121 ІНЖЕНЕРІЯ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – МАГІСТР

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

Прикладне програмування

1 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *О. В. Франчук, кандидат технічних наук, доцент*

Математичні моделі та методи розв'язку прикладних задач дискретної оптимізації. Багатокритеріальна оптимізація. Ранжування альтернатив за сукупністю показників.

Архітектура інформаційних систем

1 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *В. Ю. Мейтус, доктор фізико-математичних наук, доцент*

Курс спрямований на ознайомлення з загальними методами створення архітектури інформаційних систем та вивчення методів побудови основних складових архітектури. Викладаються основні принципи побудови архітектури, пов'язані з їх використанням у напрямі створення інформаційної системи. Основні складові курсу містять основні завдання інформаційної системи щодо різних предметних областей, компоненти такої системи, архітектурні підходи до побудови інформаційної системи, різні фази створення архітектури.

Мовні процесори

1 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *С. В. Єршов, доктор фізико-математичних наук, доцент*

У курсі розглядаються поширені та перспективні методи розробки мовних процесорів — системи принципів та сукупності ідей, понять, методів, способів та засобів, які визначають процес обробки, представлення та змісту мовних конструкцій. Значна увага приділяється побудові мовних процесорів для класу предметно-орієнтованих мов, які дають змогу значно підвищити рівень представлення задач у межах певних предметних областей та спростити їх розв'язання. Розглядаються такі стадії роботи мовного процесора, як лексичний, синтаксичний, семантичний аналіз, та засоби їх автоматизації на основі JavaCC, YACC, генерація байт-коду JVM

та коду MIPS. Розглядаються методи та патерни реалізації процесорів предметно-орієнтованих мов на основі Java, Groovy, Xtext, Xtend, Eclipse Modeling Framework, QVT.

Методи створення систем штучного інтелекту

1 семестр, 4 год/тижд., залік, 5 кредитів, *В. Ю. Мейтус, доктор фізико-математичних наук, доцент*

Курс спрямований на ознайомлення та вивчення методів створення систем штучного інтелекту, у тому числі їхнього послідовного розвитку, починаючи з окреслення основних напрямів створення систем штучного інтелекту, послідовного аналізу та методів побудови основних складових компонентів, з яких створюються такі системи. Основні складові курсу містять логічні схеми подання знань, розуміння онтологій та онтологічних просторів, методи використання нечітких знань та нечіткої логіки, багатозначні логіки, методи дослідження систем даних та методи datamining.

Проектування програмного забезпечення

1 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *Т. В. Ковалюк, кандидат технічних наук, доцент*

Життєвий цикл програмного забезпечення і технологічних процесів розробки ПО. Моделі життєвого циклу і стандарти, що регулюють процеси розробки ПО в цілому. Технічне завдання, ескізний і робочий проекти.

Методологія швидкої розробки застосувань (RAD), методології уніфікованого процесу розробки Rational (RUP), екстремального програмування (XP), гнучкого розроблення програм (Agile).

Структурний підхід у проектуванні ПО і класифікація структурних методологій. Діаграми «суть-зв'язок» (ERD), діаграми потоків даних (DFD), SADT-моделі (стандарт IDEF0).

Уніфікована мова моделювання UML. Особливості розробки складних програмних систем: ієрархічність, групова розробка, складальне проектування. Переваги і недоліки об'єктно-орієнтованого підходу. Діаграми прецедентів, класів, взаємодій, послідовності дій, станів, компонентні діаграми.

Класифікація CASE-систем і їхня порівняльна характеристика. Тенденції розвитку об'єктно-орієнтованих інструментальних засобів.

Управління програмними проектами

2 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *Т. В. Ковалюк, кандидат технічних наук, доцент*

Розглядаються програмні системи управління проектами, що містять такі структурні елементи: засоби для календарно-сіткового планування; засоби для вирішення окремих завдань (розробка бюджетів, аналіз ризиків, управління контрактами, часом тощо); засоби для спрощення й обмеження доступу до проектних даних; засоби для організації комунікацій; засоби для інтеграції з іншими прикладними програмами.

Практичні аспекти програмної інженерії

2 семестр, 4 год/тижд., іспит, 4,5 кредиту, *В. В. Бублик, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Курс має на меті ознайомити учасників із усталеними випробуваними часом методами створення системного програмного забезпечення. Після завершення цього курсу студенти будуть в змозі виконати моделювання і дизайн програмного забезпечення. Буде досягнуте основне розуміння вимог, архітектури програмного забезпечення, проектування, реалізації і тестування. Студенти зможуть проектувати ясні, стислі і достатньою мірою формалізовані вимоги для розроблення програмного забезпечення; створювати проекти, здатні легко модифікуватися і налаштовуватися на нові умови.

Методи розробки програмних систем

2 семестр, 4 год/тижд., залік, 4,5 кредиту, *О. П. Жежерун, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Мета курсу — надати розуміння того, що програмна система є товаром на ринку інформаційних технологій і успішне просування такого товару на ринку залежить в першу чергу від якості товару, потребує відповідного стратегічного та тактичного планування дій компанії-виробника. Для виконання такого планування є необхідним розуміння основних маркетингових дій, які дуже швидко трансформуються в умовах Інтернет-середовища. Розглядаються сучасні методи реклами та комунікації зі споживачем, які базуються на нейролінгвістичному програмуванні. Вивчаються сучасні підходи до управління якістю на виробництві. Вивчається SCRUM як метод організації робіт при створенні програмних систем, порівнюється з іншими підходами (Канбан, XP). Роз'яснюються вимоги стандартів України щодо якості продукції та способи отримання відповідних сертифікатів.

ІІЗ ПРИКЛАДНА МАТЕМАТИКА

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – МАГІСТР

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

Динамічні системи

1, 2 семестри, 3 год/тижд., залік/іспит, 8 кредитів, *Б. В. Олійник, доктор фізико-математичних наук, доцент*

Окрім загальних теоретичних понять («орбіти», «періодичні точки», «атрактори», «ентропія», «хаос» тощо) курс охоплює численні застосування теорії динамічних систем до задач математичного моделювання, фізики, медицини, економіки та комп'ютерних наук. Базується на таких курсах, як математичний аналіз, диференціальні рівняння, алгебра та геометрія, дискретна математика.

Прикладне програмування

1 семестр, 2 год/тижд., іспит, 3 кредити, *Б. В. Норкін, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

У курсі розглядаються пакети прикладних програм (ППП), які служать програмним інструментарієм рішення функціональних завдань і є найчисленнішим класом програмних продуктів. Розглядаються програмні продукти, що виконують обробку інформації різних предметних областей і забезпечують застосування обчислювальної техніки в різних сферах діяльності людини. Наголос робиться на висвітлення методології вдосконалення та модернізації популярних систем, створення їхніх нових версій.

Математичні основи інформаційних технологій

1 семестр, 2 год/тижд., іспит, 3 кредити, *О. С. Тригуб, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Вивчаються задачі обробки емпіричних даних, розрахунку статистичних характеристик, пов'язаних зі шкалами вимірювання різних типів, формулювання й перевірка гіпотез щодо властивостей розподілів і числових характеристик при розробці інформаційних систем, дослідженні програмного й апаратного забезпечення комп'ютерів.

Теорія складності алгоритмів

1 семестр, 2 год/тижд., іспит, 3 кредити, *Б. В. Олійник, доктор фізико-математичних наук, доцент*

У курсі вивчаються класи предикатів P , NP , Σ_k , P_k , $PSPACE$, співвідношення між ними. Доводиться теорема Кука про існування NP -повних предикатів. Даються часові оцінки складностей ряду важливих алгоритмів, зокрема криптографічних.

Прикладна алгебра та теорія чисел

2 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *Д. І. Морозов, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

У курсі розглядаються класична теорія алгебраїчних структур, основи кодування з виправленням помилок (лінійні коди) та основи криптографії. Курс потребує базових знань з математичного аналізу, теорії ймовірностей та математичної статистики, функціонального аналізу.

Технології чисельного моделювання

2 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *О. С. Тригуб, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Передбачає ознайомлення студентів з обчислювальним експериментом. В курсі розглядаються кілька етапів методу обчислювального експерименту: побудова математичної моделі; вибір наближеного (чисельного) методу розв'язку задачі (запис обчислювального алгоритму); програмування обраного алгоритму для ЕОМ; проведення розрахунків на ЕОМ; аналіз отриманих чисельних даних і уточнення моделі.

Стохастична фінансова математика

3 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *Н. Ю. Щестюк, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Курс присвячений задачам вивчення випадкових процесів та дослідження фінансових структур і технологій, найбільш раціонального використання фінансових ресурсів з урахуванням факторів часу, ризику та характеру економіко-фінансового довкілля, зазвичай випадкового.

Курс базується на таких розділах математики, як теорія ймовірностей та математична статистика, аналіз даних, дискретна математика, диференціальні рівняння.

Методика викладання математики та інформатики у вищій школі

3 семестр, 2 год/тижд., іспит, 3 кредити, *Ю. О. Захарійченко, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Вихідним положенням курсу є класичні основи теорії педагогіки, тенденції її розвитку та особливості цього процесу стосовно викладання математики та інформатики в Україні. В єдиному комплексі розглядаються проблеми загальної педагогіки, методики виховної роботи, історії педагогіки та педагогічної майстерності. Висвітлюються основні положення теорії виховання в історичному та гносеологічному аспектах, шляхи втілення педагогічної теорії в практику загальноосвітньої середньої школи України, нові здобутки та дослідження у галузі викладання математики та інформатики.

Науково-дослідний семінар

3, 4 семестри, 2 год/тижд., заліки, 4 кредити, *Б. В. Олійник, доктор фізико-математичних наук, доцент, О. І. Кашпіровський, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Завданням проведення семінару є самостійний пошук та аналіз наукових робіт із різних галузей комп'ютерних наук та прикладної математики (відповідно до тематики магістерських робіт студентів), а також підготовка і виступ з доповідями на основі опрацьованого матеріалу.

Нелінійні процеси та моделі

4 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *В. А. Дутка*

Метою курсу є опанування студентами знань про сутність і механізми виникнення нелінійних процесів у живій та неживій природі, основні типи та способи побудови математичних моделей для опису таких процесів. Особливий наголос зроблено на нелінійних моделях, які виникають при моделюванні процесів тепло-, масопереносу та дифузії в прикладних фізичних задачах та задачах математичної медицини. Основою цих математичних моделей є нелінійні диференціальні (як правило, з частинними похідними) та інтегро-диференціальні рівняння з відповідними крайовими та початковими умовами.

Теорія оптимального керування

4 семестр, 3 год/тижд., іспит, 3 кредити, *Р. К. Чорней, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

У курсі розглядається формалізація та основні принципи оптимізаційних задач. Розглядаються цілі та критерії для моделей, що є не повністю сформованими. Вивчаються оцінки ефективності за умови наявності факторів, що не контролюються, за умови невизначеності критерію цілі. Дається обґрунтування оптимальних стратегій та застосування їх в економічних задачах.

Курсова робота

2д семестр, 0 год/тижд., захист, 3 кредити, *викладачі факультету інформатики*

Завдання виконання курсової роботи полягає у вдосконаленні навичок самостійної роботи з науковою літературою, розвитку умінь аналізувати і структурувати матеріал, а також узагальнювати отримані результати і знаходити нові підходи до розв'язання нестандартних задач.

ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Математична біологія

1 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. А. Дутка*

Метою курсу є опанування студентами знань про моделі математичної біології та їх аналіз за допомогою застосування математичних методів. Предметом математичної біології є побудова та дослідження математичних моделей для опису процесів у біології та медицині. Основою цих математичних моделей є нелінійні диференціальні (як правило, з частинними похідними), інтегро-диференціальні та стохастичні рівняння.

Математична теорія ризику та страхова справа

1 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *М. В. Братик, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

Курс складається з двох розділів: основні ймовірнісні характеристики тривалості життя та основні типи страхувань і пов'язані з ними ризики. Курс базується на таких розділах математики, як математичний аналіз, теорія ймовірностей та математична статистика.

Прикладний статистичний аналіз

1 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *Н. Ю. Щестюк, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

У курсі вивчають задачі прикладного аналізу даних: побудови математичних моделей у вигляді кривих регресії, різні види статистичного аналізу: дисперсійного, факторного, кластерного, статистичний аналіз часових рядів та інших. Курс потребує базових знань з теорії ймовірностей та математичної статистики, математичного аналізу.

Проблеми некласичної оптимізації

2 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Н. Ю. Щестюк, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Курс присвячено проблемам і методам некласичної оптимізації, якими займається математичне програмування. Курс є логічним продовженням курсу МОДО (методи оптимізації та дослідження операцій), основна увага в якому приділялась класичним методам умовної та безумовної оптимізації функцій та функціоналів. У першому розділі розглядають проблеми та методи цілочисельного програмування, оптимізації на мережах та графах, задачі дробово-лінійного програмування. У другому розділі — проблеми та методи динамічного програмування та сучасні задачі стохастичного програмування. Вимагає знання курсів математичного аналізу, методів оптимізації, теорії ймовірностей та математичної статистики, аналізу даних та володіння навичками роботи з електронними таблицями, статистичними пакетами.

Розпізнавання образів

2 семестр, 4 год/тижд., залік, 5 кредитів, *В. М. Михалевич, доктор фізико-математичних наук, професор*

Курс охоплює два напрями розпізнавання образів: статистичне та структурне розпізнавання. В курсі з'ясовуються взаємозв'язки окремих задач, як всередині статистичного, так і структурного розпізнавання.

Алгоритмічна геометрія

2д семестр, 6 год/тижд., залік, 4 кредити, *Б. В. Олійник, доктор фізико-математичних наук, доцент*

Метою курсу є ознайомлення з алгоритмічними підходами до розв'язання геометричних задач, що мають застосування

в комп'ютерній графіці, географічних інформаційних системах, робототехніці, інтегральних схемах (ІС дизайн геометрії і перевірки) тощо. В курсі розглядають: перетин відрізків та областей, задача локалізації точки, пошук найближчої пари, тріангуляції багатокутників, діаграми Вороного, тріангуляції Делоне, пошук найкоротшого шляху. Для більшості наведених алгоритмів методом зведення задач будуть обчислені нижні оцінки складності.

Математичні методи криптографії

3 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *Б. В. Олійник, доктор фізико-математичних наук, доцент*

Класичні системи шифрування з погляду математики. Принципи роботи систем шифрування з відкритим ключем, реалізація автентичності, недоторканності і таємниці повідомлення в таких системах.

Символьні обчислення та комп'ютерна алгебра

4 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *А. В. Руссєв, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

Системи автоматизації аналітичних перетворень. Розглядаються принципи роботи аналітичних систем DERIVE, MathCAD, Mathematics, Reduce GAP. Вивчаються алгоритми комп'ютерної алгебри, які є базою для створення систем аналітичних перетворень

Комплексний аналіз та його застосування

4 семестр, 4 год/тижд., залік, 5 кредитів, *Ю. В. Митник, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Метою курсу є оволодіння студентами методами операційного числення і його застосуванням до розв'язування диференціальних, інтегральних, різницевих рівнянь, рівнянь з відхиленням аргументом та деяких задач математичної фізики.

Математичні методи економіки

1 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *С. С. Дрінь, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

Функції багатьох змінних в економіці: макроекономічні виробничі функції. Умови першого та другого порядку в оптимізаційних задачах без обмежень: задача максимізації прибутку для фірми, задача дискримінації для монополіста. Умови першого та другого порядку в оптимізаційних задачах з обмеженнями. Теорема Куна – Такера та її застосування. Теореми про непе-

первну залежність розв'язків оптимізаційних задач від параметрів. Системи лінійних алгебраїчних рівнянь в економіці: модель Леонтьєва багатогалузевої економіки, продуктивні моделі Леонтьєва, лінійна модель торгівлі. Системи різницевих рівнянь в економіці: модель популяції Леслі, марковська модель зайнятості. Системи диференціальних рівнянь в економіці: модель системи «хижак — жертва». Динамічна модель Кейнса, модель Самуельсона — Хікса, динамічна модель Леонтьєва, модель Неймана.

Математична теорія соціального вибору

2д семестр, 3 год/тижд., залік, 3 кредити, *Б. В. Олійник, доктор фізико-математичних наук, доцент*

Теорія соціального вибору є одним із зразків успішного застосування математичних методів до аналізу соціальних проблем. У курсі розглядаються деякі аспекти цієї теорії, зокрема власливості систем голосування, індекси влади, функції влади. Також розглядається парадокс Кондорсе і формулюється відома теорема Ероу про неможливість.

Прикладна теорія випадкових процесів

4 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *В. М. Михалевич, доктор фізико-математичних наук, професор*

Процеси народження і загибелі. Броунівський рух. Марковські процеси. Стохастичні диференціальні рівняння. Випадкові процеси в теорії масового обслуговування. Математичні методи аналізу імпульсної активності нейронів. Математичні моделі пам'яті. Застосування теорії випадкових процесів у полярографії, генетиці, при дослідженні теплоутворення у тварин, у медицині. Система «хижак — жертва». Стохастичні моделі мобільності в замкнених соціальних системах, марковські моделі відкритих систем, теорія керування на базі марковських моделей. Рівняння Беллмана. Модель Шоррокса, Юла — Сімона. Моделі соціальних систем з усталеними розмірами груп.

ПРАКТИКА

Практика науково-дослідна

2д семестр, 5 год/тижд., залік, 3 кредити, *А. В. Руссев, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

Метою проведення практики є формування та розвиток у студентів умінь і навичок роботи з науковими статтями з різних розділів прикладної математики та застосування наведених у них результатів на практиці.

Практика асистентська

3 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *викладачі кафедри математики*

Метою практики є формування у магістрів навичок викладацької діяльності, зокрема формування професійних умінь і навичок педагогічної діяльності, в тому числі уміння планувати й організовувати навчально-виховний процес, розробляти навчально-методичне забезпечення викладання окремих курсів тощо.

ДЕРЖАВНА АТЕСТАЦІЯ

Магістерська робота

4д семестр, захист, 20 кредитів, *викладачі факультету інформатики*

Підсумок опанування змісту дисциплін навчального плану, який дає змогу перевірити рівень підготовки магістра з певної спеціальності. Під час написання і захисту магістерської роботи студент повинен проявити здатність до самостійного наукового пошуку, аналізу наукової літератури, застосування теоретичних знань для вирішення конкретних наукових завдань і практичних задач.

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ ПРАВНИЧИХ НАУК

081 ПРАВО

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – МАГІСТР

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

Прецедентне право Європейського Суду з прав людини

1 семестр, 3 год/тижд., іспит, 3,5 кредиту, *С. В. Шевчук, доктор юридичних наук, професор*

Нормативна дисципліна передбачає поглиблене вивчення практики Європейського Суду з прав людини, аналізує основні критерії обмеження прав людини та основних свобод, основні теорії свободи слова у конституційній доктрині, основні процедури захисту прав людини. Вивчення курсу має на меті оволодіння системою сучасних знань про основні концепції, поняття та категорії прав людини, способи тлумачення норм про права людини та особливості їх судового захисту у контексті діяльності Європейського суду з прав людини.

Завдання курсу: поглиблено вивчити Конвенцію про захист прав людини та основних свобод (1950) у контексті практики її застосування Європейським Судом з прав людини, навчити студентів використовувати прецеденти ЕСПЛ у правотворчості та у правозастосуванні, підготувати студентів до їхньої можливої роботи у судових та правоохоронних органах та до науково-дослідної і викладацької роботи.

Порівняльне виборче право і парламентаризм

1 семестр, 3 год/тижд., теза, 4 кредити, *Ю. Б. Ключковський, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Нормативна дисципліна передбачає поглиблене вивчення національного законодавства.

Основною метою курсу є отримання студентами знань у галузі теорії та практики застосування законодавства України щодо виборів народних депутатів України у контексті ролі і місця парламенту як органу народного представництва у системі органів

державної влади з урахуванням загальноновизнаних міжнародних та європейських стандартів демократичних виборів, законодавства та практики деяких зарубіжних держав.

Парламентаризм є однією з основоположних концепцій демократичної конституційної держави. Наявність парламенту як незалежного від інших органів влади законодавчого органу, що обирається народом, є мінімальним критерієм демократичного державного ладу. В абсолютній більшості європейських держав роль парламенту підвищена завдяки конституційно встановленому парламентському способу формування уряду (парламентська інвеститура уряду).

Англійська мова для юристів

1, 2 семестри, 2, 2 год/тижд., залік, іспит, 6 кредитів, *С. А. Хименко, старший викладач*

Академічне письмо для юристів є необхідною складовою частиною та логічним продовженням вивчення англійської мови за професійним спрямуванням. Він дає можливість оволодіти навичками англомовного юридичного письма та застосувати їх під час спілкування з англомовними партнерами та клієнтами.

Протягом курсу студенти вивчають загальні особливості англомовного юридичного стилю письмового мовлення, збагачують професійну лексику (кримінальне право, цивільне право, контрактне право і т. п.) та удосконалюють вживання лексикограматичних структур, необхідних для опанування юридичного письма.

У результаті вивчення курсу студенти оволодівають технікою ділового листування, вміють аналізувати та розробляти типову юридичну документацію, опановують принципи та прийоми написання угод у різноманітних сферах права. Курс розрахований на студентів 2 курсу магістеріуму факультету правничих наук. Цей курс тематично пов'язаний із дисциплінами, що вивчаються згідно з навчальним планом освітньої кваліфікації «Магістр».

Інформаційне право

2 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4,5 кредиту, *Т. С. Смирнова, кандидат юридичних наук, доцент, Д. В. Проценко, старший викладач*

Курс складається з трьох розділів: перший присвячено висвітленню вихідних засад правового регулювання обігу інформації, другий — правовому регулюванню діяльності засобів масової інформації як основного суб'єкта інформаційної діяльності, третій — особливостям розповсюдження окремих видів інформації, зокрема персональних даних, реклами та передвиборної агітації.

Право міжнародних договорів

2 семестр, 4 год/тижд., екзамен, 5 кредитів, *В. А. Василенко, доктор юридичних наук, професор*

Правова регламентація процесу укладання, застосування та припинення дії міжнародних договорів між суб'єктами сучасного міжнародного права. Особливості сучасної договірної практики. Мета курсу — прищепити студентам навички самостійного аналізу та вміння застосовувати набуті теоретичні знання на практиці.

Професійна відповідальність правника

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. М. Сущенко, кандидат юридичних наук, доцент*

Нормативна навчальна дисципліна передбачає опанування основних засад професійної відповідальності правника. Дисципліна містить певне коло знань у сфері специфічних норм адвокатської, суддівської, прокурорської професійної етики тощо. Викладання спецкурсу побудовано на методах Сократа та компаративістики і передбачає ознайомлення студентів із засадами професійної відповідальності правників у країнах Європи, Англії та Америки.

Теорія правотворчості

2 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *Є. О. Зверев, кандидат юридичних наук, старший викладач*

Нормативна дисципліна має на меті оволодіння системою сучасних знань про поняття, види і принципи правотворчості, правотворчу техніку, правила і засоби створення і систематизації правових актів.

Завдання курсу: поглиблене вивчення студентами проблем правотворчості та правотворчої техніки, формування вміння застосовувати досягнення різних наук у сфері правотворчості, навчити студентів використовувати світовий досвід у сфері правотворчості, поєднати досягнення юридичної науки з практикою, підготувати студентів до участі в правотворчій діяльності органів державної влади та до науково-дослідної і викладацької роботи.

Практика науково-дослідницька

2 семестр, 15 год — протягом 3 тижнів, залік, 4,5 кредиту, *М. І. Козюбра, доктор юридичних наук, професор*

Науково-дослідницька практика студентів передбачає збір і опрацювання наукових, інформаційних джерел (статей, монографій тощо) та матеріалів, які розкривають практику нормотворення та нормозастосування, для підготовки та написання курсової роботи відповідно до обраної студентом теми.

Курсова робота

2д семестр, 3 кредити

Методологія правознавства

3 семестр, 2 год/тижд., іспит, 3 кредити, *С. П. Погребняк, доктор юридичних наук, професор*

Нормативна навчальна дисципліна є базовою для розуміння та засвоєння слухачами магістерської програми процесів формування та розвитку права, що допомагає студентам опановувати методи дослідження соціально-правових явищ. Програмою навчальної дисципліни передбачено вивчення основних засад методології юридичної науки, сутності правових теорій і понять, а також фундаментальних методів пізнання права і правових явищ.

Філософія права

3 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *М. І. Козюбра, доктор юридичних наук, професор*

Нормативна дисципліна має на меті формування сучасного правового світогляду та стилю мислення майбутніх юристів, що ґрунтується на осмисленні права не тільки і не стільки як інструменту державної політики, а й як духовного феномена, що спирається на вироблену впродовж віків систему європейських і загальнолюдських цінностей і сам ці цінності утверджує.

Завдання курсу: подолати або ж принаймні пом'якшити недоліки вузької спеціалізації правничої освіти, сприяти її фундаменталізації; озброїти студентів методологією пізнання права в умовах бурхливого зростання інформації і постійного ускладнення законодавства; розвинути у студентів навички сучасного юридичного мислення, які дали б змогу систематизувати одержані ними знання з галузевих правничих наук та правильно орієнтуватися в пошуках права; продемонструвати практичну значущість надбань філософсько-правової думки та можливості їх використання у майбутній юридичній діяльності.

Актуальні проблеми цивільного права

3 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *Д. Е. Федорчук, кандидат юридичних наук, доцент*

Набуття студентами теоретичних знань та розуміння відмінностей між суміжними правовими інститутами, а також розвинути здатності критичного аналізу чинного законодавства та правозастосовної практики у сфері цивільного права. Вирішування практичних завдань, правильне визначення предмету та об'єкту

у цивільно-правових відносинах, визначення правового механізму їх реалізації в конкретних ситуаціях, правильне застосування норми українського законодавства.

Антропологічна експертиза національного законодавства України

4 семестр, 3 год/тижд., теза, 4 кредити, *М. І. Козюбра, доктор юридичних наук, професор*

Нормативна дисципліна передбачає поглиблене вивчення національного законодавства з позицій антропологічної його експертизи.

Проблеми порівняльного конституційного права (англійською мовою)

4 семестр, 2 год/тижд., іспит, 3 кредити, *А. А. Мелешевич, доктор філософії в галузі політології (PhD), професор*

This course comprises an overview of the foundations of constitutionalism using a comparative perspective. It focuses on the historical, cultural, and socio-legal influences which shape constitutions and constitutional interpretation in selected European, North American, and Asian jurisdictions; separation of powers; rights and responsibilities; and constitutional amendment. The course will also examine relations between three branches of government, as well as the role and jurisdiction of constitutional courts in selected democracies. Students completing this course should: gain an understanding of major legal traditions and diversity among constitutional systems in Europe, North America, and Asia; be familiar with diverse foundations of constitutionalism; demonstrate awareness of key comparative constitutional concepts; gain a greater understanding of our own Ukrainian constitution from its comparison with others; and gain a rudimentary notion of how to approach the challenges of constitution making and amending.

Практика переддипломна

4 семестр, 15 годин — протягом 3 тижнів, залік, 4,5 кредиту, *М. І. Козюбра, доктор юридичних наук, професор*

Переддипломна практика студентів передбачає аналіз нормативних документів та правових актів, наукової, методичної та монографічної літератури згідно з темою магістерської кваліфікаційної роботи. Місце практики призначається кожному студенту Керівником МП «Правознавство» в індивідуальному порядку за погодженням із науковим керівником і відповідно до затвердженої теми магістерської кваліфікаційної роботи.

ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Банківське право

1 семестр, 3 год/тижд., залік, 3,5 кредиту, *О. М. Лобач, кандидат юридичних наук, доцент, Н. Г. Кравченко, кандидат юридичних наук, доцент*

Вибірковий курс передбачає вивчення загальних питань теорії банківської справи, банківського законодавства та дає характеристику правовідносин та фінансово-правових норм банківської сфери, опанування знань про банківське законодавство, діяльність банків та інших кредитно-фінансових установ.

Валютне регулювання і валютний контроль

1 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. М. Лобач, кандидат юридичних наук, доцент, Н. Г. Кравченко, кандидат юридичних наук, доцент*

Вибіркова дисципліна передбачає вивчення теоретико-правових аспектів валютного регулювання та валютного контролю в Україні, валютного законодавства та дає характеристику правовідносин, що виникають у сфері функціонування світових валютних систем. Дисципліна має на меті опанування знань про валютне законодавство, діяльність органів та агентів валютного контролю, засади валютного регулювання в Україні та відповідальності за валютні правопорушення.

Право зовнішніх зносин

1 семестр, 3 год/тижд., залік, 3,5 кредиту, *В. А. Василенко, доктор юридичних наук, професор*

Завдання курсу — дати студентам знання системи правової регламентації формального порядку започаткування, підтримання та припинення офіційних відносин між суб'єктами міжнародного права, ознайомити їх з особливостями традиційної і сучасної дипломатичної практики, прищепити навички самостійного аналізу та вміння застосовувати набуті теоретичні знання на практиці.

Переговори та медіація

1 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Д. В. Проценко, старший викладач*

Практичний курс присвячено вивченню основних складових елементів переговорів, підготовки до них, стилів і прийомів проведення, а також правил проведення різних стадій переговорів. Вивчаються особливості ведення переговорів, у яких беруть участь представники різних країн і культурних традицій. Особливою

частиною курсу є ознайомлення з медіацією та визначенням ролі медіатора, вивчення правил ведення медіації. Студенти здобувають і закріплюють практичні навички ведення переговорів та медіації.

Міжнародні бізнесові транзакції (англійською мовою)

1 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Г. О. Михайлюк, кандидат юридичних наук, старший викладач*

Спеціалізований курс розрахований на студентів-магістрів та докторантів, складається з серії лекцій та практичних семінарів із таких тем: Віденська конвенція з договорів міжнародної купівлі-продажу товарів, принципи європейського контрактного права, міжнародні розрахунки, агентські послуги та франчайзинг, а також вирішення спорів, що виникають при укладанні та виконанні міжнародних комерційних контрактів.

Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження

1 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. І. Галаган, доктор юридичних наук, професор*

Ознайомлення студентів з проблемними аспектами надання міжнародної правової допомоги уповноваженими органами держави під час здійснення кримінального провадження. Отримання уявлення про процесуальний порядок видачі осіб, які вчинили кримінальне правопорушення (екстрадицію), про кримінальне провадження у порядку перейняття, визнання та виконання вироків судів іноземних держав та передачу засуджених осіб.

Деліктні зобов'язання в цивільному праві

1 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. А. Мусіяка, кандидат юридичних наук, професор*

Досягнення всебічного глибокого розуміння студентами природи і сутності деліктних зобов'язань, набуття студентами необхідних знань з питань застосування законодавства, що регулює питання відшкодування недоговірного завдання шкоди і практичних навичок його реалізації.

Право інтелектуальної власності

1 семестр, 3 год/тижд., залік, 3,5 кредити, *І. І. Новосельцев, кандидат юридичних наук, доцент*

Основні поняття, термінологія, джерела права інтелектуальної власності, інститути та об'єкти права інтелектуальної власності, критерії їх придатності для набуття правової охорони,

державна та міжнародна система охорони інтелектуальної власності, способи розпорядження майновими правами інтелектуальної власності, а також способи та форми захисту особистих немайнових та майнових прав інтелектуальної власності.

Гостьовий курс-1

1 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити

Курс розрахований на іноземних викладачів. Назва уточнюється перед початком семестру.

Правове регулювання обігу цінних паперів

1 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. В. Посполітак, кандидат юридичних наук, доцент*

Надання студентам знань щодо правовідносин в сфері цінних паперів, правового статусу суб'єктів фондового ринку, порядку укладення, виконання та забезпечення виконання договорів, предметом яких є цінні папери, а також договорів, що поєднують учасників Національної депозитарної системи, правових основ захисту прав і законних інтересів інвесторів, набуття студентами досвіду роботи із господарсько-правовими документами у цій сфері.

Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності

2 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. В. Посполітак, кандидат юридичних наук, доцент*

Надання студентам знань щодо правовідносин в сфері зовнішньоекономічної діяльності, правового статусу суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, порядку укладення, виконання та забезпечення виконання зовнішньоекономічних договорів, правових основ захисту прав і законних інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та іноземних суб'єктів господарської діяльності, набуття студентами досвіду роботи із господарсько-правовими документами.

Правове регулювання банкрутства

2 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. М. Лобач, кандидат юридичних наук, доцент*

Основною метою курсу є отримання студентами знань у галузі теорії та практики застосування права неспроможності (банкрутства) в Україні.

Позасудовий контроль за діяльністю публічної адміністрації

2 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Ю. В. Іщенко, кандидат юридичних наук, доцент*

Курс призначений для поглибленого вивчення сутності та змісту трансформаційних процесів, що відбуваються у сфері державного управління і охоплюють реформування структур виконавчої влади, місцевого самоврядування, державної та муніципальної служби, територіального устрою України на засадах втілення нової управлінської ідеології і взаємовідносин держави з громадянським суспільством.

Актуальність курсу визначається ключовою позицією нової стратегії реформ, яка полягає у суттєвому посиленні дієздатності держави через поглиблення адміністративної реформи. Тому здійснення реформи є питанням, що посідає одне з чільних місць у державній політиці сучасного періоду та подальшого розвитку адміністративного права.

Конституційний процес

2 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *М. Д. Савенко, кандидат юридичних наук, доцент*

Мета курсу спрямована на поглиблене вивчення вперше запровадженого в Україні інституту конституційної юстиції, з понятійним апаратом, функціями, зокрема і функцією захисту прав людини, компетенцією, організацією, структурою органів конституційної юрисдикції, підставами та порядком звернень, процедурами розгляду питань, віднесених до його повноважень.

Застосування правового прецеденту (англійською мовою)

2 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *К. О. Крахмальова, старший викладач*

У курсі вивчають застосування прецедентного права в правовому аргументуванні.

Адвокатська діяльність

2 семестр, 3 год/тижд., залік, 3,5 кредиту, *Н. С. Кульчицький, старший викладач*

Навчальний курс має на меті отримання знань з історії адвокатури, основ правового регулювання адвокатури та адвокатської діяльності, інформації про зміст професійних прав і обов'язків адвоката, процесуальні та інші правові способи їх реалізації. Ознайомлення студентів із питаннями етики відносин із клієнтами,

представниками правоохоронних органів та інших установ, гонимарної політики, формування публічного професійного іміджу адвоката, організаційно-технічного супроводження його діяльності забезпечує практичне спрямування навчальної дисципліни. Засвоєння студентами пропонованого курсу сприятиме створенню загального уявлення з широкого кола питань адвокатської практики.

Міжнародно-правові аспекти злочину геноциду (англійською мовою)

2 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *М. М. Антонович, доктор права, доцент*

Мета курсу — ознайомити студентів із розвитком поняття «геноцид» у міжнародному праві, порівняти історію семи злочинів геноцидів ХХ — початку ХХІ ст., ідентифікувати проблеми в міжнародному праві, які уможливають безкарність за злочини геноциду.

Методика викладання правознавства у вищій школі

2 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. М. Сущенко, кандидат юридичних наук, доцент*

Курс є необхідною складовою підготовки викладачів правничих навчальних дисциплін для вищих юридичних навчальних закладів України, ознайомить студентів із системою вищої освіти взагалі та з системою вищої юридичної освіти України зокрема, а також у порівняльному аспекті з системою підготовки правників в країнах Європейського Союзу, північної Америки та деяких пострадянських країн.

Завданням курсу є розкриття змісту організації процесу навчання у вищих навчальних закладах взагалі та юридичних зокрема, а також: принципів, методів, засобів і способів навчання, які сприяють засвоєнню знань, умінь, навичок і розвитку студентів та дозволяють оволодіти основами педагогічної майстерності.

Міжнародне інвестиційне право та міжнародні механізми захисту інвестицій

2 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *І. І. Новосельцев, кандидат юридичних наук, старший викладач*

Засвоєння студентами теоретичних знань та набуття практичних навичок у сфері міжнародного інвестиційного права та інвестиційного арбітражу. Чітка структура курсу, а також його поділ на матеріальну та процесуальну частини, дає змогу побачити повну картину механізмів захисту іноземних інвестицій.

Гостьовий курс-2

2 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити

Курс розрахований на іноземних викладачів. Назва уточнюється перед початком семестру.

Теоретичні проблеми корпоративного права

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *Я. В. Абрамов, старший викладач*

Поточні дослідження і розробки, що стосуються основних категорій корпоративного права - корпоративного суб'єкта, його учасників, їх прав та обов'язків, а також пов'язаних питань зі сфери обігу цінних паперів, договірних правовідносин, трудового права тощо.

Проблеми захисту права власності

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *І. О. Дзера, кандидат юридичних наук, доцент*

Вивчення сучасного стану правового регулювання відносин власності в Україні та перспектив його розвитку і вдосконалення, виявлення прогалин і суперечностей у чинному законодавстві про власність, визначення теоретичних та практичних проблем у сфері здійснення та захисту права власності

Економічний аналіз права

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *Т. М. Карнаух, кандидат юридичних наук, доцент*

Можливості аналізу права з точки зору економічної ефективності, що доповнює традиційні для теорії права концепції дослідження законодавства та правозастосування. Досліджується вплив правової системи на економічну поведінку. ЕАП доповнює теоретичну базу юридичних доктрин для аналізу правової системи, виступає як засіб розробки правових норм, що спрямовують поведінку індивідів у бажане русло.

Юридичне тлумачення

2 д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *Є. О. Зверев, кандидат юридичних наук*

«Юридичне тлумачення» є прикладним курсом з циклу загальнотеоретичних дисциплін, який є розвитком курсів теорії права, елементів філософії права, конституційно-правових дисциплін, міжнародного публічного права та основну свою увагу приділяє питанню юридичного тлумачення.

Курс має на меті ознайомлення студентів із різноманітними теоріями юридичного тлумачення загалом, юридичними та філософськими аспектами тлумачення, особливостями тлумачення актів національного законодавства та міжнародних договорів.

Оволодіння навичками розуміння різноманітних інтерпретаційних технік (як тих, що застосовувались у минулому, так і сучасних), комплексного аналізу різноманітних юридичних ситуацій, використання всіх доступних джерел права.

Правнича лінгвістика

3 семестр, 3 год/тижд., залік, 3,5 кредиту, *Н. В. Артикуца, кандидат філологічних наук, доцент*

Головне завдання курсу — дати цілісне наукове уявлення про мову права як самостійний функціонально-стильовий різновид сучасної української літературної мови та сформувати практичні навички роботи з юридичними текстами різних стилів і жанрів (укладання, мовно-термінологічний аналіз, переклад, редагування, самостійне і кваліфіковане розв'язання труднощів слововживання). Стильові норми і мовні засоби (лексичні, морфологічні, синтаксичні) вивчаються на матеріалі текстів українського і міжнародного законодавства, ділової документації, професійно орієнтованих наукових та публіцистичних творів.

Гармонізація законодавства європейських держав

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *С. В. Шевчук, доктор юридичних наук, професор*

Основна мета курсу полягає в акцентуванні уваги студентів на сучасних процесах взаємодії та конвергенції сучасних правових систем у контексті європейської інтеграції.

Завдання курсу зосереджуються на двох аспектах гармонізації: загальносвітовому (у тому числі торкається взаємного впливу правових систем країн та основних правових систем сучасності) та європейському (у межах інституційної системи ЄС). У ньому також висвітлюється природа права ЄС, головні концепції і принципи, що лежать в основі правового порядку ЄС, природа джерел права ЄС, процес правотворення і правозастосування в ЄС.

Теорія правозастосування

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Ю. І. Матвеева, старший викладач*

Вибіркова дисципліна передбачає поглиблене вивчення теорії правозастосування.

Юридична компаративістика (англійською мовою)

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Богдан Футей, доктор права (суддя Федерального Суду Претензій США, Почесний доктор НаУКМА)*

Вибіркова дисципліна передбачає поглиблене вивчення порівняльного правознавства.

This course is an overview of legal systems in Europe, the United States, and Ukraine as well as international legal tribunals. The course will focus on the civil and common law systems and how they relate to and effect international law in the era of globalization. This course will be conducted as a seminar.

Міжнародні корпоративні фінанси (англійською мовою)

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Г. О. Михайлюк, кандидат юридичних наук, доцент*

Спеціалізований курс розраховано на студентів правничого факультету 5 року навчання, складається з серії лекцій та практичних семінарів із таких тем: вступ до корпоративного права та корпоративного управління, права акціонерів та формування акціонерного капіталу, рада директорів та захист прав кредиторів, ворожі поглинання компаній, злиття та поглинання компаній (дружні), зловживання ринком, цінні папери та ринок капіталів.

Курс дає можливість підготувати майбутнього спеціаліста права до вирішення низки питань, з якими він може зіткнутись у подальшому на практиці як юрисконсульт чи посадова особа на підприємстві, фахівець із розв'язання інвестиційних спорів чи навіть арбітр у міжнародному комерційному арбітражі.

Міжнародний комерційний арбітраж (англійською мовою)

4 семестр, 3 год/тижд., залік, 3,5 кредиту, *А. В. Логущ, кандидат юридичних наук, доцент*

Надання студентам знань щодо джерел права міжнародних комерційних контрактів, принципів і способів тлумачення міжнародних комерційних контрактів, ведення переговорів про укладення міжнародних комерційних контрактів, укладення зовнішньоекономічних контрактів щодо купівлі-продажу товарів, фінансування міжнародної купівлі-продажу товарів, контрактів щодо міжнародних перевезень та аналізу проблем визначення вирішальної правової системи в міжнародних відносинах.

Проблеми міжнародного контрактного права

4 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *А. В. Логуш, кандидат юридичних наук, доцент*

Сучасні концепції трактування контракту в кодифікованій і прецедентній системах права, сутності та процесу укладання міжнародних комерційних контрактів, нормативно-правового регулювання міжнародних комерційних контрактів, співвідношення і проблеми міжнародних актів і цивільно-правового регулювання контрактів у законодавстві України.

Судова правотворчість

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *С. В. Шевчук, доктор юридичних наук, професор*

Вибіркова дисципліна передбачає поглиблене вивчення та аналіз правотворчості (судової правотворчості).

074 ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – МАГІСТР

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

Основи макроекономіки та економічної політики

1 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *І. В. Бураковський, доктор економічних наук, професор*

Вивчення ключових понять та концепцій макроекономічної теорії, які необхідні для розуміння механізмів та особливостей функціонування національної економічної системи в цілому та її основних складових. При цьому викладання матеріалу побудовано таким чином, щоб максимально можливою мірою пов'язати теоретичні знання з практикою розробки та реалізації економічної політики держави у відповідних сферах.

Орієнтаційний курс історії становлення української держави

1 семестр, 2 год/тижд., екзамен, 3 кредити, *І. Б. Гирич, доктор історичних наук, старший науковий співробітник*

Історія становлення української державності на українських землях від найдавніших часів до сьогодення у сконцентрованому вигляді. Ознайомлення з усіма формами української державності перших держав доісторичного часу або античності, княжої

доби історії України — Київської держави X—XII ст. та її продовження Галицько-Волинської держави XII—XIV ст., литовсько-польської доби середньовічної України, Козацької держави XVII—XVIII ст., державницьких змагань українців Нового часу історії України XIX — початку XX ст., періоду Української революції 1917—1921 років, національно-визвольної боротьби від часів закінчення Української революції до падіння радянської тоталітарної системи наприкінці 1980-х — на початку 1990-х років.

Ознайомлення з історіографією проблеми, провідними дослідниками цього питання. Показ історії української державності через історію національної суспільно-політичної думки та її провідних представників.

Політика і політичний процес

1 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *М. В. Яковлев, кандидат політичних наук, доцент*

Завданням курсу є опанування слухачами на конкретних прикладах із світової практики основних понять та методів, що дають змогу аналізувати політичний процес і застосовувати міжнародний досвід до сучасної української ситуації. Курс спрямований на розвиток аналітичних навичок та виходить із припущення про наявність у слухачів базових знань щодо основних компонентів політичного процесу.

Європейський Союз та євроінтеграція України

1 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *Р. А. Петров, доктор юридичних наук, професор*

Вивчення функціонування Європейського Союзу (ЄС) та Ради Європи (РЄ), розмежування компетенції ЄС та РЄ, перспектив інтеграції України до ЄС. Особлива увага до правових аспектів угоди про асоціацію між ЄС та Україною та запровадження Україною європейських стандартів публічного адміністрування.

Зовнішньополітичні аспекти публічного адміністрування

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *М. В. Яковлев, кандидат політичних наук, доцент*

Метою курсу є набуття студентами знань та навичок щодо основних принципів застосування теорій міжнародних відносин як широкої множини різноманітних підходів до здійснення зовнішньополітичної діяльності. Курс є особливо актуальним, зважаючи на дедалі інтенсивніше розмивання меж між класичними «внутрішніми» та «зовнішніми» політиками, а також з урахуванням інтенсифікації глобалізаційних процесів, актуалізації

потреб міжнародних акторів у тіснішій співпраці тощо. Курс готує фахівців з публічного адміністрування як дослідників особливостей суспільно-політичної проблематики і специфічних політичних процесів у межах теорій міжнародних відносин як специфічної парадигми мислення, що, попри відносно молодий вік самої дисципліни, сягає своїм корінням прадавніх традицій урядування. Курс охоплює основну проблематику класичних теорій міжнародних відносин: від реалізму та лібералізму до різноманітних поглядів на сутність сучасної геополітики та обмеженості діяльності міжнародних організацій.

Зовнішньоекономічні аспекти вироблення політики

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *І. В. Бураковський, доктор економічних наук, професор*

Метою курсу є аналіз особливостей вироблення та реалізації національної економічної політики за умов глобалізації. Вивчення матеріалу дасть змогу зрозуміти механізм впливу глобалізації на цілі, принципи та інструменти економічної політики, ознайомитись із міжнародними стандартами економічної політики.

Основи вироблення політики та прийняття рішень

2 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *Р. В. Кобець, кандидат філософських наук, доцент*

У курсі висвітлюються логіка підготовки та аспекти рішень у державній політиці, яким слід приділяти увагу її розробникам. Спеціальна увага приділятиметься ознайомленню з практичними методами аналізу державної політики.

Метою курсу є набуття слухачами знань про головні етапи та базові принципи розробки, аналізу та обґрунтування проєктів рішень у сфері державної політики, моніторингу її виконання та оцінки тих впливів, які вона здійснює. Особливий акцент зроблено на необхідності виявлення, аналізу та врахування позицій заінтересованих сторін в процесі розробки та оцінки реалізації рішень у державній політиці як головній особливості демократичного урядування.

Правозастосування, нормотворення, юридична техніка

2 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *О. І. Сироїд, старший викладач*

Дисципліна спрямована на набуття практичних навичок укладання текстів проєктів нормативно-правових актів, правильного тлумачення і застосування норм права. Такі навички є необхідними для здійснення повсякденної професійної діяльності фахівців у сфері права та публічного адміністрування.

Завданням курсу є ознайомити слухачів із природою та принципами процесу законотворення, поняттям та ознаками якісного закону; системою та ієрархією нормативно-правових актів; основними вимогами до процесу підготовки та структури нормативно-правових актів, вимогами до техніки нормопроєктування та українською правничою термінологією, основними способами тлумачення нормативно-правових актів. Слухачі також мають оволодіти практичними навичками укладання текстів проектів нормативно-правових актів та тлумачення юридичних норм.

Публічні фінанси (бюджетування та фінансовий менеджмент)

2 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *А. А. Нечай, доктор юридичних наук, професор.*

Метою курсу є ознайомлення слухачів із правовою категорією «публічні фінанси», системою публічних фінансів в Україні та особливостями правового регулювання відносин, які виникають у сфері публічних фінансів, а також оволодіння навичками застосування законодавчих актів, які регулюють публічні фінанси в Україні, у процесі практичної діяльності в апаратах представницьких і виконавчих органів влади всіх рівнів.

Завданням курсу є ознайомлення слухачів із: 1) становленням поняття та системи публічних фінансів в Україні; 2) поняттям та видами публічних фондів та публічних видатків в Україні; 3) особливостями правового регулювання відносин, які виникають у сфері публічних фінансів. Курс також допомагає слухачам оволодіти практичними навичками правового супроводу процесу формування, розподілу (перерозподілу), управління та використання публічних фондів коштів та застосування законодавчих актів, які регулюють публічні фінанси в Україні, у процесі практичної діяльності в апаратах представницьких і виконавчих органів влади всіх рівнів.

Стандарти відносин публічної адміністрації з приватними особами

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. П. Тимошук, кандидат юридичних наук, доцент*

Базова дисципліна для розуміння характеру відносин органів публічної адміністрації з громадянами та суб'єктами господарювання. Досліджує питання особливостей заявних та втручальних відносин, сервісної концепції держави, оптимальних форм організації надання адміністративних послуг, інспекційної діяльності, адміністративного оскарження.

Стратегічне управління в публічних організаціях

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. Й. Саврук, кандидат економічних наук*

Метою курсу є набуття студентами знань та навичок щодо основних принципів застосування системного підходу як базового методологічного інструментарію для управління сучасними організаціями в стратегічних горизонтах.

Актуальність курсу зумовлена зростанням складності як сучасних організацій, так і умов, в яких вони мають діяти. Саме зростання складності структурного і динамічного типу потребує спеціальних методів та підходів, призначених для рішення задач розбудови та управління сучасними публічними організаціями.

Курс створений для підготовки фахівців із публічного адміністрування як стратегічних архітекторів, які мають розуміти засади роботи зі складними динамічними системами: досліджувати та розуміти організації як складні системи, вміти аналізувати діяльність таких систем та синтезувати бажаний майбутній стан організацій.

Курс ґрунтується на методологічних засадах системного підходу, сучасних теорій лідерства та концептуального дизайну. Курс покликаний розвинути спроможності фахівців із публічного адміністрування до сприйняття та розвитку організацій як цілого, призначенням якого є створення цінності для суб'єктів публічного адміністрування.

Публічна інформація та електронне урядування

2 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. В. Нестеренко, кандидат юридичних наук*

Курс присвячений теоретичним та практичним питанням щодо значення та цінності права на доступ до публічної інформації; поясненню правових підстав обмеження доступу до публічної інформації, зокрема питанню застосування трискладового тесту (ч. 2 ст. 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації»); способам доступу до публічної інформації. Важливою частиною курсу є також питання, присвячені електронному урядуванню та демократії. Зокрема, сутність е-урядування, розмежування понять «електронна демократія» та «електронне урядування», механізми реалізації електронного урядування та найкращі іноземні практики їх використання; впровадження інструментів е-участі на загальнонаціональному та місцевому рівнях.

102 ХІМІЯ

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – МАГІСТР**НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ****Основи адсорбції**

1 семестр, 4 год/тижд., залік, 5 кредитів; 2 семестр, 2 год/тижд., іспит, 3 кредити, *О. М. Бакалінська, кандидат хімічних наук, доцент*

Мета курсу — здійснити теоретичну підготовку студентів та надати їм елементарних практичних навичок щодо адсорбційних явищ та процесів, розкрити сучасні закономірності, уявлення і моделі та окреслити сучасну проблематику у цій галузі знань, навчити студентів аналізувати та характеризувати адсорбційні явища.

Сорбенти і сорбційні процеси

1 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5,5 кредиту, *О. М. Бакалінська, кандидат хімічних наук, доцент*

Мета курсу — здійснення теоретичної підготовки та надання елементарних практичних навичок щодо адсорбентів та адсорбційних процесів, розкриття сучасних закономірностей, уявлень, галузей застосування сорбентів, навчити студентів аналізувати та характеризувати сорбенти та сорбційні процеси.

Синтетичні мембрани

1 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5,5 кредиту, *Г. А. Побірай, кандидат технічних наук, доцент*

Розглядаються основні поняття науки про синтетичні мембрани, матеріали для формування полімерних і неорганічних мембран, методи формування полімерних, у тому числі йоногенних та неорганічних мембран, методи одержання динамічних, рідких, композиційних і трекових мембран. Значна увага звертається на різні методи дослідження пористої структури і методи калібрування мембран, вивчення їх проникності і селективності.

Методи синтезу і модифікування мембранних матеріалів

1 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5,5 кредиту, *Г. Г. Жалніна, кандидат хімічних наук, доцент*

Курс розглядає основні напрями та методи модифікування мембраноутворюючих полімерних і неорганічних матеріалів для їх функціоналізації; методи ініціювання прищепленої полімеризації акрилових та пірідінієвих мономерів для створення на поверхні мембран гідрофільних та заряджених полімерних шарів з метою отримання мембран з антибактеріальною активністю та іммобілізації ферментів і біологічно активних речовин.

Теоретичні основи мембранних процесів

2 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5,5 кредиту, *В. В. Коновалова, кандидат технічних наук, старший науковий співробітник*

У курсі викладено узагальнену теорію масоперенесення крізь пористі й непористі, рідкі та йонообмінні мембрани. Детально викладено закономірності зворотноосмотичного, ультрафільтраційного, мікрофільтраційного, первапораційного, діалізного, мембранно-дистиляційного, електродіалізного процесів. Значну увагу приділено вивченню явищ поляризації в примембранних шарах при проведенні різних мембранних процесів.

Основи технології водоочищення та водопідготовки

2д семестр, 8 год/тижд., залік, 5 кредитів, *В. В. Коновалова, кандидат технічних наук, старший науковий співробітник*

Курс розглядає актуальні питання раціонального використання водних ресурсів у промисловості та комунальному господарстві, а саме: розробку та обґрунтування принципових технологічних схем водопідготовки та водоочищення природних та стічних вод; теоретичні основи фізико-хімічних процесів очищення води (коагуляція, флокуляція, фільтрування, змішування, відстоювання, знезараження, дегазація, хімічні та біологічні методи водоочищення); конструкції очисних споруд та апаратів станцій водопідготовки та водоочищення.

Мембранні процеси і апарати

3 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5,5 кредиту, *А. Ф. Бурбан, доктор технічних наук, професор*

В курсі розглядаються теоретичні основи та загальні принципи мембранного розділення рідких сумішей та розчинів неорганічних та органічних сполук, газоподібних сумішей на полімерних і керамічних мембранах, вивчається конструкція, принципи

побудови та функціонування основних типів мембранного обладнання провідних світових виробників. Велику увагу приділено взаємозв'язку розділювальних і функціональних властивостей мембран.

Методологія наукових досліджень в хімії

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредита, *Н. Г. Антонюк, кандидат хімічних наук, доцент*

Види наукових досліджень. Прилади для вимірювання основних величин. Класична методика експериментальних досліджень. Статистична обробка експериментальних даних. Планування та обробка результатів.

Композиційні матеріали

4 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *О. О. Бровко, доктор хімічних наук, професор*

Матеріал лекцій курсу складається з відомостей про основні багатокомпонентні полімерні системи, характеристики типових речовин, що використовуються для надання полімерному матеріалу певних та специфічних властивостей; а також сучасних уявлень про принципи сумісності полімерів з компонентами-домішками, фізичні основи збільшення міцності матеріалів, механізми армування різних полімерів, принципи стабілізації властивостей полімерів у часі.

Технології сорбційного розділення

4 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5,5 кредиту, *О. М. Бакалінська, кандидат хімічних наук, доцент*

Курс розглядає молекулярну адсорбційну хроматографію рідких речовин. Йонообмінна хроматографія. Осадова хроматографія. Адсорбційна газова хроматографія. Хроматермографія. Газорідинна хроматографія. Розподільча хроматографія на папері.

ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Фізичні методи дослідження мембран

2 семестр, 4 год/тижд., залік, 5 кредитів, *О. О. Бровко, доктор хімічних наук, професор*

Загальна характеристика фізичних методів дослідження мембран. Методи електронної мікроскопії. Метод атомно-силової мікроскопії. Метод адсорбції-десорбції парів. Метод точки бульбашки та ртутної порометрії. Методи термoporометрії та

пермопорометрії. Термічні методи дослідження мембран. Метод ІЧ-спектроскопії. Метод ЯМР спектроскопії. Методи визначення електрокінетичного потенціалу поверхні. Сучасні фізико-хімічні методи аналізу поверхні. Методи калібрування полімерних мембран.

Методи виділення, концентрування і аналізу хімічних речовин

2д семестр, 8 год/тижд., залік, 5 кредитів, *Г. Г. Жалніна, кандидат хімічних наук, доцент*

Вивчення традиційних та сучасних методів виділення та концентрування; ознайомлення з можливостями використання для цього хімічних, фізико-хімічних методів та різноманітних хроматографічних методів; оволодіння практичними навичками у проведенні цих операцій; ознайомлення з основами стандартизації, метрології та контролю якості хімічної продукції; формування знань для кваліфікованої участі у реалізації вимог нормативних документів стандартизації хімічних продуктів.

Полімери медичного призначення

3 семестр, 4 год/тижд., залік, 5 кредитів, *І.С.Колесник, кандидат хімічних наук, старший викладач*

Вивчення вимог до полімерів в медицині. Біоінертні та біосумісні полімери. Використання полімерів у різних областях медицини. Застосування полімерних лікарських плівок. Медичні нитки. Полімери-кровозамінники. Мікрокапсулювання. Полімерні лікарські речовини. Полімери для створення нових лікарських форм. Полімерні наноструктури у терапії та діагностиці. Полімерні міцели, наночастинки, візикули.

Нанокompозитні полімери та мембрани

4 семестр, 4 год/тижд., залік, 5 кредитів, *П. В. Вакулюк, кандидат технічних наук, доцент*

Нанокompозитні полімери і мембрани. Нанокластери. Наноструктури. Методи отримання наноматеріалів. Загальні відомості про золь-гель технології. Методи отримання наноматеріалів. Золь-гель технології. Наночастинки. Методи дослідження речовин у нанокристалічному стані. Застосування функціональних матеріалів.

091 БІОЛОГІЯ

«Лабораторна діагностика біологічних систем»

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – МАГІСТР

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

Біологічні основи лабораторної практики

1, 2 семестри, 2, 2 год/тижд., залік, екзамен, 6 кредитів,
Д. І. Білько, кандидат біологічних наук, доцент

Дисципліна розглядає основні закономірності будови та функціонування живої матерії на субклітинному, клітинному, тканинному та організмівому рівнях з метою обґрунтування методів дослідження біологічних систем. Розуміння основних біологічних явищ, що лежать в основі сучасних методик лабораторних досліджень, забезпечить ефективне використання набутих теоретичних навичок для вирішення конкретних практичних завдань у майбутньому.

Клінічна біохімія

1 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *М. Ф. Стародуб, доктор біологічних наук, професор*

Клінічна біохімія — це інтегральна наукова дисципліна, що виникла на стику біологічних та медичних наук, яка поєднує фундаментальні молекулярно-клітинні та прикладні наукові розробки з медичною практикою. Метою клінічної біохімії є дослідження та обґрунтування використання протеїнів, ензимів, інгібіторів ензимів, амінокислот, вітамінів, антибіотиків, клітин та генно-інженерних продуктів як засобів, що впливають на певні патологічні процеси та можуть бути застосовані у діагностиці та лікуванні захворювань. Нові діагностичні та біотехнологічні підходи в теперішній час зумовлюють значний прогрес у галузі охорони здоров'я, створенні нових технологій та лікарських засобів, розробці нових стратегій діагностики, запобігання та лікування вроджених та набутих вад метаболізму, запальних процесів, неопластичної трансформації клітин тощо.

Основи молекулярної діагностики

1 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *Д. І. Білько, кандидат біологічних наук, доцент*

У дисципліні з урахуванням сучасних досягнень біологічної науки представлено дані про застосування основних методів молекулярно-біологічних досліджень із діагностичною метою. Дисципліну загалом присвячено вивченню специфічних методів аналізу нерегулярних біополімерів — білків, РНК та ДНК. Крім того, висвітлено біосенсорні технології в молекулярно-біологічних дослідженнях, основи організації молекулярно-діагностичної лабораторії, молекулярну діагностику спадкових хвороб, злоякісних новоутворень, надзвичайно небезпечних інфекцій, молекулярну діагностику у мікробіології, нові підходи до реєстрації імунних реакцій, автоматизацію діагностичних процесів. У процесі вивчення дисципліни демонструється практичне застосування молекулярно-діагностичних понять і засобів, а також їхнє значення для розвитку медицини і галузі охорони здоров'я в цілому. Методологія та інструментарій, залучені у цій дисципліні, мають широке застосування в суміжних курсах та сферах діяльності.

Фізіологія кровотворення

1 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *Н. М. Білько, доктор медичних наук, професор*

Фізіологія кровотворення — це наука про систему крові, її регуляцію в нормі і патології, етіологію і патогенез гематологічних захворювань і механізми їх терапії. Головним завданням фізіології кровотворення є вивчення основ гемопоєзу, механізмів регуляції процесів проліферації і диференціювання кровотворних клітин в нормі, а також при онкогематологічних захворюваннях з метою встановлення загальнобіологічних закономірностей порушень елементів гемопоєзу на клітинному і молекулярному рівнях та шляхів їхньої корекції.

Клінічна лабораторна діагностика й організація лабораторної служби

2 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 3,5 кредиту, *В. В. Талько, доктор медичних наук, професор*

Інтегральна дисципліна поєднує базові цитологічні, фізіологічні, молекулярні та прикладні наукові здобутки з медичною практикою. Завданнями дисципліни є використання комплексу фундаментальних і прикладних наук, а також технічних засобів і лабораторно-аналітичних методів, спрямованих на діагностику

основних патологічних проявів, і застосування отриманих даних у прогнозуванні перебігу та при лікуванні захворювань. У дисципліні поєднано досягнення та зусилля молекулярної біології, фізіології, анатомії, цитології і гістології, мікробіології, біохімії та біотехнології, що дають змогу створювати нові лабораторно-діагностичні підходи з подальшим їх практичним використанням. Сучасні діагностичні процеси в медицині базуються на біохімічних, гістологічних, цитологічних та молекулярно-біологічних методах, застосуванні рекомбінантних нуклеїнових кислот і протеїнів, іммобілізованих ензимів тощо.

Методи органічної хімії у дослідженні біологічних систем

2 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *С. Д. Ісаєв, доктор хімічних наук, професор*

Дисципліну присвячено розкриттю принципів функціонування живих систем на основі базових понять біоорганічної хімії, а також застосуванню методів органічної хімії у дослідженні біологічних процесів. Вивчається зв'язок між будовою біополімерів та їхньою біологічною функцією, основні принципи промислової фармації і біотехнології, а також особливості застосування методичного арсеналу органічної хімії для структурних досліджень білків і нуклеїнових кислот, а також для синтезу білків і генів.

Молекулярно-клітинні основи самовідновних систем

2 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *Н. М. Білько, доктор медичних наук, професор*

Дисципліна розкриває основні принципи функціонування самовідновних систем організму, шляхи міграції стовбурових клітин в онтогенезі. Разом з тим, розглядаються сучасні дані щодо функціонування в організмі людини епітеліальних, мезенхімальних, нервових, дендритичних і гемопоетичних стовбурових клітин. Особливу увагу приділено механізмам проліферації і диференціювання стовбурових клітин. Аналізуються шляхи комітування стовбурових клітин та їх функціонування в нормі, за патології і в разі дії стресових чинників.

Основи сучасної фармакології

2 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Н. Г. Антонюк, кандидат хімічних наук, доцент*

Дисципліна присвячена вивченню основ фармакології як фундаментальної медико-біологічної науки про ліки, що пов'язує фармацевтичні та клінічні дисципліни, необхідні в майбутній

професійній діяльності спеціалістів у галузі лабораторної діагностики біологічних систем. У результаті вивчення дисципліни студенти знатимуть основи систематизації лікарських засобів за фармакологічними групами та особливості їхнього раціонального застосування, а також основи питань комбінування та взаємодії лікарських засобів з урахуванням їх фармакологічної сумісності.

Структура доклінічних досліджень

2 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Д. І. Білько, кандидат біологічних наук, доцент*

Дисципліну присвячено вивченню основ доклінічних досліджень, їхніх принципів та структури з метою забезпечення захисту учасників клінічного випробування і пацієнтів від потенційних небажаних ефектів лікарських засобів, а також з метою запобігання надлишкового використання у дослідженнях тварин та інших ресурсів. У дисципліні з урахуванням сучасних досягнень біології представлено дані про основні принципи розробки програми доклінічних досліджень, підходи щодо їх дизайну, застосування загальноприйнятих та обов'язкових норм під час проведення доклінічних досліджень, вибір моделі досліджень, способи введення лікарського препарату та визначення його необхідної дози.

Біоетика та біобезпека

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *І. З. Руссу, кандидат біологічних наук, старший викладач*

Дисципліна присвячена вивченню впливу досягнень науки, зокрема, медицини та біології, на здоров'я та життя людей, а також стан суспільства та навколишнього середовища. Це міждисциплінарна галузь знань, що охоплює моральну проблематику, пов'язану з розвитком біомедичних наук, які стосуються питань генетики, медичних досліджень, терапії, турботи про здоров'я і життя людини. Вивчення дисципліни також передбачає дослідження проблем створення та інтродукції в біосферу трансгенних рослин і тварин, використання генетично модифікованих харчових продуктів.

Біохімічні основи імунітету

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Н. М. Білько, доктор медичних наук, професор*

У дисципліні з урахуванням сучасних досягнень імунологічної науки представлено дані про клітини, що здійснюють імунну

відповідь, та молекулярні механізми, котрі забезпечують процеси передачі сигналу всередині клітини, антитіла та клітинні рецептори до них, а також молекулярні відмінності у формуванні імунітету проти вірусних, бактеріальних та грибкових інфекцій.

Основи належної лабораторної і виробничої практики (GLP і GMP)

3 семестр, 2 год/тижд., екзамен, 3 кредити, *Д. І. Білько, кандидат біологічних наук, доцент*

Дисципліна розкриває принципи належної лабораторної та виробничої практики (GLP/GMP). Аналізуються поняття RA (аналіз ризиків), кваліфікаційних протоколів, а саме, DQ (кваліфікація дизайну), IQ (кваліфікація інсталювання), OQ (операційна кваліфікація), PQ (виконавча кваліфікація). Крім того, висвітлюються основи створення протоколів валідації, а саме, PV (валідація процесу), CV (валідація очищення), CSV (валідація комп'ютеризованих систем), MV (валідація методу), а також ATMP як приклади розвитку технології з дотриманням необхідних виробничих, клінічних і лабораторних практик.

Радіобіологічні основи променевої діагностики

3 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 3,5 кредиту, *Н. М. Білько, доктор медичних наук, професор*

Дисципліна передбачає вивчення теоретичних основ використання методів променевих досліджень з метою діагностики, профілактики та лікування ряду захворювань. Проводиться аналіз основних методів променевої діагностики захворювань. Студенти оволодіють принципами використання іонізуючого випромінювання для дослідження структури і функції органів та систем людини в нормі та при захворюваннях. У результаті вивчення дисципліни студенти знатимуть основи рентгенодіагностики, комп'ютерної томографії, радіонуклідної діагностики, ультразвукової діагностики і магнітно-резонансної візуалізації та термографії органів і тканин.

Сучасні методи мікроскопічних досліджень

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Д. І. Білько, кандидат біологічних наук, доцент*

Дисципліна є необхідною складовою вивчення базових методів лабораторних досліджень. Вона дає можливість вільно проводити всебічне лабораторне дослідження біологічного матеріалу.

Дисципліна дає змогу студентам сформувати базові уявлення щодо сучасного стану розвитку технік мікроскопії, а також щодо можливості практичного застосування як базових, так і новітніх методів мікроскопічних досліджень та мікрофотографування для проведення досліджень у біології. Навики роботи зі світловим та флуоресцентним мікроскопом є невід'ємною частиною проведення та документації будь-якого сучасного експериментального дослідження.

Методологія наукових досліджень

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *І. З. Руссу, кандидат біологічних наук, старший викладач*

Дисципліна спрямована на опанування студентами основних понять і теоретичних основ сучасних методичних прийомів та підходів, що застосовуються у науковій практиці для вирішення теоретичних передбачень сучасної біології. Специфіка дисципліни полягає у висвітленні методологічних і теоретичних підходів наукового дослідження, що використовуються у світовій експериментальній практиці біологічного спрямування. Висвітлено питання організації та проведення наукового дослідження, а також інформаційного забезпечення досліджень. Значне місце відводиться висвітленню й такого питання, як методика написання наукової роботи, у тому числі дисертації як її спеціальної форми, підготовці та проведенню її захисту.

Науково-дослідний семінар

4 семестр, 2 год/тижд., захист тези, 3 кредити, *Г. В. Бугаш, старший викладач*

Метою науково-дослідного семінару є формування у студентів навичок наукових комунікацій, публічного обговорення результатів своєї науково-дослідної роботи на її різних етапах. Завданнями науково-дослідного семінару є ознайомлення студентів із актуальними науковими проблемами в рамках обраної ними програми і напряму навчання, формування у них навичок науково-дослідницької роботи, її планування, проведення, формулювання наукових висновків. Крім того, дисципліна передбачає подання та публічне обговорення студентами проміжних результатів своїх наукових досліджень. Підсумкова апробація результатів наукових досліджень студентів надається у формі наукових доповідей.

ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Клінічна генетика

1 семестр, 2 год./тижд., залік, 3 кредити, *В. Д. Зукін, кандидат медичних наук, старший викладач*

Дисципліну присвячено вивченню основних підходів до діагностики, лікування та профілактики спадкової патології. У процесі вивчення дисципліни розглядаються сучасні цитогенетичні та молекулярно-генетичні методи діагностики спадкової патології, підходи до терапії, основи медико-генетичного консультування, прогнозування та профілактики спадкових захворювань.

Принципи сучасної лабораторної діагностики

1 семестр, 2 год./тижд., залік, 3 кредити, *С. Р. Гурандо, кандидат біологічних наук, старший викладач*

Дисципліну присвячено вивченню специфічних діагностикумів та технологій, що складають основу лабораторної діагностики різноманітних набутих і спадкових розладів. Методологія та інструментарій, залучені у даній дисципліні, мають широке застосування в суміжних курсах та сферах діяльності. У процесі вивчення «Принципів сучасної лабораторної діагностики» демонструється практичне застосування діагностичних та аналітичних понять і засобів, а також їх значення для розвитку медицини і галузі охорони здоров'я в цілому.

Цитогенетика

2д семестр, 4 год./тижд., залік, 3 кредити, *В. М. Бадюк, кандидат медичних наук, доцент*

Дисципліну присвячено висвітленню сучасних уявлень про будову та функції хромосом людини, принципи діагностики кількісних та структурних аномалій хромосом, застосуванню цитогенетичних та молекулярно-цитогенетичних досліджень у пренатальній та постнатальній діагностиці спадкових хвороб та у медико-генетичному консультуванні. Також розглядається роль цитогенетичних досліджень в онкології та репродуктивній медицині. Студенти отримують практичні навички приготування препаратів та аналізу хромосом людини.

Діагностика злоякісних захворювань гемопоетичної системи

3 семестр, 3 год/тижд., залік, 3,5 кредиту, *Н. М. Білько, доктор медичних наук, професор*

У дисципліні з урахуванням сучасних досягнень гематологічної науки представлено дані про етіологію, патогенез, діагностику, диференційну діагностику та клінічний перебіг таких захворювань системи крові, як анемії, гемобластози, геморагічні хвороби. Дисципліна передбачає засвоєння студентами методів обстеження гематологічних хворих, дослідження препаратів їхнього кісткового мозку та периферичної крові. Викладаються основи діагностики нейтропеній, лейкопеній та васкулітів, різних видів анемій, тромбоцитопеній та тромбоцитопатій. Проводиться аналіз механізмів хронічних мієло- і лімфопроліферативних захворювань та методів їхньої діагностики.

Ембріологія

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Т. Р. Скібінська, кандидат біологічних наук, доцент*

Ембріологія — загальнобіологічна наука, що вивчає закони утворення зародка і процеси його розвитку. У сучасних умовах новітніх технологій ця наука успішно розвивається. Під час вивчення дисципліни студенти мають засвоїти закони ембріогенезу для успішної боротьби з такими захворюваннями, як чоловіче та жіноче безпліддя, штучне запліднення і боротьба з генетичними хворобами. Наука ембріологія надзвичайно тісно пов'язана з молекулярною біологією, генетикою, біохімією та практичною медициною. Екстракорпоральне запліднення (штучне) і ембріологічні дослідження сучасної науки і медицини — це можливість покращити якість життя сьогодні і завтра.

Історико-філософські аспекти розвитку природничих наук

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Ю. К. Дуленко, доктор медичних наук, професор*

Дисципліна є необхідною складовою вивчення історії біологічної науки та філософії біології. Вона дає можливість оволодіти знаннями про основні віхи історії природознавства та освоїти тенденції його розвитку. Мета дисципліни — викласти загальні закономірності розвитку природничих наук, подати стислий їхній огляд; висвітлити роль і місце природничих наук у суспільстві

на різних етапах цивілізації. Завданнями дисципліни є простежити зародження наукового мислення, еволюцію наукового світогляду, формування потреб суспільства в науковому прогресі, накопичення суперечностей між людиною і природою та пропонувані різними цивілізаціями шляхи їх розв'язання; подати панораму сучасного природознавства та тенденцій його розвитку, біоетичну спрямованість; розглянути фундаментальні ідеї і теорії сучасного природознавства в їхніх історико-культурному і світоглядному контекстах.

Клінічна імунологія

3 семестр, 3 год/тижд., залік, 3,5 кредиту, *В. В. Талько, доктор медичних наук, професор*

Дисципліна висвітлює сучасні уявлення про функції імунної системи в нормі та при різноманітних захворюваннях, у тому числі при імунодефіцитних станах та інфекційних процесах. Дисципліна ознайомлює із методами діагностики та оцінки імунного статусу, а також його корекції за допомогою імунотропних препаратів. У результаті вивчення дисципліни студенти ознайомлюються із основними методами лабораторної діагностики порушень функціонування імунної системи та засвоюють основні принципи практичного застосування надбань клінічної імунології.

Дослідження еякуляту в діагностиці чоловічого непліддя

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. Д. Зукін, кандидат медичних наук, старший викладач*

Дисципліна є необхідною складовою вивчення особливостей функціонування репродуктивної системи людини. Вона дає можливість ознайомитися із причинами та особливостями порушень репродуктивної функції чоловіків, методами їх діагностики та лікування. Мета дисципліни — сформувані у студентів знання про сучасні можливості лабораторного дослідження репродуктивної функції чоловіків. Завдання дисципліни полягають у набутті студентами знань про анатомічні, генетичні та фізіологічні особливості чоловічої репродуктивної системи, засвоєнні студентами інформації щодо вроджених та набутих аномалій, які призводять до чоловічого непліддя; опануванні студентами сучасних методів оцінки кількісних та якісних характеристик еякуляту.

Ендокринологія

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. В. Камінський, доктор медичних наук, професор*

Дисципліна є необхідною складовою формування базових знань студентів щодо особливостей будови та функціонування ендокринної системи і організму людини в цілому. Мета дисципліни — формування у студентів адекватних уявлень про гуморальну регуляцію життєдіяльності живого організму, його функціональних систем, органів, тканин, клітин та структурних елементів клітин. У результаті вивчення дисципліни студенти набувають уміння аналізувати механізми регуляції функцій ендокринних залоз, робити висновки про стан фізіологічних функцій організму, його систем та органів при зміні концентрації гормонів, аналізувати вікові особливості функцій організму, що пов'язані з діяльністю ендокринних залоз.

Лабораторна діагностика невідкладних станів

4 семестр, 3 год/тижд., залік, 3,5 кредиту, *С. Р. Гурандо, кандидат біологічних наук, старший викладач*

Це розділ клінічної діагностики, який вивчає та оцінює фізіологічний та патологічний стан організму, клітинний і хімічний склад, біологічні властивості тканин та рідин, збудників захворювань. Основною метою дисципліни є дати студентам уміння інтерпретувати отримані результати лабораторних досліджень на підставі цілісного уявлення про фізіологічні процеси в організмі людини, освоєння принципів ефективного використання сучасних лабораторних методів, уміння встановлювати алгоритми лабораторного аналізу для диференційної діагностики різних нозологічних форм за невідкладних станів. Вміння призначити оптимальний комплекс діагностичних досліджень у порядку їхньої пріоритетності та дати коректну оцінку результатів аналізів на тлі клінічних проявів захворювання є завданням вивчення цієї дисципліни.

Методи діагностики вірусних інфекцій

4 семестр, 3 год/тижд., залік, 3,5 кредиту, *В. П. Поліщук, доктор біологічних наук, професор*

Дисципліна дає можливість ознайомитися із основними методами клінічної діагностики інфекційних процесів, спричинених вірусними агентами. Мета дисципліни — сформулювати у студентів знання про закономірності діагностики, корекції та профілактики вірусних інфекцій. Завдання дисципліни полягають у набутті знань про морфологічні, генетичні та фізіологічні характеристики патогенних вірусів, особливості патогенезу вірусних інфекцій; опануванні студентами сучасних методів вірусоло-

логічної діагностики, принципів раціональної терапії та специфічної профілактики вірусних інфекцій.

Методологія створення і тестування біологічно активних сполук

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Г. Г. Жалніна, кандидат хімічних наук, доцент*

Метою дисципліни є формування у студентів знань і навичок з ідентифікації отримання біологічно активних сполук, знання можливих шляхів їхнього метаболізму, механізму дії на різних рівнях; інтерпретації способу дії на молекулярному рівні і знаходження залежності «структура — активність». Завданням дисципліни є вивчення етапів створення біологічно активних сполук, видів біологічної активності, методів тестування біологічної активності; основ комп'ютерного моделювання (докінг) комплексу «діюча речовина — рецептор»; виявлення, дизайн та отримання біологічно активних сполук, створення залежностей структура — активність; комбінаторна хімія.

Сучасні методи аналітичної хімії у лабораторній діагностиці

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Н. Г. Антонюк, кандидат хімічних наук, доцент*

Аналітична хімія в медицині є основою клінічних лабораторних тестів, що допомагають діагностувати захворювання та досягати успіхів у їх лікуванні. Метою і завданням навчальної дисципліни є поглиблення знань з теорії і практики кількісного аналізу. Дисципліна вивчає класичні та сучасні методи кількісного аналізу, зокрема різноманітні способи розділення і концентрування речовин при їх визначенні (екстрагування, хроматографія, капілярний електрофорез), класичні хімічні методи аналізу (гравіметрія, титриметрія) та інструментальні методи аналізу (електрохімічні й оптичні).

ПРАКТИКА

Практика науково-дослідна

2д семестр, 15 год/тижд., залік, 3 кредити, *І. З. Руссу, кандидат біологічних наук, старший викладач*

Науково-дослідна практика передбачає ознайомлення з правилами трудового розпорядку та правилами безпеки роботи у лабораторії, а також із основними напрямками роботи лабораторії.

Передбачено аналіз теоретичних даних щодо завдань, котрі вирішуються у лабораторії. Студент виконує програму практики та завдання керівників від кафедри і лабораторії, ознайомлюється із принципами роботи з приладами, що використовуються у лабораторії, та основними методами досліджень, які при цьому застосовуються.

091 БІОЛОГІЯ

«Молекулярна біологія»

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – МАГІСТР

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

Генетика мікроорганізмів

1 семестр, 4 год/тижд., іспит, 6 кредитів, *І. М. Фуртат, кандидат біологічних наук, доцент*

Курс охоплює історичний розвиток генетики мікроорганізмів, а також сучасні досягнення у вивченні питань організації та стратегії функціонування геному таких мікроорганізмів, як віруси, бактерії, гриби і найпростіші. Окрім того, розглядаються сучасні уявлення стосовно геному мікроорганізмів, його реплікації та експресії, а також мутації, генетичні рекомбінації, їхнє значення в еволюції прокаріот і практичне застосування у низці біотехнологічних процесів.

Генетична інженерія

1 семестр, 4 год/тижд., іспит, 6 кредитів, *Т. К. Терновська, доктор біологічних наук, професор*

Ферменти і методи для створення та детекції рекДНК, векторні молекули, їхнє створення та призначення, створення та використання генних бібліотек, методи трансформації та створення трансгенних організмів, молекулярний таргетінг, застосування рекомбінантних молекул для прикладних цілей.

Методи кінетичного аналізу у фізико-хімічній біології

1 семестр, 3 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *С. А. Костерін, доктор біологічних наук, професор*

Основні принципи хімічної кінетики. Методи феноменологічного аналізу кінетичних кривих. Кінетичні закономірності зв'язування лігандів білками та біомембранами. Кінетична теорія елементарного ензиматичного акту. Вплив концентрації протонів на каталітичну активність білків. Експериментальні методи дослідження кінетики біохімічних та біофізичних процесів.

Геноміка

1 семестр, 3 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *М. З. Антонюк, кандидат біологічних наук, доцент*

Визначення курсу, його мета та завдання. Структурна геноміка. Генетичні та фізичні карти. Методи секвенування геному та аналіз даних секвенування. Структура геномів. Класифікація нуклеотидних послідовностей. Використання геномних послідовностей для виявлення специфічних генів. Використання генних маркерів для створення карт зчеплення. Геноміка людини. Функціональна геноміка. Бібліотеки кДНК, особливості їх використання. Мікроматриці та їх використання. Протеоміка-основні методи та їх використання. Функціональна протеоміка. Порівняльна протеоміка та еволюція. Філогенетика. Методи порівняння геномів.

Молекулярна фізіологія тваринної клітини

1 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Я. М. Шуба, доктор біологічних наук, професор*

Сучасні уявлення про фізіологію регуляції біологічних систем, що здійснюється на молекулярному рівні.

Регуляція метаболізму клітин

2 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5,5 кредиту, *О. Б. Кучменко, доктор біологічних наук, професор*

Розглядаються механізми регуляції біокаталізу та системні рівні регуляції метаболізму як основа інтеграції метаболічних процесів у клітинах. Проаналізовано принципи внутрішньоклітинної компартменталізації ензимів і метаболічних шляхів: особливості функціонування та регуляції метаболічних шляхів, окремі етапи яких проходять у різних компартментах; механізми функціонування специфічних протеїнів-транслокаторів аніонів-метаболітів. Підкреслюється фундаментальна роль біомембран у створенні та підтриманні градієнтів концентрації як універсального біохімічного принципу становлення живих систем. Обговорюються сучасні концепції мікрокомпартменталізації біохімічних процесів на субклітинних структурах, формування метаболонів — структурних та регуляторних одиниць метаболічних шляхів.

Біохімія вітамінів та коферментів

2 семестр, 2 год/тижд., іспит, 3 кредити, *О. Б. Кучменко, доктор біологічних наук, професор*

У курсі розглядаються класифікація, хімічна структура, внутрішньоклітинний розподіл, шляхи метаболізму та функціонування в організмі вітамінів, коферментів та їхніх біологічно активних похідних.

Біосенсорні технології

2 семестр, 2 год/тижд., іспит, 3,5 кредиту, *Т. А. Сергеева, доктор біологічних наук, доцент*

Визначення поняття «біосенсор» в історичному аспекті. Різновиди біосенсорів. Наноструктуровані мембрани на основі наночастинок, методи створення та перспективи використання. Імобілізація біологічних та хімічних розпізнавальних молекул, методи створення біосенсорів, галузі використання. Раціональний дизайн аналогів активних центрів біомакромолекул у структурі полімерів-біоміметиків із застосуванням методів комп'ютерного моделювання. Розробка та використання сенсорних систем для екологічного моніторингу на основі полімерів-біоміметиків. Мультипараметричне сенсорне визначення низькомолекулярних метаболітів для ранньої діагностики захворювань.

Біологія систем

2 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *А. Г. Наваліхіна*

Курс містить визначення поняття біології систем як погляд на клітину як цілісну систему. Біологія систем як міждисциплінарна галузь науки викладається у формі семінарських занять, застосовує увесь обсяг знань, які набули студенти при опануванні нормативних курсів НП «Біологія», та спрямована на активне, творче засвоєння предмета курсу. Специфічні експериментальні техніки будуть обмежені комп'ютерними програмами та алгоритмами, які студенти опановуватимуть та використовуватимуть, застосовуючи свої теоретичні знання з різних галузей біології для виконання поставлених перед ними завдань.

Генетика вищих рослин

2 семестр, 4 год/тижд., іспит, 6 кредитів, *Т. К. Терновська, доктор біологічних наук, професор*

Молекулярні механізми епігенетичних змін у геномі, онтогенез *Arabidopsis thaliana*, рослинні Номеобох гени, способи репродукції рослин та методи генетичного аналізу, методи створення генетичних та фізичних карт рослинних геномів, генетичний контроль відповіді рослин на дію стресів.

Молекулярна фізіологія

2 семестр, 2 год/тижд., іспит, 3,5 кредиту, *М. З. Антонюк, кандидат біологічних наук, доцент*

Структурні та функціональні особливості рослинних клітин; системи регуляції фізіологічних процесів у рослин; механізми фітогормональної регуляції фізіологічних процесів; новоутво-

рення клітин і ріст рослин; репродуктивний розвиток рослин; проростання насіння; фотосинтез; симбіотичні системи біологічної фіксації азоту.

Методологія наукових досліджень

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *І. М. Фуртат, кандидат біологічних наук, доцент*

Курс охоплює історичний розвиток науки, висвітлює роль науки у розвитку народного господарства. Значна частина курсу присвячена опануванню студентами особливостей організації та методики виконання науково-дослідних робіт у біології. Висвітлено методологічні й теоретичні підходи наукового дослідження, що використовуються у світовій експериментальній практиці біологічного спрямування, питання організації та проведення наукового дослідження, а також його інформаційного забезпечення. Розглянуто особливості творчої праці у дослідницькій діяльності, етичні норми та цінності науки. Значне місце відводиться ознайомленню студентів з вимогами до оформлення результатів дослідження та написання наукової роботи у вигляді звітів, публікацій різного рівня складності та дисертації.

Генетика людини

3 семестр, 4 год/тижд., іспит, 6 кредитів, *Т. К. Терновська, доктор біологічних наук, професор*

Каріотип людини та ранній онтогенез у нормі і відхилення від норми. Структура геному, його стабільність і мінливість. Моногенні та полігенні спадкові хвороби. Епігенетичні та мітохондріальні хвороби. Популяційний поліморфізм генофонду людини. Картування та клонування генів, що спричиняють хвороби людини. Медико-генетичне консультування.

ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Філософія (філософські проблеми біології)

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. В. Віфлянцев, кандидат філософських наук, доцент*

У курсі розглядаються методологічні особливості природничо-наукового пізнання, філософські ракурси біологічного пізнання, еволюційна парадигма в біології, біосфера та ноосфера як предметне поле біологічних досліджень, глобальні проблеми сучасного людства екологічно-біосферного характеру.

Сучасні методи оптичної мікроскопії

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *М. З. Антонюк, кандидат біологічних наук, доцент*

Теорія мікроскопа, типи мікроскопів, основні види амплітудної та контрастної мікроскопії, флуоресцентна мікроскопія, конфокальна мікроскопія, приготування біологічного матеріалу до мікроскопіювання, реєстрація одержаних даних.

Клітинна біологія

3 семестр, 3 год/тижд., залік, 3,5 кредиту, *А. Ф. Яковенко, кандидат біологічних наук, старший викладач*

У курсі розглядається культура клітин, тканин та органів рослин у фізіологічних та біотехнологічних аспектах. Використання культур клітин для продукування потрібних речовин. Культура клітин для розмноження та оздоровлення посадкового матеріалу. Клональне мікророзмноження. Використання культури клітин для генетичної модифікації в цілях селекції. Кріозбереження клітин, що культивуються. Клітинні технології як база успішного розвитку рослинництва, фармакології, харчової, легкої, хімічної промисловості.

Біохімія білків

3 семестр, 3 год/тижд., залік, 3,5 кредиту, *С. В. Верьовка, доктор біологічних наук, доцент*

Принципи будови білків, залежність їхньої активності від структури, шляхів елімінації відпрацьованих та денатурованих білків. Формування нативної структури білків, можливі шляхи її порушення та патофізіологічні наслідки.

Біоетика та біобезпека новітніх технологій

4 семестр, 3 год/тижд., залік, 3,5 кредиту, *І. М. Фуртат, кандидат біологічних наук, доцент*

Курс охоплює історичний розвиток, предметне поле та соціально-правові проблеми біоетики — міждисциплінарної галузі знань, спрямованої на виявлення, вивчення та осмислення проблем біомедичної практики та біологічних досліджень з морального, філософського та соціально-правового погляду. Особливістю зазначеного курсу є розгляд біоетичних проблем у контексті конкретно-наукової діяльності біолога — дослідницької та експериментальної роботи.

Молекулярна біологія та генетика вірусів

4 семестр, 3 год/тижд., залік, 3,5 кредиту, *В. П. Поліщук, доктор біологічних наук, професор*

Структура вірусного геному, особливості експресії вірусних генів, ферменти матричного синтезу, механізми генетичної мінливості вірусів, типи вірусних мутантів, рекомбінаційна мінливість, її механізми та значення, еволюція вірусних геномів, значення ретровірусів у філогенетичному розвитку біологічних видів.

ДЕРЖАВНА АТЕСТАЦІЯ

Захист магістерської роботи

101 ЕКОЛОГІЯ ТА ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – МАГІСТР

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

Геоінформаційні системи

1 семестр, 4 год/тижд., іспит, 6 кредитів, *Т. А. Кучма, старший викладач, кандидат сільськогосподарських наук*

Геоінформаційні системи (ГІС) є частиною новітніх інформаційних технологій, які можуть ефективно застосовуватися для вирішення фундаментальних та прикладних проблем дослідження довкілля. Ознайомлення з принципом роботи та можливостями використання ГІС важливе для розвитку системного просторового мислення та здобуття навиків, які можуть бути використані у професійній діяльності у галузі управління природними ресурсами, картографії, енергозбереження, просторового моделювання, обробки геоданих та ін. Дисципліна має прикладний професійно-орієнтований характер. Мета курсу полягає в поглибленні та систематизації знань з геоінформатики, ознайомленні студентів з можливостями застосування геоінформаційних технологій у дослідженнях навколишнього середовища, здобутті студентами досвіду та практичних навиків роботи з програмними продуктами ГІС. Завдання курсу: висвітлення основ просторового аналізу та моделювання; огляд сучасних методів одержання актуальної інформації про стан довкілля з використанням аерокосмічних знімків; набуття знань про загальні принципи організації та функціонування ГІС; огляд основних технологічних етапів обробки даних

засобами ГІС; огляд сучасних методів представлення і аналізу даних в ГІС; отримання досвіду роботи з найпопулярнішими програмними пакетами ГІС (зокрема ArcGIS та QGIS).

Екологічне управління

1 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *В. І. Карамушка, кандидат біологічних наук, доцент*

Навчальний курс спрямований на засвоєння студентами базових понять і положень екологічного управління та розвиток у студентів навичок підготовки, управління та оцінки виробничої та інших видів діяльності як управлінської методології вирішення екологічних проблем та реалізації екологічних ініціатив. Курс передбачає розгляд підходів, ідентифікації екологічних аспектів та управління різноманітними системами й об'єктами з урахуванням довкільних вимог і пріоритетів. На групових заняттях такі методики і підходи будуть використовуватися для моделювання схем екологічного оцінювання, екологічного планування та екологічного регулювання людської діяльності.

Теорія і практика сталого розвитку

1 семестр, 3 год/тижд., іспит, 3 кредити, *І. Г. Вишенська, кандидат біологічних наук, доцент, О. І. Панков, кандидат економічних наук старший викладач*

Дисципліна вводить студентів у парадигму сталого розвитку як ключову розвиткову ініціативу сучасності й ознайомлює з головними принципами та завданнями сталого розвитку. Розглядаються економічні, соціальні та екологічні аспекти сталого розвитку, його індикатори та кращі практики. Аналізуються основні міжнародні та національні правові акти, що регламентують інтегрування принципів сталого розвитку в стратегічне планування та практичну діяльність на рівні громади і суспільства. Обговорюються особливості перспективи переходу до сталого розвитку України та інших країн із перехідною економікою. Курс містить лекційні, семінарські заняття та практичні завдання для самостійної роботи студентів.

Зелений бізнес (Green business), англomовний

1 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *Мацукі Йосію, доктор наук, доцент*

Дисципліна концептуалізує зелений бізнес як сферу підприємницької діяльності, яка спрямована на отримання прибутку й супроводжується обов'язковим екологічним ефектом. До таких сфер підприємницької діяльності належать: збалансоване та раціональне використання природних ресурсів (зокрема у сфері органічного виробництва, біоенергетики та ін.), удосконалення

екологічного управління виробничою діяльністю (зниження ресурсних та енергетичних затрат), вирішення екологічних проблем з економічним ефектом (поводження з відходами, водоочищення та ін.), а також інтегрування екологічних пріоритетів у діяльність великих промислово-фінансових корпорацій.

Аналіз кейсів під час вивчення дисципліни не лише допоможе зрозуміти сутність зеленого бізнесу, а й сприятиме формуванню стратегій реалізацій власних ідей і задумів студентів у сфері зеленого бізнесу.

Системний аналіз стану довкілля

1 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *К. І. Деревська, доктор геологічних наук, професор*

Системний аналіз — це сукупність методів і засобів дослідження складних багаторівневих систем, об'єктів, процесів, які використовуються при підготовці і прийнятті рішень зі складних проблем політичного, економічного, військового, соціального, екологічного характеру. Системний аналіз базується на загальній теорії систем і системному підході й широко використовує елементи математичної статистики, теорію ймовірностей та інші розділи вищої математики, а також сучасні інформаційні технології. Ключовим етапом системного аналізу є створення моделі системи або ситуації, що досліджуються, яка дає змогу вивчити її поведінку для різних умов. Інструментарій системного аналізу щодо захисту довкілля в більшості випадків використовується для оцінки впливу на навколишнє середовище. Використання методології системного аналізу для дослідження еколого-економічних систем є одним з напрямів прикладного системного аналізу, що інтенсивно розвивається.

Методика наукових досліджень в екології

2 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *І. Г. Ємельянов, доктор біологічних наук, професор*

Курс спрямований на формування у студентів уявлення про методологію та методичні підходи при проведенні наукових досліджень. Реалізація мети курсу матиме дві форми. Перша форма — традиційно лекційна. Студенти ознайомляться з принципами організації наукової роботи та з особливостями розвитку природничих наук. Друга форма роботи є семінарською. На основі основних принципів, сформульованих у лекційні години, буде проведена робота над магістерськими тезами, контроль цієї роботи, розробка структури роботи, вивчення нормативів оформлення, розширення досвіду презентацій і участі в наукових дискусіях. Важливою особливістю курсу є наголос на проведенні

експериментальної роботи та опрацюванні даних експериментальних досліджень, їхня статистична обробка та осмислення. Основну частину семінарських занять буде присвячено доповідям студентів на теми майбутніх магістерських тез, це можуть бути певні розділи тез, літературний (бібліографічний) огляд, доповідь про методи і методологію роботи, попередні результати роботи тощо. На кожну доповідь передбачається опонент (студент). Виступи неофіційних опонентів (студентів) враховуються.

Екосистемологія

2 семестр, 3 год/тижд., залік, 3 кредити, *І. Г. Вишенська, кандидат біологічних наук, доцент*

Дисципліна презентує основи системного підходу до екології як фундаментальної науки про загальну будову і функціонування біосфери Землі та має на меті ознайомити студентів з сучасними поглядами на екосистемну концепцію в екології. Розглядається структурно-функціональна організація та систематика екосистем, надається характеристика основних типів екосистем, обговорюється їхня фундаментальна роль у забезпеченні продуктами і послугами та підтриманні гомеостазу планети. Аналізується економічна цінність екосистем та їхня роль у розвитку й забезпеченні існування людських спільнот. Окрема тема присвячена оцінці екосистемних сервісів та підходам до збереження потенціалу екосистеми. Значна частина курсу представлена практичними заняттями.

Біорізноманіття

2 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *А. В. Шевцова, доктор біологічних наук, професор*

Дисципліна навчає студентів із позицій системного підходу аналізувати видовий, популяційний, ценотичний та екосистемний рівні прояву різноманіття, динаміку біорізноманіття протягом історичного розвитку біосфери, здатність біоти до повнішого використання ресурсів довкілля у найширшому діапазоні умов існування, ознайомлює студентів із вітчизняною та міжнародною правовою базою охорони біорізноманіття.

Екологічна економіка

2 семестр, 3 год/тижд., іспит, 3 кредити, *О. І. Панков, кандидат економічних наук, старший викладач*

Дисципліна сфокусована на формуванні розуміння економічних механізмів взаємодії з природним довкіллям, перш за все — у сфері природокористування. Курс розглядає економічні

інструменти використання та захисту навколишнього середовища, природу економічної діяльності, в основі якої лежить використання природних ресурсів, та проблеми, що впливають з ігнорування довкільних аспектів економіки. В процесі курсу розглядаються також інші аспекти: поведінка споживача та індивідуальні потреби, які задовольняються виробництвом товарів і послуг; попит і пропозиція на ринку, ринкові ціни та розподіл благ, умови оптимального розподілу ресурсів; ідеальна конкуренція в теорії та на практиці, монополія і публічна політика; розподіл ринків та доходів, провали ринку та екологічні проблеми, спричинені економічними пріоритетами, а також інструменти державного регулювання цих процесів.

Екологічна політика

3 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *Б. М. Васильківський, старший викладач*

Огляд сучасних екологічних проблем: глобальні, національні та підходи до їхнього вирішення. Історичний огляд концепцій охорони навколишнього середовища; порядок денний-21 і стійкий розвиток. Організація управління екологічною політикою, організаційні засади проведення державної екологічної політики в Україні та за кордоном. Методи політичного аналізу й екологічної політики: загальні основи урядової інтервенції, аналіз при прийнятті рішень, аналіз «школа — користь», регулюючі та ринкові механізми, оцінка й управління екологічним ризиком.

Екологічна інженерія

3 семестр, 4 год/тижд., іспит, 6 кредитів, *С. Д. Ісасєв, доктор хімічних наук, професор*

Метою курсу є допомогти майбутнім магістрам засвоїти інженерний підхід до екологічних проблем життєдіяльності людини. Висвітлюються сучасні концепції на довкілля як об'єкт застосування інженерних рішень, що керуються передусім нагальними завданнями і перспективними проблемами, які висуває екологічна наука. Студенти мають можливість опанувати основи кількісного підходу для інтегрованої оцінки якості довкілля, як результат дії природних процесів і антропогенної діяльності. Основні тематичні питання і завдання цього курсу висвітлюються з урахуванням проблем енергозбереження. Саме об'єктивність такої оцінки дає можливість прийняти правильні інженерні рішення або скорегувати завдання в рамках будь-яких технічних проектів.

Екологічна токсикологія

3 семестр, 4 год/тижд., іспит, 6 кредитів, *Н. О. Риженко, кандидат сільськогосподарських наук, доцент*

Основні терміни й поняття токсикології. Класифікація шкідливих речовин природного і синтетичного походження, основні механізми їхнього шкідливого впливу на організми тварин і людей. Методи вимірювання токсичності. Токсикологія найважливіших токсичних речовин і шкідливих продуктів діяльності людини. Основи нормування шкідливих речовин у навколишньому середовищі.

Екологічна епідеміологія

4 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *А. Є. Присяжнюк, доктор медичних наук, професор*

Терміни й поняття, методи аналізу стану здоров'я популяції. Епідемії та фактори, що їх спричинюють. Екологічні чинники, що впливають на демографічну ситуацію, та механізми їхньої дії. Вплив екологічних чинників на епідеміологію основних зоологічних форм. Епідеміологія рідкісних подій.

ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Філософські основи екологічної етики і біобезпеки

2д семестр, 6 год/тижд., залік, 4 кредити, *Ю. К. Дупенко, доктор медичних наук, професор*

Метою курсу є виклад філософських засад взаємовідносин у системі «людина — довкілля». Формування і сучасний стан екологічної етики — одна з основних філософських проблем екології. Розглядається історія формування моральних концепцій ставлення людини до довкілля і вплив на цей процес етнокультурних особливостей, зокрема — української людності. Доводиться значення впливів довкілля на розвиток культури й здоров'я населення і значення рекреаційної корекції популяційного здоров'я. Наголошується на морально-етичному і екологічному релятивізмі. Розглядаються філософські аспекти екологічної кризи, пошуки шляхів запобігання екологічній катастрофі, екологічні рухи. Акцентується на сучасних тенденціях екологічного мислення і дій суспільства, розвитку екологічної культури та екологічного виховання. Підкреслюється єдність етнокультурного та загальнолюдського в екологічній освіті й просвіті.

Екологічні засади формування сучасного світогляду розглядаються як база екологічної політики суспільства. У зв'язку з сучасними умовами біотерористичних загроз та накопичення біологічної зброї й потенційно небезпечних результатів біотехнологічних досліджень надаються знання про біобезпеку та біозахист, біоетичні підходи до подвійного використання матеріалів і технологій, які потенційно придатні до використання не за призначенням та створення загрози для здоров'я населення або тварин, рослин чи навколишнього середовища взагалі.

Екологічна мікробіологія

4 семестр, 4 год/тижд., залік, 5 кредитів, *В. І. Карамушка, кандидат біологічних наук, доцент*

Курс спрямований на вивчення основних таксономічних груп мікроорганізмів (архебактерії, бактерії, ціанобактерії, водорості, мікроскопічні гриби), їхніх морфологічних, фізіологічних та біохімічних характеристик, а також особливостей їхньої взаємодії з природним довкіллям. Окремо розглядається фундаментальна роль мікроорганізмів у колообігу елементів у природі, перенесенні речовин та трансформації енергії.

Статистичний аналіз для прийняття рішень в екології

4 семестр, 4 год/тижд., залік, 5 кредитів, *А. І. Серєга, старший викладач*

Курс спрямований на опанування методології статистичного аналізу та обробки даних з метою їх використання для ефективного прийняття рішень. Основу курсу складає вивчення статистичних та аналітичних методів обробки даних.

Здоров'я і довкілля

4 семестр, 4 год/тижд., залік, 5 кредитів, *В. І. Карамушка, кандидат біологічних наук, доцент*

Навчальний курс складається з двох частин — загальної, яка характеризує особливості розвитку концептуальних засад вирішення проблеми захворюваності населення та стану довкілля як однієї із детермінант здоров'я з погляду ВООЗ та інших міжнародних інституцій, та спеціальної, яка охоплює нормативно-правові механізми формування та впровадження національної державної політики у цій сфері. Мета курсу — ознайомлення студентів із системою формування та впровадження державної політики України у сфері охорони навколишнього середовища та здоров'я населення. Завдання курсу — набуття студентами знань та практичних навичок, необхідних для прийняття обґрунтованих

рішень щодо формування місцевої, регіональної та державної політики в галузі довкілля і здоров'я.

Біогеографія

4 семестр, 4 год/тижд., залік, 5 кредитів, *В. І. Мельник, доктор біологічних наук, професор*

Розглядаються основні положення екологічної географії, поняття про ареал, вчення про центри походження рослин і тварин. Розділ регіональної географії рослин і тварин охоплює вивчення флористичного та фауністичного районування Землі.

Геоботаніка з основами ландшафтної екології

4 семестр, 4 год/тижд., залік, 5 кредитів, *Я. П. Дігуч, доктор біологічних наук, професор*

Курс інтегрує знання з ботаніки, географії та екології і є вченням про рослинність планети, зокрема про сукупності рослинних угруповань — фітоценозів, їх склад, структуру, динаміку в просторі та часі на всій території та акваторії Землі. Геоботанічні дослідження органічно доповнюються дослідженнями в галузі ландшафтної екології, яка виникла на стику екології та географії й вивчає структуру, просторову різноманітність, динаміку формування ландшафтів та їхню роль у розподілі потоків енергії та формуванні біомаси. Геоботаніка має більш фундаментальне значення, тоді як ландшафтна екологія сфокусована на вирішенні прикладних проблем, пов'язаних з біопродуктивністю та впливом живих систем на формування рельєфу.

Екологічний моніторинг

4 семестр, 4 год/тижд., залік, 5 кредитів, *В. М. Радовенчик, доктор технічних наук, професор*

Екологічний моніторинг як комплексна науково-інформаційна система визначених, регламентованих, періодичних, довгострокових спостережень, оцінки і прогнозу змін стану природного довкілля має на меті виявлення негативних тенденцій та вироблення рекомендацій щодо їх запобігання та усунення або ослаблення. Визначаються предмет, об'єкт, завдання, програми моніторингу екологічних систем, їхніх елементів, біосфери в цілому, джерел та характеру впливу на них природних та антропогенних факторів. Розглядаються питання метрологічного забезпечення екологічного моніторингу. Висвітлюються організаційні, методичні й операційні методи моніторингу. Розглядаються приклади успішного проведення моніторингу в Україні та проблеми його удосконалення.

Міжнародне екологічне право

4 семестр, 4 год/тижд., залік, 5 кредитів, *Б. М. Васильківський, старший викладач*

Принципи міжнародного екологічного права. Структура та розподіл функцій міжнародних екологічних організацій і фондів. Основні джерела міжнародного екологічного права. Поняття міжнародної еколого-правової відповідальності. Основні етапи розробки, прийняття і введення в дію міжнародних договорів. Правова роль декларацій, міжнародних програм, стратегій і планів дій, що мають екологічне спрямування. Особливості й історія становлення європейського екологічного законодавства. У рамках курсу студенти навчатимуться аналізувати основні міжнародні екологічні договори (конвенції та протоколи до них), давати юридичну оцінку позицій сторін у міжнародних екологічних конфліктах, вирішувати *case studies* у галузі міжнародного екологічного права. Кульмінацією курсу є проведення ділової гри — переговорів щодо прийняття протоколу про зміну клімату, де студенти представлятимуть різні сторони конфлікту і продемонструють набуті навички ведення переговорів.

Екологічне планування

4 семестр, 4 год/тижд., залік, 5 кредитів, *В. І. Карамушка, кандидат біологічних наук, доцент*

Екологічне планування є основою екологічного управління. Курс спрямований на формування знань і навичок застосування технологій екологічного планування (аналіз проблем, визначення пріоритетів, мети і цілей). Практична складова курсу полягає в індивідуальному розробленні екологічних планів дій та планів екологічного управління визначеними об'єктами управління (підприємствами та установами, територіями та населеними пунктами, заповідними об'єктами та ін.).

Управління природними ресурсами

4 семестр, 3 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. І. Панков, кандидат економічних наук, старший викладач*

Дисципліна фокусує пізнавальний і практичний інтерес на визначенні та класифікації природних ресурсів, а також на механізмах їх інвентаризації, оцінювання, використання, відтворення, охорони, збереження та моніторингу. Розглядаються законодавчий, економічний, організаційний та інші механізми регулювання використання природних ресурсів. Аналізуються

сучасні підходи до національної практики управління природними ресурсами та обговорюються позитивні й негативні аспекти такої практики.

Екологічне оцінювання

4 семестр, 4 год/тижд., залік, 5 кредитів, *О. І. Волоско-Демків, старший викладач*

Інтегральний курс представляє принципи та методологію екологічного оцінювання і детально розглядає теорію, нормативно-правові засади, методики і практику застосування таких інструментів екологічного оцінювання, як оцінка впливу на навколишнє середовище, екологічна експертиза, екологічний аудит та стратегічна екологічна оцінка планів, об'єктів і процесів.

Екологічне партнерство

4 семестр, 4 год/тижд., залік, 5 кредитів, *О. І. Панков, кандидат економічних наук, старший викладач*

Курс розглядає принципи і форми партнерських відносин між неурядовими екологічними організаціями та державними структурами при вирішенні екологічних проблем, плануванні та впровадженні розвиткових ініціатив.

Практика профільна, 3 кредити

Практика педагогічна, 3 кредити

Державна атестація: магістерська робота, 20 кредитів

104 ФІЗИКА ТА АСТРОНОМІЯ

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – МАГІСТР

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

Квантова теорія багаточастинкових систем

1 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *С. П. Репецький, доктор фізико-математичних наук, професор*

Нормативна дисципліна, в якій передбачено вивчення фізичних основ, понятійного та математичного апарату квантової теорії систем, які складаються з багатьох частинок. Основну увагу приділено особливостям поведінки систем однакових частинок та зумовленим ними квантовим явищам. Розглядаються принципи

нерозпізнавальності частинок і його наслідки; теорія багатоелектронних атомів, самоузгоджене поле; багатоатомні молекули та їхня симетрія, електронні стани молекул; слабковзаємодіючий бозе-газ, явище надплинності; теорія фермі-газу і фермі-рідини; електрони в твердому тілі та їхня взаємодія з коливаннями ґратки; явище надпровідності.

Теорія твердого тіла

2 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *С. П. Репецький, доктор фізико-математичних наук, професор*

Дисципліна розглядає електронні, фононні й оптичні властивості твердих тіл — металів та провідників. Першу частину присвячено теорії елементарних збуджень у твердих тілах: квазіелектронів, плазмонів, фононів, магнонів і екситонів. Друга частина вивчає взаємодію елементарних збуджень: електрон-фононне, електрон-електронне та фонон-фононне.

Квантова теорія поля

3 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *Ю. В. Безвершенко, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

Квантова механіка на основі функціонального інтегралу. Квантування сингулярних гамільтонових систем. Гамільтонові системи з в'язями (вільна релятивістська частинка, вільна релятивістська струна). Фізичні ефекти в другому порядку збуджень у квантовій електродинаміці. Розбіжності фейманівських діаграм. Перенормування заряду і маси електрона вакууму. Аномальний магнітний момент електрона. Лембівський зсув енергетичних рівнів воднеподібних атомів.

Науково-дослідний семінар

4 семестр, 2 год/тижд., залік, теза, 3 кредити, *М. Я. Агре, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Курс спрямований на опанування студентами навичок науково-дослідної роботи та розвиток наукового мислення. В курсі визначатиметься методика підготовки магістерських дисертаційних робіт, механізм підготовки анотацій, наукових статей, а також написання відзвітів та рецензій на них. Наукові доповіді студентів за темами їхніх магістерських робіт, а також оглядові доповіді за поточною науковою літературою.

ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Групи Лі у фізиці

1, 3 семестри, 4 год/тижд., залік, 5 кредитів, *Ю. М. Бернацька, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Спеціалізований курс, в якому викладаються основні поняття про групи Лі як про аналітичні многовиди, зв'язок груп Лі з алгебрами Лі; геометрію групового многовиду. Другу частину складає теорія представлень груп Лі. Окрім загальної теорії, детально викладається представлення групи обертань та її спірної закриваючої $SU(2)$, групи Лоренца та групи унітарної симетрії елементарних частинок $SU(3)$. Теорія індукованих представлень ілюструється представленнями групи Пуанкаре та конформної групи. Наводяться приклади застосувань цих представлень у релятивістичній теорії поля.

Фізика біологічних макромолекул

1, 3 семестри, 4 год/тижд., залік, 5 кредитів, *С. М. Перепелиця, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач*

Фізичні властивості біологічних макромолекул на різних рівнях їхньої структурної організації. Зв'язок структурних і динамічних властивостей нуклеїнових кислот і білків з механізмами їхнього біологічного функціонування. Фізико-хімічні властивості ДНК та білків, статистична механіка макромолекул, методи моделювання структури та динаміки молекул. Принципи кодування, збереження і трансляції генетичної інформації. Розв'язок задач і проведення аналізу властивостей біологічних макромолекул із застосуванням сучасних програм візуалізації та аналізу структури молекул.

Нанофізика

1, 3 семестри, 4 год/тижд., залік, 5 кредитів, *О. А. Марченко, доктор фізико-математичних наук, професор*

Вибіркова дисципліна, яка ознайомлює з сучасним методом експериментального дослідження поверхонь — сканувальною тунельною мікроскопією.

Фізична кінетика

2, 4 семестри, 4 год/тижд., залік, 5 кредитів, *М. Я. Агре, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Мікроскопічна теорія процесів у статистично нерівноважних системах; кінетична теорію газів та рідин; статистичний опис електромагнітних процесів; нерівноважні явища в біологічних

та хімічно-реагуючих системах; кінетичні процеси в конденсованих середовищах; кінетика фазових перетворень.

Комерціалізація результатів наукових досліджень

2, 4 семестри, 4 год/тижд., залік, 5 кредитів, *В. В. Гаращенко, кандидат економічних наук, доцент*

Методологічні основи, методика та практика управління інноваціями, розробленими на основі результатів наукових досліджень. опанування дисципліни дасть змогу студентам набути сукупності знань з основ права інтелектуальної власності, економіки підприємства, фінансів та маркетингу, управління знаннями, практичного використання аналітичних інструментів для прийняття рішень щодо комерціалізації наукових результатів, навичок визначення споживацько-ціннісних параметрів інновацій, бізнес-планування щодо розробки та виведення нових товарів на ринок.

ПРАКТИКА

Практика профільна

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *М. Я. Агре, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Завдання практики — сформувати інформаційний масив, необхідний для економічного аналізу стану об'єктів дослідження, виявлення тенденцій і закономірностей їхнього функціонування, а також побудови економіко-математичних моделей.

ДЕРЖАВНА АТЕСТАЦІЯ

Магістерська робота, 30 кредитів.

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНИХ НАУК І СОЦІАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

054 СОЦІОЛОГІЯ

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – МАГІСТР

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

Сучасні соціологічні теорії

1 семестр, 4 год/тижд., іспит, 6 кредитів, *А. Д. Осипчук, кандидат соціологічних наук, доцент*

Сучасні теоретичні підходи у соціології. Методологічні та філософські проблеми цих підходів. Теорії соціальної дії: структурний функціоналізм, знаковий («символічний») інтеракціонізм, соціальний біхевіоризм, феноменологічна соціологія, етнометодологія, неомарксизм, критична теорія.

Вибіркові методи в соціологічних дослідженнях

1 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4,5 кредиту, *В. І. Паніотто, доктор філософських наук, професор, О. А. Горбачик, старший викладач*

Загальне уявлення про вибірковий метод у соціальних науках. Формування вибірки для проведення найбільш поширених типів соціологічних досліджень. Поняття математичної статистики (нормальний розподіл, репрезентативність тощо) і типи вибірок. Методи розрахунку похибки вибірки для простих випадкових вибірок (SRS), а також дизайн-ефект для розрахунку похибки стратифікованих, кластерних і багатоступінчатих вибірок (зокрема вибірок з імовірністю, що пропорційна розміру – PPS). Організаційні питання побудови вибірок.

Методика соціологічних досліджень: сучасні кількісні методи

1 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5,5 кредиту, *О. Г. Виноградов, кандидат соціологічних наук, доцент*

Мета курсу: дати студентам теоретичні знання та практичні навички, необхідні для 1) розуміння сучасних професійних публікацій, які базуються на використанні структурного моделювання; 2) самостійного використання статистичних методів аналізу даних у пакетах R і Mplus.

Сучасний класовий та стратифікаційний аналіз

1 семестр, 4 год/тижд., іспит, 6 кредитів, *С. М. Оксамитна, доктор соціологічних наук, професор*

Класова нерівність і соціальна стратифікація вже не одне століття перебувають у центрі уваги соціальних мислителів і дослідників. Поняття «клас» — часто вживане, але водночас глибоко суперечливе. В межах курсу аналізуватимуться альтернативні теоретико-методологічні концепції класів і класової структури суспільства. Розглядатимуться сучасні неомарксистські і неовеберіанські підходи до теоретичного обґрунтування та результати емпіричних досліджень класової структури, а також основні концептуалізації системи соціальної стратифікації суспільства.

Процеси суспільних змін

2 семестр, 4 год/тижд., іспит, 6 кредитів, *В. Є. Хмелько, доктор філософських наук, професор*

Мета курсу — дати знання основ фундаментальних концепцій соціальних змін, їхніх рушійних сил та механізмів макро-соціальних трансформацій у минулому, сучасності та очікуваних у майбутньому. Слухачі курсу мають також набути вмінь критичного аналізу теорій суспільних змін, опанування відповідних публікацій та наукових коментарів до них, навчитися оцінювати прочитане на основі адекватного порівняльного аналізу різних підходів з позицій наукової логіки і доведених фактів, робити наукові доповіді з проблематики курсу та писати відповідні статті.

Методологія наукових досліджень

2 семестр, 4 год/тижд., залік, 6 кредитів, *А. Д. Осипчук, кандидат соціологічних наук, доцент, М. І. Винницький, кандидат соціологічних наук, доцент*

Метою курсу є допомога студентам у підготовці, роботі над та у написанні кваліфікаційного дослідження. Особливу увагу приділено обговоренню онтологічних та методологічних засад досліджень, вмінню вибрати такі, що відповідають поставленій проблемі та меті дослідження, методологію й методи, роботі з літературою, проблемі й місцю «теоретизування» в дослідженнях. Курс побудовано на обговоренні прикладів досліджень та власних дослідницьких проектів студентів.

Методологія соціологічних досліджень: сучасні якісні методи

2 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *М. В. Яковлев, кандидат політичних наук, доцент*

Метою курсу є набуття студентами знань та навичок щодо основних принципів проведення досліджень у межах якісної дослідницької парадигми, особливостей їх застосування у сучасних як вітчизняних, так і закордонних дослідженнях. Особливий наголос при цьому робиться на основні підходи до теоретичного опрацювання («теоретизування») результатів проведених наукових розвідок, їхньому порівняльному та критичному представленні науковій спільноті.

Моделювання та прогнозування соціальних процесів

2, 2д семестри, 3, 4 год/тижд., залік, іспит, 7 кредитів, *В. І. Паніотто, доктор філософських наук, професор, С. В. Хутка, кандидат соціологічних наук, доцент, І. Є. Венгріна, старший викладач*

Мета курсу — підвищити загальну соціологічну культуру студентів, розширити видноколо шляхом надання знань стосовно основних теоретико-методологічних принципів моделювання та прогнозування соціальних процесів; сформувати вміння використовувати прості методи та моделі для прогнозування соціальних процесів; дати знання з підходів до розробки математичних моделей соціальних процесів, достатні для того, щоб поставити задачу та працювати разом з математиками над складними моделями. Навчити використанню одного з найбільш перспективних методів моделювання — агентного моделювання.

Науково-дослідний семінар

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *М. І. Винницький, кандидат соціологічних наук, доцент*

Курс спрямований на опанування студентами навичок науково-дослідної роботи та розвиток наукового мислення. В курсі визначатиметься методика підготовки магістерських дисертаційних робіт, механізм підготовки анотацій, наукових статей, а також написання відгуків та рецензій на них.

Комбіновані методи в соціологічних дослідженнях

2д семестр, 6 год/тижд., залік, 4 кредити, *К. С. Мальцева, кандидат філософських наук, старший викладач*

Курс являє собою інтенсивний методологічний семінар, що ознайомлює студентів із технологіями проведення досліджень, які у різних комбінаціях залучають якісні та кількісні методи

під час збирання, аналізу та інтерпретації даних. Фокус курсу полягає у наданні студентам знання про можливості комбінованих методів та практичні навички використання методик «змішування» та «інтеграції» даних на різних етапах власного дослідження, а також підготування до публікації матеріалів, здобутих шляхом цільового «змішування» методологій.

ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Методика маркетингових досліджень

3 семестр, 3 год/тижд., залік, 4,5 кредиту, *Т. С. Костюченко, maіcтp cоціології, старший викладач*

Метою дисципліни є поглиблене вивчення понять та підходів маркетингових досліджень, детальний розгляд типів досліджень за ринками, завданнями та залежно від можливостей «замовника». Також виносяться на обговорення зі студентами переваги та недоліки дослідницьких методик, розглядаються приклади реалізованих проектів.

Структура курсу: 1) вступна лекція, яка висвітлить базові поняття маркетингу, як-от маркетингова стратегія, брендинг, сегментація ринку; 2) «гостьові» семінари від фахівців у різних сферах маркетингових досліджень з вибраних тем та методик; 3) практичні заняття для опанування окремих підходів до аналізу маркетингової інформації; 4) виконання дослідження.

У результаті опанування дисципліни студенти: вдосконалять навички з проведення маркетингового дослідження; поглиблять знання щодо використання різних методів збору та аналізу даних відповідно до цілей і завдань дослідження та відповідно до ринку, що досліджується; набудуть розуміння стратегічних принципів проведення маркетингового дослідження та практичних аспектів використання результатів дослідження «замовником».

Соціологія девіантної поведінки

3 семестр, 3 год/тижд., залік, 4,5 кредиту, *О. Г. Злобіна, доктор соціологічних наук, професор*

Курс є необхідною теоретичною основою для проведення досліджень соціальних відхилень. Він дає можливість здобути теоретичні знання та практичні навички, необхідні магістрам для організації наукової роботи у своїй галузі. Теоретична підготовка студентів у галузі досліджень девіацій, у тому числі опанування найбільш відомих теорій і методів, вивчення історії дослідження девіантної поведінки, ознайомлення із сучасними прикладами проведення досліджень різних аспектів соціальних відхилень.

Дисципліна орієнтована на майбутніх соціологів, а отже містить головні складові опанування професійної специфіки дослідження девіацій. Головною метою курсу є вироблення навичок застосування опанованих теоретичних та методичних знань для отримання самостійного дослідницького результату та оформлення отриманих результатів у вигляді наукової публікації.

Сучасні студії з соціології культури

3 семестр, 3 год/тижд., залік, 4,5 кредиту, *А. Д. Осипчук, кандидат соціологічних наук, доцент*

У курсі поглиблено розбираються вибрані напрями та питання сучасної соціології культури. Приділено увагу полеміці щодо інтерпретації соціокультурної реальності, процесам продукування та споживання або сприйняття культури, її генезі. Детально розглянуто питання взаємодії соціальної структури та культури, дослідження класової структури та культурного споживання. Окремо розбираються питання ідентичностей та (само) ідентифікацій, відношення спільності, соціальної та колективної пам'яті, символічного маркування часу й простору, творення історії. Нарешті, декілька занять присвячено аналізу масової культури й мистецтва, сучасній культурі споживання, особливостям соціокультурних трансформацій.

Дослідження суб'єктивного відчуття добробуту в соціальних науках

3 семестр, 3 год/тижд., залік, 4,5 кредиту, *К. С. Мальцева, кандидат філософських наук, старший викладач*

Короткий семінар, що зводить разом концептуальний та критичний аналіз результатів досліджень соціальних, економічних, генетичних та психологічних детермінант «суб'єктивного відчуття добробуту» (Subjective Well-Being, SWB) різними методологіями, у тому числі в контексті крос-культурних порівнянь. Результати аналізуються у контексті сучасних концепцій позитивної психології, що розглядає SWB як компоненту у континуумі позитивних симптомів здоров'я. Буде розглянуто такі теми, як розуміння принципів позитивного психічного здоров'я та структури SWB, здоров'я та задоволення життям, соціальне функціонування індивідів із високим SWB, SWB та релігія, географія SWB (культурні аспекти SWB) тощо. Ми приділемо увагу стандартним психометричним засобам та новим альтернативам (роботи Е. Дінера, К. Кеїс тощо), а також намагатимемося вимірювати SWB у маленькому прикладному проекті.

Аналіз соціальних мереж

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 2,5 кредиту, *Т. С. Костюченко, магістр соціології, старший викладач*

Мета курсу: оглянути базові методи дослідження аудиторій та детально розглянути найбільш поширені методи аналізу даних, що використовуються для сегментації цільових аудиторій, засвоїти та вільно володіти одним із складних методів аналізу даних для сегментації аудиторій.

Теорія соціального вибору

4 семестр, 2 год/тижд., іспит, 2,5 кредиту, *А. Б. Телейко, кандидат фізико-математичних наук, доцент*

Курс має на меті сформувати у слухачів критичне сприйняття класичних процедур узгодження суспільної думки, зокрема виборчих правил та моделей прийняття рішень. Слухач повинен навчитись аналізувати такі процедури як з погляду позитивних, так і з погляду негативних характеристик. Актуальність такого сприйняття важлива для майбутніх науковців та прикладників в контексті постійних дискусій у суспільстві навколо «справедливості» і «правильності» тих чи тих виборчих процедур.

Досягнення поставленої мети проводиться через обговорення великої низки прикладів, що ілюструють концепції курсу.

Хоча ідеї курсу базуються на математичних результатах, для їх сприйняття та заглиблення в проблематику узгодження суспільної думки не потрібно мати жодного математичного «бекграунду».

Здоров'я, культура та суспільство

4 семестр, 3 год/тижд., залік, 4,5 кредиту, *К. С. Мальцева, кандидат філософських наук, старший викладач*

Курс передбачає вивчення впливу соціокультурних чинників на здоров'я, уявлення про причини хвороб та лікування, медичні практики, а також аналіз інституційних та культурно-історичних передумов сучасного рівня здоров'я у країнах Global South. В межах курсу поняття здоров'я розглядається крізь призму крос-культурних досліджень, а також з ракурсу впливу на нього таких базових категорій, як соціальний клас, гендер та етнічна належність у різних суспільствах. Теоретичний наголос робиться на аналітичних парадигмах осмислення науковцями зв'язків між біологічним та соціокультурним у здоров'ї та

у поширенні хвороб. Емпіричний аспект передбачає розгляд статистичних даних та спостережень про впливи суспільної організації на стан фізичного та психологічного здоров'я у різних країнах. Теми розглядають соціокультурні та інституційні чинники у психічному та фізичному здоров'ї, зокрема епідеміології захворювань, нерівність у здоров'ї (health disparities), соціальну градацію у здоров'ї (social gradient in health), аналіз наративів про хвороби, культурно-специфічні уявлення про біль тощо.

Військова соціологія

4 семестр, 3 год/тижд., залік, 4,5 кредиту, *О. В. Іванов, кандидат соціологічних наук, старший викладач*

Курс військової соціології ознайомить студентів із соціальним виміром функціонування воєнної організації держави як соціальної інституції легітимізованого насильства (Вебер), її ролі в стабілізації та динаміці соціумів. Окрему увагу приділено війні як соціальному явищу, формалізованій та неформальній стратифікації, релігійності, гендерним відносинам, девіантній поведінці у військових організаціях. Основною емпіричною базою для курсу є результати соціологічних досліджень Збройних Сил України (зі знятими грифами таємності), але також розглядаються відкриті дослідження та методичні розробки соціологів інших воєнізованих державних структур України та зарубіжних країн. В результаті успішного засвоєння курсу студенти будуть методологічно і теоретично підготовленими до проведення внутрішніх досліджень серед військовослужбовців, кваліфіковано даватимуть оцінку соціальним процесам, пов'язаним із військовими та воєнізованими інституціями.

Магістерська робота

4д семестр, 0 год/тижд., теза, 18,5 кредиту

Магістерська робота — це наукове дослідження, яке засвідчує відповідний кваліфікаційний рівень знань, навички методологічно та методично грамотного виконання, виразної артикуляції результатів наукового пошуку, уміння робити обґрунтовані висновки та практичні рекомендації. Робота може мати характер теоретичного дослідження або ж теоретичних узагальнень на підставі первинного чи вторинного аналізу результатів емпіричних соціологічних досліджень. Обсяг магістерської роботи становить близько 110–145 тис. знаків.

052 ПОЛІТОЛОГІЯ

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – МАГІСТР

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

Політична антропологія

1 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *Т. С. Голіченко, кандидат філософських наук, доцент*

Вивчення змісту та методології основних напрямів сучасної політичної антропології.

Соціальний конструктивізм

1 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *І. А. Гомза, кандидат політичних наук, старший викладач*

Типи партійних систем у країнах ЄС, роль окремих політичних партій у політичному процесі, співпраця партій на міжнародному рівні, представництво політичних партій у Європарламенті, структура та функції Європарламенту.

Політична історія європейської інтеграції

1 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *М. М. Гнатюк, кандидат політичних наук, доцент*

Курс передбачає ознайомлення із засадами здійснення європейської політичної та економічної інтеграції, розкриває рушійні сили, концептуальні основи та дає розуміння ЄС як унікального інтеграційного утворення та суб'єкта світової політики. Структурно курс побудований із трьох блоків. Перший блок питань зосереджений на аналізі рушійних сил інтеграційного процесу з часу виникнення перших спільних інституцій до розгляду перспектив інтеграції в контексті ратифікації Лісабонської угоди. Такий підхід дає змогу оцінити основні інтеграційні моделі та сформувати основу для аналізу ЄС як особливого політичного актора. Другий блок зосереджений на основних теоретичних підходах міжнародних відносин та порівняльній політології у поясненні природи інтеграційного процесу, та особливостей ЄС як міжнародного актора. На основі отриманих знань першого і другого блоків курсу студенти зможуть критично оцінювати онтологічні, гносеологічні та методологічні переваги та недоліки цих теорій європейської інтеграції. Третій блок присвячений розгляду спроб концептуалізації ЄС як політичної системи і міжнародного суб'єкта. Міждисциплінарні зв'язки.

Теорії міжнародних відносин

1 семестр, 2 год/тижд., іспит, 3 кредити, А. Хертель, кандидат наук, доцент

Теорія міжнародних відносин у системі суспільних наук: об'єкт та предмет дослідження, структура, завдання та функції теорії міжнародних відносин. Міжнародні відносини та їх види. Етапи розвитку теорії міжнародних відносин. Сучасні теорії міжнародних відносин. Поняття та структура міжнародних систем. Типи міжнародних систем. Трансформація міжнародних систем. Суб'єкти міжнародних відносин. Цілі та засоби учасників міжнародних відносин. Конфлікти у міжнародних відносинах. Характеристика міжнародних конфліктів та пошук шляхів їх врегулювання. Співробітництво у міжнародних відносинах: зміст та форми. Типи міжнародної співпраці та міжнародної інтеграції. Міжнародний порядок та формування сучасного глобального світового порядку. Глобалізація. Глобальні проблеми сучасності та шляхи їх вирішення.

Політична системи Європейського Союзу

1 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, А. Хертель, кандидат наук, доцент

The goal of this course is to get acquainted with the main approaches to EU public policy analysis and to offer students a framework to conduct their own research on the EU public policy. To realize the indicated goal, the course introduces major debates about Europe, the EU and Europeans; considers some of the questions connecting with the EU's enlargement, integration and policy-making, analyzing 4 main theories (neo-functionalism, intergovernmentalism, rational choice theories (institutionalism) and constructivism), which are essential tools for analyzing a policy field. In the frame of the course the EU policy-making is approached from a policy cycle perspective (with its stages of agenda-setting, policy formulation, decision-making, implementation and evaluation). Particular attention is paid to governance (multilevel governance, new modes of governance, policy networks), Europeanization (downloading and uploading) and issues of legitimacy (democratic deficit). A number of policy domains are selected as case-studies. EU public policy provides conceptual and research tools for the critical analysis of public policy and a broad political and historical approach to European and International Studies. It centers on the policy process in the European Union. This course enables students to understand and critically analyze the way in which policies are made in the European Union and the implications thereof. Both formal and informal dimensions are covered. Emphasis

is put on the unique character of policy-making in the EU, the diversity of the EU policies and issues of power and influence. The course does not go over all policy areas but reaches the framework and the tools required to analyze a policy area in depth.

Національна безпека України: європейський контекст

2 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *А. С. Гриценко, кандидат технічних наук, доцент*

Зовнішні фактори в системі забезпечення національної безпеки України, національна безпека України на етапі впровадження радикальних реформ, воєнна безпека і воєнна організація України, національна безпека України в умовах воєнної агресії, загрози національній безпеці України, роль середнього класу і громадянського суспільства у зміцненні національної безпеки України, актуальні загрози національній безпеці України, способи їх запобігання та локалізації, система забезпечення національної безпеки України, РНБО як ключова структура в системі забезпечення національної безпеки України, система оцінки та планування розвитку сил і засобів забезпечення національної безпеки України.

Сучасні методи досліджень у політології

2 семестр, 4 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *М. В. Яковлев, кандидат політичних наук, доцент*

Курс охоплює основні кількісні методи досліджень з особливим наголосом на базових техніках статистичного аналізу даних, які студенти опановують шляхом розв'язання статистичних задач як вручну (для основних статистичних тестів), так і за допомогою SPSS. Студенти набувають не лише практичних навичок з обробки кількісних даних, а й на практиці опановують процес створення масиву даних від найперших етапів формулювання дослідницьких гіпотез, складання опитувальника, проведення анкетування, введення даних у масив і, нарешті, аналізу даних масиву.

Сучасні теорії влади і політики

2 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *Н. А. Амельченко, кандидат філософських наук, доцент*

Метою викладання курсу є оволодіння майбутніми політологами сучасними концепціями політики та влади для розуміння та вирішення соціально-політичних проблем нашого суспільства. Зміст та форми проведення теоретичних та практичних занять спрямовані на засвоєння теоретичних принципів як методології

аналізу еволюції типів влади та політики від традиційного до модерного та постмодерного суспільства.

НДС «Теорія прийняття політичних рішень»

2 семестр, 2 год/тижд., теза, 3 кредити, *О. П. Дем'ячук, доктор політичних наук, доцент*

Охоплює широке коло питань, серед яких найважливішими є: способи і механізми вироблення управлінських рішень різного рівня в політичних системах з різними моделями розподілу політичної влади; врахування економічних, соціальних, юридичних і політичних чинників при підготовці проектів рішень; етапи формування та політологічні особливості процесу вироблення і впровадження політичних рішень; характер політичних та управлінських процесів за різних політичних режимів; роль громадських організацій і суспільних об'єднань у виробленні й ухваленні політичних рішень.

Політичні партії та партійні системи країн ЄС

2д семестр, 6 год/тижд., залік, 4 кредити, *М. В. Чабанна, кандидат політичних наук, доцент*

Типи партійних систем у країнах ЄС, роль окремих політичних партій у політичному процесі, співпраця партій на міжнародному рівні, представництво політичних партій у Європарламенті, структура та функції Європарламенту.

Публічні політики ЄС

2д семестр, 4 год/тижд., іспит, 3 кредити, *О. П. Дем'ячук, доктор політичних наук, доцент*

Розробка публічних політик у Європейському Союзі та в національних політичних системах держав — членів ЄС; основні підходи і методи аналізу публічних політик у ЄС; загальна інституційна характеристика процесів вироблення і зміст конкретних публічних політик за окремими напрямками діяльності ЄС.

Європейські цінності та європейська ідентичність

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *Т. С. Голіченко, кандидат філософських наук, доцент*

Мета викладання курсу — навчити майбутнього політолога цілісно й глибоко розуміти роль культурної ідентичності в політичному житті європейської спільноти. Курс дає можливість поглибити фахові знання щодо особливостей становлення і співіснування різних вимірів європейської ідентичності, шляхів реалізації культурної та регіональної ідентичності в політичному житті.

Основи наукового дослідження

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *С. О. Кисельов, кандидат філософських наук, доцент*

Курс є необхідною складовою вивчення політології. Передбачає ознайомлення студентів з основними поняттями сучасної політології, як-от «влада», «політика», «держава», «політична ідеологія», «політична ідентичність», «форма правління», «політичні партії».

ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Сучасна політика держав Центрально-Східної Європи

1 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *М. В. Кірсенко, доктор історичних наук, професор*

Аналіз внутрішньої та зовнішньої політики держав регіону в їхніх взаємовпливах і порівнянні з Україною як найбільшою нацією на цьому просторі.

Цивілізаційні та культурні парадигми у сучасному соціально-культурному знанні

1 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. О. Кушніренко, кандидат політичних наук, доцент*

У результаті вивчення курсу студент повинен знати теоретичний матеріал, який стосується цивілізаційної та соціокультурної парадигм у сучасному гуманітарному знанні, механізмів та способів імплементації концептуальних розробок у формування методології гуманітарних наук з акцентом на особливостях методології політичної науки.

Інститути ЄС

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. С. Новічкова, старший викладач*

Курс визначається тим, що Євросоюз має унікальний механізм управління. Саме інститути ЄС виступають основними регуляторами інтеграційних процесів, забезпечуючи послідовність та ефективність політики і дій цієї організації. Унікальність інституційного механізму полягає в тому, що інститути ЄС наділені винятковою компетенцією у певних сферах, які раніше належали до суверенних прерогатив держав — учасниць Євросоюзу: вони можуть ухвалювати нормативно-правові акти більшістю голосів і зобов'язувати ними фізичних, юридичних осіб, органи держав безпосередньо, без трансформації цих актів у внутрішні правовпорядки.

Міжнародні відносини у Східній Азії

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. К. Микал, кандидат наук, старший викладач*

Метою викладання курсу є оволодіння майбутніми політологами знаннями про країни Східної Азії, сучасні процеси, що відбуваються в регіоні. Завданням курсу також є розгляд Східної Азії в системі сучасних міжнародних відносин. У цьому курсі йтиметься про такі країни: КНР, Тайвань, Японію, Республіку Корея, КНДР. У сучасних умовах країни Східної Азії демонструють найбільш динамічні зміни у безпековому та економічному просторах. На тлі нових ініціатив регіонального співробітництва, реалізація яких гальмується невирішеними питаннями минулого, також виникають і нові джерела конфліктів. Зростання Китаю, «нормалізація» Японії, питання денуклеаризації Північної Кореї — ці та інші питання додають як можливості, так і виклики миру та стабільності в регіоні. Враховуючи такі динамічні зміни, цей курс спрямований на розуміння цих змін у політичних, безпекових та економічних відносинах між країнами регіону. На додаток до регіональної складової розглядатимуться відносини країн регіону з США, Росією та Європейським Союзом.

Політична історія гумору: український та європейський виміри

3, 4 семестри, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Т. С. Голіченко, кандидат наук, доцент*

У цьому курсі ви ознайомитеся з історичним та політичним контекстом різноманітних (здебільшого європейських) феноменів сміху (йтиметься про сміх окремих авторів та про історію «інституцій сміху»), зі сміховою культурою різних націй та народів (йтиметься про особливі стилістики та тематики «англійського», «єврейського», «французького» гумору).

Зовнішня політика ЄС

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *А. Хертель, кандидат наук, доцент*

This course provides a comprehensive survey of European Security Policy. The course starts with the European security order of the 19th century and comprises large-scale military confrontation in Europe from the world wars through the Cold War as well as the post-Cold War and post-9/11 era. European policy-makers continuously faced new threats. But study limited to Europe is not appropriate: the Old Continent is no longer the prime player. Therefore a series of related topics and areas will also be discussed. What does

the future of European security look like and how the Europeans respond to new threats and challenges? In this respect, the course focuses on origins, strategies, basic institutions and actors, decision-making processes and outcomes of European Security Policy.

Європейська політична історія

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. С. Новічкова, старший викладач*

This course provides a survey of the post-war pre-history and following actual history of the emergence and development of the European Union from 1945 until 2009. It deals with the political origins, concepts, aims, course and consequences of European integration focusing on the formation and relevance of the crucial treaties, agreements, ruptures, and institutions within that process. The final sessions will be devoted to the recent history of EU behaviour towards its «Eastern neighbours» and particularly to the Eastern Partnership program and its meaning, for Ukraine.

Мультикультуралізм: теорія і практика

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *С. Ю. Румаренко, доктор наук, професор*

The goal of this course is to gain expertise in the main debates pertaining to the issue of multiculturalism. In particular, we will focus on the theoretical perspective of multiculturalism, its requirement for public policy as well as philosophical and practical critiques of multiculturalism. Geographically we will address the experience of the countries with significant tradition of multicultural policies, such as Canada and the US, as well as draw on the examples from other cases when appropriate for the particular discussion. At the end of the course we will address the issue of multiculturalism in Soviet and post-Soviet society explicitly as well as discuss the main multicultural challenges and applications of multicultural policies in the case of Ukraine. Issues covered in the course include: Theories of MC, MC vs. Liberalism, Critiques of MC, Global Diffusion of MC, MC policies, MC in Post-Soviet region and in Ukraine among others.

ПРАКТИКА

Практика науково-дослідницька

3, 4 семестри, по 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *М. М. Гнатюк, кандидат політичних наук, доцент*

Зміст і загальні принципи науково-дослідної роботи, специфіка дослідницької діяльності в Україні; структура дослідження; критерії оцінки якості дослідження.

061 ЖУРНАЛІСТИКА

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – МАГІСТР

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

Англійська мова для журналістів

1 семестр, 2 семестр 2 год/тижд., екзамен, 3 кредити, *Я. Р. Фегорів, доцент, Р. М. Веретельник, доцент*

The course focuses on critical thinking and thoughtful writing for journalism. The content introduces the highly advanced skills needed to write different categories of articles for different newspaper classes, such as broadsheets, middlebrow papers and tabloids.

Students learn to think critically and to approach the writing process consciously from getting ideas for writing to digging out the background, collecting live information, and further on to organizing the material to a certain story structure, drafting and, finally to revising.

Students also learn to implement the main fundamentals of reporting in their stories at different abstraction levels, paying special attention to facts.

One of the goals of the course is to teach the students how to be more assertive in writing — not aggressively stating opinion — but rather by presenting telling facts and revealing details.

Another, yet even more important goal of the course is to develop a recognizable voice — an individual character in writing.

During the course students will also be learning the main principles of good writing: to use well-chosen facts, thoughtful implications, clear organization, correct grammar and punctuation; to be informative and persuasive; to feel concern for one's reader.

Вступ до відеовиробництва

1 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *Ю. О. Панін, старший викладач*

Метою курсу є: ознайомлення з основами відеовиробництва; ознайомлення з сучасними методами та засобами у виробництві теленовин: від зйомки до монтажного столу; практичне застосування нелінійного монтажу на прикладі сучасних програм для редагування відео: оцифрування, монтаж, редагування аудіо, створення новинного телесюжету.

Журналістські тексти в епоху мультимедіа

1 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *Д. Р. Дуцик, кандидат філологічних наук, старший викладач*

Основне завдання курсу — навчити студентів писати журналістські матеріали в наближених до справжніх редакційних умовах.

Мета та завдання курсу розбито на частини.

Частина перша — ознайомлення із принципами роботи в друкованих медіа, зокрема із різними структурами редакції, організацією виробничого процесу в редакції та тим, як впливає на роботу друкованих ЗМІ поява нових медіа та розвиток медіатехнологій.

Частина друга — що таке текст у друкованих медіа, з яких елементів він складається, як він взаємодіє з іншими матеріалами (фото, інфографіка, карикатура тощо) на сторінках газет/журналів.

Частина третя — робота з інформаційними жанрами (новина, кореспонденція, інтерв'ю, репортаж тощо).

Частина четверта — робота з публіцистичними жанрами (стаття, рецензія, коментар тощо). Курс орієнтований більшою мірою на практичне навчання.

Сучасна теорія і практика радіомовлення

1 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *Р. А. Дейниченко, старший викладач*

Метою курсу є ознайомлення з поняттям радіомовлення і сучасним станом радіожурналістики в Україні та за її межами. Завданням курсу є ознайомлення студентів із: теорією та практикою радіомовлення — історія радіомовлення, жанри радіожурналістики. Форми та формати мовлення, правові, економічні та етичні умови існування радіомовлення в Україні, проблеми та перспективи розвитку радіо, техніки проведення програм та інтерв'ю.

Основи телевізійного виробництва

1 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *С. В. Поліщук, старший викладач*

Основною метою курсу є ознайомлення студентів з теорією та практичною роботою телевізійного журналіста. Теоретично вивчаються теми, пов'язані з теленовинами: підготовка, створення і видача в ефір телевізійних новин. Досліджується робота журналістів та редакторів в умовах сучасного телевиробництва. Оскільки ця дисципліна орієнтована головним чином на майбутніх тележурналістів, вона охоплює головні складові цієї професії,

а також вводить у центральну проблематику розвитку сучасного вітчизняного та закордонного телебачення. Через цей курс студенти одержують цілісний погляд на тележурналістику та телевиробництво.

Журналістська етика

1 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 3,5 кредиту, *О. В. Кутовенко, старший викладач*

Ознайомлення студентів з основними етичними цінностями роботи журналіста в контексті реальних професійних проблем; ознайомлення з основними теоріями журналістської етики; вивчення літератури; обговорення конкретних кейсів та етичних проблем; суть «відповідальної» журналістики та моральних принципів в роботі журналіста; отримання досвіду вирішення етичних дилем.

Міжнародна журналістика на тлі міжнародних відносин та геополітики

2 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *Є. М. Федченко, кандидат політичних наук, доцент, Д. П. Тарадай, PhD з масових комунікацій, старший викладач*

Основною метою курсу є пояснення важливості міжнародних новин, їхнього впливу на світову політику та безпосередньо на щоденне життя людей, а також ознайомлення з процесом виробництва міжнародних новин для різних типів медіа. Кращим навичкам у цій царині сприятиме ознайомлення з політичним та економічним контекстом сучасного світу, розуміння того, як наблизити міжнародні новини до української аудиторії.

Увесь матеріал поділено на основні напрями, за якими відбувається сьогодні робота журналіста-міжнародника: висвітлення дипломатії, конфліктів, переговорів, виборів, організацій, світових фінансових новин, тобто всього того, з чого складається глобальне інформаційне суспільство.

Збирання інформації з різних джерел, її обробка та подача в різних типах ЗМІ, інтерв'ю з провідними ньюзмейкерами, робота з відеоінформацією та стрічками міжнародних інформаційних агенцій, аналіз міжнародної інформації у ЗМІ — ось основні навички, якими мають оволодіти студенти в рамках цього курсу. Він закладає основи знань та вмінь, які спрямовані на здатність студента працювати в галузі міжнародної інформації редактором/продюсером міжнародних новин, закордонним кореспондентом чи професіоналом, що аналізує чи критикує висвітлення міжнародних подій та світової політики у ЗМІ.

Правове забезпечення ЗМІ

2 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *Н. І. Петрова, старший викладач*

Курс є необхідною складовою вивчення ролі та завдань засобів масової інформації в демократичному суспільстві. Він дає можливість отримати знання з права в необхідному обсязі для професійного виконання обов'язків журналіста та орієнтуватися в правовому полі з огляду на права та законні інтереси інших осіб.

Завданням курсу є ознайомлення студентів із: міжнародними стандартами свободи слова та свободи обігу інформації; роллю та відповідальністю преси в демократії; призначенням та функціями права; правничими засадами функціонування друкованих, електронних медіа; правилами збору та обігу інформації в Україні; правами, обов'язками та кваліфікованими привілеями журналістів; основами авторського права; правовими особливостями Інтернет-журналістики.

Виробництво документальних фільмів

2д семестр, 6 год/тижд., залік, 4 кредити, *Є. М. Федченко, кандидат політичних наук, доцент*

Курс висвітлює: документальний фільм як суспільне дзеркало/пропаганду/освітній інструмент.

Що таке документалістика? Коротка історія документалістики: різниця між документалістикою та художнім зображенням реальності; кінодокументалістика vs телевізійна документалістика.

Типи документальних фільмів та структура документального кіно.

Менеджмент ЗМІ та медіа-планування

2д семестр, 6 год/тижд., залік, 4 кредити, *Р. А. Дейниченко, старший викладач*

Метою курсу є: ознайомлення студентів з особливостями галузі; імідж і бренд; success story; медіа-ринок; етапи медіа-виробництва (етап I: народження компанії); політика і менеджмент; управління фінансами; реклама; аудиторія; корпоративна культура й ідеологія; ТБ продюсування та редагування друкованих видань; етика медіа-бізнесу.

ПРАКТИКА

Практика навчально-виробнича

2д семестр, індивідуальна, залік, 3 кредити, *Д. Р. Дуцик, кандидат філологічних наук, доцент*

Метою та завданням практики є закріплення одержаних знань і умінь у практичній редакційній роботі; самостійне виконання практичних завдань; практична робота в медіа-індустрії; застосування отриманих теоретичних знань при виконанні конкретної роботи на робочому місці; обробка та аналіз інформації, яка необхідна для виконання конкретних завдань.

Методологія наукових досліджень в медіа

3 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *Д. В. Губенко, докторант PhD-програми з масових комунікацій, старший викладач*

Курс є необхідною складовою частиною основ методології медіа-досліджень.

Він дає можливість ознайомитися з сучасними якісними та кількісними методами проведення досліджень та оволодіти практичними навичками написання наукових робіт, передусім дипломної роботи.

Нові медіа та онлайн-журналістика

3 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *С. М. Федченко, кандидат політичних наук, доцент, М. Г. Ковальчук, старший викладач*

Ознайомлення студентів з основними принципами роботи онлайн-журналістики, основними відмінностями від традиційних медіаплатформ; нові медіа — типи, особливості та використання у журналістській діяльності. Цифрова, мультимедійна, конвергентна журналістика.

Теорії медіа-досліджень

3 семестр, 3 год/тижд., екзамен, 4 кредити, *М. П. Тетерюк, докторантка PhD-програми з масових комунікацій, старший викладач*

Метою курсу є: теоретична підготовка студентів у галузі медіа-досліджень, опанування найбільш відомих теорій і методів, вивчення історії дослідження масових комунікацій, ознайомлення із сучасними українськими прикладами розвитку медіа-галузі та проведення медіа-досліджень. Оскільки ця дисципліна орієнтована головним чином на майбутніх журналістів, вона містить головні складові цієї професії, а також вводить в центральну

проблематику розвитку масових комунікацій сучасної України. Через цей курс студенти одержують цілісний погляд на журналістику, мас-медіа та масові комунікації.

Індивідуальний журналістський проект

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Є. М. Федченко, кандидат політичних наук, доцент*

Ознайомлення студентів з методами дослідження в магістерській роботі. Написання дипломної роботи або зйомки документального фільму. Закріплення одержаних знань.

ВИБІРКОВІ

Студійний практикум

1, 2 семестри, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Ю. О. Панін, старший викладач*

Студійний практикум складається з двох обов'язкових тренінгів (радіоновин та теленовин). Курс покликаний закріпити на практиці теоретичні знання.

Основи економічної журналістики

2 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. Ю. Набожняк, старший викладач*

Основною метою курсу є ознайомлення студентів із ключовими тенденціями розвитку економіки в Україні та її місця у світових економічних процесах, а також із підходами до висвітлення цих процесів у ЗМІ. Курс покликаний надати базову інформацію як у галузевому розрізі, так і з погляду макро- і мікроекономіки. Розглядаються проблеми соціальної, регуляторної, податкової політики, а також виклики і ризики, що з ними стикаються журналісти під час роботи із зазначеними темами у різних типах медіа. Курс дасть змогу студентам самостійно осмислити процеси, що відбуваються в економіці, а також ознайомить із різними способами наближення їх до інтересів аудиторії.

Теорія медіа-культури

2 семестр, 3 год/тижд., залік, 3,5 кредиту, *Д. В. Орлова, PhD з масових комунікацій, старший викладач*

Основною метою курсу є ознайомлення студентів із засадничими теоріями та концепціями культурологічного підходу до

вивчення мас-медіа, а також навчання студентів теоретичних та практичних навичок аналізу медійних текстів, стимулювання критичного осмислення артефактів сучасної медіакультури. Зміст курсу покликаний ознайомити студентів із сучасними тенденціями розвитку медіакультури у світі, таким чином готуючи студентів до самостійного осмислення процесів в сфері мас-медіа та інформаційному просторі загалом.

Охорона праці в галузі

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *К. П. Горностай*

Метою курсу є формування у майбутніх фахівців магістрів умінь та компетенцій для забезпечення ефективного управління охороною праці та поліпшення умов праці з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу та міжнародного досвіду, а також в усвідомленні нерозривної єдності успішної професійної діяльності з обов'язковим дотриманням усіх вимог безпеки праці у конкретній галузі.

Завдання вивчення дисципліни передбачає забезпечення гарантії збереження здоров'я і працездатності працівників у виробничих умовах конкретних галузей господарювання через ефективне управління охороною праці та формування відповідальності у посадових осіб і фахівців за колективну та власну безпеку.

Журналістика даних та інфографіка

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Р. Я. Колгушев, старший викладач*

Мета курсу — надати студентам всі необхідні теоретичні та практичні навички з виробництва інфографіки та візуалізацій, із роботи із даними. Основна мета курсу — навчити студентів думати про виробництво новин також у контексті даних, ідентифікувати історії, які потребують візуальної складової, навчити виробляти візуалізації та ілюстрації для друкованих та онлайн видань. Після завершення цього курсу студенти зможуть працювати з даними та аналізувати їх, використовувати графічні та онлайн інструменти для виробництва інфографіки та ілюстрацій як для друкованих видань, так і для онлайн. Цей курс також дає навички у виробництві інтерактивної інфографіки та базові знання із веб-додатків, побудованих на даних. Курс має потужну практичну складову і побудований навколо таких інструментів, як Adobe Illustrator, Adobe Photoshop, HighCharts Cloud, Leaflet JS та інших.

Мультимедійні журналістські проекти. Практикум

3 семестр, 3 год/тижд., залік, 3,5 кредиту, *М. Г. Ковальчук, старший викладач*

Метою курсу є ознайомлення студентів з основними поняттями і принципами графічного дизайну в медіа та з програмним забезпеченням; основами формальної композиції, теорії та технології кольору, типографії та кінетичного дизайну; з поліграфічним виробництвом, з технологією друку і основами додрукарської підготовки публікацій; редагуванням і монтуванням візуальних матеріалів в інтерактивні мультимедійні проекти. Як адаптувати мультимедійні проекти для друку, веб-публікації та перегляду на мобільних пристроях; як виконувати практичну роботу з програмним забезпеченням пакета Adobe Creative Suite 6: Photoshop, Illustrator, InDesign, Acrobat, FlashProfessional.

Виробництво журналів

4 семестр, 3 год/тижд., залік, 3,5 кредиту, *О. С. Власенко, старший викладач*

Теорія і практика виробництва журналів — від концепції до друкарні: журналістика, редагування, дизайн.

Основи веб-технологій та програмування

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредиту, *М. Г. Ковальчук, старший викладач*

Основною метою курсу є навчити студентів-журналістів навичкам веб-дизайну та програмування на базовому рівні.

Основи герменевтики

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредиту, *С. М. Квіт, доктор філологічних наук, професор*

Метою курсу є: ознайомлення з традицією розуміння, інтерпретації текстів, а також формування «правильного міркування»; активна участь у герменевтичній розмові; сучасні інтелектуальні дискусії у мас-медіа.

Лабораторія громадських ЗМІ: практикум

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредиту, *Ю. А. Сторожук, старший викладач*

Метою курсу є: ознайомити з зарубіжним досвідом створення та функціонування громадських ЗМІ; навчити аналізувати та редагувати тексти теле- та радіосюжетів; навчити продукувати сюжети та інтерв'ю для громадських ЗМІ.

Журналістське розслідування

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *К. А. Каплюк, старший викладач*

Курс передбачає розкриття основних принципів, функціональності та специфіки розслідувальної журналістики. Значну увагу приділено новим форматам журналістських розслідувань. Одночасно з вивченням специфічних методів і прийомів журналістських розслідувань, що дає змогу студентам набутися знань, передбачено конкретне практичне створення матеріалів. Студенти повинні навчитися проводити журналістські розслідування.

061 ЖУРНАЛІСТИКА

Освітня програма

Зв'язки з громадськістю

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – МАГІСТР

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

Актуальні проблеми державної політики в сфері зв'язків із громадськістю

1 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *А. Г. Зінченко, кандидат історичних наук, доцент*

Державна політика в сфері зв'язків з громадськістю. Роль і значення PR у діяльності органів державної влади. Особливості змісту та форм комунікаційного процесу органів державної влади і місцевого самоврядування. PR-стратегії органів державної влади і місцевого самоврядування. Технології урядових PR.

Планування та організація кампаній у сфері зв'язків із громадськістю

1 семестр, 3 год/тижд., іспит, 3,5 кредиту, *О. В. Некрасова, кандидат історичних наук, доцент*

Масові PR-кампанії в бізнесі, політиці, соціальній сфері, їхня типологія, завдання. Загальні засади управління PR-процесом. Аналітична робота та методи оцінки ситуації. Визначення загальної стратегії, планування. Мобілізація зусиль на реалізацію PR-програми. Оцінка ефективності PR-програми. Формулювання проблеми та постановка цілей PR-кампанії. Розробка основних

стратегій PR-кампанії та тактика їх реалізації. Організація співпраці зі ЗМІ під час PR-кампанії. Бюджет, календар-графік та методи оцінки результативності PR-кампанії.

Політичний PR

1 семестр, 3 год/тижд., іспит, 3,5 кредиту, *В. О. Наумов, кандидат філософських наук, доцент*

PR у політичній сфері: сутність і функції. Теоретичні засади PR-діяльності у політичній сфері. Політичний маркетинг та стратегія політичного PR. Стратегія і тактика PR у виборчій кампанії. Комунікаційні PR-технології в політиці. Етнопсихологічні особливості менталітету українського виборця. Основні технології розбудови та реалізації політичного іміджу. Антикризисний PR у виборчих кампаніях.

Теорія та історія соціальних комунікацій

Модуль 1: природа, поняття та сутність соціальних комунікацій: сучасні тенденції розвитку науки про соціальні комунікації

1 семестр, 3 год/тижд., іспит, 3,5 кредиту, *О. О. Суська, кандидат філологічних наук, доцент*

Соціальна комунікація як процес, структура комунікаційних процесів, форми і моделі комунікацій: історія та сучасність. Функції та канали комунікації. Особливості масової комунікації та методи її вивчення. Особливості комунікативної взаємодії в системі ЗМК. Персоніфікованість взаємодії комунікатора з аудиторіями ЗМК. Комунікації в спеціалізованих галузях.

Теорія та історія соціальних комунікацій

Модуль 2: зв'язки з громадськістю в структурі соціальних комунікацій (теорія та практика)

1 семестр, 3 год/тижд., іспит, 3,5 кредиту, *В. Г. Королько, доктор філософських наук, професор*

Паблік рілейшнз: суспільне явище, сутність, принципи, функції. Зв'язки з громадськістю як соціальний інститут і його місце в системі управління. Освіта фахівців із паблік рілейшнз: світовий досвід і українські реалії. Підрозділ PR у функціональній структурі організації. Консалтингова PR-фірма (радник): кваліфікація, маркетинг, умови роботи з клієнтом. PR і соціальна відповідальність бізнесу. Громадськість у сфері PR та її типологізація. Комунікація і вплив на громадську думку. Корпоративна культура і PR. Проблеми етики і професіоналізму в сфері PR.

Комунікації в інтернет-середовищі

2 семестр, 2 год/тижд., іспит, 3 кредити, *Д. А. Коник, кандидат соціологічних наук, доцент*

Формування цілісної системи знань про комунікацію в Інтернет-середовищі, вивчення основних принципів планування, організації та оцінювання PR-програм в Інтернет-середовищі, а також основних технологій імплементації PR-програм в Інтернеті для організацій, що працюють у різних секторах економіки, державних та громадських організаціях. Оволодіння технологіями підготовки матеріалів для різних видів Інтернет ресурсів, вивчення організації кризової комунікації в Інтернет-середовищі.

Менеджмент створення подій та їх інформаційної підтримки

2 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *О. В. Некрасова, кандидат історичних наук, доцент*

«Подієвий» компонент у практиці паблік рілейшнз. Поняття «новинарна подія», «спеціальна подія». Інформаційний потенціал спеціальних подій. Організація спеціальних подій у практиці PR. Технології організації PR-подій різного призначення. Бюджет, календар-графік, організаційно-технічні питання при підготовці й проведенні PR-події та її висвітленні у ЗМІ. Оцінка ефективності PR-події та її інформаційної підтримки.

Методологія дослідження соціальних комунікацій

2 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4,5 кредиту, *В. Г. Королько, доктор філософських наук, професор*

Зростання потреби дослідницької роботи у сфері зв'язків з громадськістю як компонента соціальних комунікацій. Моніторинг зовнішнього середовища. Комунікаційний аудит. Соціальний аудит. Типи соціологічних досліджень. Елементи формалізованих досліджень.

Переваги та недоліки використання соціологічних досліджень у практиці соціальних комунікацій. Ситуаційний аналіз. Інформаційний аудит та оцінка медіа-портрета організації. Глибинні інтерв'ю та їхній евристичний потенціал. Експертні опитування.

Прикладні соціально-комунікаційні технології

2 семестр, 5 год/тижд., іспит, 7 кредитів, *В. О. Наумов, кандидат філософських наук, доцент, Д. А. Коник, кандидат соціологічних наук, доцент, А. Г. Зінченко, кандидат історичних наук, доцент*

Реклама і маркетинг. Корпоративна ідентичність і корпоративна ідентифікація. Ідеологія та основні принципи формування іміджу. Методологія та технології формування іміджу. Брендінг. Сутність репутаційного менеджменту, його складові.

Методологія та організація наукових досліджень

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. О. Сусська, кандидат філологічних наук, доцент*

Поняття теорії, методології і технологій наукового дослідження. Наукові основи досліджень соціальних процесів. Принципи, правила і методи наукових досліджень.

Категорії соціального пізнання: закони, правила, принципи формування і класифікації. Наукова діяльність у сфері управління та публік рілейшнз. Принципи і методи збору, обробки і аналізу наукової інформації. Основні етапи організації наукового дослідження.

Організація роботи агентства та служби зв'язків із громадськістю організацій

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *Д. А. Коник, кандидат соціологічних наук, доцент*

Роль PR у системі сучасного менеджменту організації. Завдання та організаційна структура внутрішнього PR-підрозділу. Кваліфікаційні вимоги до PR-фахівців. Організація зовнішнього PR-консультування. Організація партнерських PR-проектів. Організаційне забезпечення PR-кампаній в Інтернеті. Фінансове забезпечення PR-діяльності. Оцінка ефективності роботи PR-підрозділів та зовнішніх PR-консультантів.

Правові та етичні стандарти PR-діяльності

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *А. Г. Зінченко, кандидат історичних наук, доцент*

Етичні принципи PR-діяльності. Підвищення стандартів PR-діяльності. Міжнародні, регіональні та національні кодекси етики та професійної поведінки у сфері PR. Стан інституціоналізації PR в Україні. Правові основи діяльності PR-фахівця в Україні.

Корпоративна соціальна відповідальність

4 семестр, 3 год/тижд., іспит, 3,5 кредиту, *А. Г. Зінченко, кандидат історичних наук, доцент*

Соціальна відповідальність: основні теоретико-методологічні підходи. Соціальна відповідальність у системі корпоративного управління. Чесні управлінські практики. Права людини і трудові відносини. Соціально відповідальне споживання. Захист навколишнього середовища. Залучення і розвиток громади. Нефінансова звітність. Оцінка ефективності програм із корпоративної соціальної відповідальності.

Методи вимірювання та оцінювання ефективності роботи в сфері зв'язків із громадськістю

3 семестр, 4 год/тижд. іспит, 4 кредити, *В. Г. Королько, доктор філософських наук, професор*

Сучасний стан пошуку підходів до вимірювань у сфері PR. Ключові передумови, принципи та чинники оцінювання PR-програми. Складові процесу оцінювального дослідження PR-програми. Кількісні та якісні методи вимірювання вихідної PR-продукції.

Методи вимірювання експонування повідомлення. Методи вимірювання рівня розуміння, усвідомлення та ставлення до повідомлення. Вимірювання зміни установок і поведінки цільової громадськості (Impact Objectives або ефективність PR-кампанії). Ціннісні інтерпретації результатів тривалих PR-стосунків. Оцінювання ефективності ініціатив з КСВ. Міжнародний імідж України (оцінка урядових PR-зусиль з його поліпшення).

ПРАКТИКА

Практика виробнича

3 семестр, 4 год/тижд., захист, 6 кредитів, *О. О. Сусська, кандидат філологічних наук, доцент*

Цілі та завдання практики. Місце практики в структурі магістерської програми. Форми та місце проведення практики. Компетенції, що формуються в результаті проходження практики. Керівництво практикою. Науково-дослідні та науково-виробничі технології, що використовуються на практиці. Навчально-методичне забезпечення самостійної роботи студентів на практиці. Обов'язки і права студента-практиканта. Індивідуальні завдання. Форми та методи контролю. Вимоги до звіту. Матеріально-технічне забезпечення практики.

ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Конфліктологія

1 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *А. М. Гірник, кандидат філософських наук, професор*

Історія та розвиток конфліктології як науки. Сучасні теорії конфлікту. Загальна характеристика соціального конфлікту. Політичний конфлікт, його визначення та ідентифікація. Етнонаціональні конфлікти. Особливості сучасних міжнародних конфліктів.

Основні підходи до вивчення та аналізу конфлікту. Переговори. Особливості сучасних міжнародних переговорів.

Міжнародний досвід розвитку зв'язків із громадськістю

1 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Д. А. Коник, кандидат соціологічних наук, доцент*

Розвиток системи паблік рілейшнз у США. Система забезпечення PR-індустрії в США. Система паблік рілейшнз у Великій Британії. PR в європейських країнах. Система зв'язків з громадськістю в посткомуністичних країнах. Нові ринки PR-послуг.

Соціальне управління

1 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. Б. Гаєвська, доктор філософських наук, професор*

Організаційна сутність соціального управління. Функції, методи та форми управління соціальними об'єктами. Основні принципи (правила) управлінської поведінки. Стадії та результативність управлінського циклу. Управління соціально-трудовою кооперацією. Бюрократія в соціальному управлінні. Професійна демократія в соціальному управлінні.

Соціальна інформатика

2 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *М. М. Глибовець, доктор фізико-математичних наук, професор, О. В. Кирієнко, старший викладач*

Предмет соціальної інформатики, інформаційні та комп'ютерні технології. Історія розвитку ЕОМ та персональних комп'ютерів. Файли, каталоги, логічні диски. Файлова структура. Подання інформації в комп'ютерах. Архітектура комп'ютерів. Принцип відкритої архітектури. Апаратне забезпечення комп'ютерів. Основні характеристики сучасного апаратного забезпечення. Класифікація та характеристика сучасного програмного забезпечення. Алгоритм. Програма. Розв'язання задач за допомогою комп'ютерів. Комп'ютерна вірусологія. Комп'ютерні мережі. Internet.

Теорія та історія журналістики

2 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *І. В. Срібняк*

Теорія і історія журналістики як предмет наукового дослідження. Види журналістики. Британська преса та журналістика в XVII—XX ст. Основні тенденції розвитку преси і журналістики

в США (XVIII – XX ст.). Розвиток преси і журналістики у країнах Західної Європи (XVII – XX ст.). Преса і журналістика країн Сходу (XIX – XX ст.) Провідні інформаційні агенції світу. Українська преса та журналістика у XIX – XX ст.

Техніка ділових презентацій

2 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *А. В. Троцька, старший викладач*

Формування контенту для ефективної презентації. Презентація для ЗМІ. Презентація для партнерів. Презентація для широкої громадськості. Мультимедійні презентації.

Екологічний PR

2д семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. Я. Власюк, старший викладач*

Формування комплексного підходу до реалізації екологічної складової в сфері зв'язків із громадськістю, інтеграція екологічної складової до PR-діяльності, а також уміння використовувати інструменти паблік рілейшнз для вирішення екологічних проблем. Сучасні методики аналізу та оцінки екологічного паблік рілейшнз. Засоби та прийоми комунікативного впливу на цільову громадськість під час реалізації екологічних PR-кампаній.

Основи управлінського консультування

2д семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. В. Некрасова, кандидат історичних наук, доцент*

Ознайомлення студентів магістеріуму зі змістом і особливостями консультаційних процесів, технологій консультування. Вивчення процесів надання консалтингових послуг та методів діагностування проблем організації.

Соціологія громадської думки

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. І. Паніотто, доктор філософських наук, професор, С. С. Артикуца, старший викладач*

Громадська думка як соціальне явище та об'єкт соціології. Структура, функції та динаміка громадської думки. Основні чинники формування, форми прояву та критерії ідентифікації громадської думки. Методологічне та методичне забезпечення соціологічних досліджень громадської думки. Особливості громадської думки у посткомуністичних суспільствах.

Внутрішньокорпоративні зв'язки з громадськістю

3 семестр, 3 год/тижд., залік, 3,5 кредиту, *А. І. Зябрев, магістр бізнес-адміністрування, старший викладач*

Внутрішньокорпоративні зв'язки з громадськістю (ВКЗГ). Корпоративна культура. Як вона формується засобами ВКЗГ. Місія, бачення та цінності — важливість для ВКЗГ. Кампанії для ВКЗГ. ВКЗГ під час трансформацій. Ключові повідомлення для ВКЗГ. Лінійна комунікація у ВКЗГ. Інтранет. Події. Корпоративне відео. Канали комунікації ВКЗГ. Корпоративне видання. Методи оцінювання ефективності ВКЗГ. ВКЗГ у мультикультурному середовищі.

Історія наукового узагальнення практики зв'язків із громадськістю

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. Г. Королько, доктор філософських наук, професор*

Витоки зв'язків із громадськістю у стародавні часи. Практики публічних комунікацій від античності до Відродження. Перші спроби їх узагальнення. Практики публічних комунікацій християнської церкви у Середні віки: країни Західної Європи. Особливості практики публічних комунікацій в Україні та їх значення для розвитку науки зв'язків із громадськістю: від Київської Русі до XVIII ст. Практики публічних комунікацій в епоху промислових і соціальних революцій XVIII — XIX ст. та їх наукове узагальнення. Становлення та розвиток професійної практики зв'язків із громадськістю в США: наукове узагальнення еволюції функцій PR. Становлення наукових засад і зміцнення статусу зв'язків із громадськістю як професії. Організаційний розвиток системи PR у XX ст. та її глобалізація: наукові висновки. Новітні наукові узагальнення історичної практики збагачення сутнісних характеристик зв'язків із громадськістю як соціального інституту. Сучасні наукові узагальнення практики вдосконалення управління процесом PR: розробка кількісних та якісних показників оцінки ефективності. Історико-системний аналіз публічних комунікацій в Україні в контексті розвитку державності та сучасної цивілізаційної трансформації.

Кризові комунікації

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3,5 кредиту, *Д. А. Коник, кандидат соціологічних наук, доцент*

Типологія криз та інших екстремальних ситуацій. Загальні питання менеджменту кризи. Управління в умовах кризи. Комунікація в кризових ситуаціях. Особливості комунікації з цільовими аудиторіями в умовах кризи. Стратегія і тактика боротьби з чутками.

Методика викладання фахових дисциплін

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. О. Суська, кандидат філологічних наук, доцент*

Вступ до навчальної дисципліни. Сучасна система вищої освіти в Україні та її особливості. Правове регулювання вищої освіти в Україні. Загальні положення організації навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах. Основні форми та специфіка аудиторних навчальних занять. Методика підготовки і проведення семінарського заняття. Методика організації позааудиторної (самостійної) навчальної діяльності студентів.

Науково-дослідний семінар (case-studies) -1

3 семестр, 2 год/тижд., захист тези, 3 кредити, *О. О. Суська, кандидат філологічних наук, доцент*

Метод кейсів: витоки, поняття, види, сфери застосування. Завдання і функції PR-діяльності в банківській сфері. Сайт Кабінету Міністрів України: процедури створення і особливості використання. Побудова та проведення PR-кампанії: аналіз кейсів. Досвід економічних та політичних PR-кампаній як матеріал для аналізу кейсів. Досвід економічних та політичних PR-кампаній як матеріал для аналізу кейсів.

Технології підготовки та поширення інформаційних PR-матеріалів

3 семестр, 3 год/тижд., залік, 3,5 кредиту, *А. В. Троцька, магістр права, старший викладач*

Засади ефективних комунікацій. PR-матеріали для медіа. PR-матеріали для розповсюдження онлайн. PR-матеріали для комунікації безпосередньо з громадськістю (direct public information/mass communication). Особливості поширення PR-матеріалів через різні комунікаційні канали.

Зв'язки з урядовими організаціями (GR, лобіювання)

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *А. Г. Зінченко, кандидат історичних наук, доцент*

Зв'язки з урядовими організаціями: сутність, мета. Місце GR в системі репутаційного менеджменту організації. Інструменти GR. Лобіювання.

Зв'язки із засобами масової інформації

4 семестр, 3 год/тижд., залік, 3,5 кредити, *В. Т. Кініані, старший викладач*

Принципи роботи ЗМІ. Онлайн ЗМІ. Телевізійні ЗМІ. Газети та друкована преса. Радіо як особлива форма ЗМІ. Стратегія і тактика зв'язків зі ЗМІ. Письмові та друковані матеріали. Усне слово. Відеотактика.

Концептуальні засади зв'язків із громадськістю

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. О. Наумов, кандидат філософських наук, доцент*

Соціологічні теорії взаємовідносин, пізнання та поведінки, психології масових комунікацій, моделей зв'язків із громадськістю. Сутність громадської думки, тенденції її формування. Соціологічні методи дослідження та соціальні технології впливу на думку громадськості. Концепції груп громадськості, ситуативний підхід до виокремлення груп громадськості та елементів процесу комунікації з ними.

Науково-дослідний семінар (case-studies) -2

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3,0 кредити, *В. О. Наумов, кандидат філософських наук, доцент*

Кейс-стаді як методологія практичної підготовки PR-фахівців. Майстер-класи провідних PR-фахівців. Створення кейсів, їхні особливості в різних галузях; презентація та захист самостійно розроблених кейсів.

PR для неурядових організацій

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *А. Г. Зінченко, кандидат історичних наук, доцент*

Необхідність і особливості застосування PR у діяльності неурядових організацій. PR-стратегії неурядових організацій. Комунікації неурядових організацій. Практика фандрейзингу неурядових організацій.

Сучасна прес-служба

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *А. В. Троцька, магістр права, старший викладач*

Принципи діяльності прес-служб. Прес-служба державного органу влади. Прес-служба приватного бренду. Прес-служба відомої особистості. Прес-служба міжнародної або благодійної організації

Фандрейзинг

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, Д. А. Коник, *кандидат соціологічних наук, доцент*

Планування фандрейзингу в організації. Вибір методів фандрейзингу. Аналіз потенційних донорів проекту. Проектна пропозиція. Реалізація партнерської програми. Комунікаційна підтримка партнерської програми. Оцінювання ефективності партнерського проекту.

Магістерська робота

4д семестр, захист тези, 20 кредитів, *викладачі магістерської програми*

Магістерська робота — це документ, який визначає рівень кваліфікації студента та його здатність до самостійної наукової, професійної діяльності. Метою виконання кваліфікаційної роботи є дослідження процесів становлення та розвитку соціального інституту зв'язків із громадськістю (Public Relations) в Україні та світі, аналізу його розвитку в різних сферах життя.

073 МЕНЕДЖМЕНТ

Спеціалізація

Менеджмент в охороні здоров'я

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – МАГІСТР

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

Методологія та організація наукових досліджень

1 семестр, 2 год/тижд., іспит, 3 кредити, Т. Г. Степурко, *керівник магістерської програми, PhD, доцент*

Курс має на меті ознайомити слухачів із типами наукових досліджень, які релевантні потребам галузі. В межах курсу обговорюється відповідність методів дослідження, методів збору даних особливостям цілей та завданням дослідження. Також студенти мають можливість реалізувати деякі знання на практиці, підготувавши дослідницьку пропозицію та короткий звіт із дослідження.

Вступ до охорони здоров'я

1 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, А. В. Ющенко, *магістр з менеджменту організацій в охороні здоров'я, асистент*

Курс допоможе студентам набути знання та вміння, що необхідні для практичного виявлення та дослідження різних

аспектів громадського здоров'я, розуміння концепцій громадського здоров'я, а також розпізнавати індивідуальні та соціальні фактори в сучасному громадському здоров'ї. Студенти зможуть використовувати отримані знання та вміння при комплексному підході до оцінки статусу здоров'я населення, визначення факторів ризику, формулюванні стратегій громадського здоров'я, розробці програм для вирішення специфічних проблем охорони здоров'я окремих груп населення, розгляді соціально-економічних, культурних, політичних, екологічних, психологічних та інших контекстуальних факторів системи охорони здоров'я у наступних курсах, при проведенні досліджень та написанні магістерської роботи.

Системи охорони здоров'я

1 семестр, 3 год/тижд., залік, 4 кредити, *П. А. Ковтонюк, магістр менеджменту організацій в охороні здоров'я, старший викладач, Т. Г. Степурко, PhD, доцент, керівник МП*

Курс спрямований на вивчення систем охорони здоров'я, які є складними. Немає єдиної моделі організації фінансування, надання медичних послуг, використання ресурсів тощо, які б мали переваги над іншими. Це не означає, що всі системи охорони здоров'я є однаковими — між різними системами є значні відмінності, і набувати досвіду шляхом вивчення впливу організації/фінансування послуг охорони здоров'я також можна по-різному. В межах курсу студенти здобувають розуміння того, що основну мету систем охорони здоров'я можна розглядати з погляду наслідків для здоров'я, фінансових гарантій і задоволеності пацієнтів, але є також кілька проміжних характеристик, які мають важливе значення та будуть розглянуті під час навчання. Ми також розглянемо й інші наявні у світі системи охорони здоров'я та наведемо приклади деяких успішних реформ.

Епідеміологія

1 семестр, 2 год/тижд., залік; 2 семестр, 2 год/тижд., залік, 5 кредитів, *Ю. Г. Барська, магістр менеджменту організацій в охороні здоров'я, старший викладач, М. В. Шевченко, доктор медичних наук, доцент*

Курс зосереджується на принципах вивчення захворюваності, поширеності хвороб і детермінант здоров'я та їх розподілу, впливу чинників ризику, ефективності та економічності втручань, спрямованих на зменшення захворюваності. Метою цього курсу є ознайомити майбутніх управлінців і дослідників у галузі охорони здоров'я з «західною епідеміологією» — наукою про

дослідження поширеності, тенденцій і фактори, що сприяють або запобігають виникненню захворювань або інших станів здоров'я, та контроль їх. Основний акцент курсу — на опануванні методології дослідження перерахованих вище явищ, для подальшого грамотного і самостійного пошуку, критичної оцінки та використання доказової бази (результатів досліджень) у галузі охорони громадського здоров'я.

Статистика в охороні здоров'я

1 семестр, 2 год/тижд., залік; 2 семестр, 2 год/тижд., залік, всього 5 кредитів, *М. В. Яковлев, кандидат політичних наук, доцент*

У цій дисципліні розглядаються основні принципи та поняття статистичного аналізу, найбільш часто вживані методи досліджень в охороні здоров'я та відпрацьовуються навички статистичного аналізу даних за допомогою пакета SPSS.

Економіка охорони здоров'я

1 семестр, 2 год/тижд., залік; 2 семестр, 2 год/тижд., іспит, всього 5 кредитів, *Ю. Г. Барська, магістр менеджменту організацій в охороні здоров'я, старший викладач, М. В. Шевченко, доктор медичних наук, доцент*

У цьому курсі розглядаються основні аспекти економічного аналізу здоров'я та охорони здоров'я, у тому числі аналіз потреб та їх забезпечення, фінансування охорони здоров'я. Розглядаються також два найсуттєвіші виміри економічного аналізу — економічність та рівність, економічна оцінка медичних технологій, економіка фармакологічної індустрії, економіка медичних організацій тощо. Мета другої частини курсу — показати студентам сферу досліджень у галузі економіки охорони здоров'я та ознайомити їх з інструментами, які використовують у дослідженнях та для прийняття рішень в економіці охорони здоров'я.

Менеджмент організацій в охороні здоров'я

2 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *Т. П. Юрочко, кандидат наук з державного управління, доцент*

У цьому курсі вивчається менеджмент установ охорони здоров'я з урахуванням їхньої природи та особливостей управлінської діяльності. Обговорюються деякі важливі питання менеджерської діяльності в установах охорони здоров'я: мотивація, побудова команди, стратегічне лідерство, управління інформаційними системами, управління змінами та мультидисциплінарна робота.

Аналіз політики охорони здоров'я

2 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4 кредити, *Т. В. Семігіна, доктор політичних наук, доцент, М. В. Шевченко, доктор медичиних наук, доцент*

У цьому курсі розглядаються підходи до аналізу національної та міжнародної політики в сфері охорони здоров'я, процес вироблення та втілення політики, політичні інструменти та роль акторів, які впливають на цей процес. Студенти отримають основи знань про аналіз політики в охороні здоров'я та розуміння процесів реформування системи охорони здоров'я.

Логістика та операційний менеджмент

2 семестр, 2 год/тижд., іспит, 3 кредити, *Т. П. Юрочко, кандидат наук з державного управління, доцент*

Цей курс дає студентам теоретичні та практичні навички з управління матеріальними, інформаційними та іншими потоками. Предмет спрямовано на оволодіння методами оптимізації наскрізних потоків в основних функціональних та інтегрованих областях логістичної системи; навичками створення ефективних логістичних ланцюгів для руху матеріальних потоків; прийомами визначення логістичних витрат та шляхів їх скорочення; основами комплексної оцінки ефективності функціонування логістичної системи.

Забезпечення якості в охороні здоров'я

2 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. В. Ануфрієва, старший викладач*

У межах курсу студенти ознайомлюються з основними закладами теорії загального управління якістю; видами стандартів, за вимогами яких забезпечується якість надання послуги в закладах охорони здоров'я. Під час курсу розглядаються вимоги стандарту ДСТУ ISO 9001-2009: система управління якістю, відповідальність керівництва, виготовлення продукції (послуги), вимірювання, аналізування та поліпшування. Студенти створюють на практиці документовану систему менеджменту якості в медичній установі за вимогами стандарту ДСТУ ISO 9001-2009.

Фінансовий менеджмент в охороні здоров'я

2д семестр, 6 год/тижд., залік, 4 кредити, *М. В. Шевченко, доктор медичиних наук, доцент*

Курс спрямований на те, щоб студенти оволоділи базовими поняттями фінансового менеджменту та вміли розуміти та аналізувати фінансову звітність підприємств і робити висновки на

підставі цього аналізу. Також очікується, що студенти після прослуховування курсу вмітимуть застосовувати інструменти фінансового аналізу/планування: бюджетування, оцінка інвестиційних рішень, рішення в умовах невизначеності; точка беззбитковості, аналіз сценаріїв та дерево рішень, моделювання.

Технологія підготовки дослідницького проекту

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *Т. П. Юрочко, кандидат наук з державного управління, доцент*

Курс побудований таким чином, що дає можливість відпрацювати вміння побудови реального, цілісного та узгодженого дизайну дослідження: сформулювати дослідницьке питання, обґрунтувати актуальність дослідження, визначити тему, мету, завдання, гіпотези та очікувані результати, предмет та об'єкт дослідження, обрати адекватні дослідницькі методи. Крім цього студенти навчаються здійснювати інформаційний пошук, скласти реалістичний поетапний план дослідження тощо, ознайомлюються зі структурою та форматом кваліфікаційної роботи, наукового звіту, статті.

Сприяння здоров'ю

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *Т. П. Юрочко, кандидат наук з державного управління, доцент*

Дисципліна містить огляд ключових визначень зі сприяння здоров'ю, концептів та моделей, що лежать в основі сприяння здоров'ю. Завершує курс огляд ключових теорій, що лежать в основі сприяння здоров'ю, на таких рівнях: індивідуальному, спільноти, організаційних і громадської політики.

ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Основи медичного права

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *З. С. Черненко, доктор філософії в галузі права, доцент*

Метою курсу є наблизити студентів до ключових правових питань сучасного регулювання медичної галузі. Сучасне медичне право України розвивалося в декілька етапів: спершу в 60-ті — середині 70-х років XX століття, коли суспільство за рахунок бурхливого розвитку трансплантології, реаніматології, генетики зіткнулося з великою кількістю раніше невідомих проблем морально-етичного і правового характеру. Були актуальними

дослідження в галузі правового регулювання цих напрямів і медичної діяльності взагалі. Другим етапом є кінець 70-х років до 1991 року, до незалежності України, де основна увага приділялася питанням правових аспектів організації охорони здоров'я, юридичній відповідальності медичних працівників, організаційно-правовим питанням профілактичної медицини. Третій період (з 1992 року і дотепер) пов'язаний з кардинальними змінами в житті суспільства, у тому числі й медичної галузі. Сучасний стан медичного права України порівнюється також з міжнародним досвідом та розумінням прав і обов'язків пацієнтів, сфери охорони здоров'я громадян.

Маркетинг в охороні здоров'я

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Т. Міхнова, Т. П. Юрочко, кандидат наук з державного управління, доцент*

Курс спрямований на вивчення основних елементів маркетингової стратегії, таких як позиціонування, сегментація, визначення особливостей цільової групи. Не менш важливими та специфічними в охороні здоров'я є зворотний зв'язок зі споживачами та відповідність медичної послуги їхнім очікуванням, тож у курсі представлені кейси з маркетингу в закладах охорони здоров'я.

Правове регулювання охорони здоров'я

1 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *З. С. Черненко, доктор філософії в галузі права, доцент*

Метою курсу є наблизити студентів до ключових правових питань сучасної системи охорони здоров'я. Проблематика соціальної справедливості, яку відстоює право, тісно пов'язана з діяльністю медичної галузі, ніж будь-якої іншої. Курс охоплює конституційний та законодавчий рівні регламентації та механізми захисту прав людини в охороні здоров'я. Правові інструменти покращення законодавчого забезпечення охорони здоров'я.

ПРАКТИКА

Практика навчально-професійна

залік, 3 кредити, *В. В. Ануфрієва, старший викладач*

Метою практики є узагальнення та вдосконалення знань та вмінь, одержаних під час теоретичного навчання в університеті; формування комплексу практичних навичок та вмінь з управління закладами охорони здоров'я. Практика є невід'ємною

частиною навчального процесу і проводиться згідно з навчальним планом університету. Змістовно виробнича практика складається з загальної та індивідуальної частин. Загальна частина передбачає вивчення, висвітлення та аналіз об'єкту практики, як суб'єкта господарювання. Індивідуальна передбачає самостійне опрацювання отриманих на практиці матеріалів та пошук додаткових відомостей з відкритих джерел інформації. Аспекти управління, що вивчаються під час практики на матеріалах реальних явищ і процесів, що відбуваються у діяльності конкретної організації, обов'язково використовуються і висвітлюються в звіті з практики.

ДЕРЖАВНА АТЕСТАЦІЯ

Магістерська робота

6 семестр, захист тези, 23,5 кредиту, *викладачі магістерської програми*

Магістерська (випускна кваліфікаційна) робота — форма підготовки та підсумкової атестації студента; її захист перед державною комісією завершує курс навчання в магістеріумі. Якість змісту та захисту цієї роботи визначає рівень підготовленості, міру придатності випускника до професійної діяльності.

231 СОЦІАЛЬНА РОБОТА

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – МАГІСТР

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

Правове регулювання соціальних відносин

1 семестр, 2 год/тижд., іспит, 3 кредити, *З. Черненко, PhD, старший викладач*

Метою курсу є наблизити студентів до ключових питань сучасної соціальної політики. Курс охоплює конституційний та законодавчий рівні регламентації прав людини, механізми захисту цих прав. Предмет містить вивчення правового регулювання діяльності державних органів та установ, громадського впливу на формування державної соціальної політики, вивчення

міжнародного регулювання питань дотичних до соціальних відносин. Проблематика соціальної справедливості, яку обстоює право, тісно пов'язана з діяльністю соціальних працівників у соціальній сфері діяльності держави.

Технологія проведення тренінгу

1 семестр, 3 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. М. Савчук, кандидат психологічних наук, доцент*

У курсі розглядаються роль та місце тренінгів у професійній діяльності соціальних працівників, теоретичні засади побудови тренінгів, види тренінгових програм, основні технології проведення тренінгів, можливості застосування тренінгових форм роботи, особливості їх застосування в роботі з різними цільовими групами, роль оцінювання зворотного зв'язку та процедури його отримання. Значну увагу приділено практичному відпрацюванню студентами відповідних технік, процедур, прийомів відповідно до особливостей тренінгових груп.

Розвиток професійних концепцій у соціальній роботі

1 семестр, 2 год/тижд., іспит, 3,5 кредиту, *Н. В. Кабаченко, кандидат філософських наук, доцент, О. М. Бойко, магістр соціальної роботи, старший викладач*

Мета: підвищення рівня компетентності студентів щодо застосування в Україні і за кордоном сучасних професійних концепцій соціальної роботи.

Опановуючи навчальну дисципліну, студенти мають можливість розглянути теорії соціальної справедливості та рівності, зокрема теорію Дж. Ролза, зрозуміти шляхи використання концепцій соціальної справедливості в практичній соціальній роботі. Розглядається концепція соціального виключення (social exclusion), а саме історія її виникнення та політичний контекст соціального виключення, його основні аспекти й чинники. Визначаються основні категорії «виключених» у сучасному суспільстві, фактори соціального виключення в українському суспільстві та можливості соціальної роботи щодо його подолання. Аналізується співвідношення між концепціями адаптації, реабілітації, інтеграції, ресоціалізації та соціального виключення, студенти вивчають особливості постмодерністської теорії та її впливу на соціальну роботу. Приділяється увага питанню застосування професійної експертизи (Professional Review) в соціальній роботі, яка залучає медіацію.

Комп'ютерні технології

1 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. Р. Семчишин, магістр соціальної роботи, старший викладач*

Мета: отримання необхідних знань та навичок для ефективного застосування сучасних прикладних програм, Інтернет-сервісів та технологій для вирішення управлінських і дослідницьких завдань у роботі соціальних працівників. Навчальна дисципліна складається з двох частин: теоретичної та практичної. Теоретична частина передбачає засвоєння основних понять з галузі інформаційних технологій та комп'ютерної обробки даних, визначення можливостей застосування прикладних програм для вирішення конкретних завдань у роботі соціального працівника. Практична частина передбачає закріплення навичок використання служб мережі Internet, пакета прикладних програм Microsoft Office, опанування навичок роботи в програмі аналізу даних SPSS для Windows, хмарних програм тощо.

Соціальна робота на сучасному етапі

1, 2 семестри, 2 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *Н. Є. Гусак, кандидат соціологічних наук, доцент, О. М. Савчук, кандидат психологічних наук, доцент*

Мета: оволодіння знаннями, необхідними для розуміння сучасних концепцій соціальної роботи та їх практичного застосування в професійній діяльності.

Зміст навчальної дисципліни розкриває питання принципів, закономірностей, чинників розвитку сучасної соціальної роботи в Україні. Визначається інституційна структура соціальної роботи, перспективи та бар'єри на шляху впровадження сучасних моделей роботи, що відповідають концепції реформування системи соціальних послуг. Розглядаються основні сфери компетенції і повноважень соціальних працівників, зокрема щодо оцінки потреб клієнтів на рівні громади та надання адресної допомоги, яка б відповідала визначеним потребам. Приділяється увага сучасному стану та тенденціям розвитку соціальної роботи в зарубіжних країнах. Розглядаються етичні принципи, етичні дилеми та способи їх вирішення.

Соціальна політика

1, 2 семестри, 2 год/тижд., іспит, 5 кредитів, *С. І. Панцир, кандидат історичних наук, доцент*

Мета: набуття знань про закономірності та принципи соціальної політики в сферах, що належать до її компетенції, розвиток навичок описового аналізу соціальної політики.

Зміст програми навчальної дисципліни передбачає аналіз стратегії, основних напрямів та завдань соціальної політики в сферах освіти, охорони здоров'я, зайнятості населення, соціального захисту, житлової політики, а також аналіз інструментів соціальної політики, зокрема тих, які стосуються фінансування. Приділяється увага аналізу тенденцій розвитку соціальної політики в Україні, зокрема тих, що пов'язані з вирішенням проблеми бідності та безробіття. Розглядаються також принципи і механізми формування соціальної політики на регіональному рівні, спрямовані на вирішення проблем окремих груп населення, що потребують соціальної допомоги, пільг та соціальних гарантій. Студенти вивчають функціонування інституцій, які займаються розробкою та впровадженням соціальної політики в Україні, зокрема поглиблюють знання щодо функціонування системи державного соціального страхування.

Методологія досліджень у соціальній роботі

2 семестр, 3 год/тижд., іспит, 4,5 кредиту, *Н. Є. Гусак, кандидат соціологічних наук, доцент*

Мета: оволодіння процедурами організації та проведення досліджень у соціальній роботі, методами формування вибірки, збору, обробки, кількісного та якісного аналізу даних.

Зміст навчальної дисципліни розкриває коло теоретичних положень, які стосуються характеристик наукового дослідження, зокрема дослідження в соціальній роботі, функцій, етапів підготовки дослідницького проекту, його структури, ознак якісного дослідницького проекту. Розглядаються також питання, пов'язані з дослідницькими стратегіями, експериментальним та неекспериментальним дизайном дослідження. Аналізуються відмінності дизайнів кількісного та якісного дослідження в соціальній роботі, детально розглядаються методи збору даних, програмне забезпечення для обробки даних та їх аналіз. Отримані знання слугують набуттю студентами вмінь готувати, аналізувати й оцінювати дослідницькі проекти і програми, обирати оптимальний дизайн дослідження та застосовувати відповідні методи збору даних, дотримуючись етичних вимог до проведення дослідження в соціальній роботі.

Психологічне консультування

2 семестр, 3 год/тижд., залік, 3 кредити, *вакансія*

Мета: набуття теоретико-практичної компетентності щодо сучасних методів психологічного консультування, необхідної для здійснення соціальним працівником професійної діяльності.

Навчальна дисципліна розглядає сучасні теоретико-методологічні психотерапевтичні напрями психологічної допомоги. Розглядаються особливості психологічної допомоги, розвиток консультування як специфічного виду психологічної допомоги людині в історичній перспективі. Вивчається психодинамічний підхід у консультуванні (психоаналітичний метод З. Фрейда, техніки і психотерапевтичні чинники психоаналітичного консультування, положення аналітичної психології К. Юнга, концепції Е. Фромма, Г. Саллівена, К. Хорні). Аналізується також поведінковий та когнітивний напрями консультування: теорії, головні терапевтичні фактори і методи, зокрема метод реципрокного гальмування Дж. Волпа, раціонально-емоційна терапія А. Еліса, когнітивна психотерапія А. Бека. У межах гуманістичного напрямку психологічної допомоги розглядається клієнт-центрована терапія К. Роджерса, гештальттерапія Ф. Перлза. Приділяється належна увага консультуванню різних типів клієнтів (за віком, за видами психологічних проблем і станів) та психологічному консультуванню сім'ї (методи вивчення сімейної ситуації, історія та основні напрями сімейної психотерапії, генограма сім'ї). Курс завершується обговоренням та аналізом самостійно проведеної студентами консультації з клієнтом.

Соціальне проектування

2 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. Я. Назарук, магістр екології, старший викладач*

Мета: формування знань і навичок щодо соціального проектування, методів оцінювання соціальних проєктів.

У межах навчальної дисципліни висвітлюються теоретико-методологічні засади соціального проектування: форми соціальних проєктів, особливості соціального проектування, навички, необхідні для його здійснення, процес розробки соціальних проєктів (фази циклу, чинники), вибір цільової аудиторії (клієнтів), визначення та оцінка їхніх потреб, особливості проектування соціальних послуг, логіко-структурна матриця (LFA — logical-framed approach). Студенти мають можливість проаналізувати умови результативного планування соціальних проєктів, навчитися визначати й формулювати мету та завдання соціальних проєктів згідно з критеріями SMART.

Соціальний маркетинг

2 семестр, 3 год/тижд., залік, 3,5 кредиту, *Д. З. Богдан, магістр соціальної роботи, старший викладач*

Курс має на меті надати знання щодо використання інструментів маркетингу для покращення життя як окремих клієнтів, так і громад. В курсі вивчаються визначення соціального маркетингу, концепції зміни поведінки людей заради соціального блага, підходи до реалізації та контролю за соціальними програмами, що спрямовані на просування соціальних ідей. Студенти оволодівають навичками аналізу маркетингового середовища, вибору цільові аудиторії для маркетингової кампанії, визначення її цілей та завдань, застосування основних та додаткових інструментів для розвитку соціально маркетингової стратегії, а також ефективного управління реалізації та оцінки програм соціального маркетингу.

Цивільний захист

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *В. С. Копань, доктор фізичних наук, професор*

Студент повинен вміти планувати поведінку в надзвичайних ситуаціях, що пов'язані зі стихійними лихами, техногенними катастрофами, збройними конфліктами, забезпечувати засоби надання першої допомоги та засобів виживання, використовуючи повідомлення засобів масової інформації, служб цивільної оборони, медико-санітарних установ, бюро погоди, протипожежних установ. В результаті опанування курсу студенти зможуть планувати та надавати першу допомогу населенню, що страждає від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, організовувати взаємодію різних служб.

Технологія підготовки наукової роботи

2д семестр, 4 год/тижд., залік, 3 кредити, *вакансія*

Мета: підготовка студентів до виконання наукових досліджень у рамках написання кваліфікаційної магістерської роботи.

У межах навчальної дисципліни студенти ознайомлюються з актуальними напрямками і особливостями досліджень у соціальній роботі і соціальній політиці, структурою та форматом кваліфікаційної роботи, наукового звіту, статті, державними вимогами до оформлення наукових робіт і наукових звітів, вимогами до підготовки кваліфікаційних робіт на здобуття ступеня магістра соціальної роботи. До програми включені також

питання про головні аспекти планування дослідження, структуру дослідницької пропозиції, технологію проведення інформаційного пошуку для обґрунтування актуальності дослідження, технологію написання огляду літератури. Опрацювання даного матеріалу дозволяє студентам сформувати навички складання дослідницької пропозиції.

Дослідницький практикум

3 семестр, 5 год/тижд.; 4 семестр, 7 год/тижд., залік, 13,5 кредиту, *Н. В. Кабаченко, кандидат філософських наук, доцент*

Мета: закріплення та розвиток навичок проведення соціальних досліджень, здійснення науково-методичного супроводу для написання студентами кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня магістра соціальної роботи.

Методами навчання є аналіз соціальних досліджень із проблем, що стосуються соціальної роботи, огляд наукових публікацій, обговорення складних питань, рецензування окремих параграфів і розділів представлених дослідницьких робіт викладачем та учасниками семінарського заняття. До участі у семінарі запрошуються також наукові керівники кваліфікаційних робіт та завідувач кафедри. В структурі курсу розглядаються такі питання: тема і дизайн кваліфікаційної роботи, вибір методів дослідження, складання програми дослідження та графіку виконання кваліфікаційної роботи, написання вступного розділу, робота з літературою та написання огляду літератури, розробка інструментів для збору даних, опис методології дослідження, організація та проведення польового етапу дослідження, аналіз даних, аналіз та обговорення результатів, оформлення роботи і написання висновків та рекомендацій. Дослідницький семінар допомагає студентам набутти практичних навичок застосування різноманітних дослідницьких методів, спланувати процес проведення дослідження та краще структурувати час, розподілити зусилля і отримати професійну підтримку під час підготовки кваліфікаційної роботи.

Соціальна робота в громаді та місцеве самоврядування

3 семестр, 2 год/тижд., іспит, 3 кредити, *Т. В. Семігіна, доктор філософії в галузі політології, кандидат політичних наук, доцент*

Мета: формування уявлення про громаду як систему соціальної підтримки, набуття навичок аналізу і планування роботи в громаді.

Опановуючи навчальну дисципліну, студенти мають можливість ознайомитися з основними моделями та стратегіями соціальної роботи в громаді, різновидами громадських ініціатив, вітчизняним та зарубіжним досвідом діяльності соціальних служб у громаді, етапами їх становлення. Розглядається також правове забезпечення такої соціальної роботи та взаємодія соціальних служб у громаді з органами місцевого самоврядування, механізм соціального замовлення. Приділяється увага етичним аспектам соціальної роботи в громаді, методам побудови громади, особливостям планування та впровадження соціальних програм у громаді. Передбачається, що студенти навчатимуться аналізувати потреби громади, визначати її потенційні ресурси для задоволення потреб людей, формувати соціальні проекти, що відповідають потребам цільової аудиторії, залучати засоби масової інформації до роботи в громаді.

Управління персоналом соціальних служб

3 семестр, 3 год/тижд., іспит, 3,5 кредиту, *О. М. Савчук, кандидат психологічних наук, доцент*

У курсі розглядаються основні теорії управління персоналом та процес управлінської діяльності в практиці соціальних служб, стилі управління. Вивчаються ролі та функції керівника соціальної служби в структурі управлінської діяльності, вимоги до його знань та навичок. Студенти ознайомлюються з підходами до навчання та розвитку персоналу і організації його роботи, вчать-ся ідентифікувати та вирішувати організаційні конфлікти, запобігати виникненню професійних стресів. Особливе місце в курсі посідає організація процесу супервізії. В результаті опанування курсу розвиваються практичні навички здійснення відбору й оцінки персоналу, організації центрів-оцінки, здійснення мотиваційної та навчальної підтримки, а також використання моніторингових стратегій роботи.

Основи аналізу політики

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *С. І. Панцир, кандидат історичних наук, доцент*

Мета: підготовка до професійної діяльності експерта, консультанта, аналітика соціальної політики.

Навчальна дисципліна ознайомлює студентів з основними теоретичними підходами, принципами, методологією аналізу державної соціальної політики. Розглядаються такі питання: поняття, типи, моделі державної політики та процес її вироблення, становлення

аналізу політики як окремої сфери досліджень (поняття, форми, методи та прийоми, процес, підходи, складові успішного аналізу політики), аналітичні ролі, професійна етика політичного експерта. Вивчається також питання вибору альтернатив політики та видів її оцінювання, зокрема модель емпіричного оцінювання. Аналізуються процес і особливості оцінювання впливів політики. Опанувавши навчальну дисципліну, студенти навчаються збирати фактичний матеріал, визначати й аналізувати соціальні проблеми, формулюючи задачі й механізми соціальної політики щодо їх вирішення.

Соціальна робота з наркозалежними

3 семестр, 3 год/тижд., залік, 3 кредити, *О. М. Бойко, marісmp соціальної роботи, старший викладач*

Мета: навчання методам допомоги та підтримки клієнтів, які мають залежність від алкоголю та наркотиків, та членам їхніх сімей.

У межах дисципліни вивчається хімічна залежність як біопсихосоціальне явище, моделі і стратегії профілактики залежностей, причини виникнення залежності, демонструється зв'язок між епідемією наркоманії та епідемією ВІЛ-інфекції. Студенти мають можливість проаналізувати міжнародні підходи до лікування та реабілітації осіб, які вживають наркотики, особливості роботи програм зменшення шкоди. Приділяється увага також питанням формування навичок роботи з людьми із залежністю, розглядається транстеоретична модель зміни поведінки, використання мотиваційного інтерв'ю в роботі з цією групою клієнтів, а також представлена низка підходів, які використовують у реабілітаційних програмах: 12 кроків, терапевтичні спільноти, робота зі співзалежними та самодопомога.

Соціальна психіатрія

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Н. Куколенко, старший викладач*

Мета: набуття знань та вмінь, необхідних для роботи в сфері охорони психічного здоров'я з вирішення і запобігання проблем клієнтів психіатричних служб.

Зміст навчальної дисципліни розкриває питання про ознаки і перебіг психічних захворювань, реконвалесценцію й реабілітацію, а також інші методи роботи як із клієнтами психіатричних служб, так і з їхніми родичами. Розглядаються соціально-

психіатричні аспекти і характер надання допомоги при невробазах і психопатіях, базова соціальна допомога при шизофренії та маніакально-депресивному психозі, можливості соціальної роботи у випадку соціально-дезадаптованої поведінки неповнолітніх через алкоголізм, наркоманію, токсикоманію. Вивчаються основні аспекти соціально-психологічної допомоги особам похилого і старечого віку при вікових порушеннях психічного стану. Приділяється належна увага консультуванню родичів клієнтів з урахуванням різних варіантів перебігу захворювання і ступенів їхньої психічної неспроможності. Курс соціальної психіатрії ґрунтується на сучасних концепціях допомоги клієнтам психіатричних служб.

Соціальна робота з ВІА/СНІД особами

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Н. А. Дмитришина, maricmр соціальної роботи, старший викладач*

Мета: навчання соціальній роботі з ВІА-позитивними та хворими на СНІД клієнтами соціальних служб.

Програма навчальної дисципліни складається з двох розділів: перший містить загальні питання щодо ВІА/СНІДу, а другий — навички соціальної роботи з ВІА-позитивними та хворими на СНІД клієнтами. У першому розділі розглядаються поняття «ВІА/СНІД», причини, розвиток і прогнози щодо розвитку епідемії, зокрема в Україні, шляхи передачі ВІА, питання соціального захисту людей, інфікованих ВІА та хворих на СНІД, роль фахівців із соціальної роботи у процесі формування соціальної політики та толерантного ставлення суспільства до проблем ВІА/СНІДу. У другому розділі надаються знання про дотестове та післятестове консультування осіб, які бажають отримати інформацію про свій статус, про оцінку потреб ВІА/СНІД осіб, організацію довгострокової соціальної роботи, яка полягає у лікуванні, догляді і підтримці. Розглядаються також ролі, знання, навички й якості соціального працівника. Приділяється увага профілактичній роботі в громаді, в групі, індивідуальній, в польових умовах та роботі професіоналів і волонтерів на телефоні довіри. Опанувавши курс, студенти мають набути не лише знань і відповідального ставлення до проблеми ВІА/СНІДу, а й сформувані толерантне ставлення до людей, уражених цією проблемою.

Моніторинг та оцінювання соціальних програм та проектів

3 семестр, 2 год/тижд., залік, 3 кредити, *Н. В. Кабаченко, кандидат філософських наук, доцент*

Мета: набуття знань щодо теорії та практики проведення моніторингу та оцінювання соціальних програм та проектів.

У процесі вивчення курсу студенти зможуть ознайомитися із основними підходами до проведення моніторингу та оцінювання, отримати знання про планування моніторингу та оцінювання, збір необхідних даних, стратегії аналізу даних та представлення результатів, ознайомитися з основними етичними вимогами до проведення моніторингу та оцінювання, стандартами та керівництвами для проведення моніторингу та оцінювання, набутти практичних навичок, необхідних для здійснення моніторингу та оцінювання, а також ознайомитися з можливостями застосування набутих знань у своїй власній професійній практиці.

Викладання соціальної роботи і соціальної політики

4 семестр, 3 год/тижд., іспит, 3,5 кредиту, *О. М. Савчук, кандидат психологічних наук, доцент*

Курс має на меті ознайомлення студентів з теоріями та методами навчання дорослих, принципами організації навчального процесу, підходи до підготовки соціальних працівників. Розглядаються особливості структури та змісту організації бакалаврських, магістерських, PhD-програм із соціальної роботи. Студенти вивчають підходи та методи викладання курсів із соціальної роботи та соціальної політики, базовані на практичному досвіді. Аналізуються особливості організації практики студентів з соціальної роботи. Студенти ознайомлюються зі змістом та структурою освітньо-професійних програм та освітньо-професійних характеристик. Формуються навички розробки та викладання курсів із соціальної роботи та соціальної політики.

Порівняльна соціальна політика

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 2 кредити, *С. І. Панцир, кандидат історичних наук, доцент*

Мета: формування знань про сучасні тенденції розвитку політики в соціальній сфері різних країн, ознайомлення з принципами порівняльного аналізу.

Опанування навчальної дисципліни передбачає вивчення теоретико-практичних підходів до порівняння соціальної політики різних країн, соціальних індикаторів, які використовуються для порівняльного аналізу соціальної політики. Студенти ознайомлюються з особливостями британської, німецької, мексиканської, бразильської, японської, новозеландської, нігерійської моделей соціальної політики та моделю соціальної політики США. Аналізуються також тенденції змін моделей соціальної політики у країнах із різним ступенем соціально-економічного розвитку. Студенти навчаються, застосовуючи систему індикаторів та показників для порівняння соціальної політики.

Соціальне планування

4 семестр, 2 год/тижд., залік, 2 кредити, *С. І. Панцир, кандидат історичних наук, доцент*

Зміст курсу розкриває питання процесу соціального планування, структури та логіки написання стратегічних документів, методів та методик, що використовуються в плануванні, процедури розробки документів у сфері соціальної політики. Студенти ознайомлюються з організаціями та закладами, які займаються розробкою та впровадженням соціальної політики в Україні, навчаються аналізувати соціально-економічну ситуацію, зокрема з використанням прогнозів розвитку. Формують навички аналізу, стратегічного та поточного планування, розробки концепції, стратегії та напрямів реформування соціальної політики відповідно до соціально-економічної ситуації в країні. Вони вчаться також розробляти соціальні програми, плани дій з їх впровадження. Опанувавши навчальну дисципліну, студенти набувають знань і навичок, необхідних для здійснення професійної діяльності експерта, консультанта, державного службовця, аналітика політики.

ПРАКТИКА

Практика навчальна

1 семестр, 4 год/тижд., 2 семестр, 2 год/тижд., 2д семестр, 2 год/тижд., залік, 10 кредитів, *Н. Є. Гусак, кандидат соціологічних наук, доцент*

Мета: набуття знань про систему надання соціальних послуг, покращення навичок аналізу діяльності організацій, які надають послуги соціально вразливим групам населення в м. Києві.

Навчальна практика передбачає відвідування державних, громадських і релігійних соціальних служб і закладів, що слугує поглибленню уявлень студентів про коло соціальних проблем, які належать до компетенції соціальних служб, їхні повноваження щодо вирішення цих проблем, про ресурси, що використовуються для підтримки групи користувачів соціальних послуг. Студенти отримують інформацію про інфраструктуру та регіональні ресурси допомоги різним категоріям населення, структуру, організаційно-адміністративні принципи діяльності соціальних служб і закладів, особливості застосування різних методів соціальної роботи. Під час дорадництва із практики обговорюються враження студентів, отримана інформація, відповідність практики теоретичним засадам соціальної роботи. Аналізуються також професійні цінності, дотримання фахівцями під час роботи професійних меж, а також знання, вміння, які є найбільшим актуальними для надання послуг персоналом відвіданої соціальної служби чи закладу.

Практика науково-дослідницька

3 семестр, 3 год/тижд.; 4 семестр, 3 год/тижд., залік, 3 кредити, *Т. В. Семігіна, доктор філософії в галузі політології, кандидат політичних наук, доцент, Н. В. Кабаченко, кандидат філософських наук, доцент*

Мета: набуття та розвиток навичок проведення емпіричних соціальних досліджень, використання їх результатів у процесі фахової роботи у соціальних службах та закладах.

Дослідницька практика є ключовою діяльністю в навчальному процесі, спрямованою на розвиток умінь студента планувати, організовувати та безпосередньо проводити соціальні дослідження. Вона інтегрує теоретичні та практичні знання та навички, передбачає визначення дослідницької проблеми, узгодження її з керівництвом організації чи закладу, де відбувається практика, презентацію її зацікавленим особам, визначення дослідницьких методів, що використовуватимуться в дослідженні, розробку

необхідних інструментів для збору даних, збір даних, їх обробку та аналіз. Особливий акцент робиться на формування навичок проведення інтерв'ю з респондентами, проведення фокус-групи, спостереження тощо. Під час дорадництва відбувається представлення студентами проблем, з якими вони зустрічаються, зокрема етичних і тих, що пов'язані з процесом дослідження, та пошук шляхів їх розв'язання. Дослідницька практика передбачає проведення завершеного дослідження, що є основою для написання кваліфікаційної роботи, а також презентацію його результатів, їх поширення (написання статті, тез на конференцію тощо). Базами дослідницької практики є установи соціального захисту, соціальні служби, медичні заклади, недержавні організації та фонди, що надають соціальні послуги та займаються розробкою і впровадженням соціальної політики.

Могиллянські Студії

Навчальні плани,
анотації дисциплін,
професорсько-
викладацький склад

Відповідальні за випуск:

Тетяна Ярошенко

Ірина Савчукова

Довідкове видання
підготовлено для Інтернет-публікації
редакційно-видавничим відділом НаУКМА
(вересень 2016 р.)
